Holy Bible

Aionian Edition®

Muqeddes Kalam (latin yéziq)

Uyghur Bible (latin script)

New Testament

Holy Bible Aionian Edition ®

Muqeddes Kalam (latin yéziq)
Uyghur Bible (latin script)
New Testament

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 4/18/2025
Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
AionianBible.org

Published by Nainoia Inc, https://Nainoia-Inc.signedon.net
All profits are given to https://CoolCup.org

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Uyghur tili at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matta 1
Markus 37
Luqa 60
Yuhanna 99
Rosullarning paaliyetliri 128
Rimliqlargha 167
Korintliqlargha 1 184
Korintliqlargha 2 200
Galatiyaliqlargha 211
Efesusluqlargha 217
Filippiliqlargha 223
Kolossiliklerge 227
Tésalonikaliqlargha 1 231
Tésalonikaliqlargha 2 235
Timotiygha 1 237
Timotiygha 2 242
Titusqa 246
Filémongha 248
Ibraniylargha 249
Yaqup 262
Pétrus 1 266
Pétrus 2 271
Yuhanna 1 274
Yuhanna 2 279
Yuhanna 3 280
Yehuda 281
Wehiy 283

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

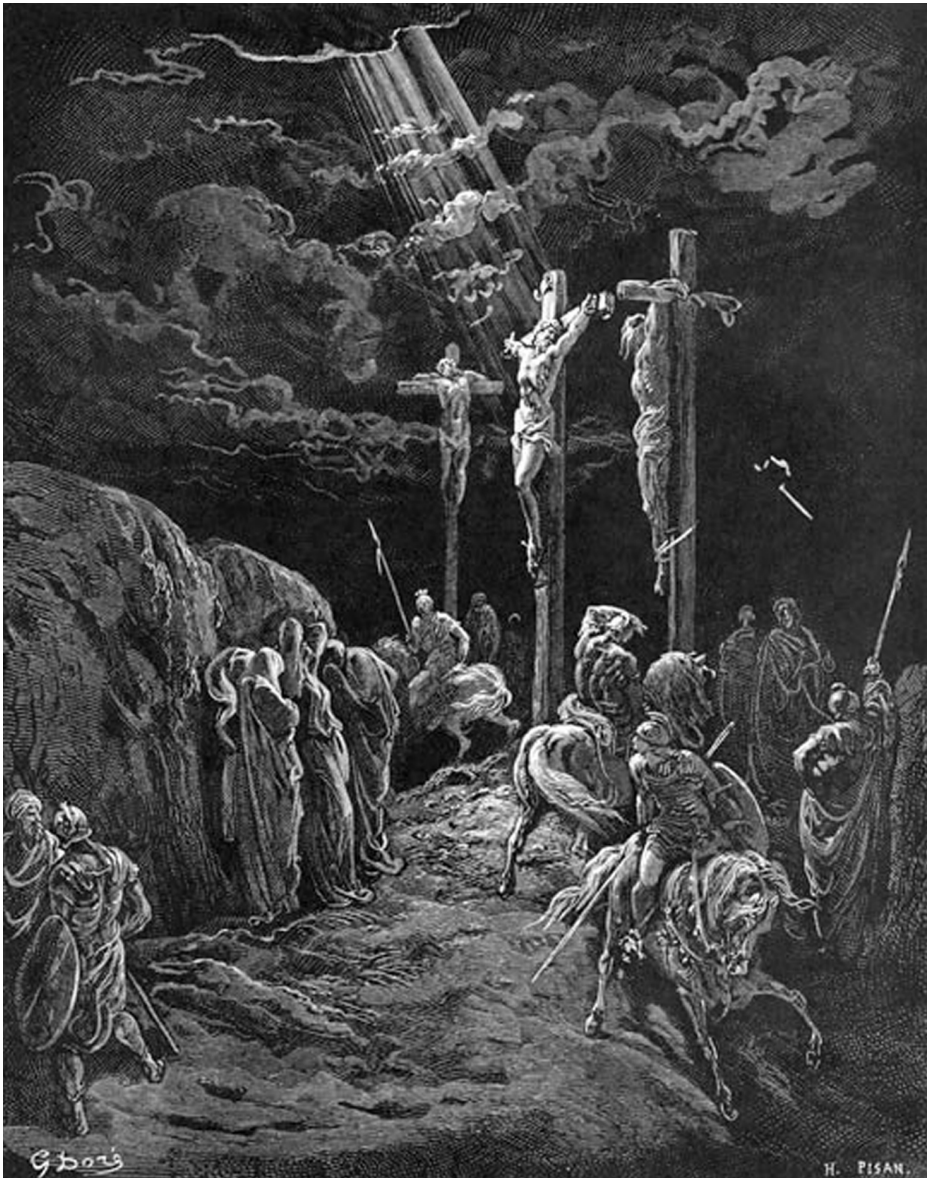

Eysa: — I Ata, ularni kechürgin, chünki ular özining néme qiliwatqanliqini bilmeydu, — dédi. [Leshkerler] chek tashlap, uning kiyimlirini bölüshüwaldi.

Luqa 23:34

Matta

1 Bu Ibrahimning oghli we Dawutning
oghli bolghan Eysa Mesihning nesebname
kitabidur: — **2** Ibrahimdin Ishaq töreldi,
Ishaqtin Yaqup töreldi, Yaqup Yehuda we
uning aka-ukilirining atisi boldi; **3** Yehudadin
Tamar arqiliq Perez we Zerah töreldi; Perezdin
Hezron töreldi, Hezrondin Ram töreldi, **4**
Ramdin Amminadab töreldi, Amminadabdin
Nahshon töreldi, Nahshondin Salmon töreldi, **5**
Salmondin Rahab arqiliq Boaz töreldi, Boazdin
Rut arqiliq Obed töreldi, Obedtin Yesse töreldi,
6 Yessedin Dawut padishah töreldi. Dawuttin
Uriyaning ayali arqiliq Sulayman töreldi, **7**
Sulaymandin Rehaboam töreldi, Rehaboamdin
Abiya töreldi, Abiyadin Asa töreldi, **8** Asadin
Yehoshafat töreldi, Yehoshafattin Yehoram
töreldi, Yehoramdin Uzziya töreldi, **9** Uzziyadin
Yotam töreldi, Yotamdin Ahaz töreldi, Ahazdin
Hezekiya töreldi, **10** Hezekiyadin Manasseh
töreldi, Manassehdin Amon töreldi, Amondin
Yoshiya töreldi; **11** Babilgha sürgün qilin'ghanda
Yoshiyadin Yekoniyah we uning aka-ukiliri
töreldi. **12** Babilgha sürgün bolghandin kéyin,
Yekoniyahdin Shéaltiel töreldi, Shéaltieldin
Zerubbabel töreldi, **13** Zerubbabeldin Abihud
töreldi, Abihuddin Éliaqim töreldi, Éliaqimdin
Azor töreldi, **14** Azordin Zadok töreldi, Zadoktin
Aqim töreldi, Aqimdin Elihud töreldi, **15**
Elihudtin Eliazar töreldi, Eliazardin Mattan
töreldi, Mattandin Yaqup töreldi, **16** Yaquptin
Meryemning éri bolghan Yüsüp töreldi; Meryem
arqiliq Mesih atalghan Eysa tughuldi. **17**
Shundaq bolup, Ibrahimdin Dawutqiche bolghan
ariliqta jemiy on töt ewlad bolghan; Dawuttin
Babilgha sürgün qilin'ghiche jemiy on töt
ewlad bolghan; we Babilgha sürgün qilinishtin
Mesih kelgüche jemiy on töt ewlad bolghan.
18 Eysa Mesihning dunyagha kélishi mundaq
boldi: — Uning anisi Meryem Yüsüpke yatliq
bolushqa wede qilin'ghanidi; lékin téxi nikah
qilinmayla, uning Muqeddes Rohtin hamilidar
bolghanliqi melum boldi. **19** Lékin uning
[bolghusi] éri Yüsüp, durus kishi bolup, uni
jemiyet aldida xijaletke qaldurushni xalimay,
uningdin astirtin ajriship kétishni niyet qildi. **20**
Emma u mushu ishlarni oylap yürginide, mana
Perwerdigarning bir perishtisi uning chüshide
körünüp uninggha: — Ey Dawutning oghli
Yüsüp, ayaling Meryemni öz emringge élishtin
qorqma; chünki uningda bolghan hamile
Muqeddes Rohtin kelgen. **21** U bir oghul tughidu,
sen uning ismini Eysa dep qoyghin; chünki
u öz xelqini gunahliridin qutquzidu» — dédi.
22 Mana bularning hemmisi Perwerdigarning
peyghember arqiliq dégenlirining emelge
ashurulush üchün bolghan, démek: — **23** «Pak
qiz hamilidar bolup bir oghul tughidu; ular
uning ismini Immanuél (menisi «Xuda biz
bilen bille») dep ataydu». **24** Yüsüp oyghinip,
Perwerdigarning shu perishtisining dégini
boyiche qilip, Meryemni emrige aldi. **25**
Lékin Meryem boshan'ghuche u uninggha
yéqinlashmidi. Bu Meryemning tunjisi idi;
Yüsüp uninggha Eysa dep isim qoydi.

2 Eysa Hérod padishah höküm sürgen
künlerde Yehudiye ölkisining Beyt-Lehem
yézisida dunyagha kelgendin kéyin, mana
bezi danishmenler meshriqtin Yérusalémgha
yétip kélip, puqralardin: **2** Yehudiylarning
[yéngidin] tughulghan padishahi qeyerde?
Chünki biz uning yultuzining kötürülgenlikini
körduq. Shunga, uninggha sejde qilghili
kelduq, — déyishti. **3** Buni anglighan Hérod
padishah, shuningdek pütkül Yérusalém
xelqimu alaqzadilikke chüshti. **4** U pütkül
bash kahinlar we xelqning Tewrat ustazlirini
chaqirip, ulardin «Mesih qeyerde tughulushi
kérek?» — dep soridi. **5** Ular: «Yehudiyediki
Beyt-Lehem yézisida bolushi kérek, — chünki
peyghember arqiliq shundaq pütülgen: — **6**
«I Yehudiye zéminidiki Beyt-Lehem, Xelqing
Yehudiye yétekchilirining arisida eng kichiki
bolmaydu; Chünki sendin bir yétekchi chiqidu,
U xelqim Israillarning baqquchisi bolidu» —
déyishti. **7** Buning bilen, Hérod danishmelerni
mexpiy chaqirtip, yultuzning qachan peyda
bolghanliqini sürüshtürüp biliwaldi. **8** Andin:
«Bérip balini sürüshte qilip tépinglar. Tapqan
haman qaytip manga xewer qilinglar, menmu
uning aldigha bérip sejde qilip kéley» —

dep, ularni Beyt-Lehemge yolgha saldi. 9
Danishmenler padishahning sözini anglap
yolgha chiqti; we mana, ular sherqte körgen
héliqi yultuz ularning aldida yol bashlap
mangdi we bala turghan yerge kélip toxtidi.
10 Ular héliqi yultuzni körginidin intayin
qattiq shadlinishti 11 hem öyge kirip, balini
anisi Meryem bilen körüp, yerge yiqilip
uninggha sejde qilishti. Andin, xezinilirini échip,
altun, mestiki, murmekki qatarliq sowghatlarni
sunushti. 12 Ulargha chüshide Hérodning
yénigha barmasliq toghrisidiki wehiy kelgenliki
üchün, ular bashqa yol bilen öz yurtigha
qaytishti. 13 Ular yolgha ketkendin kéyin,
Perwerdigarning bir perishtisi Yüsüpning
chüshide körünüp: Ornungdin tur! Bala we
anisi ikkisini élip Misirgha qach. Men sanga
uqturghuche u yerde turghin. Chünki Hérod
balini yoqitishqa izdep kélidu — dédi. 14 Shuning
bilen u ornidin turup, shu kéchila bala we anisi
ikkisini élip Misirgha qarap yolgha chiqti. 15 U
Hérod ölgüche shu yerde turdi. Shundaq boldiki,
Perwerdigarning peyghember arqiliq aldin
éytqan: «Oghlumni Misirdin Men chaqirdim»
dégen sözi emelge ashuruldi. 16 Hérod bolsa
danishmenlerdin aldan'ghanliqini bilip, qattiq
ghezeplendi. U danishmenlerdin éniqlighan
waqitqa asasen, ademlerni ewetip Beyt-Lehem
yézisi we etrapidiki ikki yash we uningdin töwen
yashtiki oghul balilarning hemmisini öltürguzdi.
17 Shu chaghda Yeremiya peyghember arqiliq
éytilghan munu söz emelge ashuruldi: — 18
«Ramah shehiride bir sada, Achchiq yigha-
zarning pighani anglinar, Bu Rahilening baliliri
üchün kötürgen ah-zarliri; Balilirining yoq
qiliwétilgini tüpeylidin, Tesellini qobul qilmay
pighan kötüridu». 19 Emdi Hérod ölgendin
kéyin, Xudaning bir perishtisi Misirda turghan
Yüsüpning chüshide körünüp uninggha: —
20 Ornungdin tur! Bala we anisini élip Israil
zéminigha qayt! Chünki balining jénini almaqchi
bolghanlar öldi, — dédi. 21 Buning bilen
Yüsüp ornidin turup bala we anisini élip Israil
zéminigha qaytti. 22 U Arxélausning atisi Hérod
padishahning ornigha textke olturup Yehudiye
ölkisige hökümranliq qiliwatqinidin xewer
tépip, u yerge qaytishtin qorqti; we chüshide
uninggha bir wehiy kélip, Galiliye zéminigha
bérip, 23 Nasaret dep atilidighan bir yézida
olturaqlashti. Shuning bilen peyghemberler
arqiliq: «U Nasaretlik dep atilidu» déyilgini
emelge ashuruldi.

3 Shu chaghlarda, chömüldürgüchi Yehya
Yehudiyediki chöl-bayawan'gha kélip 2
kishilerge: — Towa qilinglar! Chünki ersh
padishaliqi yéqinliship qaldi! — dep jakarlashqa
bashlidi. 3 Chünki [chömüldürgüchi Yehya]
bolsa ilgiri Yeshaya peyghember bésharitide
körsetken kishining del özi bolup: —
«Bayawanda towlaydighan bir kishining:
Rebning yolini teyyarlanglar, Uning chighir
yollirini tüptüz qilinglar! — dégen awazi
anglinidu». 4 Yehya [peyghember] töge yungidin
qilin'ghan kiyim kiygen, bélige kön tasma
baghlighanidi. Yeydighini bolsa chéketkiler
bilen yawa here hesili idi. 5 Emdi Yérusalém
shehiri, pütün Yehudiye ölkisi we pütkül
Iordan derya wadisining etrapidiki kishiler
uning aldigha kéliship, 6 gunahlirini iqrar
qilishti we uning özlirini Iordan deryasida
chömüldürüshini qobul qilishti. 7 Lékin Perisiy
we Saduqiy mezhipidikilerdin köplirining uning
chömüldürüshini qobul qilghili kelgenlikini
körginide u ulargha: — Ey yilanlarning
baliliri! Kim silerni [Xudaning] chüshüsh
aldida turghan ghezipidin qéchinglar dep
agahlandurdi?! 8 Emdi towigha layiq méwini
keltürünglar! 9 We öz ichinglarda: «Bizning
atimiz bolsa Ibrahimdur!» dep xiyal qilip
yürmenglar; chünki Men shuni silerge éytip
qoyayki, Xuda Ibrahimgha mushu tashlardinmu
perzentlerni apiride qilalaydu. 10 Palta
alliqachan derexlerning yiltizigha tenglep
qoyuldi; yaxshi méwe bermeydighan herqaysi
derexler késilip otqa tashlinidu. 11 Men
derweqe silerni towa qilishinglar üchün sugha
chömüldürimen. Lékin mendin kéyin kelgüchi
zat mendin qudretliktur. Men hetta uning
keshini kötürüshkimu layiq emesmen; u silerni
Muqeddes Rohqa hem otqa chömüldüridu. 12
Uning sorughuchi küriki qolida turidu; u öz
xaminini [topa-samandin] teltöküs tazilaydu,

sap bughdayni ambargha yighidu, emma topa-
samanni öchmes otta köydürüwétidu, — dédi. 13
Shu waqitta, Eysa Yehyadin chömüldürülüshni
qobul qilish üchün Galiliye ölkisidin Iordan
deryasi boyigha, uning yénigha keldi. 14 Biraq
Yehya chömüldürüshke unimay uni tosup:
— Esli chömüldürülüshni men sendin qobul
qilishim kérek idi, biraq sen méning aldimgha
kepsen'ghu? — dédi. 15 Lékin Eysa uninggha
jawaben: — Hazirche shuninggha yol qoyghin;
chünki heqqaniyliqning barliq [teleplirini]
emelge ashurush üchün, shundaq qilishimizgha
toghra kélidu, — dédi. Shuning bilen, Yehya
uninggha yol qoydi. 16 We Eysa chömüldürülüp
bolupla, sudin chiqti; u sudin chiqishi bilen
mana, ershler uninggha échilip, Xudaning
Rohi kepter qiyapitide ershtin chüshüp, üstige
qonuwatqanliqini kördi. 17 We mana, ershtin
bir awaz: — «Bu Méning söyümlük oghlum, Men
uningdin toluq xursenmen!» — dep anglandi.

4 Andin Eysa Rohning yétekchilikide Iblisning
sinaq-azdurushlirigha yüzlinish üchün chöl-
bayawan'gha élip bérildi. 2 U qiriq kéche-
kündüz roza tutqandin kéyin, uning qorsiqi
échip ketkenidi. 3 Emdi azdurghuchi uning
yénigha kélip uninggha: — Eger sen rasttinla
Xudaning Oghli bolsang, mushu tashlarni
nan'gha aylinishqa buyrughin! — dédi. 4 Lékin
u jawaben: — [Tewratta]: «Insan peqet nan
bilenla emes, belki Xudaning aghzidin chiqqan
herbir söz bilenmu yashaydu» dep pütülgen,
— dédi. 5 Andin Iblis uni muqeddes sheherge
élip bérip, ibadetxanining eng égiz jayigha
turghuzup uninggha: 6 — Xudaning Oghli
bolsang, özüngni peske tashlap baqqin! Chünki
[Tewratta]: «[Xuda] Öz perishtilirige séning
heqqingde emr qilidu»; we «putungning tashqa
urulup ketmesliki üchün, ular séni qollirida
kötürüp yüridu» dep pütülgen — dédi. 7
Eysa uninggha: «Tewratta yene, «Perwerdigar
Xudayingni sinighuchi bolma!» depmu pütülgen
— dédi. 8 Andin, Iblis uni nahayiti égiz bir
taghqa chiqirip, uninggha dunyadiki barliq
padishahliqlarni sherepliri bilen körsitip: 9
Yerge yiqilip manga ibadet qilsang, bularning
hemmisini sanga bériwétimen, — dédi. 10
Andin Eysa uninggha: — Yoqal, Sheytan! Chünki
[Tewratta]: «Perwerdigar Xudayingghila ibadet
qil, peqet Uningla ibadet-xizmitide bol!» dep
pütülgen, — dédi. 11 Buning bilen Iblis uni
tashlap kétip qaldi, we mana, perishtiler kélip
uning xizmitide boldi. 12 Emdi [Eysa] Yehyaning
tutqun qilin'ghanliqini anglap, Galiliyege yol
aldi. 13 U Nasaret yézisini tashlap, Zebulun we
Naftali rayonidiki [Galiliye] déngizi boyidiki
Kepernahum shehirige kélip orunlashti. 14
Shundaq qilip, Yeshaya peyghember arqiliq
éytilghan shu bésharet emelge ashuruldi,
démek: — 15 «Zebulun zémini we Naftali zémini,
Iordan deryasining nériqi teripidiki «déngiz
yoli» boyida, «Yat ellerning makani» bolghan
Galiliyede, 16 Qarangghuluqta yashighan xelq
parlaq bir nurni kördi; Yeni ölüm kölenggisining
yurtida olturghuchilargha, Del ularning üstige
nur chüshti». 17 Shu waqittin bashlap, Eysa:
«Towa qilinglar! Chünki ersh padishahliqi
yéqinliship qaldi!» — dep jar qilishqa bashlidi.
18 [Bir küni], u Galiliye déngizi boyida kétiwétip,
ikki aka-uka, yeni Pétrus depmu atilghan Simon
isimlik bir kishini we uning inisi Andiriyasni
kördi. Ular béliqchi bolup, déngizgha tor
tashlawatatti; 19 u ularghа: — Méning keynimdin
ménginglar — Men silerni adem tutquchi
béliqchi qilimen! — dédi. 20 Ular shuan béliq
torlirini tashlap, uninggha egiship mangdi.
21 U shu yerdin ötüp, ikkinchi bir aka-
ukini, yeni Zebediyning oghulliri Yaqup we
inisi Yuhannani kördi. Bu ikkisi kémide
atisi Zebediy bilen torlirini ongshawatatti. U
ularnimu chaqirdi. 22 Ular derhal kémini atisi
bilen qaldurup uninggha egiship mangdi. 23
We Eysa Galiliyening hemme yérini kézip,
ularning sinagoglirida telim bérip, Xudaning
padishahliqining xush xewirini jakarlaytti, xelq
arisida herxil késellerni we ajiz-méyiplarni
saqaytti. 24 U toghruluq xewer pütkül Suriye
ölkisige tarqaldi; u yerdiki xalayiq herxil
bimarlarni, yeni hertürlük késeller we aghriq-
silaqlarni hemde jin chaplashqanlarni, tutqaqliq
we palech késilige giriptar bolghanlarni uning
aldigha élip kélishti; we u ularni saqaytti.
25 Galiliye, «on sheher» rayoni, Yérusalém,

Yehudiye we Iordan deryasining u qétidin
kelgen top-top ademler uninggha egiship
mangdi.

5 Mushu top-top ademlerni körüp u bir
taghqa chiqti; u u yerde olturghinida,
muxlisliri uning yénigha keldi. 2 U aghzini
échip ulargha telim bérishke bashlidi: — 3
Mubarek, rohta namrat bolghanlar! Chünki
ersh padishahliqi ulargha tewedur. 4 Mubarek,
pighan chekkenler! Chünki ular teselli tapidu. 5
Mubarek, yawash-möminler! Chünki ular yer
yüzige mirasxordur. 6 Mubarek, heqqaniyliqqa
ach we teshnalar! Chünki ular toluq toyunidu.
7 Mubarek, rehimdillar! Chünki ular rehim
köridu. 8 Mubarek, qelbi pak bolghanlar!
Chünki ular Xudani köridu. 9 Mubarek, tinchliq
terepdarliri! Chünki ular Xudaning perzentliri
dep atilidu. 10 Mubarek, heqqaniyliq yolida
ziyankeshlikke uchrighanlar! Chünki ersh
padishahliqi ulargha tewedur. 11 Mubarek, men
üchün bashqilarning haqaret, ziyankeshlik we
hertürlük töhmitige uchrisanglar; 12 shad-
xuram bolup yayranglar! Chünki ershlerde
katta in'am siler üchün saqlanmaqta; chünki
silerdin ilgiriki peyghemberlergimu ular
mushundaq ziyankeshliklerni qilghan. 13
Siler yer yüzidiki tuzdursiler. Halbuki, eger
tuz öz temini yoqatsa, uninggha qaytidin tuz
temini qandaqmu kirgüzgili bolidu? U chaghda,
u héchnémige yarimas bolup, tashlinip
kishilerning ayighi astida dessilishtin bashqa
héch ishqa yarimaydu. 14 Siler dunyaning
nuridursiler. Tagh üstige sélin'ghan sheher
yoshurunalmaydu. 15 Héchkim chiraghni yéqip
qoyup, üstige séwetni kömtürüp qoymas, belki
chiraghdanning üstige qoyidu; buning bilen, u
öy ichidiki hemme ademlerge yoruqluq béridu.
16 Shu teriqide, siler nurunglarni insanlar
aldida shundaq chaqnitinglarki, ular yaxshi
emelliringlarni körüp, ershtiki atanglarni
ulughlisun. 17 Méni Tewrat qanunini yaki
peyghemberlerning yazghanlirini bikar qilghili
keldi, dep oylap qalmanglar. Men ularni
bikar qilghili emes, belki emelge ashurghili
keldim. 18 Chünki men silerge shuni berheq
éytip qoyayki, asman-zémin yoqimighuche,
uningda pütülgenler emelge ashurulmighuche
Tewrattiki «yod» bir herp, hetta birer chékitmu
bikar qilinmaydu. 19 Shu sewebtin, Tewrat
qanunining eqidilirige, hetta uning eng
kichikliridin birini bikar qilip, we bashqilargha
shundaq qilishni ögitidighan herkim ersh
padishahliqida eng kichik hésablinidu. Emma
eksiche, Tewrat qanuni eqidilirige emel
qilghanlar we bashqilargha shundaq qilishni
ögetküchiler bolsa ersh padishahliqida
ulugh hésablinidu. 20 Chünki men silerge
shuni éytip qoyayki, heqqaniyliqinglar
Tewrat ustazliri we Perisiylerningkidin
ashmisa, ersh padishahliqigha héchqachan
kirelmeysiler. 21 Burunqilargha «Qatilliq qilma,
qatilliq qilghan herqandaq adem soraqqa
tartilidu» dep buyrulghanliqini anglighansiler.
22 Biraq men özüm shuni silerge éytip
qoyayki, öz qérindishigha bikardin-bikar
achchiqlan'ghanlarning herbirimu soraqqa
tartilidu. Öz qérindishini «exmeq» dep tillighan
herkim aliy kéngeshmide soraqqa tartilidu;
emma qérindashlirini «telwe» dep haqaretligen
herkim dozaxning otigha layiq bolidu. (Geenna
g1067) 23 Shuning üchün, sen qurban'gah
aldigha kélip [Xudagha] hediye atimaqchi
bolghiningda, qérindishingning séningdin
aghrin'ghan yéri barliqi yadinggha kelse, 24
hediyengni qurban'gah aldigha qoyup turup,
awwal qérindishing bilen yarishiwal, andin
kélip hediyengni ata. 25 Eger üstüngdin dewa
qilmaqchi bolghan birsi bolsa, uning bilen birge
yolda bolghiningda uning bilen tézdin yariship,
dost bolghin. Bolmisa, u séni soraqchigha,
soraqchi bolsa gundipaygha tapshuridu, sen
zindan'gha solitiwétilisen. 26 Men sanga shuni
berheq éytip qoyayki, [qerzingning] eng axirqi
bir tiyininimu qoymay tölimigüche, shu yerdin
chiqalmaysen. 27 Siler «Zina qilmanglar» dep
buyrulghanliqini anglighansiler. 28 Biraq men
özüm shuni silerge éytip qoyayki, birer ayalgha
shehwaniy niyet bilen qarighan kishi könglide
u ayal bilen alliqachan zina qilghan bolidu. 29
Eger emdi ong közüng séni gunahqa azdursa,
uni oyup tashliwet. Chünki pütün bediningning
dozaxqa tashlan'ghinidin köre, bediningdiki bir

ezaying yoq qilin'ghini köp ewzel. (Geenna g1067)
30 Eger ong qolung séni gunahqa azdursa, uni
késip tashliwet. Chünki pütün bediningning
dozaxqa tashlan'ghinidin köre, bediningdiki
bir ezaying yoq qilin'ghini köp ewzel. (Geenna
g1067) 31 Yene: — «Kimdikim ayalini talaq
qilsa, uninggha talaq xétini bersun» depmu
buyrulghan. 32 Biraq men özüm shuni silerge
éytip qoyayki, kimdikim öz ayalining buzuqluq
qilmishidin bashqa [herqandaq ishni bahane
qilip] uni talaq qilsa, emdi uni zinagha tutup
bergen bolidu; talaq qilin'ghan ayalni emrige
alghan kishimu zina qilghan bolidu. 33 Siler
yene burunqilargha «Qesimingdin yanma,
Perwerdigargha qilghan qesimingge emel qil»
dep buyrulghanliqini anglighansiler. 34 Biraq
men özüm shuni silerge éytip qoyayki, qet'iy
qesem qilmanglar; ershni tilgha élip qesem
qilmanglar, chünki ersh Xudaning textidur; 35
yaki yerni tilgha élip qesem qilmanglar, chünki
yer yüzi Xudaning textiperidur. Yérusalémni
tilgha élipmu qesem qilmanglar, chünki u yer
ulugh padishahning shehiridur. 36 Hetta öz
béshinglarni tilgha élipmu qesem qilmanglar,
chünki silerning chéchinglarning bir télinimu
aq yaki qara rengge özgertish qolunglardin
kelmeydu. 37 Peqet déginiglar «Bolidu»,
«bolidu», yaki «Yaq, yaq, bolmaydu» bolsun.
Buningdin ziyadisi rezil bolghuchidin kélidu.
38 Siler «Közge köz, chishqa chish» dep
buyrulghinini anglighansiler. 39 Biraq men
özüm shuni silerge éytip qoyayki, eski bilen
teng bolmanglar. Kimdekim ong mengzingge
ursa, sol mengzingnimu tutup ber; 40 we
birsi üstüngdin dewa qilip, könglikingni
almaqchi bolsa, chapiningnimu ber. 41 Birsi
sanga [yük-taqini yüdküzüp] ming qedem
yol yürüshke zorlisa, uning bilen ikki ming
qedem mang. 42 Birsi sendin tilise, uninggha
ber. Birsi sendin ötne-yérim qilmaqchi bolsa,
uninggha boynungni tolghima. 43 Siler
«Qoshnangni söygin, düshminingge nepretlen»
dep éytilghanni anglighan. 44 Biraq men özüm
shuni silerge éytip qoyayki, silerge düshmenlik
bolghanlargha méhir-muhebbet körsitinglar,
silerdin nepretlen'genlerge yaxshiliq qilinglar,
silerge ziyankeshlik qilghanlargha dua qilinglar.
45 Shundaq qilghanda, ershtiki Atanglarning
perzentliridin bolisiler. Chünki U quyashining
nurini yaxshilarghimu we yamanlarghimu
chüshüridu, yamghurnimu heqqaniylarghimu,
heqqaniyetsizlergimu yaghduridu. 46 Eger
siler özünglargha muhebbet körsetkenlergila
méhir-muhebbet körsetsenglar, buning
qandaqmu in'amgha érishküchiliki bolsun?
Hetta bajgirlarmu shundaq qiliwatmamdu?
47 Eger siler peqet qérindashliringlar bilenla
salam-sehet qilishsanglar, buning néme peziliti
bar? Hetta yat elliklermu shundaq qilidighu!
48 Shunga, ershtiki Atanglar mukemmel
bolghinidek, silermu mukemmel bolunglar.

6 Hézi bolunglarki, xeyr-saxawetlik
ishliringlarni bashqilarning aldida köz-
köz qilmanglar. Bundaq qilsanglar, ershtiki
Atanglarning in'amigha érishelmeysiler. 2
Shunga xeyr-saxawet qilghiningda, dawrang
salma. Saxtipezlerla sinagoglarda we kochilarda
ademlerning maxtishigha érishish üchün
shundaq qilidu. Men silerge shuni berheq éytip
qoyayki, ular közligen in'amigha érishken
bolidu. 3 Lékin sen, xeyr-saxawet qilghiningda
ong qolungning néme qiliwatqinini sol qolung
bilmisun. 4 Shuning bilen xeyr-saxawiting
yoshurun bolidu we yoshurun ishlarni körgüchi
Atang sanga buni qayturidu. 5 Dua qilghan
waqtingda, saxtipezlerdek bolma; chünki
ular bashqilargha köz-köz qilish üchün
sinagoglar yaki töt kocha éghizida turuwélip
dua qilishqa amraqtur. Men silerge shuni
berheq éytip qoyayki, ular közligen in'amigha
érishken bolidu. 6 Lékin sen bolsang, dua
qilghan waqtingda, ichkiri öyge kirip, ishikni
yépip, yoshurun turghuchi Atanggha dua
qilinglar; we yoshurun körgüchi Atang buni
sanga qayturidu. 7 Dua-tilawet qilghanda,
[butperes] yat elliklerdikidek quruq geplerni
tekrarlawermenglar. Chünki ular dégenlirimiz
köp bolsa [Xuda] tiliginimizni choqum ijabet
qilidu, dep oylaydu. 8 Shunga, siler ularni
dorimanglar. Chünki Atanglar silerning
éhtiyajinglarni siler tilimestin burunla bilidu.
9 Shuning üchün, mundaq dua qilinglar:

— «I asmanlarda turghuchi Atimiz, Séning
naming muqeddes dep ulughlan'ghay. 10
Padishahliqing kelgey, Iradeng ershte ada
qilin'ghandek yer yüzidimu ada qilin'ghay. 11
Bügünki nénimizni bügün bizge bergeysen. 12
Bizge qerzdar bolghanlarni kechürginimizdek,
Senmu qerzlirimizni kechürgeysen. 13 Bizni
azdurulushlargha uchratquzmighaysen, Belki
bizni rezil bolghuchidin qutuldurghaysen». 14
Chünki siler bashqilarning gunah-sewenliklirini
kechürsenglar, ershtiki Atanglarmu silerni
kechüridu. 15 Biraq bashqilarning gunah-
sewenliklirini kechürmisengler, ershtiki
Atanglarmu gunah-sewenlikliringlarni
kechürmeydu. 16 Roza tutqan waqtinglarda,
saxtipezlerdek tatirangghu qiyapetke
kiriwalmanglar. Ular roza tutqinini köz-köz
qilish üchün chiraylirini solghun qiyapette
körsitidu. Men silerge shuni berheq éytip
qoyayki, ular közligen in'amigha érishken
bolidu. 17 Emdi sen, roza tutqiningda,
chachliringni maylap, yüzüngni yuyup yür. 18
Shu chaghda, roza tutqining insanlargha emes,
belki peqet yoshurun turghuchi Atangghila
körünidu; we yoshurun körgüchi Atang uni
sanga qayturidu. 19 Yer yüzide özünglargha
bayliqlarni toplimanglar. Chünki bu yerde ya
küye yep kétidu, ya dat basidu yaki oghrilar
tam téship oghrilap kétidu. 20 Eksiche, ershte
özünglargha bayliqlar toplanglar. U yerde
küye yémeydu, dat basmaydu, oghrimu tam
téship oghrilimaydu. 21 Chünki bayliqing
qeyerde bolsa, qelbingmu shu yerde bolidu.
22 Tenning chirighi közdur. Shunga eger
közüng sap bolsa, pütün wujudung yorutulidu.
23 Lékin eger közüng yaman bolsa pütün
wujudung qarangghu bolidu. Eger wujudungdiki
«yoruqluq» emeliyette qarangghuluq bolsa,
u qarangghuluq némidégen qorqunchluq-he!
24 Héchkim [birla waqitta] ikki xojayinning
qulluqida bolmaydu. Chünki u yaki buni yaman
körüp, uni yaxshi köridu; yaki buninggha
baghlinip, uninggha étibarsiz qaraydu.
[shuninggha oxshash], silerning hem Xudaning,
hem mal-dunyaning qulluqida bolushunglar
mumkin emes. 25 Shunga men silerge shuni
éytip qoyayki, hayatinglargha kéreklik yémek-
ichmek yaki uchanglargha kiyidighan kiyim-
kéchekning ghémini qilmanglar. Hayatliq
ozuqtin, ten kiyim-kéchektin eziz emesmu?
26 Asmandiki uchar-qanatlargha qaranglar!
Ular térimaydu, ormaydu, ambarlargha
yighmaydu, lékin ershtiki Atanglar ularnimu
ozuqlanduridu. Siler ashu qushlardin köp
eziz emesmu? 27 Aranglarda qaysinglar
ghem-qayghu bilen ömrünglarni birer saet
uzartalaysiler? 28 Silerning kiyim-kéchekning
ghémini qilishinglarning néme hajiti?! Daladiki
néluperlerning qandaq ösidighanliqigha qarap
béqinglar! Ular emgekmu qilmaydu, chaq
égirmeydu; 29 lékin silerge shuni éytayki, hetta
Sulayman toluq shan-sherepte turghandimu
uning kiyinishi niluperlerning bir gülichilikmu
yoq idi. 30 Emdi Xuda daladiki bügün échilsa,
etisi qurup ochaqqa sélinidighan ashu gül-
giyahlarni shunche bézigen yerde, silerni
téximu kiyindürmesmu, ey ishenchi ajizlar! 31
Shunga «néme yeymiz», «néme ichimiz», «néme
kiyimiz?» dep ghem qilmanglar. 32 Chünki yat
eldikiler mana shundaq hemme nersige intilidu,
emma ershtiki Atanglar silerning bu hemme
nersilerge mohtajliqinglarni bilidu; 33 shundaq
iken, hemmidin awwal Xudaning padishahliqi
we heqqaniyliqigha intilinglar. U chaghda,
bularning hemmisi silerge qoshulup nésip
bolidu. 34 Shuning üchün, etining ghémini
qilmanglar. Etining ghémi etige qalsun. Her
künning derdi shu kün'ge tushluq bolidu.

7 Bashqilarning üstidin höküm qilip
yürmenglar. Shundaqta [Xudaning]
hökümige uchrimaysiler. 2 Chünki siler
bashqilar üstidin qandaq baha bilen höküm
qilsanglar, [Xudamu] silerning üstünglardin
shundaq baha bilen höküm chiqiridu.
Siler bashqilarni qandaq ölchem bilen
ölchisenglar, [Xudamu] silerni shundaq
ölchem bilen ölcheydu. 3 Emdi néme üchün
buradiringning közidiki qilni körüp, öz
közüngdiki limni bayqiyalmaysen?! 4 Sen
qandaqmu buradiringgha: «Qéni, közüngdiki
qilni éliwétey!» déyeleysen? Chünki mana,
özüngning közide lim turidu!? 5 Ey saxtipez!

Awwal özüngning közidiki limni éliwet, andin
éniq körüp, buradiringning közidiki qilni
éliwételeysen. 6 Muqeddes nersini itlargha
bermenglar, yaki ünche-merwayitliringlarni
tongguzlarning aldigha tashlap qoymanglar.
Bolmisa, ular bularni putlirida dessep, andin
burulup silerni talaydu. 7 Tilenglar, silerge ata
qilinidu; izdenglar, tapisiler; ishikni chékinglar,
échilidu. 8 Chünki herbir tiligüchi tiliginige
érishidu; izdigüchi izdiginini tapidu; ishikni
chekküchilerge ishik échilidu. 9 Aranglarda
öz oghli nan telep qilsa, uninggha tash
béridighanlar barmu?! 10 Yaki béliq telep
qilsa, yilan béridighanlar barmu? 11 Emdi siler
rezil turupmu öz perzentliringlargha yaxshi
iltipatlarni bérishni bilgen yerde, ershtiki
Atanglar Özidin tiligenlerge yaxshi nersilerni
téximu iltipat qilmasmu? 12 Shunga her ishta
bashqilarning özünglargha qandaq muamile
qilishini ümid qilsanglar, silermu ulargha
shundaq muamile qilinglar; chünki Tewrat
qanuni we peyghemberlerning telimatliri mana
shudur. 13 Tar derwazidin kiringlar. Chünki
kishini halaketke élip baridighan derwaza
keng bolup, yoli kengtasha we daghdamdur,
we uningdin kiridighanlar köptur. 14 Biraq
hayatliqqa élip baridighan derwaza tar, yoli
qistang bolup, uni tapalaydighanlarmu az. 15
Aldinglargha qoy térisige oriniwélip kelgen,
ichi yirtquch chilböridek bolghan saxta
peyghemberlerdin hoshyar bolunglar. 16 Siler
ularni méwiliridin tonuwalalaysiler. Tikendin
üzümler, qamghaqtin enjürler alghili bolamdu?
17 Shuninggha oxshash, her yaxshi derex yaxshi
méwe béridu, por derex nachar méwe béridu.
18 Yaxshi derex nachar méwe bermeydu, por
derex yaxshi méwe bermeydu. 19 Yaxshi
méwe bermeydighan herbir derex késilip
otqa tashlinidu. 20 Shuningdek, mushundaq
kishilerni méwiliridin tonuwalalaysiler. 21
Manga «Rebbim, Rebbim» dégenlerning
hemmisila ersh padishahliqigha kirelmeydu,
belki ershte turghuchi Atamning iradisini ada
qilghanlarla kireleydu. 22 Shu künide nurghun
kishiler manga: «Rebbim, Rebbim, biz séning
naming bilen wehiy-bésharetlerni yetküzduq,
séning naming bilen jinlarni qoghliduq we
naming bilen nurghun möjizilerni körsettuq»
deydu. 23 Halbuki, u chaghda men ulargha:
«Silerni ezeldin tonumaymen. Közümdin
yoqilinglar, ey itaetsizler!» dep élan qilimen.
24 Emdi herbiri bu sözlirimni anglap emel
qilghan bolsa, u öz öyini qoram tash üstige
salghan pem-parasetlik kishige oxshaydu. 25
Yamghur yighip, kelkün kélip, boran chiqip
soqsimu, u öy örülmidi; chünki uning uli qoram
tashning üstige sélin'ghan. 26 Biraq sözlirimni
anglap turup, emel qilmaydighan herbiri öyini
qumning üstige qurghan exmeqke oxshaydu.
27 Yamghur yaghqanda, kelkün kelgende, boran
chiqqanda shu öy örülüp ketti; uning örülüshi
intayin dehshetlik boldi! 28 We shundaq boldiki,
Eysa bu sözlirini axirlashturghandin kéyin, bu
top-top xalayiq uning telimlirige heyranuhes
bolushti. 29 Chünki uning telimliri Tewrat
ustazlirining kige oxshimaytti, belki tolimu
nopuzluq idi.

8 U taghdin chüshkende, top-top kishiler
uninggha egiship mangdi. 2 We mana, maxaw
késili bar bolghan bir kishi uning aldigha kélip,
béshini yerge urup tizlinip: — Teqsir, eger
xalisingiz, méni késilimdin pak qilalaysiz! —
dédi. 3 Eysa uninggha qolini tegküzüp turup: —
Xalaymen, pak bolghin! — déwidi, bu ademning
maxaw késili shuan pak bolup saqaydi. 4 Eysa
uninggha: — Hazir bu ishni héchkimge éytma,
belki udul bérip kahin'gha özüngni körsitip,
ularda bir guwahliq bolush üchün, Musa bu
ishta emr qilghan hediye-qurbanliqni sun'ghin,
— dédi. 5 U Kepernahum shehirige barghanda,
[rimliq] bir yüzbéshi uning aldigha kélip,
uningdin yélinip: 6 — Teqsir, chakirim palech
bolup qélip, bek azablinip öyde yatidu, — dédi.
7 Men bérip uni saqaytip qoyay, — dédi Eysa.
8 Yüzbéshi jawaben: — Teqsir, torusumning
astigha kirishingizge layiq emesmen. Peqet bir
éghizla söz qilip qoysingiz, chakirim saqiyip
kétidu. 9 Chünki menmu bashqa birsining
hoquqi astidiki ademmen, méning qol astimda
leshkerlirim bar. Birige bar désem baridu, birige
kel désem, kélidu. Qulumgha bu ishni qil désem,
u shu ishni qilidu, — dédi. 10 Eysa bu geplerni

anglap, heyran boldi. Özi bille kelgenlerge:
— Men silerge shuni berheq éytip qoyayki,
bundaq ishenchni hetta Israillar arisidimu
tapalmighanidim. 11 Silerge shuni éytayki,
nurghun kishiler künchiqish we künpétishtin
kélip, ersh padishahliqida Ibrahim, Ishaq we
Yaquplar bilen bir dastixanda olturidu. 12
Lékin bu padishahliqning öz perzentliri bolsa,
sirtta qarangghuluqqa tashlinip, u yerde yigha-
zarlar kötüridu, chishlirini ghuchurlitidu, —
dédi. 13 Andin, Eysa yüzbéshigha: — Öyüngge
qayt, ishen'giningdek sen üchün shundaq
qilinidu, dédi. Héliqi chakarning késili shu
peytte saqaytildi. 14 Eysa Pétrusning öyige
barghanda, Pétrusning qéynanisining qizip
orun tutup yétip qalghinini kördi. 15 U uning
qolini tutiwidi, uning qizitmisi yandi. [Ayal]
derhal ornidin turup, Eysani kütüshke bashlidi.
16 Kech kirgende, kishiler jin chaplashqan
nurghun ademlerni uning aldigha élip kélishti.
U bir éghiz söz bilenla jinlarni heydiwetti we
barliq késellerni saqaytti. 17 Buning bilen,
Yeshaya peyghember arqiliq yetküzülgen: «U
özi aghriq-silaqlirimizni kötürdi, késellirimizni
üstige aldi» dégen söz emelge ashuruldi.
18 Eysa özini oriwalghan top-top kishilerni
körüp, [muxlislirigha] déngizning u qétigha
ötüp kétishni emr qildi. 19 Shu chaghda,
Tewrat ustazliridin biri kélip, uninggha: —
Ustaz, sen qeyerge barsang, menmu sanga
egiship shu yerge barimen, — dédi. 20 Eysa
uninggha: — Tülkilerning öngkürliri, asmandiki
qushlarning uwiliri bar; biraq Insan'oghlining
béshini qoyghudek yérimu yoq, — dédi. 21
Muxlisliridin yene biri uninggha: — Reb, méning
awwal bérip atamni yerlikke qoyushumgha
ijazet bergeysen, — dédi. 22 Biraq Eysa uninggha:
— Manga egeshkin, we ölükler öz ölüklirini
yerlikke qoysun, — dédi. 23 U kémige chüshti,
muxlislirimu chüshüp bille mangdi. 24 We
mana, déngiz üstide qattiq boran chiqip ketti;
shuning bilen dolqunlar kémidin halqip kémini
gherq qiliwétey dep qaldi. Lékin u uxlawatatti.
25 Muxlislar kélip uni oyghitip: — I ustaz, bizni
qutuldurghaysen! Biz halaket aldida turimiz
— dédi. 26 — Némishqa qorqisiler, i ishenchi
ajizlar! — dédi u we ornidin turup, boran-
chapqun'gha we déngizgha tenbih bériwidi,
hemmisi birdinla tinchidi. 27 Muxlislar intayin
heyran bolup, bir-birige: — Bu zadi qandaq
ademdu? Hetta boran-chapqunlar we déngizmu
uninggha boysunidiken-he! — dep kétishti. 28
Eysa déngizning u qétidiki Gadaraliqlarning
yurtigha barghinida, jin chaplashqan ikki kishi
görliridin chiqip uninggha aldigha keldi. Ular
shunche wehshiy idiki, héchkim bu yerdin
ötüshke jür'et qilalmaytti. 29 Uni körgende
ular: — I Xudaning Oghli, séning biz bilen
néme karing! Sen waqit-saiti kelmeyla bizni
qiynighili keldingmu? — dep towlidi. 30 Shu
yerdin xéli yiraqta chong bir top tongguz
padisi otlap yüretti. 31 Jinlar emdi uninggha:
— Eger sen bizni qoghliwetmekchi bolsang,
bizni tongguz padisi ichige kirgüzüwetkeysen,
— dep yalwurushti. 32 U ulargha: — Chiqinglar!
— déwidi, jinlar chiqip, tongguzlarning ténige
kiriwaldi. Mana, pütkül tongguz padisi tik
yardin étilip chüshüp, sularda gherq boldi.
33 Lékin tongguz baqquchilar beder qéchip,
sheherge kirip, bu ishning bash-axirini, jümlidin
jin chaplashqan kishilerning kechürmishlirini
xalayiqqa éytip bérishti. 34 We mana, pütün
sheherdikiler Eysa bilen körüshkili chiqti. Ular
uni körgende, uning özlirining shu rayonidin
ayrilip kétishini ötündi.

9 Shuning bilen u kémige chüshüp déngizdin
ötüp, özi turghan sheherge qaytip keldi.
2 We mana, kishiler zembilge yatquzulghan
bir palechni uning aldigha élip keldi. Eysa
ularning ishenchini körüp héliqi palechke: —
Oghlum, yüreklik bol, gunahliring kechürüm
qilindi, — dédi. 3 Andin mana, Tewrat
ustazliridin beziliri könglide: «Bu adem
kupurluq qiliwatidu!» dep oylidi. 4 Ularning
könglide néme oylawatqanliqini bilgen Eysa
ulargha: — Néme üchün könglünglarda rezil
oylarda bolisiler? 5 «Gunahliring kechürüm
qilindi» déyish asanmu yaki «Ornungdin tur,
mang!» déyishmu? — dédi we yene ulargha:
— 6 Emma hazir silerning Insan'oghlining yer
yüzide gunahlarni kechürüm qilish hoquqigha
ige ikenlikini bilishinglar üchün, — u palech

késelge: — Ornungdin tur, orun-körpengni
yighishturup öyüngge qayt, — dédi. 7 Héliqi
adem ornidin turup öyige qaytti. 8 Buni
körgen top-top ademler qorqushup, insanlargha
bundaq hoquqni bergen Xudani ulughlashti.
9 Eysa u yerdin chiqip aldigha kétiwétip, baj
yighidighan orunda olturghan, Matta isimlik bir
[bajgirni] kördi. U uninggha: — Manga egeshkin!
— dédi. We Matta ornidin turup, uninggha
egeshti. 10 We shundaq boldiki, Eysa [Mattaning]
öyide méhman bolup dastixanda olturghanda,
nurghun bajgirlar we gunahkarlarmu kirip,
Eysa we uning muxlisliri bilen hemdastixan
boldi. 11 Buni körgen Perisiyler uning
muxlislirigha: — Ustazinglar némishqa bajgir
we gunahkarlar bilen bir dastixanda yep-ichip
olturidu?! — dédi. 12 Bu gepni anglighan
Eysa: — Saghlam ademler emes, belki bimarlar
téwipqa mohtajdur. 13 Siler bérip [muqeddes
yazmilardiki]: «Izdeydighinim qurbanliqlar
emes, belki rehim-shepqet» déyilgen shu
sözning menisini öginiglar; chünki men
heqqaniylarni emes, belki gunahkarlarni
chaqirghili keldim, dédi. 14 Shu waqitlarda,
Yehya [peyghemberning] muxlisliri Eysaning
yénigha kélip uninggha: — Némishqa biz we
Perisiyler pat-pat roza tutimiz, lékin sizning
muxlisliringiz tutmaydu? — dep sorashti. 15
Eysa jawaben: — Toyi boluwatqan yigit téxi
toyda hemdastixan oltughan chaghda, toy
méhmanliri haza tutup oltursa qandaq bolidu!?
Emma shu künler kéliduki, yigit ulardin élip
kétilidu, ular shu künde roza tutidu. 16 Héchkim
kona könglekke yéngi rexttin yamaq salmaydu.
Undaq qilsa, yéngi yamaq [kiriship], kiyimni
tartip yirtiwétidu. Netijide, yirtiq téximu
yoghinap kétidu. 17 Shuningdek, héchkim yéngi
sharabni kona tulumlargha qachilimaydu. Eger
undaq qilsa, [sharabning échishi bilen] tulumlar
yérilip kétidu-de, sharabmu tökülüp kétidu hem
tulumlarmu kardin chiqidu. Shuning üchün
kishiler yéngi sharabni yéngi tulumlargha
qachilaydu; shundaq qilghanda, her ikkilisi
saqlinip qalidu. 18 U [Yehyaning muxlislirigha]
bu sözlerni qiliwatqan waqtida, mana bir
hökümdar kélip, uning aldigha bash urup: —
Méning qizim hazirla ölüp ketti; emma siz
bérip uninggha qolingizni tegküzüp qoysingiz,
u tirilidu, dédi. 19 Eysa ornidin turup, muxlisliri
bilen bille uning keynidin mangdi. 20 We mana,
yolda xun tewresh késilige giriptar bolghinigha
on ikki yil bolghan bir ayal Eysaning arqisidin
kélip, uning tonining péshini silidi. 21 Chünki
u ichide «Uning tonini silisamla, choqum
saqiyip kétimen» dep oylighanidi. 22 Emma
Eysa keynige burulup, uni körüp: — Qizim,
yüreklik bol, ishenching séni saqaytti! dédi.
Shuning bilen u ayal shu saette saqaydi. 23
Emdi Eysa héliqi hökümdarning öyige kirgende,
ney chéliwatqan we haza tutup waysawatqan
kishiler topini körüp, 24 ulargha: — Chiqip
kétinglar, bu qiz ölmidi, belki uxlawatidu, dédi.
[Shuni anglap] köpchilik uni mesxire qildi. 25
Kishiler chiqiriwétilgendin kéyin, u qizning
yénigha kirip, uning qolini tutiwidi, qiz ornidin
turdi. 26 Bu toghrisidiki xewer pütün yurtta pur
ketti. 27 Eysa u yerdin chiqqanda, ikki qarighu
uning keynidin kélip: — I Dawutning oghli,
bizge rehim qilghaysiz! — dep nida qilishti. 28
U öyge kirgendin kéyin, shu ikki qarighu uning
aldigha keldi. Eysa ulardin: — Siler méning
bu ishqa qadir ikenlikimge ishinemsiler? —
dep soridi. — I Rebbim, ishinimiz, — dep
jawab berdi ular. 29 U qolini ularning közlirige
tegküzüp turup: — Ishenchinglar boyiche
bolsun! déwidi, 30 Ularning közliri échildi.
Eysa ulargha: Bu ishni héchkimge éytmanglar!
dep qattiq tapilidi. 31 Lékin ular u yerdin
chiqipla, uning nam-shöhritini pütkül yurtqa
yéyiwetti. 32 Ular chiqip kétiwatqanda, kishiler
jin chaplashqan bir gachini uning aldigha
élip keldi. 33 Uninggha chaplashqan jinning
heydilishi bilenla, héliqi adem zuwan'gha keldi.
Xalayiq intayin heyranuhes bolup: — Bundaq ish
Israilda zadi körülüp baqmighan, — déyishti. 34
Lékin Perisiyler: — U jinlarni jinlarning emirige
tayinip qoghlaydiken, déyishti. 35 We Eysa barliq
sheher we yéza-qishlaqlarni kézip, ularning
sinagoglirida telim bérip, ersh padishahliqidiki
xush xewerni jakarlidi we herxil késellerni
we herxil méyip-ajizlarni saqaytti. 36 Lékin u
top-top ademlerni körüp ulargha ich aghritti,

chünki ular xarlinip padichisiz qoy padiliridek
panahsiz idi. 37 Shuning bilen u muxlislirigha:
— Hosul derweqe köp iken, biraq [hosul élish
üchün] ishleydighanlar az iken. 38 Shunga
hosulning Igisidin, Öz hosulingni yighiwélishqa
ishlemchilerni jiddiy ewetkeysen, dep tilenglar,
— dédi.

10 U on ikki muxlisini yénigha chaqirip,
ularghа napak rohlarni qoghlash we
herbir késellikni hem herbir méyip-ajizni
saqaytish hoquqini berdi. 2 On ikki rosulning
isimliri töwendikiche: Awwal Pétrus depmu
atilidighan Simon we uning inisi Andiriyas,
andin Zebediyning oghli Yaqup we uning
inisi Yuhanna, 3 Filip we Bartolomay, Tomas
we bajgir Matta, Alfayning oghli Yaqup
we Lebbaus depmu atilidighan Taday, 4
milletperwer dep atalghan Simon we kéyin
Eysagha satqunluq qilghan Yehuda Ishqariyot.
5 Eysa bu on ikkisini [xelqning arisigha]
mundaq tapilap ewetti: — Yat elliklerning
yollirigha chiqmanglar, yaki Samariyeliklerning
sheherlirigimu kirmenglar, 6 belki ténigen
qoy padiliri bolghan Israil jemetidikiler
arisigha béringlar. 7 Barghan yéringlarda:
«Ersh padishahliqi yéqinliship qaldi!» dep
jakarlanglar. 8 Aghriq-silaqlarni saqaytinglar,
ölüklerni tirildürünglar, maxaw késellirini
saqaytinglar, jinlarni heydiwétinglar. Silerge
shapaet xalis bérilgendur, silermu xalis iltipat
qilinglar. 9 Belwéghinglargha altun, kümüsh
we mis pullarni baghlap élip yürmenglar.
10 Seper üchün birla yektektin bashqa ne
xurjun, ne kesh, ne hasa éliwalmanglar.
Chünki xizmetkar öz ish heqqini élishqa
heqliqtur. 11 Herqaysi sheher yaki yézigha
barghan waqtinglarda, aldi bilen shu yerde
kimning hörmetke layiq mötiwer ikenlikini
soranglar; shundaq kishini tapqanda, u yerdin
ketküche uning öyidila turunglar. 12 Birer öyge
kirgininglarda, ularghа salam béringlar. 13
Eger u ailidikiler [hörmetke] layiq mötiwer
kishiler bolsa, tiligen amanliqinglar ularghа
ijabet bolsun; eger ular layiq bolmisa, tiligen
amanliqinglar özünglargha qaytsun. 14 Silerni
qobul qilmighan, sözliringlarni anglimighan
kimdekim bolsa, ularning öyidin yaki shu
sheherdin ketkininglarda, ayighinglardiki
topini qéqiwétinglar. 15 Men silerge shuni
berheq éytip qoyayki, qiyamet künide Sodom
we Gomorra zéminidikilerning hali shu
sheherdikilerningkidin yénik bolidu. 16 Mana,
men silerni qoylarni börilerning arisigha
ewetkendek ewetimen. Shunga, yilandek
sezgür, paxtektek sap dilliq bolunglar. 17
Insanlardin pexes bolunglar; chünki ular
silerni tutuwélip sot mehkimilirige tapshurup
béridu, sinagoglirida qamchilaydu. 18 Ular
we shundaqla yat ellikler üchün bir guwahliq
bolushqa, siler méning sewebimdin emirler
we padishahlar aldigha élip bérilip soraqqa
tartilisiler. 19 Lékin ular silerni soraqqa tartqan
waqtida, qandaq jawab bérish yaki néme jawab
bérishtin ensirep ketmenglar. Chünki shu
waqti-saitide éytish tégishlik sözler silerge
teminlinidu. 20 Chünki sözligüchi özünglar
emes, belki Atanglarning rohi siler arqiliq
sözleydu. 21 Qérindash qérindishigha, ata
balisigha xainliq qilip, ölümge tutup béridu.
Balilarmu ata-anisigha qarshi chiqip, ularni
ölümge mehkum qilduridu. 22 Shundaqla siler
méning namim tüpeylidin hemme ademning
nepritige uchraysiler. Lékin axirghiche
berdashliq bergenler bolsa qutquzulidu. 23 Ular
silerge bu sheherde ziyankeshlik qilsa, yene bir
sheherge qéchip béringlar. Chünki men silerge
shuni berheq éytip qoyayki, Insan'oghli qaytip
kelgüche siler Israilning barliq sheherlirini
arilash [wezipinglar] tügimeydu. 24 Muxlis
ustazidin, qul xojayinidin üstün turmaydu. 25
Muxlis ustazigha oxshash bolsa, qul xojayinigha
oxshash bolsa razi bolsun. Ular öyning
igisini «Beelzibul» dep tillighan yerde, uning
öyidikilirini téximu qattiq haqaretlimemdu?
26 Shunga ulardin qorqmanglar; chünki
héchqandaq yépiq qoyulghan ish ashkarilanmay
qalmaydu, we héchqandaq mexpiy ish
ayan bolmay qalmaydu. 27 Méning silerge
qarangghuda éytidighanlirimni yoruqta
éytiwéringlar. Quliqinglargha pichirlap
éytilghanlarni ögzilerde jakarlanglar. 28
Tenni öltürsimu, lékin ademning jan-rohini

öltürelmeydighanlardin qorqmanglar; eksiche,
ten we jan-rohni dozaxta halak qilishqa
qadir bolghuchidin qorqunglar. (Geenna g1067)
29 Ikki qushqachni bir tiyin'ge sétiwalghili
bolidughu? Lékin ulardin birimu Atanglarsiz
yerge chüshmeydu. 30 Emma siler bolsanglar,
hetta herbir tal chéchinglarmu sanalghandur.
31 Shunga, qorqmanglar. Siler nurghunlighan
qushqachtinmu qimmetliktursiler! 32 Shunga,
méni insanlarning aldida étirap qilghanlarning
herbirini menmu ershtiki Atamning aldida
étirap qilimen; 33 Biraq insanlarning aldida
mendin tan'ghanlarning herbiridin menmu
ershtiki Atam aldida tanimen. 34 Méning
dunyagha kélishimni tinchliq élip kélish
üchündur, dep oylap qalmanglar. Men tinchliq
emes, belki qilichni yürgürüshke keldim. 35
Chünki méning kélishim «Oghulni atisigha,
qizni anisigha, kélinni qéynanisigha qarshi
chiqirish» üchün bolidu. 36 Shuning bilen
«Ademning düshmenliri öz ailisidiki kishiler
bolidu». 37 Ata-anisini mendinmu eziz
köridighanlar manga munasip emestur. Öz
oghul-qizini mendinmu eziz köridighanlarmu
manga munasip emes. 38 Özining kréstini
kötürüp, manga egeshmigenlermu manga
munasip emes. 39 Öz hayatini ayaydighan
kishi uningdin mehrum bolidu; men üchün öz
hayatidin mehrum bolghan kishi uninggha
érishidu. 40 Silerni qobul qilghanlar ménimu
qobul qilghan bolidu; méni qobul qilghanlar
bolsa méni ewetküchinimu qobul qilghan
bolidu. 41 Bir peyghemberni peyghemberlik
salahiyitide qobul qilghan kishi peyghemberge
xas bolghan in'amgha érishidu. Heqqaniy
ademni u heqqaniy iken dep bilip qobul
qilghanlar heqqaniy ademge xas bolghan
in'amgha érishidu. 42 Men silerge shuni berheq
éytip qoyayki, méning bu shakichiklirimdin
eng kichiki birini méning muxlisim dep bilip
uninggha hetta peqet birer chine soghuq su
bergen kishimu jezmen özige layiq in'amdin
mehrum bolmaydu.

11 Eysa on ikki muxlisigha bu ishlarni
tapilap bolghandin kéyin, özimu shu
yerdiki herqaysi sheherlerde telim bérish
we [Xudaning kalamini] jakarlash üchün
u yerdin ketti. 2 Zindan'gha solan'ghan
Yehya [peyghember] Mesihning qilghan
emellirini anglap, muxlislirini ewetip, ular
arqiliq Eysadin: 3 «Kélishi muqerrer zat
özüngmu, yaki bashqa birsini kütüshimiz
kérekmu?» — dep soridi. 4 Eysa ulargha jawab
bérip mundaq dédi: — Yehyaning yénigha
qaytip bérip, öz anglawatqanliringlarni we
körüwatqanliringlarni bayan qilip — 5 Korlar
köreleydighan we tokurlar mangalaydighan
boldi, maxaw késili bolghanlar saqaytildi, gaslar
angliyalaydighan boldi, ölgenlermu tirildürüldi
we kembeghellerge xush xewer jakarlandi»
— dep éytinglar 6 we [uninggha yene]:
«Mendin gumanlanmay putliship ketmigen
kishi bolsa bextliktur!» dep qoyunglar, — dédi.
7 Ular ketkende, Eysa top-top ademlerge Yehya
toghruluq sözleshke bashlidi: — «Siler esli
[Yehyani izdep] chölge barghininglarda, zadi
némini körgili bardinglar? Shamalda yelpünüp
turghan qomushnimu? 8 Yaki ésil kiyin'gen bir
erbabnimu? Mana, ésil kiyimlerni kiygenler
xan ordiliridin tépilidughu! 9 Emdi siler
néme körgili bardinglar? Bir peyghembernimu?
Durus, emma men shuni silerge éytip
qoyayki, [bu bolsa] peyghemberdinmu üstün
bir bolghuchidur. 10 Chünki [muqeddes
yazmilardiki]: — «Mana, yüz aldinggha
elchimni ewetimen; U séning aldingda yolungni
teyyarlaydu» — dep pütülgen söz del uning
toghrisida pütülgendur. 11 Men silerge shuni
berheq éytip qoyayki, ayallardin tughulghanlar
arisida chömüldürgüchi Yehyadinmu ulughi
turghuzulghini yoq; emma ersh padishahliqidiki
eng kichik bolghinimu uningdin ulugh turidu.
12 Emma chömüldürgüchi Yehya otturigha
chiqqan künlerdin bügünki kün'giche, ersh
padishahliqigha kirish yoli shiddet bilen échildi
we kishiler uni shiddet bilen tutuwalidu. 13
Chünki barliq peyghemberlerning bésharet
bérish xizmiti, shundaqla Tewrattiki yazmilar
arqiliq bésharet yetküzülüsh xizmiti Yehya
bilen axirlishidu. 14 We eger shu sözni
qobul qilalisanglar, «[qaytip] kélishi muqerrer
bolghan Ilyas [peyghember]» bolsa, [Yehyaning]

özidur. 15 Anglighudek quliqi barlar buni
anglisun! 16 Lékin bu dewrdiki kishilerni
zadi kimlerge oxshitay? Ular xuddi reste-
bazarlarda olturwélip, bir-birige: 17 «Biz silerge
sunay chélip bersekmu, ussul oynimidinglar»,
«Matem pedisige chélip bersekmu, yigha-zar
qilmidinglar» dep [qaqshaydighan tuturuqsiz]
balilargha oxshaydu. 18 Chünki Yehya kélip
ziyapette olturmaytti, [sharab] ichmeytti.
Shuning bilen, ular: «Uninggha jin chaplishiptu»
déyishidu. 19 Insan'oghli bolsa kélip hem yeydu
hem ichidu we mana, ular: «Taza bir toymas we
bir meyxor iken. U bajgirlar we gunahkarlarning
dosti» déyishidu. Lékin danaliq bolsa öz
perzentliri arqiliq durus dep tonulidu». 20 Andin
u özi köp möjizilerni körsetken sheherlerde
turuwatqanlarni towa qilmighanliqi üchün
eyiblep, mundaq dédi: — 21 Halinglargha
way, ey Qorazinliqlar! Halinglargha way, ey
Beyt-Saidaliqlar! Chünki silerde körsitilgen
möjiziler Tur we Zidon sheherliride körsitilgen
bolsa, u yerlerdikiler xéli burunla böz
kiyimige yöginip, külge milinip towa qilghan
bolatti. 22 Men silerge shuni éytip qoyayki,
qiyamet künide Tur we Zidondikilerning
köridighini silerningkidin yénik bolidu. 23 Ey
ershke kötürülgen Kepernahumluqlar! Siler
tehtisaragha chüshürülisiler. Chünki aranglarda
yaritilghan möjiziler Sodomda yaritilghan
bolsa, u sheher bügün'giche halak bolmighan
bolatti. (Hadēs g86) 24 Emma men silerge
shuni éytip qoyayki, qiyamet künide Sodom
zéminidikilerning köridighini silerningkidinmu
yénik bolidu. 25 Shu waqitlarda, Eysa bu
ishlargha qarap mundaq dédi: — Asman-zémin
Igisi i Ata! Sen bu [heqiqetlerni] danishmen
we eqilliqlardin yoshurup, sebiy balilargha
ashkarilighanliqing üchün Sanga medhiyiler
oquymen! 26 Berheq, i Ata, neziringde bundaq
qilish rawa idi. 27 Hemme manga Atamdin
teqdim qilindi; Oghulni Atidin bashqa héchkim
tonumaydu, we Atinimu Oghul we Oghul
ashkarilashni layiq körgen kishilerdin bashqa
héchkim tonumaydu. 28 Ey japakeshler we éghir
yük yüklen'gen hemminglar! Méning yénimgha
kélinglar, men silerge aramliq bérey. 29 Méning
boyunturuqumni kiyip, mendin ögininglar;
chünki men mömin we kemtermen; shundaq
qilghanda, könglünglar aram tapidu. 30 Chünki
méning boyunturuqumda bolush asan, méning
artidighan yüküm yéniktur.

12 Shu chaghlarda bir shabat küni, Eysa
bughdayliqlardin ötüp kétiwatatti. Qorsiqi
échip ketken muxlisliri bashaqlarni üzüp,
yéyishke bashlidi. 2 Lékin buni körgen
Perisiyler uninggha: — Qara, muxlisliring
shabat küni Tewratta cheklen'gen ishni
qiliwatidu, déyishti. 3 Biraq u ularghа: —
Dawut we uning hemrahlirining ach qalghanda
néme qilghanliqini [muqeddes yazmilardin]
oqumighanmusiler? 4 U Xudaning öyige
kirip, [Xudagha] atalghan, shundaqla özi we
hemrahlirigha nisbeten Tewrat qanuni boyiche
yéyishke bolmaydighan «teqdim nanlar»ni
[sorap élip], ularni [hemrahliri] bilen bille
yégen. Eslide bu nanlarni peqet kahinlarning
yéyishigila bolatti. 5 Siler Tewrattin shuni oqup
baqmighansilerki, ibadetxanida ishleydighan
kahinlar shabat künliri ishlep shabat tertipini
buzsimu, gunahqa buyrulmaydu. 6 Biraq
men shuni silerge éytip qoyayki, bu yerde
ibadetxanidinmu ulugh birsi bar. 7 Emdilikte
eger siler [Xudaning] «[muqeddes yazmilarda]:
«Izdeydighinim qurbanliqlar emes, belki rehim-
shepqet» déyilgen shu sözining menisini
bilgen bolsanglar, bigunah kishilerni gunahkar
dep békitmeyttinglar. 8 Chünki Insan'oghli
shabat künining Igisidur. 9 U u yerdin ayrilip,
ularning sinagogigha kirdi. 10 We mana, u
yerde bir qoli yégilep qalghan bir adem bar
idi. Ular uning üstidin erz qilishqa seweb
tapmaqchi bolup uningdin: — Shabat küni
késel saqaytish Tewrat qanunigha uyghunmu?
— dep soridi. 11 Lékin u ularghа mundaq
jawab berdi: — Birersinglarning qoyi shabat
küni origha chüshüp ketse, uni derhal tartip
chiqiriwalmaydighan adem barmidu? 12 Insan
bolsa qoydin shunche etibarliqtur! Shunga,
shabat küni yaxshiliq qilish Tewrat qanunigha
uyghundur. 13 Andin u héliqi késelge: —
Qolungni uzat, — dédi. U qolini uzitishi bilenla
qoli ikkinchi qoligha oxshash eslige keltürüldi.

14 Biraq Perisiyler tashqirigha chiqip, uni
qandaq yoqitish heqqide meslihet qilishti. 15
Emma Eysa buni biliwélip u yerdin ayrildi.
Top-top kishiler uninggha egiship mangdi.
U ularning hemmisini saqaytti; 16 andin
ulargha özining salahyitini ashkarilimasliqni
qattiq tapilidi. 17 Buning bilen Yeshaya
peyghember arqiliq yetküzülgen munu sözler
emelge ashuruldi: 18 — «Qaranglar, mana
Men tallighan Öz qulum! Méning söyümlükim,
dilimning söyün'gini! Men Öz Rohimni uning
wujudigha qondurimen, Shuning bilen u ellerge
höküm-heqiqetni jakarlaydu. 19 U ne talash-
tartish qilmaydu ne chuqan kötürmeydu,
Kochilarda uning kötürgen awazini héch
anglighuchi bolmaydu. 20 Taki u ghelibe bilen
toghra hökümlerni chiqarghuche, Yanjilghan
qomushni sundurmaydu, Tütep öchey dep
qalghan pilikni öchürmeydu; 21 We eller uning
namigha ümid baghlaydu». 22 Shu chaghda,
uning aldigha jin chaplishiwalghan kor we gacha
biri élip kélindi. U uni saqaytti, kor gachini
sözliyeleydighan we köreleydighan qildi. 23
Barliq xalayiq heyran bolushup: — Ejeba, bu
Dawutning oghlimidu? — déyishti. 24 Lékin
Perisiyler bu sözni anglap: — U peqet jinlarning
emiri bolghan Beelzibubqa tayinip jinlarni
qoghliwétidiken, déyishti. 25 Lékin u ularning
néme oylawatqanliqini bilip ulargha mundaq
dédi: — Öz ichidin bölünüp özara soqushqan
herqandaq padishahliq weyran bolidu;
herqandaq sheher yaki aile öz ichidin bölünüp
özara soqushsa zawalliqqa yüz tutidu. 26 Eger
Sheytan Sheytanni qoghlisa, u öz-özige qarshi
chiqqan bolidu. Undaqta, uning padishahliqi
qandaqmu put tirep turalisun? 27 Eger men
jinlarni Beelzibulgha tayinip qoghlisam,
silerning perzentliringlar kimge tayinip jinlarni
qoghlaydu?! Shunga ular siler toghruluq
höküm chiqarsun! 28 Lékin men Xudaning
Rohigha tayinip jinlarni qoghlighan bolsam,
undaqta Xudaning padishahliqi derweqe
üstünglargha chüshüp namayan boldi. 29 Bir
kishi küchtünggür birsining öyige kirip, uning
mal-mülkini qandaq bulap kételisun? Peqet u
shu küchtünggürni awwal baghliyalisa, andin
öyini bulang-talang qilalaydu. 30 Men terepte
turmighanlar manga qarshi turghuchidur.
Men terepke [ademlerni] yighmighuchilar
bolsa tozutuwetküchidur. 31 Shuning üchün
men silerge shuni éytip qoyayki, insanlarning
ötküzgen hertürlük gunahliri we qilghan
kupurluqlirining hemmisini kechürüshke
bolidu. Biraq Muqeddes Rohqa kupurluq qilish
héch kechürülmeydu. 32 Insan'oghligha qarshi
söz qilghan kimdekim bolsa kechürümge
érisheleydu; lékin Muqeddes Rohqa qarshi gep
qilghanlar bolsa bu dunyadimu, u dunyadimu
kechürümge érishelmeydu. (aiōn g165) 33 Derex
yaxshi bolsa, méwisimu yaxshi bolidu — yaki
derex por bolsa, méwisimu nachar bolidu;
chünki herqandaq derex öz méwisidin bilinidu.
34 Ey yilanlarning perzentliri! Siler rezil
tursanglar, aghzinglardin qandaqmu yaxshi söz
chiqsun? Chünki ademning qelbide néme tolup
tashqan bolsa éghizdin shu chiqidu. 35 Yaxshi
adem öz yaxshi xezinisidin yaxshi nersilerni
chiqiridu. Yaman adem yaman xezinisidin
yaman nersilerni chiqiridu. 36 Men silerge
shuni éytip qoyayki, insanlar qilghan herbir
éghiz quruq sözi üchün soraq küni hésab
béridu. 37 Chünki öz sözliring bilen ya heqqaniy
ispatlinisen, ya sözliringlar bilen gunahkar
dep békitilisen. 38 Shu chaghda bezi Tewrat
ustazliri we Perisiyler uninggha jawaben:
Ustaz, sendin bir möjizilik alamet körgümiz
bar, — dédi. 39 Lékin u ulargha mundaq
jawab berdi: — Rezil hem zinaxor bu dewr
bir «alamet»ning köristilishini istep yüridu.
Biraq bu dewrdikilerge «Yunus peyghemberde
körülgen möjizilik alamet»tin bashqa
héchqandaq möjirilik alamet körsitilmeydu. 40
Chünki Yunus peyghember yoghan béliqning
qorsiqida üch kéche-kündüz yatqandek,
Insan'oghlimu oxshashla üch kéche-kündüz
yerning baghrida yatidu. 41 Soraq küni
Ninewe shehiridikiler bu dewrdikiler bilen
teng qopup, bu dewrdikilerning gunahlirini
békitidu. Chünki ular Yunus [peyghember]
jakarlighan xewerni anglap, [yamanliqidin]
towa qilghan; we mana, mushu yerde Yunus
[peyghember]dinmu ulugh birsi turidu! 42

Soraq küni «Jenubtiki ayal padishah»mu
bu dewrdikiler bilen teng tirilip, ularning
gunahlirini békitidu. Chünki u Sulaymanning
dana sözlirini anglash üchün yer yüzining
chétidin kelgen; we mana, hazir mushu yerde
Sulaymandinmu ulugh birsi turidu. 43 Napak
roh birawning ténidin chiqiriwétilgendin kéyin,
u qurghaq dalalarni chörgilep yürüp, birer
aramgahni izdeydu, biraq tapalmaydu 44 we:
«Men chiqqan makanimgha qaytay» deydu.
Shuning bilen qaytip kélip, shu makanining
yenila bosh turghanliqini, shundaqla pakiz
tazilan'ghanliqini we retlen'genlikini bayqaydu-
de, 45 bérip özidinmu better yette jinni bashlap
kélidu; ular kirip bille turidu. Buning bilen
héliqi ademning kéyinki hali burunqidinmu
téximu yaman bolidu. Bu rezil dewrdikilerning
halimu mana shundaq bolidu. 46 U toplashqan
xalayiqqa dawamliq sözlewatqanda, mana, anisi
bilen iniliri kélip, uning bilen sözleshmekchi
bolup tashqirida turushti. 47 Shuning bilen
bireylen uninggha: — Aningiz we iniliringiz siz
bilen sözlishimiz dep tashqirida turidu, — dédi.
48 Lékin u jawaben shu xewerni yetküzgen
kishidin: «Kim méning anam, kim méning
inilirim?» — dep soridi. 49 Andin u qolini sozup
muxlislirini körsitip: — Mana méning anam,
mana méning inilirim! 50 Chünki kim ershtiki
Atamning iradisini ada qilsa, shu méning aka-
inim, acha-singlim we anamdur, — dédi.

13 Shu küni Eysa öydin chiqip, déngiz
boyida olturatti. 2 Etrapigha top-top
ademler olishiwalghachqa, u bir kémige chiqip
olturdi. Pütkül xalayiq bolsa déngiz boyida
turushatti. 3 U ulargha temsiller bilen nurghun
hékmetlerni éytip birip, mundaq dédi: —
Mana, uruq chachquchi uruq chachqili [étizgha]
chiqiptu. 4 Uruq chachqanda uruqlardin
beziliri chighir yol üstige chüshüptu, qushlar
kélip ularni yep kétiptu. 5 Beziliri téshi
köp, topisi az yerlerge chüshüptu. Tupriqi
chongqur bolmighachqa, tézla ünüp chiqiptu,
6 lékin kün chiqishi bilenla aptapta köyüp,
yiltizi bolmighachqa qurup kétiptu. 7 Beziliri
tikenlerning arisigha chüshüptu, tikenler ösüp
maysilarni boghuwaptu. 8 Beziliri bolsa yaxshi
tupraqqa chüshüptu. Ularning beziliri yüz hesse,
beziliri atmish hesse, yene beziliri ottuz hesse
hosul bériptu. 9 Quliqi barlar buni anglisun! 10
Muxlisliri kélip, uningdin: — Sen néme üchün
ulargha temsiller arqiliq telim bérisen? — dep
soridi. 11 U ularghа mundaq jawab berdi: — Siler
ersh padishahliqining sirlirini bilishke muyesser
qilindinglar, lékin ularghа nésip qilinmidi. 12
Chünki kimde bar bolsa, uninggha téximu köp
bérilidu, uningda molchiliq bolidu; emma kimde
yoq bolsa, hetta uningda bar bolghanlirimu
uningdin mehrum qilinidu. 13 Ularghа
temsil bilen sözlishimning sewebi shuki, ular
qarisimu körmeydu, anglisimu tingshimaydu
hem heqiqiy chüshenmeydu. 14 Buning bilen
Yeshaya peyghember éytqan bésharettiki munu
sözler emelge ashuruldi: — «Siler anglashni
anglaysiler, biraq chüshenmeysiler; Qarashni
qaraysiler, biraq körmeysiler. 15 Chünki mushu
xelqning yürikini may qaplap ketken, Ular
anglighanda qulaqlirini éghir qiliwalghan,
Ular közlirini uxlighandek yumuwalghan;
Undaq bolmisidi, ular közliri bilen körüp,
Quliqi bilen anglap, Köngli bilen chüshinip,
Öz yolidin yandurulushi bilen, Men ularni
saqaytqan bolattim. 16 Lékin, közliringlar
bextliktur! Chünki ular köridu; quliqinglar
bextliktur! Chünki ular anglaydu. 17 Men
silerge shuni berheq éytip qoyayki, burunqi
nurghun peyghemberler we heqqaniy ademler
silerning körgininglarni körüshke intizar
bolghan bolsimu ularni körmigen; silerning
anglighininglarni anglashqa intizar bolghan
bolsimu ularni anglimighan. 18 Emdi uruq
chachquchi toghrisidiki temsilning menisini
anglanglar: 19 Eger biri [ersh] padishahliqining
söz-kalamini anglap turup chüshenmise,
Sheytan kélip uning könglige chéchilghan sözni
élip kétidu. Bu del chighir yol üstige chéchilghan
uruqlardur. 20 Tashliq yerlerge chéchilghan
uruqlar bolsa, ular söz-kalamni anglap,
xushalliq bilen derhal qobul qilghanlarni
körsitidu. 21 Halbuki, qelbide héch yiltiz
bolmighachqa, peqet waqitliq mewjut bolup
turidu; söz-kalamning wejedin qiyinchiliq
yaki ziyankeshlikke uchrighanda, ular shuan

yoldin chetnep kétidu. 22 Tikenlerning arisigha
chéchilghini shundaq ademlerni körsetkenki,
ular söz-kalamni anglighini bilen, lékin bu
dunyaning endishiliri we bayliqning éziqturushi
[qelbidiki] söz-kalamni boghuwétidu-de, ular
hosulsiz qalidu. (aiōn g165) 23 Lékin yaxshi yerge
chéchilghan uruqlar bolsa — söz-kalamni anglap
chüshen'gen ademlerni körsitidu. Bundaq
ademler hosul béridu, birsi yüz hesse, birsi
atmish hesse, yene birsi ottuz hesse hosul
béridu. 24 U ularning aldida yene bir temsilni
bayan qildi: — — Ersh padishahliqi xuddi
étizigha yaxshi uruqni chachqan bir ademge
oxshaydu. 25 Emma kishiler uyqugha chömgen
chaghda, düshmini kélip bughday arisigha
kürmek uruqlirini chéchiwétip, kétiptu. 26
Emdi maysilar ösüp, bashaq chiqarghanda,
kürmekmu ashkarlinishqa bashlaptu. 27
Xojayinning chakarliri kélip uninggha: —
«Ependi, siz étizingizgha yaxshi uruq chachqan
emesmidingiz? Kürmekler nedin kélip qaldi?»
deptu. 28 Xojayin: «Buni bir düshmen qilghan»
— deptu. Chakarlar uningdin: «Siz bizni
bérip ularni otiwétinglar démekchimu?» —
dep soraptu. 29 «Yaq, » — deptu xojayin,
«undaq qilghanda kürmeklerni yulghanda,
bughdaylarnimu yuluwétishinglar mumkin.
30 Bu ikkisi orma waqtighiche bille össun,
orma waqtida, men ormichilargha: — Aldi
bilen kürmeklerni ayrip yighip, baghlap
köydürüshke qoyunglar, andin bughdaylarni
yighip ambirimgha ekiringlar, deymen» — deptu
xojayin. 31 U ulargha yene bir temsilni éytti: —
Ersh padishahliqi xuddi bir adem qoligha élip
étizigha chachqan qicha uruqigha oxshaydu. 32
Qicha uruqi derweqe barliq uruqlarning ichide
eng kichik bolsimu, u herqandaq ziraettin
égiz ösüp, derex bolidu, hetta asmandiki
qushlarmu kélip uning shaxlirida uwulaydu.
33 U ulargha yene bir temsilni éytti: —
Ersh padishahliqi xuddi bir ayal qoligha élip
üch jawur unning arisigha yoshurup, taki
pütün xémir bolghuche saqlighan échitqugha
oxshaydu. 34 Eysa bu ishlarning hemmisini
temsiller bilen köpchilikke bayan qildi. U
temsilsiz héchqandaq telim bermeytti. 35
Buning bilen peyghember arqiliq aldin'ala
éytilghan munu sözler emelge ashuruldi: —
«Aghzimni temsil sözlesh bilen achimen, Alem
apiride bolghandin béri yoshurunup kelgen
ishlarni élan qilimen». 36 Shuningdin kéyin,
u köpchilikni yolgha séliwétip öyge kirdi.
Muxlisliri yénigha kélip uningdin: — Étizliqtiki
kürmek toghrisidiki temsilni bizge sherhlep
berseng, — dep ötündi. 37 U emdi ulargha jawab
bérip mundaq dédi: — Yaxshi uruqni chachqan
kishi Insan'oghlidur. 38 Étizliq bolsa — dunya.
Yaxshi uruq bolsa [ersh] padishahliqining
perzentliridur, lékin kürmek rezil bolghuchining
perzentliridur. 39 Kürmek chachqan düshmen
— Iblistur. Orma orush waqti — zaman axiridur.
Ormichilar — perishtilerdur. (aiōn g165) 40
Kürmekler yulunup, otta köydürüwétilginidek,
zaman axiridimu ene shundaq bolidu. (aiōn
g165) 41 Insan'oghli perishtilirini ewetip,
ular insanlarni gunahqa azdurghuchilarning
hemmisini, shundaqla barliq itaetsizlik
qilghuchilarni öz padishahliqidin shallap chiqip,
42 xumdanning lawuldap turghan otigha
tashlaydu. U yerde yigha-zarlar kötürülidu,
chishlirini ghuchurlitidu. 43 U chaghda
heqqaniylar Atisining padishahliqida xuddi
quyashtek julalinidu. Anglighudek quliqi barlar
buni anglisun! 44 — Ersh padishahliqi xuddi
étizda yoshurulghan bir xezinige oxshaydu.
Uni tépiwalghuchi xezinini qaytidin yoshurup,
xezinining shad-xuramliqi ichide bar-yoqini
sétiwétip, shu étizni sétiwalidu. 45 Yene kélip,
ersh padishahliqi ésil ünche-merwayitlarni
izdigen sodigerge oxshaydu. 46 Sodiger
nahayiti qimmet bahaliq bir merwayitni
tapqanda, qaytip bérip bar-yoqini sétiwétip,
u merwayitni sétiwalidu. 47 — Yene kélip,
ersh padishahliqi déngizgha tashlinip herxil
béliqlarni tutidighan torgha oxshaydu. 48 Tor
toshqanda, [béliqchilar] uni qirghaqqa tartip
chiqiridu. Andin olturup, yaxshi béliqlarni
ilghiwélip, qachilargha qachilap, erzimeslerni
tashliwétidu. 49 Zaman axirida shundaq
bolidu. Perishtiler chiqip, rezil kishilerni
heqqaniy kishiler arisidin ayriydu (aiōn g165)
50 we xumdanning lawuldap turghan otigha

tashlaydu. U yerde yigha-zarlar kötürülidu,
chishlirini ghuchurlitidu. 51 Eysa ulardin: —
Bu ishlarning hemmisini chüshendinglarmu?
dep soridi. Chüshenduq, — dep jawab berdi
ular. 52 Andin u ulargha: — Shunga, ersh
padishahliqining telimige muyesser bolup
muxlis bolghan herbir Tewrat ustazi xuddi
xezinisidin yéngi hem kona nersilerni élip chiqip
tarqatquchi öy xojayinigha oxshaydu, — dédi.
53 Eysa bu temsillerni sözlep bolghandin kéyin,
shundaq boldiki, u yerdin ayrilip, 54 öz yurtigha
ketti we öz yurtidiki sinagogta xelqqe telim
bérishke kirishti. Buni anglighan xalayiq intayin
heyran bolushup: — Bu ademning bunchiwala
danaliqi we möjize-karametliri nedin kelgendu?
55 U peqet héliqi yaghachchining oghli
emesmu? Uning anisining ismi Meryem, Yaqup,
Yüsüp, Simon we Yehudalar uning iniliri
emesmu? 56 Uning singillirining hemmisi
bizning arimizdighu? Shundaq iken, uningdiki
bu ishlarning hemmisi zadi nedin kelgendu?
— déyishetti. 57 Shuning bilen ular uninggha
heset-bizar bilen qaridi. Shunga Eysa ulargha
mundaq dédi: — Herqandaq peyghember bashqa
yerlerde hörmetsiz qalmaydu, peqet öz yurti
we öz öyide hörmetke sazawer bolmaydu. 58
Ularning iman-ishenchsizlikidin u u yerde köp
möjize körsetmidi.

14 U chaghlarda, Hérod hakim Eysaning nam-
shöhritidin xewer tépip, 2 xizmetkarlirige:
— Bu adem chömüldürgüchi Yehya bolidu, u
ölümdin tirilgen bolsa kérek. Shuning üchün
mushu alahide qudretler uningda küchini
körsetmekte, — dédi. 3 Hérodning bundaq
déyishining sewebi, u [ögey] akisi Filipning
ayali Hérodiyening wejidin Yehyani tutqun
qilip, zindan'gha tashlighanidi. 4 Chünki
Yehya Hérodqa [tenbih bérip]: «Bu ayalni
tartiwélishing Tewrat qanunigha xilaptur» dep
kelgenidi. 5 Hérod [shu sewebtin] Yehyani
öltürmekchi bolghan bolsimu, biraq xalayiqtin
qorqqanidi, chünki ular Yehyani peyghember,
dep biletti. 6 Emma Hérodning tughulghan
küni tebriklen'gende, ayali Hérodiyening qizi
otturigha chiqip ussul oynap berdi. Bu Hérodqa
bek yaqti; 7 shuning üchün u uninggha: —
Herném tiliseng shuni sanga bérey, dep qesem
qildi. 8 Lékin qiz anisining küshkürtüshi bilen:
— Chömüldürgüchi Yehyaning kallisini élip,
bir texsige qoyup ekelsile, — dédi. 9 Padishah
buninggha hesret chekken bolsimu, qesemliri
tüpeylidin we dastixanda olturghanlar wejidin,
[kallisini] élip kélinglar, dep buyrudi. 10 U adem
ewetip, zindanda Yehyaning kallisini aldurdi.
11 Shuning bilen kallisi bir texsige qoyulup,
qizning aldigha élip kélindi. Qiz buni anisining
aldigha apardi. 12 [Yehyaning] muxlisliri bolsa
bérip, jesetni élip depne qildi; andin bérip
Eysagha bu ishlarni xewer qildi. 13 Eysa bu
xewerni anglap, özi yalghuz pinhan bir jaygha
kétey dep bir kémige olturup u yerdin ayrildi.
Xalayiq buning xewirini tapqanda, etraptiki
sheherlerdin kéliship, uning keynidin piyade
mangdi. 14 U [qirghaqqa] chiqip ketkinide,
zor bir top ademlerni körüwidi, ulargha ich
aghritip, ularning aghriqlirini saqaytti. 15 Kech
kirgende, muxlisliri uning yénigha kélip: — Bu
chöl bir jay iken, waqitmu bir yerge bérip qaldi.
Xalayiqni yolgha séliwetken bolsang, andin
ular kentlerge bérip özlirige ozuq sétiwalsun,
— dédi. 16 Lékin Eysa ulargha: — Ularning
kétishining hajiti yoq, özünglar ulargha ozuq
béringlar, — dédi. 17 Lékin muxlislar: — Bizde
besh nan bilen ikki dane béliqtin bashqa
héch nerse yoq, — déyishti. 18 U: — Ularni
manga élip kélinglar, dédi. 19 U xalayiqni
chöplükning üstide olturushqa buyrughandin
kéyin, besh nan bilen ikki béliqni qoligha
élip, asman'gha qarap [Xudagha] teshekkür
éytti. Andin nanlarni oshtup muxlislirigha
berdi, muxlisliri xalayiqqa üleshtürüp berdi.
20 Hemmeylen yep toyundi. [Muxlislar] éship
qalghan parchilarni liq on ikki séwetke
tériwaldi. 21 Ozuqlan'ghanlarning sani ayallar
we balilardin bashqa texminen besh ming
kishi idi. 22 Arqidila, u muxlislirigha: Özüm bu
xalayiqni yolgha séliwétimen, angghuche siler
kémige olturup, déngizning qarshi qirghiqigha
ötüp turunglar, dep buyrudi. 23 Xalayiqni yolgha
séliwetkendin kéyin, u dua qilish üchün özi
xilwet taghqa chiqti. Kech kirgendimu u yerde
yalghuz qaldi. 24 Bu chaghda, kéme qirghaqtin

xéli köp chaqirim yürgenidi, lékin shamal qarshi
yönlishitin chiqiwatqachqa, kéme dolqunlar
ichide chayqilip turatti. 25 Kéche tötinche
jések waqtida, u déngizning üstide méngip,
muxlisliri terepke keldi. 26 Muxlislar uning
déngizning üstide méngip kéliwatqanliqini
körüp, alaqzade bolup: — Alwasti iken! —
dep qorqup chuqan sélishti. 27 Lékin Eysa
derhal ulargha: — Yüreklik bolunglar, bu men,
qorqmanglar! — dédi. 28 Pétrus buninggha
jawaben: — I Reb, bu sen bolsang, su üstide
méngip yéninggha bérishimgha emr qilghaysen,
— dédi. 29 Kel, — dédi u. Pétrus kémidin chüshüp,
su üstide méngip, Eysagha qarap kétiwatatti;
30 lékin boranning qattiq chiqiwatqanliqini
körüp qorqup, sugha chökükshke bashlidi: —
Reb, méni qutquzuwalghaysen! — dep warqiridi.
31 Eysa derhal qolini uzitip, uni tutuwaldi
we uninggha: — Ey ishenchi ajiz bende,
némishqa guman qilding? — dédi. 32 Ular
kémige chiqqanda, shamal toxtidi. 33 Kémide
olturghanlar uning aldigha kélip sejde qilip:
— Berheq, sen Xudaning Oghli ikensen, —
déyishti. 34 Ular déngizning qarshi teripige
ötkende, Ginnisaret yurtida [quruqluqqa]
chiqti. 35 U yerdiki ademler uni tonup qélip,
etraptiki barliq jaylargha xewer ewetti; shuning
bilen kishiler barliq bimarlarni uning aldigha
élip keldi; 36 ular uningdin bimarlarning
héchbolmighanda uning tonining péshige
bolsimu qolini tegküzüwélishigha yol qoyushini
ötündi. Uninggha qolini tegküzgenlerning
hemmisi sellimaza saqaydi.

15 Bu chaghda, Tewrat ustazliridin we
Perisiylerdin beziliri Yérusalémdin kélip
Eysaning aldigha bérip: 2 — Muxlisliring
némishqa ata-bowilirimizning en'enilirige
xilapliq qilidu? Chünki ular qollirini yumay
tamaq yeydiken'ghu, — dédi. 3 Lékin u
ulargha mundaq jawab berdi: — Silerchu, siler
némishqa en'enimizni saqlaymiz dep Xudaning
emrige xilapliq qilisiler? 4 Chünki Xuda: «Ata-
anangni hörmet qil» we «Atisi yaki anisini
haqaretligenler ölümge mehkum qilinsun» dep
emr qilghan. 5 Lékin siler: — Herqandaq kishi
«Atisi yaki anisigha: — Men silerge yardem
bergüdek nersilerni alliqachan [Xudagha]
atiwettim — désila, 6 uning ata-anisigha hörmet-
wapadarliq qilish mejburiyiti qalmaydu, —
deysiler. Buning bilen en'en'englarni dep,
Xudaning emrini yoqqa chiqiriwettinglar. 7
Ey saxtipezler! Yeshaya peyghember bergen
mushu bésharet toptoghra siler toghruluq iken:
— 8 «Mushu xelq aghzida méni hörmetligini
bilen, Biraq qelbi mendin yiraq. 9 Ular manga
bihude ibadet qilidu. Ularning ögetken telimliri
peqet insanlardin chiqqan petiwalarla, xalas».
10 Andin u xalayiqni yénigha chaqirip, ulargha:
— Qulaq sélinglar hem shuni chüshininglarki,
11 Insanni napak qilidighini aghzidin kiridighini
emes, belki aghzidin chiqidighinidur, — dédi. 12
Kéyin muxlisliri uning aldigha kélip: — Séning
bu sözüngni Perisiyler anglap, uningdin bizar
bolup renjigenlikini bildingmu? — dédi. 13 Lékin
u mundaq jawab qayturdi: — Ershtiki Atam
tikmigen herqandaq ösümlük yiltizidin yulunup
tashlinidu. 14 Siler ulargha pisent qilmanglar;
ular korlargha yol bashlaydighan korlardur.
Eger kor korgha yol bashlisa, her ikkisi origha
chüshüp kétidu. 15 Lékin Pétrus uninggha:
— Baya éytqan temsilni bizge chüshendürüp
bergeysen, — dédi. 16 Lékin u: — Silermu
téxiche chüshenchige érishimidinglar?! — dédi.
17 Éghizgha kirgen barliq nersilerning ashqazan
arqiliq teret bolup chiqip kétidighanliqini
téxi chüshenmemsiler? 18 Lékin éghizdin
chiqidighini qelbtin chiqidu, insanni napak
qilidighinimu shudur. 19 Chünki yaman oylar,
qatilliq, zinaxorluq, buzuqchiliq, oghriliq,
yalghan guwahliq we töhmet qatarliqlar qelbtin
chiqidu. 20 Insanni napak qilidighanlar mana
shulardur; yuyulmighan qollar bilen tamaq
yéyish insanni napak qilmaydu. 21 Eysa u yerdin
chiqip, Tur we Zidon sheherlirining etrapidiki
yurtlargha bardi. 22 Mana, u chet yerlerdin
kelgen qananiy bir ayal uning aldigha kélip:
— I Reb! Dawutning oghli, halimgha rehim
qilghaysiz! Qizimgha jin chaplishiwalghaniken,
qiynilip kétiwatidu! — dep uninggha nida qilip
zarlidi. 23 Lékin u u ayalgha bir éghizmu jawab
bermidi. Muxlisliri uning yénigha kélip: — Bu
ayalni yolgha salsang! Chünki u keynimizdin

egiship yalwurup nida qiliwatidu, — dédi. 24
Emdi u jawab bérip: — Men peqet yoldin ténigen
qoy padiliri bolghan Israil jemetidikilerge
ewetilgenmen, — dédi. 25 Emma héliqi ayal
uning aldigha kélip sejde qilip: — Reb, manga
yardem qilghaysen! — dep yalwurdi. 26 U
uninggha: — Balilarning nénini kichik itlargha
tashlap bérish yaxshi emes, — dédi. 27 Lékin
héliqi ayal: — Durus, i Reb, biraq hetta itlarmu
xojayinining dastixinidin chüshken uwaqlarni
yeydighu, — dédi. 28 Shuning bilen Eysa
uninggha: — Ey xanim, ishenching küchlük
iken! Tiligingingdek bolsun! — dédi. U ayalning
qizi shuan saqiyip ketti. 29 Eysa u yerdin
chiqip, Galiliye déngizining boyidin ötüp, taghqa
chiqip olturdi. 30 Uning aldigha top-top xalayiq
yighildi. Ular tokur, qarighu, gacha, cholaq
we nurghun bashqa xil késellernimu élip
kélip, uning ayighi aldigha qoyushti; u ularni
saqaytti. 31 Shuning bilen xalayiq gachilarning
sözliyeleydighan bolghanliqini, cholaqlarning
saqayghinini, tokurlarning mangghanliqini
we qarighularning köridighan bolghanliqini
körüp, heyran boldi we Israilning Xudasini
ulughlidi. 32 Andin Eysa muxlislirini yénigha
chaqirip: — Bu xalayiqqa ichim aghriydu; chünki
ular üch kündin béri yénimda boldi, yégüdek
bir nersisimu qalmidi. Ularni öylirige ach
qayturushni xalimaymen, yolda halidin kétishi
mumkin, — dédi. 33 Muxlislar uninggha: —
Bu chölde bunchiwala ademni toyghuzghudek
köp nanni nedin tapimiz? — déyishti. 34 Eysa
ulardin: Qanche néninglar bar? — dep soridi.
— Yette nan bilen birnechche tal kichik béliq
bar, — déyishti ular. 35 Buning bilen u xalayiqni
yerde olturushqa buyrudi. 36 Andin, yette
nan bilen béliqlarni qoligha élip [Xudagha]
teshekkür éytip, ularni oshtup muxlislirigha
berdi, muxlislar xalayiqqa üleshtürdi. 37
Hemmeylen toyghuche yédi; andin [muxlislar]
éship qalghan parchilarni yighip yette chong
séwetni toshquzdi. 38 Tamaq yégenlerning sani
balilar we ayallardin bashqa töt ming kishi idi.
39 U xalayiqni yolgha salghandin kéyin, kémige
chüshüp, Magadan yurtining chet yerlirige
bardi.

16 Emdi perisiyler bilen Saduqiylar uni
sinash meqsitide yénigha kélip, uningdin
bizge asmandin möjizilik bir alamet körsetseng,
dep telep qilishti. 2 Biraq Eysa ulargha
mundaq dédi: — Kechqurun siler qizil
shepeqni körgininglarda, «Hawa ete ochuq
bolidu» deysiler 3 we etigende: «Bügün
boran chiqidu, chünki asmanning renggi qizil
hem tutuq», deysiler. Asman renggi-royini
perq ételeysiler-yu, lékin bu zamanda yüz
bériwatqan alametlerni perq ételmeysiler!
4 Rezil hem zinaxor bu dewr «möjizilik bir
alamet»ning köristilishini istep yüridu. Biraq
bu [dewrdikilerge] «Yunus peyghemberde
körülgen möjizilik alamet»din bashqa
héchqandaq möjizilik alamet körsitilmeydu.
Andin u ularni tashlap chiqip ketti. 5
Muxlisliri [déngizning] u qétigha ötkinide,
nan éliwélishni untughanidi. 6 Eysa ulargha:
— Hoshyar bolunglar, Perisiyler bilen
Saduqiylarning échitqusidin éhtiyat qilinglar,
— dédi. 7 [Muxlislar] özara mulahiziliship: —
Nan ekelmigenlikimiz üchün buni dewatsa
kérek, — déyishti. 8 Eysa ularning néme
[déyishiwatqanliqini] bilip mundaq dédi:
— Ey ishenchi ajizlar! Néme üchün nan
ekelmigenlikinglar toghrisida mulahize
qilisiler? 9 Téxiche chüshenmidinglarmu?
Besh nan bilen besh ming kishining
[toyghuzulghanliqi], qanche séwet ozuq
yighiwalghanliqinglar ésinglardin chiqtimu?
10 Yette nan bilen töt ming kishining
[toyghuzulghanliqi], yene qanche chong séwet
ozuq yighiwalghanliqinglarmu ésinglardin
chiqtimu? 11 Siler qandaqmu méning silerge:
«Perisiyler bilen Saduqiylarning échitqusidin
éhtiyat qilinglar» déginimning nan toghruluq
emeslikini chüshenmeysiler? 12 Muxlislar
shundila uning nandiki échitqudin emes,
belki Perisiyler bilen Saduqiylarning telimidin
éhtiyat qilishni éytqanliqini chüshinip yetti. 13
Eysa Qeyseriye-Filippi rayonigha kelginide, u
muxlisliridin: Kishiler men Insan'oghlini kim
dep bilidiken? — dep soridi. 14 Muxlisliri: —
Beziler séni chömüldürgüchi Yehya, beziler
Ilyas [peyghember] we yene beziler Yeremiya

yaki bashqa peyghemberlerdin biri dep
bilidiken, — dep jawab berdi. 15 U ulardin: —
Emdi silerchu? Siler méni kim dep bilisiler?
— dep soridi. 16 Simon Pétrus: — Sen Mesih,
menggülük hayat Xudaning Oghli ikensen,
— dep jawab berdi. 17 Eysa uninggha: —
Bextliksen, i Yunus oghli Simon! Buni sanga
ayan qilghuchi héch et-qan igisi emes, belki
ershtiki Atamdur. 18 Men sanga shuni éytayki,
sen bolsang Pétrusdursen. Men jamaitimni
bu uyultash üstige qurimen. Uning üstidin
tehtisaraning derwazilirimu ghalib kélelmeydu.
(Hadēs g86) 19 Ersh padishahliqining achquchlirini
sanga tapshurimen; sen yer yüzide némini
baghlisang ershtimu baghlan'ghan bolidu, sen
yer yüzide némini qoyup berseng, ershtimu
qoyup bérilgen bolidu, — dédi. 20 Bu sözlerni
éytip bolup, u muxlislirigha özining Mesih
ikenlikini héchkimge tinmasliqni tapilidi. 21 Shu
waqittin bashlap, Eysa muxlislirigha özining
Yérusalémgha kétishi, aqsaqallar, bash kahinlar
we Tewrat ustazliri teripidin köp azab-oqubet
tartishi, öltürülüshi muqerrer bolghanliqini,
shundaqla üchinchi küni tirildürülidighanliqini
ayan qilishqa bashlidi. 22 Shuning bilen Pétrus
uni bir chetke tartip, uni eyiblep: — Ya Reb,
sanga rehim qilin'ghay! Béshinggha bundaq
ishlar qet'iy chüshmeydu! — dédi. 23 Lékin
u burulup Pétrusqa qarap: — Arqamgha öt,
Sheytan! Sen manga putlikashangsen, séning
oylighanliring Xudaning ishliri emes, insanning
ishliridur, — dédi. 24 Andin Eysa muxlislirigha
mundaq dédi: Kimdekim manga egishishni
xalisa, özidin waz kéchip, özining kréstini
kötürüp manga egeshsun! 25 Chünki öz jénini
qutquzmaqchi bolghan kishi choqum jénidin
mehrum bolidu, lékin men üchün öz jénidin
mehrum bolghan kishi uninggha érishidu. 26
Chünki bir adem pütün dunyagha ige bolup
jénidin mehrum qalsa, buning néme paydisi
bolsun?! U némisini jénigha tégishsun?! 27
Chünki Insan'oghli Atisining shan-sheripi
ichide perishtiliri bilen kélish aldida turidu;
we u hemme ademning öz emellirige tushluq
jawab qayturidu. 28 Men silerge shuni berheq
éytip qoyayki, bu yerde turghanlarning
arisidin ölümning temini tétishtin burun
jezmen Insan'oghlining öz padishahliqi bilen
kelgenlikini köridighanlar bardur.

17 We alte kündin kéyin, Eysa Pétrus, Yaqup
we Yaqupning inisi Yuhannani ayrip
élip, égiz bir taghqa chiqti. 2 U yerde
uning siyaqi ularning köz aldidila özgirip,
yüzi quyashtek parlidi, kiyimliri nurdek ap'aq
bolup chaqnidi. 3 We mana, [muxlislargha]
Musa we Ilyas [peyghemberler] uning bilen
sözlishiwatqan halda köründi. 4 Shuning
bilen Pétrus Eysagha: — I Reb, bu yerde
bolghinimiz némidégen yaxshi! Xalisang, birini
sanga, birini Musagha, yene birini Ilyasqa
atap bu yerge üch kepe yasayli! — dédi.
5 Uning gépi tügimeyla, mana nurluq bir
bulut ularni qapliwaldi. Mana, buluttin: «Bu
Méning söyümlük Oghlumdur, Men uningdin
xursenmen. Uninggha qulaq sélinglar!» dégen
awaz anglandi. 6 Muxlislar buni anglap özlirini
yerge tashlap düm yétip wehimige chüshti.
7 Biraq Eysa kélip, ulargha qolini tegküzüp:
Qopunglar, qorqmanglar, — dédi. 8 Ular béshini
kötürüp qariwidi, Eysadin bashqa héchkimni
körmidi. 9 Taghdin chüshüwétip, Eysa ulargha:
— Insan'oghli ölümdin tirildürülmigüche, bu
alamet körünüshni héchkimge éytmanglar, —
dep tapilidi. 10 Andin muxlisliri uningdin:
— Tewrat ustazliri néme üchün: «Ilyas
[peyghember Mesih kélishtin] awwal qaytip
kélishi kérek» déyishidu? — dep sorashti. 11
U ulargha jawaben: — Ilyas [peyghember]
derweqe [Mesihtin] awwal kélidu, hemme
ishni ornigha keltüridu. 12 Emma men silerge
shuni éytip qoyayki, ilyas alliqachan keldi,
lékin kishiler uni tonumidi, belki uninggha
xalighanche muamile qildi. Shuninggha
oxshash, Insan'oghlimu ularning qollirida
azab chékish aldida turidu, — dédi. 13 Shu
chaghda muxlislar uning chömüldürgüchi
Yehya toghrisida sözlewatqanliqini chüshendi.
14 Ular xalayiqning yénigha barghinida, bir
kishi uning aldigha kélip, tizlinip: 15 Reb,
oghlumgha ichingni aghritqaysen! Chünki
uning tutqaqliq késili bar bolghachqa, zor
azab chékiwatidu; chünki u daim otning

yaki suning ichige chüshüp kétidu. 16 Uni
muxlisliringgha élip kelgenidim, saqaytalmidi,
— dédi. 17 Eysa jawaben: — Ey étiqadsiz we
tetür dewr, siler bilen qachan'ghiche turay?!
Men silerge yene qachan'ghiche sewr qilay?
— Balini aldimgha élip kélinglar — dédi. 18
Shuning bilen Eysa [jin'gha] tenbih bériwidi,
jin balidin chiqip ketti, balimu shuan saqaydi.
19 Kéyin, Eysa ayrim qalghanda, muxlislar
uning yénigha kélip: — Biz néme üchün
jinni qoghliwételmiduq? — dep sorashti. 20
U ulargha: — Ishenchinglar bolmighanliqi
üchün. Men silerge shuni berheq éytip qoyayki,
silerde qicha uruqidek zerriche ishench bolsila,
siler awu taghqa: «Bu yerdin u yerge köch»
désenglar, köchidu; shundaqla silerge mumkin
bolmaydighan héch ish bolmaydu. 21 Biraq,
bundaq jinlarni dua qilish we roza tutush
bilen bolmisa heydigili bolmaydu — dédi.
22 Ular Galiliye ölkiside aylinip yürginide,
Eysa ulargha: — Insan'oghli [satqunluqtin]
insanlarning qoligha tapshurulidu; 23 ular
uni öltüridu, lékin üchinchi küni u tirilidu,
— dédi. Buni anglap muxlislar éghir ghem-
qayghugha chömüp ketti. 24 Andin ular
Kepernahum shehirige kelginide, [ibadetxana]
«ikki draqma» [béjini] yighquchilar Pétrusning
yénigha kélip: — Ustazinglar «ikki draqma»ni
tölemdu? — dep soridi. 25 Töleydu, — dédi
Pétrus. Lékin u öyge kirgishigila, téxi bir néme
démestila Eysa uningdin: — Simon, séningche
bu dunyadiki padishahlar kimlerdin baj alidu?
Öz perzentliridinmu, yaki yatlardinmu, — dep
soridi. 26 Pétrus uninggha: Yatlardin, — déwidi,
Eysa uninggha: — Undaqta, perzentler [bajdin]
xaliy bolidu. 27 Biraq [baj yighquchilargha]
putlikashang bolmasliqimiz üchün, déngizgha
bérip qarmaqni tashla. Tutqan birinchi béliqni
élip, aghzini achsang, töt draqmiliq bir tengge
pul chiqidu. Uni élip men we sen ikkimizning
[béji] üchün ulargha ber, — dédi.

18 Bu chaghda, muxlislar Eysaning yénigha
kélip: Ersh padishahliqida kim eng ulugh?
— dep soridi. 2 Eysa yénigha kichik bir balini
chaqirip, uni otturida turghuzup, mundaq
dédi: 3 — Men silerge shuni berheq éytip
qoyayki, öz yolunglardin yénip, kichik balilardek
sebiy bolmisanglar, ersh padishahliqigha hergiz
kirelmeysiler. 4 Emdi kim özini bu kichik
balidek kichik péil tutsa, u ersh padishahliqida
eng ulugh bolidu. 5 Bundaq kichik bir
balini méning namimda qobul qilsa, u méni
qobul qilghan bolidu. 6 Lékin manga étiqad
qilghan bundaq kichiklerdin birini [gunahqa]
putlashturghan herqandaq ademni, u boynigha
yoghan tügmen téshi ésilghan halda déngizning
tégige chöktürüwétilgini ewzel bolatti. 7
Insanni gunahqa putlashturidighan ishlar
tüpeylidin bu dunyadikilerning haligha way!
Putlashturidighan ishlar muqerrer bolidu; lékin
shu putlashturghuchi ademning haligha way! 8
Eger emdi qolung yaki putung séni gunahqa
putlashtursa, uni késip tashliwet. Chünki ikki
qolung yaki ikki putung bar halda dozaxtiki
otqa tashlan'ghiningdin köre, cholaq yaki tokur
halda hayatliqqa kirgining ewzeldur. (aiōnios
g166) 9 Eger közüng séni gunahqa putlashtursa,
uni oyup özüngdin néri tashliwet. Ikki közüng
bar halda dozaxtiki otqa tashlan'ghiningdin
köre, birla közüng bilen bolsimu hayatliqqa
kirgining ewzeldur. (Geenna g1067) 10 — Bu
sebiy kichiklerning héchbirigimu sel qarashtin
hézi bolunglar. Chünki shuni silerge éytayki,
ularning ershtiki perishtiliri ershtiki Atamning
jamalini herdaim körüp turidu. 11 Chünki
Insan'oghli halaketke azghanlarni qutquzghili
keldi. 12 Qandaq qaraysiler? Birawning yüz tuyaq
qoyi bolup, uningdin biri ézip toptin chüshüp
qalsa, u toqsan toqquz qoyni taghlargha qoyup
qoyup, héliqi azghan qoyini izdeydighu? 13 We
eger uni tépiwalsa, men silerge shuni berheq
éytip qoyayki, u qoy üchün bolghan xushalliqi
azmighan toqsan toqquziningkidin zor bolidu.
14 Shuninggha oxshash, bu sebiy kichiklerning
herqandiqining halaketke ézip qélishi ershtiki
Atanglarning iradisi emestur. 15 — Emdi eger
qérindishing sanga ziyan sélip gunah qilsa,
uning yénigha bérip ikkinglar xaliy chaghda
sewenlikini körsitip qoy. Qérindishing sözüngni
anglisa, uni [ézishtin] qayturuwalghan bolisen.
16 Lékin anglimisa, yene bir-ikki [guwahchini]
élip, uning yénigha barghin. Shundaq qilip,

hemme ish ikki-üch guwahchining sözi bilen
qilinsun. 17 Lékin eger [qérindishing] ularning
sözigimu qulaq salmisa, ehwalni jamaetke
yetküzüp éytqin. Eger u jamaettikilerge qulaq
salmisa, uni yat ellik yaki bajgir qatarida
körünglar. 18 Men silerge shuni berheq éytip
qoyayki, siler yer yüzide némini baghlisanglar,
ershtimu shu baghlan'ghan bolidu we siler
yer yüzide némini qoyup bersenglar, ershtimu
qoyup bérilgen bolidu. 19 Men yene shuni silerge
berheq éytip qoyayki, yer yüzide aranglardin
ikkisi özliri tiligen bir ish toghruluq qelbi
bir bolup herqandaq nersini tilep dua qilsa,
ershtiki Atam ularning tilikini ijabet qilidu.
20 Chünki ikki yaki ücheylen méning namim
bilen qeyerde yighilghan bolsa, men shu yerde
ularning arisida bolimen. 21 Andin Pétrus uning
aldigha kélip: — I Reb, qérindishimning manga
ziyan sélip ötküzgen qanche qétimliq gunahini
kechürüshüm kérek? Yette qétimmu? — dédi. 22
Eysa uninggha mundaq dédi: —Men sanga shuni
éytip qoyayki, yette qétim emes, yetmish hesse
yette qétim! 23 Ersh padishahliqi chakarliri bilen
hésab-kitab qilmaqchi bolghan bir padishahqa
oxshaydu. 24 Hésab-kitabni bashlighinida,
uninggha on ming talant pul qerzdar bolghan
bir chakar keltürülüptu. 25 Chakarning töligüdek
héchnersisi bolmighachqa, xojisi chakarning
özini, xotun bala-chaqisi we bar-yoqini sétip,
qerzini töleshini buyruptu. 26 Shunga chakar
uning aldida yerge yiqilip bash urup: «Xojam,
manga kengchilik qilghayla, men pütün
qerzimni choqum töleymen» dep yalwuruptu.
27 Chakarning xojisi uninggha ich aghritip,
uni qoyup bérip, qerzini kechürüm qiliptu. 28
Lékin chakar u yerdin chiqip, özige yüz dinar
qerzdar bolghan yene bir chakar buradirini
uchritiptu. Uni tutuwélip, boynini boghup
turup: «Qerzni töle!» deptu. 29 Buning bilen bu
chakar buradiri yerge yiqilip uningdin: «Manga
kengchilik qil, qerzni choqum qayturimen» dep
yalwuruptu. 30 Lékin u unimaptu we: «Pütün
qerzni tölimigüche zindanda yatisen» dep
uni zindan'gha tashlitiptu. 31 Bundaq ishning
yüz bergenlikini körgen bashqa chakarlar
intayin azablinip xojisining aldigha bérip,
ehwalni bashtin-axir sözlep bériptu. 32
Buning bilen xojisi héliqi chakarni chaqirtip:
«Ey rezil chakar! Manga yélin'ghanliqing
üchün shunche köp qerzingning hemmisini
kechürdüm. 33 Men sanga ich aghritqinimdek,
senmu chakar buradiringge ich aghritishinggha
toghra kelmemdu?!» deptu. 34 Buning bilen
xojisi ghezeplinip uni pütün qerzini tölep
bolghuche adem qiyn'ghuchi gundipaylarning
qolida turushqa tapshurup bériptu. 35
Shuninggha oxshash, eger herbiringlar
öz qérindashliringlarni chin dilinglardin
kechürmisenglar, ershtiki Atammu silerge
oxshash muamile qilidu.

19 Shundaq boldiki, Eysa bu sözlerni éytip
bolghandin kéyin, Galiliye ölkisidin ayrilip,
Yehudiye ölkisining chet yerlirige, yeni Iordan
deryasining u qétidiki yurtlargha bardi. 2 Top-
top ademler uninggha egiship kelgen bolup, u
ularni shu yerdila saqaytti. 3 Emdi bezi Perisiyler
uning yénigha kélip uni qiltaqqa chüshürüsh
meqsitide uningdin: — Bir ademning herqandaq
sewebtin ayalini qoyuwétishi Tewrat qanunigha
uyghunmu? — dep soridi. 4 Shuning bilen u
jawaben mundaq dédi: — [Tewrattin] shuni
oqumidinglarmu, muqeddemde insanlarni
Yaratquchi ularni «Er we ayal qilip yaratti» we
5 «Shu sewebtin er kishi ata-anisidin ayrilidu,
ayali bilen birliship ikkisi bir ten bolidu». 6
Shundaq iken, er-ayal emdi ikki ten emes, belki
bir ten bolidu. Shuning üchün, Xuda qoshqanni
insan ayrimisun. 7 Perisiyler uningdin yene:
— Undaqta, Musa [peyghember] néme üchün
[Tewrat qanunida] er kishi öz ayaligha talaq
xétini bersila andin uni qoyuwétishke bolidu,
dep buyrughan? — dep sorashti. 8 U ulargha:
— Tash yüreklikinglardin Musa [peyghember]
ayalliringlarni talaq qilishqa ruxset qilghan;
lékin alemning bashlimida bundaq emes idi.
9 Emdi shuni silerge éytip qoyayki, ayalini
buzuqluqtin bashqa birer seweb bilen talaq
qilip, bashqa birini emrige alghan herqandaq
kishi zina qilghan bolidu. 10 Muxlislar uninggha:
— Eger er bilen ayali otturisidiki ehwal shundaq
bolsa, undaqta öylenmeslik yaxshi iken, — dédi.
11 U ulargha: — Bu sözni hemmila adem emes,

peqet nésip qilin'ghanlarla qobul qilalaydu. 12
Chünki anisining baliyatqusidin tughma bezi
aghwatlar bar; we insan teripidin axta qilin'ghan
bezi aghwatlarmu bar; we ersh padishahliqi
üchün özini aghwat qilghanlarmu bar. Bu sözni
qobul qilalaydighanlar qobul qilsun! — dédi. 13
Qolungni tegküzüp dua qilghaysen dep, beziler
kichik balilirini uning aldigha élip keldi. Biraq
muxlislar élip kelgenlerni eyiblidi. 14 Emma
Eysa: — Balilar méning aldimgha keltürülsun,
ularni tosmanglar. Chünki ersh padishahliqi
del mushundaqlargha tewedur, — dédi. 15
We qollirini ulargha tegküzgendin kéyin, u u
yerdin ayrildi. 16 Mana, bir küni birsi uning
aldigha kélip: — Ustaz, men qandaq yaxshi ishni
qilsam, menggülük hayatqa érishimen? — dep
soridi. (aiōnios g166) 17 U uninggha: — Némishqa
mendin yaxshiliq toghrisida soraysen? «Yaxshi
bolghuchilar» bolsa peqet birila bar. Emma
hayatliqqa kirimen déseng, emrlerge emel qil,
— dédi. 18 Qaysi emrlerge deysen? — dep
soridi u. Eysa uninggha: — «Qatilliq qilma, zina
qilma, oghriliq qilma, yalghan guwahliq berme,
19 ata-ananggha hörmet qil we qoshnangni
özüngni söygendek söy» — dédi. 20 Yash yigit
uninggha: — Bularning hemmisige emel qilip
kéliwatimen. Emdi manga yene néme kem?
— dédi. 21 Eysa uninggha: — Eger mukemmel
bolushni xalisang, bérip bar-yoqungni sétip,
pulini kembeghellerge bergin. Shuning bilen
ershte xezineng bolidu. Andin kélip manga
egeshkin, — dédi. 22 Yigit mushu sözni anglap,
qayghugha chömüp u yerdin kétip qaldi. Chünki
uning mal-mülki nahayiti köp idi. 23 Eysa
muxlislirigha: — Men silerge shuni berheq
éytip qoyayki, baylarning ersh padishahliqigha
kirishi tesliktila bolidu. 24 We yene shuni silerge
éytayki, tögining yingnining közidin ötüshi bay
ademning Xudaning padishahliqigha kirishidin
asandur! — dédi. 25 Muxlislar buni anglap
intayin bek heyran bolushup: — Undaqta, kim
nijatqa érisheleydu? — dep sorashti. 26 Emma
Eysa ulargha qarap: — Bu ish insan bilen
wujudqa chiqishi mumkin emes, lékin Xudagha
nisbeten hemme ish mumkin bolidu, — dédi.
27 Buning bilen Pétrus uninggha: — Mana, biz
hemmidin waz kéchip sanga egeshtuq! Biz
buning üchün némige érishimiz? — dep soridi.
28 Eysa ulargha mundaq dédi: — Men silerge
shuni berheq éytip qoyayki, alemdiki hemme
qaytidin yéngilan'ghinida, Insan'oghli shanliq
textide olturghan waqtida, manga egeshken
siler on ikki textte olturup, Israillarning on ikki
qebilisige höküm chiqirisiler. 29 Méning namim
dep öyler, aka-uka, acha-singil qérindashliri,
ata-anisi, ayali, baliliri yaki yer-zéminlardin
waz kechkenlerning hemmisi ulargha yüz hesse
artuq érishidu we menggülük hayatqa miras
bolidu. (aiōnios g166) 30 Lékin shu chaghda nurghun
aldida turghanlar arqigha ötidu, nurghun arqida
turghanlar aldigha ötidu.

20 — Chünki ersh padishahliqi bir yer igisige
oxshaydu. Igisi üzümzarliqida ishleshke
ademlerni yallash üchün tang seherde sirtqa
chiqiptu. 2 U ishlemchiler bilen künlüki üchün
bir kümüsh dinardin bérishke kéliship, ularni
üzümzarliqigha ewetiptu. 3 Saet toqquzlarda
u yene sirtqa chiqip, bazarda bikar turghan
bashqa kishilerni körüptu. 4 Ulargha: «Silermu
üzümzarliqimgha béringlar, heqqinlargha
tégishlikini bérimen» — deptu. 5 Ular
üzümzarliqqa bériptu. Chüshte we saet üchtimu
u yene chiqip yene shundaq qiliptu. 6 Lékin
[kechqurun] saet beshlerde chiqqanda u yerde
turghan yene bashqilarni körüp, ulardin: «Néme
üchün bu yerde kün boyi bikar turisiler?» dep
soraptu. 7 Ular: «Bizni héchkim yallimidi»
dep jawab qayturuptu. U ulargha: «Undaqta,
silermu üzümzarliqimgha bérip ishlenglar»
— deptu. 8 Kech bolghanda, üzümzarliq
igisi ghojidarigha: «Ishlemchilerni chaqirip,
eng axirida kelgenlerdin bashlap eng awwal
kelgenlergiche hemmisining ish heqqini ber»
deptu. 9 Awwal kechqurun saet beshte ishqa
kelgenler kélip, herbiri bir kümüsh dinardin
éliptu. 10 Eng awwal yallap kélin'genlerning
nöwiti kelgende, ular: Téximu köp ish heqqi
alimizghu, dep oylishiptu; biraq ularmu bir
kümüsh dinardin éliptu. 11 Ular ish heqqini
alghini bilen yer igisidin aghrinip: 12 «Bu
axirda kelgenler peqet bir saetla ishlidi, biraq
siz ularni kün boyi japaliq we qattiq issiqni

chekken bizler bilen barawer hésablidingizghu,
dep ghudurishiptu. 13 Lékin [yer igisi]
ularning birige jawab qayturup: «Burader, sanga
naheqliq qilghinim yoq! Sen bilen bir kümüsh
dinargha kélishmigenmiduq? 14 Heqqingni
élip qaytip ketkin. Bu axirda kelgen'gimu
sanga oxshash bergüm bar. 15 Özümningkini
özüm bilgenche ishlitish hoququm yoqmu?
Séxiy bolghanliqimgha közüng qiziriwatamdu?
16 Shundaq qilip «Aldida turghanlar arqigha
ötidu, arqida turghanlar aldigha ötidu»; chünki
chaqirilghanlar köp, emma tallan'ghanlar az
bolidu. 17 Eysa Yérusalémgha chiqiwétip, yolda
on ikki muxlisini bir chetke tartip, ulargha
mundaq dédi: 18 — Mana biz hazir Yérusalémgha
chiqip kétiwatimiz. Insan'oghli bash kahinlar
we Tewrat ustazlirigha tapshurulidu. Ular
uni ölümge mehkum qilidu 19 andin uni
mesxire qilip, qamchilap we kréstleshke yat
elliklerge tapshuridu. Lékin u üchinchi küni
qayta tirilidu. 20 Shu chaghda, Zebediyning
oghullirining anisi ikki oghlini élip, Eysaning
aldigha kélip uningdin bir ishni telep qilmaqchi
bolup sejde qildi. 21 Néme teliping bar?
— dep soridi u. Ayal uninggha: — Shuni
emr qilghaysenki, séning padishahliqingda bu
ikki oghlumdin biri ong yéningda, biri sol
yéningda oltursun, — dédi. 22 Eysa ulargha
jawaben: — Siler néme telep qiliwatqininglarni
bilmeywatisiler. Men ichishke temshelgen
qedehni ichelemsiler? Icheleymiz, — déyishti
ular. 23 U ulargha: — Siler heqiqetenmu méning
qedehimdin ortaq ichisiler. Biraq ong yaki sol
yénimda olturush nésiwisi méning ixtiyarimda
emes, belki Atam kimlerge teyyarlighan bolsa,
shulargha nésip bolidu. 24 [Qalghan] on muxlis
buningdin xewer tapqanda, ikki qérindishidin
xapa boldi. 25 Lékin Eysa ularni yénigha
chaqirip, mundaq dédi: — Silerge melumki,
ellerdiki hökümranlar qol astidikidikiler üstidin
buyruqwazliq qilip hakimiyet yürgüzidu, we
ularning hoquqdarliri ularni xojayinlarche
idare qilidu. 26 Biraq silerning aranglarda
shundaq bolmisun; belki silerdin kim üstün
bolushni xalisa, silerning xizmitinglarda
bolsun; 27 we kim aranglardikilerning aldinqisi
bolushni xalisa, silerning qulunglar bolsun. 28
Insan'oghlimu derweqe shu yolda köpchilik
xizmitimde bolsun démey, belki köpchilikning
xizmitide bolay we jénimni pida qilish bedilige
nurghun ademlerni hörlükke érishtürey dep
keldi. 29 Ular Yérixo shehiridin chiqqanda, zor
bir top ademler uninggha egiship mangdi. 30 We
mana, yol boyida olturghan ikki ema Eysaning
u yerdin ötüp kétiwatqinini anglap: — I Reb,
Dawutning oghli, bizge rehim qilghaysen, — dep
towlidi. 31 Köpchilik ularni «Ün chiqarmanglar!»
dep eyiblidi. Lékin, ular: — Ya Reb, i Dawutning
oghli, bizge rehim qilghaysen! — dep téximu
qattiq towlidi. 32 Eysa qedimini toxtitip,
ularni chaqirip: — Siler üchün néme ish qilip
bérishimni xalisiler? — dep soridi. 33 Ya
Reb, közlirimiz échilsun! — déyishti ular. 34
Eysa ulargha ich aghritip, qolini ularning
közlirige tegküziwidi, közliri shuan eslige kélip
köridighan boldi; ular derhal uninggha egiship
mangdi.

21 Ular Yérusalémgha yéqinliship, Zeytun
téghining étikidiki Beyt-Fagi yézisigha
kelginide, Eysa ikki muxlisigha munularni
tapilap aldin ewetti: 2 — Siler udulunglardiki
yézigha béringlar. Barsanglarla, baghlaqliq bir
éshek we uning yénidiki bir texeyni körisiler.
Ularni yéship aldimgha yétilep kélinglar. 3 Eger
birsi silerge bir néme dése, «Rebning bularga
hajiti chüshti» denglar, u derhal ularni qoyup
béridu. 4 Bu pütün weqe peyghember arqiliq
éytilghan munu sözlerni emelge ashurush
üchün boldi: — 5 «Zion qizigha éytinglar: —
Mana, Padishahing kéliwatidu, Kemter-mömin
bolup, minip bir éshekke, Boyunturuqluq
éshekning texiyige, Kéliwatidu yéninggha
séning». 6 Emdi héliqi ikki muxlis bérip Eysaning
tapilighinidek qildi. 7 Éshek bilen texeyni yétilep
kélip, üstige yépincha-chapanlirini saldi we u
üstige mindi. 8 Emdi top-top kishiler yépincha-
chapanlirini yolgha payandaz qilip saldi; yene
bir qismi derex shaxlirini késip yolgha yayatti.
9 Aldida mangghan we keynidin egeshken top-
top xalayiq: — «Dawutning oghligha hosanna
bolghay! Perwerdigarning namida kelgüchige
mubarek bolsun! Ershielada teshekkür-

hosannalar oqulsun!» — dep warqirishatti. 10 U
Yérusalémgha kirgende, pütkül sheher lerzige
keldi. Kishiler: — Bu zadi kimdu? — déyishetti.
11 Xalayiq: — Bu Galiliye ölkisidiki Nasaretlik
peyghember Eysa, dep jawab bérishetti. 12
Emdi Eysa ibadetxana hoylilirigha kirip, u
yerde élim-sétim qiliwatqanlarning hemmisini
heydep chiqardi. Pul tégishküchilerning
shirelirini we paxtek-kepter satquchilarning
orunduqlirini örüp, 13 ulargha: — [Muqeddes
yazmilarda] [Xudaning]: «Méning öyüm dua-
tilawetxana dep atilidu» dégen sözi pütülgen;
lékin siler uni bulangchilarning uwisigha
aylanduruwapsiler! — dédi. 14 Ibadetxana
hoylilirida bolghanda qarighu we tokurlar
uning aldigha keldi, u ularni saqaytti. 15 Lékin
bash kahinlar bilen Tewrat ustazliri uning
yaratqan möjizilirini körüp we balilarning
ibadetxanida: «Dawutning oghligha hosanna-
teshekkürler bolghay!» dep towlighinini anglap
ghezeplendi. 16 Ular uninggha: — Bu balilarning
néme dewatqanliqini anglawatamsen? —
dep soridi. U ulargha: — Anglawatimen!
Siler [muqeddes yazmilardin] shuni oqup
baqmighanki, «Özüngge kichik balilar we
bowaqlarning tilliridin medhiye sözlirini
mukemmel qilding»» dédi. 17 Andin u ulardin
ayrilip, sheherdin chiqip Beyt-Aniya yézisigha
bérip, shu yerde qondi. 18 Emdi seherde,
sheherge qaytip kétiwatqanda, uning qorsiqi
achqanidi. 19 U yol boyidiki bir tüp enjür
derixini körüp, uning yénigha bardi. Lékin
derextin yopurmaqtin bashqa hech nerse
tapalmay, uninggha qarap: — Hazirdin bashlap
sendin menggü méwe bolmisun! — déwidi,
enjür derixi shuan qurup ketti. (aiōn g165) 20
Muxlislar buni körüp teejüplinip: — Enjür
derixi némanche tézla qurup ketti! — dédi.
21 Eysa ulargha jawab berdi: — Men silerge
shuni berheq éytip qoyayki, eger hech guman
bolmay ishenchinglar bar bolsa, enjür derixide
bolghan ishlar bolupla qalmay, belki siler hetta
bu taghqa: «Bu yerdin kötürülüp déngizgha
tashlan!» désenglar, u shundaq bolidu, dédi.
22 Dua qilip némini tilisenglar, ishenchinglar
bolsila, shulargha érishisiler. 23 U ibadetxana
hoylilirigha kirgendin kéyin, kishilerge telim
bériwatqanda, bash kahinlar we aqsaqallar
uning aldigha kélip: — Sen qiliwatqan bu ishlarni
qaysi hoquqqa tayinip qiliwatisen? Sanga bu
hoquqni kim bergen? — dep sorashti. 24 Eysa
ulargha jawab bérip: — Men awwal silerge
bir soal qoyay. Eger siler jawab bersenglar,
menmu bu ishlarni qaysi hoquqqa tayinip
qiliwatqanliqimni éytimen. 25 Yehya yürgüzgen
chömüldürüsh nedin kelgen? Ershtinmu, yaki
insanlardinmu? — dep soridi. Ular özara
mulahize qiliship: — Eger «Ershtin kelgen»
dések, u bizge: «Undaqta, siler néme üchün
uninggha ishenmidinglar?» deydu. 26 Eger:
«Insanlardin kelgen» dések, xelqtin qorqimiz,
chünki ular hemmisi Yehyani peyghember
dep bilidu — déyishti. 27 Buning bilen, ular
Eysagha: Bilmeymiz, — dep jawab bérishti. —
Undaqta, menmu bu ishlarni qaysi hoquqqa
tayinip qiliwatqanliqimni éytmaymen, — dédi
u ulargha. 28 Emdi bu ishqa qandaq qaraysiler?
Bir ademning ikki oghli bar iken. U birinchi
oghlining yénigha kélip: «Oghlum, bügün
üzümzarliqimgha bérip ishligin» deptu. 29
«Barmaymen» deptu u, lékin kéyin pushayman
qilip yenila bériptu. 30 U ikkinchi oghlining
yénigha kélip uningghimu shundaq deptu.
U: «Xop ependim, baray» deptu-yu, lékin
barmaptu. 31 Bu ikkiylenning qaysisi atisining
iradisini ada qilghan bolidu? — Birinchi oghli,
— dep jawab berdi ular. Eysa ulargha mundaq
dédi: — Men silerge shuni berheq éytip
qoyayki, bajgirlar bilen pahishiler Xudaning
padishahliqigha silerdin burun kirmekte. 32
Chünki gerche Yehya [peyghember] silerge
heqqaniyet yolini ayan qilghili kelgen bolsimu,
siler uninggha ishenmidinglar; lékin bajgirlar
bilen pahishiler uninggha ishendi. Siler
buni körüp turup, hetta kéyinki waqitlarda
yolunglardin pushayman qilmay uninggha
ishenmidinglar. 33 Yene bir temsilni anglanglar:
Bir yer igisi bir üzümzarliq berpa qilip,
etrapini chitlaptu. U uningda bir sharab
kölchiki qéziptu we bir közet munari yasaptu.
Andin u üzümzarliqni baghwenlerge ijarige
bérip, özi yaqa yurtqa kétiptu. 34 Üzüm

pesli yéqinlashqanda, özige tégishlik hosulni
éliwélish üchün qullirini baghwenlerning
yénigha ewetiptu. 35 Lékin baghwenler qullirini
tutup, birini dumbalaptu, birini öltürüwétiptu,
yene birini chalma-kések qiliptu. 36 U
yene bir qétim aldinqidinmu köp qullirini
ewetiptu, biraq baghwenler ularghimu oxshash
muamile qiliptu. 37 Axirda, u «Oghlumnighu
hörmet qilar» dep, oghlini ewetiptu. 38 Lékin
baghwenler oghulni körüp, özara: «Bu bolsa
mirasxor; kélinglar, uni öltürüwétip mirasini
igiliwalayli» déyishiptu. 39 Shuning bilen ular
uni tutup üzümzarliqning sirtigha tashlap
öltürüwétiptu. 40 Emdi üzümzarliqning igisi
kelgende, shu baghwenlerni qandaq qilar?
41 Ular uninggha: — Bu rezil ademlerni
wehshiylik bilen yoqitidu. Üzümzarliqni bolsa
méwilirini öz waqtida özige tapshuridighan
bashqa baghwenlerge ijarige béridu, — dep
jawab bérishti. 42 Eysa ulardin soridi: —
Muqeddes yazmilardiki munu sözlerni oqup
baqmighanmusiler?: — «Tamchilar tashliwetken
tash bolsa, Burjek téshi bolup tiklendi. Bu ish
Perwerdigardindur, Bu közimiz aldida karamet
bir ishtur». 43 Shu sewebtin silerge shuni
éytip qoyayki, Xudaning padishahliqi silerdin
tartiwélinip, uninggha muwapiq méwilerni
béridighan bashqa bir elge ata qilinidu. 44
Bu «tash»qa yiqilghan kishi pare-pare bolup
kétidu; lékin bu tash herkimning üstige chüshse,
uni kukum-talqan qiliwétidu. 45 Bash kahinlar
we Perisiyler uning éytqan temsillirini anglap,
ularni özlirige qaritip éytqanliqini chüshendi. 46
Uni tutush yolini izdigen bolsimu, lékin xalayiq
uni peyghember dep qarighachqa, ulardin
qorqushti.

22 Eysa ulargha yene temsiller bilen mundaq
dédi: 2 Ersh padishahliqi xuddi öz
oghli üchün toy ziyapitini teyyarlighan bir
padishahqa oxshaydu. 3 U chakarlirini toy
ziyapitige teklip qilin'ghanlarni chaqirishqa
ewetiptu, lékin ular kélishke unimaptu. 4
U yene bashqa chakarlirini ewetip, ulargha
tapilap: «Chaqirilghanlargha: — Mana, men
ziyapitimni teyyar qildim; méning torpaqlirim,
bordaq mallirim soyuldi, hemme nerse teyyar.
Ziyapetke merhemet qilghay, deydu, dep
éytinglar, — deptu. 5 Biraq ular teklipini
étibargha almay, birsi étizliqigha ketse, yene
biri sodisigha kétiptu. 6 Qalghanliri bolsa
[padishahning] chakarlirini tutuwélip, xorlap
öltürüwétiptu. 7 Padishah buni anglap qattiq
ghezeplinip, eskerlirini chiqirip, u qatillarni
yoqitip, ularning shehirige ot qoyuwétiptu.
8 Andin u chakarlirigha: «Toy ziyapiti teyyar
boldi, lékin chaqirilghanlar [méhmanliqqa]
munasip kelmidi. 9 Emdi siler acha yollargha
bérip, udul kelgen ademlerning hemmisini
toy ziyapitige teklip qilinglar» deptu. 10
Buning bilen chakarlar yollargha chiqip,
yaxshi bolsun, yaman bolsun, udul kelgenliki
ademlerning hemmisini yighip ekeptu. Toy
soruni méhmanlar bilen liq toluptu. 11 Padishah
méhmanlar bilen körüshkili kirgende, u yerde
ziyapet kiyimi kiymigen bir kishini körüptu. 12
Padishah uningdin: «Burader, ziyapet kiyimi
kiymey, bu yerge qandaq kirding?» dep soraptu,
biraq u kishi jawab bérelmey qaptu. 13 Padishah
chakarlirigha: «Uni put-qolliridin baghlap,
téshidiki qarangghuluqqa achiqip tashlanglar!
U yerde yigha-zarlar kötürülidu, chishlirini
ghuchurlitidu» deptu. 14 Chünki chaqirilghanlar
köp, lékin tallan'ghanlar azdur. 15 Buning
bilen Perisiyler u yerdin chiqip, qandaq qilip
uni öz sözi bilen tuzaqqa chüshürüsh heqqide
meslihetleshti. 16 Ular muxlislirini Hérodning
terepdarliri bilen bille uning yénigha ewetip: —
Ustaz, silini semimiy adem, kishilerge Xudaning
yolini sadiqliq bilen ögitip kéliwatidu we
ademlerge qet'iy yüz-xatire qilmay héchkimge
yan basmaydu, dep bilimiz. 17 Qéni, qandaq
oylayla? [Rim impératori] Qeyserge baj-séliq
tapshurush Tewrat qanunigha uyghunmu-
yoq? — déyishti. 18 Lékin Eysa ularning
rezil niyitini bilip: — Ey saxtipezler, méni
némishqa sinimaqchisiler? 19 Qéni, bajgha
tapshurulidighan bir tengge manga körsitinglar,
— dédi. Ular bir dinar pulini ekeldi. 20 U
ulardin: — Buning üstidiki süret we nam-isim
kimning? — dep soridi. 21 Qeyserning, — dep
jawab berdi ular. U ulargha: — Undaq bolsa,
Qeyserning heqqini Qeyserge, Xudaning heqqini

Xudagha tapshurunglar, — dédi. 22 Ular bu
sözni anglap, heyran bolup qélishti-de, uning
yénidin kétip qaldi. 23 Shu küni, «Ölgenler
tirilmeydu» deydighan Saduqiylar uning aldigha
kélip qistap soal qoydi: 24 — Ustaz, Musa
[peyghember Tewratta]: «Bir kishi perzentsiz
ölüp ketse, uning aka yaki inisi tul yenggisini
emrige élip, qérindishi üchün nesil qaldurushi
lazim» dep tapilighan. 25 Burun arimizda
yette aka-uka bar idi. Chongi öylen'gendin
kéyin ölüp ketti. Perzent körmigenliktin,
ayalini ikkinchi qérindishining emrige qaldurdi.
26 Biraq ikkinchisidiki ehwalmu uningkige
oxshash boldi, andin bu ish üchinchiside taki
yettinchi qérindashqiche oxshash dawamlashti.
27 Axirda, u ayalmu ölüp ketti. 28 Emdi tirilish
künide bu ayal yette aka-ukining qaysisining
ayali bolidu? Chünki uni hemmisi emrige
alghan-de! 29 Eysa ulargha mundaq jawab
berdi: — Siler ne muqeddes yazmilarni ne
Xudaning qudritini bilmigenlikinglar üchün
azghansiler. 30 Chünki ölümdin tirilgende
insanlar öylenmeydu, erge tegmeydu, belki
Xudaning ershtiki perishtilirige oxshash bolidu.
31 Emdi ölümdin tirilish mesilisi heqqide
Xudaning silerge éytqan: 32 «Men Ibrahim,
Ishaq we Yaquplarning Xudasidurmen!» dégen
shu sözini oqumidinglarmu? Xuda ölüklerning
emes, belki tiriklerning Xudasidur!». 33 Bu sözni
anglighan xelq uning telimidin heyranuhes
qélishti. 34 Perisiyler uning Saduqiylarning
aghzini tuwaqlighanliqini anglap, bir yerge
jem bolushti. 35 Ularning arisidiki bir Tewrat-
qanun ustazi uni sinash meqsitide uningdin: 36
— Ustaz, Tewrat qanunidiki eng muhim emr
qaysi? — dep qistap soridi. 37 U uninggha
mundaq dédi: — «Perwerdigar Xudayingni
pütün qelbing, pütün jéning, pütün zéhning
bilen söygin» 38 — eng ulugh, birinchi orunda
turidighan emr mana shu. 39 Uninggha
oxshaydighan ikkinchi emr bolsa «Qoshnangni
özüngni söygendek söy». 40 Pütün Tewrat
qanuni we peyghemberlerning sözliri bu ikki
emrge ésilghan halda mangidu. 41 Perisiyler
jem bolup turghan waqitta, Eysa ulardin: 42
— Mesih toghrisida qandaq oylawatisiler? U
kimning oghli? — dep soridi. Dawutning oghli,
— déyishti ular. 43 U ulargha mundaq dédi:
Undaqta, néme üchün [Zeburda] Dawut uni
Rohta «Rebbim» dep atap, — 44 «Perwerdigar
méning Rebbimge éyttiki: — «Men séning
düshmenliringni ayighing astida dessetküche,
Ong yénimda olturghin!» — deydu? 45 Dawut
[Mesihni] shundaq «Rebbim» dep atighan tursa,
emdi u qandaqmu Dawutning oghli bolidu? 46
We héchkim uninggha jawaben bir éghizmu söz
qayturalmidi; shu kündin étibaren, héchkim
uningdin soal sorashqimu pétinalmidi.

23 Bu sözlerdin kéyin, Eysa top-top xalayiqqa
we muxlislirigha mundaq dédi: 2 — Tewrat
ustazliri we Perisiyler Musa peyghemberning
[höküm chiqirish] ornida olturghan bolidu.
3 Shunga, ularning silerge éytqan hemme
sözlirige köngül qoyup, dégenlirini qilinglar.
Lékin ularning qilghanliridek qilmanglar;
chünki ular özlirining déginige özliri emel
qilmaydu, 4 Belki ular kötürelmigüdek éghir
yüklerni baghlap ademlerning zimmisige artip
qoyidu. Emma özliri bu yüklerni kötürüshke
birmu barmiqini midirlitishni xushyaqmaydu.
5 Ular hemme emellirini insanlargha köz-
köz qilish üchünla qilidu; chünki ular «ayet
qapliri»ni keng qilip chigiwélip, tonlirining
chuchilirini uzun sanggilitip qoyidu; 6 ular
ziyapetlerde törde, sinagoglarda aldinqi
orunlarda olturushqa, 7 bazarlarda kishilerning
ulargha bolghan [uzun] salamlirigha we
özlirini «Ustaz, ustaz» dep atashlirigha amraq
kélidu. 8 Biraq siler bolsanglar «Ustaz» dep
atilishni qobul qilmanglar; chünki silerning
yalghuz birla ustazinglar bar we hemminglar
qérindashtursiler. 9 Yer yüzide héchqandaq
kishini «Atam» démenglar, chünki peqet
birla Atanglar, yeni ershte Turghuchi bardur.
10 Siler «muellim» dep atilishnimu qobul
qilmanglar, chünki peqet birla muellim, yeni
Mesihning özi bardur; 11 belki aranglarda
eng mertiwilik bolghan kishi silerning
xizmitinglarda bolidu. 12 Özini yuqiri tutmaqchi
bolghini töwen qilinidu, özini töwen tutqini
yuqiri qilinidu. 13 Biraq halinglargha way, ey
Tewrat ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Siler

ersh padishahliqining ishikini insanlargha
taqap kéliwatisiler! Ya özünglar kirmeysiler,
ya kirishni istigenlerning kirishige yol
qoymaysiler. 14 Halinglargha way, ey Tewrat
ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Siler
tul ayallarning mal-dunyasini yewatisiler,
shundaqtimu bashqilar aldida teqwadar
körünsek dep, uzundin-uzun dua qilisiler.
Shunga, siler téximu éghir jazagha tartilisiler.
15 Halinglargha way, ey Tewrat ustazliri we
Perisiyler, saxtipezler! Siler birla ademni
étiqadinglargha kirgüzüsh üchün, déngiz we
quruqluqni kézip chiqisiler. Biraq u kishi
kirgüzülgendin kéyin, siler uni özliringlardin
ikki hesse better bolghan dozaxning perzenti
qilip yétishtürüp chiqisiler. (Geenna g1067) 16
Halinglargha way, ey qarighu yolbashchilar!
Siler: «Herqandaq kishi ibadetxana bilen qesem
qilsa, héchnémisi yoq, biraq ibadetxanidiki
altunni tilgha élip qesem qilghanlar qesimide
turushqa qerzdar bolidu» deysiler. 17 Ey
exmeqler, korlar! Altun ulughmu yaki altunni
muqeddes qilghan ibadetxanimu? 18 Siler
yene: «Herkim qurban'gah bilen qesem
qilsa, héchnémisi yoq, biraq qurban'gah
üstidiki hediyeni tilgha élip qesem qilghanlar
qesimide turushqa qerzdar bolidu» deysiler.
19 Ey korlar! Hediye ulughmu yaki hediyini
muqeddes qilghan qurban'gahmu? 20 Shunga,
qurban'gahni tilgha élip qesem qilghuchi bolsa
hem qurban'gah bilen hem uning üstidiki
barliq nersiler bilen qesem qilghan bolidu. 21
Ibadetxanini tilgha élip qesem qilghuchimu hem
ibadetxanini, hem «ibadetxanida Turghuchi»ni
tilgha élip qesem qilghan bolidu. 22 Ershni
tilgha élip qesem qilghuchi Xudaning texti
we textte olturghuchining nami bilen qesem
qilghan bolidu. 23 Halinglargha way, ey Tewrat
ustazliri we Perisiyler, saxtipezler! Chünki siler
hetta yalpuz, arpibediyan we zirilerning ondin
bir ülüshini öshre qilip Xudagha ataysiler-
yu, biraq Tewrat qanunining téximu wezinlik
terepliri bolghan adalet, rehimdillik we
sadiqliqni étibargha hech almaysiler. Awwal
mushu ishlarni orundishinglar kérek, andin
shu ishlarnimu ada qilmay qoymasliqinglar
kérek. 24 Ey qarighu yolbashchilar! Siler
[chinenglerdiki] pashini süzüp éliwétisiler,
lékin birer tögini pütün péti yutuwétisiler!
25 Halinglargha way, ey Tewrat ustazliri we
Perisiyler, saxtipezler! Siler chine-qachilarning
téshinila yuyup pakizlighininglar bilen ularning
ichi hertürlük hérislik we ishretpereslikke
tolghan. 26 Ey qarighu Perisiy! Awwal
chine-qachining ichini pakla, shundaqta
téshimu pak bolidu! 27 Halinglargha way, ey
Tewrat ustazliri we Perisiyler, saxtipezler!
Siler aqartip qoyulghan, sirti chirayliq
körünidighan lékin ichi ölüklerning ustixanliri
we herxil napak nersilerge tolghan qebrilerge
oxshaysiler. 28 Shuningdek téshinglardin
insanlarning aldida heqqaniy ademlerdek
körünisiler, lékin ichinglar saxtipezlik we
itaetsizlik bilen tolghan. 29 Halinglargha
way, ey Tewrat ustazliri we Perisiyler,
saxtipezler! Chünki siler peyghemberlerning
qebrilirini yasap kéliwatisiler, heqqaniylarning
mazarlirini bézep kéliwatisiler 30 we siler:
«Ata-bowilirimizning zamanida yashighan
bolsaq iduq, ularning peyghemberlerning
qénini tökushlirige shérik bolmayttuq» —
deysiler. 31 Shunga siler öz sözünglar bilen
özünglarning peyghemberlerni öltürgenlerning
ewladliri ikenlikinglargha guwahliq berdinglar.
32 Undaqta, ata-bowiliringlar bashlighan
qilmishlirini toluqlanglar! 33 Ey yilanlar!
Zeherlik yilanlarning nesilliri! Dozax jazasidin
qandaqmu qutulalarsiler? (Geenna g1067)
34 Shunga mana, silerge peyghemberler,
danishmenler we alimlarni ewetip turimen.
Siler ularning bezilirini kréstlep öltürisiler,
bezilirini sinagogliringlarda derrige basisiler,
sheherdin sheherge qoghlaysiler. 35 Shundaq
qilip, heqqaniy Habilning qan qerzidin
tartip taki siler ibadetxanidiki muqeddes
jay bilen qurban'gahning ariliqida öltürgen
Berekiyaning oghli Zekeriyaning qan qerzigiche,
heqqaniylarning yer yüzide éqitilghan
barliq qan qerzliri bu dewrning béshigha
chüshürülidu. 36 Men silerge berheq shuni
éytip qoyayki, shu qilmishlarning jazasining
hemmisi mushu dewrning béshigha chüshidu.

37 Ey Yérusalém, Yérusalém! Peyghemberlerni
öltüridighan, özige ewetilgen elchilerni chalma-
kések qilidighan sheher! Mékiyan chüjilirini
qanat astigha yighqandek perzentliringni
qanche qétim qoynumgha almaqchi boldum,
lékin siler unimidinglar! 38 Mana, emdi
öyünglar silerge xarabe bolup qalidu! 39
Chünki men shuni silerge éytip qoyayki, siler:
«Perwerdigarning namida kelgüchige mubarek
bolsun!» démigüche, siler méni qaytidin héch
körelmeysiler.

24 Eysa ibadetxanidin chiqip, aldigha
kétiwatqanda, muxlisliri yénigha kélip
uning diqqitini ibadetxana binalirigha
tartmaqchi boldi. 2 U ularghа: — Mana
bularning hemmisini körüwatamsiler? Men
silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu yerde
bir tal tashmu tash üstide qalmaydu, hemmisi
qaldurulmay gumran qilinidu, — dédi. 3
U Zeytun téghida olturghanda, muxlisliri
astighina uning yénigha kélip: — Bizge
éytqinchu, bu dégenliring qachan yüz béridu?
Séning [qaytip] kélishing we zamanning axirini
körsitidighan qandaq alamet bolidu? — dep
sorashti. (aiōn g165) 4 Eysa ularghа jawaben
mundaq dédi: — Hézi bolunglarki, héchkim
silerni azdurup ketmisun. 5 Chünki nurghun
kishiler méning namimda kélip: «Mesih men
bolimen» dep, köp ademlerni azduridu. 6 Siler
urush xewerliri we urush shepilirini anglaysiler,
bulardin alaqzade bolup ketmenglar; chünki bu
ishlarning yüz bérishi muqerrer. Lékin bular
axiret emes. 7 Chünki bir millet yene bir millet
bilen urushqa chiqidu, bir padishahliq yene
bir padishahliq bilen urushqa chiqidu. Jay-
jaylarda acharchiliq, wabalar we yer tewreshler
yüz béridu. 8 Lékin bu ishlarning yüz bérishi
«tughutning tolghiqining bashlinishi» bolidu,
xalas. 9 Andin kishiler silerni tutup azab-
oqubetke sélip, öltüridu, méning namim wejidin
pütkül eller silerdin nepretlinidu. 10 Shuning
bilen nurghunlar étiqadidin tanidu, bir-birini
tutup béridu we bir-birige öchmenlik qilidu. 11
Nurghun saxta peyghemberler meydan'gha
chiqip, nurghun kishilerni azduridu. 12
Itaetsizlik-rezilliklerning köpiyishi tüpeylidin,
nurghun kishilerdiki méhir-muhebbet sowup
kétidu. 13 Lékin axirghiche berdashliq bergenler
qutquzulidu. 14 Barliq ellerge agah-guwahliq
bolsun üchün, [Xudaning] padishahliqi
heqqidiki bu xush xewer pütkül dunyagha
jakarlinidu; andin zaman axiri bolidu. 15 Daniyal
peyghember qeyt qilghan «weyran qilghuchi
yirginchlik nomussizliq»ning muqeddes
jayda turghinini körgininglarda (kitabxan bu
sözning menisini chüshen'gey), 16 Yehudiye
ölkiside turuwatqanlar taghlargha qachsun; 17
ögzide turghan kishi öyidiki nerse-kéreklirini
alghili chüshmeyla [qachsun]. 18 Étizliqta
turghan kishimu chapinini alghili öyige
yanmisun. 19 U künlerde hamilidar ayallar
we bala émitiwatqanlarning haligha way!
20 Qachidighan waqtinglarning qish yaki
shabat künige toghra kélip qalmasliqi üchün
dua qilinglar. 21 Chünki u chaghda dunya
apiride bolghandin mushu chaghqiche körülüp
baqmighan hem kelgüsidimu körülmeydighan
dehshetlik azab-oqubet bolidu. 22 U künler
azaytilmisa, héchqandaq et igisi qutulalmaytti;
lékin [Xudaning] Öz tallighanliri üchün u
künler azaytilidu. 23 Eger u chaghda birsi
silerge: «Qaranglar, bu yerde Mesih bar!» yaki
«[Mesih] ene u yerde!» dése, ishenmenglar. 24
Chünki saxta mesihler we saxta peyghemberler
meydan'gha chiqidu, qaltis möjizilik alametler
we karametlerni körsitidu; shuning bilen
eger mumkin bolidighan bolsa, hetta [Xuda]
tallighanlarnimu azduratti. 25 Mana, men bu
ishlar yüz bérishtin burun silerge uqturup
qoydum. 26 Shuning üchün, birsi silerge:
«Qaranglar, u chöl-bayawanda!» dése, u yerge
barmanglar. «Qaranglar, u ichkiridiki öylerde!»
dése, ishenmenglar. 27 Chünki chaqmaq
sherqtin gherbke yalt-yult qilip qandaq
chaqqan bolsa, Insan'oghlining kélishi shundaq
bolidu. 28 Chünki jeset qaysi yerde bolsa, u
yerdimu quzghunlar toplishidu! 29 U künlerdiki
azab-oqubetler ötüp ketken haman, quyash
qariyidu, ay yoruqluqini bermeydu, yultuzlar
asmandin tökülüp chüshidu, asmandiki küchler
lerzige kélidu. 30 Andin Insan'oghlining alamiti
asmandin körünidu; yer yüzidiki pütkül qebililer

yigha-zar kötürüshidu. Ular Insan'oghlining
küch-qudret we ulugh shan-sherep ichide
asmandiki bulutlar üstide kéliwatqanliqini
köridu. 31 U perishtilirini zor jarangliq bir kanay
sadasi bilen ewetidu, ular uning tallighanlirini
dunyaning töt bulungidin, asmanning bir
chétidin yene bir chétigiche heryerdin yighip
bir yerge jem qilidu. 32 Enjür derixidin mundaq
temsilni biliwélinglar: — Uning shaxliri kökirip
yopurmaq chiqarghanda, yazning yéqinlap
qalghanliqini bilisiler. 33 Xuddi shuningdek,
[men baya dégenlirimning] hemmisini
körgininglarda, uning yéqinlap qalghanliqini,
hetta ishik aldida turuwatqanliqini biliwélinglar.
34 Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu
alametlerning hemmisi emelge ashurulmay
turup, bu dewr ötmeydu. 35 Asman-zémin
yoqilidu, biraq méning sözlirim hergiz
yoqalmaydu. 36 Lékin shu küni we waqit-
saitining xewirini bolsa, héchkim bilmeydu —
hetta ershtiki perishtilermu bilmeydu, uni peqet
Atamla bilidu. 37 Emdi Nuh peyghemberning
künliride qandaq bolghan bolsa, Insan'oghli
[qaytip] kelgendimu shundaq bolidu. 38
Chünki topan kélishidin ilgiriki künlerde,
Nuh kémige kirip olturghan kün'giche, [shu
zamandiki] kishiler yep-ichip, öylinip we
yatliq bolup kelgenidi. 39 Topan tuyuqsiz kélip
hemmisini gherq qilghuche, kishiler bu ishning
uningdin xewersiz bolup turghan'gha oxshash,
Insan'oghlining qaytip kélishimu shundaq
bolidu. 40 U küni, étizda ikki kishi turghan
bolidu; ulardin biri élip kétilidu, yene biri
qaldurulidu; 41 ikki ayal tügmen béshida turup
un tartiwatqan bolidu; ulardin biri élip kétilidu,
yene biri qaldurulidu. 42 Shuning üchün,
hoshyar bolunglar, chünki Rebbinglarning
qaytip kélidighan waqti-saitini bilmeysiler. 43
Lékin shuni bilinglarki, eger öy igisi oghrining
kéchisi qaysi jésekte kélidighanliqini bilgen
bolsa, segek turup oghrining öyni téship
kirishige hergiz yol qoymaytti. 44 Shuninggha
oxshash, silermu teyyar turunglar. Chünki
Insan'oghli siler oylimighan waqit-saette
qaytip kélidu! 45 Xojayini öz öyidikilerge
mes'ul qilip, ularghа ozuq-tülükini waqti-
waqtida teqsim qilip bérishke teyinligen
ishenchlik we pemlik chakar kim bolidu?
46 Xojayin [öyige] qaytqanda, chakirining
shundaq qiliwatqinining üstige kelse, bu
chakarning bextidur! 47 Men silerge berheq
shuni éytip qoyayki, xojayin uni pütün igilikini
bashqurushqa qoyidu. 48 Lékin mubada shu
chakar rezil bolup könglide: «Xojayinim hayal
bolup qalidu» dep oylap, 49 bashqa chakar
buraderlirini bozek qilishqa we haraqkeshlerge
hemrah bolup yep-ichishke bashlisa, 50 shu
chakarning xojayini kütülmigen bir küni,
oylimighan bir waqitta qaytip kélidu 51 we
uni késip ikki parche qilip, uning nésiwisini
saxtipezler bilen oxshash teqdirde békitidu.
Shu yerde yigha-zarlar kötürülidu, chishlirini
ghuchurlitidu.

25 U waqitta, ersh padishahliqi xuddi
qollirigha chiraghlarni élip toyi bolghan
yigitni qarshi élishqa chiqqan on qiz
qoldashqa oxshaydu. 2 Bu qizlarning beshi
pemlik, beshi bolsa pemsiz. 3 Pemsiz
qizlar chiraghlirini alghan bolsimu, yénigha
may éliwalmaptu. 4 Pemlik qizlar bolsa
chiraghliri bilen bille qachilirida maymu
éliwaptu. 5 Yigit kéchikip kelgechke, ularning
hemmisini uyqu bésip uxlap qaptu. 6
Yérim kéchide: «Mana, yigit keldi, qarshi
élishqa chiqinglar!» dégen awaz angliniptu. 7
Buning bilen bu qizlarning hemmisi ornidin
turup chiraghlirini perleptu. 8 Pemsiz qizlar
pemlik qizlargha: «Chiraghlirimiz öchüp
qalghiliwatidu, méyinglardin béringlarchu»
deptu. 9 Biraq pemlik qizlar: «Yaq.
bolmaydu! Bersek, bizgimu hem silergimu
yetmesliki mumkin. Yaxshisi, özünglar [may]
satquchilarning yénigha bérip sétiwélinglar!»
deptu. 10 Lékin ular may sétiwalghili
kétiwatqanda, yigit kélip qaptu, teyyar bolup
bolghan qizlar uning bilen birlikte toy ziyapitige
kiriptu. Ishik taqiliptu. 11 Kéyin qalghan
qizlar qaytip kélip: «Ghojam, ghojam, ishikni
échiwetkeyla!» deptu. 12 Biraq u: «Silerge
berheq éytayki, men silerni tonumaymen»
dep jawab bériptu. 13 Shuning üchün
segek bolunglar, chünki ne Insan'oghlining

kélidighan künini ne saitini bilmeysiler. 14 [Ersh
padishahliqi] xuddi yaqa yurtqa chiqmaqchi
bolup, öz chakarlirini chaqirip dunyasini
ulargha tapshurghan ademge oxshaydu. 15
U adem herbir chakarning qabiliyitige qarap,
birsige besh talant, birisige ikki talant, yene
birsige bir talant kümüsh tengge bérip, yaqa
yurtqa yol aptu. 16 Besh talant tengge alghan
chakar bérip oqet qilip, yene besh talant tengge
payda tépiptu. 17 Shu yolda ikki talant tengge
alghinimu yene ikki talant tengge payda aptu. 18
Lékin bir talant tengge alghini bolsa bérip yerni
kolap, xojayini bergen pulni kömüp yoshurup
qoyuptu. 19 Emdi uzun waqit ötkendin kéyin,
bu chakarlarning ghojisi qaytip kélip, ular bilen
hésablishiptu. 20 Besh talant tengge alghini yene
besh talant tenggini qoshup élip kélip: «Ghojam,
sili manga besh talant tengge tapshurghandila.
Qarsila, yene besh talant tengge payda aldim»
deptu. 21 Xojayini uninggha: Obdan boptu!
Yaxshi we ishenchlik chakar ikensen! Men sanga
hawale qilghan kichikkine ishta ishenchlik
bolup chiqting, séni köp ishlargha qoyimen. Kel,
xojayiningning xushalliqigha ortaq bol!» deptu.
22 Ikki talant tengge alghinimu kélip: «Ghojam,
sili manga ikki talant tengge tapshurghandila.
Qarsila, yene ikki talant tengge payda aldim»
deptu. 23 Xojayini uninggha: «Obdan boptu!
Yaxshi we ishenchlik chakar ikensen! Men sanga
hawale qilghan kichikkine ishta ishenchlik
bolup chiqting, séni köp ishlargha qoyimen.
Kel, xojayiningning xushalliqigha ortaq bol!»
deptu. 24 Andin, bir talant tengge alghinimu
kélip: «Ghojam, silining ching adem ikenliklirini
bilettim, chünki özliri térimighan yerdin
hosulni oruwalalayla, hemde uruq chachmighan
yerdinmu xaman alila. 25 Shunga qorqup,
silining bergen bir talant tenggilirini yerge
kömüp yoshurup qoyghanidim. Mana pullirini
alsila» deptu. 26 Ghojisi uninggha: «Ey, rezil,
hurun chakar! Sen méni térimighan yerdin
oruwalidighan, uruq chachmighan yerdin
xaman alidighan adem dep bilip, 27 héch
bolmighanda pulumni jazanixorlargha amanet
qoyushung kérek idighu! Shundaq qilghan
bolsang men qaytip kelgende pulumni ösümi
bilen alghan bolmamtim?! 28 Shunga, uning
qolidiki talant tenggini élip, on talant tengge
bar bolghan'gha béringlar! 29 Chünki kimde bar
bolsa, uninggha téximu köp bérilidu, uningda
molchiliq bolidu; emma kimde yoq bolsa,
hetta uningda bar bolghanlirimu uningdin
mehrum qilinidu. 30 Bu yaramsiz chakarni
téshidiki qarangghuluqqa achiqip tashlanglar!
U yerde yigha-zarlar kötürülidu, chishlirini
ghuchurlitidu» deptu. 31 Insan'oghli öz shan-
sheripi ichide barliq perishtiliri bilen bille
kelginide, shereplik textide olturidu. 32 Barliq
eller uning aldigha yighilidu. Padichi qoylarni
öchkilerdin ayrighinidek u ularni ayriydu;
33 u qoylarni ong yénigha, öchkilerni sol
yénigha ayriydu. 34 Andin Padishah ong
yénidikilerge: «Ey Atam bext ata qilghanlar,
kélinglar! Alem apiride bolghandin béri
siler üchün teyyarlan'ghan padishahliqqa
waris bolup ige bolunglar! 35 Chünki ach
qalghinimda siler manga yémeklik berdinglar,
ussuz qalghinimda ussuluq berdinglar, musapir
bolup yürginimde öz öyünglerge aldinglar, 36
yalingach qalghinimda kiydürdünglar, késel
bolup qalghinimda halimdin xewer aldinglar,
zindanda yatqinimda yoqlap turdunglar» —
deydu. 37 U chaghda, heqqaniy ademler
uninggha: «I Reb, biz séni qachan ach körüp
ozuq berduq yaki ussuz körüp ussuluq berduq?
38 Séni qachan musapir körüp öyümizge
alduq yaki yalingach körüp kiygüzduq?
39 Séning qachan késel bolghiningni yaki
zindanda yatqiningni körüp yoqlap barduq?»
dep soraydu. 40 We Padishah ulargha:
«Men silerge berheq shuni éytayki, mushu
qérindashlirimdin eng kichikidin birersige
shularni qilghininglarmu, del manga qilghan
boldunglar» dep jawab béridu. 41 Andin
u sol yénidikilerge: «Ey lenitiler, közümdin
yoqilinglar! Sheytan bilen uning perishtilirige
hazirlan'ghan menggü öchmes otqa kiringlar!
(aiōnios g166) 42 Chünki ach qalghinimda manga
ozuq bermidinglar, ussuz qalghinimda ussuluq
bermidinglar; 43 musapir bolup yürginimde öz
öyünglerge almidinglar, yalingach qalghinimda
kiydürmidinglar, késel bolghinimda we

zindanda yatqinimda yoqlimidinglar» deydu. 44
U chaghda, ular: «I Reb, séni qachan ach, ussuz,
musapir, yalingach, késel yaki zindanda körüp
turup xizmitingde bolmiduq?» deydu. 45 Andin
padishah ularga: «Men silerge berheq shuni
éytayki, mushulardin eng kichikidin birersige
shundaq qilmighininglar mangimu qilmighan
boldunglar» dep jawab béridu. 46 Buning bilen
ular menggülük jazagha kirip kétidu, lékin
heqqaniylar bolsa menggülük hayatqa kiridu.
(aiōnios g166)

26 Eysa bu sözlerni qilip bolghandin kéyin,
muxlislirigha: 2 — Silerge melumki, ikki
kündin kéyin «ötüp kétish héyti» bolidu,
shu chaghda Insan'oghli kréstlinish üchün
tutup bérilidu, — dédi. 3 Bash kahinlar
we aqsaqallar Qayafa isimlik bash kahinning
sariyida jem bolushti. 4 Ular Eysani qandaq qilip
hiyle-neyreng bilen tutup öltürüsh toghrisida
meslihet qilishti. 5 Biraq ular: — Bu ish
héyt-ayem künliri qilinmisun. Bolmisa, xelq
arisida malimanchiliq chiqishi mumkin, —
déyishti. 6 Emdi Eysa Beyt-Aniya yézisida,
«Simon maxaw»ning öyide bolghinida, 7 bir
ayal uning yénigha kirdi. U aq qashtéshi
shéshide nahayiti qimmetlik etirni élip kelgen
bolup, Eysa dastixanda olturghanda, etirni
uning béshigha quydi. 8 Lékin muxlislar buni
körüp xapa bolushup: — Zadi némishqa bundaq
israpchiliq qilinidu? 9 Chünki bu etirni köp
pulgha sétip, pulini kembeghellerge sediqe
qilsa bolattighu! — déyishti. 10 Lékin Eysa
ularning könglidikini bilip ularga: — Bu
ayalning könglini néme dep aghritisiler? Chünki
u men üchün yaxshi bir ishni qildi. 11 Chünki
kembegheller daim silerning aranglarda bolidu,
lékin méning aranglarda bolushum silerge
daim nésip boliwermeydu! 12 Bu ayalning
bu etirni bedinimge quyushi méning depne
qilinishimgha teyyar bolushum üchün boldi.
13 Men silerge berheq shuni éytip qoyayki,
bu xush xewer pütkül dunyaning qeyéride
jakarlansa, bu ayal eslinip, uning qilghan bu
ishi teriplinidu, — dédi. 14 Bu ishtin kéyin, on
ikkiylendin Yehuda Ishqariyot isimlik biri bash
kahinlarning aldigha bérip: 15 — Uni tutup
bersem, manga néme bérisiler? — dédi. Ular
uning aldigha ottuz kümüsh tengge qoydi. 16
Yehuda shuningdin étibaren uni tutup bérishke
muwapiq purset izdeshke bashlidi. 17 Pétir nan
héytining birinchi küni, muxlislar Eysaning
yénigha kélip: — Ötüp kétish héytining tamiqini
yéyishing üchün qeyerde teyyarlishimizni
xalaysen? — dep soridi. 18 U ularga: — Sheherge
kirip palanchining öyige bérip uninggha:
«Ustaz: — Waqit-saitim yéqinliship qaldi, ötüp
kétish héytini muxlislirim bilen birlikte séning
öyüngde ötküzey — deydu» dep éytinglar, —
dédi. 19 Muxlislar Eysaning tapilighinidek ötüp
kétish héytining tamiqini shu yerde teyyarlidi.
20 Kechqurun, u on ikkiylen bilen dastixanda
olturdi. 21 Ular ghizaliniwatqanda u: — Men
silerge berheq shuni éytip qoyayki, aranglardiki
bireylen manga satqunluq qilidu, — dédi. 22
[Buni anglap] ular intayin qayghugha chömüp,
bir-birlep uningdin: — Ya Reb, men emestimen?
— dep sorashqa bashlidi. 23 U jawaben: —
Qolidiki nanni men bilen teng tawaqqa tögürgen
kishi, manga satqunluq qilghuchi shu bolidu. 24
Insan'oghli derweqe [muqeddes yazmilarda]
özi toghrisida pütülginidek [ölümge] kétidu;
biraq Insan'oghlining tutup bérilishige wasitichi
bolghan ademning haligha way! U adem
tughulmighan bolsa yaxshi bolatti! — dédi.
25 Uninggha satqunluq qilidighan Yehuda:
— Ustaz, men emestimen? — dep soridi. U
uninggha: — Özüng déding jumu, — dédi. 26 Ular
ghizaliniwatqanda, Eysa bir nanni qoligha élip
[Xudagha] teshekkür-hemdusana éytqandin
kéyin, uni oshtup, muxlislirigha üleshtürüp
berdi we: —Élinglar, yenglar, bu méning ténim,
— dédi. 27 Andin, qoligha jamni élip [Xudagha]
teshekkür-hemdusana éytip, uni muxlislirigha
tutup: — Hemmeylen buningdin ichinglar. 28 Bu
méning nurghun ademlerning gunahlirining
kechürüm qilinishi üchün tökülidighan, yéngi
ehdini tüzidighan qénimdur. 29 Lékin men shuni
silerge éytayki, Atamning padishahliqida siler
bilen birlikte yéngidin sharabtin ichmigüche,
üzüm télining sherbitini hergiz ichmeymen,
— dédi. 30 Ular medhiye küyini éytqandin
kéyin talagha chiqip, Zeytun téghigha qarap

kétishti. 31 Andin Eysa ulargha: — Bügün
kéche siler hemminglar méning tüpeylimdin
tandurulup putlishisiler, chünki [muqeddes
yazmilarda]: — «Men padichini uruwétimen,
Padidiki qoylar patiparaq bolup tarqitiwétilidu»
dep pütülgen. 32 Lékin men tirilgendin kéyin
Galiliyege silerdin burun barimen, — dédi. 33
Pétrus uninggha jawaben: — Hemmeylen séning
tüpeylingdin tandurulup putlashsimu, men
hergiz putlashmaymen, dédi. 34 Eysa uninggha:
— Men sanga berheq shuni éytip qoyayki, bügün
kéche xoraz chillashtin burun, sen mendin üch
qétim tanisen, — dédi. 35 Pétrus uninggha: — Sen
bilen bille ölüshüm kérek bolsimu, sendin hergiz
tanmaymen, — dédi. Qalghan muxlislarning
hemmisimu shundaq déyishti. 36 Andin Eysa
ular bilen bille Gétsimane dégen yerge keldi. U
muxlislargha: «Men u yaqqa bérip dua-tilawet
qilip kelgüche, mushu jayda olturup turunglar»
dédi. 37 U Pétrusni, shundaqla Zebediyning
ikki oghlini birge élip mangdi we qattiq
azablinip, köngli tolimu perishan bolushqa
bashlidi. 38 U ulargha: — Jénim ölidighandek
bekmu azablanmaqta. Siler bu yerde qélip, men
bilen birlikte oyghaq turunglar, — déwidi, 39
We sel nériraq bérip, özini yerge étip düm
yétip dua qilip: — I Atam, mumkin bolsa, bu
qedeh mendin ötüp ketsun! Lékin bu ish men
xalighandek emes, sen xalighandek bolsun,
— dédi. 40 U muxlislarning yénigha qaytip
kelginide, ularning uxlap qalghanliqini körüp,
Pétrusqa: — Men bilen bille birer saetmu oyghaq
turalmidinglarmu?! 41 Éziqturulushtin saqlinish
üchün, oyghaq turup dua qilinglar. Roh pidakar
bolsimu, lékin kishining etliri ajizdur, — dédi.
42 U ikkinchi qétim bérip, yene dua qilip: — I
Atam, eger men bu qedehni ichmisem u mendin
ketmise, undaqta séning iradeng ada qilinsun, —
dédi. 43 U ularning yénigha [qaytip] kelginide,
yene uxlap qalghanliqini kördi, chünki ularning
közliri uyqugha ilin'ghanidi. 44 Shuning bilen u
ulardin ayrilip üchinchi qétim bérip, yene shu
sözler bilen dua qildi. 45 Andin u muxlislarning
yénigha kélip ulargha: — Siler téxiche
uxlawatamsiler, téxiche dem éliwatamsiler?
Mana, waqit-saiti yéqinlashti; Insan'oghli
gunahkarlarning qoligha tapshurulidu. 46
Qopunglar, kéteyli; mana, manga satqunluq
qilidighan kishi yéqin keldi! — dédi. 47 Uning
sözi téxi tügimeyla, on ikkiylendin biri bolghan
Yehuda keldi; uning yénida bash kahinlar we
xelq aqsaqalliri teripidin ewetilgen, qilich-
toqmaqlarni kötürgen zor bir top adem bar
idi. 48 Uninggha satqunluq qilghuchi ular
bilen alliburun isharetni békitip: «Men kimni
söysem, u del shudur. Siler uni tutunglar»
dep kélishkenidi. 49 U udul Eysaning aldigha
bérip: — Salam, ustaz! — dep uni söyüp
ketti. 50 Eysa uninggha: — Aghinem, néme
dep kelding? — dédi. Shuning bilen, héliqi
ademler yopurulup kélip, Eysagha qol sélip,
uni tutqun qildi. 51 We mana, Eysaning
yénidikilerdin bireylen qilichini sughurup, bash
kahinning chakirigha uruwidi, uning quliqini
shilip chüshürüwetti. 52 Eysa uninggha: —
Qilichingni qinigha sal, qilich kötürgenler qilich
astida halak bolidu. 53 Yaki méni Atisigha nida
qilalmaydighan boldi, dep oylap qaldingmu?!
Shundaq qilsamla U manga shuan on ikki
qisimdin artuq perishte mangdurmamdu? 54
Biraq men undaq qilsam, muqeddes yazmilardiki
bu ishlar muqerrer bolidu dégen bésharetler
qandaqmu emelge ashurulsun? — dédi. 55 Shu
peytte Eysa toplashqan ademlerge qarap: — Bir
qaraqchini tutidighandek qilich-toqmaqlarni
kötürüp méni tutqili kepsilerghu? Men her
küni ibadetxana hoylilirida siler bilen bille
olturup telim bérettim, lékin siler u chaghda
méni tutmidinglar. 56 Lékin bu pütün
ishlarning yüz bérishi peyghemberlerning
muqeddes yazmilirida aldin éytqanlirining
emelge ashurulushi üchün boldi, — dédi. Bu
chaghda, muxlislarning hemmisi uni tashlap
qéchip kétishti. 57 Emdi Eysani tutqun
qilghanlar uni bash kahin Qayafaning aldigha
élip bérishti. Tewrat ustazliri bilen aqsaqallarmu
u yerde jem bolushqanidi. 58 Pétrus uninggha
taki bash kahinning sariyining [hoylisighiche]
yiraqtin egiship kélip, ishning aqiwétini körüsh
üchün ichkirige kirip, qarawullarning arisida
olturdi. 59 Bash kahinlar, aqsaqallar we
pütün aliy kéngeshme ezaliri Eysani ölüm

jazasigha mehkum qilish üchün, yalghan
guwah-ispat izdeytti. 60 Nurghun yalghan
guwahchilar otturigha chiqqan bolsimu, ular
bulardin héchqandaq ispatqa érishelmidi.
Axirda, ikki yalghan guwahchi otturigha
chiqip: 61 — Bu adem: «Men Xudaning
ibadetxanisini buzup tashlap, üch kün ichide
qayta qurup chiqalaymen» dégen, dédi. 62
Bash kahin ornidin turup, uninggha: — Qéni,
jawab bermemsen? Bular séning üstüngdin
zadi qandaq guwahliqlarni bériwatidu? —
dédi. 63 Lékin Eysa süküt qilip turiwerdi.
Bash kahin uninggha: — [Menggü] hayat
bolghuchi Xuda bilen séning qesem qilishingni
buyruymenki, bizge éyt, Xudaning Oghli Mesih
senmu?» — dédi. 64 Eysa mundaq jawab
qayturdi: — Shundaq, séning déginingdek.
Lékin shunimu silerge éytayki, buningdin kéyin
siler Insan'oghlining Qadir Bolghuchining ong
yénida olturidighinini we köktiki bulutlar üstide
kélidighinini körisiler. 65 Shuning bilen bash
kahin tonlirini yirtip tashlap: — U kupurluq
qildi! Emdi bashqa herqandaq guwahchining
néme hajiti? Mana, özünglar bu kupurluqni
anglidinglar! 66 Buninggha néme deysiler?
— dédi. — U ölüm jazasigha layiqtur! — dep
jawab qayturushti ular. 67 Buning bilen ular
uning yüzige tükürüp, uninggha musht atqili
turdi. Beziliri uni kachatlap: 68 — Ey Mesih,
peyghemberchilik qilmamsen, éytip baqqina,
séni kim urdi? — déyishti. 69 Emdi Pétrus
sarayning tashqiriqi hoylisida olturatti. Bir
dédek uning yénigha kélip: — Sen Galiliyelik
Eysa bilen birge idingghu, — dédi. 70 Lékin u
hemmeylenning aldida inkar qilip: — Séning
néme dewatqanliqingni chüshenmidim! — dédi.
71 Andin u dalan'gha chiqqanda, uni körgen
yene bir dédek u yerde turghanlargha: — Bu
ademmu Nasaretlik Eysa bilen birge idi, —
dédi. 72 U yene inkar qilip: — Men u ademni
tonumaymen! — dep qesem ichti. 73 Bir'azdin
kéyin, u yerde turghanlar Pétrusning yénigha
kélip uninggha: — Shübhisizki, sen ularning biri
ikensen, chünki teleppuzung séni pash qilidu,
— déyishti. 74 [Pétrus] qattiq qarghashlar bilen
qesem qilip: — U ademni zadi tonumaymen! —
déyishigila xoraz chillidi. 75 Pétrus Eysaning:
«Xoraz chillashtin burun, sen mendin üch qétim
tanisen!» dégen sözini ésige aldi. U tashqirigha
chiqip, qattiq yigha-zar kötürdi.

27 Tang atqandila, pütün bash kahinlar
bilen xelq aqsaqalliri Eysani ölümge
mehkum qildurush üchün meslihetleshti. 2
Ular uni baghlap apirip, waliy Pontius Pilatusqa
tapshurup berdi. 3 Uninggha satqunluq qilghan
Yehuda uning ölümge höküm qilin'ghanliqini
körüp, bu ishlargha pushayman qildi we bash
kahinlar bilen aqsaqallargha ottuz kümüsh
tenggini qayturup bérip: 4 — Men bigunah
bir janning qéni tökülüshke satqunluq qilip
gunah ötküzdüm, — dédi. Buninggha bizning
néme karimiz? Öz ishingni bil! — déyishti ular.
5 Yehuda kömüsh tenggilerni ibadetxanining
ichige chöriwetti we u yerdin kétip, talagha
chiqip, ésilip ölüwaldi. 6 Bash kahinlar kömüsh
tenggilerni yighiwélip: — Bu xun tölümi
bolghan [tenggilerdur], ularni ibadetxanining
xezinisige qoyush haram, — déyishti. 7 Ular
özara meslihetliship, bu pullar bilen yaqa
yurtluqlargha yerlik bolsun dep, sapalchining
bir parche étizliqini sétiwaldi. 8 Shunga
bu yer hazirghiche «qanliq étiz» dep atilip
kelmekte. 9 Shu ish bilen Yeremiya peyghember
teripidin burun éytilghan munu bésharet
emelge ashuruldi: — «Israil xelqi uning üchün
bahalap békitken bahasini, Yeni ottuz kümüsh
tenggini ular élishti, 10 We Perwerdigar
manga körsetkendek, Sapalchining étizini
sétiwélishqa xejleshti». 11 Emdi Eysa waliyning
aldigha turghuzuldi. Waliy uningdin: — Sen
Yehudiylarning padishahimu? — dep soridi.
Éytqiningdek, — dédi Eysa. 12 Lékin bash
kahinlar we aqsaqallar uning üstidin erz-
shikayet qilghanda, u bir éghizmu jawab
bermidi. 13 Buning bilen Pilatus uninggha: —
Ularning séning üstüngdin qilghan shunche
köp shikayetlirini anglimaywatamsen? — dédi.
14 Biraq u [Pilatusqa] jawaben [shikayetlerning]
birsigimu jawab bermidi. Waliy buninggha
intayin heyran qaldi. 15 Her qétimliq [ötüp
kétish] héytida, waliyning xalayiq telep qilghan
bir mehbusni ulargha qoyup bérish aditi

bar idi. 16 Eyni waqitta, [rimliqlarning]
Barabbas isimlik atiqi chiqqan bir mehbusi
[zindanda] idi. 17 Xalayiq jem bolghanda, Pilatus
ulardin: — Kimni silerge qoyup bérishimni
xalaysiler? Barabbasnimu yaki Mesih dep
atalghan Eysanimu? — dep soridi 18 (chünki
u [bash kahin qatarliqlarning] hesetxorluqi
tüpeylidin uni tutup bergenlikini biletti). 19
Pilatus «soraq texti»de olturghanda, ayali
uninggha adem ewetip: — U heqqaniy kishining
ishigha arilashmighin. Chünki tünügün kéche
uning sewebidin chüshümde köp azab chektim,
— dep xewer yetküzdi. 20 Lékin bash kahinlar
we aqsaqallar bolsa xalayiqni maqul qilip,
Barabbasni qoyup bérishni we Eysani yoqitishni
telep qildurdi. 21 Waliy jawaben ulardin yene: —
Silerge bu ikkisining qaysisini qoyup bérishimni
xalaysiler? — dep soridi. Barabbasni, — déyishti
ular. 22 Pilatus emdi: — Undaq bolsa, Mesih
dep atalghan Eysani qandaq bir terep qilay?
— dédi. Hemmeylen: — U kréstlensun! —
déyishti. 23 Pilatus: — Némishqa? U zadi néme
yamanliq ötküzüptu? — dep soridi. Biraq ular
téximu qattiq warqiriship: U kréstlensun! — dep
turuwélishti. 24 Pilatus sözliwérishning bihude
ikenlikini, belki buning ornigha malimanchiliq
chiqidighanliqini körüp, su élip, köpchilikning
aldida qolini yughach: — Bu heqqaniy ademning
qénigha men jawabkar emesmen, buninggha
özünglar mes'ul bolunglar! — dédi. 25 Pütün xelq
jawaben: — Uning qéni bizning üstimizge we
balilirimizning üstige chüshsun! — déyishti. 26
Buning bilen Pilatus Barabbasni ulargha chiqirip
berdi. Eysani bolsa qattiq qamchilatqandin
kéyin, kréstleshke [leshkerlirige] tapshurdi.
27 Andin waliyning leshkerliri Eysani uning
ordisigha élip kirip, pütün leshkerler topini
bu yerge uning etrapigha yighdi. 28 Ular
Eysani yalingachlap, uchisigha pereng renglik
ton kiydürüshti. 29 Tikenlik shaxchilarni
örüp bir taj yasap, béshigha kiydürdi we ong
qoligha bir qomushni tutquzdi. Andin uning
aldigha tizlinip: «Yashighayla, Yehudiylarning
padishahi!» dep mazaq qilishti. 30 Uninggha
tükürüshti, qomushni élip uning béshigha
urushti. 31 Uni shundaq mazaq qilghandin
kéyin, tonni saldurup, uchisigha öz kiyimlirini
kiydürdi we kréstlesh üchün élip méngishti. 32
Ular tashqirigha chiqqinida, Kurini shehirilik
Simon isimlik bir kishini uchritip, uni tutup
kélip Eysaning kréstini uninggha mejburiy
kötürgüzdi. 33 Ular Golgota, yeni «Bash söngek»
dégen yerge kelgende, 34 [Eysagha] ichish üchün
kekre süyi arilashturulghan achchiq sharab
berdi; lékin u uni tétip baqqandin kéyin, ichkili
unimidi. 35 Leshkerler uni kréstligendin kéyin,
chek tashliship kiyimlirini özara bölüshüwaldi.
36 Andin u yerde olturup uninggha közetchilik
qildi. 37 Ular uning béshining yuqiri teripige
«Bu Eysa, Yehudiylarning padishahidur» dep
yézilghan shikayetname taxtiyini békitti. 38
[Eysa] bilen teng ikki qaraqchimu kréstke
mixlan'ghan bolup, biri ong teripide, yene
biri sol teripide idi. 39 Bu yerdin ötkenler
bashlirini chayqiship, uni haqaretlep: 40
— Qéni, sen ibadetxanini buzup tashlap,
üch kün ichide qaytidin yasap chiqidighan
adem, emdi özüngni qutquze! Xudaning
Oghli bolsang, krésttin chüshüp baqqina!
— déyishti. 41 Bash kahinlarmu, Tewrat
ustazliri we aqsaqallar bilen birge uni mesxire
qilip: 42 — Bashqilarni qutquzuptiken, özini
qutquzalmaydu. U Israilning padishahimish!
Emdi krésttin chüshüp baqsunchu, andin
uninggha étiqad qilimiz. 43 U Xudagha
tayan'ghan! Xuda uni ezizlise, hazir qutquzup
baqqay! Chünki u: «Men Xudaning Oghli»
dégenidi, — déyishti. 44 Uning bilen teng
kréstlen'gen qaraqchilarmu uni shundaq
haqaretleshti. 45 Emdi künning altinchi
saitidin toqquzinchi saitigiche pütkül zéminni
qarangghuluq basti. 46 Toqquzinchi saetlerde
Eysa yuqiri awazda: «Éli, éli, lema sawaqtani?»
yeni «Xudayim, Xudayim, méni némishqa
tashliwetting?» dep qattiq nida qildi. 47 U yerde
turghanlarning beziliri buni anglap: Bu adem
Ilyas [peyghember]ge murajiet qiliwatidu, —
déyishti. 48 Ularning ichidin bireylen derhal
yügürüp bérip bir parche bulutni ekélip,
uni achchiq sharabqa chilap, qomushning
uchigha sélip uninggha ichküzüp qoydi. 49
Biraq bashqilar: — Toxta! Qarap baqayli, Ilyas

[peyghember] kélip uni qutquzup qalarmikin?
— déyishti. 50 Eysa yuqiri awaz bilen yene
bir warqiridi-de, rohini qoyuwetti. 51 We
mana, shu deqiqide ibadetxanining [ichkiri]
perdisi yuqiridin töwen'ge ikki parche bölüp
yirtildi. Yer-zémin tewrinip, tashlar yérilip, 52
Qebriler échildi (U tirilgendin kéyin, [ölümde]
uxlawatqan nurghun muqeddes bendilerning
tenlirimu tirildi; ular qebrilerdin chiqti we
muqeddes sheherge kirip, u yerde nurghun
kishilerge köründi). 54 Emdi Eysani közet
qiliwatqan yüzbéshi hem yénidiki leshkerler
yerning tewrishini we bashqa yüz bergen
hadisilerni körüp, intayin qorqushup: — U
heqiqeten Xudaning Oghli iken! — déyishti.
55 U yerde yene bu ishlargha yiraqtin qarap
turghan nurghun ayallarmu bar idi. Ular eslide
Eysaning xizmitide bolup, Galiliyedin uninggha
egiship kelgenidi. 56 Ularning arisida Magdalliq
Meryem, Yaqup bilen Yüsüpning anisi Meryem,
Zebediyning oghullirining anisimu bar idi. 57
Kechqurun, Arimatiyaliq Yüsüp isimlik bir bay
keldi. Umu Eysaning muxlisliridin idi. 58 U
Pilatusning aldigha bérip, Eysaning jesitini telep
qildi. Pilatus jesetni uninggha tapshurushqa
emr qildi. 59 Yüsüp jesetni élip, pakiz kanap
rext bilen orap képenlidi 60 we uni özi üchün
qiyada oydurghan yéngi qebrisige qoydi. Andin
qebrining aghzigha yoghan bir tashni domilitip
qoyup, kétip qaldi 61 (shu chaghda Magdalliq
Meryem bilen yene bir Meryemmu u yerde,
qebrining udulida olturatti). 62 Emdi etisi, yeni
«Teyyarlash küni» ötkendin kéyin, bash kahinlar
bilen Perisiyler jem bolushup Pilatusning
aldigha kélip: 63 — Janabliri, héliqi aldamchining
hayat waqtida: «Men ölüp üchinchi küni
tirilimen» dégini ésimizde bar. 64 Shuning
üchün, qebri üchinchi künigiche mehkem
qoghdilishi üchün emr bergeysiz. Undaq
qilinmisa, muxlisliri kélip jesetni oghrilap
kétip, andin xelqqe: «U ölümdin tirildi» déyishi
mumkin. Bundaq aldamchiliq aldinqisidinmu
better bolidu, — déyishti. 65 Pilatus ularghа:
— Bir guruppa közetchi leshkerni silerge
tapshurdum. Qebrini qurbinglarning yétishiche
mehkem qoghdanglar, — dédi. 66 Shuning bilen
ular [közetchi leshkerler] bilen bille bérip,
tashni péchetlep, qebrini muhapizet astigha
qoydi.

28 Shabat küni ötüp, heptining birinchi küni
tang atay dégende, Magdalliq Meryem
bilen yene bir Meryem qebrini körüshke keldi.
2 We mana, yerler tuyuqsiz qattiq tewrep ketti;
chünki Perwerdigarning bir perishtisi asmandin
chüshüp, [qebrige] bérip, tashni bir chetke
domilitip, üstide olturghanidi. 3 Perishtining
qiyapiti chaqmaqtek, kiyimliri qardek ap'aq idi.
4 Közetchiler uningdin shunche qorqushtiki,
titriship, ölüktek qétipla qaldi. 5 Perishte
ayallargha qarap: — Qorqmanglar! Silerning
kréstlen'gen Eysani izdewatqininglarni bilimen.
6 U bu yerde emes; u özi éytqandek tirildürüldi.
Kélinglar, Reb yatqan jayni körünglar; 7
andin derhal bérip uning muxlislirigha:
«U ölümdin tiriliptu. We mana, u silerdin
awwal Galiliyege baridiken, uni shu yerde
köridikensiler» denglar. Mana men bularni
silerge éytip berdim, — dédi. 8 Shunga ayallar
hem qorqunch hem zor xushalliq ichide
qebridin derhal ayrilip, uning muxlislirigha
xewer bérishke yügürüshti. 9 Ular muxlislirini
xewerlendürüshke mangghanda, mana Eysa
ularning aldigha chiqip: — Salam silerge! —
dédi. Ularmu aldigha bérip, uning putigha ésilip,
uninggha sejde qildi. 10 Andin Eysa ularghа:
— Qorqmanglar! Bérip qérindashlirimgha:
Galiliyege béringlar, dep uqturunglar, ular méni
shu yerde köridu, — dédi. 11 Ayallar téxi yolda
kétiwatqanda, mana közetchilerning beziliri
sheherge kirip, bolghan weqelerning hemmisi
toghrisida bash kahinlargha xewer qildi. 12
[Bash kahinlar] aqsaqallar bilen bir yerge
yighilip meslihetleshkendin kéyin, leshkerlerge
bek köp pul bérip: 13 — Siler: «Uning muxlisliri
kéchisi kélip, biz uxlawatqanda uning jesitini
oghrilap ekétiptu» — denglar. 14 Eger bu
xewer waliyning quliqigha yétip qalsa, biz uni
qayil qilip silerni awarichiliktin saqlaymiz —
dédi. 15 Shundaq qilip, leshkerler pulni aldi we
özlirige tapilan'ghandek qildi. Shuning bilen
bu gep bügün'giche Yehudiylar arisida tarqilip
kelmekte. 16 On bir muxlis Galiliyege bérip, Eysa

ularghа béqitken taghqa chiqishti. 17 Ular uni
körginide uninggha sejde qilishti; lékin beziliri
gumanlinip qaldi. 18 Eysa ularning yénigha
kélip, mundaq dédi: — Ershte we yer yüzide
barliq hoquq manga bérildi. 19 Shuning üchün,
bérip pütkül ellerni [özümge] muxlis qilip
yétishtürünglar, shundaqla ularni Ata, Oghul
we Muqeddes Rohning namigha tewe qilip
chömüldürüp, 20 ularghа men silerge tapilighan
barliq emrlerge emel qilishni ögitinglar. We
mana, men zaman axirighiche her küni siler
bilen bille bolimen. (aiōn g165)

Markus

1 Xudaning oghli Eysa Mesihning xush
xewirining bashlinishi: 2 Yeshaya
peyghemberning yazmisida xatirilen'gendek:
— «Mana, aldingda elchimni ewetimen. U
séning yolungni aldin'ala teyyarlaydu. 3
Anglanglar, dalada birsining towlighan awazini!
U: «Perwerdigarning yolini teyyarlanglar,
Uning üchün chighir yollirini tüptüz qilinglar!»
— deydu». 4 Kishilerni chömüldürüsh
élip baridighan Yehya [peyghember] chöl-
bayawanda peyda bolup, gunahlargha
kechürüm élip kélidighan, towa qilishni
bildüridighan [sugha] «chömüldürüsh»ni
jakarlashqa bashlidi. 5 Pütün Yehudiye
ölkisidikiler we pütkül Yérusalém shehiridikiler
uning aldigha chiqip, gunahlirini iqrar
qilishi bilen uning teripidin Iordan deryasida
chömüldürüldi. 6 Yehya bolsa töge yungidin
qilin'ghan kiyim kiygen, bélige kön tasma
baghlighanidi; yémekliki chéketke bilen yawa
here hesili idi. 7 U mundaq dep jakarlaytti:
— Mendin qudretlik bolghan biri mendin
kéyin kélidu. Men hetta éngiship keshlirining
boghquchini yéshishkimu layiq emesmen! 8
Men silerni sughila chömüldürimen, lékin
u silerni Muqeddes Rohqa chömüldüridu. 9
Shu künlerde shundaq boldiki, Eysa Galiliye
ölkisining Nasaret shehiridin kélip, Yehya
teripidin Iordan deryasida chömüldürüldi. 10
U sudin chiqqandila, asmanlarning yérilip,
Rohning kepter qiyapitide chüshüp, öz üstige
qonuwatqanliqini kördi. 11 Shuning bilen
asmanlardin: «Sen Méning söyümlük Oghlum,
Men sendin toluq xursenmen!» dégen bir
awaz anglandi. 12 We Roh derhal uni chöl-
bayawan'gha süylep chiqardi. 13 U chölde qiriq
kün turup, Sheytan teripidin sinilip turatti.
U shu yerde yawayi haywanlar bilen bille
idi; shu künlerde perishtiler uning xizmitini
qildi. 14 Emdi Yehya solan'ghandin kéyin, Eysa
Galiliye ölkisige bérip: «Waqit-saiti toshti,
Xudaning padishahliqi yéqinlashti! Towa
qilinglar, xush xewerge ishininglar!» dep
Xudaning padishahliqining xush xewirini
jakarlashqa bashlidi. 16 [Shu künlerde] u
Galiliye déngizi boyida kétiwétip, Simon
bilen inisi Andriyasni kördi. Ular béliqchi
bolup, déngizgha tor tashlawatatti. 17 Eysa
ularga: — Méning keynimdin ménginglar,
men silerni adem tutquchi béliqchi qilimen! —
dédi. 18 Ular shuan torlirini tashlap, uninggha
egiship mangdi. 19 U shu yerdin bir'az ötüp
Zebediyning oghli Yaqupni inisi Yuhanna
bilen kördi. Bu ikkisi kémide turup torlirini
ongshawatatti. 20 U shuan ularnimu chaqirdi.
Ular atisi Zebediyni medikarlar bilen bille
kémide qaldurup, özliri uning bilen mangdi. 21
Ular KeperNahum shehirige kirdi. Shabat küni
u udul sinagogqa kirip, telim bérishke bashlidi.
22 Xalayiq uning telimige heyranuhes bolushti.
Chünki uning telimliri Tewrat ustazliriningkige
oxshimaytti, belki tolimu nopuzluq idi. 23
Sinagogta napak roh chaplashqan bir adem bar
idi. U: 24 — I Nasaretlik Eysa, biz bilen karing
bolmisun! Sen bizni yoqatqili keldingmu? Men
séning kimlikingni bilimen, sen Xudaning
Muqeddes bolghuchisisen! — dep towlaytti. 25
Lékin Eysa [jin'gha] tenbih bérip: — Aghzingni
yum, bu ademdin chiq! — dédi. 26 Napak roh
héliqi ademning ténini tartishturup, qattiq
warqirighiniche uningdin chiqip ketti. 27
Xalayiq hemmisi buningdin intayin heyran
bolup, özara ghulghula qiliship: — Bu qandaq
ish? Yéngi bir telimghu! Chünki u hoquq bilen
hetta napak rohlarghimu buyruq qilalaydiken,
ularmu uning sözige boysunidiken, — déyishti.
28 Buningdin uning shöhriti shu haman
pütün Galiliye ölkisining etrapigha pur
ketti. 29 Ular sinagogdin chiqipla, Yaqup
we Yuhanna bilen Simon we Andriyasning
öyige bardi. 30 Emma Simonning qéynanisi
qizitma ichide yétip qalghanidi. Ular derhal
uning ehwalini [Eysagha] éytti. 31 U ayalning
qéshigha bérip, qolidin tutup, yölep öre
turghuzdi. Uning qizitmisi derhal yandi we u
ularni kütüshke kirishti. 32 Kechqurun kün
patqanda, kishiler barliq aghriqlarni we jin
chaplashqanlarni uning aldigha élip kélishti. 33
Pütün sheherdikiler ishik aldigha toplashqanidi.
34 Shuning bilen u her türlük késellerge

giriptar bolghan nurghun kishilerni saqaytti
we nurghun jinlarni kishilerdin heydiwetti.
Lékin u jinlarning gep qilishqa yol qoymidi,
chünki ular uning kim ikenlikini bilishetti. 35
Etisi etigen tang téxi atmastinla, u ornidin
turup, [sheherdin] chiqip, xilwet bir jaygha
bérip dua-tilawet qildi. 36 Simon bilen uning
hemrahliri uni izdep chiqti. 37 Uni tapqanda: —
Hemme adem séni izdishiwatidu! — déyishti.
38 U ularghа: — Bashqa yerlerge, etraptiki
yézilarghimu söz-kalamni jakarlishim üchün
barayli. Chünki men del mushu ish üchün
kélishim, — dédi. 39 Shundaq qilip, u pütkül
Galiliye ölkisini aylinip, sinagoglirida söz-
kalamni jakarlaytti hemde jinlarni kishilerdin
heydiwétetti. 40 Maxaw késili bar bir kishi uning
aldigha kélip yélinip, tizlinip turup: — Eger
xalisingiz, méni késilimdin pak qilalaysiz! —
dep ötündi. 41 Eysa ichi aghrighach qolini sozup
uninggha tegküzüp turup: — Xalaymen, pak
qilin'ghin! — déwidi, 42 shu söz bilenla maxaw
késili derhal bimardin kétip, u pak qilindi.
43 U uninggha: — Hazir bu ishni héchkimge
éytma, belki udul bérip [mes'ul] kahin'gha
özüngni körsitip, kahinlarda guwahliq bolush
üchün, Musa bu késeldin paklan'ghanlargha
emr qilghan [qurbanliqlarni] sun'ghin, — dep
uni qattiq agahlandurup yolgha saldi. 45 Biraq
u adem chiqip, bu ishni köp yerlerde jar sélip,
keng yéyiwetti. Shuning bilen Eysa héchqandaq
sheherge ochuq-ashkara kirelmey, belki
sheherler sirtidiki xilwet jaylarda turushqa
mejbur boldi; xalayiq her tereptin uning
yénigha toplishatti.

2 Birnechche kündin kéyin u qaytidin
Kepernahumgha kirdi. U öydiken, dégen
xewer tarqiliwidi, 2 shunche köp adem u
yerge yighildiki, hetta ishik aldidimu put
dessigüdek yer qalmighanidi. U ularghа
söz-kalam yetküzüwatatti. 3 Mana shu
esnada, birnechche adem uning aldigha bir
palechni élip keldi; uni ulardin töti kötürüp
ekelgenidi. 4 Ademning köplükidin uninggha
yéqinlishalmay, ular uning üstidin ögzini
téship, töshük achqandin kéyin palechni zembil
bilen [Eysaning aldigha] chüshürdi. 5 Emdi
Eysa ularning ishenchini körüp palechke:
— Balam, gunahliring kechürüm qilindi, —
dédi. 6 Lékin u yerde olturghan bezi Tewrat
ustazliri könglide gumaniy soallarni qoyup:
7 «Bu adem néme üchün mundaq deydu? U
kupurluq qiliwatidighu! Xudadin bashqa kimmu
gunahlarni kechürüm qilalisun?» déyishti.
8 Eysa shuan rohida ularning köngülliride
shundaq gumaniy soallarni qoyuwatqanliqini
bilip yétip, ularghа mundaq dédi: —
Siler köngülde némishqa shundaq soallarni
qoyisiler? 9 Mushu palechke: «Gunahliring
kechürüm qilindi!» déyish asanmu, yaki
«Ornungdin tur, zembil-körpengni yighishturup
mang!» déyish asanmu? 10 Emma hazir
silerning Insan'oghlining yer yüzide gunahlarni
kechürüm qilish hoquqigha ige ikenlikini
bilishinglar üchün, — U palech késelge: 11 —
Sanga éytayki, ornungdin tur, zembil-körpengni
yighishturup öyüngge qayt! — dédi. 12 U
derhal ornidin des turup, zembil-körpisini
yighishturdi we hemmeylenning köz aldida
[öydin] chiqip ketti. Hemmeylen qattiq heyran
qélip Xudani ulughliship: — Mushundaq ishni
ezeldin körüp baqmighaniduq, — déyishti. 13
U yene déngiz boyigha qarap mangdi. Kishiler
topi uning etrapigha olishiwaldi. U ularghа
telim berdi. 14 U yoldin ötüp kétiwatqanda, baj
alidighan orunda olturghan Alfayning oghli
Lawiyni körüp, uninggha: — Manga egeshkin,
— dédi. U ornidin turup, uninggha egeshti.
15 We shundaq boldiki, u [Lawiyning] öyide
dastixanda olturghanda, nurghun bajgirlar we
gunahkarlar Eysa we uning muxlisliri bilen
hemdastixan boldi. Bundaq kishiler xéli köp idi,
ularmu uninggha egeshkenidi. 16 Emdi Tewrat
ustazliri we Perisiyler uning gunahkarlar we
bajgirlar bilen bir dastixanda olturghanliqini
körüp, muxlislirigha: — U némishqa bajgir
we gunahkarlar bilen bir dastixanda yep-
ichip olturidu?! — déyishti. 17 Buni anglighan
Eysa ularghа: — Saghlam adem emes, belki
bimarlar téwipqa mohtajdur. Men heqqaniylarni
emes, belki gunahkarlarni chaqirghili keldim,
— dédi. 18 Emdi Yehyaning muxlisliri bilen
Perisiyler roza tutuwatatti. Beziler uning

aldigha kélip: — Némishqa Yehyaning muxlisliri
we Perisiylerning muxlisliri roza tutidu,
lékin séning muxlisliring tutmaydu? — dep
sorashti. 19 Eysa jawaben mundaq dédi: —
Toyi boluwatqan yigit téxi toyda hemdastixan
olturghan chaghda, méhmanliri roza tutup
oltursa qandaq bolidu!? Toyi boluwatqan yigit
toyda bolsila, ular héchqandaq roza tutalmaydu.
20 Emma shu künler kéliduki, yigit ulardin
élip kétilidu, ular shu künde roza tutidu. 21
Héchkim kona könglekke yéngi rexttin yamaq
salmaydu. Undaq qilsa, yéngi yamaq [kiriship],
kona kiyimni tartishturup yirtiwétidu. Netijide,
yirtiq téximu yoghinap kétidu. 22 Héchkim yéngi
sharabni kona tulumlargha qachilimaydu. Eger
undaq qilsa, sharabning [échishi bilen] tulumlar
yérilip kétidu-de, sharabmu tökülüp kétidu hem
tulumlarmu kardin chiqidu. Shuning üchün
yéngi sharab yéngi tulumlargha qachilinishi
kérek. 23 Bir shabat küni shundaq boldiki,
u bughdayliqlardin ötüp kétiwatatti. Uning
muxlisliri yolda méngiwatqanda bashaqlarni
üzüshke bashlidi. 24 Perisiyler uninggha: —
Qara, ular némishqa shabat küni [Tewratta]
cheklen'gen ishni qilidu? — déyishti. 25 U
ulargha: — [Padishah] Dawutning özi we
hemrahliri hajetmen bolghanda, yeni ach
qalghanda néme qilghanliqini [muqeddes
yazmilardin] oqumighanmusiler? 26 — Démek,
Abiyatar bash kahin bolghan waqtida, u
Xudaning öyige kirip, Xudagha atalghan,
Tewratta peqet kahinlarning yéyishigila
bolidighan nanlarni [sorap] yégen, shundaqla
hemrahlirighimu bergen? — dédi. 27 U ulargha
yene: — Insan shabat küni üchün emes, shabat
küni insan üchün yaritildi. 28 Shuning üchün,
Insan'oghli shabat küniningmu Igisidur, — dédi.

3 U yene sinagogqa kirdi. Shu yerde bir qoli
yigilep ketken bir adem bar idi. 2 [Perisiyler]
Eysaning üstidin erz qilayli dep shabat künide
késel saqaytidighan-saqaytmaydighanliqini
paylap yüretti. 3 Eysa qoli yigilep ketken
ademge: — Ornungdin turup, otturigha chiqqin!
— dédi. 4 Andin, sinagogdikilerdin: — Tewrat
qanunigha uyghun bolghini shabat küni
yaxshiliq qilishmu, yaki yamanliq qilishmu?
Janni qutquzushmu yaki halak qilishmu? —
dep soridi. Lékin ular zuwan sürüshmidi. 5 U
ghezep bilen etrapigha nezer sélip ulargha köz
yügürtüp, ularning tash yüreklikidin qayghurdi.
Andin u késelge: — Qolungni uzat, — dédi. U
qolini uzitiwidi, qoli eslige keltürüldi. 6 Emdi
Perisiyler derhal sirtqa chiqip, uni qandaq
yoqitish toghrisida Hérod [padishahning]
terepdarliri bilen meslihet qilishqa bashlidi. 7
Andin Eysa muxlisliri bilen bille u yerdin ayrilip
déngiz boyigha ketti; Galiliye ölkisidin chong bir
top ademler uninggha egiship bardi; shundaqla
uning qilghan emellirini anglighan haman,
pütün Yehudiye ölkisidin, Yérusalém shehiridin,
Idumiya ölkisidin, Iordan deryasining qarshi
teripidin, Tur we Zidon sheherlirining etrapidiki
jaylardin zor bir top ademlermu uning
yénigha kélishti. 9 U ademlerning köplikidin
özini qistap qoymisun dep muxlislirigha
kichik bir kémining uninggha yéqin turushini
tapilidi. 10 Chünki u nurghun bimarlarni
saqaytqini tüpeylidin herqandaq waba-
késelliklerge giriptar bolghanlarning hemmisi
uninggha [qolumni] bir tegküzüwalsam dep
qistiship kélishkenidi. 11 Napak rohlar
[chaplishiwalghanlar] qachanla uni körse, uning
aldigha yiqilip: «Sen Xudaning Oghlisen!» dep
warqirishatti. 12 Lékin u [napak rohlargha]
özining kim ikenlikini ashkarilimasliqqa qattiq
tenbih bérip agahlanduratti. 13 U taghqa
chiqip, özi xalighan kishilerni yénigha chaqirdi;
ular uning yénigha kélishti. 14 U ulardin
on ikkisini özi bilen bille bolushqa, söz-
kalamni jakarlashqa, 15 késellerni saqaytish
we jinlarni heydesh hoquqigha ige bolushqa
tallap békitti. 16 U [békitken on ikki kishi]:
Simon (u uninggha Pétrus dep isim qoyghan),
17 Zebediyning oghli Yaqup we uning inisi
Yuhanna, (u ularni «Binni-Regaz», yeni
«Güldürmama oghulliri» depmu atighan), 18
Andriyas, Filip, Bartolomay, Matta, Tomas,
Alfayning oghli Yaqup, Taday, milletperwer
dep atalghan Simon 19 we uninggha satqunluq
qilghan Yehuda Ishqariyotlardin ibaret. 20 U
öyge qaytip kelgendin kéyin, u yerge yene
shunche nurghun ademler toplandiki, ularning

hetta ghizalan'ghudekmu waqti chiqmidi. 21
[Eysaning] ailisidikiler buni anglap, uni tutup
kélishke bérishti. Chünki ular uni «Eqlini
yoqitiptu» dégenidi. 22 Yérusalémdin chüshken
Tewrat ustazliri bolsa: «Uningda Beelzibub bar»,
we «U peqet jinlarning emirige tayinip jinlarni
qoghliwétidiken», déyishetti. 23 Shuning üchün
u [Tewrat ustazlirini] yénigha chaqirip, ulargha
temsillerni ishlitip mundaq dédi: — Sheytan
Sheytanni qandaqmu qoghlisun? 24 Eger
padishahliq öz ichidin bölünüp özara soqushqan
bolsa shu padishahliq put tirep turalmaydu; 25
shuningdek eger bir aile öz ichidin bölünüp
özara soqushsa shu aile put tirep turalmaydu.
26 Eger Sheytan öz-özige qarshi chiqip bölünse,
u put tirep turalmay, yoqalmay qalmaydu. 27
Héchkim küchtünggür birsining öyige kirip,
uning mal-mülkini bulap kételmeydu — peqet
u shu küchtünggürni awwal baghliyalisa
andin öyini bulang-talang qilalaydu. 28 Shuni
silerge berheq éytip qoyayki, insan baliliri
ötküzgen türlük gunahlirining hemmisini,
shundaqla ular qilghan kupurluqlirining
hemmisini kechürüshke bolidu. 29 Biraq
kimdikim Muqeddes Rohqa kupurluq qilsa,
ebedil'ebedgiche héch kechürülmeydu, belki
menggülük bir gunahning hökümi astida turidu.
(aiōn g165, aiōnios g166) 30 [Eysaning bu sözi] ularning
«uninggha napak roh chaplishiptu» dégini
üchün [éytilghanidi]. 31 Shu waqitta uning
anisi bilen iniliri keldi. Ular sirtida turup, uni
chaqirishqa adem kirgüzdi. 32 Bir top xalayiq
uning etrapida olturatti. Ular: — Mana, aningiz,
iniliringiz sizni izdep sirtta turidu, — déyishti.
33 Eysa ulargha jawaben: — Kim méning anam,
kim méning inilirim? — dédi. 34 Andin, u
öpchüriside olturghanlargha qarap mundaq
dédi: Mana bular méning anam we inilirim! 35
Chünki kimki Xudaning iradisini ada qilsa, shu
méning aka-inim, acha-singlim we anamdur.

4 U yene déngiz boyida [xelqqe] telim bérishke
bashlidi. Uning etrapigha zor bir top ademler
olishiwalghachqa, u bir kémige chiqip déngizda
olturdi; pütkül xalayiq bolsa déngiz qirghiqida
turushatti. 2 U ulargha temsil bilen nurghun
ishlarni ögetti. U telim bérip mundaq dédi:
3 — Qulaq sélinglar! Uruq chachquchi uruq
chachqili [étizgha] chiqiptu. 4 Uruq chachqanda
uruqlardin beziliri chighir yol boyigha
chüshüptu, qushlar kélip ularni yep kétiptu.
5 Beziliri tupriqi az tashliq yerge chüshüptu.
Topisi chongqur bolmighanliqtin, tézla ünüp
chiqiptu, 6 lékin kün chiqish bilenla aptapta
köyüp, yiltizi bolmighachqa qurup kétiptu.
7 Beziliri tikenlerning arisigha chüshüptu,
tikenler ösüp maysilarni boghuwélip, ular
héch hosul bermeptu. 8 Beziliri bolsa,
yaxshi tupraqqa chüshüptu. Ular ösüp awup
chong bolghanda hosul bériptu. Ularning
beziliri ottuz hesse, beziliri atmish hesse,
yene beziliri yüz hesse hosul bériptu. 9 —
Anglighudek quliqi barlar buni anglisun! —
dédi u. 10 U uning etrapidikiler hem on
ikkiylen bilen yalghuz qalghanda, ular uningdin
temsiller toghruluq sorashti. 11 U ulargha
mundaq dédi: — Xudaning padishahliqining
sirini bilishke siler nésip boldunglar. Lékin
sirttikilerge hemme ish temsiller bilen
uqturulidu; 12 buning bilen: «Ular qarashni
qaraydu, biraq körmeydu; Anglashni anglaydu,
biraq chüshenmeydu; Shundaq bolmisidi,
ular yolidin yandurulushi bilen, Kechürüm
qilinatti» [dégen söz emelge ashurulidu]. 13
Andin u ulargha: — Siler mushu temsilnimu
chüshenmidinglarmu? Undaqta, qandaqmu
bashqa herxil temsillerni chüshineleysiler? —
dédi. 14 Uruq chachquchi söz-kalam chachidu.
15 Üstige söz-kalam chéchilghan chighir yol
boyi shundaq ademlerni körsetkenki, ular söz-
kalamni anglighan haman Sheytan derhal
kélip ularning qelbige chéchilghan söz-kalamni
élip kétidu. 16 Buninggha oxshash, tashliq
yerlerge chéchilghan uruqlar bolsa, söz-
kalamni anglighan haman xushalliq bilen qobul
qilghanlarni körsitidu. 17 Halbuki, qelbide
héch yiltiz bolmighachqa, peqet waqitliq
turidu; söz-kalamning wejidin qiyinchiliq
yaki ziyankeshlikke uchrighanda, ular shuan
yoldin chetnep kétidu. 18 Tikenlerning
arisigha chéchilghini shundaq bezi ademlerni
körsetkenki, bu ademler söz-kalamni anglighini
bilen, 19 lékin könglige bu dunyaning endishiliri,

bayliqlarning éziqturushi we bashqa nersilerge
bolghan hewesler kiriwélip, söz-kalamni
boghuwétidu-de, u hech hosul chiqarmaydu.
(aiōn g165) 20 Lékin yaxshi tupraqqa chéchilghan
uruqlar bolsa — söz-kalamni anglishi bilen uni
qobul qilghan ademlerni körsitidu. Bundaq
ademler hosul béridu, birsi ottuz hesse, birsi
atmish hesse, yene birsi yüz hesse hosul
béridu. 21 U ularghа yene mundaq dédi: —
Chiragh séwet yaki kariwat astigha qoyulush
üchün keltürülemdu? U chiraghdanning üstige
qoyulush üchün keltürülmemdu? 22 Chünki
yoshurulghan héchqandaq ish ashkarilanmay
qalmaydu, shuningdek herqandaq mexpiy ish
yüz bergendin kéyin ayan bolmay qalmaydu.
23 Anglighudek quliqi barlar buni anglisun!
24 Anglighanliringlargha köngül bölünglar!
Chünki siler [bashqilargha] qandaq ölchem
bilen ölchisenglar, silergimu shundaq ölchem
bilen ölchep bérilidu, hetta uningdinmu köp
qoshup bérilidu. 25 Chünki kimde bar bolsa,
uninggha téximu köp bérilidu; emma kimde
yoq bolsa, hetta uningda bar bolghanlirimu
uningdin mehrum qilinidu. 26 U yene mundaq
dédi: — Xudaning padishahliqi yene birsining
tupraqqa uruq chachqinigha oxshaydu: 27
u uxlaydu, orundin turidu, kéche-kündüzler
ötüwérip, uruq bix urup ösidu. Lékin chachquchi
qandaq yol bilen ösidighanliqini bilmeydu. 28
Tupraq özlükidin hosul béridu; uruq awwal
bix uridu, kéyin bash chiqiridu, axirda
bashaqlar toluq dan tutidu. 29 Dan pishqanda,
[chachquchi] derhal orghaq salidu, chünki
hosul waqti kelgen bolidu. 30 U yene mundaq
dédi: — Xudaning padishahliqini némige
oxshitimiz? Yaki qandaq bir temsil bilen süretlep
béreleymiz? 31 U goya bir tal qicha uruqigha
oxshaydu. U yerge térilghanda, gerche yer
yüzidiki barliq uruqlarning ichide eng kichiki
bolsimu, 32 térilghandin kéyin, herqandaq
ziraettin égiz ösüp shundaq chong shaxlayduki,
asmandiki qushlarmu uning sayisige qonidu.
33 U shuninggha oxshash xalayiq anglap
chüshineligüdek nurghun temsiller bilen söz-
kalamni yetküzdi. 34 Lékin temsil keltürmey
turup ularghа héchqandaq söz qilmaytti. Lékin
öz muxlisliri bilen yalghuz qalghinida, ularghа
hemmini chüshendürüp béretti. 35 Shu küni
kech kirgende, u ularghа: — Déngizning u
qétigha öteyli, — dédi. 36 Ular xalayiqni yolgha
séliwetkendin kéyin, uni kémide olturghan péti
élip yürüp kétishti. Ular bilen bille mangghan
bashqa kémilermu bar idi. 37 We mana, esheddiy
qara quyun chiqip ketti; shuning bilen dolqunlar
kémini urup, su halqip kirip, kémige toshay dep
qalghanidi. 38 Lékin u kémining ayagh teripide
yastuqqa bash qoyup uyqugha ketkenidi. Ular
uni oyghitip: — I ustaz, halak boluwatqinimizgha
karing yoqmu? — dédi. 39 U ornidin turup,
boran'gha tenbih bérip, déngizgha: «Tinchlan!
Jim bol!» déwidi, boran toxtap, chongqur bir
jimjitliq höküm sürdi. 40 — Némishqa shunche
qorqisiler? Silerde qandaqsige téxiche ishench
bolmaydu? — dédi u ularghа. 41 Ularni intayin
zor bir qorqunch basti, ular bir-birige: — Bu
adem zadi kimdu? Hetta shamal we déngizmu
uninggha itaet qilidiken-he! — dep kétishti.

5 Ular déngizning u qétigha, Gadaraliqlarning
yurtigha yétip bardi. 2 U kémidin
chüshüshi bilenla, napak roh chaplashqan
bir adem gör öngkürliridin chiqip, uning
aldigha keldi. 3 U adem öngkürlerni
makan qilghan bolup, uni héchkim hetta
zenjirler bilenmu baghliyalmaytti. 4 Chünki
köp qétim put-qolliri kishen-zenjirler bilen
baghlan'ghan bolsimu, u zenjirlerni üzüwétip,
kishenlerni chéqiwetkenidi; héchkim uni
boysunduralmighanidi. 5 U kéche-kündüz
mazarliqta we taghlar arisida toxtawsiz
warqirap-jarqirap yüretti, öz-özini tashlar bilen
késip yarilanduratti. 6 Lékin u Eysani yiraqtin
körüp, uning aldigha yügürüp bérip, sejde qildi
7 we qattiq awazda warqirap: — Hemmidin
aliy Xudaning Oghli Eysa, séning méning bilen
néme karing! Xuda heqqi, sendin ötünüp qalay,
méni qiynima! — dédi 8 (chünki Eysa uninggha:
«Hey napak roh, uningdin chiq!» dégenidi). 9
U uningdin: — Isming néme? — dep soridi. —
Ismim «qoshun» — chünki sanimiz köp, — dep
jawab berdi u. 10 We u Eysadin ularni bu yurttin
heydiwetmigeysen, dep köp ötünüp yalwurdi.
11 Tagh baghrida chong bir top tongguz padisi

otlap yüretti. 12 Jinlar uninggha: — Bizni mushu
tongguzlargha ewetkin, ularning ichige kirip
kétishke yol qoyghaysen, — dep yalwurushti.
13 Eysa derhal yol qoydi. Shuning bilen napak
rohlar chiqip, tongguzlarning ténige kirishi
bilenla, tongguzlar tik yardin étilip chüshüp,
déngizgha gherq boldi. Ular ikki minggha yéqin
idi. 14 Tongguz baqquchilar bolsa u yerdin
qéchip, sheher-yézilarda bu ishlarni pur qildi.
Shu yerdikiler néme ish yüz bergenlikini körgili
chiqishti. 15 Ular Eysaning yénigha keldi we
ilgiri jinlar chaplishiwalghan héliqi ademning
kiyimlerni kiyip, es-hoshi jayida olturghinini
— yeni «qoshun jinlar» chaplashqan shu
ademni körüp, qorqup kétishti. 16 Bu weqeni
körgenler jinlar chaplashqan ademde néme
yüz bergenlikini we tongguzlarning aqiwitini
xelqqe bayan qilip berdi. 17 Buning bilen xalayiq
Eysagha: Yurtlirimizdin chiqip ketkeysen,
dep yalwurushqa bashlidi. 18 U kémige
chiqiwatqanda, ilgiri jinlar chaplashqan héliqi
adem uningdin: Menmu sen bilen bille baray,
dep ötündi. 19 Lékin u buninggha unimay:
— Öz öydikiliring we yurtdashliringning
yénigha bérip, ulargha Perwerdigarning sanga
shunchilik ulugh ishlarni qilip bergenlikini,
Uning sanga rehim-shepqet körsetkenlikini
xewerlendürgin, — dédi. 20 U qaytip
bérip, Eysaning özige qandaq ulugh ishlarni
qilghanliqini «On sheher rayoni»da jar qilishqa
bashlidi. Buni anglighanlarning hemmisi tolimu
heyran qélishti. 21 Eysa qaytidin kéme bilen
déngizning u qétigha ötkende, zor bir top
xalayiq uning yénigha yighildi; u déngiz boyida
turatti. 22 Mana, melum bir sinagogning chongi
Yairus isimlik bir kishi keldi. U uni körüp
ayighigha yiqilip: — Kichik qizim öley dep
qaldi. Bérip uninggha qolliringizni tegküzüp
qoysingiz, u saqiyip yashighay! — dep qattiq
yélindi. 24 Eysa uning bilen bille bardi. Zor
bir top xalayiqmu oliship qistashqan halda
keynidin méngishti. 25 Xun tewresh késilige
giriptar bolghinigha on ikki yil bolghan bir
ayal bar bolup, 26 u nurghun téwiplarning
qolida köp azab tartip, bar-yoqini xejlep
tügetken bolsimu, héchqandaq ünümi bolmay,
téximu éghirliship ketkenidi. 27 Bu ayal
Eysa heqqidiki geplerni anglap, xalayiqning
otturisidin qistilip kélip, arqa tereptin uning
tonini silidi. 28 Chünki u könglide: «Uning
tonini silisamla saqaymay qalmaymen» dep
oylighanidi. 29 Xun shuan toxtap, ayal késel
azabidin saqaytilghanliqini öz ténide sezdi. 30
Eysa derhal wujudidin qudretning chiqqanliqini
sézip, xalayiqning ichide keynige burulup: —
Kiyimimni silighan kim? — dep soridi. 31
Muxlisliri uninggha: — Xalayiqning özüngni
qistap méngiwatqanliqini körüp turuqluq, yene:
«Méni silighan kim?» dep soraysen'ghu? —
déyishti. 32 Biraq Eysa özini silighuchini tépish
üchün téxiche etrapigha qarawatatti. 33 Özide
néme ishning yüz bergenlikini sezgen ayal
qorqup-titrigen halda kélip uning aldigha
yiqildi we uninggha heqiqiy ehwalni pütünley
éytti. 34 U uninggha: — Qizim, ishenching séni
saqaytti! Tinch-xatirjemlikte qayt! Késilingning
azabidin saqayghin, — dédi. 35 U bu sözni
qiliwatqanda, sinagogning chongining öyidin
beziler kélip uninggha: Qizingiz öldi. Emdi
ustazni némishqa yene aware qilisiz?! —
déyishti. 36 Lékin Eysa bu sözlerni anglap
derhal sinagogning chongigha: Qorqmighin!
Peqet ishenchte bol! — dédi. 37 U peqet Pétrus,
Yaqup we Yaqupning inisi Yuhanna bilen yolgha
chiqti; bashqa héchkimning özi bilen bille
bérishigha yol qoymidi. 38 U sinagogning
chongining öyi aldigha kelgende, qiyqas-
chuqanni, xalayiqning qattiq nale-peryad we
ah-zar kötürgenlikini körüp, 39 öyge kirip
ulargha: — Némishqa qiyqas-chuqan we ah-
zar kötürisiler? Bala ölmeptu, uxlap qaptu,
— dédi. 40 Ular uni mesxire qilishti; lékin u
hemmeylenni tashqirigha chiqiriwétip, balining
ata-anisini we öz hemrahlirini élip, bala yatqan
öyge kirdi. 41 U balining qolini tutup, uninggha:
«Talita kumi» dédi. Bu sözning menisi «Qizim,
sanga éytimenki, ornungdin tur» dégenlik idi.
42 Qiz derhal ornidin turup mangdi (u on
ikki yashta idi). Ular bu ishqa mutleq heyran
qélishti. 43 U ularga bu ishni héchkimge
éytmasliqni qattiq tapilidi, shundaqla qizgha
yégüdek birnéme bérishni éytti.

6 U u yerdin kétip, öz yurtigha keldi. Uning
muxlislirimu uninggha egiship bardi. **2**
Shabat küni kelgende, u sinagogda telim
bérishke kirishti. Telimini anglighanlardin
köp adem intayin heyran bolushup: —
Bu adem bularga nedin érishkendu?
Uninggha mushundaq danaliq qandaq bérilgen?
Uning qolida mushundaq möjiziler qandaq
yaritilidighandu? **3** U héliqi yaghachchi
emesmu, Meryemning oghli, shundaqla Yaqup,
Yose, Yehuda we Simonlarning akisighu? Uning
singillirimu bu yerde arimizda turuwatmamdu?
— déyishti. Shuning bilen ular uninggha heset-
bizarliq bilen qaridi. **4** Shuning bilen Eysa
ularghа: — Herqandaq peyghember bashqa
yerlerde hörmetsiz qalmaydu, peqet öz yurti, öz
uruq-tughqanliri arisida we öz öyide hörmetke
sazawer bolmaydu, — dédi. **5** Shuning bilen
qollirini birqanche bimarning üstige tegküzüp,
ularni saqaytqandin bashqa, shu yerde u
héchqandaq möjize yaritalmidi. **6** We u ularning
iman-ishenchsizlikidin heyran qaldi. **7** Andin
u etraptiki yéza-kentlerni aylinip telim berdi.
U on ikkiylenni yénigha chaqirdi we [xelq
arisigha] ikki-ikkidin ewetishke bashlidi. U
ularghа napak rohlarni heydesh hoquqini berdi;
8 we ularghа: — Seperde yéninglargha hasidin
bashqa nerse éliwalmanglar, ne xurjun ne nan
éliwalmanglar, belwaghqa pulmu salmanglar,
9 putunglargha keshlerni kiyinglar, biraq ikki
yektek kiyiwalmanglar, — dep tapilidi. **10** U yene:
— [Bir yurtqa barghininglarda], kimning öyige
[qobul qilinip] kirsenglar, u yurttin ketküche
shu öydila turunglar. **11** Qaysi yerdikiler
silerni qobul qilmisa, shundaqla sözünglarni
anglimisa, u yerdin ketkininglarda, ularghа
agah-guwah bolsun üchün ayighinglardiki
topini qéqiwétinglar! — dédi. **12** Shuning bilen
ular yolgha chiqip, kishilerni gunahlirigha towa
qilishqa jar sélip ündidi. **13** Ular nurghun
jinlarni heydidi, nurghun bimarlarni zeytun
méyi bilen mesih qilip saqaytti. **14** Uning nami
meshhur bolghachqa, Hérod padishah uning
heqqide anglap: «Bu adem [choqum] ölümdin
tirilgen Chömüldürgüchi Yehyadur. Shuning
üchün mushu alahide qudretler uningda küchini
körsitidu» deytti. **15** Bashqilar: «U Ilyas
[peyghember]» dése, yene beziler: «Burunqi
peyghemberlerdek bir peyghember bolsa kérek»
déyishetti. **16** Biraq bularni anglighan Hérod:
— Men kallisini alghan Yehyaning özi shu
— u ölümdin tiriliptu! — dédi. **17** Hérodning
bundaq déyishining sewebi, u [ögey] akisi
Filipning ayali Hérodiyening wejidin adem
ewetip Yehyani tutup, zindan'gha tashlighanidi.
Chünki u shu ayal bilen nikahlan'ghanidi;
Yehya Hérodqa [tenbih bérip]: «Akangning
ayalini tartiwélishing Tewrat qanunigha xilap»
dep qayta-qayta dégenidi. **19** Shuning üchün
Hérodiye Yehyagha adawet saqlaytti; uni
öltürmekchi bolghan bolsimu, lékin shundaq
qilalmaytti. **20** Chünki Hérod Yehyani diyanetlik
we muqeddes adem dep bilip, uningdin
qorqatti, shunglashqa uni qoghdaytti; u uning
sözlirini anglighan chaghlirida alaqzade bolup
kétetti, lékin yenila sözlirini anglashqa amraq
idi. **21** Emma [Hérodiye kütken] peyt axir
yétip keldi; Hérod tughulghan künide öz
emeldarliri, mingbéshiliri we Galiliye ölkisidiki
katta erbablarni ziyapet bilen kütüwaldi; **22**
héliqi Hérodiyening qizi sorun'gha chüshüp
ussul oynap berdi. Bu Hérod we hemdastixan
bolghanlargha bekmu yarap ketti. Padishah
qizgha: — Mendin néme telep qilsang, shuni
bérimen, — dédi. **23** Andin u qesem qilip
yene: — Mendin néme telep qilsang, hetta
padishahliqimning yérimini désengmu shuni
bérimen, — dédi. **24** Qiz sirtqa chiqip, anisidin:
— Néme telep qilay? — dep soriwidi, anisi: —
Chömüldürgüchi Yehyaning kallisini telep qil,
— dédi. **25** Qiz derhal padishahning aldigha
aldirap kirip: — Chömüldürgüchi Yehyaning
kallisini hazirla bir texsige qoyup ekilishlirini
xalaymen, — dédi. **26** Padishah buninggha
nahayiti hesret chekken bolsimu, qesemliri
tüpeylidin we dastixanda olturghanlar wejidin,
uninggha bergen sözidin yan'ghusi kelmidi.
27 Shunga padishah derhal bir jallat ewetip,
uning kallisini élip kélishni emr qildi. Jallat
zindan'gha bérip Yehyaning kallisini élip, **28**
uni bir texsige qoyup, qizning aldigha élip kélip
uninggha berdi. Qiz uni anisigha tapshurdi. **29**

Bu ishni anglighan Yehyaning muxlisliri kélip,
jesetni élip kétip bir qebrige qoydi. 30 Qaytip
kelgen rosullar Eysaning yénigha yighildi,
néme qilghanliri hem néme telim bergenlirini
uninggha melum qilishti. 31 Kélip-kétiwatqanlar
nahayiti köplikidin ulargha tamaqlinishqimu
waqit chiqmidi. Shunga u ulargha: — Yürünglar,
men bilen xilwet bir jaygha bérip, birdem
aram élinglar, — dédi. 32 Buning bilen ular
kémige chüshüp, xilwet bir chöl yerge qarap
mangdi. 33 Biraq nurghun kishiler ularning
kétiwatqanliqini bayqap, ularni tonuwéliwidi,
etraptiki barliq sheherlerdin piyade yolgha
chiqip, yügürüp, ulardin burun u yerge bérip
yighilishti. 34 Eysa kémidin chüshüp, zor bir
top ademni körüp, ularning padichisiz qoy
padisidek bolghanliqigha ich aghritti. Shunga
u ulargha köp ishlarni ögitishke bashlidi. 35
Kech kirip qalghanda, muxlisliri uning yénigha
kélip: — Bu chöl bir jay iken, kech kirip ketti.
36 Xalayiqni yolgha séliwetken bolsang, ular
etraptiki kent-qishlaqlargha bérip, özlirige
nan sétiwalsun; chünki ularda yégüdek nerse
yoq, — dédi. 37 Lékin u ulargha jawaben:
— Ulargha özünglar ozuq béringlar, — dédi.
Muxlislar uningdin: — Ikki yüz kümüsh dinargha
ulargha nan ekélip ularni ozuqlanduramduq?
— dep soridi. 38 Eysa ulargha: — Qanche
néninglar bar? Bérip qarap béqinglar, — dédi.
Ular qarap baqqandin kéyin: — Beshi bar
iken, yene ikki béliqmu bar iken, — déyishti.
39 U ulargha kishilerni top-top qilip yéshil
chimende olturghuzushni buyrudi. 40 Xalayiq
yüzdin, elliktin sep-sep bolup olturushti. 41
U besh nan bilen ikki béliqni qoligha élip,
asman'gha qarap [Xudagha] teshekkür-medhiye
éytti, andin nanlarni oshtup, köpchilikke tutup
bérish üchün muxlislirigha bérip turatti; ikki
béliqnimu hemmeylen'ge tarqitip berdi. 42
Hemmeylen yep toyundi. 43 [Muxlislar] éship
qalghan nan we béliq parchilirini liq on ikki
séwetke tériwaldi. 44 Nanlarni yégen erlerning
sanila besh mingche idi. 45 Bu ishtin kéyinla,
u muxlislirigha özüm bu xalayiqni yolgha
séliwétimen, angghiche siler kémige olturup,
déngizning qarshi qirghiqidiki Beyt-Saida
yézisigha ötüp turunglar, dep buyrudi. 46 Ularni
yolgha séliwetkendin kéyin, u dua-tilawet qilish
üchün taghqa chiqti. 47 Kech kirgende, kéme
déngizning otturisigha yetkenidi, u özi yalghuz
quruqluqta idi. 48 U muxlislirining palaqni
küchep uruwatqanliqini kördi; chünki shamal
tetür yönilishte chiqqanidi. Kéche tötinchi
jések waqtida, u déngizning üstide méngip,
muxlisliri terepke keldi we ularning yénidin
ötüp kétidighandek qilatti. 49 Lékin ular uning
déngizning üstide méngip kéliwatqanliqini
körüp, uni alwasti oxshaydu, dep oylap chuqan
sélishti. 50 Chünki ularning hemmisi uni körüp
sarasimige chüshti. Lékin u derhal ulargha: —
Yüreklik bolunglar, bu men, qorqmanglar! —
dédi. 51 U kémige, ularning yénigha chiqqandila,
shamal toxtidi. Ular buningdin hoshidin
ketküdek derijide qattiq heyran qéliship,
némini oylashni bilmeytti; 52 chünki ular nan
bérish [möjizisini] téxiche chüshenmigenidi,
ularning qelbi bixud halette turatti. 53 Ular
déngizning qarshi teripige ötüp, Ginnisaret
dégen yurtta [quruqluqqa] chiqip, kémini
baghlap qoydi. 54 Ular kémidin chüshüshi
bilenla, [xalayiq] uni derhal tonuwélip, 55
etraptiki hemme jaylargha yügürüshüp bardi
we «U palanchi yerge chüshüptu» dep anglishi
bilenla, bimarlarni zembilge sélip, shu yerge
[uning aldigha] élip bérishti. 56 U meyli yéza,
meyli sheher yaki qishlaqlargha barsun, xelq
aghriqlarni bazarlargha élip chiqip yatquzatti;
ular uningdin aghriqlar hech bolmighanda
séning yépinchangning péshige bolsimu qolini
tegküzüwalsaq dep ötündi. Uninggha qolini
tegküzgenlerning hemmisi saqaydi.

7 Bu chaghda, Perisiyler we Tewrat ustazliridin
beziliri Yérusalémdin kélip uning aldigha
yighildi; 2 shu Perisiyler we Tewrat ustazliri
uning muxlisliridin bezilirining tamaqni qolini
yumay, yeni «napak» halda yewatqanliqini
körüp, uningdin: — Muxlisliring némishqa
ata-bowilirimizning en'enilirige riaye qilmay,
belki yuyulmighan qolliri bilen tamaq yeydu?
— dep sorashti (chünki Perisiyler we pütün
Yehudiylar ata-bowiliri teripidin qaldurulghan
en'enini ching tutqachqa, awwal qollirini

estayidilliq bilen yumisa, tamaq yémeydu.
Shuningdek bazardin qaytip kelgendimu,
ular qol yumay birnerse yémeydu. Uningdin
bashqa, piyale-qedeh, das-chögün we mis
qachilar we diwanlarni yuyush toghrisida
tapshurulghan nurghunlighan en'enilerdimu
ching turidu). 6 U ulargha jawab bérip mundaq
dédi: — Yeshaya peyghember siler saxtipezler
toghranglarda aldin'ala toptoghra bésharet
bergen! [uning] yazmisida pütülgendek: —
«Mushu xelq aghzida Méni hörmetligini bilen,
Biraq qelbi Mendin yiraq; 7 Ular Manga bihude
ibadet qilidu. Ularning ögetken telimliri peqet
insanlardin chiqqan petiwalarla, xalas». 8
Chünki siler Xudaning emrini tashlap qoyup,
insanlarning en'enisini ching tutiwalidikensiler
— das-chögün, piyale-qedehlerni yuyush we
shuninggha oxshap kétidighan nurghan bashqa
ishlarni en'ene qilip yürisiler. 9 U ulargha yene
mundaq dédi: — Siler özliringlarning en'enisini
ching tutimiz dep Xudaning emrini epchillik
bilen bir chetke qayrip qoydunglar! 10 Chünki
Musa [peyghember]: «Ata-anangni hörmet
qil» we «Atisi yaki anisini haqaretligenler
ölümge mehkum qilinsun» dep emr qilghan. 11
Lékin siler: — Birsi «Atisi yaki anisigha: — Men
silerge yardem bergüdek nersilerni alliqachan
«qurban qilip» Xudagha atiwettim — désila,
12 shu kishining ata-anisining halidin xewer
élishgha bolmaydu, dep ögitisiler. 13 Shundaq
qilip, siler [ewladliringlargha] tapshurghan
en'en'englerni dep Xudaning emrini yoqqa
chiqiriwettinglar, we shuninggha oxshash
köp ishlarni qilisiler. 14 Andin xalayiqni yene
yénigha chaqirip, ulargha: — Hemminglar
manga qulaq sélinglar we shuni chüshininglarki,
15 insanning sirtidin ichige kiridighan
nersilerning héchqandiqi uni napak qilmaydu,
belki öz ichidin chiqidighan nersiler bolsa, ular
insanni napak qilidu. 16 Anglighudek quliqi
barlar buni anglisun! — dédi. 17 U xalayiqtin
ayrilip öyge kirgende, muxlisliri uningdin
bu temsil heqqide soridi. 18 U ulargha: —
Silermu téxiche chüshenmey yürüwatamsiler?!
Sirttin insanning ichige kiridighan herqandaq
nersining uni napak qilalmaydighanliqini tonup
yetmeywatmamsiler? 19 [Sirttin kirgen nerse]
insanning qelbige emes, ashqazinigha kiridu,
andin u yerdin teret bolup tashlinidu, — dédi (u
bu gepni déyish bilen, hemme yémekliklerni
halal qiliwetti). 20 U yene söz qilip mundaq
dédi: — Insanning ichidin chiqidighinila,
insanni napak qilidu. 21 Chünki shular —
yaman niyetler, zinaxorluq, jinsiy buzuqluqlar,
qatilliq, oghriliq, achközlük, rezillikler,
aldamchiliq, shehwaniyliq, hesetxorluq,
til-ahanet, tekebburluq we hamaqetlikler
insanning ichidin, yeni uning qelbidin chiqidu
23 — bu rezil ishlarning hemmisi insanning
ichidin chiqip, özini napak qilidu. 24 U ornidin
turup u yerdin ayrilip, Tur we Zidon etrapidiki
rayonlargha bardi we bir öyge kirdi. Gerche u
buni héchkim bilmisun dégen bolsimu, lékin
yoshurup qalalmidi. 25 Derweqe, napak roh
chaplashqan kichik bir qizning anisi uning
toghrisidiki xewerni anglighan haman yétip
kélip, uning ayighigha yiqildi 26 (ayal Yunanliq
bolup, Suriye ölkisidiki Fenikiy millitidin idi). U
uningdin qizidin jinni heydiwétishni ötündi.
27 Lékin Eysa uninggha: — Aldi bilen balilar
qorsiqini toyghuzsun; chünki balilarning nénini
kichik itlargha tashlap bérish toghra emes, —
dédi. 28 Lékin u buninggha jawaben: — Durus,
i Reb, biraq hetta itlarmu üstel astida turup
balilardin chüshken nan uwaqlirini yeydighu, —
dédi. 29 Eysa uninggha: — Séning mushu sözüng
tüpeylidin yolunggha qayt, jin qizingdin chiqip
ketti, — dédi. 30 Ayal öyige qaytip kelgende,
mana qiz kariwatta yatatti, jin uningdin
chiqip ketkenidi. 31 Eysa yene Tur we Zidon
shehirining etrapidiki rayonlardin chiqip, «On
sheher» rayoni otturisidin ötüp, yene Galiliye
déngizigha keldi. 32 Xalayiq uning aldigha tili
éghir, gas bir ademni élip kélip, uning uchisigha
qolungni tegküzüp qoysang, dep ötünüshti. 33
U u ademni xalayiqtin ayrip bir chetke tartip,
barmaqlirini uning qulaqlirigha tiqti, tükürüp,
[barmiqini] uning tiligha tegküzdi. 34 Andin
u asman'gha qarap uh tartip xorsin'ghandin
kéyin, u ademge: «Effata» (menisi «échil») dédi.
35 U ademning qulaqliri derhal échilip, tilimu
échilip rawan gep qilishqa bashlidi. 36 Eysa

ularغa buni héchkimge éytmasliqni tapilidi.
Lékin ularغa herqanche tapilighan bolsimu,
bu xewerni yenila shunche keng tarqitiwetti.
37 Xalayiq [bu ishqa] mutleq heyran qéliship:
— U hemme ishlarni qaltis qilidiken! Hetta
gaslarni anglaydighan, gachilarni sözleydighan
qilidiken, — déyishti.

8 Shu künlerde, yene zor bir top xalayiq
yighilghanidi. Ularning yégüdek héchnémisi
bolmighachqa, u muxlislirini yénigha chaqirip:
2 — Bu xalayiqqa ichim aghriydu. Chünki ular
méning yénimda turghili üch kün boldi, ularda
yégüdek héchnersimu qalmidi. 3 Ularni öylirige
ach qorsaq qaytursam, yolda halidin kétishi
mumkin. Chünki beziliri yiraqtin kelgeniken, —
dédi. 4 Muxlisliri buninggha jawaben: — Bundaq
xilwet bir jayda bu kishilerni toydurghudek
nanni nedin tapqili bolsun? — déyishti. 5 —
Qanche néninglar bar? — dep soridi u. Yette,
— déyishti ular. 6 Buning bilen u xelqni yerde
olturushqa buyrudi. Andin yette nanni qoligha
aldi we [Xudagha] teshekkür-medhiye éytip
oshtup, köpchilikke tutushqa muxlislirigha
berdi. Ular xalayiqqa üleshtürüp berdi. 7
[Muxlislar]da yene birqanche kichik béliqmu
bar idi. U Xudagha teshekkür éytip ularni
beriketlep, muxlislirigha üleshtürüp bérishni
éytti. 8 Xalayiq toyghuche yédi; ular éship
qalghan parchilarni yette séwetke tériwaldi.
9 Yégenler töt mingche kishi idi. U ularni
yolgha saldi, 10 andin muxlisliri bilen bille
derhal kémige chüshüp, Dalmanuta tereplirige
bardi. 11 Perisiyler chiqip, uni sinash meqsitide
uningdin bizge asmandin bir möjizilik alamet
körsetseng, dep telep qiliship, uning bilen
munazirileshkili turdi. 12 U ichide bir ulugh-
kichik tinip: — Bu dewr némishqa bir «möjizilik
alamet»ni istep yüridu? Shuni silerge berheq
éytip qoyayki, bu dewrge héchqandaq möjizilik
alamet körsitilmeydu, — dédi. 13 Andin ulardin
ayrilip, yene kémige chiqip, déngizning u
chétige ötüp ketti. 14 Muxlislar nan élip kélishni
untughan bolup, kémide bir tal nandin bashqa
yeydighini yoq idi. 15 U ularni agahlandurup:
— Éhtiyat qilinglar, Perisiylerning échitqusi
we Hérodning échitqusidin hézi bolunglar,
— dédi. 16 Muxlislar özara mulahiziliship: —
Uning bundaq déyishi nan ekelmigenlikimizdin
bolsa kérek, — déyishti. 17 Eysa ularning
néme [déyishiwatqanliqini] bilip: — Némishqa
nan yoqluqi toghrisida mulahize qilisiler?
Siler téxiche pem-paraset yaki chüshenchige
ige bolmidinglarmu? Qelbliringlar téximu
bixudliship kétiwatamdu? 18 Közünglar
turup körmeywatamsiler? Quliqinglar turup
anglimaywatamsiler? Ésinglarda yoqmu? 19
Besh ming kishige besh nanni oshtughinimda,
parchilargha liq tolghan qanche kichik séwetni
yighiwaldinglar? — dédi. — On ikkini, — jawab
berdi ular. 20 — Yette nanni töt ming kishige
oshtughinimda, parchilargha liq tolghan qanche
séwetni yighiwaldinglar? — dédi u. — Yettini,
— Jawab berdi ular. 21 U ularغa: — Undaqta,
qandaqsige siler téxi chüshenmeysiler? — dédi.
22 Ular Beyt-Saida yézisigha keldi; xalayiq
bir kor ademni uning aldigha élip kélip,
uninggha qolungni tegküzüp qoysang, dep
ötündi. 23 U kor ademning qolidin tutup
yézining sirtigha yétilep bardi; uning közlirige
tükürüp, üstige qollirini tegküzüp: — Birer
nerse körüwatamsen? — dep soridi. 24 U béshini
kötürüp: — Kishilerni körüwatimen; ular xuddi
méngip yürüwatqan derexlerdek körünüwatidu,
— dédi. 25 Andin u qaytidin qollirini u ademning
közlirige tegküzdi. U közlirini échiwidi, közliri
eslige kélip, hemme nersini éniq kördi. 26
Eysa uni öyige qayturup: — Yézighimu kirme,
yaki yézidiki héchkimge bu ishni uqturma, —
dep tapilidi. 27 Eysa muxlisliri bilen chiqip
Qeyseriye-Filippi rayonigha qarashliq kent-
yézilargha bardi. Yolda u muxlisliridin: —
Kishiler méni kim deydu? — dep soridi. 28
Ular uninggha: — Beziler séni Chömüldürgüchi
Yehya, beziler Ilyas [peyghember] we yene
beziler ilgiriki peyghemberlerdin biri dep
qaraydiken, — dep jawab bérishti. 29 U
ulardin: — Emdi silerchu, siler méni kim dep
bilisiler? — dep soridi. Pétrus jawaben: —
Sen Mesihdursen, — dédi. 30 U ularغa özi
toghruluq héchkimge tinmasliqni jiddiy tapilidi.
31 Shuning bilen u Insan'oghlining nurghun
azab-oqubet tartishi, aqsaqallar, bash kahinlar

we Tewrat ustazliri teripidin chetke qéqilishi,
öltürülüshi we üch kündin kéyin tirildürülüshi
muqerrer ikenlikini [muxlislirigha] ögitishke
bashlidi. 32 U bu ishni ochuq-ashkara sözlep
berdi. Buning bilen Pétrus uni bir chetke
tartip, uni eyibleshke bashlidi. 33 Lékin u
burulup muxlislirigha qarap, Pétrusni eyiblep:
— Arqamgha öt, Sheytan! Séning oylighanliring
Xudaning ishliri emes, insanning ishliridur, —
dédi. 34 Andin muxlisliri bilen xalayiqnimu
chaqirip mundaq dédi: — Kimdekim manga
egishishni niyet qilsa, özidin kéchip, özining
kréstini kötürüp manga egeshsun! 35 Chünki
kimdekim öz jénini qutquzay dése, choqum
uningdin mehrum bolidu; lékin kimdekim
men üchün we xush xewer üchün öz jénidin
mehrum bolsa, uni qutquzidu. 36 Chünki bir
adem pütkül dunyagha ige bolup, jénidin
mehrum qalsa, buning néme paydisi bolsun?!
37 U némisini jénigha tégishsun?! 38 Chünki
kimdekim zinaxor we gunahkar bu dewr aldida
mendin we méning sözlirimdin nomus qilsa,
Insan'oghlimu atisining shan-sheripi ichide
muqeddes perishtiler bilen bille kelginide,
uningdin nomus qilidu.

9 U ulargha yene: — Men silerge shuni berheq
éytip qoyayki, bu yerde turghanlarning
arisidin ölümning temini tétishtin burun jezmen
Xudaning padishahliqining küch-qudret bilen
kelgenlikini köridighanlar bardur. 2 We alte
kündin kéyin, Eysa Pétrus, Yaqup we Yuhannani
ayrip élip, égiz bir taghqa chiqti. U yerde
uning siyaqi ularning köz aldidila özgirip, 3
kiyimliri yer yüzidiki héchbir aqartquchimu
aqartalmighudek derijide parqirap qardek
ap'aq boldi. 4 Ularning köz aldida Musa we
Ilyas [peyghemberler] tuyuqsiz köründi; ular
Eysa bilen sözlishiwatqanidi. 5 Pétrus bu
ishqa jawaben Eysagha: — Ustaz, bu yerde
bolghinimiz intayin yaxshi boldi! Birini sanga,
birini Musagha, yene birini Ilyasqa atap bu
yerge üch kepe yasayli! — dédi 6 (chünki Pétrus
néme déyishini bilmey qalghanidi, chünki ular
qorqunchqa chömüp ketkenidi). 7 Tuyuqsiz
bir parche bulut ularni qapliwaldi we buluttin:
«Bu Méning söyümlük Oghlumdur; uninggha
qulaq sélinglar!» dégen awaz anglandi. 8
Ular lappide etrapigha qarishiwidi, lékin yene
héchkimni körmidi, öz yénida peqet Eysanila
kördi. 9 Ular taghdin chüshüwatqanda, Eysa
ulargha, Insan'oghli ölümdin tirildürülmigüche,
körgenlirini héchkimge éytmasliqni emr qilip
tapilidi. 10 Ular uning bu sözini könglige
püküp, «ölümdin tirilish» dégenning zadi
néme ikenliki heqqide özara mulahizileshti. 11
Ular uningdin yene: — Tewrat ustazliri néme
üchün: «Ilyas [peyghember Mesih kélishtin]
awwal qaytip kélishi kérek» déyishidu? —
dep sorashti. 12 U ulargha jawaben: — Ilyas
[peyghember] derweqe [Mesihtin] awwal kélidu,
andin hemme ishni ornigha keltüridu; emdi
némishqa muqeddes yazmilarda Insan'oghli
köp azab-oqubet chékidu we xorlinidu, dep
pütülgen? 13 Lékin men silerge shuni éytayki,
Ilyas [peyghember] derheqiqet keldi we del
muqeddes yazmilarda u heqqide pütülgendek,
kishiler uninggha némini xalisa shundaq
qildi. 14 Ular muxlislarning yénigha qaytip
barghinida, zor bir top ademlerning ularning
etrapigha olishiwalghanliqini, birnechche
Tewrat ustazlirining ular bilen munazire
qilishiwatqanliqini kördi. 15 Uni körgen pütün
xalayiq intayin heyran bolushti we yügürüp
kélip uning bilen salamlashti. 16 U ulardin:
— Ular bilen néme toghruluq munazire
qilishiwatisiler, — dep soridi. 17 Xalayiqtin
bireylen uninggha: — Ustaz, men oghlumni
séning aldinggha élip keldim, chünki uninggha
gacha qilghuchi bir roh chaplishiwalghan.
18 Her qétim roh uni chirmiwalsa, uni
tartishturup yiqitidu, shuning bilen balining
aghzi köpükliship, chishliri kiriship kétidu;
qaqshal bolup qalidu. Muxlisliringdin jinni
heydiwetkeysiler dep tilidim, biraq ular
qilalmidi, — dédi. 19 U jawaben: — Ey étiqadsiz
dewr, siler bilen qachan'ghiche turay?! Men
silerge yene qachan'ghiche sewr qilay? —
Balini aldimgha élip kélinglar — dédi. 20
Ular balini uning aldigha élip keldi. Eysani
körüsh bilenla roh balining pütün bedinini
tartishturuwetti. Bala yiqilip, aghzidin köpük
chiqqan péti yerde yumilap ketti. 21 U balining

atisidin: — Bu ish béshigha kelginige qanche
uzun boldi? — dep soridi. U: — Kichikidin
tartip shundaq, 22 jin uni halak qilish üchün
köp qétim otqa we sugha tashlidi. Emdi bir
amal qilalisang, bizge ich aghritip shapaet
qilghaysen! — dédi. 23 Eysa uninggha: —
«Qilalisang!» deysen'ghu! Ishenchte bolghan
ademge hemme ish mumkindur! — dédi.
24 Balining atisi derhal: — Men ishinimen;
ishenchsizlikimge medet qilghaysen! — dédi
yighlap nida qilip. 25 Emdi Eysa köpchilikning
yügürüshüp kelgenlikini körüp, héliqi napak
rohqa tenbih bérip: — Ey ademni gas we gacha
qilghuchi roh! Buyruq qilimenki, uningdin
chiq, ikkinchi kirgüchi bolma! — dédi. 26 Shu
haman jin bir chirqiridi-de, balini dehshetlik
tartishturup, uningdin chiqip ketti. Bala ölüktek
yétip qaldi, xalayiqning köpinchisi «U öldi!»
déyishti. 27 Lékin Eysa balini qolidin tutup
yölidi, bala ornidin turdi. 28 Eysa öyge
kirgendin kéyin, muxlisliri uning bilen yalghuz
qalghanda uningdin: — Biz néme üchün
jinni heydiwételmiduq? — dep sorashti. 29
U ularghа: — Bu xil [jin] dua we rozidin
bashqa yol bilen chiqirilmas, — dédi. 30
Ular shu yerdin ayrilip, Galiliyedin ötüp
kétiwatatti. Biraq u buni héchkimning bilishini
xalimaytti. 31 Chünki u muxlislirigha: —
Insan'oghli insanlarning qoligha tapshurulup,
ular uni öltüridu. Öltürülüp üch kündin
kéyin u tirilidu, — dégen telimni bériwatatti.
32 Lékin [muxlislar] bu sözni chüshenmidi
hemde uningdin sorashqimu pétinalmidi.
33 U KeperNahum shehirige keldi. Öyge
kirgende u ulardin: — Yolda néme toghrisida
mulahizileshtinglar? — dep soridi. 34 Lékin
ular shük turdi, chünki ular yolda qaysimiz eng
ulugh dep bir-biri bilen mulahizileshkenidi.
35 U olturup, on ikkeylenni yénigha chaqirip,
ularghа: — Kim birinchi bolushni istigen
bolsa, shu hemmeylenning eng axirqisi we
hemmeylenning xizmetkari bolsun, — dédi. 36
Andin u kichik bir balini otturida turghuzdi we
uni quchiqigha élip turup, ularghа mundaq dédi:
37 — Kim méning namimda mushundaq kichik
balini qobul qilsa, méni qobul qilghan bolidu.
Kim méni qobul qilsa, u méni emes, belki méni
ewetküchini qobul qilghan bolidu. 38 Yuhanna
uninggha: — Ustaz, séning naming bilen jinlarni
heydewatqan birsini körduq. Lékin u biz bilen
birge sanga egeshkenlerdin bolmighachqa, uni
tostuq, — dédi. 39 Lékin Eysa: — Uni tosmanglar.
Chünki méning namim bilen bir möjize
yaratqan birsi arqidinla méning üstümdin
yaman gep qilishi mumkin emes. 40 Chünki
bizge qarshi turmighanlar bizni qollighanlardur.
41 Chünki men silerge shuni berheq éytip
qoyayki, Mesihke mensup bolghanliqinglar
üchün, méning namimda silerge hetta birer
piyale su bergen kishimu öz in'amigha
érishmey qalmaydu. 42 Lékin manga étiqad
qilghan bundaq kichiklerdin birini gunahqa
putlashturghan herqandaq ademni, u boynigha
yoghan tügmen téshi ésilghan halda déngizgha
tashliwétilgini ewzel bolatti. 43 Eger emdi
qolung séni gunahqa putlashtursa, uni késip
tashliwet. Chünki ikki qolung bar halda dozaxqa,
yeni öchürülmes otqa kirginingdin köre, cholaq
halda hayatliqqa kirgining ewzeldur. (Geenna
g1067) 44 Chünki dozaxta shularni [yeydighan]
qurt-qongghuzlar ölmeydu, yalqunluq ot
öchmeydu. 45 Eger emdi putung séni [gunahqa]
putlashtursa, uni késip tashliwet. Chünki ikki
putung bar halda dozaxqa, yeni öchürülmes
otqa tashlan'ghiningdin köre, tokur halda
hayatliqqa kirgining ewzel. (Geenna g1067) 46
Chünki dozaxta shularni [yeydighan] qurt-
qongghuzlar ölmeydu, yalqunluq ot öchmeydu.
47 Eger közüng séni [gunahqa] putlashtursa,
uni oyup tashliwet. Ikki közüng bar halda
otluq dozaxqa tashlan'ghiningdin köre, singar
közlük bolup Xudaning padishahliqigha
kirgining ewzel. (Geenna g1067) 48 Chünki
dozaxta shularni [yeydighan] qurt-qongghuzlar
ölmeydu, yalqunluq ot öchmeydu. 49 Hemme
adem ot bilen tuzlinidu we herbir qurbanliq
tuz bilen tuzlinidu. 50 Tuz yaxshi nersidur.
Halbuki, eger tuz öz tuzluqini yoqatsa, uninggha
qaytidin tuz temini qandaqmu kirgüzgili bolidu?
Özünglarda tuz tépilsun we bir-biringlar bilen
inaqliqta ötünglar.

10 U u yerdin qozghilip, Yehudiye ölkisi
terepliridin ötüp, Iordan deryasining u
qétidiki rayonlarghimu bardi. Top-top ademler
yene uning etrapigha olishiwalghanidi. U
aditi boyiche ularghа telim bérishke bashlidi.
2 Bezi Perisiyler uning yénigha kélip uni
qiltaqqa chüshürüsh meqsitide uningdin: —
Bir ademning ayalini talaq qilishi Tewrat
qanunigha uyghunmu? — dep soridi. **3** Lékin
u jawaben: — Musa [peyghember] silerge
néme dep buyrughan? — dédi. **4** Ular: —
Musa [peyghember] kishining ayalini bir
parche talaq xéti yézipla talaq qilishigha
ruxset qilghan, — déyishti. **5** Eysa ularghа:
— Tash yüreklikinglardin u silerge bu emrni
pütken; **6** lékin Xuda alem apiride bolghinida
[insanlarni] «Er we ayal qilip yaratti». **7**
«Shu sewebtin er kishi ata-anisidin ayrilidu,
ayali bilen birliship **8** ikkilisi bir ten bolidu».
Shundaq iken, er-ayal emdi ikki ten emes,
belki bir ten bolidu. **9** Shuning üchün, Xuda
qoshqanni insan ayrimisun, — dédi. **10** Ular
öyge qaytip kélip kirgende, muxlisliri uningdin
bu heqte soridi. **11** U ularghа: — Ayalini
talaq qilip, bashqa birini emrige alghan kishi
ayaligha gunah qilip zina qilghan bolidu. **12**
Érini qoyuwétip, bashqa erge tegken ayalmu
zina qilghan bolidu, — dédi. **13** Qolungni
tegküzgeysen dep, kishiler kichik balilirini
uning aldigha élip kéliwatatti. Biraq muxlislar
élip kelgenlerni eyiblidi. **14** Buni körgen Eysa
achchiqlinip, muxlislirigha: Balilar aldimgha
kelsun, ularni tosmanglar. Chünki Xudaning
padishahliqi del mushundaqlargha tewedur.
15 Men silerge shuni berheq éytip qoyayki,
Xudaning padishahliqini sebiy balidek qobul
qilmisa, uninggha hergiz kirelmeydu, — dédi.
16 Shuning bilen u balilarni quchiqigha élip,
ularghа qollirini tegküzüp bext tilidi. **17** U yolgha
chiqqanda, birsi uning aldigha yügürüp kélip,
uning aldida tizlinip uningdin: — I yaxshi ustaz,
men qandaq qilsam menggülük hayatqa mirasliq
qilimen? — dep soridi. **(aiōnios g166)** **18** Lékin Eysa
uninggha: — Méni némishqa yaxshi deysen?
Peqet biridin, yeni Xudadin bashqa héchkim
yaxshi emestur. **19** Sen Tewrattiki «Zina qilma,
qatilliq qilma, oghriliq qilma, yalghan guwahliq
berme, xiyanet qilma, ata-anangni hörmet qil»
dégen perhiz-perzlerni bilisen, — dédi. **20** U
adem jawaben: — Ustaz, bularning hemmisige
kichikimdin tartip emel qilip kéliwatimen, —
dédi. **21** Eysaning uninggha qarap muhebbiti
qozghaldi we uninggha: — Sende yene bir
ish kem. Bérip pütün mal-mülkingni sétip,
pulini yoqsullargha bergin we shundaq qilsang,
ershte xezineng bolidu; andin kélip kréstni
kötürüp manga egeshkin! — dédi. **22** Lékin
mushu sözni anglap, uning chirayi tutulup,
qayghugha chömüp u yerdin ketti. Chünki uning
mal-dunyasi nahayiti köp idi. **23** Andin Eysa
chörisige sepsélip qarap, muxlislirigha: — Mal-
dunyasi köplerning Xudaning padishahliqigha
kirishi némidégen teslikte bolidu-he! — dédi.
24 Muxlislar uning sözlirige intayin heyran
bolushti, lékin Eysa ularghа yene jawaben: —
Balilirim, mal-mülükke tayan'ghanlar üchün
Xudaning padishahliqigha kirish némidégen
tes-he! **25** Tögining yingnining közidin ötüshi
bay ademning Xudaning padishahliqigha
kirishidin asandur! — dédi. **26** Ular buni
anglap intayin bek heyran bolushup, bir-
biridin: Undaqta, kim nijatqa érisheleydu? —
dep sorashti. **27** Eysa ularghа qarap: — Bu ish
insan bilen wujudqa chiqishi mumkin emes,
lékin Xuda üchün mumkin emes bolmaydu;
chünki Xudagha nisbeten hemme ish mumkin
bolidu, — dédi. **28** Buning bilen Pétrus uninggha:
— Mana, biz bolsaq, hemmini tashlap sanga
egeshtuq!? — dégili turdi. **29** Eysa uninggha
jawaben mundaq dédi: — Men silerge berheq
shuni éytip qoyayki, men üchün we xush
xewer üchün öyi, aka-ukiliri, acha-singilliri,
atisi, anisi, ayali, baliliri yaki yer-zéminliridin
waz kechkenlerning hemmisi **30** bu zamanda
bularning yüz hessisige, yeni öy, aka-uka,
acha-singil, ana, balilar we yer-zéminlargha
(ziyankeshlikler qoshulghan halda) muyesser
bolmay qalmaydu we kélidighan zamandimu
menggülük hayatqa érishmey qalmaydu. **(aiōn
g165, aiōnios g166)** **31** Lékin shu chaghda nurghun
aldida turghanlar arqigha ötidu, nurghun
arqida turghanlar aldigha ötidu. **32** Ular

Yérusalémgha chiqidighan yolda idi, Eysa
hemmining aldida kétiwatatti. [Muxlisliri] bek
heyran idi hemde uninggha egeshkenlermu
qorqunch ichide kétiwatatti. Eysa on ikkeylenni
yene öz yénigha tartip, ulargha öz béshigha
chüshidighanlirini uqturushqa bashlap: 33
— Mana biz hazir Yérusalémgha chiqip
kétiwatimiz. Insan'oghli bash kahinlar we
Tewrat ustazlirigha tapshurulidu. Ular uni
ölümge mehkum qilidu we yat elliklerge
tapshuridu. 34 Ular bolsa uni mesxire qilip,
qamchilap, uning üstige töküridu we uni
öltüridu. Lékin üch kündin kéyin u qayta
tirilidu, — dédi. 35 Zebediyning oghulliri
Yaqup bilen Yuhanna uning aldigha kélip:
— Ustaz, sendin néme tilisek orundap
berseng, dep ötünimiz, — déyishti. 36 U
ulargha: — Silerge néme qilip bérishimni
xalaysiler? — dédi. 37 — Sen shan-sheripingde
bolghiningda, birimizni ong yéningda, birimizni
sol yéningda olturghuzghaysen, — déyishti
ular. 38 Eysa ulargha jawaben: — Néme
telep qilghanliqinglarni bilmeywatisiler. Men
ichidighan qedehni ichelemsiler? Men qobul
qilidighan chömüldürüshni silermu qobul
qilalamsiler? 39 — Qilalaymiz, — déyishti
ular. Eysa ulargha: — Derweqe, men
ichidighan qedehimni silermu ichisiler we
men qobul qilidighan chömüldürülüsh bilen
chömüldürülisiler. 40 Biraq ong yaki sol yénimda
olturushqa nésip bolush méning ilikimde emes;
belki kimlerge teyyarlan'ghan bolsa, shulargha
bérilidu, — dédi. 41 Buningdin xewer tapqan
[qalghan] on [muxlis] Yaqup bilen Yuhannadin
xapa bolushqa bashlidi. 42 Lékin Eysa ularni
yénigha chaqirip, mundaq dédi: — Silerge
melumki, yat eller üstidiki hökümran dep
hésablan'ghanlar qol astidiki xelq üstidin
buyruqwazliq qilip hakimiyet yürgüzidu,
we hoquqdarliri ularni xojayinlarche idare
qilidu. 43 Biraq silerning aranglarda bundaq
ish bolmaydu; belki silerdin kim mertiwilik
bolushni xalisa, u silerning xizmitinglarda
bolsun; 44 we kim aranglarda birinchi bolushni
istise, u hemme ademning quli bolsun. 45
Chünki Insan'oghlimu derweqe shu yolda
köpchilik méning xizmitimde bolsun démey,
belki köpchilikning xizmitide bolay we jénimni
pida qilish bedilige nurghun ademlerni hörlükke
chiqiray dep keldi. 46 Ular Yérixo shehirige keldi.
[Eysa] muxlisliri we zor bir top ademler bilen
bille Yérixodin chiqqan waqitta, Timayning
Bartimay isimlik qarighu oghli yol boyida
olturup, tilemchilik qiliwatatti. 47 U «Nasaretlik
Eysa»ning u yerde ikenlikini anglap: — I
Dawutning oghli Eysa, manga rehim qilghaysen!
— dep towlashqa bashlidi. 48 Nurghun ademler
uni «Ün chiqarma» dep eyiblidi. Lékin u: —
I Dawutning oghli, manga rehim qilghaysen,
— dep téximu ünlük towlidi. 49 Eysa toxtap:
Uni chaqiringlar, — dédi. Shuning bilen ular
qarighuni chaqirip uninggha: — Yüreklik bol!
Ornungdin tur, u séni chaqiriwatidu! — déyishti.
50 U adem chapinini sélip tashlap, ornidin des
turup Eysaning aldigha keldi. 51 Eysa jawaben
uningdin: — Sen méni néme qil deysen? — dep
soridi. Qarighu: — I igem, qayta köridighan
bolsam'idi! — dédi. 52 Eysa uninggha: —
Yolunggha qaytsang bolidu, étiqading séni
saqaytti, — déwidi, u shuan köreleydighan boldi
we yol boyi Eysagha egiship mangdi.

11 Ular Yérusalémgha yéqinliship, Zeytun
téghining étikidiki Beyt-Fagi we Beyt-
Aniya yézilirigha yéqin kelginide, u ikki
muxlisigha aldin mangdurup ulargha: — Siler
udulunglardiki yézigha béringlar. Yézigha
kiripla, adem balisi minip baqmighan,
baghlaqliq bir texeyni körisiler. Uni yéship bu
yerge yétilep kélinglar. 3 Eger birsi silerdin:
«Némishqa bundaq qilisiler?» dep sorap qalsa,
«Rebning buninggha hajiti chüshti we u hélila
uni bu yerge ewetip béridu» — denglar, —
dep tapilidi. 4 Ular kétip acha yol üstidiki
öyning derwazisi sirtida baghlaghliq turghan
bir texeyni kördi. Ular tanini yeshti. 5 U yerde
turghanlardin beziler: — Texeyni yéship néme
qilisiler? — déyishti. 6 Muxlislar Eysaning
buyrughinidek jawab berdi, héliqi kishiler
ulargha yol qoydi. 7 Muxlislar texeyni Eysaning
aldigha yétilep kélip, üstige öz yépincha-
chapanlirini tashlidi; u üstige mindi. 8 Emdi
nurghun kishiler yépincha-chapanlirini yolgha

payandaz qilip saldi; bashqiliri derexlerdin
shax-shumbilarni késip yolgha yaydi. 9
Aldida mangghan we keynidin egeshkenler:
«Hosanna! Perwerdigarning namida kelgüchige
mubarek bolsun! 10 Atimiz Dawutning
kélidighan padishahliqigha mubarek bolsun!
Ershielada teshekkür-hosannalar oqulsun!» —
dep warqirishatti. 11 U Yérusalémgha bérip
ibadetxana hoylilirigha kirdi; we etrapidiki
hemmini közdin kechürgendin kéyin, waqit
bir yerge bérip qalghachqa, on ikkeylen bilen
bille yene Beyt-Aniyagha chiqti. 12 Etisi, ular
Beyt-Aniyadin chiqqanda, uning qorsiqi échip
ketkenidi. 13 Yiraqtiki yopurmaqliq bir tüp
enjür derixini bayqap, uningdin birer méwe
tapalarmenmikin dep yénigha bardi; lékin
tüwige kelgende yopurmaqtin bashqa héch
nerse tapalmidi. Chünki bu enjür pishidighan
pesil emes idi. 14 U derexke söz qilip: —
Buningdin kéyin menggü héchkim sendin
méwe yémigey! — dédi. Muxlislirimu buni
anglidi. (aiōn g165) 15 Ular Yérusalémgha keldi;
u ibadetxana hoylilirigha kirip, u yerde élim-
sétim qiliwatqanlarni heydeshke bashlidi we pul
tégishküchilerning shirelirini, paxtek-kepter
satquchilarning orunduqlirini örüwetti; 16
we héchkimning héchqandaq mal-buyumlarni
ibadetxana hoylilirdin kötürüp ötüshige yol
qoymidi. 17 U xelqqe: — Muqeddes yazmilarda:
«Méning öyüm barliq eller üchün dua-
tilawetxana dep atilidu» dep pütülgen emesmu?
Lékin siler uni bulangchilarning uwisigha
aylanduruwettinglar! — dep telim bashlidi. 18
Bash kahinlar we Tewrat ustazliri buni anglap,
uni yoqitishning charisini izdeshke bashlidi;
pütkül xalayiq uning telimige teejjuplinip
qalghachqa, ular uningdin qorqatti. 19
Kechqurun, u [muxlisliri] [bilen] sheherning
sirtigha chiqip ketti. 20 Etisi seherde, ular enjür
derixining yénidin ötüp kétiwétip, derexning
yiltizidin qurup ketkenlikini bayqashti. 21
[Derexni halitini] ésige keltürgen Pétrus: —
Ustaz, qara, sen qarghighan enjür derixi qurup
kétiptu! — dédi. 22 Eysa ulargha jawaben
mundaq dédi: — Xudaning ishenchide bolunglar.
23 Men silerge shuni berheq éytip qoyayki,
kimdekim bu taghqa: Bu yerdin kötürülüp
déngizgha tashlan!» dése we shundaqla qelbide
héch guman qilmay, belki éytqinining emelge
éshishigha ishench bar bolsa, u éytqan ish
uning üchün emelge ashidu. 24 Shu sewebtin
men silerge shuni éytimenki, dua bilen tiligen
herbir nerse bolsa, shuninggha érishtim, dep
ishininglar. Shunda, tiligininglar emelge ashidu.
25 We ornunglardin turup dua qilghininglarda,
birersige ghuminglar bolsa, uni kechürünglar.
Shuning bilen ershtiki Atanglarmu silerning
gunahliringlarni kechürüm qilidu. 26 Lékin
siler bashqilarni kechürüm qilmisanglar,
ershtiki Atanglarmu silerning gunahliringlarni
kechürüm qilmaydu. 27 Ular Yérusalémgha
qaytidin kirdi. U ibadetxana hoylilirida aylinip
yürgende, bash kahinlar, Tewrat ustazliri we
aqsaqallar uning yénigha kélip: 28 — Sen
qiliwatqan bu ishlarni qaysi hoquqqa tayinip
qiliwatisen? Sanga bu ishlarni qilish hoquqini
kim bergen? — dep soridi. 29 Eysa ulargha
jawaben: — Menmu silerdin bir soal soray. Siler
uninggha jawab bersenglar, menmu bu ishlarni
qaysi hoquqqa tayinip qiliwatqanliqimni éytip
bérimen: 30 — Yehya yürgüzgen chömüldürüsh
bolsa, ershtinmu, yaki insanlardinmu? Manga
jawab bersenglarchu! 31 Ular özara mulahize
qiliship: — Eger «Ershtin kelgen» dések, u
bizge: «Undaqta, siler néme üchün Yehyagha
ishenmidinglar?» deydu. 32 Eger: «Insanlardin
kelgen» dések, ... bolmaydu! — déyishti
(chünki barliq xelq Yehyani peyghember dep
qarighachqa, ular xelqtin qorqatti). 33 Buning
bilen, ular Eysagha: — Bilmeymiz, — dep jawab
bérishti. — Undaqta, menmu bu ishlarni qaysi
hoquqqa tayinip qiliwatqanliqimni éytmaymen,
— dédi u ulargha.

12 Andin, u ulargha temsiller bilen sözleshke
bashlidi: — Bir kishi bir üzümzarliq
berpa qilip, etrapini chitlaptu; u bir sharab
kölchiki qéziptu we bir közet munarini yasaptu.
Andin u üzümzarliqni baghwenlerge ijarige
bérip, özi yaqa yurtqa kétiptu. 2 Üzüm
pesli kelgende, baghwenlerdin üzümzarliqtiki
méwilerdin [tégishlikini] ekélish üchün bir
qulini ularning yénigha ewetiptu. 3 Lékin ular

uni tutuwélip dumbalap, quruq qol qayturuptu.
4 Xojayin yene bir qulni ularning yénigha
ewetiptu. Uni bolsa ular chalma-kések qilip,
bash-közini yérip, haqaretlep qayturuptu. 5
Xojayin yene birsini ewetiptu. Lékin uni ular
öltürüptu. U yene tola qullarni ewetiptu, lékin
ular bezilirini dumbalap, bezilirini öltürüptu.
6 Xojayinning yénida peqet uning söyümlük
bir oghlila qalghachqa, ular oghlumnighu
hörmet qilar dep, u uni eng axiri bolup
baghwenlerning yénigha ewetiptu. 7 Lékin
shu baghwenler özara: «Bu bolsa mirasxor;
kélinglar, uni öltürüwéteyli, shuning bilen
mirasi bizningki bolidu!» déyishiptu. 8 Shunga
ular uni tutup öltürüp, üzümzarliqning sirtigha
tashliwétiptu. 9 Emdi üzümzarliqning xojayini
qandaq qilidu? U özi kélip baghwenlerni
öltüridu we üzümzarliqni bashqilargha béridu.
10 Emdi siler muqeddes yazmilardin munu
ayetni oqup baqmighanmusiler? — «Tamchilar
tashliwetken tash bolsa, Burjek téshi bolup
tiklendi. 11 Bu ish Perwerdigardindur, Közimiz
aldida karamet bir ishtur» 12 Ular uning bu
temsilni özlirige qaritip éytqanliqini chüshendi;
shunga ular uni tutush yolini izdeshti; halbuki,
xalayiqtin qorqushup, uni tashlap kétip qaldi.
13 Shuningdin kéyin, ular birnechche Perisiy
we Hérodning terepdarlirini uni öz sözi bilen
qiltaqqa chüshürüsh meqsitide uning aldigha
ewetti. 14 Ular kélip uninggha: — Ustaz,
silini semimiy adem, ademlerge qet'iy yüz-
xatire qilmaydu, héchkimge yan basmaydu,
belki kishilerge Xudaning yolini sadiqliq bilen
ögitip kéliwatidu, dep bilimiz. [Siliche], [Rim
impératori] Qeyserge baj-séliq tapshurush
Tewrat qanunigha uyghunmu-yoq? 15 Zadi baj
tapshuramduq-tapshurmamduq? — déyishti.
Lékin u ularning saxtipezlikini bilip ularghа:
— Némishqa méni sinimaqchisiler? Manga bir
«dinar» pulni ekélinglar, men körüp baqay, —
dédi. 16 Ular pulni élip keldi, u ulardin: — Buning
üstidiki süret we nam-isim kimning? — dep
soridi. — Qeyserning, — déyishti ular. 17 Eysa
ularghа jawaben: — [Undaq bolsa], Qeyserning
heqqini Qeyserge, Xudaning heqqini Xudagha
tapshurunglar, — dédi. Shuning bilen ular
uninggha intayin heyran qélishti. 18 Andin
«Ölgenler tirilmeydu» deydighan Saduqiylar
uning aldigha kélip qistap soal qoydi: 19 — Ustaz,
Musa [peyghember] Tewratta bizge: «Bir kishi
ölüp kétip, ayali tul qélip, perzent körmigen
bolsa, uning aka yaki inisi tul qalghan yenggisini
emrige élip, qérindishi üchün nesil qaldurushi
lazim» dep yazghan. 20 Burun yette aka-uka bar
idi. Chongi öylinip perzent qaldurmayla öldi. 21
Ikkinchi qérindishi yenggisini emrige élip, umu
perzent körmey öldi. Üchinchisining ehwalimu
uningkige oxshash boldi. 22 Shu teriqide yettisi
oxshashla uni élip perzent körmey ketti. Axirda,
u ayalmu alemdin ötti. 23 Emdi tirilish künide
ular tirilgende, bu ayal qaysisining ayali bolidu?
Chünki yettisining hemmisi uni xotunluqqa
alghan-de! — déyishti. 24 Eysa ularghа mundaq
jawab berdi: — Siler ne muqeddes yazmilarni ne
Xudaning qudritini bilmigenlikinglar sewebidin
mushundaq azghan emesmusiler? 25 Chünki
ölümdin tirilgende insanlar öylenmeydu,
erge tegmeydu, belki ershtiki perishtilerge
oxshash bolidu. 26 Emdi ölgenlerning tirilishi
mesilisi heqqide [Tewratta], yeni Musagha
chüshürülgen kitabtiki «tikenlik» weqeside,
Xudaning uninggha qandaq éytqinini, yeni:
«Men Ibrahimning Xudasi, Ishaqning Xudasi
we Yaqupning Xudasidurmen!» déginini
oqumidinglarmu? 27 U ölüklerning Xudasi
emes, belki tiriklerning Xudasidur! Shunga siler
qattiq ézip ketkensiler! 28 Ularghа yéqin kelgen,
munazirileshkenlirini anglighan we Eysaning
ularghа yaxshi jawab bergenlikini körgen bir
Tewrat ustazi uningdin: — Pütün emrlerning
ichide eng muhimi qaysi? — dep soridi. 29 Eysa
mundaq jawab berdi: — Eng muhim emr shuki,
«Anglighin, ey Israil! Perwerdigar Xudayimiz
bolghan Reb birdur. 30 Perwerdigar Xudayingni
pütün qelbing, pütün jéning, pütün zéhning
we pütün küchüng bilen söygin». Mana bu
eng muhim emr. 31 Uninggha oxshaydighan
ikkinchi emr bolsa: — «Qoshnangni özüngni
söygendek söy». Xéchqandaq emr bulardin
üstün turmaydu. 32 Tewrat ustazi uninggha:
— Toghra éyttingiz, ustaz, heqiqet boyiche
sözlidingiz; chünki U birdur, Uningdin bashqisi

yoqtur; 33 insanning Uni pütün qelbi, pütün
eqli, pütün jéni we pütün küchi bilen söyüshi
hem qoshnisinimu özini söygendek söyüshi
barliq köydürme qurbanliqlar hem bashqa
qurbanliq-hediyelerdinmu artuqtur. 34 Eysa
uning aqilanilik bilen jawab berginini körüp: —
Sen Xudaning padishahliqidin yiraq emessen, —
dédi. Shuningdin kéyin, héchkim uningdin soal
sorashqa pétinalmidi. 35 Ibadetxana hoylilirida
telim bergende, Eysa bulargha jawaben mundaq
soalni otturigha qoydi: Tewrat ustazlirining
Mesihni «Dawutning oghli» déginini qandaq
chüshinisiler? 36 Chünki Dawut özi Muqeddes
Rohta mundaq dégen'ghu: — «Perwerdigar
méning Rebbimge éyttiki: — «Men séning
düshmenliringni textipering qilghuche, Méning
ong yénimda olturghin!». 37 Dawut [Mesihni]
shundaq «Rebbim» dep atighan tursa, emdi
[Mesih] qandaqmu [Dawutning] oghli bolidu?
U yerdiki top-top xelq uning sözini xursenlik
bilen anglaytti. 38 U ulargha telim berginide
mundaq dédi: — Tewrat ustazliridin hoshyar
bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwalghan
halda kérilip yürüshke, bazarlarda kishilerning
ulargha bolghan [uzun] salamlirigha, 39
sinagoglarda aldinqi orunlarda, ziyapetlerde
törde olturushqa amraq kélidu. 40 Ular
tul ayallarning barliq öy-bésatlirini yewalidu
we köz-köz qilip yalghandin uzundin-uzun
dualar qilidu. Ularning tartidighan jazasi
téximu éghir bolidu! 41 U ibadetxanidiki
sediqe sanduqining udulida olturup, uninggha
pullirini tashlawatqan xalayiqqa qarap turatti.
Nurghun baylar uninggha xéli köp pul
tashlashti. 42 Namrat bir tul ayalmu kélip,
tiyinning töttin biri qimmitidiki ikki leptonni
tashlidi. 43 U muxlislirini yénigha chaqirip,
ulargha mundaq dédi: — Men silerge berheq
shuni éytip qoyayki, bu namrat tul ayalning
iane sanduqigha tashlighini bashqilarning
hemmisining tashlighanliridin köptur. 44 Chünki
bashqilar özlirining éship tashqanliridin sediqe
qildi; lékin bu ayal namrat turupmu, özining bar-
yoqini — tirikchilik qilidighinining hemmisini
sediqe qilip tashlidi.

13 U ibadetxanidin chiqiwatqanda,
muxlisliridin biri uninggha: — Ustaz, qara,
bu némidégen heywetlik tashlar we imaretler-
he! — dédi. 2 Eysa uninggha jawaben: — Sen
bu heywetlik imaretlerni kördüngmu? Bir
tal tashmu tash üstide qalmaydu, hemmisi
qaldurulmay gumran qilinidu, — dédi. 3 U
Zeytun téghida, yeni ibadetxanining udulida
olturghanda, Pétrus, Yaqup, Yuhanna we
Andriyaslar uningdin astighina: 4 — Bizge
éytqinchu, bu ishlar qachan yüz béridu?
Bu barliq weqelerning yüz béridighanliqini
körsitidighan néme alamet bolidu? — dep
sorashti. 5 Eysa ulargha jawaben söz bashlap
mundaq dédi: — Hézi bolunglarki, héchkim
silerni azdurup ketmisun. 6 Chünki nurghun
kishiler méning namimda kélip: «Mana özüm
shudurmen!» dep, köp ademlerni azduridu.
7 Siler urush xewerliri we urush shepilirini
anglighininglarda, bulardin alaqzade bolup
ketmenglar; chünki bu ishlarning yüz bérishi
muqerrer. Lékin bu zaman axiri yétip kelgenliki
emes. 8 Chünki bir millet yene bir millet bilen
urushqa chiqidu, bir padishahliq yene bir
padishahliq bilen urushqa chiqidu. Jay-jaylarda
yer tewreshler yüz béridu, acharchiliqlar
we qalaymiqanchiliqlar bolidu. Mana bu
ishlarning yüz bérishi «tughutning tolghiqining
bashlinishi» bolidu, xalas. 9 Siler bolsanglar,
özünglargha pexes bolunglar; chünki kishiler
silerni tutqun qilip sot mehkimilirige tapshurup
béridu, sinagoglarda qamchilinisiler. Siler
méning sewebimdin emirler we padishahlar
aldigha élip bérilip, ular üchün bir guwahliq
bolsun dep soraqqa tartilisiler. 10 Lékin
bulardin awwal xush xewer pütkül ellerge
jakarlinishi kérek. 11 Emdi ular silerni apirip
[soraqqa] tapshurghanda, néme déyish heqqide
ne endishe ne mulahize qilmanglar, belki
shu waqit-saitide silerge qaysi gep bérilse,
shuni éytinglar; chünki sözligüchi siler emes,
Muqeddes Rohtur. 12 Qérindash qérindishigha,
ata balisigha xainliq qilip ölümge tutup béridu.
Balilarmu ata-anisi bilen zitliship, ularni
ölümge mehkum qilduridu. 13 Shundaqla siler
méning namim tüpeylidin hemme ademning

nepritige uchraysiler, lékin axirghiche berdashliq bergenler qutquzulidu. 14 «Weyran qilghuchi yirginchlik nomussizliq»ning özi turushqa tégishlik bolmighan yerde turghinini körgininglarda, (kitabxan bu sözning menisini chüshen'gey) Yehudiye ölkiside turuwatqanlar taghlargha qachsun. 15 Ögzide turghan kishi öyige chüshmey yaki öyidiki birer némini alghili ichige kirmey [qachsun]. 16 Étizlarda turuwatqan kishi bolsa chapinini alghili öyige yanmisun. 17 U künlerde hamilidar ayallar we bala émitiwatqanlarning haligha way! 18 [Qachidighan] waqtinglarning qishqa toghra kélip qalmasliqi üchün dua qilinglar. 19 Chünki u chaghda Xuda yaratqan dunyaning apiride qilin'ghandin buyan mushu chaghqiche körülüp baqmighan hem kelgüsidimu körülmeydighan zor azab-oqubet bolidu. 20 Eger Perwerdigar u künlerni azaytmisa, héchqandaq et igisi qutulalmaydu. Lékin U Öz tallighanliri üchün u künlerni azaytidu. 21 Eger u chaghda birsi silerge: «Qaranglar, bu yerde Mesih bar!» yaki «Qaranglar, u ene u yerde!» dése, ishenmenglar. 22 Chünki saxta mesihler we saxta peyghemberler meydan'gha chiqidu, möjizilik alametler we karametlerni körsitidu; shuning bilen eger mumkin bolidighan bolsa, ular hetta [Xuda] tallighanlarni hem azduridu. 23 Shuning üchün, siler hoshyar bolunglar. Mana, men bu ishlarning hemmisini silerge aldin'ala uqturup qoydum. 24 Emdi shu künlerde, shu azab-oqubet ötüp ketken haman, quyash qariyidu, ay yoruqluqini bermeydu, 25 yultuzlar asmandin tökülüp chüshidu, asmandiki küchler lerzige kélidu. 26 Andin kishiler Insan'oghlining ulugh küch-qudret we shan-sherep bilen bulutlar ichide kéliwatqanliqini köridu. 27 U öz perishtilirini ewetidu, ular uning tallighanlirini dunyaning töt teripidin, zéminning chetliridin asmanning chetlirigiche yighip jem qilidu. 28 — Enjür derixidin mundaq temsilni biliwélinglar: — Uning shaxliri kökirip yopurmaq chiqarghanda, yazning yéqinlap qalghanliqini bilisiler. 29 Xuddi shuningdek, [men baya dégenlirimning] yüz bériwatqanliqini körgininglarda, uning yéqinlap qalghanliqini, hetta ishik aldida turuwatqanliqini biliwélinglar. 30 Men silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu alametlerning hemmisi emelge ashurulmay turup, bu dewr ötmeydu. 31 Asman-zémin yoqilidu, biraq méning sözlirim hergiz yoqalmaydu. 32 Lékin shu küni yaki waqit-saiti toghruluq xewerni héchkim bilmeydu — hetta ne ershtiki perishtilermu bilmeydu, ne oghul bilmeydu, uni peqet Atila bilidu. 33 Hoshyar bolunglar, segek bolup dua qilinglar, chünki u waqit-saetning qachan kélidighanliqini bilmeysiler. 34 Bu xuddi yaqa yurtqa chiqmaqchi bolghan ademning ehwaligha oxshaydu. Yolgha chiqidighan chaghda, u qullirigha öz hoquqini béqitip, herbirige öz wezipisini tapshuridu we derwaziwenningmu segek bolushini tapilaydu. 35 Shuningdek, silermu segek bolunglar; chünki öyning igisining [qaytip] kélidighan waqtining — kechqurunmu, tün yérimimu, xoraz chillighan waqitmu yaki seher waqtimu — uni bilelmeysiler; 36 u tuyuqsiz kelgende, silerning uxlawatqininglarning üstige chüshmisun! 37 Silerge éytqinimni men hemmeylen'ge éytimen: Segek turunglar!

14 «Ötüp kétish» héyti we «pétir nan héyti»gha ikki kün qalghanidi. Bash kahinlar we Tewrat ustazliri uni hiyle-neyreng bilen tutup öltürüshning charisini izdeytti. 2 Chünki ular: — Bu ish héyt-ayem künliri qilinmisun. Bolmisa, xelq arisida malimanchiliq chiqishi mumkin, — déyishetti. 3 Emdi u Beyt-Aniya yézisida, «Simon maxaw»ning öyide dastixanda olturghanda, aq qashtéshi shishide nahayiti qimmetlik sap sumbul etirni kötürüp kelgen bir ayal uning yénigha kirdi. Ayal aq qashtéshi shéshini chéqip, etirni Eysaning béshigha quydi. 4 Lékin beziler buninggha xapa bolushup, bir-birige: — Bu etir néme dep shundaq israp qilinidu? 5 Chünki bu etirni üch yüz dinardin artuq pulgha satqili bolatti, puli kembeghellerge sediqe qilinsa bolmamti! — déyishti. Ular ayalgha shundaq tapa-tene qilghili turdi. 6 Lékin Eysa ularghа: — Uning ixtiyarigha qoyunglar, néme dep uning könglini aghritisiler? U méning üstümge

yaxshi ish qildi. 7 Chünki kembegheller daim
aranglarda bolidu, xalighan waqitinglarda
ulargha xeyr-saxawet körsiteleysiler; lékin
méning aranglarda bolushum silerge daim nésip
boliwermeydu! 8 Ayal chamining yétishiche
qildi; u méning bedinimning depne qilinishigha
aldin'ala teyyarliq qilip, uninggha etir-may
quyup qoydi. 9 Men silerge berheq shuni éytip
qoyayki, bu xush xewer pütkül dunyaning
qeyéride jakarlansa, bu ayal eslinip, uning
qilghan bu ishi teriplinidu, — dédi. 10 Shu
waqitta, on ikkiylendin biri bolghan Yehuda
Ishqariyot uni ulargha tutup bérish meqsitide
bash kahinlarning aldigha bardi. 11 Ular buni
anglap xushal bolup ketti we uninggha pul
bérishke wede qilishti. Yehuda uni tutup
bérishke muwapiq purset izdep yüretti. 12 Pétir
nan héytining birinchi küni, yeni ötüp kétish
héytining qurbanliq [qozisi] soyulidighan küni,
muxlislar uningdin: — Ötüp kétish héytining
[tamiqini] yéyishing üchün bizning qeyerge
bérip teyyarlishimizni xalaysen? — dep soridi.
13 U muxlisliridin ikkiylenni aldin mangghuzup
ulargha: — Sheherge kiringlar, u yerde kozida
su kötürüwalghan bir er kishi silerge uchraydu.
Uning keynidin ménginglar. 14 U adem nege
kirse shu öyning igisige: «Ustaz: Muxlislirim
bilen ötüp kétish héytining tamiqini yeydighan
méhmanxana qeyerde?— dep sorawatidu»
— denglar. 15 U silerni bashlap üstünki
qewettiki retlen'gen seremjanlashturulghan
chong bir éghiz öyni körsitidu. Mana shu
yerde bizge teyyarliq qilip turunglar, — dédi.
16 Muxlislar yolgha chiqip sheherge kirip,
yoluqqan ishlarning hemmisi u éytqandek boldi.
Shu yerde ular ötüp kétish héytining tamiqini
teyyarlashti. 17 Kech kirgende, u on ikkeylen
bilen öyge keldi. 18 Ular dastixanda olturup
ghizalan'ghanda Eysa: — Men silerge berheq
shuni éytip qoyayki, aranglardiki bireylen,
men bilen bille ghizaliniwatqan birsi manga
satqunluq qilidu, — dédi. 19 Ular [bu sözdin]
qayghugha chömüp, bir-birlep uningdin: —
Men emestimen? — dep soridi. Yene birsi: —
Men emestimen? — dédi. 20 Lékin u ulargha: —
[Shu kishi] on ikkeylenning biri, yeni qolidiki
nanni men bilen teng tawaqqa tögürgüchi
bolidu. 21 Insan'oghli derweqe özi toghrisida
[muqeddes yazmilarda] pütülgendek alemdin
kétidu; biraq Insan'oghlining tutup bérilishige
wasitichi bolghan ademning haligha way! U
adem tughulmighan bolsa uninggha yaxsi
bolatti! — dédi. 22 Ular ghizaliniwatqanda, Eysa
bir nanni qoligha élip teshekkür éytqandin
kéyin, uni oshtup, muxlislirigha üleshtürüp
berdi we: — Élinglar, bu méning ténim, —
dédi. 23 Andin u qoligha jamni élip [Xudagha]
teshekkür éytqandin kéyin, uni muxlislirigha
sundi. Ularning hemmisi uningdin ichishti. 24 U
ulargha: — Bu méning qénim, nurghun ademler
üchün tökülidighan, yéngi ehdini tüzidighan
qénimdur. 25 Men silerge berheq shuni éytip
qoyayki, Xudaning padishahliqida yéngidin
sharabtin ichidighan kün'giche, üzüm télining
sherbitini hergiz ichmeymen, — dédi. 26 Ular
bir medhiye küyini éytqandin kéyin talagha
chiqip, Zeytun téghigha qarap kétishti. 27 Andin
Eysa ulargha: Siler hemminglar tandurulup
putlishisiler, chünki [muqeddes yazmilarda]:
«Men padichini uruwétimen, Qoylar patiparaq
bolup tarqitiwétilidu» dep pütülgen. 28 Lékin
men tirilgendin kéyin Galiliyege silerdin burun
barimen, — dédi. 29 Lékin Pétrus uninggha:
— Hemmeylen tandurulup putlashsimu, men
hergiz putlashmaymen, dédi. 30 Eysa uninggha:
— Men sanga berheq shuni éytip qoyayki, bügün,
yeni bügün kéche xoraz ikki qétim chillighuche,
sen mendin üch qétim tanisen, — dédi. 31 Lékin
Pétrus téximu qet'iylik bilen uninggha: — Sen
bilen bille ölidighan ish kérek bolsimu, sendin
hergiz tanmaymen, — dédi. Qalghan hemmisimu
shundaq déyishti. 32 Andin ular Gétsimane
dégen bir jaygha keldi. U muxlislargha: —
Men dua-tilawet qilip kelgüche, mushu yerde
olturup turunglar, dédi. 33 U Pétrus, Yaqup
we Yuhannani birge élip mangdi we sür bésip,
roh-qelbide tolimu perishan bolushqa bashlidi.
34 U ulargha: — Jénim ölidighandek bekmu
azablanmaqta. Siler bu yerde qélip, oyghaq
turunglar, — dédi. 35 U sel nériraq bérip, özini
yerge étip düm yatti we mumkin bolsa, u
deqiqining öz béshigha chüshmey ötüp kétishi

üchün dua qilip: 36 — I Abba Ata, Sanga
hemme ish mumkindur; bu qedehni mendin
ötküzüwetkeysen! Lékin bu ish men xalighandek
emes, sen xalighandek bolsun, — dédi. 37
U [ücheylenning] yénigha qaytip kelginide,
ularning uxlap qalghanliqini körüp, Pétrusqa:
— Ey Simon, uxlawatamsen?! Bir saetmu
oyghaq turalmidingmu?! 38 Éziqturulushtin
saqlinish üchün, oyghaq turup dua qilinglar.
Roh pidakar bolsimu, lékin kishining etliri
ajizdur, — dédi. 39 Andin u yene bérip,
oxshash sözler bilen qaytidin dua qildi. 40 U
ularning yénigha qaytip kelginide, ularning
yene uxlap qalghanliqini kördi, chünki ularning
közliri uyqugha ilin'ghanidi. Ular uninggha
néme déyishini bilmey qaldi. 41 U üchinchi
qétim ularning yénigha qaytip ulargha: —
Siler téxiche uxlawatamsiler, téxiche dem
éliwatamsiler? Emdi boldi bes! Waqit-saiti keldi;
mana, Insan'oghli gunahkarlarning qoligha
tapshuruldi! 42 Qopunglar, kéteyli; mana, manga
satqunluq qilidighan kishi yéqin keldi! — dédi.
43 We shu deqiqide, uning sözi téxi tügimeyla,
mana, on ikkeylendin biri bolghan Yehuda
keldi; uning yénida bash kahinlar, Tewrat
ustazliri we aqsaqallar teripidin ewetilgen
qilich-toqmaqlarni kötürgen zor bir top adem
bar idi. 44 Uninggha satqunluq qilghuchi
ular bilen alliburun isharetni békitip: «Men
kimni söysem, u del shudur. Siler uni tutup,
yalap élip kétinglar» dep kélishkenidi. 45
U kélip udul [Eysaning] aldigha bérip: —
Ustaz, ustaz! — dep uni söyüp ketti. 46
Ular uninggha qol sélip, uni tutqun qildi.
47 We uning yénida turghanlardin bireylen
qilichini sughurup, bash kahinning chakirigha
uruwidi, uning quliqini shilip chüshürüwetti.
48 Eysa jawaben ulargha: — Bir qaraqchini
tutidighandek qilich-toqmaqlarni kötürüp méni
tutqili kepsilerghu? 49 Men her küni ibadetxana
hoylilirida siler bilen bille bolup telim bérettim,
lékin siler u chaghda méni tutmidinglar.
Lékin bu ishlarning yüz bérishi muqeddes
yazmilarda aldin pütülgenlerning emelge
ashurulushi üchün boldi, — dédi. 50 Bu chaghda,
hemmeylen uni tashlap qéchip kétishti. 51
Peqet uchisigha kanap rext yépinchaqliwalghan
bir yigit uning keynidin egiship mangdi. Yash
eskerler uni tutuwéliwidi, 52 lékin u kanap
rexttin boshinip, yalingach péti ulardin qéchip
ketti. 53 Emdi ular Eysani bash kahinning
aldigha élip bérishti. Bash kahinlar, barliq
aqsaqallar bilen Tewrat ustazlirimu u yerge
uning yénigha yighildi. 54 Pétrus uninggha taki
bash kahinning sarayidiki hoylining ichigiche
yiraqtin egiship keldi; u qarawullar bilen
bille otning nurida otsinip olturdi. 55 Bash
kahinlar we pütün aliy kéngeshme ezaliri Eysani
ölümge mehkum qilish üchün, guwah-ispat
izdidi, emma tapalmidi. 56 Chünki nurghun
kishiler uni erz qilip yalghan guwahchiliq
bergen bolsimu, ularning guwahliqliri bir-
birige udul kelmeytti. 57 Bezi ademler ornidin
turup, uning üstidin erz qilip yalghan guwahliq
bérip: 58 — Biz uning: «Insan qoli bilen
yasalghan bu ibadetxanini buzup tashlap,
insan qoli bilen yasalmighan bashqa bir
ibadetxanini üch kün ichide yasap chiqimen»
dégenlikini angliduq, — dédi. 59 Hetta ularning
bu heqtiki guwahliqlirimu bir-birige mas
kelmidi. 60 Andin bash kahin hemmeylenning
aldida ornidin turup, Eysadin: — Qéni, jawab
bermemsen? Bular séning üstüngdin zadi
qandaq guwahliqlarni bériwatidu? — dep soridi.
61 Lékin Eysa shük turup, héchqandaq jawab
bermidi. Bash kahin uni qistap yene uningdin: —
Sen Mubarek Bolghuchining Oghli Mesihmusen?
— dep soridi. 62 Shundaq, men özüm, —
dédi Eysa, — we siler kéyin Insan'oghlining
Qudret Igisining ong yénida olturidighanliqini
we asmandiki bulutlar bilen kélidighanliqini
körisiler. 63 Shuning bilen bash kahin tonlirini
yirtip tashlap: — Emdi bashqa herqandaq
guwahchining néme hajiti? 64 Özünglar bu
kupurluqni anglidinglar! Emdi buninggha néme
deysiler? — dédi. Ularning hemmisi u ölüm
jazasigha buyrulsun, dep höküm chiqirishti. 65
Andin beziliri uninggha tükürüshke bashlidi,
yene uning közlirini téngip, mushtlap: «Qéni,
[peyghemberchilik] [qilip] bésharet bére!»
déyishti. Qarawullarmu uni shapilaq bilen
kachatlidi. 66 Pétrus sarayning töwenki hoylisida

turghanda, bash kahinning dédekliridin biri
kélip, 67 issinip olturghan Pétrusni körüp,
uninggha tikilip qarap: — Senmu Nasaretlik Eysa
bilen bille idingghu, — dédi. 68 Lékin u ténip:
— Séning néme dewatqanliqingni bilmidim
hem chüshenmidim, — dédi-de, tashqirigha,
derwazining aywanigha chiqip turdi. Shu esnada
xoraz bir chillidi. 69 Uni yene körgen héliqi
dédek yene u yerde turghanlargha: — Bu ulardin
biri, — dégili turdi. 70 [Pétrus] yene inkar qildi.
Bir'azdin kéyin, u yerde turghanlar Pétrusqa
yene: — Berheq, sen ularning birisen. Chünki
senmu Galiliyelik ikensen'ghu?! — déyishti. 71
Lékin u qattiq qarghashlar bilen qesem qilip:
— Siler dewatqan héliqi ademni tonumaymen!
— dédi. 72 Del shu chaghda xoraz ikkinchi
qétim chillidi. Pétrus Eysaning özige: «Xoraz
ikki qétim chillighuche, sen mendin üch qétim
tanisen» dégen sözini ésige aldi; we bularni
oylap yighlap ketti.

15 Etisi tang étishi bilenla, bash kahinlar
aqsaqallar, Tewrat ustazliri we pütkül aliy
kéngeshmidikiler bilen meslihetliship, Eysani
baghlap apirip, [waliy] Pilatusqa tapshurup
berdi. 2 Pilatus uningdin: — Sen Yehudiylarning
padishahimu? — dep soridi. U jawaben: —
Éytqiningdek, — dédi. 3 Bash kahinlar uning
üstidin qayta-qaytidin erz-shikayetlerni qilishti.
4 Pilatus uningdin yene: — Jawab bermemsen?
Qara, ular üstüngdin shunchiwala shikayet
qiliwatidu!? — dep soridi. 5 Biraq Eysa yenila
héch jawab bermidi; Pilatus buninggha intayin
heyran qaldi. 6 Her qétimliq [ötüp kétish]
héytida, xalayiq qaysibir mehbusni telep qilsa,
waliy uni qoyup béretti. 7 Eyni waqitta,
zindanda Barabbas isimlik bir mehbus bar idi.
U özi bilen bille topilang kötürgen hemde
topilangda qatilliq qilghan nechcheylen bilen
teng solan'ghanidi. 8 Xalayiq chuqan-süren sélip
waliydin burun hemishe ularghа qilghinidek
yene shundaq qilishini tileshti. 9 Pilatus ularghа:
— Siler Yehudiylarning padishahini qoyup
bérishimni xalamsiler? — dédi 10 (chünki u bash
kahinlarning hesetxorluqi tüpeylidin uni tutup
bergenlikini biletti). 11 Lékin bash kahinlar
xalayiqni: «Buning ornigha, Barabbasni qoyup
ber» dep telep qilishqa küshkürtti. 12 Pilatus
jawaben ulardin yene: — Undaq bolsa, siler
«Yehudiylarning padishahi» dep atighan kishini
qandaq bir terep qil dewatisiler? — dédi. 13 —
Ular yene awazini kötürüp: — Uni kréstligin!
— dep warqirishatti. 14 Pilatus ularghа: —
Némishqa? U néme rezillik ötküzüptu? — dédi.
Biraq ular téximu ghaljirliship: — Uni kréstligin!
— dep warqirashti. 15 Shunga Pilatus, xalayiqni
razi qilmaqchi bolup, Barabbasni ularghа
chiqirip berdi. Eysani bolsa qamchilatqandin
kéyin, kréstlesh üchün [leshkerlirige] tapshurdi.
16 Andin leshkerler Eysani waliy ordisidiki
seynagha élip kirip, pütün leshkerler topini
bu yerge jem bolushqa chaqirdi. 17 Ular uning
uchisigha sösün renglik ton kiydürüshti, andin
ular tikenlik shaxchilardin toqughan bir tajni
béshigha kiygüzdi. 18 Andin uni mubareklep:
«Yashighayla, i Yehudiylarning padishahi!»
déyishti. 19 Andin béshigha qomush bilen
hedep urup, uninggha qarap tükürüshti we
uning aldida tiz püküp, sejde qilishti. 20
Ular uni shundaq mazaq qilghandin kéyin,
uningdin sösün tonni salduruwétip, uchisigha
öz kiyimlirini kiydürdi; andin ular uni kréstlesh
üchün élip chiqishti. 21 Kurini shehiridin
bolghan, Simon isimlik bir kishi yézidin kélip,
u yerdin ötüp kétiwatatti (bu kishi Iskender
bilen Rufusning atisi idi). [Leshkerler] uni tutup
kélip, [Eysaning] kréstini uninggha mejburiy
kötürgüzdi. 22 Ular Eysani Golgota (terjimisi,
«bash söngek») dégen yerge élip keldi; 23
andin ular uninggha ichish üchün murmekki
arilashturulghan achchiq sharab berdi; lékin
u uni qobul qilmidi. 24 Ular uni kréstligendin
kéyin, kiyimlirini özara bölüshüwélish üchün,
herqaysisining ülüshini békitishke herbir
kiyimning üstige chek tashlidi. 25 Uni kréstligen
waqit künning üchinchi saiti idi. 26 Uni eyibligen
shikayetnamide «Yehudiylarning padishahi»
dep pütülgenidi. 27 Ular uning bilen teng
ikki qaraqchinimu kréstlidi, biri ong teripide,
yene biri sol teripide idi. 28 Shundaq qilip,
muqeddes yazmilardiki: «U jinayetchilerning
qatarida sanaldi» dégen söz emelge ashuruldi.
29 U yerdin ötkenler bashlirini chayqiship,

uni haqaretlep: — Uhuy, sen ibadetxanini
buzup tashlap, üch kün ichide qaytidin yasap
chiqidighan adem, 30 emdi özüngni qutquzup
krésttin chüshüp baqqina! — déyishti. 31
Bash kahinlar bilen Tewrat ustazlirimu özara
shundaq mesxire qilip: — U bashqilarni
qutquzuptiken, özini qutquzalmaydu. 32
Israilning padishahi bolghan Mesih emdi
krésttin chüshüp baqsunchu, shuni körsekla
uninggha étiqad qilimiz! — déyishti. Uning
bilen teng kréstlen'genlermu uni shundaq
haqaretleshti. 33 Emdi [künning] altinchi
saiti kelgende, pütkül zéminni qarangghuluq
qaplidi we toqquzinchi saitigiche dawam
qildi. 34 Toqquzinchi saette Eysa yuqiri
awaz bilen: «Éloi, Éloi, lama shawaqtani?»,
menisi: — «Xudayim, Xudayim, méni némishqa
tashliwetting?» dep qattiq nida qildi. 35 U
yerde turuwatqanlarning beziliri buni anglap:
— Mana, u Ilyas peyghemberge nida qiliwatidu,
— déyishti. 36 Ulardin bireylen yügürüp
bérip, bir parche bulutni achchiq sharabqa
chilap, qomushning uchigha sélip uninggha
ichküzüp: — Toxtap turunglar! Qarap baqayli,
ilyas [peyghember] uni chüshürgili kélermikin?
— dédi. 37 Eysa qattiq warqiridi-de, rohini
qoyuwetti. 38 We [shu esnada] ibadetxanining
ichkiri perdisi yuqiridin töwen'ge ikki parche
bölüp yirtildi. 39 Emdi uning udulida turghan
yüzbéshi uning qandaq nida qilip rohini
qoyuwetkenlikini körüp: — Bu adem heqiqeten
Xudaning oghli iken! — dédi. 40 U yerde yene bu
ishlargha yiraqtin qarap turuwatqan birnechche
ayallarmu bar idi. Ularning arisida Magdalliq
Meryem, kichik Yaqup bilen Yosening anisi
Meryem we Salomilar bar idi. 41 Ular eslide
Eysa Galiliye ölkiside turghan waqitta uninggha
egiship, uning xizmitide bolghanlar idi; bulardin
bashqa uning bilen Yérusalémgha birge kelgen
yene nurghun ayallarmu [uning ehwaligha]
qarap turatti. 42 Kechqurun kirip qalghanda
(«teyyarlash küni», yeni shabat künining aldinqi
küni bolghachqa), 43 aliy kéngeshmining tolimu
mötiwer ezasi, Arimatiyaliq Yüsüp bar idi.
Umu Xudaning padishahliqini kütüwatqan
bolup, jür'et qilip [waliy] Pilatusning aldigha
kirip, uningdin Eysaning jesitini bérishni telep
qildi. 44 Pilatus Eysaning alliqachan ölgenlikige
heyran boldi; u yüzbéshini chaqirip, uningdin
Eysaning ölginige xéli waqit boldimu, dep
soridi. 45 Yüz béshidin ehwalni uqqandin kéyin,
Yüsüpke jesetni berdi. 46 Yüsüp ésil kanap rext
sétiwélip, jesetni [krésttin] chüshürüp kanap
rextte képenlidi we uni qiyada oyulghan bir
qebrige qoydi; andin qebrining aghzigha bir
tashni domilitip qoydi. 47 We Magdalliq Meryem
bilen Yosening anisi Meryem uning qoyulghan
yérini körüwaldi.

16 Shabat küni ötüshi bilenla, Magdalliq
Meryem, Yaqupning anisi Meryem we
Salomilar bérip Eysaning jesitige sürüsh üchün
xushpuraqliq buyumlarni sétiwaldi. 2 Heptining
birinchi küni ular bek baldur, tang seherde
ornidin turup, kün chiqishi bilen qebrige bardi.
3 Ular özara: «Bizge qebrining aghzidiki tashni
kim domilitiship bérer?» déyishti. 4 Lékin
ular bashlirini kötürüp qariwidi, tashning bir
yan'gha domilitiwétilginini kördi — eslide u tash
nahayiti yoghan idi. 5 Ular qebrige kirgende,
ong terepte olturghan, aq ton kiygen, yash
bir ademni kördi, we qattiq dekke-dükkige
chüshti. 6 Lékin u ularghа: — Dekke-dükkige
chüshmenglar. Siler kréstlen'güchi Nasaretlik
Eysani izdewatisiler. U tirildi, u bu yerde
emes. Mana ular uni qoyghan jay! 7 Lékin
béringlar, uning muxlislirigha we Pétrusqa: «U
Galiliyege silerdin awwal baridiken; u silerge
éytqinidek, siler uni shu yerde köridikensiler»
denglar, — dédi. 8 Ular qebridin chiqipla beder
qachti. Ularni titrek bésip hoshini yoqitay
dégenidi; bek qorqup ketkechke, héchkimge
héchnémini éytmidi. 9 (note: The most reliable and
earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Eysa
heptining birinchi küni tang seherde tirilgendin
kéyin, awwal Magdalliq Meryemge köründi.
U eslide uningdin yette jinni heydiwetkenidi.
10 Meryem chiqip, matem tutup yighliship
turghan, burun uning bilen bille bolghanlargha
xewer berdi. 11 Uning tirik ikenlikini we
Meryemge körün'genlikini anglighanda, ular
ishenmidi. 12 Bu ishlardin kéyin, u ularning
ichidiki yézigha kétiwatqan ikkiylen'ge bashqa

siyaqta köründi. 13 Bularmu qalghanlarning
yénigha qaytip, ulargha xewer qilghan bolsimu,
lékin ular bularghimu ishenmidi. 14 Andin on
bireylen dastixanda olturup ghizaliniwatqanda,
u ulargha köründi we ularning étiqadsizliqi we
tash yürekliki üchün ularni tenbih bérip eyiblidi;
chünki ular özining tirilginini körgenlerge
ishenmigenidi. 15 U ulargha mundaq dédi: —
Pütkül jahan'gha bérip, yaritilghuchilarning
herbirige xush xewerni jakarlanglar. 16
Étiqad qilip, chömüldürüshni qobul qilghanlar
qutquzulidu. Étiqad qilmighanlar bolsa gunahqa
békitilidu. 17 Étiqad qilghanlarning izlirigha
mushundaq möjizilik alametler egiship hemrah
bolidu: — ular Méning namim bilen jinlarni
heydiwétidu; ular yéngi tillarda sözleydu, 18 ular
yilanlarni qollirida tutidu, herqandaq zeherlik
nersini ichsimu, ulargha zerer yetküzmeydu;
qollirini bimarlargha tegküzüp qoysa, késelliri
saqiyip kétidu. 19 Shunga Reb ulargha bu
sözlerni qilip bolghandin kéyin, asman'gha
kötürüldi, Xudaning ong yénida olturdi. 20
Muxlislar chiqip, her yerge bérip xush xewerni
jakarlap yürdi. Reb ular bilen teng ishlep, söz-
kalamigha hemrah bolup egeshken möjizilik
alametler bilen uninggha ispat berdi.

Luqa

1 Gerche nurghun ademler arimizda mutleq
ishenchlik dep qaralghan ishlarni toplap
yézishqa kirishken bolsimu, 2 (xuddi
söz-kalamgha bashtin-axir öz közi bilen
guwahchi bolghanlar, shundaqla uni saqlap
yetküzgüchilerning bizge amanet qilghan
bayanliridek), 3 menmu barliq ishlarni
bashtin tepsiliy tekshürüp éniqlighandin
kéyin, i hörmetlik Téofilus janabliri, silige
bu ishlarni tertipi boyiche yézishni layiq
taptim. 4 Buningdin meqset, sili qobul qilghan
telimlerning mutleq heqiqet ikenlikige jezm
qilishliri üchündur. 5 Yehudiye ölkisige padishah
bolghan Hérod seltenet qilghan künliride,
«Abiya» kahinliq nöwitidin bir kahin bar
bolup, ismi Zekeriya idi. Uning ayalimu
Harunning ewladidin bolup, ismi Élizabit
idi. 6 Ular ikkisi Xudaning alidida heqqaniy
kishiler bolup, Perwerdigarning pütün emr-
belgilimiliri boyiche eyibsiz mangatti. 7 Emma
Élizabit tughmas bolghachqa, ular perzent
körmigenidi. Uning üstige ular ikkisi xélila
yashinip qalghanidi. 8 U öz türkümidiki kahinlar
arisida [ibadetxanida] nöwetchilik wezipisini
Xuda aldida ada qiliwatqanda, 9 [shu chaghdiki]
kahinliq aditi boyiche, ular Perwerdigarning
«muqeddes jay»igha kirip xushbuy sélishqa
muyesser bolushqa chek tashlighanda shundaq
boldiki, chek uninggha chiqti. 10 Emdi u xushbuy
séliwatqan waqtida, jamaet tashqirida turup
dua qilishiwatatti. 11 Tuyuqsiz Perwerdigarning
bir perishtisi uninggha xushbuygahning ong
teripide köründi. 12 Uni körgen Zekeriya
hoduqup qorqunchqa chömüp ketti. 13
Biraq perishte uninggha: — Ey Zekeriya,
qorqmighin! Chünki tiliking ijabet qilindi,
ayaling Élizabit sanga bir oghul tughup béridu,
sen uning ismini Yehya qoyghin. 14 U sanga
shad-xuramliq élip kélidu, uning dunyagha
kélishi bilen nurghun kishiler shadlinidu. 15
Chünki u Perwerdigarning neziride ulugh
bolidu. U héchqandaq haraq-sharab ichmesliki
kérek; hetta anisining qorsiqidiki waqtidin
tartipmu Muqeddes Rohqa toldurulghan bolidu.
16 U Israillardin nurghunlirini Perwerdigar
Xudasining yénigha qayturidu. 17 U [Rebning]
aldida Iliyas peyghemberge xas bolghan
roh we küch-qudrette bolup, atilarning
qelblirini balilargha mayil qilip, itaetsizlerni
heqqaniylarning aqilanilikige kirgüzüp, Reb
üchün teyyarlan'ghan bir xelqni hazir qilish
üchün uning aldida mangidu, — dédi. 18
Zekeriya bolsa perishtidin: Menmu qérip
qalghan, ayalimmu xéli yashinip qalghan
tursa, bu ishni qandaq jezm qilalaymen?
— dep soridi. 19 Perishte jawaben: — Men
Xudaning huzurida turghuchi Jebrailmen.
Sanga söz qilishqa, bu xush xewerni sanga
yetküzüshke men ewetildim. 20 Waqit-saiti
kelgende choqum emelge ashurulidighan bu
sözlirimge ishenmigenliking tüpeylidin, bu
ishlar emelge ashurulghan künigiche mana sen
tiling tutulup, zuwan'gha kélelmeysen, — dédi.
21 Emdi jamaet Zekeriyani kütüp turatti; ular
u muqeddes jayda néme üchün bunchiwala
hayal boldi, dep heyran qalghili turdi. 22 U
chiqqanda ularga gep qilalmidi; uning ularga
qol isharetlirini qilishidin, shundaqla zuwan
sürelmigenlikidin ular uning muqeddes jayda
birer alamet körünüshni körgenlikini chüshinip
yetti. 23 Shundaq boldiki, uning [ibadetxanidiki]
xizmet mudditi toshushi bilenla, u öyige qaytti.
24 Derweqe, birnechche kündin kéyin uning
ayali Élizabit hamilidar boldi; u besh ayghiche
tala-tüzge chiqmay: 25 «Emdi Perwerdigar
méning halimgha nezirini chüshürüp, méni
xalayiq arisida nomusqa qélishtin xalas qilip,
manga bu künlerde shunchilik shapaet körsetti»
— dédi. 26 [Élizabit hamilidar bolup] alte ay
bolghanda, perishte Jebrail Xuda teripidin
Galiliye ölkisidiki Nasaret dégen bir sheherge,
pak bir qizning qéshigha ewetildi. Qiz bolsa
Dawut [padishahning] jemetidin bolghan Yüsüp
isimlik bir kishige déyiship qoyulghanidi;
qizning ismi bolsa Meryem idi. 28 Jebrail uning
aldigha kirip uninggha: — Salam sanga, ey
shepqetke muyesser bolghan qiz! Perwerdigar
sanga yardur! — dédi. 29 U perishtini körgende,
uning sözidin bek hoduqup ketti, könglide
bundaq salam sözi zadi némini körsitidighandu,

dep oylap qaldi. 30 Perishte uninggha: — Ey
Meryem, qorqmighin. Sen Xuda aldida shepqet
tapqansen. 31 Mana, sen hamilidar bolup
bir oghul tughisen, sen uning ismini Eysa
dep qoyisen. 32 U ulugh bolidu, Hemmidin
Aliy Bolghuchining oghli dep atilidu; we
Perwerdigar Xuda uninggha atisi Dawutning
textini ata qilidu. 33 U Yaqupning jemeti üstige
menggü seltenet qilidu, uning padishahliqi
tügimestur, — dédi. (aiōn g165) 34 Meryem emdi
perishtidin: — Men téxi er kishige tegmigen
tursam, bu ish qandaqmu mumkin bolsun? —
dep soridi. 35 Perishte uninggha jawaben: —
Muqeddes Roh séning wujudunggha chüshidu
we Hemmidin Aliy Bolghuchining küch-qudriti
sanga saye bolup yéqinlishidu. Shunga, sendin
tughulidighan muqeddes [perzent] Xudaning
Oghli dep atilidu. 36 We mana, tughqining
Élizabitmu yashinip qalghan bolsimu, oghulgha
hamilidar boldi; tughmas déyilgüchining qorsaq
kötürginige hazir alte ay bolup qaldi. 37
Chünki Xuda bilen héchqandaq ish mumkin
bolmay qalmaydu, — dédi. 38 Meryem: —
Mana Perwerdigarning dédikimen; manga
sözüng boyiche bolsun, — dédi. Shuning bilen
perishte uning yénidin ketti. 39 Meryem shu
künlerde ornidin qopup aldirap Yehudiye
taghliq rayonidiki bir sheherge bardi. 40 U
Zekeriyaning öyige kirip, Élizabitqa salam berdi.
41 We shundaq boldiki, Élizabit Meryemning
salimini anglighandila, qorsiqidiki bowaq
oynaqlap ketti. Élizabit bolsa Muqeddes Rohqa
toldurulup, yuqiri awaz bilen tentene qilip
mundaq dédi: — Qiz-ayallar ichide bextliktursen,
qorsiqingdiki méwimu bextliktur! 43 Manga
shundaq [sherep] nedin keldikin, Rebbimning
anisi bolghuchi méni yoqlap keldi! 44
Chünki mana, saliming quliqimgha kirgendila,
qorsiqimdiki bowaq söyünüp oynaqlap ketti.
45 Ishen'gen qiz neqeder bextliktur; chünki
uninggha Perwerdigar teripidin éytilghan söz
jezmen emelge ashurulidu! 46 Meryemmu xush
bolup mundaq dédi: — «Jénim Rebni ulughlaydu,
47 rohim Qutquzghuchim Xudadin shadlandi,
48 Chünki U dédikining miskin haligha nezer
saldi; Chünki mana, shundin bashlap barliq
dewrler méni bextlik dep ataydu; 49 Chünki
Qadir Bolghuchi men üchün ulugh ishlarni
emelge ashurdi; Muqeddestur Uning nami.
50 Uning rehim-shepqiti dewrdin-dewrgiche
Özidin qorqidighanlarning üstididur, 51 U
biliki bilen küch-qudritini namayan qildi, U
tekebburlarni könglidiki niyet-xiyalliri ichidila
tarmar qildi. 52 U küchlük hökümdarlarni
textidin chüshürdi, Péqirlarni égiz kötürdi. 53
U achlarni nazi-németler bilen toyundurdi,
Lékin baylarni quruq qol qayturdi. 55 U
ata-bowilirimizgha éytqinidek, Yeni Ibrahim
hem uning neslige menggü wede qilghinidek,
U Öz rehim-shepqitini éside tutup, Quli
Israilgha yardemge keldi». (aiōn g165) 56 Meryem
Élizabitning yénida üch ayche turup, öz öyige
qaytti. 57 Élizabitning tughutining ay-küni
toshup, bir oghul tughdi. 58 Emdi uning qolum-
qoshniliri we uruq-tughqanliri Perwerdigarning
uninggha körsetken méhir-shepqitini shunche
ulghaytqanliqini anglap, uning bilen teng
shadlandi. 59 We shundaq boldiki, bowaq
tughulup sekkiz kün bolghanda, xalayiq balining
xetnisini qilghili keldi. Ular uninggha Zekeriya
dep atisining ismini qoymaqchi bolushti. 60
Lékin anisi jawaben: — Yaq! Ismi Yehya atalsun
— dédi. 61 Ular uninggha: — Biraq uruq-
jemetingiz ichide bundaq isimdikiler yoqqu!
— déyishti. 62 Shuning bilen ular balining
atisidin perzentingizge néme isim qoyushni
xalaysiz, dep isharet bilen sorashti. 63 U bir
parche [mom] taxtayni ekilishni telep qilip:
«Uning ismi Yehyadur» dep yazdi. Hemmeylen
intayin heyran qélishti. 64 Shuan uning
aghzi échildi, uning tili yéshilip, zuwan'gha
keldi we shuning bilen Xudagha teshekkür-
medhiye éytti. 65 Ularning öpchürisidikilerning
hemmisini qorqunch basti; Yehudiye taghliq
rayonlirida bu ishlarning hemmisi el aghzida
pur ketti. 66 Bu ishlardin xewer tapquchilarning
hemmisi ularni könglige püküp: «Bu bala
zadi qandaq adem bolar?» déyishti. Chünki
Perwerdigarning qoli derweqe uninggha yar
idi. 67 Shu chaghda balining atisi Zekeriya
Muqeddes Rohqa toldurulup, wehiy-bésharetni
yetküzüp, mundaq dédi: — 68 «Israilning

Xudasi Perwerdigargha teshekkür-medhiye
oqulsun! Chünki U Öz xelqini yoqlap, ulardin
xewer élip, bedel tölep ularni hör qildi. 70 U
qedimdin béri muqeddes peyghemberlirining
aghzi arqiliq wede qilghinidek, Quli bolghan
Dawutning jemeti ichidin biz üchün bir
nijat münggüzini östürüp turghuzdi; Bu
zat bizni düshmenlirimizdin we bizni
öch köridighanlarning qolidin qutquzghuchi
nijattur. (aiōn g165) 72 U shu yol bilen
ata-bowilirimizgha iltipat eylep, Muqeddes
ehdisini emelge ashurush üchün, Yeni atimiz
Ibrahimgha bolghan qesimini éside tutup,
Bizni düshmenlirining qolidin azad qilip,
Barliq künlirimizde héchkimdin qorqmay,
Öz aldida ixlasmenlik we heqqaniyliq bilen,
Xizmet-ibaditide bolidighan qildi. 76 Emdi
sen, i balam, Hemmidin Aliy Bolghuchining
peyghembiri dep atilisen; Chünki sen Rebning
yollirini teyyarlash üchün Uning aldida
mangisen. 77 Wezipeng uning xelqige
gunahlirining kechürüm qilinishi arqiliq
bolidighan nijatning xewirini bildürüshtür; 78
Chünki Xudayimizning ichi-baghridin urghup
chiqqan shepqetler wejidin, Qarangghuluq
we ölüm kölenggisi ichide olturghanlarni
yorutush üchün, Putlirimizni amanliq yoligha
bashlash üchün, Ershtin tang shepiqi üstimizge
chüshüp yoqlidi. 80 Bala bolsa ösüp, rohta
küchlendürüldi. U Israil jamaitining aldida
namayan qilin'ghuche chöllerde yashap keldi.

2 Emdi shu künlerde, [Rim impératori] Qeyser
Awghustustin barliq xelqtin baj élish üchün
ularning royxéti tizimlansun dep perman
chüshti. 2 Tunji qétimliq bu nopus tizimlash
Kiriniyus Suriye ölkisini idare qilip turghan
waqtida élip bérilghanidi. 3 Shuning bilen
hemme adem nopusqa tizimlinish üchün öz
yurtlirigha qaytish kérek boldi. 4 Yüsüpmu
Dawut [padishahning] jemetidin bolghachqa,
shundaqla uning biwasite ewladi bolghachqa,
Galiliye ölkisidiki Nasaret shehiridin ayrilip,
Yehudiye ölkisidiki, Dawutning yurti Beyt-
Lehem dégen sheherge ketti. 5 Nopusqa
tizimlinish üchün layiqi, bolghusi ayali
Meryemmu bille bardi. Meryem hamilidar
bolup, qorsiqi xélila yoghinap qalghanidi.
6 We shundaq boldiki, ular Beyt-Lehemde
turghan waqtida Meryemning tughutining ay-
küni toshup qaldi. 7 Biraq sarayda ulargha
orun bolmighachqa, Meryem shu yerde tunji
oghlini tughqanda uni zakilap, éghildiki
oqurgha yatquzdi. 8 Shu yerning etrapidiki
bezi padichilar dalada turatti; ular kéchiche
tünep, padisigha qaraytti. 9 We mana,
Perwerdigarning bir perishtisi ularning aldida
turatti; Perwerdigarning parlaq sheripi ularning
etrapini yorutuwetti. Ular intayin bek qorqup
ketti. 10 Biraq perishte ulargha: — Qorqmanglar!
Chünki mana, pütün xelqqe xushalliq bolidighan
bir xush xewerni silerge élan qilimen. 11
Chünki bügün Dawutning shehiride siler
üchün bir Qutquzghuchi tughuldi. U — Reb
Mesihdur! 12 [Uni] tépishinglar [üchün]
shu alamet boliduki, bowaqni zakilan'ghan
halda bir oqurda yatqan pétide tapisiler, —
dédi. 13 Birdinla, perishtining etrapida zor
bir top samawi qoshundikiler peyda bolup,
Xudani medhiyilep: 14 «Ershielada Xudagha
shan-sherepler bolghay! Yer yüzide bolsa
u söyünidighan bendilirige aram-xatirjemlik
bolsun!» déyishti. 15 Perishtiler ulardin ayrilip
asman'gha chiqip kétiwidi, padichilar bir-birige:
— Beyt-Lehemge yol élip, Perwerdigar bizge
uqturghan, emelge ashurghan bu ishni körüp
kéleyli, — déyishti. 16 Shuning bilen ular aldirap
sheherge bérip, Meryem bilen Yüsüpni we
oqurda yatqan bowaqni izdep tapti. 17 Padichilar
[bowaqni] körgendin kéyin, özlirige uning
heqqide éytilghan sözlerni keng tarqitiwetti. 18
Buni anglighanlarning hemmisi padichilarning
dégenlirige intayin heyran qélishti. 19 Meryem
bolsa bu ishlarning hemmisini könglige püküp,
chongqur oylinip yüretti. 20 Padichilar körgen
we anglighanlirining hemmisi üchün Xudani
ulughlap, medhiye oqushqan péti qaytishti;
barliq ishlar del ulargha xewerlendürülgendek
bolup chiqqanidi. 21 Bowaqni xetne qilish
waqti, yeni sekkizinchi küni toshqanda,
uninggha Eysa dep isim qoyuldi. Perishte
bu isimni u téxi anisining baliyatqusida
apiride bolmayla qoyghanidi. 22 Emdi Musa

[peyghemberge] chüshürülgen qanun boyiche
Yüsüp bilen Meryemning paklinish waqti
toshqanda ular balini Perwerdigargha atap
tapshurush üchün Yérusalémgha élip bardi
23 (Perwerdigarning Tewrat qanunida: «Barliq
tunji oghul Perwerdigargha muqeddes mensup
atilishi kérek» dep yézilghinidek) 24 we
shundaqla Perwerdigarning Tewrat qanunida
déyilgini boyiche, bir jüp paxtek yaki
ikki kepter bachkisini qurbanliqqa sunush
kérek idi. 25 We mana shu chaghlarda,
Yérusalémda Siméon isimlik bir kishi turatti.
U hem heqqaniy we ixlasmen adem bolup,
«Israilgha Teselli Bergüchi»ni intizarliq bilen
kütkenidi. Muqeddes Roh uning wujudigha
yar idi. 26 U Muqeddes Rohtin kelgen
wehiydin özining Perwerdigarning Mesihini
körmigüche ölüm körmeydighanliqini bilgenidi.
27 U Muqeddes Rohning bashlishi bilen
ibadetxanining [hoylilirigha] kirdi; ata-anisi
Tewratta békitilgen adetni béjirish üchün bowaq
Eysani kötürüp kirgende, 28 Siméon bowaqni
quchiqigha élip, Xudagha teshekkür-medhiye
oqup mundaq dédi: — 29 «Emdi, i Igem,
hazir sözüng boyiche qulungning bu alemdin
xatirjemlik bilen kétishige yol qoyghaysen; 30
Chünki öz közüm Séning nijatingni kördi, 31
Uni barliq xelqler aldida hazirlighansen; 32
U ellerge wehiy bolidighan nur, We xelqing
Israilning shan-sheripidur!» 33 Balining ata-
anisi bala heqqide éytilghanlirigha intayin
heyran qélishti. 34 Siméon ulargha bext tilep,
apisi Meryemge mundaq dédi: — Mana! Bu
bala Israildiki nurghun kishilerning yiqilishi
we nurghun kishilerning kötürülüshi üchün
teyinlendi, shundaqla kishiler qarshi chiqip
haqaretleydighan, [Xudaning] bésharetlik
alamiti bolidu. 35 Shuning bilen nurghun
kishilerning könglidiki gherezliri ashkarilinidu
— we bir qilichmu séning könglüngge
sanjilidu! 36 Shu yerde Ashir qebilisidin
bolghan Fanuilning qizi Anna isimlik xéli
yashan'ghan bir ayal peyghembermu bar idi.
U qiz waqtida erge tegkendin kéyin uning
bilen yette yil bille yashap, 37 andin seksen töt
yil tul turghan idi. U ibadetxana hoylilirdin
chiqmay, kéche-kündüz roza tutushlar we dualar
bilen Xudagha ibadet qilatti. 38 U del shu
peytte yétip kélip Perwerdigargha teshekkür
éytti, hemde Yérusalémda nijat-hörlükni
kütüwatqan barliq xalayiqqa bala toghrisida
söz qildi. 39 [Yüsüp] bilen [Meryem] Tewratta
békitilgen barliq ishlarni ada qilghandin kéyin,
Galiliyege, öz shehiri Nasaretke qaytti. 40 Bala
bolsa ösüp, dana-aqilanilik bilen tolup, rohta
küchlendürüldi, Xudaning méhir-shepqitimu
uning üstide idi. 41 Uning ata-anisi her yili
«ötüp kétish héyti»da Yérusalémgha baratti. 42
Eysa on ikki yashqa kirgen yili, ular uni élip,
héytning aditi boyiche yene chiqip bardi. 43
Héyt künlirini ötküzgendin kéyin, ular öyige
qarap kétiwatqanda, bala Eysa Yérusalémda
qaldi. Ata-anisining bu ishtin xewiri yoq idi,
44 belki uni seperdash-hemrahliri bilen bille
kéliwatidu, dep oylap, bir kün yol yürdi.
Andin ular uni uruq-tughqanlari we dost-
buraderliri arisidin izdeshke bashlidi; 45 izdep
tapalmay, ular keynige yénip Yérusalémgha
bérip yene izdidi. 46 We shundaq boldiki,
üchinchi küni ular uni ibadetxana hoylisida
Tewrat ustazlirining arisida olturup, ularning
telimlirini anglawatqan hem ulardin soal
sorawatqanning üstide tapti. 47 Uning
sözlirini anglighanlarning hemmisi uning
chüshenchisige we bergen jawablirigha intayin
heyran qélishti. 48 Ata-anisi uni körüp nahayiti
heyranuhes bolushti, uning anisi uninggha: —
Way balam! Némishqa bizge shundaq muamile
qilding? Atang ikkimiz parakende bolup séni
izdep kelduq! — dédi. 49 U ulargha: — Némishqa
méni izdidinglar? Ejeba, méning Atamning
ishlirida bolushum kéreklikimni bilmemtinglar?
— dédi. 50 Lékin ular uning ulargha éytqinini
chüshenmidi. 51 Andin u ular bilen Nasaretke
qaytti we ularning gépige izchil boysunatti.
Lékin anisi bu ishlarning hemmisini könglige
püküp qoydi. 52 Shundaq qilip, Eysa aqilanilik-
danaliqta we qamette yétilip, Xuda we kishiler
aldida barghanséri söyülmekte idi.

3 Rim impératori Tibérius Qeyserning
seltenitining on beshinchi yili, Pontius
Pilatus Yehudiye ölkisining waliysi, Hérod

xan Galiliye ölkisining hakimi, Hérod xanning
inisi Filip xan Ituriye we Traxonitis ölkisining
hakimi, Lisanyas xan Abiliniy ölkisining hakimi
bolghanda, 2 Hannas hem Qayafa bash kahinliq
qiliwatqanda, Xudaning söz-kalami chölde
yashawatqan Zekeriyaning oghli Yehyagha
keldi. 3 U Iordan deryasi wadisidiki barliq
rayonlarni kézip, kishilerge gunahlargha
kechürüm élip kélidighan, towa qilishni
bildüridighan [sugha] «chömüldürüsh»ni
jakarlashni bashlidi. 4 Xuddi Tewrattiki Yeshaya
peyghemberning sözliri xatirilen'gen qisimda
pütülgendek: «Bayawanda towlighuchi bir
kishining: Rebning yolini teyyarlanglar, Uning
yollirini tüz qilinglar! — dégen awazi anglandi.
5 Barliq jilghilar toldurulidu, Barliq tagh-
döngler peslitilidu; Egri-toqay jaylar tüzlinidu,
Ongghul-dongghul yerler tekshi yollar qilinidu.
6 Shundaq qilip, barliq et igiliri Xudaning
nijatini köreleydighan bolidu! — dep towlaydu».
7 Yehya emdi aldigha chömüldürüshni qobul
qilishqa chiqqan top-top xalayiqqa: — Ey
zeherlik yilan baliliri! Kim silerni [Xudaning]
chüshüsh aldida turghan ghezipidin qéchinglar
dep agahlandurdi?! 8 Emdi towigha layiq
méwilerni keltürünglar! We öz ichinglarda:
«Bizning atimiz bolsa Ibrahimdur!» dep
xiyal eylimenglar; chünki men shuni silerge
éytip qoyayki, Xuda Ibrahimgha mushu
tashlardinmu perzentlerni yaritip béreleydu. 9
Palta alliqachan derexlerning yiltizigha tenglep
qoyuldi; yaxshi méwe bermeydighan herqandaq
derexler késip otqa tashlinidu!» — dédi. 10
[Uning etrapigha] toplashqan kishiler emdi
uningdin: — Undaqta, biz qandaq qilishimiz
kérek? — dep soridi. 11 U jawaben: — Ikki qur
chapini bar kishi birini yoq kishige bersun,
yeydighini bar kishimu shundaq qilsun, —
dédi. 12 Bezi bajgirlarmu chömüldürüshni
qobul qilghili uning aldigha kélip: — Ustaz, biz
qandaq qilimiz? — dep soridi. 13 U ulargha: —
Belgilen'gendin artuq baj almanglar, — dédi. 14
Andin bezi leshkerlermu uningdin: — Bizchu,
qandaq qilishimiz kérek? — dep sorashti. U
ulargha: — Bashqilarning pulini zorawanliq
bilen éliwalmanglar, héchkimge yalghandin
shikayet qilmanglar we ish heqqinglargha razi
bolunglar, — dédi. 15 Emdi xelq teqezzaliqta
bolup hemmeylen könglide Yehya toghruluq
«Mesih mushu kishimidu?» dep oylashti. 16
Yehya hemmeylen'ge jawaben: — Men silerni
derweqe sugha chömüldürimen. Lékin mendin
qudretlik bolghan birsi kélidu; men hetta
keshlirining boghquchini yéshishkimu layiq
emesmen! U silerni Muqeddes Rohqa hem
otqa chömüldüridu. 17 Uning sorughuchi
küriki qolida turidu; u öz xaminini topa-
samandin teltöküs tazilaydu, sap bughdayni
ambargha yighidu, emma topa-samanni
öchmes otta köydürüwétidu, — dédi. 18 Emdi
shundaq köp bashqa nesihetler bilen Yehya
xush xewerni xelqqe yetküzdi. 19 [Kéyin],
hakim Hérod [ögey] akisining ayali Hérodiyeni
[tartiwalghanliqi] tüpeylidin we shuningdek
uning barliq bashqa rezil qilmishliri üchün
Yehya teripidin eyiblen'gen, 20 Hérod bu
barliq rezillikining üstige yene shuni qildiki,
Yehyani zindan'gha tashlidi. 21 Shundaq
boldiki, hemme xelq Yehyadin chömüldürüshni
qobul qilghanda, Eysamu chömüldürüshni
qobul qildi. U dua qiliwatqanda, asmanlar
yérilip, 22 Muqeddes Roh kepter siyaqida
chüshüp uning üstige qondi. Shuning bilen
asmandin: «Sen Méning söyümlük Oghlum,
Men sendin toluq xursenmen!» dégen bir awaz
anglandi. 23 Eysa öz [xizmitini] bashlighanda,
ottuzgha kirip qalghanidi. U (xeqning neziride)
Yüsüpning oghli idi; Yüsüp Xéliyning oghli, 24
Xéliy Mattatning oghli, Mattat Lawiyning oghli,
Lawiy Melkiyning oghli, Melkiy Yannayning
oghli, Yannay Yüsüpning oghli, 25 Yüsüp
Mattatiyaning oghli, Mattatiya Amosning oghli,
Amos Nahumning oghli, Nahum Héslining
oghli, Hésli Naggayning oghli, 26 Naggay
Mahatning oghli, Mahat Mattatiyaning oghli,
Mattatiya Sémeyning oghli, Sémey Yüsüpning
oghli, Yüsüp Yudaning oghli, 27 Yuda
Yoananning oghli, Yoanan Résaning oghli, Résa
Zerubbabelning oghli, Zerubbabel Salatiyelning
oghli, Salatiyel Nériyning oghli, 28 Nériy
Melkiyning oghli, Melkiy Addining oghli, Addi
Qosamning oghli, Qosam Élmadamning oghli,

Élmadam Érning oghli, 29 Ér Yosening oghli,
Yose Eliézerning oghli, Eliézer Yorimning oghli,
Yorim Mattatning oghli, Mattat Lawiyning
oghli, 30 Lawiy Siméonning oghli, Siméon
Yehudaning oghli, Yehuda Yüsüpning oghli,
Yüsüp Yonanning oghli, Yonan Eliaqimning
oghli, 31 Eliaqim Méléahning oghli, Méléah
Mennaning oghli, Menna Mattataning oghli,
Mattata Natanning oghli, Natan Dawutning
oghli, 32 Dawut Yessening oghli, Yesse
Obedning oghli, Obed Boazning oghli, Boaz
Salmonning oghli, Salmon Nahshonning oghli,
Nahshon Amminadabning oghli, 33 Amminadab
Aramning oghli, Aram Hézronning oghli,
Hézron Perezning oghli, Perez Yehudaning
oghli, 34 Yehuda Yaqupning oghli, Yaqup
Ishaqning oghli, Ishaq Ibrahimning oghli,
Ibrahim Terahning oghli, Terah Nahorning
oghli, 35 Nahor Sérugning oghli, Sérug
Raghuning oghli, Raghu Pelegning oghli, Peleg
Éberning oghli, Éber Shélahning oghli, 36 Shélah
Qainanning oghli, Qainan Arpaxshadning
oghli, Arpaxshad Shemning oghli, Shem
Nuhning oghli, Nuh Lemexning oghli, 37
Lemex Metushelahning oghli, Metushelah
Hanoxning oghli, Hanox Yaredning oghli,
Yared Mahalalilning oghli, Mahalalil Qénanning
oghli, 38 Qénan Énoshning oghli, Énosh Sétning
oghli, Sét Adem'atining oghli, Adem'ata bolsa,
Xudaning oghli idi.

4 Andin Eysa Muqeddes Rohqa tolup, Iordan
deryasidin qaytip kélip, Roh teripidin chöl-
bayawan'gha élip bérildi. 2 U u yerde qiriq kün
Iblis teripidin sinaldi. U bu künlerde héchnerse
yémidi. Künler ayaghlashqanda, uning qorsiqi
taza achqanidi. 3 Emdi Iblis uninggha: — Sen
eger Xudaning Oghli bolsang, mushu tashqa:
«Nan'gha aylan!» dep buyrughin — dédi. 4 Eysa
uninggha jawaben: — [Tewratta]: «Insan peqet
nan bilenla emes, belki Xudaning herbir sözi
bilenmu yashaydu» dep yézilghan, — dédi. 5
Iblis yene uni égiz bir taghqa bashlap chiqip,
bir deqiqe ichide dunyadiki barliq döletlerni
uninggha körsetti. 6 Iblis uninggha: — Men
bu hakimiyetning hemmisini we uninggha
tewe barliq shanushewketlerni sanga teqdim
qilimen; chünki bular manga tapshurulghan,
men uni kimge bérishni xalisam, shuninggha
bérimen. 7 Eger bash qoyup manga sejde
qilsang, bularning hemmisi séningki bolidu, —
dédi. 8 Eysa uninggha jawab bérip: — [Tewratta]:
«Perwerdigar Xudayingghila ibadet qil, peqet
Uningla qulluqida bol!» dep yézilghan, — dédi.
9 Andin Iblis uni Yérusalémgha élip bardi we
uni ibadetxanining eng égiz jayigha turghuzup:
— Xudaning Oghli bolsang, özüngni peske
tashlap baqqin! 10 Chünki [Tewratta]: «[Xuda]
Öz perishtilirige séni qoghdash heqqide emr
qilidu»; 11 we, «Putungning tashqa urulup
ketmesliki üchün, ular séni qollirida kötürüp
yüridu» dep yézilghan, — dédi. 12 Eysa uninggha:
— «[Tewratta]: «Perwerdigar Xudayingni
sinighuchi bolma!» depmu yézilghan, — dédi.
13 Iblis barliq sinashlarni ishlitip chiqqandin
kéyin, uni waqtinche tashlap kétip qaldi. 14
Eysa Rohning küch-qudriti ichide Galiliye
ölkisige qaytip keldi. Shuning bilen uning
xewer-shöhriti etraptiki herbir yurtlargha
tarqaldi. 15 U ularning sinagoglirida telim
bérgili turdi we ularning ulughlashlirigha
sazawer boldi. 16 U özi béqip chong qilin'ghan
yurti Nasaretke kélip, shabat küni adettikidek
sinagogqa kirdi we shundaqla [muqeddes
yazmilarni] oqushqa öre turdi 17 we Tewrattiki
«Yeshaya» dégen qisim uninggha tapshuruldi.
U oram yazmini échip, munu sözler yézilghan
yerni tépip oqudi: 18 — «Perwerdigarning
Rohi méning wujudumda, Chünki U méni
yoqsullargha xush xewerler yetküzüshke
mesih qildi. Tutqunlargha azadliqni, We
korlargha körüsh shipasini jakarlashqa,
Ézilgenlerni xalas qilishqa, Perwerdigarning
shapaet körsitidighan yilini jakarlashqa méni
ewetti». 20 U yazmini türüwétip, sinagog
xizmetchisige qayturup bérip, olturdi. Sinagogta
olturghanlarning hemmisining közliri uninggha
tikilip turatti. 21 U köpchilikke: — Mana bu ayet
bügün quliqinglargha anglan'ghinida emelge
ashurulmaqta, — dédi. 22 Hemmisi uning yaxshi
gépini qiliship, uning aghzidin chiqiwatqan
shapaetlik sözlirige heyran qéliship: — Bu
Yüsüpning oghli emesmu? — déyishti. 23

U ularghа: — Shübhisizki, siler manga «Ey
téwip, awwal özüngni saqayt!» dégen temsilni
keltürüp, «Xewer tapqinimizdek, Kepernahum
shehiride néme ishlar yüz bergen bolsa,
mushu yerdimu, öz yurtungdimu shularni
körsetmemsen?» dewatisiler, — dédi. 24 — Biraq
shuni silerge berheq éytip qoyayki, héchqandaq
peyghember öz yurti teripidin qobul qilin'ghan
emes. 25 Men silerge shu heqiqetni eslitimenki,
Ilyas [peyghember]ning waqtida, asman uda
üch yil alte ay étilip, dehshetlik bir qehetchilik
barliq zéminni basqanda, Israilda nurghun
tul ayallar bar idi; 26 biraq Ilyas ularning
héchqaysisining qéshigha emes, belki Zidonning
Zarefat shehiridiki bir tul ayalning qéshighila
ewetilgen. 27 We [shuninggha oxshash], Élisha
peyghemberning waqtida, Israilda maxaw
késilige giriptar bolghanlar nurghun bolsimu,
lékin Suriyelik Naamandin bashqa, héchqaysisi
saqaytilghan emes! — dédi. 28 Sinagogdikiler bu
sözlerni anglap, hemmisi qattiq ghezeplendi;
29 ornidin turushup, uni sheherdin heydep
chiqirip, shu sheher jaylashqan taghning léwige
echiqip, tik yardin tashliwetmekchi bolushti.
30 Lékin u ularning arisidin bimalal ötüp, öz
yoligha chiqip ketti. 31 U Galiliye ölkisining
Kepernahum dégen bir shehirige chüshti, u
yerde shabat künliride xelqqe telim béretti.
32 Ular uning telimige heyran qélishti, chünki
uning sözi tolimu nopuzluq idi. 33 Emdi
sinagogta napak jinning rohi chaplashqan bir
kishi bolup, [uningdiki jin] qattiq awazda:
34 — Ey Nasaretlik Eysa, séning biz bilen
néme karing?! Bizni yoqatqili keldingmu?
Men séning kimlikingni bilimen, Xudaning
Muqeddes Bolghuchisisen! — dep towlap ketti.
35 Lékin Eysa jin'gha tenbih bérip: — Aghzingni
yum! Uningdin chiq! — déwidi, jin héliqi ademni
xalayiq otturisida yiqitiwétip, uningdin chiqip
ketti. Lékin uninggha hech zerer yetküzmidi. 36
Hemmeylen buningdin qattiq heyran bolushup,
bir-birige: — Bu zadi qandaq ish! U derweqe
hoquq we qudret bilen napak rohlargha emr
qilsila, ular chiqip kétidiken, — déyishti. 37
Shuning bilen uning xewer-shöhriti etraptiki
herbir yurtlargha tarqaldi. 38 Eysa sinagogtin
chiqip, Simonning öyige kirdi. Lékin Simonning
qéynanisi éghir tep késili bolup qalghanidi;
ular Eysadin uning hajitidin chiqishini ötündi.
39 U ayalning béshida turup, tepke tenbih
bériwidi, tep shuan uningdin ketti. U derhal
ornidin turup, ularni kütüshke bashlidi. 40
Kün pétishi bilenla, kishiler herxil késellerge
giriptar bolghan yéqinliri bolsila, ularni uning
aldigha élip kélishti. U ularghа bir-birlep
qolini tegküzüp, ularni saqaytti. 41 Kishilerge
chaplashqan nurghun jinlar ulardin chiqip: «Sen
Xudaning Oghli!» dep towlap kétetti. Lékin u
ularghа tenbih bérip, söz qilishigha yol qoymidi;
chünki ular uning Mesih ikenlikini biletti. 42
Kün chiqishi bilen, u sheherdin chiqip, pinhan
bir jaygha ketti. Biraq top-top xalayiq uni
izdep yüretti; ular uni tapqanda aldigha kélip,
uni arimizda qalsun dep kétishidin tosmaqchi
bolushti. 43 Lékin u ularghа: — Xudaning
padishahliqining xush xewirini bashqa sheher-
yézilarghimu yetküzüshüm kérek; chünki men
del bu ishqa ewetilgenmen, — dédi. 44 Shuning
bilen u Galiliyediki sinagoglarda telim bérip
yüriwerdi.

5 Shundaq boldiki, u Ginnisaret kölining
boyida turghanda, xalayiq Xudaning söz-
kalamini anglash üchün uning etrapigha oliship
qistiliship turatti. 2 U köl boyida turghan
ikki kémini kördi. Béliqchilar bolsa kémidin
chüshüp, [qirghaqta] torlirini yuyushuwatatti. 3
U kémilerdin birige, yeni Simonningkige chiqip,
uningdin kémini qirghaqtin sel yiraqlitishni
iltimas qildi. Andin u kémide olturup top-top
xalayiqqa telim berdi. 4 Sözi tügigendin kéyin,
u Simon'gha: — Kémini chongqurraq yerge
heydep bérip, béliqlarni tutushqa torliringlarni
sélinglar, — dédi. 5 Simon uninggha jawaben:
— Ustaz, biz pütün kéchiche japa tartip héch
nerse tutalmiduq. Biraq séning sözüng bilen
torni salsam salay, dédi. 6 Ular shundaq
qiliwidi, nurghun béliqlar torgha chüshti;
tor sökülüshke bashlidi. 7 Shuning bilen
ular bashqa kémidiki shériklirini yardemge
kélishke isharet qilishti. Ular kélip, [béliqlarni]
ikki kémige liq qachiliwidi, kémiler chöküp
kétey dep qaldi. 8 Simon Pétrus bu ishni

körüp, Eysaning tizliri aldida yiqilip: —
Mendin yiraqlashqaysen, i Reb! Chünki men
gunahkarmen! — dédi. 9 Chünki bunche
köp béliq tutulghanliqidin u we uninggha
hemrah bolghanlirini heyranliq basqanidi. 10 We
Simonning shérikliri — Zebediyning oghulliri
Yaqup bilen Yuhannamu hem shundaq heyran
qaldi. Emdi Eysa Simon'gha: — Qorqmighin,
buningdin kéyin sen adem tutquchi bolisen
— dédi. 11 Ular kémilerni qirghaqqa chiqirip,
hemme nersini tashlap qoyup, uninggha
egiship mangdi. 12 Shundaq boldiki, u sheher-
yézilarning biride bolghanda, mana shu yerde,
pütün bedinini maxaw bésip ketken bir adem
bar idi; u Eysani körüpla uning ayighigha özini
étip uningdin: — Teqsir, eger sen xalisang, méni
saqaytip pak qilalaysen! — dep yalwurdi. 13
Eysa qolini sozup uninggha tegküzüp turup: —
Xalaymen, paklan'ghin! — déwidi, bu ademning
maxaw késili derhal uningdin ketti. 14 Eysa
uninggha: — Hazir bu ishni héchkimge éytma,
belki udul bérip kahin'gha özüngni körsitip,
ularda bir guwahliq bolush üchün, Musa bu ishta
emr qilghandek özüngning saqaytilghining
üchün bir [qurbanliqni] sun'ghin, — dédi. 15
Lékin u toghrisidiki xewer téximu tarqilip pur
ketti; shuning bilen top-top xelq uning sözini
anglash we öz aghriq-késellirini saqaytishi
üchün uning aldigha yighilip kéletti. 16
Halbuki, u pat-pat ulardin chékinip chöllük
yerlerge bérip dua qilatti. 17 Shu künlerning
biride shundaq boldiki, u telim bériwatqanda,
yénida Perisiyler we Tewrat ehliliri olturatti.
Ular Galiliye, Yehudiye ölkilirining herqaysi
yéza-qishlaqliri we Yérusalémdin kelgenidi.
Perwerdigarning késellerni saqaytish küch-
qudriti uninggha yar boldi. 18 Shu peytte,
mana birqanche kishi zembilge yatquzulghan
bir palechni kötürüp keldi. Ular uni uning
aldigha ekirishke intilishti. 19 Biraq ademlerning
toliliqidin késelni ekirishke amal tapalmay,
ular ögzige élip chiqip, ögzidiki kahishlarni
échip, késelni öyning ichige zembilde yatqan
halda xalayiqning otturisigha, Eysaning aldigha
chüshürdi. 20 U ularning ishenchini körüp
[palechke]: — Burader, gunahliring kechürüm
qilindi! — dédi. 21 Tewrat ustazliri bilen
Perisiyler köngülliride: — Bundaq kupurluq
sözligen bu adem kimdur?! Xudadin bashqa
gunahlarni kechüreleydighan kim bar? — dep
oylashti. 22 Biraq Eysa ularning könglide
eyib izdeshlirini bilip yétip, jawaben: — Siler
könglünglarda némishqa eyib izdeysiler? 23
«Gunahliring kechürüm qilindi!» déyish asanmu
yaki «Ornungdin tur, mang!» déyishmu? 24
Emma hazir silerning Insan'oghlining yer
yüzide gunahlarni kechürüm qilish hoquqigha
ige ikenlikini bilishinglar üchün, — U palech
késelge: — Sanga éytayki, ornungdin tur,
ornungni yighishturup öyüngge qayt! — dep
buyrudi. 25 Héliqi adem derhal ularning
aldida ornidin des turup, özi yatqan zembilni
élip, Xudani ulughlighiniche öyige qaytti.
26 Hemmeylenni dehshetlik heyranliq basti;
ular Xudani ulughliship, qorqunchqa chömgen
halda: — Biz bügün tilsimat ishlarni körduq!
— déyishti. 27 Bu ishlardin kéyin, u yolgha
chiqip, Lawiy isimlik bir bajgirni kördi. U
baj yighidighan orunda olturatti. U uninggha:
— Manga egeshkin! — dédi. 28 U ornidin
turup, hemmini tashlap, uninggha egeshti.
29 Lawiy öyide uninggha katta bir ziyapet
berdi. Ular bilen zor bir top bajgirlar we
bashqilarmu shu yerde hemdastixan bolghanidi.
30 Biraq Perisiyler we ularning éqimidiki Tewrat
ustazliri ghudungshup uning muxlislirigha: —
Siler némishqa bajgir we gunahkarlar bilen
bir dastixanda yep-ichip olturisiler?! — dep
aghrinishti. 31 Eysa ulargha jawaben: — Saghlam
ademler emes, belki késel ademler téwipqa
mohtajdur. 32 Men heqqaniylarni emes, belki
gunahkarlarni towigha chaqirghili keldim, —
dédi. 33 Andin ular uningdin: — Némishqa
Yehyaning muxlisliri daim roza tutup dua-
tilawet qilidu, Perisiylerning muxlislirimu
shundaq qilidu, lékin séning muxlisliring yep-
ichipla yüridighu! — dep sorashti. 34 U ulargha:
— Toyi boluwatqan yigit toyda toy méhmanliri
bilen hemdastixan olturghan chaghda ularni
roza tutquzalamsiler? 35 Emma shu künler
kéliduki, yigit ulardin élip kétilidu, ular shu
künlerde roza tutidu. 36 U ulargha bir temsilmu

keltürdi: — Héchkim yéngi könglektin yirtip, uni
kona könglekke yamaq qilmaydu. Undaq qilsa,
yéngi köngleknimu yirtqan bolidu, shundaqla
yéngidin alghan yamaqmu kona könglekke
mas kelmeydu. 37 Shuningdek, héchkim yéngi
sharabni kona tulumlargha qachilimaydu.
Undaq qilsa, yéngi sharabning [köpüshi bilen]
tulumlar yérilidu-de, sharabmu tökülüp kétidu;
tulumlarmu kardin chiqidu. 38 Shunga yéngi
sharab yéngi tulumlargha qachilinish kérek,
shundaqta ikkilisi saqlinip qalidu. 39 Uning
üstige, héchkim kona sharabtin kéyin yéngisini
ichishni xalimaydu, chünki u: «Boldi, konisi
yaxshi!» deydu.

6 Ikkinchi «muhim shabat küni», u
bughdayliqlardin ötüp kétiwatatti. Uning
muxlisliri bashaqlarni üzüwélip, aliqinida
uwulap yewatatatti. 2 Lékin buni körgen
bezi Perisiyler ularghа: — Siler némishqa
shabat küni Tewratta cheklen'gen ishni
qilisiler? — déyishti. 3 Eysa ularghа
jawaben: — Siler hetta Dawut [peyghember]
we uning hemrahlirining ach qalghanda
néme qilghanliqini [muqeddes yazmilardin]
oqumighanmusiler? 4 Démek, u Xudaning
öyige kirip, [Xudagha] atalghan, [Tewratta]
kahinlardin bashqa herqandaq ademning
yéyéshi cheklen'gen «teqdim nanlar»ni [sorap]
élip yégen we hemrahlirighimu bergen —
dep jawab berdi. 5 Axirida u ularghа: —
Insan'oghli shabat küniningmu Igisidur, —
dédi. 6 Yene bir shabat küni shundaq boldiki, u
sinagogqa kirip telim bériwatatti. Sinagogta
ong qoli yigilep ketken bir adem bar idi. 7
Emdi Tewrat ustazliri bilen Perisiyler uning
üstidin erz qilghudek birer ishni izdep tapayli
dep, uning shabat künimu késel saqaytidighan-
saqaytmaydighanliqini paylap yürüshetti. 8
Biraq Eysa ularning könglidikini bilip, qoli
yigilep ketken ademge: — Ornungdin tur,
otturigha chiqqin! — déwidi, héliqi adem
ornidin qopup shu yerde turdi. 9 Andin Eysa
ularghа: — Silerdin sorap baqaychu, Tewratqa
uyghun bolghini shabat küni yaxshiliq qilishmu,
yaki yamanliq qilishmu? Janni qutquzushmu
yaki jan'gha zamin bolushmu? — dep soridi. 10
Etrapidikilerning hemmisige nezer salghandin
kéyin, u héliqi ademge: — Qolungni uzat, —
dédi. U shundaq qilishi bilenla qoli eslige
keltürülüp ikkinchi qoligha oxshash boldi.
11 Lékin ular ghezeptin hoshini yoqitip,
Eysagha qandaq taqabil turush toghrisida
meslihetlishishke bashlidi. 12 Shu künlerde
shundaq boldiki, u dua qilishqa taghqa chiqti
we u yerde Xudagha kéchiche dua qildi. 13 Tang
atqanda, muxlislirini aldigha chaqirip, ularning
ichidin on ikkiylenni tallap, ularni rosul dep
atidi. 14 Ular: Simon (Eysa uni Pétrus depmu
atighan) we uning inisi Andiriyas; Yaqup we
Yuhanna, Filip we Bartolomay, 15 Matta we
Tomas, Alfayning oghli Yaqup we milletperwer
dep atalghan Simon, 16 Yaqupning oghli
Yehuda we kéyin uninggha satqunluq qilghan
Yehuda Ishqariyotlar idi. 17 Eysa [rosulliri]
bilen taghdin chüshüp, bir tüzlenglikte turatti.
Shu yerde nurghun muxlisliri hemde pütkül
Yehudiye ölkisidin we Yérusalémdin, Tur we
Zidon sheherlirige qaraydighan déngiz boyidiki
yurtlardin top-top kishiler yighilishti. Ular
uning telimlirini anglash we késellirige shipaliq
izdesh üchün kelgenidi. 18 Napak rohlardin
azablan'ghanlarmu shipaliq tépishti. 19 Bu top-
top ademlerning hemmisi qollirini uninggha
tegküzüwélishqa intiletti; chünki küch-qudret
uning wujudidin chiqip ularning hemmisige
shipaliq bériwatatti. 20 Shuning bilen u béshini
kötürüp muxlislirigha qarap mundaq dédi:
— «Mubarek, ey yoqsullar! Chünki Xudaning
padishahliqi silerningkidur. 21 Mubarek, ey
hazir ach qalghanlar! Chünki siler toluq
toyunisiler. Mubarek, ey yighlawatqanlar!
Chünki külidighan bolisiler. 22 Kishiler
Insan'oghlining wejidin silerdin nepretlense,
silerni özliridin chetke qaqsa, silerge töhmet-
haqaret qilsa, naminglarni rezil dep qarghisa,
silerge mubarek! 23 Shu küni shadlinip tentene
qilip sekrenglar. Chünki mana, ershte bolghan
in'aminglar zordur. Chünki ularning ata-bowiliri
[burunqi] peyghemberlergimu oxshash ishlarni
qilghan. 24 — Lékin halinglargha way, ey baylar!
Chünki siler alliqachan rahet-paraghitinglargha
ige boldunglar! 25 Halinglargha way, ey qarni

toyun'ghanlar! Chünki siler ach qalisiler.
Halinglargha way, ey külüwatqanlar! Chünki
haza tutup yighlaysiler. 26 Hemmeylen
silerni yaxshi dégende, halinglargha way!
Chünki ularning ata-bowilirimu [burunqi]
saxta peyghemberlerge shundaq qilghan».
27 — Biraq manga qulaq salghan silerge
shuni éytip qoyayki, düshmenliringlargha
méhir-muhebbet körsitinglar; silerge öch
bolghanlargha yaxshiliq qilinglar. 28 Silerni
qarghighanlargha bext tilenglar; silerge yaman
muamilide bolghanlarghimu dua qilinglar. 29
Birsi mengzingge ursa, ikkinchi mengzingnimu
tutup ber; birsi chapiningni éliwalimen
dése, könglikingnimu ayimay bergin. 30
Birsi sendin birnéme tilise, uninggha bergin.
Birsi séning birer nersengni élip ketse, uni
qayturup bérishni sorima. 31 Bashqilarning
özünglargha qandaq muamile qilishini ümid
qilsanglar, silermu ulargha shundaq muamile
qilinglar. 32 Eger siler özünglarni yaxshi
körgenlergila méhir-muhebbet körsetsenglar,
undaqda silerde néme shapaet bolsun?
Chünki hetta gunahkarlarmu özini yaxshi
körgenlerge méhir-muhebbet körsitidighu. 33
Eger siler özünglargha yaxshiliq qilghanlarghila
yaxshiliq qilsanglar, undaqta silerde néme
shapaet bolsun? Chünki hetta gunahkarlarmu
shundaq qilidighu! 34 Eger siler qerzni
«choqum qayturup béridu» dep oylighanlargha
bersenglar, undaqta silerde néme shapaet
bolsun? Chünki hetta gunahkarlarmu eynen
qayturup alimiz dep bashqa gunahkarlargha
qerz béridighu! 35 Lékin siler bolsanglar,
düshmininglarghimu méhir-muhebbet
körsitinglar, yaxshiliq qilinglar, bashqilargha
ötne béringlar we «Ular bizge bérnéme
qayturidu» dep oylimanglar. Shu chaghda,
in'aminglar zor bolidu we siler Hemmidin Aliy
Bolghuchining perzentliri bolisiler. Chünki
u tuzkorlargha we rezillergimu méhribanliq
qilidu. 36 Atanglar méhriban bolghinidek
silermu méhriban bolunglar. 37 — Bashqilarning
üstidin höküm qilip yürmenglar. Bolmisa, siler
[Xudaning] hökümige uchraysiler. Bashqilarni
gunahqa békitmenglar we silermu gunahqa
békitilmeysiler. Bashqilarni kechürünglar we
silermu kechürüm qilinisiler. 38 Béringlar we
silergimu bérilidu — hetta chong ölchigüchke
liq chingdap, silkip toldurulup üstidin téship
chüshkidek derijide qoynunglargha töküp
bérilidu. Siler bashqilargha qandaq ölchem
bilen ölchep bersenglar, silergimu shundaq
ölchem bilen ölchep bérilidu. 39 Andin u ulargha
temsil éytip mundaq dédi: — Qarighu qarighuni
yétilep mangalamdu? Undaq qilsa, her ikkisi
orekke chüshüp ketmemdu? 40 Muxlis ustazidin
üstün turmaydu; lékin takamullashturulghini
ustazigha oxshash bolidu. 41 Emdi néme
üchün buradiringning közidiki qilni körüp,
öz közüngdiki limni bayqiyalmaysen?! 42
Sen qandaqmu öz közüngde turghan limni
körmey turup buradiringgha: «Qéni, közüngdiki
qilni éliwétey!» déyeleysen?! Ey saxtipez!
Awwal özüngning közidiki limni éliwet, andin
éniq körüp, buradiringning közidiki qilni
éliwételeysen. 43 Chünki héchqandaq yaxshi
derex yaman méwe bermeydu, héchqandaq
yaman derexmu yaxshi méwe bermeydu. 44
Herqandaq derexni bergen méwisidin perq
etkili bolidu. Chünki tikendin enjürni üzgili
bolmas, yantaqtin üzüm üzgili bolmas. 45
Yaxshi adem qelbidiki yaxshiliq xezinisidin
yaxshiliq chiqiridu; rezil adem qelbidiki rezillik
xezinisidin rezillikni chiqiridu. Chünki qelb
némige toldurulghan bolsa, éghizdin shu
chiqidu. 46 — Siler némishqa méni «Reb! Reb!»
deysiler-yu, biraq silerge éytqanlirimgha emel
qilmaysiler? 47 Emise, méning aldimgha kélip,
sözlirimni anglap emel qilghan herkimning
kimge oxshighanliqini silerge körsitip bérey. 48
U xuddi chongqur kolap, ulini qoram tashning
üstige sélip öy salghan kishige oxshaydu.
Kelkün kelgende, su éqimi u öyning üstige zerb
bilen urulghini bilen, uni midir-sidir qilalmidi,
chünki u puxta sélin'ghan. 49 Lékin sözlirimni
anglap turup, emel qilmaydighan kishi bolsa,
quruq yerning üstige ulsiz öy salghan kishige
oxshaydu. [Kelkün] éqimi shu öyning üstige
urulushi bilen u örülüp ketti; uning örülüshi
intayin dehshetlik boldi!

7 Eysa köpchilikke bu sözlerning hemmisini
qilip bolghandin kéyin, Kepernahum
shehirige [qayta] kirdi. 2 U yerde melum bir
yüzbéshining etiwarliq quli éghir késel bolup,
sekratta yatatti. 3 Yüzbéshi Eysaning xewirini
anglap, birnechche Yehudiy aqsaqalni uning
yénigha bérip, uning kélip qulini qutquzushi
üchün ötünüshke ewetti. 4 Ular Eysaning
aldigha kelgende uninggha: — Bu ishni tiligüchi
bolsa, tilikini ijabet qilishingizgha heqiqeten
erziydighan adem. 5 Chünki u bizning [Yehudiy]
élimizni yaxshi köridu we hetta biz üchün bir
sinagogmu sélip berdi, — dep jiddiy qiyapette
ötünüshti. 6 Eysa ular bilen bille bardi. Biraq
öyige az qalghanda, yüzbéshi Eysaning aldigha
birnechche dostini ewetip uninggha mundaq
dégüzdi: — «Teqsir, özlirini aware qilmisila,
özlirining torusumning astigha kélishlirige
erzimeymen. 7 Shunga özümnimu silining
aldilirigha bérishqa layiq hésablimidim. Sili
peqet bir éghiz söz qilip qoysila, qulum saqiyip
kétidu. 8 Chünki menmu bashqa birsining
hoquqi astidiki ademmen, qol astimdimu
leshkerlirim bar. Birige bar désem baridu, birige
kel désem, kélidu; qulumgha bu ishni qil désem,
u shu ishni qilidu». 9 Eysa bu gepni anglap
[yüzbéshigha] teejjüblendi. U burulup keynige
egeshken xalayiqqa: Derweqe, hetta Israildimu
bundaq zor ishenchni tapalmighanidim! —
dédi. 10 Yüzbéshi ewetken kishiler qaytip
barghanda, késel bolghan qulning sellimaza
saqayghanliqini kördi. 11 Bu ishtin kéyin u Nain
dégen bir sheherge bardi. Uning muxlisliri we
yene top-top kishiler uninggha egiship mangdi.
12 U sheher qowuqigha yéqinlashqanda, mana
kishiler jinaza kötürüp chiqiwatqanidi. Ölgüchi
anisining yekke-yégane oghli idi, uning üstige
anisi tul ayal idi. Sheherdin chong bir top
adem ayalgha hemrah bolup chiqqanidi. 13
Reb uni körüp, uninggha ichini aghritip: —
Yighlimighin, — dédi. 14 Shuning bilen u ötüp,
tawutqa qolini tegküziwidi, tawut kötürgenler
toxtidi. U: — Yigit, sanga éytimen, oyghan!
— dédi. 15 Ölgüchi bolsa ruslinip tik olturdi
we gep qilishqa bashlidi. [Eysa] uni anisigha
tapshurup berdi. 16 Hemmeylenni qorqunch
bésip, ular Xudani ulughlap: — «Arimizda ulugh
bir peyghember turghuzuldi!» we «Xuda Öz
xelqini yoqlap keldi!» — déyishti. 17 Uning
toghrisidiki bu xewer pütün Yehudiye zémini
we etraptiki rayonlargha tarqilip ketti. 18
Yehyaning muxlisliri emdi bu barliq ishlarning
xewirini uninggha yetküzdi. Yehya muxlisliridin
ikkiylenni özige chaqirip, 19 Ularni Eysaning
aldigha ewetip: «Kélishi muqerrer zat özüngmu,
yaki bashqa birsini kütüshimiz kérekmu?»
dep sorap kélishke ewetti. 20 Ular Eysaning
aldigha bérip: — Chömüldürgüchi Yehya bizni
sendin: «Kélishi muqerrer zat özüngmu, yaki
bashqa birsini kütüshimiz kérekmu?» dep
sorap kélishke yéninggha ewetti — dédi. 21 Del
shu waqitta [Eysa] aghriq-silaq we késel-waba
basqan we yaman rohlar chaplashqan nurghun
kishilerni saqaytti we nurghun qarighularni
köridighan qildi. 22 Shuning bilen u [Yehyaning
muxlislirigha]: — Siler qaytip bérip, Yehyagha öz
anglighan we körgenliringlar toghruluq xewer
yetküzüp — «Korlar köreleydighan we tokurlar
mangalaydighan boldi, maxaw késili bolghanlar
saqaytildi, gaslar angliyalaydighan boldi,
ölgenlermu tirildürüldi we kembeghellerge
xush xewer jakarlandi» — dep éytinglar. 23
[Uninggha yene]: «Mendin gumanlanmay
putliship ketmigen kishi bolsa bextliktur!»
dep qoyunglar, — dédi. 24 Yehyaning elchiliri
ketkendin kéyin, u top-top ademlerge Yehya
toghruluq söz échip: — «Siler [burun Yehyani
izdep] chölge barghininglarda, zadi némini
körgili bardinglar? Shamalda yelpünüp turghan
qomushnimu? 25 Yaki ésil kiyim kiygen bir
erbabnimu? Mana, ésil kiyimlerni kiygen, eysh-
ishret ichide yashaydighanlar padishahlarning
ordiliridin tépilidughu! 26 Emdi siler néme
körgili bardinglar? Bir peyghembernimu?
Durus, emma men shuni silerge éytip
qoyayki, [bu bolsa] peyghemberdinmu üstün
bir bolghuchidur. 27 Chünki [muqeddes
yazmilardiki]: — «Mana, yüz aldinggha
elchimni ewetimen; U séning aldingda yolungni
teyyarlaydu» — dep yézilghan söz mana del
uning toghrisida yézilghandur. 28 Chünki
men silerge shuni éytip qoyayki, ayallardin

tughulghanlar arisida Yehyadinmu ulughi yoq;
emma Xudaning padishahliqidiki eng kichik
bolghinimu uningdin ulugh turidu 29 (emdi
[Yehyani] anglighan puqralar, hetta bajgirlarmu
Xudaning yolini toghra dep Yehyaning
chömüldürüshi bilen chömüldürülgenidi.
30 Lékin Perisiyler we Tewratshunaslar
Yehyaning chömüldürüshini qobul qilmay,
Xudaning özlirige bolghan meqset-iradisini
chetke qaqqanidi). 31 Lékin bu zamanning
kishilirini zadi kimlerge oxshitay? Ular
kimlerge oxshaydu? 32 Ular xuddi reste-
bazarlarda olturuwélip, bir-birige: «Biz silerge
sunay chélip bersekmu, ussul oynimidinglar»,
«Matem pedisige chélip bersekmu, yigha-zar
qilmidinglar» dep [qaqshaydighan tuturuqsiz]
balilargha oxshaydu. 33 Chünki Chömüldürgüchi
Yehya kélip ziyapette olturmaytti, [sharab]
ichmeytti. Shuning bilen siler: «Uninggha jin
chaplishiptu» déyishisiler. 34 Insan'oghli bolsa
kélip hem yeydu hem ichidu we mana siler:
«Taza bir toymas we meyxor iken. U bajgirlar
we gunahkarlarning dostidur» déyishisiler. 35
Lékin danaliq bolsa özining barliq perzentliri
arqiliq durus dep tonulidu». 36 Perisiylerdin
biri uningdin öyümde méhman bolsingiz
dep ötündi. Emdi u Perisiyning öyige kirip
dastixanda olturdi. 37 We mana, u sheherde
buzuq dep tonulghan bir ayal Eysaning bu
Perisiyning öyide dastixanda olturghanliqini
anglap, aq qashtéshidin yasalghan bir qutida
murmekki élip keldi. 38 U yighlighan péti uning
keynide, putigha yéqin turup, köz yashliri qilip,
putlirini höl qiliwetti; andin chachliri bilen
uning putlirini értip qurutti hem putlirini
toxtimay söyüp, üstige etir sürdi. 39 Emdi uni
chaqirghan Perisiy bu ishni körüp, ichide:
«Bu adem rast peyghember bolghan bolsa,
özige tégiwatqan bu ayalning kim we qandaq
ikenlikini biletti. Chünki u bir buzuq!» dep
oylidi. 40 Shuning bilen Eysa uninggha jawaben:
— Simon, sanga deydighan bir gépim bar, —
dédi. — Éyting, ustaz, — dédi Simon. 41 — Ikki
adem melum bir qerz igisige qerzdar iken. Biri
besh yüz kümüsh dinargha, yene biri bolsa
ellik kümüsh dinargha qerzdar iken. 42 Lékin
her ikkisining qerzni qayturghili héchnersisi
bolmighachqa, qerz igisi méhribanliq qilip her
ikkisining qerzini kechürüm qiptu. Séningche,
ularning qaysisi uni bekrek söyidu? — dep soridi
Eysa. 43 Simon jawaben: — Méningche, [qerzi]
köprek kechürüm qilin'ghan kishi, — dédi. —
Toghra höküm qilding, — dédi Eysa. 44 Andin
héliqi ayalgha burulup, Simon'gha: — Bu ayalni
kördüngmu? Men öyüngge kirginim bilen,
sen putlirimni yuyushqa su bermigeniding;
lékin u köz yéshi bilen putlirimni yudi we
chéchi bilen értip qurutti. 45 Sen méni salam
bérip söymiding; lékin u men kirgendin
tartip putlirimni söyüshtin toxtimidi. 46 Sen
béshimghimu may sürkimigeniding; biraq u
méning putlirimgha murmekkini sürkep qoydi.
47 Shunga shuni sanga éytip qoyayki, uning
nurghun gunahliri kechürüm qilindi. Chünki
mana, uning körsetken méhir-muhebbiti
chongqur emesmu? Emma kechürümi
az bolghanlarning méhir-muhebbetni
körsitishimu az bolidu, — dédi. 48 Andin u
ayalgha: — Gunahliring kechürüm qilindi, —
dédi. 49 Ular bilen hemdastixan olturghanlar
könglide: «Kishilerning gunahlirinimu
kechürüm qilghuchi bu adem zadi kimdu?»
déyishti. 50 Eysa héliqi ayalgha: — Étiqading
séni qutquzdi; aman-xatirjemlik bilen qaytqin!
— dédi.

8 Kéyin, [Eysa] shu yurtlarni kézip,
shehermu-sheher, yézimu-yéza Xudaning
padishahliqining xush xewirini élan qilip
jakarlidi; on ikkiylenmu uning bilen birge
bardi. 2 Uning bilen bille barghanlardin
yene yaman rohlardin we aghriq-silaqlardin
saqaytilghan bezi ayallarmu bar idi; ularning
arisida özidin yette jin heydep chiqirilghan
Meryem (Magdalliq dep atalghan), 3 Hérod
[xan]ning saray ghojidari Xuzaning ayali
Yoanna, Suzanna we bashqa nurghun ayallarmu
bar idi. Bular öz mal-mülükliri bilen u [we
uning muxlislirining] hajetliridin chiqatti. 4
Chong bir top ademler yighilghanda, shundaqla
herqaysi sheherlerdin kishiler uning yénigha
kelgende, u ulargha bir temsil sözlep berdi: 5
— «Uruq chachquchi uruq chachqili [étizgha]

chiqiptu. Uruq chachqanda, uruqlardin beziliri
chighir yol üstige chüshüp, dessilip kétiptu
we asmandiki uchar-qanatlar kélip ularni
yep kétiptu. 6 Bashqa beziliri tashliq yerge
chüshüptu. Yerde nemlik bolmighachqa,
ünüp chiqqini bilen qurup kétiptu. 7 Bashqa
beziliri tikenlerning arisigha chüshüptu,
tikenler maysilar bilen teng ösüp maysilarni
boghuwaptu. 8 Bashqa beziliri bolsa yaxshi
tupraqqa chüshüptu. Ün'gendin kéyin, yüz
hesse hosul bériptu». Bularni dégendin kéyin
u yuqiri awaz bilen: — Anglighudek quliqi
barlar buni anglisun! dep towlidi. 9 Kéyin uning
muxlisliri uningdin: — Bu temsilning menisi
néme? — dep soridi. 10 U ulargha mundaq
dédi: — Xudaning padishahliqining sirlirini
bilish silerge nésip qilindi. Biraq bu ishlar
qalghan bashqilargha temsiller bilenla éytilidu.
Meqsiti shuki, «Ular qarisimu körmeydu,
anglisimu chüshenmeydu». 11 Emdi temsilning
menisi mundaq: — Uruq bolsa, Xudaning söz-
kalamidur. 12 Chighir yol boyidikiler bolsa
mushular: Ular söz-kalamni anglaydu; lékin
Iblis kélip, ularning ishinip qutquzulushining
aldini élishi üchün ularning qelbidiki sözni élip
kétidu. 13 Tashliq yerge chüshken uruqlar söz-
kalamni anglighan haman xushalliq bilen qobul
qilghanlargha temsil qilin'ghan. Ularda yiltiz
bolmighachqa, peqet bir mehel ishinip, andin
sinaq-müshküllük waqti kelgende, [étiqadtin]
téyilip kétidu. 14 Tikenlikke chüshken uruqlar
bolsa shundaq ademlerni körsetkenki, sözni
anglighan bolsimu, yolgha chiqqandin kéyin
bu paniy hayattiki endishiler, bayliqlar we
halawetlerning éziqturushliri bilen boghulup,
uruq pishmay hosul bermeydu. 15 Lékin yaxshi
tupraqqa chéchilghan uruqlar bolsa — söz-
kalamni anglap, semimiy we yaxshi qelbi bilen
uni tutidighanlarni körsitidu; bundaq ademler
sewrchanliq bilen hosul béridu. 16 Héchkim
chiraghni yéqip qoyup üstige idishni kömtürüp
qoymas yaki kariwat astigha turghuzmas, belki
chiraghdanning üstige qoyidu; buning bilen
öyge kirgenler yoruqluqni köridu. 17 Chünki
yoshurulghan héchqandaq ish ashkarilanmay
qalmaydu, we héchqandaq mexpiy ish ayan
bolmay, yoruqluqqa chiqmay qalmaydu. 18
Shuning üchün, anglishinglarning qandaq
ikenlikige köngül qoyunglar! Chünki kimde bar
bolsa, uninggha téximu köp bérilidu; emma
kimde yoq bolsa, hetta bar dep hasablighinimu
uningdin mehrum qilinidu. 19 Emdi uning
anisi we iniliri uning bilen körüshkili keldi.
Lékin adem nurghun bolghachqa, yénigha
kélelmigenidi. 20 Shuning bilen birsi uninggha:
— Aningiz we iniliringiz siz bilen körüshimiz
dep, sirtta turidu, — dédi. 21 Lékin u jawaben:
— Méning anam we aka-uka qérindashlirim
bolsa Xudaning sözini anglap, uninggha emel
qilghuchilardur, dédi. 22 We shundaq boldiki,
shu künlerdin biri, u muxlisliri bilen bir kémige
chüshüp, ulargha: — Kölning u qétigha barayli,
— dédi. Shuning bilen ular yolgha chiqti. 23
Kéme kétiwatqanda u uyqugha ketkenidi. Kölge
tuyuqsiz qara boran kélip, kémige su toshup
kétip, ular xewpte qaldi. 24 Muxlislar kélip uni
oyghitip: — Ustaz, ustaz, tügishidighan bolduq!
— dédi. Lékin u ornidin turup, boran'gha we
dawalghughan dolqunlargha tenbih berdi;
hemmisi toxtap, tinch boldi. 25 U muxlislirigha
qarap: — Ishenchinglar nege ketti? — dédi.
Ular hem qorqushup, hem bekmu heyran
bolup, bir-birige: — Bu adem zadi kimdu,
buyruq qilsa, hetta shamallar we dolqunlarmu
uninggha boysunidiken-he! — dep kétishti.
26 Shuning bilen ular Galiliyening udulidiki
Gérasaliqlarning yurtigha yétip bardi. 27
U qirghaqqa chiqishi bilenla, uzundin béri
jinlar chaplashqan, sheherdin kelgen melum
adem uning aldigha keldi. Bu adem kiyim
kiymey, hech öyde turmay, görler arisida
yashaytti. 28 Lékin u Eysani körüpla warqirap,
uning ayighigha yiqilip qattiq awaz bilen: —
Hemmidin Aliy Xudaning Oghli Eysa, séning
men bilen néme karing! Sendin ötünimenki,
méni qiynima! — dep towlap ketti. 29 Chünki
Eysa napak rohning uningdin chiqishini
buyruwatatti (chünki jin nurghun qétim uni
tutuwalghanidi; u chaghlarda kishiler uning
put-qollirini kishen-zenjirler bilen baghlap
uni qamap qoyghan bolsimu, u zenjirlerni
üzüp qéchip chiqqan we jin teripidin chöl-

bayawanlargha heydiwétilgenidi). 30 Eysa bu
ademdin: — Isming néme? — dep soriwidi, u:
— Ismim «Qoshun», — dédi. Chünki nurghun
jinlar uning ichige kirip chaplishiwalghanidi.
31 Emdi ular Eysadin özlirini tégi yoq hanggha
ketküzmeslikni ötünüp yalwurdi. (Abyssos g12)
32 Shu yerde tagh baghrida chong bir top
tongguz padisi ozuqliniwatatti. Jinlar Eysagha
yalwurup, tongguzlarning ténige kirishke ijazet
bérishini ötündi. U ulargha ijazet berdi. 33 Jinlar
shu ademdin chiqip, tongguzlarning ténige
kiriwaldi; shuning bilen pütkül tongguz padisi
tik yardin étilip chüshüp, kölge gherq boldi.
34 Tongguzlarni baqquchilarmu bu weqeni
körüp u yerdin qéchip, sheher-yézilarda bu
xewerni tarqatti. 35 Xalayiq zadi néme ish
bolghanliqini körgili chiqti; Eysaning aldigha
kelgende, shu yerde özidin jinlar chiqqan
héliqi ademning kiyim-kéchekni kiyip, es-hoshi
jayida halda Eysaning ayighi aldida olturghinini
kördi; ular qorqup kétishti. 36 Bu weqeni
körgenlermu jinlar chaplashqan ademning
qandaq saqaytilghinini köpchilikke teswirlep
berdi. 37 Andin Gérasaliqlarning yurtidikiler
we etrapidiki barliq kishiler uning ularning
arisidin kétishini ötünüshti. Chünki dehshetlik
qorqunch ularni basqanidi. Shunga u kémige
chüshüp, qaytishqa yol aldi. 38 Emma jinlar
özidin chiqip ketken héliqi adem uninggha,
Men sen bilen bille kétey, — dep yalwurdi.
Lékin u uni yolgha sélip: 39 — Öyüngge
qaytip bérip, Xudaning sanga shunche chong
ishlarni qilip bergenlikini yetküzgin, — dédi.
U adem qaytip bérip, pütkül sheherni arilap,
Eysaning özige shunche chong ishlarni qilip
bergenlikini élan qildi. 40 Eysa qaytip kelginide,
shundaq boldiki, xalayiq uni xushalliq bilen
qarshi élishti; chünki hemmeylen uning qaytip
kélishini kütüp turatti. 41 We mana, bir kishi,
sinagogning chongi bolghan Yairus isimlik
kishimu Eysaning aldigha kélip ayighigha
özini étip, uning öyige bérishini ötündi. 42
Chünki uning on ikki yashliq yalghuz qizi
sekratta idi. Eysa u yerge barghinida, top-
top kishiler uning etrapigha zich oliship uni
qistishatti. 43 Arisida xun tewresh késilige
giriptar bolghinigha on ikki yil bolghan
bir ayal bar idi; u bar-yoqini téwiplargha
xejlep tügetken bolsimu, héchqaysisidin shipa
tapmighaniken. 44 U [Eysaning] arqisidin kélip,
uning tonining péshini siliwidi, shuan xun
toxtidi. 45 Eysa: — Manga qol tegküzgen kim?
— dep soridi. Hemmeylen inkar qilghanda,
Pétrusmu we uning bilen bolghanlarmu: —
Ustaz, xalayiq top-top bolup töt etrapingni
oliship, séni qistishiwatqan yerde, sen «Manga
tegken kim?», dep soraysen'ghu? — dédi. 46
Lékin Eysa: — Yaq! Birsi manga tegdi; chünki
wujudumdin qudretning chiqip kétiwatqinini
sezdim, — dédi. 47 Héliqi ayal özining yoshurup
qalalmaydighanliqini bilip, titrigen halda uning
aldigha yiqildi we köpchilik aldida özining
néme sewebtin Eysagha qol tegküzgenlikini,
shundaqla shuan qandaq saqayghanlikini
éytti. 48 Eysa uninggha: — Yüreklik bol, qizim,
ishenching séni saqaytti! Aman-xatirjemlik
bilen mangghin! — dédi. 49 U söz qiliwatqanda,
sinagog chongining öyidin chiqqan bireylen
kélip sinagog chongigha: — Qizingiz jan üzdi.
Emdi ustazni kayitmighin, — dédi. 50 Lékin
Eysa buni anglap uninggha: — Qorqmighin!
Peqet ishenchte bol, u saqiyip kétidu, — dédi.
51 U öyge barghanda Pétrus, Yuhanna, Yaqup
we qizning ata-anisidin bashqa héchkimning
özi bilen bille öyge kirishige ruxset qilmidi.
52 U yerdikiler xemmisi qizgha matem tutup
yigha-zar kötürüwatatti. Lékin u: — Boldi,
yighlimanglar! Chünki qiz ölmidi, peqet uxlap
qaptu! — dédi. 53 Ular bolsa qizning alliqachan
jan üzdi dep bilgechke, uni mesxire qildi. 54
Lékin u ularni chiqiriwétip, qizning qolidin
tartip: — Balam, ornungdin tur, — dep chaqirdi.
55 [Qizning] rohi qaytip kélip, u derhal ornidin
turdi. U qizgha yégüdek birnéme bérishni éytti.
56 Qizning ata-anisi intayin heyran qélishti.
Lékin u ulargha bu ishni héchkimge éytmasliqni
tapilidi.

9 Eysa on ikkiylenni chaqirip, ulargha
barliq jinlarni heydiwétish we késellerni
saqaytishqa qudret we hoquq berdi. 2 Andin
ularni Xudaning padishahliqini jar qilish we
késellerni saqaytishqa ewetti. 3 U ulargha: —

Siler seper üchün hech nerse almanglar, ne hasa,
ne xurjun, ne nan, ne pul éliwalmanglar; birer
artuq yektekmu éliwalmanglar. 4 We qaysi öyge
[qobul qilinip] kirsenglar, u yurttin ketküche
shu öyde turunglar. 5 Emdi qaysi yerdiki
kishiler silerni qobul qilmisa, u sheherdin
chiqqininglarda ulargha agah-guwah bolsun
üchün ayighinglardiki topinimu qéqiwétinglar!
— dédi. 6 Muxlislar yolgha chiqip, yéza-
qishlaqlarni arilap xush xewerni élan qilip,
hemme yerde késellerni saqaytti. 7 Emdi Hérod
hakim uning barliq qilghanliridin xewer tépip,
qaymuqup qaldi. Chünki beziler: «Mana Yehya
ölümdin tiriliptu!» dése, 8 yene beziler: «Ilyas
peyghember [qayta] peyda boldi» we yene
bashqilar: «Qedimki peyghemberlerdin biri
qaytidin tiriliptu!» deytti. 9 Hérod: «Men
Yehyaning kallisini aldurghanidim, emdi men
mushu gépini anglawatqan zat zadi kimdu?»
— dédi. Shuning bilen u uni körüsh pursitini
izdidi. 10 Rosullar bolsa qaytip kélip, özlirining
qilghan ishlirining hemmisini Eysagha melum
qildi. U ularni élip, xupiyane halda Beyt-Saida
dégen sheherdiki xilwet bir yerge keldi. 11 Biraq
xalayiq buningdin xewer tépip uninggha egiship
keldi. U ularni qarshi élip, ulargha Xudaning
padishahliqi toghrisida sözlidi we shipagha
mohtajlarni saqaytti. 12 Kün olturay dégende,
on ikkiylen uning aldigha kélip uninggha: —
Xalayiqni yolgha salsang, ular etraptiki yéza-
qishlaqlargha we étizlargha bérip qon'ghudek
jaylar we ozuq-tülük tapsun; chünki mushu
yer chöllük iken, — dédi. 13 Lékin u ulargha:
— Ulargha özünglar ozuq béringlar, — dédi. —
Bizde peqet besh nan bilen ikki béliqtin bashqa
nerse yoq. Bu barliq xelqke ozuq-tülük sétiwélip
kélemduq?! — déyishti ular. 14 Chünki shu yerde
yighilghan erlerningla sani besh mingche idi.
U muxlislargha: — Xalayiqni elliktin-elliktin
bölüp olturghuzunglar, — dédi. 15 Ular uning
déginiche qilip hemmeylenni olturghuzdi.
16 Eysa besh nan bilen ikki béliqni qoligha
élip, asman'gha qarap [Xudagha] teshekkür
éytip bularni beriketlidi. Andin ularni oshtup,
xalayiqqa sunup bérish üchün muxlislirigha
berdi. 17 Hemmeylen yep toyundi. Andin
shulardin éship qalghan parchilirini on ikki
séwetke yighip qachilidi. 18 We shundaq boldiki,
u özi yalghuz dua qiliwatqanda, muxlisliri
yénida turatti. U ulardin: — Xalayiq méni
kim deydu? — dep soridi. 19 Ular jawaben: —
Beziler séni Chömüldürgüchi Yehya, beziler
Ilyas [peyghember], we yene beziler qedimki
peyghemberlerdin biri tiriliptu deydu, — dédi.
20 U ulardin: — Silerchu? Siler méni kim dep
bilisiler? — dep soridi. Pétrus jawab bérip: — Sen
Xudaning Mesihidursen, — dédi. 21 U ulargha
qattiq jékilep, bu ishni héchkimge tinmanglar,
dep tapilidi. 22 — Chünki Insan'oghlining
nurghun azab-oqubet tartishi, aqsaqallar, bash
kahinlar we Tewrat ustazliri teripidin chetke
qéqilishi, öltürülüshi we üch kündin kéyin
tirildürülüshi muqerrer, — dédi. 23 Andin u
ularning hemmisige mundaq dédi: — Kimdekim
manga egishishni niyet qilsa, özidin kéchip, her
küni özining kréstini kötürüp manga egeshsun!
24 Chünki kimdekim öz hayatini qutquzimen
deydiken, choqum uningdin mehrum bolidu,
lékin men üchün öz hayatidin mehrum bolghan
kishi hayatini qutquzidu. 25 Chünki bir adem
pütün dunyagha ige bolup, özini halak qilsa
yaki özidin mehrum qalsa, buning néme paydisi
bolsun?! 26 Chünki kimdekim mendin we
méning sözlirimdin nomus qilsa, Insan'oghli
özining shan-sheripi ichide, uning Atisining we
muqeddes perishtilerning shan-sheripi ichide
qaytip kelginide uningdinmu nomus qilidu.
27 Lékin men derheqiqet silerge shuni éytip
qoyayki, bu yerde turghanlarning arisidin
ölümning temini tétishtin burun jezmen
Xudaning padishahliqini köridighanlar bardur.
28 Bu sözlerdin texminen sekkiz kün kéyin
shundaq boldiki, u Pétrus, Yuhanna we Yaqupni
élip, dua qilish üchün bir taghqa chiqti. 29
U dua qiliwatqinida, uning yüzining qiyapiti
özgerdi we kiyimliri ap'aq bolup chaqmaqtek
chaqnidi. 30 We mana, ikki adem peyda
bolup uning bilen sözlishishiwatqanidi; ular
Musa we Ilyas [peyghemberler] idi. 31 Ular
parlaq jula ichide ayan bolup, uning bilen
Yérusalémda ada qilidighan «dunyadin ötüp
kétish»i toghrisida söhbetleshti. 32 Emdi Pétrus

we uning hemrahlirini xéli ügidek basqanidi;
lékin ularning uyqusi toluq échilghanda ular
uning shan-sheripini we uning bilen bille
turghan ikki ademzatni kördi. 33 We shundaq
boldiki, bu ikkisi Eysadin ayriliwatqanda, Pétrus
özining némini dewatqanliqini bilmigen halda
Eysagha: — Ustaz, bu yerde bolghinimiz intayin
yaxshi boldi! Birini sanga, birini Musagha, yene
birini Ilyasqa atap bu yerge üch kepe yasayli, —
dédi. 34 Lékin u bu geplerni qiliwatqanda, bir
parche bulut peyda bolup ularni qapliwaldi; ular
bulut ichige kirip qalghinida qorqushup ketti.
35 Buluttin tuyuqsiz bir awaz anglinip: — Bu
Méning söyümlük Oghlumdur. Uninggha qulaq
sélinglar! — dédi. 36 Awaz anglan'ghandin kéyin,
qarisa, Eysa özi yalghuz qalghanidi. Ular süküt
qilip qélishti we shu künlerde özliri körgen
ishlardin héchqaysisini héchkimge éytmidi.
37 Etisi, ular taghdin chüshken waqtida, zor
bir top kishiler uni qarshi aldi. 38 Mana,
topning arisidin bireylen warqirap: — Ustaz,
ötünüp qalay, oghlumgha ichingni aghritip
qarap qoyghaysen! Chünki u méning birla
balam idi. 39 Mana, uni daim bir roh tutuwélip,
u özichila warqirap-jarqirap kétidighan bolup
qaldi; u uning bedinini tartishturup, aghzidin
aq köpük keltürüwétidu. [Jin] uni daim dégüdek
qiynap, uninggha héch aram bermeydu. 40
Men muxlisliringizdin rohni heydiwétishni
ötünüwidim, biraq ular undaq qilalmidi, — dédi.
41 Eysa jawaben: — Ey étiqadsiz we tetür dewr,
siler bilen qachan'ghiche turup, silerge sewr
qilay? — Oghlungni aldimgha élip kelgin — dédi.
42 Bala téxi yolda kéliwatqanda, jin uni yiqitip,
pütün bedinini tartishturdi. Eysa napak rohqa
tenbih bérip, balini saqaytti we uni atisigha
qayturup berdi. 43 Hemmeylen Xudaning
shereplik küch-qudritige qin-qinigha patmay
teejjüplendi. Hemmisi Eysaning qilghanlirigha
heyran qéliship turghanda, u muxlislirigha
mundaq éytti: 44 — Bu sözlerni qulaqliringlargha
obdan singdürüp qoyunglar. Chünki Insan'oghli
pat arida [satqunluqtin] insanlarning qoligha
tapshurup bérilidu, — dédi. 45 Biraq ular bu sözni
chüshinelmidi. Buning menisi ular chüshinip
yetmisun üchün ulardin yoshurulghanidi.
Ular uningdin bu söz toghruluq sorashqimu
pétinalmidi. 46 Emdi muxlislar arisida ulardin
kimning eng ulugh bolidighanliqi toghruluq
talash-tartish peyda boldi. 47 Emma Eysa
ularning könglidiki oylarni körüp yétip, kichik
bir balini élip yénida turghuzup, 48 ulargha:
— Kim méning namimda bu kichik balini
qobul qilsa, méni qobul qilghan bolidu we
kim méni qobul qilsa, méni ewetküchini qobul
qilghan bolidu. Aranglarda özini eng töwen
tutqini bolsa ulugh bolidu, — dédi. 49 Yuhanna
jawaben uninggha: — Ustaz, séning naming
bilen jinlarni heydewatqan birsini körduq.
Lékin u biz bilen birge sanga egeshmigenliki
tüpeylidin, uni tostuq, — dédi. 50 Lékin Eysa
uninggha: — Uni tosmanglar. Chünki kim silerge
qarshi turmisa silerni qollighanlardindur, —
dédi. 51 We shundaq boldiki, uning asman'gha
élip kétilidighan künlirining toshushigha
az qalghanda, u qet'iylik bilen yüzini
Yérusalémgha bérishqa qaratti. 52 [Shuning
üchün] u aldin elchilerni ewetti. Ular yolgha
chiqip, uning kélishige teyyarliq qilish üchün
Samariye ölkisidiki bir yézigha kirdi. 53 Biraq u
yüzini Yérusalémgha qaratqanliqi tüpeylidin
yézidikiler Eysani qobul qilmidi. 54 Uning
muxlisliridin Yaqup bilen Yuhanna bu ishni
körüp: — I Reb, ularni köydürüp yoqitish üchün
Iliyas peyghemberdek asmandin ot yéghishini
chiqirishimizni xalamsen? — dédi. 55 Lékin u
burulup ularni eyiblep: «Siler qandaq rohtin
bolghanliqinglarni bilmeydikensiler» — dédi.
56 Andin ular bashqa bir yézigha ötüp ketti. 57
We shundaq boldiki, ular yolda kétiwatqanda,
birsi uninggha: — I Reb, sen qeyerge barma,
men sanga egiship mangimen, — dédi. 58 Eysa
uninggha: — Tülkilerning öngkürliri, asmandiki
qushlarning uwiliri bar. Biraq Insan'oghlining
béshini qoyghudek yérimu yoq, — dédi. 59 U
yene bashqa birsige: — Manga egeshkin! — dédi.
Lékin u: — Reb, awwal bérip atamni yerlikke
qoyghili ijazet bergeysen, — dédi. 60 Lékin Eysa
uninggha — Ölükler öz ölüklirini kömsun! Biraq
sen bolsang, bérip Xudaning padishahliqini
jakarlighin, — dédi. 61 Yene birsi: — Ey Reb,
men sanga egishimen, lékin awwal öyümge

bérip, öydikilirim bilen xoshlishishimgha ijazet
bergeysen, — dédi. 62 — Kim qolida qoshning
tutquchini tutup turup keynige qarisa, u
Xudaning padishahliqigha layiq emestur, —
dédi.

10 Bu ishlardin kéyin, Reb muxlislardin
yene yetmishini teyinlep, özi barmaqchi
bolghan barliq sheher-yézilargha ikki-ikkidin
özidin burun ewetti. 2 U ulargha mundaq
tapilidi: — Yighilidighan hosul derweqe köp,
lékin hosulni yighquchi ishlemchiler az iken.
Shunga hosul Igisidin köprek ishlemchilerni Öz
hosulungni yighishqa ewetkeysen, dep tilenglar.
3 Ménginglar! Men qozilarni börilerning
arisigha ewetkendek silerni ewetimen. 4
Hemyan, xurjun we keshler almanglar; yolda
kishiler bilen salamlishishqa [toxtimanglar].
5 Qaysi öyge kirsenglar, aldi bilen: «Mushu
öydikilerge aramliq bolghay!» denglar. 6 U
öyde «aramliq igisi» bolsa, tiligen aramliqinglar
shu öyge qonidu; eger bolmisa, u aramliq
özünglargha yanidu. 7 Andin chüshken
öyde turup yötkelmengler, shu öydikilerning
berginini yep-ichinglar, chünki ishlemchi
öz ish heqqini élishqa heqliqtur. U öydin
bu öyge yötkilip yürmenglar. 8 Siler qaysi
sheherge kirsenglar, ular silerni qobul qilsa,
ular aldinglargha néme qoysa shuni yenglar. 9 U
yerdiki késellerni saqaytip, ulargha: «Xudaning
padishahliqi silerge yéqinlashti!» denglar. 10
Biraq siler qaysi sheherge kirsenglar, ular silerni
qobul qilmisa, ularning reste-kochilirigha chiqip
köpchilikke: 11 «Silerge agah bolsun üchün hetta
shehiringlarning ayighimizgha chaplashqan
topisinimu qéqip chüshürüwétimiz! Halbuki,
shuni bilip qoyunglarki, Xudaning padishahliqi
silerge [rasttinla] yéqinlashti!» — denglar.
12 Men silerge éytip qoyayki, shu küni
hetta Sodom shehiridikilerning köridighini
bu sheherdikilerningkidin yénik bolidu.
13 Halinglargha way, ey qorazinliqlar!
Halinglargha way, ey Beyt-Saidaliqlar!
Chünki silerde körsitilgen möjiziler Tur
we Zidon sheherliride körsitilgen bolsa, u
yerlerdikiler xéli burunla bözge yöginip,
külge milinip towa qilghan bolatti. 14
Qiyamet künide Tur we Zidondikilerning
köridighini silerningkidin yénik bolidu. 15
Ey ershke kötürülgen Kepernahumluqlar!
Siler tehtisaragha chüshürülisiler! (Hadēs
g86) 16 [U muxlislirigha yene]: — Kimdekim
silerni tingshisa, ménimu tingshighan bolidu;
kimdekim silerni chetke qaqsa, ménimu chetke
qaqqan bolidu; kim méni chetke qaqqan bolsa,
méni ewetküchinimu chetke qaqqan bolidu,
— dédi. 17 Yetmish muxlis xushal-xuramliq
ichide qaytip kélip: — I Reb! Hetta jinlarmu
séning naming bilen bizge boysunidiken! — dep
melum qildi. 18 U ulargha: — Men Sheytanning
asmandin chaqmaqtek chüshüp ketkenlikini
körgenmen. 19 Mana, men silerge yilan-
chayanlarni dessep yanjishqa we düshmenning
barliq küch-qudritini bésip tashlashqa hoquq
berdim. Héchqachan héchqandaq nerse
silerge zerer yetküzelmeydu. 20 Lékin siler
rohlarning silerge boysun'ghanliqi tüpeylidin
shadlanmanglar, belki naminglarning ershlerde
pütülgenliki tüpeylidin shadlininglar, —
dédi. 21 Shu waqitta, Eysa rohta xushallinip
mundaq dédi: «Asman-zémin Igisi i Ata! Sen
bu heqiqetlerni danishmen we eqilliqlardin
yoshurup, sebiy balilargha ashkarilighanliqing
üchün séni medhiyileymen! Berheq, i Ata,
neziringde bundaq qilish rawa idi. 22 Hemme
manga Atamdin teqdim qilindi; Oghulning
kimlikini Atidin bashqa héchkim bilmeydu,
we Atiningmu kimlikini Oghul we Oghul
ashkarilashni layiq körgen kishilerdin bashqa
héchkim bilmeydu». 23 Andin u muxlislirigha
burulup, ulargha astighina: Siler körüwatqan
ishlarni körgen közler neqeder bextliktur!
24 Chünki men silerge shuni éytip qoyayki,
nurghun peyghemberler we padishahlar siler
körgen ishlarni körüshke intizar bolghini
bilen ularni körmigen; we siler anglawatqan
ishlarni anglashqa intizar bolghini bilen, ularni
anglap baqmighan, — dédi. 25 We mana,
Tewrat ustazliridin biri ornidin turup Eysani
sinimaqchi bolup: — Ustaz, menggülük hayatqa
waris bolmaq üchün néme ishni qilishim kérek?
— dep soridi. (aiōnios g166) 26 U jawaben: —
Tewrat qanunida néme pütülgen? Buninggha

özüng qandaq qaraysen? — dédi. 27 Héliqi kishi
jawaben: — «Perwerdigar Xudayingni pütün
qelbing, pütün jéning, pütün küchüng we
pütün zéhning bilen söygin»; we «Qoshnangni
özüngni söygendek söy» — dédi. 28 Eysa
uninggha: — Toghra jawab berding. Mana
shundaq qilsang hayat bolisen, — dédi. 29
Lékin özini heqqaniy dep ispatlimaqchi bolup,
Eysadin yene sorap: — Emdi «Méning qoshnam»
kimdur? — dédi. 30 Eysa jawaben mundaq dédi:
— Bir adem Yérusalémdin Yérixo shehirige
chüshüwétip, yolda qaraqchilarning qoligha
chüshüp qaptu. Qaraqchilar uning kiyim-
kécheklirini salduruwélip, uni yarilandurup,
chala ölük halda tashlap kétiptu. 31 We
shundaq boldiki, melum bir kahin shu yoldin
chüshüwétip, héliqi ademni körüp, yolning u
chéti bilen méngip ötüp kétiptu. 32 Shuningdek
bir Lawiyliq [rohaniy] bu yerge kelgende,
yénigha kélip qarap qoyup, yolning u chéti
bilen méngip ötüp kétiptu. 33 Lékin seperde
bolghan bir Samariyelik héliqi ademning
yénigha kelgende, uni körüpla ich aghritiptu
34 we aldigha bérip, jarahetlirige may we
sharab quyup, téngip qoyuptu. Andin uni
öz ulighiqa mindürüp, bir saraygha élip
bérip, u yerde halidin xewer aptu. 35 Etisi
yolgha chiqqanda, ikki kümüsh dinarni élip
saraywen'ge bérip: «Uninggha qarap qoyung,
buningdin artuq chiqim bolsa, qaytishimda
sizge töleymen» deptu. 36 [Emdi Eysa héliqi
ustazdin]: — Séningche, bu üch adem ichide
qaysisi qaraqchilarning qoligha chüshken héliqi
kishige [heqiqiy] qoshna bolghan? — dep soridi.
37 — Uninggha méhribanliq körsetken kishi, —
dep jawab berdi u. Eysa uninggha: — Undaq
bolsa, sen hem bérip shuninggha oxshash
qilghin, — dédi. 38 We shundaq boldiki, u
[muxlisliri bilen bille] yolda kétiwétip, melum
bir yézigha kirdi. U yerde Marta isimlik bir
ayal uni öyige chaqirip méhman qildi. 39
Martaning Meryem isimlik bir singlisi bar idi.
U Eysaning ayighi aldida olturup, uning söz-
kalamini tingshiwatatti. 40 Emdi méhmanlarni
kütüsh ishlirining köplükidin köngli bölünüp
ketken Marta Eysaning aldigha kélip: — I Reb,
singlimning méni méhman kütkili yalghuz
tashlap qoyghinigha karing bolmamdu? Uni
manga yardemlishishke buyrughin! — dédi.
41 Lékin Eysa uninggha jawaben: — Ey Marta,
Marta, sen köp ishlarning ghémini yep aware
bolup yürüwatisen. 42 Biraq birla ish zörürdur;
we Meryem shuningdin özige nésiwe bolidighan
yaxshi ülüshni tallidi; bu hergiz uningdin
tartiwélinmaydu — dédi.

11 Emdi shundaq boldiki, u bir yerde
dua qiliwatatti; dua ayaghlashqanda,
muxlisliridin biri uningdin: — I Reb, Yehya
öz muxlislirigha ögetkinidek, senmu bizge
dua qilishni ögetseng, — dédi. 2 U ulargha
mundaq dédi: — Dua qilghininglarda, mundaq
denglar: «I Ata, Séning naming muqeddes
dep ulughlan'ghay. Séning padishahliqing
kelgey. 3 Her künlük nénimizni bizge herküni
bergeysen. 4 Bizge qerzdar bolghan herkimni
kechürginimizdek, Senmu gunahlirimizni
kechürgeysen. Bizni azdurulushlargha
uchratquzmighaysen». 5 U sözini [dawam qilip]
ulargha mundaq dédi: — Silerning ichinglardin
biringlarning bir dosti bolup, yérim kéchide
uning qéshigha bérip: Ey dostum, manga üch
nan ötne bergin; 6 chünki manga seperdin bir
dostum keldi we uning aldigha qoyghudek bir
nersem qalmaptu, dése, 7 u öyining ichide
turup: «Méni aware qilmighin, ishik taqaqliq,
balilar orunda yénimda yatidu. Sanga élip
bérishke qopalmaymen», déyishi mumkin.
8 Silerge shuni éytimenki, gerche u uning
dosti bolush süpiti bilen bérishke ornidin
turmisimu, uning xijil bolmay qayta-qayta
yalwurushi bilen u choqum ornidin turup,
qanche lazim bolsa uninggha béridu. 9 Shuning
üchün men silerge éytayki, tilenglar, silerge ata
qilinidu; izdenglar, tapisiler. Ishikni chékinglar,
échilidu. 10 Chünki herbir tiligüchi tiliginige
érishidu; izdigüchi izdiginini tapidu; ishikni
chekküchilerge ishik échilidu. 11 Aranglarda ata
bolghuchilar öz oghli nan telep qilsa, uninggha
tash béridighanlar barmu?! Yaki béliq telep
qilsa, yilan béridighanlar barmu? 12 Tuxum
telep qilsa, chayan béridighanlar barmu? 13
Emdi siler rezil turup öz perzentliringlargha

yaxshi iltipatlarni bérishni bilgen yerde,
ershtiki Ata Özidin tiligenlerge Muqeddes Rohni
téximu ata qilmasmu? 14 Emdi u bir kishidin
«ademni gacha qilghuchi» jinni heydiwetkende,
shundaq boldiki, jin uningdin chiqqanda, gacha
zuwan'gha keldi. Xalayiq buninggha intayin
heyran bolushti. 15 Biraq ulardin beziliri: «U
jinlarni jinlarning emiri bolghan Beelzebulgha
tayinip heydiwétidu» — dédi. 16 We bashqa
beziler uni sinash meqsitide uningdin bizge
asmandin bir möjizilik alamet körsetseng,
dep telep qilghili turdi. 17 Lékin u ularning
néme oylawatqanliqini bilip ulargha mundaq
dédi: — Öz ichidin bölünüp özara soqushqan
herqandaq padishahliq weyran bolidu; we
herqandaq aile öz ichidin bölünüp özara
soqushsa zawalliqqa yüz tutidu. 18 Shuninggha
oxshash, eger Sheytan öz-özige qarshi chiqqan
bolsa, undaqta, uning padishahliqi qandaqmu
put tirep turalisun? Chünki siler méni,
«Jinlarni Beelzebulgha tayinip heydeydiken»
deysiler. 19 Eger men jinlarni Beelzibulgha
tayinip qoghlisam, silerning perzentliringlar
kimge tayinip jinlarni qoghlaydu?! Shunga
ular siler toghruluq höküm chiqarsun! 20
Lékin men Xudaning barmiqi bilen jinlarni
qoghlisam, undaqta Xudaning padishahliqi
üstünglargha chüshüp namayan bolghan
bolidu. 21 Toluq qorallan'ghan küchtünggür öz
öyini qoghdap turghanda, uning mal-mülki
aman qalidu; 22 lékin uningdin küchtünggür
biri uning üstige hujum qilip uni yengse, uning
tayan'ghan qorallirini tartiwalidu we mal-
mülüklirini olja qilip özidikilerge teqsim qilip
béridu. 23 Men terepte turmighanlar manga
qarshi turghuchidur. Men terepke [ademlerni]
yighmighuchilar bolsa tozutuwetküchidur. 24
Napak roh birawning ténidin chiqiriwétilishi
bilen, u qurghaq jaylarni chörgilep yürüp birer
aramgahni izdeydu; biraq tapalmighandin
kéyin, «men chiqqan makanimgha qaytay!»
deydu. 25 Shuning bilen qaytip kélip, shu
makanining pakiz tazilan'ghanliqini we
retlen'genlikini bayqaydu-de, 26 bérip özidinmu
better yette rohni bashlap kélidu; ular kirip
bille turidu. Buning bilen héliqi ademning
kéyinki hali burunqidinmu téximu yaman
bolidu. 27 We shundaq boldiki, u bu geplerni
qiliwatqanda, köpchilik arisida bir ayal awazini
kötürüp: — Séni kötürgen qorsaq we émitken
emchek bextliktur! — dédi. 28 Biraq u jawaben:
— Belki Xudaning sözini anglap, Uninggha
itaet qilidighanlar bextliktur! — dédi. 29 Shu
chaghda, top-tap ademler uning etrapigha
olashqanda, u mundaq sözleshke bashlidi: — Bu
dewr derweqe rezil bir dewrdur; u möjizilik
bir alametning köristilishni istep yüridu. Biraq
buninggha «Yunus peyghemberde körülgen
möjizilik alamet»tin bashqa héchqandaq
ikkinchi bir alamet körsitilmeydu. 30
Chünki Yunus peyghemberning özi Ninewe
shehiridikilerge alamet-karamet bolghinigha
oxshash, Insan'oghlimu bu dewrge yene
shundaq bolidu. 31 Qiyamet küni «Jenubtin
kelgen ayal padishah»mu bu dewrdikiler
bilen teng tirilip, ularning gunahlirini
békitidu. Chünki u Sulaymanning dana
sözlirini anglash üchün yer yüzining chétidin
kelgen; we mana, Sulaymandinmu ulugh
birsi mushu yerde turidu. 32 Qiyamet küni
Ninewelikiler bu dewrdikiler bilen teng qopup,
bu dewrdikilerning gunahlirini békitidu. Chünki
Ninewelikler Yunus peyghember jakarlighan
xewerni anglap towa qilghan; we mana, Yunus
peyghemberdinmu ulugh birsi mushu yerde
turidu! 33 Héchkim chiraghni yéqip qoyup, uni
yoshurun jayda qoymas, yaki üstige séwetni
kömtürüp qoymas, belki chiraghdanning
üstige qoyidu; buning bilen öyge kirgenler
yoruqluqni köridu. 34 Tenning chirighi közdur.
Shunga eger közüng sap bolsa, pütün wujudung
yorutulidu. Lékin eger közüng xunük bolsa
pütün wujudung qarangghu bolidu. 35 Shuning
üchün hézi bolghinki, wujudungdiki «yoruqluq»
qarangghuluq bolmisun! 36 Emdi eger barche
wujudung yoruq bolsa we uning héch yéri
qarangghu bolmisa, wujudung xuddi chiragh
parlaq nuri bilen séni yorutqandek tamamen
ayding bolidu. 37 Eysa söz qiliwatqanda, bir
Perisiy uni öyige ghizagha teklip qildi. Shuning
bilen u öyge kirip, dastixanda olturdi. 38
Lékin héliqi Perisiy uning tamaqtin ilgiri qol

yumighinini körüp, intayin heyran boldi.
39 Lékin Reb uninggha: — Emdi siler ey
Perisiyler, chine-qachilarning téshinila yuyup
pakizlighininglar bilen ichinglar hertürlük
hérislik we rezillikke tolghandur. 40 Ey nadanlar,
téshini Yaratquchi ichinimu yaratqan emesmu?!
41 Emdi öz ich-ichinglardin xeyrxahliq qilinglar
we mana, hemme nerse silerge pakiz bolidu.
42 Halinglargha way, ey Perisiyler! Chünki
siler hetta yalpuz bilen suzapning we herxil
dora-dermanlarning ondin birini öshre qilip
Xudagha ataysiler-yu, biraq adalet we Xudaning
muhebbitini héch étibargha almay kétiwérisiler.
Derweqe, awwal mushu ishlarni orundishinglar
kérek, andin shu ishlarnimu ada qilmay
qoymasliqinglar kérek. 43 Halinglargha way, ey
perisiyler! Chünki siler sinagoglarda aldinqi
orunlarda olturushqa, bazarlarda kishilerning
silerge bolghan [hörmetlik] salamlirigha
amraqsiler. 44 Silerge way! Chünki siler xuddi
kishiler kétiwétip, üstige dessep sélipmu
sezmey ötüp ketken görlerge oxshaysiler!
— dédi. 45 Tewrat ehliliridin biri uninggha:
— Ustaz, bularni éytqining bizgimu haqaret
boldi! — dédi. 46 U uninggha mundaq jawab
berdi: — Silergimu way, ey Tewrat ehliliri!
Chünki siler kötürelmigüdek éghir yüklerni
ademlerning zimmisige artip qoysiler-yu,
emma özünglar bu yüklerni kötürüshke
birmu barmiqinglarni tegküzmeysiler! 47
Silerge way! Chünki peyghemberlerning
qebrilirini yasap kéliwatisiler, lékin ata-
bowiliringlar ularni öltürdi. 48 Shuning bilen
siler ata-bowiliringlar qilghanlirigha razi
bolghanliqinglargha guwahliq bérisiler. Chünki
ular peyghemberlerni öltürdi we siler ularning
qebrilirini yasaysiler. 49 Bu sewebtinmu
Xudaning danaliqi deyduki: «Men ulargha
peyghemberler we rosullarni ewetimen we
bulardin bezilirini ular öltüridu we bezilirini
ziyankeshlik bilen qoghliwétidu». 50 Shuning
bilen dunya apiride bolghandin buyanqi barliq
peyghemberlerning tökülgen qan qerzliri,
yeni Habilning tökülgen qénidin tartip taki
[ibadetxanidiki] qurban'gah bilen muqeddes jay
ariliqida qetl qilin'ghan [kahin] Zekeriyaning
tökülgen qénighiche barliq qan qerzler üchün
mushu dewrdikilerdin hésab élinidu. Men
silerge berheq shuni éytip qoyayki, bularning
hemmisi mushu dewrdin élinidighan bolidu! 52
Halinglargha way, ey Tewrat ehliliri! Chünki
hékmet xezinisining achquchini élip turup,
özünglar uning ichige kirmidinglar we kirey
dégenlernimu kirgüzmidinglar. 53 U shu
yerdin chiqqandin kéyin, Tewrat ustazliri
bilen Perisiyler uning bilen qattiq qarshiliship,
uninggha köp ishlarni muzakirilishishke qistidi
54 we uning üstidin shikayet qilishqa sözidin
birer eyib tépiwélishqa paylap yüretti.

12 Shu chaghlarda, minglighan kishiler
yighilip, bir-birini dessiwetküdek
qista-qistang bolushup ketkende, u awwal
muxlislirigha söz qilip mundaq dédi: —
Perisiylerning échitqusidin, yeni saxtipezlikidin
hoshyar bolunglar. 2 Chünki yoshurulghan
héchqandaq ish ashkarilanmay qalmaydu,
we héchqandaq mexpiy ish ayan bolmay
qalmaydu. 3 Shunga silerning qarangghuda
éytqanliringlar yoruqta anglinidu; öyning
ichkiride xupiyane pichirlashqanliringlarmu
ögzilerde jakarlinidu. 4 Men siler dostlirimgha
shuni éytimenki, tenni öltürüp, bashqa héch
ish qilalmaydighanlardin qorqmanglar. 5
Lékin men silerge kimdin qorqushunglar
kéreklikini körsitip qoyay: Öltürgendin kéyin,
dozaxqa tashlashqa hoquqluq bolghuchidin
qorqunglar; berheq silerge éytay — Uningdin
qorqunglar! (Geenna g1067) 6 Besh qushqach
ikki tiyin'ge sétilidighu? Lékin ularning
héchbirimu Xuda teripidin untulup qalghini
yoq. 7 Lékin hetta herbir tal chéchinglarmu
sanalghandur. Shundaq iken, qorqmanglar; siler
nurghunlighan qushqachtin qimmetliksiler!
8 — Biraq men silerge shuni éytip qoyayki,
kim méni insanlarning aldida étirap qilsa,
Insan'oghlimu uni Xudaning perishtiliri aldida
étirap qilidu. 9 Biraq insanlarning aldida
méni tonumighan kishi, Xudaning perishtiliri
aldidimu tonulmaydu. 10 Insan'oghligha qarshi
söz qilghan herqandaq kishi kechürümge
érisheleydu; lékin Muqeddes Rohqa kupurluq
qilghuchi bolsa kechürümge érishelmeydu.

11 Lékin kishiler silerni sinagoglargha yaki
hökümdarlar we emeldarlarning aldigha élip
bérip soraqqa tartqanda, «[Erzge] qandaq
jawab bersem?» yaki «Néme désem bolar?»
dep endishe qilmanglar. 12 Chünki néme
déyish kéreklikini shu waqti-saitide Muqeddes
Roh silerge ögitidu. 13 Köpchilik arisidin
birsi uninggha: — Ustaz, akamgha [atimizdin]
[qalghan] mirasni men bilen teng ülishishke
buyrughayla — dédi. 14 Lékin u uninggha
jawaben: — Burader, kim méni silerning
üstünglargha sotchi yaki üleshtürgüchi
qildi? — dédi. 15 U köpchilikke qarap: —
Pexes bolup özünglarni herxil tamaxorluqtin
saqlanglar. Chünki insanning hayati uning mal-
mülüklirining köplükige baghliq emestur, dédi.
16 Andin u ulargha mundaq bir temsilni éytip
berdi: — «Bir bayning yéri mol hosul bériptu. 17
U könglide «Qandaq qilay? Chünki bunchiwala
hosulni qoyghudek yérim yoq» — dep oylaptu.
18 Andun u: — «Mundaq qilay: — Hazirqi
ambarlirimni chuwuwétip, téximu chongini
yasap, barliq mehsulatlirim we bashqa mal-
mülüklirimni shu yerge yighip saqlay! 19 Andin
öz-özümge: «Ey jénim, yighip saqlighan, köp yil
yetküdek németliring bar, rahet ichide yep-
ichip xush bolghin!» deydighan bolimen» dep
oylaptu. 20 Lékin Xuda uninggha: «Ey exmeq,
bügün kéchila jéning sendin telep qilip élinidu;
undaqta bu toplighining kimge qalidu?» deptu.
21 Xudaning aldida döletmen bolmay, özige
xezine yighqanning hali shundaq bolar». 22
Andin u muxlislirigha mundaq dédi: — Shuning
üchün men silerge shuni éytip qoyayki,
turmushunglar toghruluq, néme yermiz yaki
néme kiyermiz, dep endishe qilmanglar.
23 Chünki hayatliq yémekliktin, ten kiyim-
kéchektin ezizdur. 24 Quzghunlargha qaranglar!
Ular térimaydu we yighmaydu, ularning
ambar, iskilatlirimu yoq. Lékin Xuda ularnimu
ozuqlanduridu. Siler qushlardin qanchilik eziz-
he! 25 Aranglarda qaysinglar ghem-qayghu
bilen ömrünglarni birer saet uzartalaysiler? 26
Eger shunchilik kichikkine ishmu qolunglardin
kelmise, néme üchün qalghan ishlar toghrisida
ghem-endishe qilisiler? 27 Néluperlerning
qandaq ösidighanliqigha qarap béqinglar! Ular
emgekmu qilmaydu, chaqmu égirmeydu; lékin
silerge shuni éytayki, hetta Sulayman toluq
shan-sherepte turghandimu uning kiyinishi
niluperlening bir gülichilikimu yoq idi. 28 Ey
ishenchi ajizlar! Emdi Xuda daladiki bügün
échilsa, etisi qurup ochaqqa sélinidighan ashu
gül-giyahlarni shunche bézigen yerde, silerni
téximu kiyindürmesmu?! 29 Shundaq iken, néme
yeymiz, néme ichimiz dep bash qaturmanglar,
héchnémidin endishe qilmanglar. 30 Chünki
herqaysi eldikiler mana shundaq hemme
nersilerge intilidu. Biraq Atanglar silerning bu
nersilerge mohtajliqinglarni bilidu; 31 shundaq
iken, Uning padishahliqigha intilinglar we u
chaghda, bularning hemmisi silerge qoshulup
nésip bolidu. 32 Qorqmanglar, i kichik pada!
Chünki Atanglar padishahliqni silerge ata
qilishni xush kördi. 33 Mal-mülkünglarni
sétip, [kembeghellerge] xeyrxahliq qilinglar.
Özünglargha uprimaydighan hemyan, ershlerde
hergiz tügep ketmeydighan bir xezine
hazirlanglar; — shu yerde oghri yéqin
kelmeydu, küye yep yoqap ketmeydu. 34 Chünki
bayliqinglar qeyerde bolsa, qelbinglarmu shu
yerde bolidu. 35 Siler bélinglarni ching baghlap,
chiraghliringlarni yandurup turunglar; 36 xuddi
xojayinining toy ziyapitidin qaytip kélishini
kütüp turghan chakarlardek, herdaim teyyar
turunglar. Shuning bilen xojayin kélip ishikni
qaqqanda, chakarlar derhal chiqip ishikni
achidighan bolidu. 37 Xojayin qaytip kelgende,
chakarlirining oyghaq, teyyar turghanliqini
körse, bu chakarlarning bextidur! Men silerge
berheq shuni éytip qoyayki, xojayin özi bélini
baghlap, ularni dastixan'gha olturghuzup,
ularning aldigha kélip shexsen özi ularni
kütüwalidu! 38 We eger xojayin ikkinchi
yaki üchinchi jésekte kelsimu, chakarlirining
shundaq oyghaqliqini körse, bu ularning
bextidur! 39 Lékin shuni bilip qoyunglarki,
eger öy igisi oghrining kéchide qaysi waqitta
kélidighanliqini bilgen bolsa, u oyghaq turup
oghrining öyge téship kirishige hergiz yol
qoymaytti! 40 Shuning üchün silermu herdaim
teyyar turunglar; chünki Insan'oghli siler

oylimighan waqit-saette qaytip kélidu. **41**
Pétrus uningdin: — I Reb, sen bu temsilni
bizgila qaritip éyttingmu yaki hemmeylen'ge
qaritipmu? — dep soridi. **42** Reb mundaq
dédi: — Xojayini öz öyidikilerge mes'ul qilip,
ulargha tégishlik bolghan ashliqni waqti-
waqtida teqsim qilip bérishke teyinleydighan
ishenchlik we pemlik ghojidar kim bolidu?
43 Xojayin öyige qaytqanda, chakirining
shundaq qiliwatqinining üstige kelse, bu
chakarning bextidur! **44** Men silerge berheq
shuni éytip qoyayki, xojayin uni pütün igilikini
bashqurushqa qoyidu. **45** Lékin mubada shu
chakar könglide: «Xojayinim hayal bolup
qalidu» dep, bashqa chakarlar we dédeklerni
bozek qilishqa we yep-ichip, mest bolushqa
bashlisa, **46** Shu chakarning xojayini kütülmigen
bir küni, oylimighan bir waqitta qaytip kélidu
we uni késip ikki parche qilip, uning nésiwisini
étiqadsizlar bilen oxshash teqdirde békitidu.
47 Emdi xojayinining iradisini bilip turup,
teyyarlinip turmighan we xojayinining iradisi
boyiche qilmighan chakar bolushigha tayaq
yeydu. **48** Biraq xojayinining iradisini bilmey
turup, tayaq yéyishke tégishlik ishlarni qilghan
chakar azraq tayaq yeydu. Kimge köp bérilse,
uningdin telep qilinidighini köp bolidu. Chünki
ademler kimge köp amanet qoyghan bolsa,
uningdin telep qilidighinimu köp bolidu. **49**
Men yer yüzige ot tashlap tutashturushqa
keldim we bu otning tutishishigha neqeder
teqezzamen! **50** Lékin men aldi bilen bir
chömüldürüsh bilen chömüldürülüshüm
kérek we bu chümüldürülüshüm emelge
ashurulghuche intayin qiynilimen! **51** Siler
méni yer yüzige tinchliq élip keldimikin, dep
oylap qaldinglarmu? Yaq, men shuni silerge
éytayki, tinchliq emes, bölünüsh élip keldim! **52**
Chünki buningdin kéyin, bir öydiki besh kishi
bölünidu; üchi ikkisige qarsi we ikkisi üchige
qarshi bölünidu. **53** Ata oghligha we oghul
atisigha, ana qizigha we qiz anisigha, qéynana
kélinige we kélin qéynanisigha qarshi turidu. **54**
Eysa yene toplashqan ademlerge mundaq dédi:
— Siler künpétish tereptin bulutning chiqqinini
körsenglar, derhal «yamghur yaghidu» deysiler,
we derweqe shundaq bolidu. **55** Jenub tereptin
shamalning chiqqinini körsenglar, «Hawa
issiydu» deysiler we derweqe shundaq bolidu. **56**
Ey saxtipezler! Siler yer bilen kökning renggini
perq ételeysiler-yu, qandaqsige bu zamanni
perq ételmeysiler?! **57** Emdi némishqa qaysi
ishlarning durus ikenlikige özünglar höküm
qilip baqmaysiler?! **58** Chünki dewagiring
bilen birge sotchi aldigha barghiningda, uning
bilen yolda kétiwatqiningda, uning bilen
yariship dost bolushqa intilgin; bolmisa, u séni
sotchigha, sotchi bolsa gundipaygha tapshuridu
we gundipay séni zindan'gha tashlaydu. **59** Men
sanga shuni éytip qoyayki, [qerzingning] eng
axirqi bir tiyininimu qoymay tölimigüche, shu
yerdin hergiz chiqalmaysen.

13 Shu chaghda, birnechche adem
uninggha [waliy] Pilatusning bir qisim
Galiliyeliklerning qénini töküp, ularning
qanlirini ular qiliwatqan [ibadetxanidiki]
qurbanliqning qanliri bilen arilashturghanliqini
melum qildi. **2** U ulargha jawaben mundaq dédi:
— Ularning bu azablarni tartqini üchün bu
Galiliyeliklerni bashqa Galiliyeliklerdin gunahi
éghir dep qaramsiler? **3** Men silerge éytayki,
undaq emes! Belki siler towa qilmisanglar,
hemminglarmu oxshash aqiwette halak
bolisiler. **4** Siloam mehellisidiki munar örülüp
chüshüp, on sekkiz kishini bésip öltürüp
qoyghan, siler ularni Yérusalémda turuwatqan
bashqlardin qebih, dep qaramsiler? **5** Men
silerge éytayki, undaq emes! Belki siler towa
qilmisanglar, hemminglarmu oxshash aqiwette
halak bolisiler. **6** Andin u bu temsilni sözlep
berdi: — Melum bir kishining üzümzarliqida
tikilgen bir tüp enjür derixi bar iken. U u
derextin méwe izdep keptu, lékin héch méwe
tapalmaptu. **7** U baghwen'ge: «Qara, üch
yildin béri bu enjür derixidin méwe izdep
kéliwatimen, biraq bir talmu méwe tapalmidim.
Uni késiwet! U néme dep yerni bikardin-
bikar igilep turidu?» deptu. **8** Lékin baghwen:
«Xojayin, uninggha yene bir yil tegmigeyla. Bu
waqit ichide uning tüwidiki topilarni boshitip,
oghutlap baqay. **9** Eger kéler yili méwe berse,
yaxshi xop! Biraq bermise, késiwetkeyla» deptu

baghwen. 10 Bir shabat küni, u bir sinagogta
telim bériwatatti. 11 Mana shu yerde on sekkiz
yildin béri zeipleshtürgüchi bir jin teripidin
tutulup, dömchiyip öre turalmaydighan bir ayal
bar idi. 12 Eysa uni körgende, yénigha chaqirip:
— Xanim, sen bu zeiplikingdin azad boldung!
— dédi. 13 Andin u qolini uning uchisigha
qoyuwidi, ayal derhal ruslinip tik turup, Xudani
ulughlidi. 14 Biraq sinagogning chongi Eysaning
shabat küni késel saqaytqinidin ghezeplinip,
köpchilikke: — Ademler ish qilish kérek bolghan
alte kün bar, shu künlerde kélip saqaytilinglar;
lékin shabat künide undaq qilmanglar, —
dédi. 15 Shunga Reb uninggha mundaq jawab
berdi: — Ey saxtipezler! Herbiringlar shabat
küni torpaq we éshikinglarni oqurdin yéship,
sugharghili bashlimamsiler?! 16 Emdi Sheytan
mana on sekkiz yil boghup kelgen, Ibrahimning
bir qizi bolghan bu ayal del shabat künide
bu sirtmaqtin boshitilsa, bu shabat künining
yarishiqi bolmamdu?! 17 U mushu sözni
qilghanda, uninggha qarshi chiqqanlar xijaletke
qaldi; biraq xalayiq uning qiliwatqan hemme
ajayib ishliridin shadlinip yayridi. 18 U sözini
[dawamlashturup] mundaq dédi: — Xudaning
padishahliqi némige oxshaydu? Men uni némige
oxshitay? 19 U goya bir tal qicha uruqigha
oxshaydu; birsi uni élip öz béghida térighanidi;
u ösüp yoghan derex boldi; asmandiki ucharqanatlar kélip uning shaxlirida uwulidi. 20
U yene: — Xudaning padishahliqini némige
oxshitay? U xuddi échitqugha oxshaydu; bir
ayal uni qoligha élip, üch jawur unning arisigha
yoshurup, taki pütün xémir bolghuche saqlidi,
— dédi. 22 [Eysa] Yérusalémgha qarap sepirini
dawamlashturup, bésip ötken herqaysi sheheryézilarda telim bérip mangdi. 23 Bireylen
uningdin: — I teqsir, qutquzulidighanlarning
sani azmu? — dep soridi. Eysa köpchilikke
mundaq jawab berdi: 24 — Siler tar ishiktin
kirishke küresh qilinglar. Chünki men silerge
shuni éytayki, nurghun ademler kirey dep
izdensimu, emma kirelmeydu. 25 Öyning igisi
ornidin turup ishikni taqighandin kéyin, siler
tashqirida turup ishikni qéqip: «Reb, bizge
achqin!» dep yalwurghili turghininglarda,
u silerge jawaben: «Silerning nelikinglarni
bilmeymen» — deydu. 26 Andin siler: «Biz
séning aldingda yégen, ichken, senmu bizning
kochilirimizda telim bergen» désenglar, 27
u yene jawaben: «Silerning nelikinglarni
bilmeymen, mendin néri kétinglar, ey qebihlik
qilghuchilar!» deydu. 28 Siler Ibrahim, Ishaq,
Yaqup we barliq peyghemberlerning Xudaning
padishahliqi ichide ikenlikini, özünglarning
sirtqa tashliwétilgininglarni körgininglarda,
yigha-zarlar kötürülidu, chishlar ghuchurlaydu.
29 U chaghda, kishiler meshriq bilen meghribtin
we shimal bilen jenubtin kéliship, Xudaning
padishahliqida dastixanda olturidu. 30 Shuning
bilen mana, shu chaghda aldida turghanlardin
arqigha ötidighanlar, arqida turghanlardin
aldigha ötidighanlar bar bolidu. 31 Del shu
waqitta birnechche Perisiyler Eysaning aldigha
kélip uninggha: — Mushu yerdin chiqip özüngni
nérigha al. Chünki Hérod séni öltürmekchi,
— dédi. 32 U ulargha: — Bérip shu tülkige
éytinglar: Mana men jinlarni heydiwétip,
bügün we ete shipa bérermen we üchinchi küni
takamullashturulimen, denglar. 33 Halbuki,
bügün we ete we ögünlükke méngip yürüshüm
kérektur; chünki héch peyghemberning
öltürülüshi Yérusalémdin bashqa héchqandaq
jayda mumkin bolmas. 34 Ey Yérusalém,
Yérusalém! Peyghemberlerni öltüridighan we
sanga ewetilgenlerni chalma-kések qilidighan
sheher! Men qanche qétimlap mékiyan öz
chüjilirini qanat astigha alghandek séning
baliliringni qoynumgha almaqchi boldum,
lékin siler xalimidinglar. 35 Mana öyünglar
tashlinip weyrane bolup qalidu; we men silerge
shuni éytip qoyayki, siler «Perwerdigarning
nami bilen kelgüchige mubarek bolghay!»
démigüche, méni yene körelmeysiler.

14 We shundaq boldiki, bir shabat küni u
Perisiylerdin bolghan bir hökümdarning
öyige ghizagha bardi; emdi ular uni paylap
yürüwatatti. 2 We mana, u yerde suluq ishshiq
késilige giriptar bolghan bir adem bar idi. 3 Eysa
Tewrat ehliliri we Perisiylerdin: — Shabat küni
késel saqaytish Tewrat qanunigha uyghunmu-
yoq? — dep soridi. 4 Biraq ular lam-jim démidi. U

héliqi késelge qolini tegküzüp, saqaytip yolgha
saldi. 5 Andin u ulardin yene: — Aranglardin
biringlarning mubada shabat künide éshiki
ya kalisi quduqqa chüshüp ketse, uni derhal
tartip chiqarmaydighan zadi kim bar? — dep
soridi. 6 We ular uning bu sözlirige hech jawab
bérelmidi. 7 Eysa chaqirilghan méhmanlarning
özlirige tördin orunlarni qandaq tallighinini
körüp, ulargha mundaq bir temsilni éytip berdi:
8 — Birsi séni toy ziyapitige teklip qilsa, törde
olturmighin. Bolmisa, sendin hörmetlikrek
birsi teklip qilin'ghan bolsa, 9 U chaghda
séni we uni chaqirghan sahibxana kélip sanga:
«Bu kishige orun bergeysiz» dep qalsa, sen
xijalette qélip pegahgha chüshüp qalisen.
10 Lékin sen chaqirilghanda, bérip pegahda
olturghin. Shuning bilen séni chaqirghan
sahibxana kélip: «Ey dostum, yuqirigha chiqing»
déyishi mumkin we shuning bilen séning
bilen dastixanda olturghanlarning hemmisining
aldida sanga izzet bolidu. 11 Chünki herkim
özini üstün tutsa töwen qilinidu we kimdekim
özini töwön tutsa üstün qilinidu. 12 U
özini méhman'gha chaqirghan sahibxanigha
mundaq dédi: — Méhmanni tamaqqa yaki
ziyapetke chaqirghiningda, dost-burader,
qérindash, uruq-tughqan yaki bay qolum-
qoshniliringni chaqirmighin. Chünki ularmu
séni méhman'gha chaqirip, merhemitingni
qayturushi mumkin. 13 Shuning üchün ziyapet
bérey déseng, ghérib-ghurwa, méyip-nakar,
aqsaq-cholaq, kor-emalarni chaqirghin 14 we
bext-beriket körisen; chünki u kishilerning
yaxshiliqingni qayturushning amali yoqtur.
Shuning bilen heqqaniylarning qayta tirilgen
künide qilghining özüngge qayturulidu. 15
Uning bilen hemdastixan olturghanlardin biri
bu sözlerni anglap, uninggha: — Xudaning
padishahliqida ghizalan'ghuchilar némidégen
bextlik-he! — dédi. 16 Biraq u uninggha jawaben
mundaq dédi: — Bir kishi katta ziyapetke
tutush qilip, nurghun méhmanlarni chaqirip
qoyuptu. 17 Dastixan sélin'ghan shu saette,
chakirini ewetip, chaqirilghan méhmanlargha:
«Merhemet, hemme nerse teyyar boldi!» dep
éytiptu. 18 Biraq, méhmanlarning hemmisi
barmasliqqa bir-birlep özre-bahane körsetkili
turuptu. Birinchisi uninggha: «Men hélila
bir parche yer sétiwalghanidim, bérip körüp
kelmisem bolmaydu. Méni epu qilghayla,
baralmaymen» deptu. 19 Yene biri: «Men besh
qoshluq öküz sétiwaldim, hazir bérip ularni
sinap körüshüm kérek. Méni epu qilghayla,
baralmaymen» deptu. 20 Yene birsi: «Men yéngi
öylen'gen, shunga baralmaymen» deptu. 21
Chakar qaytip kélip, bu ishlarni xojayinigha
melum qiptu. Xojayin ghezeplen'gen halda
chakirigha: «Derhal sheherning chong-kichik
kochilirigha kirip, ghérib-ghurwa, méyip-nakar,
aqsaq-cholaq we kor-emalarni mushu yerge
yighip kel» deptu. 22 Andin chakar qaytip kélip:
«Xojayin, emr berginingdek ada qilindi, we
yene bosh orun bar!» deptu. 23 Shuning bilen
xojayin chakargha: — «Öyüm méhmanlargha
tolush üchün yézilardiki chong-kichik yollarni,
mehellilerni arilap, udul kelgen adimingni
zorlap élip kelgin! 24 Chünki men silerge
shuni éytayki, bashta chaqirilghan ademlerning
héchqaysisi dastixinimdin tétimaydu», deptu.
25 Emdi top-top ademler uninggha hemrah
bolup kétiwatatti. U burulup ulargha qarap
mundaq dédi: 26 — Manga egeshkenler [manga
bolghan söyüshliridin] öz atisi we anisi, ayali
we baliliri, aka-ukiliri we acha-singilliri, hetta
öz jéninimu yaman körmise manga muxlis
bolalmas. 27 Kimdekim özining kréstini yüdüp
manga egeshmise u manga muxlis bolalmas. 28
Aranglardin birsi munar salmaqchi bolsa, aldi
bilen olturup bu qurulushni pütküzgüdek xirajet
özümde barmu-yoq dep hésab qilmasmu? 29
Undaq qilmighanda, ulni sélip pütküzelmise,
körgenlerning hemmisi mazaq qilip: «Bu
adem binani bashlap qoyup pütküzelmidi» —
démey qalmaydu. 31 Yaki bir padishah yene
bir padishah bilen jeng qilghili chiqsa aldi
bilen olturup: — Méning üstümge kélidighan
yigirme ming kishilik qoshun igisige men on
ming eskirim bilen taqabil turalarmenmu?
dep mölcherlep körmemdu?! 32 Eger u
«Soqushalmaymen» dep oylisa, düshmen téxi
yiraqtiki chaghda elchi ewetip, sulh shertlirini
soraydu. 33 Shuninggha oxshash, silerdin

kimdekim [könglide] özining bar-yoqi bilen
xoshlashmisa, manga muxlis bolalmas. 34 Tuz
yaxshi nersidur; halbuki, tuz öz temini yoqatsa,
uninggha qaytidin tuz temini qandaqmu
kirgüzgili bolidu? 35 U tupraqqa ishlitishke yaki
oghutqa arilashturushqimu yarimay, talagha
tashlinidu. Anglighudek quliqi barlar buni
anglisun!

15 Emdi bajgirlar we bashqa gunahkarlarning
hemmisi uning sözini anglashqa uning
etrapigha olashmaqta idi. 2 Lékin Perisiyler
bilen Tewrat ustazliri ghudungshup: — Bu
adem gunahkarlarni qarshi alidu we ular bilen
hemdastixan olturidu! — déyishti. 3 Shunga
u ulargha munu temsilni sözlep berdi: 4 —
Eger aranglarda bireylenning yüz tuyaq qoyi
bolup, ulardin biri yitip ketse, toqsan toqquzini
chölde qoyup qoyup yitip ketkinini tapquche
izdimesmu? 5 Uni tépiwalghanda, shadlan'ghan
halda mürisige artidu; 6 andin öyige élip
kélip, yar-buraderliri bilen qolum-qoshnilirini
chaqirip, ulargha: «Men yitken qoyumni
tépiwaldim, méning bilen teng shadlininglar!»
deydu. 7 Men silerge shuni éytayki, shuninggha
oxshash, towa qiliwatqan bir gunahkar üchün
ershte zor xursenlik bolidu; bu xursenlik
towigha mohtaj bolmighan toqsan toqquz
heqqaniy kishidin bolghan xursenliktin köp
artuqtur. 8 — Yaki bir ayalning on kümüsh dinari
bolup, bir dinarni yoqitip qoysa, chiraghni
yéqip, taki uni tapquche öyni süpürüp, zen
qoyup izdimesmu? 9 Uni tapqanda yar-burader,
qolum-qoshnlirini chaqirip, ulargha: «Méning
bilen teng shadlininglar, chünki men yoqitip
qoyghan dinarimni tépiwaldim» — deydu.
10 Men silerge shuni éytayki, shuninggha
oxshash towa qiliwatqan bir gunahkar üchün
Xudaning perishtilirining arisida xursenlik
bolidu. 11 U sözini dawam qilip mundaq
dédi: — Melum bir ademning ikki oghli bar
iken. 12 Kichik oghli atisigha: «Ey ata, mal-
mülüktin tégishlik ülüshümni hazirla manga
bergin» dep éytiptu. We u öz mal-mülüklirini
ikkisige teqsim qilip bériptu. 13 Uzun ötmeyla,
kichik oghli bar-yoqini yighishturup, yiraq bir
yurtqa seper qiliptu. U u yerde eysh-ishretlik
ichide turmush kechürüp mal-dunyasini buzup-
chéchiptu. 14 Del u bar-yoqini serp qilip
tügetken waqtida, u yurtta qattiq acharchiliq
bolup, u xélila qisilchiliqta qaptu. 15 Shuning
bilen u bérip, shu yurtning bir puqrasigha
medikar bolup yalliniptu; u uni étizliqigha
choshqa béqishqa ewetiptu. 16 U hetta qorsiqini
choshqilarning yémi bolghan purchaq posti
bilen toyghuzushqa teqezza boptu; lékin
héchkim uninggha héchnerse bermeptu. 17
Axir bérip u hoshini tépip: «Atamning shunche
köp medikarlirining aldidin yémek-ichmek
éship-téship turidu; lékin men bolsam bu yerde
achliqtin öley dep qaldim! 18 Ornumdin turup,
atamning aldigha bérip uninggha: Ey ata, men
ershning aldidimu we séning aldingdimu gunah
qildim. 19 Emdi séning oghlung atilishqa layiq
emesmen. Méni medikarliring süpitide qobul
qilghaysen! — deymen» dep oylaptu. 20 Shuning
bilen ornidin turup atisining aldigha qaytip
méngiptu. Lékin atisi yiraqtinla uni körüp
uninggha ichi aghritip, aldigha yügürüp chiqip,
uning boynigha ésilip uni söyüp kétiptu. 21
Oghli: «Ata, men ershning aldidimu, séning
aldingdimu gunah qildim. Emdi séning oghlung
atilishqa layiq emesmen» — deptu. 22 Biraq
atisi chakarlirigha: «Derhal eng ésil tonni
ekélip uninggha kiydürünglar, qoligha üzük
sélinglar, putlirigha ayagh kiydürüngler; 23 we
bordaq torpaqni ekélip soyunglar; andin obdan
yep, rawurus tebrikleyli! 24 Chünki méning
bu oghlum ölgenidi, tirildi, yitip ketkenidi,
tépildi!» — deptu. Andin ular tebrikleshkili
bashlaptu. 25 Emdi chong oghli étizgha
ketkeniken. U qaytip kéliwétip öyge yéqin
kelgende neghme-nawa bilen ussulning awazini
anglaptu. 26 U chakarlardin birini chaqirip,
uningdin néme ish boluwatqinini soraptu. 27
Chakar uninggha: Ukang keldi we atang uni saq-
salamet tépiwalghanliqi üchün bordaq torpaqni
soydi» deptu. 28 Lékin [chong oghli] xapa
bolup, öyge kirgili unimaptu. We atisi chiqip
uning öyge kirishini ötünüptu. 29 Emma u
atisigha jawab bérip: «Qara! Men shunche
yildin béri quldek xizmitingde boldum, esla
héchbir emringdin chiqip baqmidim. Biraq

sen manga el-aghinilirim bilen xush qilghili
héchqachan birer oghlaqmu bermiding! 30
Lékin séning mal-mülükliringni pahishilerge
xejlep tügetken bu oghlung qaytip kelgende,
sen uning üchün bordaq torpaqni soyupsen»
— deptu. 31 Biraq atisi yene uninggha: «Ey
oghlum, sen herdaim méning yénimdisen we
méning barliqim séningkidur. 32 Emdi tebriklep
shadlinishqa layiqtur; chünki bu séning ukang
ölgenidi, tirildi, yoqilip ketkenidi, tépildi» —
deptu.

16 U muxlislirigha yene mundaq dédi: —
Bir bayning bir ghojidari bar iken. Birsi
baygha: «Bu ghojidaringiz mal-mülkingizni
buzup chachti» dep shikayet qiptu. 2 U
ghojidarni chaqirip, uninggha: «Méning séning
toghrangda anglighanlirim zadi qandaq gep?
Ghojidarliqingdiki hésab-kitabni éniq tapshur;
chünki mundin kéyin sen ghojidar bolmaysen»
— deptu. 3 Ghojidar emdi öz ichide: «Néme
qilay? Chünki xojayinim méni ghojidarliqtin
mehrum qilidu. Ketmen chapay désem
unchilik maghdur yoq, tilemchilik qilay désem
nomus qilimen. 4 He, taptim! Ghojidarliqtin
qalghinimda kishilerning méni öylirige qarshi
élishi üchün, néme qilishimni emdi bildim»
dep 5 öz xojayinigha qerzdar bolghanlarni
birdin-birdin chaqirip kélip, birinchisidin:
«Xojayinimgha qanchilik qerzingiz bar?» dep
soraptu. 6 We qerzdar: «Yüz tung zeytun
méyi» dep jawab bériptu. Ghojidar uninggha:
«Mana, hésabat deptiringizni élip, bu yerde
olturup ellik tunggha özgertiwéting!» deptu. 7
Andin u yene birige: «Sizchu, qanchilik qerz
boldingiz?» dep soraptu. U: «Yüz küre bughday»
dep jawab bériptu. Ghojidar uninggha: «Hésabat
deptiringizni élip seksen kürige özgertiwéting!»
deptu. 8 Shuning bilen uning xojayini
semimiyetsiz ghojidarning bu ishtiki pemlikliki
üchün uninggha qayil bolup maxtaptu. Chünki
bu dunyaning perzentliri öz dewride nurning
perzentliridin pemliktur. (aiōn g165) 9 We men
silerge shuni éytip qoyayki, «Naheq dunyagha
tewe mal-dunya» arqiliq özünglargha dost
tutunglar; shundaq qilsanglar, mal-dunya
kargha kelmeydighan bolghan [künide] shu
dostlar silerni ebediy makanlargha qarshi alidu.
(aiōnios g166) 10 Kimki kichikkine ishta sadiq bolsa,
chong ishtimu sadiq bolidu; we kimki kichikkine
ishta semimiyetsiz bolsa, chong ishtimu
semimiyetsiz bolidu. 11 Shunga eger «naheq
dunyagha tewe bolghan mal-dunya»da sadiq
bolmisanglar, kim silerge heqiqiy bayliqlarni
tapshursun? 12 We bashqilarning nersiliride
sadiq bolmisanglar kim silerge özünglarning
nersisini bersun? 13 Héchkim ikki xojayin'gha
teng xizmet qilalmaydu. Chünki u yaki
buni yaman körüp, uni yaxshi köridu; yaki
buninggha özini pütünley béghishlap, uninggha
étibarsiz qaraydu. [Shuninggha oxshash],
silerningmu birla waqitta hem Xudaning,
hem mal-dunyaning qulluqida bolushunglar
mumkin emes. 14 Emdi Perisiyler (ular
pulgha amraq idi) bularning hemmisini anglap
Eysani mesxire qilishti. 15 We u ulargha
mundaq dédi: — «Siler özünglarni ademlerning
aldida heqqaniy qilip körsetküchidursiler;
lékin Xuda qelbinglarni bilidu. Chünki
ademlerning arisida qedirlinidighini Xudaning
neziride yirginchliktur. 16 Tewrat qanuni we
peyghemberlerning yazmiliri [chömüldürgüchi]
Yehyaghiche hidayet bolup keldi; shu waqittin
bashlap Xudaning padishahliqining xush
xewiri jakarlinip kéliwatidu; [padishahliqqa]
kirmekchi bolghanlarning herbiri uninggha
bösüp kiriwélishi kérektur. 17 Lékin asman bilen
zéminning yoq qiliwétilishi Tewratning bir
chékiti bikar qilinishtin asandur. 18 — Her kim öz
ayalini talaq qilip bashqa birini alsa zina qilghan
bolidu we kimki öz éridin talaq qilin'ghanni alsa
zina qilghan bolidu». 19 — Burun bir bay adem
bar idi; u sösün renglik ton we kanap kiyimlerni
kiyip, herküni eysh-ishret ichide tentene
qilatti. 20 We pütün ezayini chaqa-jaharet
bésip ketken Lazarus isimlik bir yoqsul bar
idi; u bayning derwazisining aldigha [herküni]
yatquzup qoyulatti. 21 Uning dastixinidin
chüshüp qalghan parchi-puratlardin qorsiqini
toyghuzghushqa teshna idi. Halbuki, itlar
kélip uning yarilirini yalaytti. 22 Emdi
shundaq boldiki, yoqsul öldi we perishtiler uni
Ibrahimning quchiqigha apardi. Bay hem ölüp

depne qilindi; 23 we tehtisarada qattiq qiynilip,
béshini kötürüp, yiraqtin Ibrahimni we uning
quchiqidiki Lazarusni körüp: (Hadēs g86) 24 «Ey ata
Ibrahim, manga rehim qilghaysen! Lazarusni
ewetkeysen, u barmiqining uchini sugha chilap,
tilimgha témitip sowutqay. Chünki men bu
ot yalqunida qattiq azabliniwatimen!» dep
warqirap yalwurdi. 25 Lékin Ibrahim mundaq
dédi: «Ey oghlum, hayat waqtingda halawetni
yetküche körginingni we Lazarusning derd-
bala tartqinini yadinggha keltürgin. Hazir u
teselli tapti, emma sen azab tartiwatisen. 26 We
bulardin bashqa, biz bilen silerning ariliqimizda
yoghan bir hang békitilgendurki, bu yerdin
siler terepke öteyli dégenler ötelemes we andin
biz terepke ötimiz dégenler ötelmes». 27 Emdi
bay yene: «Undaqta, i ata, sendin [Lazarusni]
atamning öyige ewetishingni ötünimen. 28
Chünki méning besh aka-ukam bar; ularning
bu azab-oqubetlik yerge kelmesliki üchün
[Lazarus] ularni qattiq agahlandurup qoysun»
— dédi. 29 Biraq Ibrahim jawab bérip uninggha:
«Ularda Musa we [bashqa] peyghemberlerning
[agah-guwahliqi] bar; ular shularni anglisun»
— dédi. 30 Lékin u: «Yaq, i Ibrahim ata,
eger ölgenlerdin biri tirilip ularning aldigha
barsa, ular towa qilidu» — dédi. 31 Emma
Ibrahim uninggha: «Eger ular Musa we [bashqa]
peyghemberlerning [guwahliqini] anglimisa,
hetta ölgenlerdin birsi tirilsimu, ular yenila
ishinishni ret qilidu» — dédi.

17 U muxlislirigha mundaq dédi: —
Insanni putlashturidighan ishlar bolmay
qalmaydu; lékin shu putlashturush wasitichisi
bolghan ademning haligha way! 2 Bundaq
ademning bu kichik balilardin birini [gunahqa]
putlashturghan bolsa, boynigha tügmen téshi
ésilghan halda déngizgha tashliwétilgini ewzel
bolatti. 3 Özünglargha agah bolunglar! Eger
qérindishing gunah qilghan bolsa, uninggha
tenbih-nesihet qilghin. U towa qilsa uni
epu qilghin. 4 Mubada u bir kün ichide
sanga yette mertiwe gunah qilsa we yette
mertiwe yéninggha kélip: Towa qildim, dése,
uni yenila epu qilghin. 5 Shuning bilen rosullar
Rebge: Ishench-étiqadimizni ashurghin, —
déyishti. 6 We Reb ularghа mundaq dédi:
— Silerde qicha uruqidek zerriche ishench
bolsa idi, siler awu üjme derixige: «Yiltizingdin
qomurulup, déngizgha köchüp tikil!» désenglar,
u sözünglarni anglap köchetti. 7 Lékin
aranglardin kimning yer heydeydighan yaki mal
baqidighan bir quli bolsa we u étizliqtin qaytip
kelgende, uninggha: «Tézrek kélip dastixanda
olturghin», deydighanlar barmu? 8 U belki
uninggha: «Méning tamiqimni teyyar qil, men
yep-ichip bolghuche bélingni baghlap méni
kütkin, andin özüng yep-ichkin, démesmu?
9 Qul emr qilin'ghinidek qilghini üchün
xojayin uninggha rehmet éytamdu? Méningche,
éytmaydu. 10 Shuninggha oxshash, silermu
özünglargha emr qilin'ghanning hemmisini ada
qilghininglardin kéyin: Biz erzimes qullarmiz;
biz peqet tégishlik burjimizni ada qilduq, xalas»,
deydighan bolisiler. 11 We shundaq boldiki, u
Yérusalémgha chiqip kétiwatqanda, Samariye
bilen Galiliyening otturisidin ötüp, 12 bir kentke
kirginide maxaw késilige giriptar bolghan on
adem uninggha uchrap, yiraqta toxtap, 13
awazlirini kötürüp: Ey Eysa, ustaz, bizge rehim
qilghaysen, dep ötündi. 14 Ularni körgende
u ularghа: Bérip özünglarni kahinlargha
körsitinglar, dédi. We shundaq boldiki, ular
yolda kétiwatqanda, [maxawdin] paklandi.
15 Ulardin bireylen özining saqayghinini
körgende yuqiri awaz bilen Xudani ulughlap,
keynige burulup, qaytti. 16 U kélip Eysaning
ayighigha yiqilip düm yétip teshekkür éytti.
U Samariyelik idi. 17 Eysa bu ishqa qarap:
Pak qilin'ghanlar on kishi emesmidi? Qalghan
toqquzeylen qéni? 18 Bu yat ellik musapirdin
bashqa, Xudagha hemdusana oqughili héchkim
qaytip kelmeptighu?! — dédi. 19 Andin u
héliqi ademge: — «Ornungdin tur, yolunggha
mangghin! Étiqading séni saqaytti!» — dédi.
20 [Bir küni] Perisiyler uningdin: «Xudaning
padishahliqi qachan kélidu?» dep sorighanda u
ularghа jawab bérip mundaq dédi: — Xudaning
padishahliqining kélishini köz bilen körgili
bolmas; 21 kishiler: «Qaranglar, u mana bu
yerde!» yaki «U yerde!» déyelmeydu. Chünki
mana, Xudaning padishahliqi aranglardidur. 22

Kéyin u muxlislirigha yene mundaq dédi: —
«Shundaq künler kéliduki, siler Insan'oghlining
künliridin birer künini bolsimu körüshke teshna
bolisiler, lékin körelmeysiler. 23 Shu chaghda
kishiler silerge: «Mana u bu yerde!» we yaki
«Mana u u yerde!» deydu; siler ne barmanglar ne
ularning keynidin yügürmenglar. 24 Chünki goya
asmanning bir chétidin chaqmaq chéqip yene
bir chétigiche yorutidighandek, Insan'oghlining
öz künide hem shundaq bolidu. 25 Lékin u awwal
köp azab-oqubetlerni tartishi bu dewrdikiler
teripidin chetke qéqilishi muqerrerdur. 26
We Nuh [peyghemberning] künliride qandaq
bolghan bolsa, Insan'oghlining künliride hem
shundaq bolidu. 27 Taki Nuh kémige kirip
olturghan kün'giche, kishiler yep-ichip, öylinip
we yatliq bolup kéliwatqanidi; andin topan kélip
hemmisini halak qildi. 28 Hem yene, Lutning
künliride qandaq bolghan bolsa shundaq
bolidu — kishiler yep-ichip, soda-sétiq qilip,
tériqchiliq qilatti we öylerni salatti. 29 Lékin Lut
Sodom shehiridin chiqqan küni, asmandin ot
bilen günggürt yéghip, [bu sheherdikilerning]
hemmisini halak qildi. 30 Emdi Insan'oghli
ashkara bolidighan künde ene shundaq bolidu.
31 Shu küni, herkim ögzide turup, nerse-
kérekliri öyide bolsimu, alghili chüshmisun;
we shuninggha oxshash kimki étizliqta bolsa
[öyige] héch yanmisun. 32 Lutning ayalini
yadinglargha keltürünglar! 33 Kimki öz hayatini
qutquzmaqchi bolsa, uningdin mehrum bolidu,
lékin öz hayatidin mehrum bolghan kishi
uninggha érishidu. 34 Silerge shuni éytayki, u
kéchide ikki adem bir orunda yatidu; ulardin
biri élip kétilidu, yene biri qaldurulidu. 35 Ikki
ayal yarghunchaq béshida turup un tartiwatqan
bolidu; ulardin biri élip kétilidu, yene biri
qaldurulidu». 37 We ular uninggha jawaben: Ey
Reb, bu ishlar qeyerde yüz béridu? — dep soridi.
U ulargha: Jeset qaysi yerde bolsa, quzghunlar
shu yerge toplishidu!

18 We u ulargha, boshashmay, herdaim dua
qilip turush kérekliki toghrisida bir temsil
keltürüp mundaq dédi: 2 — «Melum sheherde bir
sotchi bar iken. U Xudadinmu qorqmaydiken,
ademlergimu perwa qilmaydiken. 3 Shu
sheherde bir tul ayal bar iken we u daim
sotchining aldigha kélip: «Eyibkardin heqqimni
élip bergin» dep telep qilidiken. 4 U xéli
waqitqiche uni ret qiptu; biraq kéyin könglide:
Xudadinmu qorqmaymen, ademlergimu perwa
qilmaymen, 5 lékin bu tul xotun méni aware qilip
kétiwatidu, uning manga chaplishiwélip méni
halimdin ketküzüwetmesliki üchün herhalda
uning dewayini sorap qoyay!» — dep oylaptu».
6 Reb: Qaranglar, adaletsiz bu sotchining néme
dégenlirige! 7 U shundaq qilghan yerde,
Xuda Özige kéche-kündüz nida qiliwatqan
tallighan bendilirige qandaq qilar? Gerche Xuda
Öz bendilirige hemderd bolush bilen birge
[rezillikke] uzun'ghiche sewr-taqet qilsimu,
axirida bendilirining derdige yetmesmu? 8
Men silerge éytayki: U ularning derdige yétip
nahayiti tézla heqqini élip béridu! Lékin
Insan'oghli kelgende yer yüzide iman-ishench
tapalamdu? — dédi. 9 U özlirini heqqaniy dep
qarap, bashqilarni közige ilmaydighan bezilerge
qaritip, mundaq bir temsilni éytti: 10 — Ikki
adem dua qilghili ibadetxanigha bériptu. Biri
Perisiy, yene biri bajgir iken. 11 Perisiy öre
turup öz-özige mundaq dua qiliptu: — «Ey Xuda,
méning bashqa ademlerdek bulangchi, adaletsiz,
zinaxor we hetta bu bajgirdek bolmighinim
üchün sanga shükür! 12 Her heptide ikki
qétim roza tutimen we tapqanlirimning ondin
bir ülüshini sediqe qilimen». 13 Biraq héliqi
bajgir yiraqta turup béshini kötürüp asman'gha
qarashqimu pétinalmay meydisige urup turup:
«Ey Xuda, men mushu gunahkargha rehim
qilghaysen!» — deptu. 14 Men silerge shuni
éytayki, bu ikkiylendin [Perisiy] emes, belki
[bajgir] kechürümge ériship öyige qaytiptu.
Chünki herkim özini üstün tutsa töwen qilinar,
lékin kimki özini töwen tutsa üstün kötürüler.
15 Emdi qolini tegküzsun dep, kishiler kichik
balilirinimu uning aldigha élip kéletti. Lékin
buni körgen muxlislar ularni eyiblidi. 16
Emma Eysa balilarni yénigha chaqirip: Kichik
balilarni aldimgha kelgili qoyunglar, ularni
tosushmanglar. Chünki Xudaning padishahliqi
del mushundaqlardin terkib tapqandur. 17
Men silerge berheq shuni éytip qoyayki: Kimki

Xudaning padishahliqini sebiy balidek qobul
qilmisa, uninggha hergiz kirelmeydu, — dédi.
18 Melum bir hökümdar Eysadin: I yaxshi ustaz,
menggülük hayatqa waris bolmaq üchün néme
ishni qilishim kérek, — dep soridi. (aiōnios g166)
19 Lékin Eysa: Méni néme üchün yaxshi deysen?
Yaxshi bolghuchi peqet birla, yeni Xudadur.
20 Emrlerni bilisen: — «Zina qilma, qatilliq
qilma, oghriliq qilma, yalghan guwahliq berme,
atangni we anangni hörmet qil» — dédi. 21 —
Bularning hemmisige kichikimdin tartip emel
qilip kéliwatimen, — dédi u. 22 Eysa buni anglap
uninggha: — Sende yene bir ish kem. Pütkül mal-
mülkingni sétip, pulini yoqsullargha üleshtürüp
bergin we shundaq qilsang, ershte xezineng
bolidu; andin kélip manga egeshkin! — dédi.
23 Emma u bu gepni anglap tolimu qayghugha
chömüp ketti; chünki u nahayiti bay idi. 24
Tolimu qayghugha chömüp ketkenlikini körgen
Eysa: — Mal-dunyasi köplerning Xudaning
padishahliqigha kirishi némidégen tes-he!
25 Tögining yingnining közidin ötüshi bay
ademning Xudaning padishahliqigha kirishidin
asandur! — dédi. 26 Buni anglighanlar: —
Undaq bolsa, kim nijatqa érishelisun? —
déyishti. 27 Emma u jawaben: — Insanlargha
mumkin bolmighan ishlar Xudagha mumkindur
— dédi. 28 Emdi Pétrus: — Mana, biz bar-
yoqimizni tashlap sanga egeshtuq!? — dédi.
29 U ulargha: — Men silerge berheq shuni
éytayki, Xudaning padishahliqi üchün öy-
waq ya ata-anisi ya qérindashliri ya ayali
ya baliliridin waz kechkenlerning herbiri 30
bu zamanda bularga köp hessilep muyesser
bolidu we kélidighan zamandimu menggülük
hayatqa érishmey qalmaydu. — dédi. (aiōn
g165, aiōnios g166) 31 Andin u on ikkeylenni
öz yénigha élip ularga mundaq dédi: —
Mana, biz hazir Yérusalémgha chiqiwatimiz
we peyghemberlerning Insan'oghli toghrisida
pütkenlirining hemmisi [shu yerde] emelge
ashurulidu. 32 Chünki u yat ellerning qoligha
tapshurulidu we ular uni mesxire qilip,
xarlaydu, uning üstige tüküridu; 33 ular
uni qamchilighandin kéyin öltürüwétidu;
we u üchinchi küni qayta tirilidu, —
dédi. 34 Biraq ular bu sözlerdin héchnémini
chüshenmidi. Bu sözning menisi ulardin
yoshurulghan bolup, uning néme éytqinini
bilelmey qaldi. 35 We shundaq ish boldiki, u
Yérixo shehirige yéqinlashqanda, bir kor kishi
yolning boyida olturup tilemchilik qiliwatatti.
36 U köpchilikning ötüp kétiwatqanliqini anglap:
— Néme ish bolghandu? — dep soridi. 37
Xeq uninggha: — Nasaretlik Eysa bu yerdin
ötüp kétiwatidu, — dep xewer berdi. 38 — I
Dawutning oghli Eysa, manga rehim qilghaysen!
— dep warqirap ketti u. 39 We Eysaning
aldida méngiwatqanlar uni: — Shük oltur!
dep eyibleshti. Biraq u: — I Dawutning oghli,
manga rehim qilghaysen! — dep téximu qattiq
warqiridi. 40 Eysa qedimini toxtitip, uni aldigha
bashlap kélishni buyrudi. Qarighu uninggha
yéqin kelgende u uningdin: 41 — Sen méni néme
qilip ber, deysen? — dep soridi. — I Rebbim,
qayta köridighan bolsam'idi! — dédi u. 42 Eysa
uninggha: — Köridighan bolghin! Étiqading
séni saqaytti, — dédi. 43 We uning közi shuan
échildi; u Eysagha egiship, yol boyi Xudani
ulughlap mangdi. We barliq xalayiqmu buni
körüp Xudagha medhiye oqudi.

19 U Yérixo shehirige kirip uningdin ötüp
kétiwatatti. 2 Mana shu yerde Zakay
isimlik bir kishi bar idi. U «bash bajgir» bolup,
intayin bay idi. 3 U Eysaning qandaq adem
ikenlikini körüshke purset izdewatatti, lékin
boyi pakar bolghachqa, xelqning toliliqidin
uni körelmeytti. 4 Shunga u aldi terepke
yügürüp bérip, uni körüsh üchün bir tüp üjme
derixige yamishiip chiqti; chünki Eysa u yol
bilen ötetti. 5 We Eysa u yerge kelgende
yuqirigha qarap uni körüp uninggha: — Zakay,
chapsan chüshkin! Chünki men bügün séning
öyüngde qonushum kérek, — dédi. 6 U aldirap
chüshüp, xushalliq bilen uni [öyide] méhman
qildi. 7 Bu ishni körgen xalayiqning hemmisi: U
gunahkar kishiningkide qon'ghili kirip ketti! —
dep ghotuldiship ketti. 8 Lékin Zakay ornidin
turup Rebge: — I Rebbim, mana, mülkümning
yérimini yoqsullargha bérimen; eger birawni
yalghandin shikayet qilip uningdin birnéme
ündürüwalghan bolsam birige tötni qayturimen,

— dédi. 9 Buning bilen Eysa uninggha [qarap]: —
Bügün nijat bu öyge kirdi. Chünki bu kishi hem
Ibrahimning oghlidur! 10 Chünki Insan'oghli
ézip ketkenlerni izdep qutquzghili keldi, —
dédi. 11 Xalayiq bu sözlerni tingshawatqanda
u yene söz qilip bir temsilni qoshup éytti.
Chünki u Yérusalémgha yéqinlashqanidi we
ular: «Xudaning padishahliqi derhal namayan
bolidighu!?» — dep oylashqanidi. 12 Shunga u
mundaq dédi: Bir aqsöngek padishahliq textige
ériship kélish üchün yiraq bir yurtqa qarap
yolgha chiqiptu. 13 [Awwal] u özining on
qulini chaqirip, ulargha on tillani üleshtürüp
bérip: «Men qaytip kelgüche [buning bilen]
oqet qilinglar» — deptu. 14 Biraq öz yurt
puqraliri uninggha öch bolghachqa, keynidin
elchilerni ewetip: «Bu kishining üstimizge
padishah bolushini xalimaymiz!» deptu. 15
We u padishahliq mensipige ériship qaytip
kelgende shundaq boldiki, herbirining tijaret
bilen qanche payda tapqinini bilmekchi bolup,
pulini tapshurghan héliqi qullirini öz aldigha
chaqirtiptu. 16 We awwalqisi kélip: «I xojam,
sili bergen tilla on tilla payda qildi» deptu. 17
«Yaraysen, ey yaxshi qul! Sen kichikkine ishta
ishenchlik chiqqanliqing üchün on sheherge
hakim bolghin» — deptu xojayin uninggha.
18 Ikkinchisi kélip: «I xojam, sili bergen tilla
besh tilla payda qildi» deptu. 19 Xojayin
uninggha hem: «Sen hem besh sheherge hakim
bolghin» deptu. 20 Lékin yene birsi kélip: «I
xojam, mana sili bergen tilla! Buni yaghliqqa
chigip bir jayda qoyup saqlidim. 21 Chünki sili
qattiq adem ikenla, sili amanet qilmighanliridin
payda ündürüp, özliri térimighanliridin hosul
yighila. Shuning üchün silidin qorqtum»
deptu. 22 Emma [xojayini] uninggha: «Ey eski
qul, sanga öz aghzingdin chiqqan sözliring
boyiche höküm qilay. Sen méning amanet
qilmay ündürüwalidighan, térimay turup
yighiwalidighan qattiq adem ikenlikimni bilip
turup, 23 néme üchün méning pulumni
xezinichilerge amanet qoymiding? Men qaytip
kelgende, uni ösümi bilen almasmidim?» —
deptu. 24 Andin u yénidikilerge: «Uningdiki
tillani élip on tilla tapqan qulgha béringlar!»
dep buyruptu. 25 Ular uninggha: «I xoja, uning
on tillasi tursa!» — deptiken, 26 [hojayin yene
mundaq deptu]: «— Chünki men silerge shuni
éytayki, kimde bar bolsa, uninggha téximu
köp bérilidu; emma kimde yoq bolsa, hetta
uningda bar bolghanlirimu uningdin mehrum
qilinidu. 27 Emdi üstige padishah bolup höküm
sürüshümni xalimighan düshmenlirimni bolsa,
ularni keltürüp, méning aldimda qetl qilinglar».
28 U bu ishlarni éytqandin kéyin, Yérusalémgha
chiqishqa aldigha qarap mangdi. 29 We shundaq
boldiki, u Zeytun téghining étikidiki Beyt-Fagi
we Beyt-Aniya yézilirigha yéqin kelginide, ikki
muxlisigha munularni tapilap aldin ewetti:
30 — Siler udulunglardiki yézigha béringlar.
U yerge kiripla héch adem balisi minip
baqmighan, baghlaqliq bir texeyni körisiler.
Uni yéship bu yerge yétilep kélinglar. 31 Eger
birsi silerdin: «Némishqa buni yéshisiler?»
dep sorap qalsa, siler uninggha: «Rebning
buninggha hajiti chüshti» — denglar. 32
Shuning bilen ewetilgenler bériwidi, ish del
u ulargha éytqandek boldi. 33 Ular texeyni
yéshiwatqanda, uning igiliri ulardin: — Texeyni
némishqa yéshisiler? — dep soridi. 34 Ular:
— Rebning uninggha hajiti chüshti, — dédi.
35 Ular uni Eysaning aldigha yétilep keldi;
we yépincha-chapanlirini texeyning üstige
sélip, Eysani yölep üstige mindürdi. 36 U
kétip barghinida, xelqler yépincha-chapanlirini
yolgha payandaz qilip saldi. 37 We u Zeytun
téghidin chüshüsh yoligha yéqinlashqinida,
pütkül muxlislar jamaiti shadlinip, öz közi
bilen körgen qudretlik möjiziler üchün awazini
kötürüp: «Perwerdigarning namida kelgen
padishah mubarektur! Asmanlarda tinch-
inaqliq tiklen'gey, ershielada shan-sherep ayan
bolghay!» dep towliship Xudagha medhiye
oqushqa bashlidi. 39 Lékin topning ichide bezi
Perisiyler uninggha: — Ey ustaz, muxlisliringgha
[mushu gepliri üchün] tenbih ber! — déyishti.
40 Biraq u ulargha jawaben: — Silerge shuni
éytayki, bular jim turghan bolsa, hetta bu
tashlarmu chuqan sélishqan bolatti, — dédi.
41 Emdi u sheherge yéqinliship uni körüp,
uning üchün yighlap mundaq dédi: 42 — [I

Yérusalém]! Sen bügün, bu küningde, tinch-
amanliqing üchün néme kérek bolghinini
bilseng idi! Kashki, bu ishlar hazir közliringdin
yoshurundur. 43 Chünki shundaq künler
béshinggha kéliduki, düshmenliring etrapingni
qasha-istihkam bilen qorshap séni qamap töt
tereptin qistaydu. 44 Ular séni we [sépiling]ning
ichingdiki baliliringni yer bilen yeksen qilip,
hetta tashni tashning üstidimu qaldurmaydu;
chünki [Xuda]ning séni yoqlighan peytini bilip
yetmiding. 45 We u ibadetxana hoylilirigha
kirip, u yerde élim-sétim qiliwatqanlarni
heydep chiqirip, 46 ularghа: — Muqeddes
yazmilarda: «Méning öyüm dua-tilawetxana
bolidu» dep pütülgen bolsimu, lékin siler uni
«bulangchilarning uwisi» qiliwaldinglar! —
dédi. 47 Shu waqitlarda u herküni ibadetxanida
telim béretti. Bash kahinlar, Tewrat ustazliri
we yurt chongliri uni yoqitishqa amal izdidi.
48 Lékin ular qandaq qol sélishni bilmeytti,
chünki barliq xelq uning sözini tingshash üchün
uninggha qattiq yépishqanidi.

20 We shu künlerdin bir küni u ibadetxanining
hoylilirida xelqqe telim bérip xush xewerni
élan qiliwatqanda, bash kahinlar we Tewrat
ustazliri bilen aqsaqallar uning aldigha kélip
uningdin: 2 — Bizge éytqin: Sen qiliwatqan
bu ishlarni qaysi hoquqqa asasen qiliwatisen?
Sanga bu hoquqni kim bergen? — dep soridi. 3
U ularghа jawab bérip: — Menmu silerdin bir
ishni soray; siler manga éytip béringlarchu, 4
— Yehya yürgüzgen chömüldürüsh ershtinmu,
yaki insanlardinmu? — dep soridi. 5 Ular
özara mulahize qiliship: — Eger «Ershtin
kelgen» dések, u bizge: «Undaqta, siler néme
üchün [Yehyagha] ishenmidinglar?» deydu. 6
Eger: «Insanlardin kelgen» dések, bu barliq
xalayiq bizni chalma-kések qilip öltüridu.
Chünki ular Yehyaning peyghember ikenlikige
ishendürülgen, — déyishti. 7 We ular: — [Uning]
[hoquqining] qeyerdin kelgenlikini bilmeymiz,
— dep jawab bérishti. 8 Eysa ularghа: —
Undaqta, menmu bu ishlarni qaysi hoquqqa
asasen qiliwatqanliqimni éytmaymen, — dédi.
9 U xalayiqqa munu temsilni sözleshke bashlidi:
— «Bir kishi bir üzümzarliq berpa qilip, uni
baghwenlerge ijarige bérip, özi yaqa yurtqa
bérip u yerde uzun waqit turuptu. 10 Üzümlerni
yighidighan mezgil kelgende baghwenlerning
üzümzarliqtiki méwidin uninggha bérishke
qulliridin birini ularining yénigha ewetiptu.
Lékin baghwenler uni urup-dumbalap quruq
qol yanduruwétiptu. 11 U yene bashqa bir
qulni ewetiptu. Lékin ular unimu dumbalap,
xarlap, yene quruq qol qayturuwétiptu. 12 U
yene üchinchisini ewetiptu; ular unimu urup
yarilandurup, talagha heydep chiqiriwétiptu.
13 [Axirda] üzümzarliqning xojayini: «Qandaq
qilsam bolar? Söyümlük oghlumni ewetey; ular
uni körse, hech bolmighanda uning hörmitini
qilar?» deptu. 14 Biraq baghwenler uning
oghlini körüp bir-biri bilen meslihetliship:
«Bu bolsa mirasxor; kélinglar, uni jayliwéteyli,
andin miras bizningki bolidu» déyishiptu. 15
Shuning bilen ular uni üzümzarliqning sirtigha
achiqip öltürüwétiptu. Emdi bundaq ehwalda
üzümzarliqning xojayini ularni qandaq qilidu?
16 U kélip u baghwenlerni yoqitip üzümzarliqni
bashqilargha tapshuridu». Xalayiq buni anglap:
— Bundaq ishlar hergiz bolmisun! — déyishti.
17 Lékin u ularghа közlirini tikip mundaq
dédi: — Undaq bolsa, muqeddes yazmilarda
«Tamchilar tashliwetken tash bolsa, Burjek téshi
bolup tiklendi» dep yézilghan söz zadi némini
körsitidu? 18 Bu «tash»qa yiqilghan kishi pare-
pare bolup kétidu; lékin bu tash herkimning
üstige chüshse, uni kukum-talqan qiliwétidu.
19 Bash kahinlar we Tewrat ustazliri uning
bu temsili özlirige qaritip éytqanliqini bilip
shu haman uninggha qol sélish yolini izdidi;
lékin ular xalayiqtin qorqushti. 20 Shunga ular
uning keynidin marap, uni [Rim] waliyisining
hökümranliqida soraqqa tartishqa tapshurush
üchün birnechche ademlerni sétiwélip, soqunup
kirishke ewetti. Ular semimiy qiyapetke
kiriwélip, uning sözidin yochuq izdep yüretti.
21 Ular uninggha mundaq soal qoydi: — Ey
ustaz, silini durus söz qilidighan we durus
telim béridighan, héchqandaq ademning yüz-
xatirisini [qet'iy] qilmaydighan, belki Xudaning
yolini sadiqliq bilen ögitip kéliwatqan adem
dep bilimiz. 22 [Rim impératori] Qeyserge baj-

séliq tapshurush Tewrat qanunigha uyghunmu-
yoq?». 23 Emma u ularning hiylisini körüp yétip
ularga: — Némishqa méni sinimaqchisiler? 24
Manga bir kümüsh dinar körsitinglar. Buning
üstidiki süret we nam-isim kimning? — dédi.
Ular uninggha: Qeyserningki, — dédi. 25
We u ularga: — Undaq bolsa, Qeyserning
heqqini Qeyserge, Xudaning heqqini Xudagha
tapshurunglar, — dédi. 26 Ular xalayiqning
aldida uning sözliridin uni tutuwalghudek
héchqandaq yochuq tapalmidi. Ular uning bu
jawabigha heyranuhes bolup, zuwani tutuldi. 27
We «ölgenler tirilmeydu» dep inkar qilidighan
Saduqiylarning beziliri uning aldigha kélip
soal qoyup mundaq dédi: 28 — Ustaz, Musa
[peyghember Tewratta] bizge: «Ayali bar, emma
perzent körmigen kishi ölüp ketse, ölgüchining
aka yaki inisi tul qalghan yenggisini emrige élip,
qérindishi üchün nesil qaldurushi kérek» — dep
yazghan. 29 Emdi yette aka-uka bar idi. Chongi
öylen'gendin kéyin perzent körmey alemdin
ötti. 30 Ikkinchi qérindishi ayalini emrige
élip, perzent körmey alemdin ötti. 31 Andin
üchinchisi uni aldi; shundaq qilip, yettisi uni
emrige élip perzent körmey öldi. 32 Hemmisidin
kéyin ayalmu öldi. 33 Emdi tirilish künide bu
ayal ularning qaysisiningki bolar? Chünki yettisi
uni xotunluqqa alghan-de?! 34 Eysa ularga
mundaq jawab berdi: — Bu alemning perzentliri
öylinidu, yatliq bolidu. (aiōn g165) 35 Lékin u
alemdin nésiwe bolushqa, shundaqla ölüklerdin
tirilishke layiq sanalghanlar öylenmeydu,
yatliq bolmaydu. (aiōn g165) 36 Chünki ular
yene ölmeydu, perishtilerge oxshash bolidu;
«ölümdin tirilishtin tughulghan perzentler»
bolghachqa, ular Xudaning oghulliridur. 37
Emdi ölgenlerning tirildürülüshini hetta
Musa [peyghember] özimu ayan qilghan;
chünki [Tewrattiki] «tikenlik» dégen weqening
xatiriside u Perwerdigarni: «Ibrahimning
Xudasi, Ishaqning Xudasi we Yaqupning Xudasi»
dep bayan qilghan. 38 U ölüklerning Xudasi
emes, belki tiriklerning Xudasidur; chünki
uninggha nisbeten hemmeylen tiriktur! 39
Shuning bilen Tewrat ustazliridin birqanchisi
baha bérip: — Ustaz, yaxshi éytting, — dédi. 40
Chünki ulardin héchkim yene uningdin soal
sorashqa jür'et qilalmidi. 41 Emdi u ularga
soal qoydi: — Kishiler Mesihni qandaqsige
Dawutning oghli deydu? 42 Chünki Dawut özi
Zeburda: Perwerdigar méning Rebbimge éyttiki:
— «Men séning düshmenliringni textipering
qilghuche, Méning ong yénimda olturghin!» —
dégen'ghu? 44 Emma Dawut uni «Rebbim» dep
chaqirghan yerde, undaqta u qandaqmu uning
oghli bolidu? 45 We barliq xalayiq qulaq sélip
anglawatqanda, u muxlislirigha mundaq dédi:
— 46 — Tewrat ustazliridin hoshyar bolunglar.
Ular uzun tonlarni kiyiwalghan halda ghadiyip
yürüshke, bazarlarda kishilerning ularga
bolghan salamlirigha, sinagoglarda aldinqi
orunlarda, ziyapetlerdimu törde olturushqa
amraq kélidu. 47 Ular tul ayallarning
barliq öy-bésatlirini yewalidu we köz-köz
qilip yalghandin uzundin-uzun dualar qilidu.
Ularning tartidighan jazasi téximu éghir bolidu!

21 U béshini kötürüp qariwidi, baylarning
öz sediqilirini [ibadetxanidiki] iane
sanduqigha tashlighinini kördi. 2 U yene
sanduqqa ikki tiyinni tashlawatqan bir namrat
tul ayalnimu kördi. 3 Shuning bilen u: — Men
silerge berheq shuni éytip qoyayki, bu namrat
tul ayalning tashlighini hemmeylenningkidin
köptur. 4 Chünki ularning hemmisi özlirining
ashqanliridin iane qilip, Xudagha atighan
sadiqilerge qoshup tashlidi; lékin bu ayal
namratliqigha qarimay, özining tirikchilik
qilidighinining hemmisini iane qilip tashlidi.
5 We beziler ibadetxanining nepis tashlar we
Xudagha sunulghan hediyeler bilen qandaq
bézelgenliki toghrisida sözlishiwatatti. U: 6 —
Siler körüwatqan bu barliq nersilerge nisbeten,
shu künler kéliduki, hetta bir tal tashmu
tash üstide qaldurulmay, hemmisi gumran
qilinidu, — dédi. 7 Ular uningdin: — Ustaz, bu
dégenliring qachan yüz béridu? Bu ishlarning
yüz béridighanliqini ayan qilidighan qandaq
alamet bolidu? — dep soridi. 8 U mundaq
dédi: — Azdurulup kétishtin hézi bolunglar.
Chünki tola kishiler méning namimni sétip:
«Mana özüm shudurmen!» we «Ashu waqit
yéqinlashti!» deydu. Shunga ularning keynige

kirmenglar. 9 Siler urush we topilanglarning
xewirini anglighan waqtinglardimu wehimige
chüshmenglar; chünki bu ishlarning awwal yüz
bérishi muqerrer. Lékin bular, zaman axiri yétip
keldi, dégenlik emes. 10 Andin u yene mundaq
dédi: — Bir millet yene bir millet bilen urushqa
chiqidu, bir padishahliq yene bir padishahliq
bilen urushqa chiqidu. 11 Jay-jaylarda shiddetlik
yer tewreshler, acharchiliqlar we wabalar
bolidu, [yer yüzide] wehshetler we asmanda
heywetlik alametler körünidu. 12 Biraq bu herbir
weqeler yüz bérishtin ilgiri, kishiler silerge
qol sélip tutqun qilidu we silerge ziyankeshlik
qilip, silerni sinagoglarning soraqlirigha
tapshuridu, zindanlargha tashlaydu; ular
méning namim tüpeylidin silerni padishah
we hökümdarlarning aldigha élip baridu, 13
we buning bilen [ularning aldida] guwahliq
bérish pursitinglar chiqidu. 14 Uning üchün
erzge qandaq jawab bérish toghrisida aldin'ala
héch oylanmasliqqa qelbinglarda qet'iy niyet
qilinglar. 15 Chünki men silerge barliq
düshmenliringlar reddiye we ret qilalmighudek
pasahetlik til we danishmenlik ata qilimen.
16 Hetta ata-ana, aka-uka, uruq-tughqan we
yar-buraderliringlarmu silerge xainliq qilip
tutup béridu we ular aranglardiki beziliringlarni
öltüridu. 17 Siler méning namim tüpeylidin
hemme ademning nepritige uchraysiler. 18
Halbuki, béshinglardiki bir tal chachmu halak
bolmaydu! 19 Sewr-chidamliq bolghininglarda,
jéninglargha ige bolalaysiler. 20 — Lékin
Yérusalémning [düshmen] qoshunliri teripidin
qorshiwélin'ghanliqini körgininglarda, uning
weyran bolush waqti yéqinliship qaptu,
dep bilinglar. 21 U chaghda Yehudiye
ölkiside turuwatqanlar taghlargha qachsun,
sheher ichide turuwatqanlar uningdin chiqip
ketsun, yézilarda turuwatqanlar sheherge
kirmisun. 22 Chünki shu chagh «intiqam
jazasini tartidighan künler»dur; shuning bilen
[muqeddes yazmilarda] barliq pütülgenler
emelge ashurulidu. 23 Emdi shu künlerde
hamilidar ayallar we bala émitidighanlarning
haligha way! Chünki bu zéminda éghir qischiliq
bolidu we [ershtiki] ghezep bu xelqning
béshigha chüshidu; 24 Ular qilichning bisida
yiqitilidu we tutqun qilinip, barliq ellerge
élip kétilidu; «yat ellerning waqti» toshquche,
Yérusalém yat ellerning ayagh astida qalidu.
25 — Quyash, ay, yultuzlardimu alametler
bolidu; yer yüzidiki eller arisida déngiz-
okyanlarning güldürlishidin we dolqunlarning
dawalghushliridin parakendichilik bolidu. 26
Ademler qorqup, yer yüzige kélidighan apetlerni
wehime ichide kütüp es-hoshini yoqitidu;
chünki asmandiki küchler lerzige kélidu. 27
Andin kishiler Insan'oghlining küch-qudret
we ulugh shan-sherep bilen bir bulut ichide
kéliwatqanliqini köridu. 28 Lékin bu alametler
körünüshke bashlighanda, qeddinglarni ruslap
béshinglarni kötürünglar, chünki bu silerni
azad qilishtiki nijat yéqinlashti, dégenliktur. 29
U ulargha mundaq bir temsilni sözlep berdi:
— Enjür derixi we bashqa barliq derexlerge
qaranglar. 30 Ularning yéngidin bixlan'ghanda
ulargha qarap, özünglar yazning yétip kélishige
az qalghanliqini bilisiler. 31 Shuningdek, baya
déyilgen alametlerning yüz bériwatqanliqini
körgininglarda, Xudaning padishahliqining
yéqin qalghalnliqini bilinglar. 32 Men silerge
berheq shuni éytip qoyayki, bu alametlerning
hemmisi emelge ashurulmay turup, bu dewr
ötmeydu. 33 Asman-zémin yoqilidu, biraq
méning sözlirim hergiz yoqalmaydu. 34 — Lékin
özünglargha agah bolunglarki, köngülliringlar
eysh-ishret, meyxorluq we tirikchilikning
ghem-endishiliri bilen bixudlashmisun, shu
küni üstünglargha tuyuqsiz chüshmisun. 35
Chünki u goya tuzaqtek barliq yer yüzide
herbir turuwatqanlarning béshigha chüshidu.
36 Shunga herqandaq waqitlarda hoshyar
bolunglar, yüz bérish aldida turuwatqan bu
ishlardin özünglarni qachurup Insan'oghli
aldida hazir bolup turushqa layiq hésablinish
üchün herdaim dua qilinglar, — dédi. 37
Emdi u kündüzliri ibadetxanida telim béretti,
axshamliri sheherdin chiqip, kéchini Zeytun
téghi dep atalghan taghda ötküzetti. 38 We barliq
xelq uning telimini anglighili tang seherde
ibadetxanigha kirip, uning yénigha kéletti.

22 Emdi pétir nan héyti («ötüp kétish héyti»
depmu atilidu) yéqinliship qalghanidi.
2 Bash kahinlar we Tewrat ustazliri uni
ölümge mehkum qilishqa amal izdep yüretti;
chünki ular xelqtin qorqatti. 3 Shu peytte
on ikkiylendin biri bolghan, Ishqariyot dep
atalghan Yehudaning könglige Sheytan kirdi. 4
U bérip bash kahinlar we ibadetxana pasiban
begliri bilen Eysani qandaq qilip ulargha tutup
bérish üstide meslihetleshti. 5 Ular intayin
xush bolup, Yehudagha pul bérishke kélishti.
6 Yehuda maqul bolup, uni xalayiqtin ayrim
qalghanda ulargha tutup bérishke muwapiq
purset izdeshke kirishti. 7 Emdi pétir nan
héytining [birinchi] küni yétip kelgenidi. Shu
küni «ötüp kétish héyti»gha atap qurbanliq
[qoza] soyulatti. 8 Shuning bilen Eysa Pétrus
bilen Yuhannagha: — Bérip bizge ötüp kétish
héytining [qozisini] birge yégili teyyarlanglar, —
dep ularni ewetti. 9 — Qeyerde teyyarlishimizni
xalaysen? — dep soridi ular. 10 U ulargha
mundaq dédi: — Sheherge kirsenglar, mana
u yerde kozida su kötürüwalghan bir er kishi
silerge uchraydu. Uning keynidin méngip u
kirgen öyge kiringlar. 11 We öy igisige: «Ustaz: —
Muxlislirim bilen ötüp kétish héytining tamiqini
yeydighan méhmanxana öy qeyerde? — dep
sorawatidu» denglar. 12 U silerni bashlap üstünki
qewettiki retlen'gen seremjanlashturulghan
chong bir éghiz öyni körsitidu. Mana shu
yerde teyyarliq qilip turunglar. 13 Shuning
bilen ikkisi bériwidi, hemme ishlar uning
éytqinidek bolup chiqti. Ular shu yerde ötüp
kétish héytining tamiqini teyyarlashti. 14 Emdi
waqti-saiti kelgende, Eysa dastixanda olturdi;
on ikki rosul uning bilen bille olturushti. 15
Andin u ulargha: — Men azab chékishtin ilgiri,
siler bilen ötüp kétish héytining bu tamiqigha
hemdastixanda bolushqa tolimu intizar bolup
kelgenidim. 16 Chünki silerge éytayki, bu héyt
ziyapitining [ehmiyiti] Xudaning padishahliqida
emelge ashurulmighuche, men buningdin qayta
yémeymen, — dédi. 17 Andin u bir jamni
qoligha élip, teshekkür éytti we muxlislirigha:
— Buni élip aranglarda teqsim qilip [ichinglar].
18 Chünki shuni éytayki, mundin kéyin
Xudaning padishahliqi kelmigüche, hergiz üzüm
sherbitidin qet'iy ichmeymen, — dédi. 19 Andin
u bir tal nanni qoligha élip, Xudagha teshekkür
éytti we uni oshtup, ulargha üleshtürüp bérip:
— Bu méning siler üchün pida bolidighan
ténimdur. Méni eslep turush üchün buningdin
yenglar, — dédi. 20 U shuningdek tamaqtin
kéyinki jamni qoligha élip mundaq dédi: — Bu
jamdiki sharab méning siler üchün tökülidighan
qénimda bolghan yéngi ehdidur. 21 Lékin
mana, méni tutup bergüchining qoli méning
bilen bir dastixandidur. 22 We Insan'oghli
derweqe özi toghrisida békitilgendek [alemdin]
kétidu; biraq Insan'oghlining tutup bérilishige
wasitichi bolghan ademning haligha way! 23
Andin muxlislar bir-biridin: — Arimizda zadi
kim mushundaq ishni qilishi mumkin? —
dep munazirige chüshüp kétishti. 24 Emdi
ularning arisida qaysimiz eng ulugh sanilishimiz
kérek dégen talash-tartish peyda boldi. 25 U
ulargha mundaq dédi: — Ellerdiki padishahlar
qol astidiki xelq üstidin buyruqwazliq qilip
idare qilidu, ularning üstidiki hoquqdarliri
«xelqperwer» dep atilidu. 26 Biraq siler shundaq
bolmanglar; belki aranglardiki eng mertiwiliki
özini eng kichikidek hésablisun we yétekchi
bolghanlar [hemmeylen'ge] xizmetkardek
bolsun. 27 Kim mertiwilik, dastixanda
olturghanmu yaki dastixandiki kütküchimu?
Dastixanda olturghini emesmu? Biraq men
bolsam aranglarda xizmitinglarda bolghuchi
kütküchidekturmen. 28 Siler bolsanglar,
béshimgha sinaqlar kelgende bashtin-axir men
bilen bille hemrah bolghansiler. 29 We xuddi
Atam manga padishahliq hoquqi békitkendek,
men silergimu shundaq békitimen. 30 Shuning
bilen siler méning padishahliqimda men bilen
bir dastixanda yep-ichisiler we textlerde
olturup, Israilning on ikki qebilisi üstidin höküm
chiqirisiler. 31 Reb yene [Pétrusqa]: — «Ey
Simon, Simon! Mana, Sheytan hemminglarni
xuddi bughday tasqighandek tasqap sinashni
tiligen. 32 Lékin étiqading yoqimisun dep
sanga dua qildim. Emdi sen towa qilip tüz
yolgha qaytqandin kéyin, qérindashliringni
mustehkemligin» — dédi. 33 — I Reb, — dédi

Pétrus, — Men sen bilen bille zindan'gha
tashlinip, bille ölümge bérishqa teyyarmen! 34
U uninggha: — I Pétrus, sanga éytayki, bügün
xoraz chillighuche, sen «Uni tonumaymen»
dep mendin üch qétim tanisen, dédi. 35 Andin,
u ulardin: — Silerni hemyansiz, xurjunsiz
we keshsiz [seperge] ewetkinimde silerning
birer nersenglar kem bolup qalghanmu? —
dep soridi. Ular: — Yaq, dédi. 36 Shuning
bilen u ulargha: — Lékin hazir her kimning
hemyani bolsa, uni alsun; shundaq hem
xurjuni bolsa, uni alsun we bir kimning qilichi
bolmisa, chapinini sétip birdin qilich alsun. 37
Chünki men silerge shuni éytayki, [muqeddes
yazmilarda]: «U jinayetchiler qatarida sanilidu»
dep pütülgen söz mende choqum emelge
ashurulidu. Chünki ménin toghramdiki barliq
ishlar toluq emelge ashmay qalmaydu — dédi.
38 — I Reb, qarighin, bu yerde ikki qilich bar
iken, dédi ular. — Boldi, yétidu! — dédi u
ulargha. 39 Andin u chiqip, aditi boyiche Zeytun
téghigha yol aldi; uning muxlisliri uninggha
egiship bardi. 40 U yerge yétip barghanda u
ulargha: — Azdurulmasliqinglar üchün dua
qilinglar, — dédi. 41 Andin, ulardin bir tash
étimiche nériraq bérip, tizlinip turup: 42
— I Ata, xalisang, bu qedehni mendin élip
ketkeysen. Lékin ménin emes, belki Séning
iradeng ada qilinsun — dep dua qildi; 43 we
asmandin bir perishte uninggha körünüp uni
quwwetlendürdi. 44 U qattiq azabta tolghinip
téximu ixlasliq bilen dua qiliwerdi. Buning bilen
uning terliri yerge tökülgen qan tamchiliridek
chüshüshke bashlidi. 45 Andin duasini tügitip,
ornidin turup, muxlislirining yénigha keldi.
Ularning ghemge chöküp halsizlinip mügdep
qalghanliqini körüwidi, ulargha: 46 — Uxlap
qalghininglar némisi? Azdurulushtin saqlinish
üchün qopup dua qilinglar, — dédi. 47 Uning
sözi téxi ayaghlashmastinla, bir top ademler
peyda boldi. Ularni bashlap kelgüchi on
ikkeylendin biri bolghan Yehuda dégen kishi
idi; u Eysagha [salam bérip] söygili qéshigha
bardi. 48 Eysa uninggha: — Ey Yehuda, bir
söyüsh bilen Insan'oghlini tutup bérersenmu?
— dédi. 49 We Eysaning etrapidikiler néme
ish yüz béridighanliqini bilip yétip: — I
Reb, qilich bilen uraylimu? — dédi. 50 We
ulardin biri [qilichini kötürüp], bash kahinning
chakirigha urup, ong quliqini shiliwetti. 51
Biraq Eysa uninggha jawaben: — Boldi, toxta!
— dédi; u qolini uzitip quliqigha tegküzüp,
uni saqaytti. 52 Eysa özini tutqili kelgen bash
kahinlar, pasiban begliri we aqsaqallargha
qarap: — Bir qaraqchini tutidighandek qilich-
toqmaqlarni kötürüp kepsilerghu? 53 Muqeddes
ibadetxanida her küni siler bilen bille idim,
siler qol salmidinglar. Hazir bu silerge tewe
bolghan waqit-saettur we qarangghuluqning
höküm sürüshidur — dédi. 54 Ular Eysani
tutuwélip, bash kahinning öyige élip kélishti.
Pétrus yiraqtin egiship mangdi. 55 Emdi
ular hoylining otturisida ot yéqip chöriside
[issinip] olturghanda, Pétrus ularning arisigha
kirip olturdi. 56 Andin otning nurida uning
olturghinini körgen bir dédek uninggha tikilip
qarap turup: — Bu ademmu Eysa bilen bille
idi, — dédi. 57 Lékin u ténip: — Ey xotun, uni
tonumaymen! — dédi. 58 Andin uzun ötmey,
yene bireylen uni körüp: — Senmu ulardin
ikensen, — dédi. Lékin Pétrus: — Ey burader,
undaq emesmen! — dédi. 59 Andin bir saetche
ötkende bashqa bireylen: — Derheqiqet, bu hem
uning bilen bille idi; chünki umu Galiliyeliktur,
— dep ching turuwaldi. 60 Lékin Pétrus: —
Hey burader, néme dewatqiningni bilmeymen!
— dédi. We uning sözi ayaghlashmastinla,
xoraz chillidi. 61 Emdi Reb keynige burulup,
Pétrusqa tikilip qarap qoydi. Shuning bilen
Pétrus Rebning sözini, yeni: «Bügün xoraz
chillashtin ilgiri sen mendin üch qétim tanisen»
dégenlikini yadigha keltürdi. 62 We u tashqirigha
chiqip qattiq yighlap ketti. 63 Emdi Eysani
tutup turuwatqanlar uni mesxire qilishqa
we sawap-dumbilashqa bashlidi; 64 uning
közlirini téngip uningdin: — Séni urghan kimdu?
Qéni, bésharet bergin! — dep sorashti 65 we
uninggha buningdin bashqa yene nurghun
haqaretlerni yaghdurdi. 66 Tang atqanda, xelq
aqsaqalliri, yeni bash kahinlar we Tewrat
ustazliri yighilishti. Ular uni öz kéngeshmisige
élip bérip 67 uningdin: — Éyte, sen Mesihmu?

— dep sorashti. U ulargha jawaben: — Silerge
éytsammu, qet'iy ishenmeysiler. 68 Silerdin
birer soal sorisam, héch jawab bermeysiler. 69
Lékin bu waqittin bashlap Insan'oghli Hemmige
Qadirning ong yénida olturidu, — dédi. 70
— Undaqta, sen Xudaning Oghli ikensen-de?
— déyishti ular. U: — Dégininglardek men
shudurmen! — dep jawab berdi. 71 Shuning
bilen ular: — Emdi bashqa guwahchiliqning
bizge néme hajiti? Chünki özimiz uning öz
aghzidin chiqqinini angliduq! — déyishti.

23 Andin [kéngeshmidikilerning] hemmisi
ornidin turushup, uni [waliy] Pilatusning
aldigha élip bérishti. 2 U yerde ular uning
üstidin shikayet qilip: — Özini Mesih, yeni
padishah dep atiwélip, xelqimizni azdurup
we qutritip, Qeyserge baj-séliq tapshurushni
tosqan bu ademni bayqap uni tuttuq,
— déyishti. 3 Pilatus uningdin: — Sen
Yehudiylarning padishahimusen? — dep soridi.
U: — Éytqiningdek, — dep jawab berdi. 4
Andin Pilatus bash kahinlar bilen köpchilikke:
— Bu ademdin birer shikayet qilghudek ishni
tapalmidim, — dédi. 5 Lékin ular téximu qet'iy
halda: — U Galiliyedin tartip taki bu yergiche,
pütkül Yehudiyedimu telim bérish bilen xelqni
qutritidu. 6 Pilatus «Galiliye» dégen sözni
anglap: — Bu kishi Galiliyelikmu? — dep soridi 7
we uning Hérod [xanning] idare kilghan ölkidin
kelgenlikidin xewer tépip, uni Hérodqa yollap
berdi (u künlerde Hérodmu Yérusalémda idi). 8
Hérod Eysani körgende intayin xushal boldi.
Chünki u uzundin béri uninggha dair köp
ishlarni anglap, uningdin bir möjize körüsh
ümidide bolup, uni körüsh pursitini izdewatatti.
9 U Eysadin köp soallarni soridi, lékin u Hérodqa
bir éghizmu jawab bermidi. 10 Bash kahinlar we
Tewrat ustazliri yéqin turup uning üstidin he
dep erz-shikayet qiliwatatti. 11 Hérod xan we
uning leshkerliri uni xarlap mesxire qiliship,
uninggha shahane ton-kiyim kiydürüp, uni yene
Pilatusning aldigha qayturup yollidi. 12 Mana
shu kündin bashlap, Pilatus bilen Hérod dost
bolup qaldi; chünki ilgiri ular arisida adawet
bolghanidi. 13 Waliy Pilatus bash kahinlarni,
[Yehudiy] hökümdarlarni we xalayiqni yighip,
14 ulargha: — Siler bu ademning üstidin «Xelqni
azduridu we qutritidu» dep shikayet qilip
uni aldimgha tartip keldinglar. Mana, men
silerning aldinglarda uni soraq qilghinim bilen,
uningdin siler shikayet qilghan jinayetlerdin
birinimu tapalmidim. 15 Hérodmu tapmidi;
chünki men silerni uning aldigha ewettim.
Mana, uningda ölümge layiq héchqandaq jinayet
yoq iken. 16 Shunga men uni jazalap, andin
qoyup bérimen, — dédi 17 (uning her qétimliq
[ötüp kétish] héytida, [Yehudiy] [mehbuslardin]
birini ulargha qoyup bérish mejburiyiti bar
idi). 18 Lékin köpchilik tengla chuqan séliship:
— Buni yoqiting! Bizge Barabbasni qoyup
béring! — déyishti 19 (Barabbas bolsa sheherde
topilang kötürgenliki we qatilliq qilghanliqi
üchün zindan'gha tashlan'ghan mehbus idi). 20
Shuning bilen Pilatus Eysani qoyup bérishni
xalap, köpchilikke yene söz qilghili turdi. 21
Lékin ular jawaben yene chuqan séliship: —
Kréstligin, uni kréstligin! — dep warqirashti. 22
[Pilatus] üchinchi qétim ulargha: — Némishqa?
U zadi néme yamanliq qilghan? Men uningdin
ölümge layiq héch jinayet tapalmidim. Shuning
üchün men uni jazalap, qoyup bérimen, — dédi.
23 Biraq ular yenila he dep chuqan séliship: «U
kréstlensun!» dep telep qilip ching turuwaldi.
Ularning hemde bash kahinlarning chuqanliri
axir küchlük keldi. 24 Pilatus ularning telipi
boyiche ada qilinsun dep höküm chiqardi. 25 We
ularning tiliginini, yeni topilang kötürüsh we
qatilliq üchün zindan'gha tashlan'ghanni qoyup
bérip, Eysani ularning xahishigha tapshurup
berdi. 26 We ular uni élip kétiwatqanda, yolda
Kurini shehirilik Simon isimlik bir kishi sehradin
kéliwatatti; ular uni tutuwélip, kréstni uninggha
kötürgüzüp, Eysaning keynidin mangdurdi. 27
Eysaning keynide zor bir top xelq, shundaqla
uninggha échinip yigha-zar kötürüshiwatqan
ayallarmu egiship kéliwatatti. 28 Lékin Eysa
keynige burulup ulargha: — Ey Yérusalémning
qizliri! Men üchün yighlimanglar, belki özünglar
we baliliringlar üchün yighlanglar! 29 Chünki
silerge shundaq éghir künler kéliduki, kishiler:
«Tughmaslar, bala kötürmigen qorsaqlar we
émitmigen emchekler bextliktur!» — déyishidu.

30 Shu chaghda kishiler taghlargha: «Üstimizge
örül!», dönglüklerge: «üstimizni yap!» dep
nida qilishidu. 31 Chünki ademler yapyéshil
derexke shundaq ishlarni qilghan yerde, qurup
ketken derexke néme ishlar bolar?! — dédi. 32
Ikki jinayetchimu ölümge mehkum qilin'ghili
uning bilen teng élip kélin'genidi. 33 We ular
«bash söngek» dep atalghan jaygha kelgende,
u yerde uni we yene ikki jinayetchini, birini
uning ong yénida we yene birini sol yénida
kréstke tartti. 34 Eysa: — I Ata, ularni kechürgin,
chünki ular özining néme qiliwatqanliqini
bilmeydu, — dédi. [Leshkerler] chek tashlap,
uning kiyimlirini bölüshüwaldi. 35 Xalayiq
qarap turatti, Yehudiy hökümdarlarmu yénida
turup uninggha dimighini qéqip mesxire qilip:
Bashqilarni qutquzuptiken! Eger u rasttin
Xudaning Mesihi, Uning talliwalghini bolsa,
özini qutquzup baqsun! — déyishti. 36
Leshkerlermu uni mesxire qiliship, yénigha
bérip uninggha sirke tenglep: 37 — Eger sen
Yehudiylarning Padishahi bolsang, özüngni
qutquzup baq! — déyishti. 38 Uning üstidiki
[taxtaygha] grékche, latinche we ibraniyche
herpler bilen: «Bu kishi Yehudiylarning
Padishahidur» dep yézip qoyulghanidi. 39 Uning
bilen bille kréstke tartilghan ikki jinayetchining
biri uni haqaretlep: — Sen Mesih emesmiding?
Emdi özüngnimu, biznimu qutquze! — dédi.
40 Biraq yene biri uning gépige tenbih bérip:
Sen özüng oxshash hökümning tégide turup
Xudadin qorqmamsen? 41 Bizning jazalinishimiz
heqliq, chünki öz qilmishlirimizning tégishlik
jazasini tarttuq; lékin bu kishi héchqandaq
natoghra ish qilmighan'ghu! — dep jawab berdi.
42 Andin, u Eysagha: — I Reb, padishahliqing
bilen kelginingde, méni yad qilghin, — dédi. 43
Eysa uninggha: — Berheq, men sanga éytayki,
bügün sen men bilen bille jennette bolisen, —
dédi. 44 Hazir altinchi saet bolup, pütün zéminni
toqquzinchi saetkiche qarangghuluq basti. 45
Quyash nurini bermidi we ibadetxanining
perdisi tosattin otturisidin yirtilip ikki parche
bolup ketti. 46 Eysa qattiq awaz bilen nida
qilghandin kéyin: — I Ata! Rohimni qolunggha
tapshurdum, — dédi-de, tiniqi toxtap, jan
üzdi. 47 U yerde turghan yüzbéshi yüz bergen
ishlarni körüp: — Bu adem heqiqeten durus
adem iken! — dep Xudani ulughlidi. 48 We
bu menzirini körüshke yighilghan barliq xelq
yüz bergen ishlarni körüp kökreklirige urup
öylirige qaytishti. 49 We uni tonuydighan barliq
kishiler we Galiliyedin uninggha egiship kelgen
ayallar yiraqta turup, bu weqelerge qarap turdi.
50 We mana shu yerde kéngeshmidikilerdin
Yüsüp isimlik biri bar idi. U özi aqköngül
we adil adem bolup, ularning meslihetige we
qilghinigha qoshulmighanidi. Özi Yehudiye
ölkisidiki Arimatiya dégen bir sheherdin bolup,
Xudaning padishahliqini telmürüp kütetti.
52 U özi Pilatusning aldigha bérip Eysaning
jesitini bérishni telep qildi; 53 We uni krésttin
chüshürüp kanap bilen képenlep, qoram tashtin
oyup yasalghan, héchkim qoyulmighan bir
qebrige depne qildi. 54 Bu «teyyarliq küni»
bolup, shabat küni yéqinliship qalghanidi. 55 We
uning bilen Galiliyedin kelgen ayallar [Yüsüpke]
egiship, qebrini we uning jesetining qandaq
qoyulghinini kördi. 56 Andin yénip bérip etirler
we xush puraqliq buyumlarni teyyar qildi we
[Tewrattiki] emr boyiche shabat küni aram
élishti.

24 Emdi heptining birinchi künide tang yuray
dep qalghanda, ayallar özliri teyyarlighan
etirlerni élip, qebrige keldi. 2 Ular qebrining
aghzidiki tashning domilitiwétilgenlikini kördi;
3 we qebrige kirip qariwidi, Reb Eysaning
jesiti yoq turatti. 4 We shundaq boldiki, ular
buningdin patiparaq bolup turghanda, mana,
nur chaqnap turidighan kiyimlerni kiygen ikki
zat ularning yénida tuyuqsiz peyda boldi. 5
Ayallar qattiq wehimge chüshüp, yüzlirini yerge
yéqishti. Ikki zat ularga: — Néme üchün tirik
bolghuchini ölgenlerning arisidin izdeysiler? 6
U bu yerde emes, belki u tirildi! U téxi Galiliyede
turghan waqtida, uning silerge némini éytqinini,
yeni: «Insan'oghlining gunahkar ademlerning
qoligha tapshurulup, kréstlinip, üchinchi küni
qayta tirilishi muqerrerdur» dégenlirini eslep
béqinglar! — dédi. 8 We ular uning [del] shundaq
déginini ésige élishti; 9 we qebridin qaytip, bu
ishlarning hemmisini on bireylen'ge, shundaqla

qalghan muxlislarning hemmisige yetküzdi. 10
Rosullargha bu ishlarni yetküzgüchiler bolsa
Magdalliq Meryem, Yoanna we Yaqupning
anisi Meryem hemde ular bilen bille bolghan
bashqa ayallar idi. 11 Lékin [ayallarning
bu éytqanliri] ulargha epsanidek bilindi,
ular ularning sözlirige ishenmidi. 12 Biraq
Pétrus ornidin turup, qebrige yügürüp bardi.
U éngiship qebre ichige qariwidi, yalghuz
kanap képenlikning tilim-tilim parchilirini
körüp, yüz bergen ishlargha teejjüplinip
öyge qaytip ketti. 13 We mana, shu künde
ulardin ikkiylen Yérusalémdin on bir chaqirim
yiraqliqtiki Émayus dégen kentke kétip baratti.
14 Ular yüz bergen barliq ishlar toghrisida
sözliship kétiwatatti. 15 We shundaq boldiki,
ular sözliship-mulahiziliship kétiwatqanda,
mana Eysa özi ulargha yéqinliship kélip,
ular bilen bille mangdi; 16 lékin ularning
közliri uni tonushtin tutuldi. 17 U ulardin:
— Kétiwétip néme ishlar toghruluq munazire
qilishiwatisiler? — dep soridi. Ular qayghuluq
qiyapette toxtap, 18 ulardin Kliyopas isimlik biri
jawab bérip: — Yérusalémda turupmu, mushu
künlerde shu yerde yüz bergen weqelerdin
birdinbir xewer tapmighan musapir sen
oxshimamsen?! — dédi. 19 We u ulardin: — Néme
weqeler boldi? — dep soridi. «Nasaretlik Eysagha
munasiwetlik weqeler!» — dédi ular, — «U özi
Xudaning aldidimu, barliq xelqning aldidimu
emelde we sözde qudretlik bir peyghember
bolup, 20 bash kahinlar we hökümdarlirimiz
uni ölüm hökümige tapshurup, kréstletti. 21
Biz eslide uni Israilgha hemjemet bolup azad
qilidighan zat iken, dep ümid qilghaniduq.
Lékin ishlar shundaq boldi, hazir bu weqeler
yüz berginige üchinchi kün boldi; 22 yene
kélip, arimizdiki birnechche ayal hem bizni
hang-tang qalduruwetti. Chünki ular bügün
tang seherde qebrige bériptiken, 23 uning
jesitini tapalmay qaytip kélip: «Bizge birnechche
perishte ghayibane körünüshte ayan bolup,
«U tirik!» dédi» dep éytiptu. 24 Buning
bilen arimizdin birnechcheylen qebrige bérip,
ehwalning del ayallarning éytqinidek ikenlikini
bayqaptu. Lékin uni ularmu körmeptu». 25 Eysa
ulargha: — Ey nadanlar, peyghemberlerning
éytqanlirining hemmisige ishinishke qelbi
gallar! 26 Mesihning özige xas shan-sheripige
kirishtin burun, mushu japa-musheqqetlerni
béshidin ötküzüshi muqerrer emesmidi? —
dédi. 27 Andin pütün Tewrat-Zeburdin, Musa we
bashqa barliq peyghemberlerning yazmiliridin
bashlap u özi heqqide aldin pütülgenlirini
ulargha sherh bérip chüshendürdi. 28 Ular
baridighan kentke yéqinlashqanda, u yiraqraq
bir yerge baridighandek turatti. 29 Lékin ular
uni tutuwélip: — Kech kirip qaldi, hélila kün
olturidu. Biz bilen bille qonup qalghin, — dep
ötündi. Shuning bilen u ular bilen qon'ghili
öyge kirdi. 30 We shundaq boldiki, u ular
bilen dastixanda olturghanda, nanni qoligha
élip, Xudagha teshekkür éytti, andin nanni
oshtup ulargha tutti. 31 Ularning közliri shuan
échilip, uni tonudi; shuning bilen u ularning
aldidin ghayib boldi. 32 Ular bir-birige: — U
yolda biz bilen parangliship, bizge muqeddes
yazmilargha sherh bergende, yürek-baghrimiz
goya ottek yanmidimu?! — déyishti. 33 We
ular shu haman turup Yérusalémgha qaytip
keldi. Ular ikkisi on bireylen bilen ularning
hemrahlirining bir yerge yighilip turghinining
üstigila chüshti, ular: «Reb rasttin tiriliptu.
U Simon'gha körünüptu!» déyishiwatatti. 35
Shuning bilen ular ikkiylenmu yolda yüz
bergen ishlarni we u nanni oshtuwatqanda
uning özlirige qandaq tonulghinini köpchilikke
sözlep berdi. 36 We ular bu ishlar üstide
sözlishiwatqanda, [Eysa] özi tosattin ularning
otturisida peyda bolup: — Silerge aman-
xatirjemlik bolghay! — dédi. 37 Ular birer rohni
uchrattuqmu néme, dep xiyal qilip, alaqzade
bolushup wehimige chüshti. 38 U ulargha: —
Némige shunche alaqzade bolup kettinglar?
Némishqa qelbinglarda shek-guman chiqip
turidu? 39 Qollirimgha we putlirimgha qarap
béqinglar! Méning özüm ikenlikimni bilinglar!
Méni tutup körünglar, rohning et bilen söngiki
yoq, lékin mende barliqini körisiler, — dédi. 40
We shundaq dégech ulargha put-qolini körsetti.
41 Ular xushluqtin [közlirige] ishen'güsi kelmey
heyranuhes turghinida u ulardin: — Silerning

bu yerde yégüdek nersenglar barmu? — dep
soridi. 42 Ular bir parche béliq kawipi we bir
parche hesel könikini uninggha sunuwidi, 43 u
élip ularning aldida yédi. 44 Andin u ularghа:
— Mana bu men siler bilen bolghan waqtimda
silerge éytqan: «Musa xatiriligen Tewrat qanuni,
peyghemberlerning yazmiliri we Zeburda
méning toghramda pütülgenning hemmisi
choqum emelge ashurulmay qalmaydu» dégen
sözlirim emesmu? — dédi. 45 Shuning bilen
u muqeddes yazmilarni chüshinishi üchün
ularning zéhinlirini achti 46 we ularghа mundaq
dédi: — [Muqeddes yazmilarda] shundaq
aldin pütülgenki we shu ish Mesihning özige
toghra keldiki, u azab chékip, üchinchi künide
ölgenler arisidin tirilidu, 47 andin uning
nami bilen «Towa qilinglar, gunahlarning
kechürümige muyesser bolunglar» dégen xewer
Yérusalémdin bashlap barliq ellerge jakarlinidu.
48 Siler emdi bu ishlargha guwahchidursiler.
49 We mana, men Atamning wede qilghinini
wujudunglargha ewetimen. Lékin siler yuqiridin
chüshidighan küch-qudret bilen kiygüzülgüche,
sheherde kütüp turunglar». 50 We u ularni
Beyt-Aniya yézisighiche bashlap bardi we
qollirini kötürüp ularni beriketlidi. 51 We
shundaq boldiki, ularni beriketligende u
ulardin ayrilip asman'gha kötürüldi. 52 Ular
uninggha sejde qilishti we zor xushal-xuramliq
ichide Yérusalémgha qaytip kélip, 53 herdaim
ibadetxanida turup Xudagha shükür-sana
oqushup turdi.

Yuhanna

1 Muqeddemde «Kalam» bar idi; Kalam Xuda
bilen bille idi hem Kalam Xuda idi. 2
U muqeddemde Xuda bilen bille idi. 3 U
arqiliq barliq mewjudatlar yaritildi we barliq
yaritilghanlarning héchbiri uningsiz yaritilghan
emes. 4 Uningda hayatliq bar idi we shu
hayatliq insanlargha nur élip keldi. 5 We nur
qarangghuluqta parlaydu we qarangghuluq
bolsa nurni héch bésip chüsheligen emes. 6
Bir adem Xudadin keldi. Uning ismi Yehya
idi. 7 U guwahliq bérish üchün, yeni hemme
insan özi arqiliq ishendürülsun, dep nurgha
guwahchi bolushqa kelgenidi. 8 [Yehyaning]
özi shu nur emes, belki peqet shu nurgha
guwahliq bérishke kelgenidi. 9 Heqiqiy nur,
yeni pütkül insanni yorutquchi nur dunyagha
kéliwatqanidi. 10 U dunyada bolghan we dunya
u arqiliq barliqqa keltürülgen bolsimu, lékin
dunya uni tonumidi. 11 U öziningkilerge kelgen
bolsimu, biraq uni öz xelqi qobul qilmidi. 12
Shundaqtimu, u özini qobul qilghanlar, yeni
öz namigha étiqad qilghanlarning hemmisige
Xudaning perzenti bolush hoquqini ata qildi.
13 Uni qobul qilghan mushular ya qandin,
ya etlerdin, ya insan iradisidin emes, belki
Xudadin törelgen bolidu. 14 Kalam insan boldi
hem arimizda makanlashti we biz uning shan-
sheripige qariduq; u shan-sherep bolsa, Atining
yénidin kelgen, méhir-shepqet we heqiqetke
tolghan birdinbir yégane Oghliningkidur. 15
(Yehya uninggha guwahliq bérip: — Mana,
men [silerge]: «Mendin kéyin kelgüchi mendin
üstündur, chünki u men dunyagha kélishtin
burunla bolghanidi» déginim del mushu
kishidur! — dep jar qildi) 16 Chünki hemmimiz
uningdiki tolup tashqanlardin iltipat üstige
iltipat alduq. 17 Chünki Tewrat qanuni Musa
[peyghember] arqiliq yetküzülgenidi; lékin
méhir-shepqet we heqiqet Eysa Mesih arqiliq
yetküzüldi. 18 Xudani héchkim körüp baqqan
emes; biraq Atining quchiqida turghuchi,
yeni birdinbir Oghul Uni ayan qildi. 19
Yérusalémdiki Yehudiylar Yehyadin «Sen
kimsen?» dep sürüshte qilishqa kahinlar bilen
Lawiylarni uning yénigha ewetkende, uning
ulargha jawaben bergen guwahliqi mundaq
idi: 20 U étirap qilip, héch ikkilenmey: —
«Men Mesih emesmen» — dep éniq étirap
qildi. 21 Ular uningdin: — Undaqta özüng
kim bolisen? Ilyas [peyghember]musen? —
dep soridi. — Yaq, men u emesmen, — dédi
u. — Emise, sen héliqi peyghembermusen?
— dep soridi ular. U yene: — Yaq! — dédi.
22 Shunga ular uningdin: — Undaqta, sen
zadi kim bolisen? Bizni ewetkenlerge jawab
bérishimiz üchün, [bizge éytqin], özüng
toghruluq néme deysen? — dep soridi. 23 Yehya
mundaq jawab berdi: — Yeshaya peyghember
burun éytqandek, chölde «Rebning yolini tüz
qilinglar» dep towlaydighan awazdurmen! 24
Emdi [Yérusalémdin] ewetilgenler Perisiylerdin
idi. Ular yene Yehyadin: — Sen ya Mesih,
ya Ilyas yaki héliqi peyghember bolmisang,
néme dep kishilerni sugha chömüldürisen?
— dep soridi. 26 Yehya ulargha mundaq
dep jawab berdi: — Men kishilerni sughila
chömüldürimen, lékin aranglarda turghuchi
siler tonumighan birsi bar; 27 u mendin kéyin
kelgüchi bolup, men hetta uning keshining
boghquchini yéshishkimu layiq emesmen! 28
Bu ishlar Iordan deryasining sherqiy qétidiki
Beyt-Aniya yézisida, yeni Yehya peyghember
kishilerni [sugha] chömüldürüwatqan yerde
yüz bergenidi. 29 Etisi, Yehya Eysaning özige
qarap kéliwatqanliqini körüp mundaq dédi:
— Mana, pütkül dunyaning gunahlirini élip
tashlaydighan Xudaning qozisi! 30 Mana,
men [silerge]: «Mendin kéyin kelgüchi birsi
bar, u mendin üstündur, chünki u men
dunyada bolushtin burunla bolghanidi»
déginim del mushu kishidur! 31 Men burun uni
bilmisemmu, lékin uni Israilgha ayan bolsun
dep, kishilerni sugha chömüldürgili keldim.
32 Yehya yene guwahliq bérip mundaq dédi:
— Men Rohning paxtek halitide asmandin
chüshüp, uning üstige qon'ghanliqini kördüm.
33 Men eslide uni bilmigenidim; lékin méni
kishilerni sugha chömüldürüshke Ewetküchi
manga: «Sen Rohning chüshüp, kimning üstige
qon'ghanliqini körseng, u kishilerni Muqeddes

Rohqa chömüldürgüchi bolidu!» dégenidi.
34 Men derweqe shu ishni kördüm, shunga
uning heqiqeten Xudaning Oghli ikenlikige
guwahliq berdim! 35 Etisi, Yehya ikki muxlisi
bilen yene shu yerde turatti. 36 U [u yerdin]
méngip kétiwatqan Eysani körüp: — Qaranglar!
Xudaning qozisi! — dédi. 37 Uning bu sözini
anglighan ikki muxlis Eysaning keynidin
méngishti. 38 Eysa keynige burulup, ularning
egiship kéliwatqinini körüp ulardin: — Néme
izdeysiler? — dep soridi. Ular: — Rabbi (bu
[ibraniyche söz bolup], «ustaz» dégen menide),
qeyerde turisen? — dédi. 39 — Bérip körünglar,
— dédi u. Shuning bilen, ular bérip uning
qeyerde turidighanliqini kördi we u küni
uning bilen bille turdi (bu waqit shu künning
oninchi saiti idi). 40 Yehya [peyghemberning]
yuqiriqi sözini anglap, Eysaning keynidin
mangghan ikkiylenning biri Simon Pétrusning
inisi Andriyas idi. 41 Andriyas awwal öz akisi
Simonni tépip, uninggha: — Biz «Mesih»ni
taptuq! — dédi («Mesih» ibraniyche söz bolup,
grék tilida «Xristos» dep terjime qilinidu) 42
we akisini Eysaning aldigha élip bardi. Eysa
uninggha qarap: Sen Yunusning oghli Simon;
buningdin kéyin «Kifas» dep atilisen, — dédi
(menisi «tash»tur). 43 Etisi, Eysa Galiliye
ölkisige yol almaqchi idi. U Filipni tépip,
uninggha: — Manga egiship mang! — dédi
44 (Filip Beyt-Saidaliq bolup, Andriyas bilen
Pétrusning yurtdishi idi). 45 Filip Nataniyelni
tépip, uninggha: — Musa peyghember Tewratta
we bashqa peyghemberlermu [yazmilirida]
bésharet qilip yazghan zatni taptuq. U bolsa
Yüsüpning oghli Nasaretlik Eysa iken! — dédi.
46 Biraq Nataniyel: — Nasaret dégen jaydin
yaxshi birnéme chiqamdu?! — dédi. Kélip
körüp baq! — dédi Filip. 47 Eysa Nataniyelning
özining aldigha kéliwatqanliqini körüp, u
toghruluq: — Mana, ichide qilche hiyle-mikrisi
yoq heqiqiy bir Israilliq! — dédi. 48 Nataniyel:
— Méni qeyérimdin bilding? — dep soridi.
Eysa uninggha jawab bérip: — Filip séni
chaqirishtin awwal, séning enjür derixining
tüwide olturghanliqingni körgenidim, — dédi.
49 Nataniyel jawaben: — Ustaz, sen Xudaning
Oghli, Israilning Padishahisen! — dédi. 50 Eysa
uninggha jawaben: — Séni enjür derixining
tüwide körgenlikimni éytqanliqim üchün
ishiniwatamsen? Buningdinmu chong ishlarni
körisen! — dédi 51 we yene: — Berheq, berheq
silerge éytip qoyayki, siler asmanlar échilip,
Xudaning perishtilirining Insan'oghlining
üstidin chiqip-chüshüp yüridighanliqini
körisiler! — dédi.

2 Üchinchi küni, Galiliyediki Kana yézisida
bir toy boldi. Eysaning anisi [Meryem] u
yerde idi 2 hem Eysa we uning muxlislirimu
toygha teklip qilin'ghanidi. 3 Toyda sharab
tügep qalghanda, Eysaning anisi uninggha: —
Ularning sharabliri tügep qaptu, — dédi. 4 Eysa
uninggha: — Xanim, méning sen bilen néme
karim? Méning waqti-saitim téxi kelmidi, —
dédi. 5 Anisi chakarlargha: — U silerge néme
qil dése, shuni qilinglar, — dédi. 6 Emdi shu
yerde Yehudiylarning taharet aditi boyiche
ishlitilidighan, herbirige ikki-üch tungdin su
sighidighan alte tash küp qoyulghanidi. 7 Eysa
chakarlargha: — Küplerge su toldurunglar, —
dédi. Ular küplerni aghzighiche toldurushti.
8 Andin u ularghа yene: — Emdi buningdin
usup toy bashqurghuchigha béringlar, — dédi.
Ular uni apirip berdi. 9 Toy bashqurghuchi
sharabqa aylandurulghan sudin tétip körgende
(u uning qeyerdin keltürülgenlikini bilmidi,
emma buni su toshughan chakarlar biletti)
toy bashqurghuchi toyi boluwatqan yigitni
chaqirip, 10 uninggha: — Herbir [toy qilghuchi]
yaxshi sharabni toyning béshida quyidu,
andin méhmanlar qan'ghuche ichkendin kéyin,
nachirini quyidu. Ejeba, sen yaxshi sharabni
mushu chaghqiche saqlapsen! — dédi. 11 Bu
bolsa, Eysa körsetken möjizilik alametlerning
deslepkisi bolup, Galiliyening Kana yézisida
körsitilgenidi. Buning bilen u özining shan-
sheripini ayan qildi, we uning muxlisliri
uninggha étiqad qildi. 12 Bu ishtin kéyin u,
anisi, iniliri we muxlisliri bilen Kepernahum
shehirige chüshüp, u yerde birnechche kün
turdi. 13 Yehudiylarning «ötüp kétish héyti»gha
yéqin qalghanda, Eysa Yérusalémgha bardi. 14
U ibadetxana [hoylilirida] kala, qoy we kepter-

paxtek satquchilarni hem u yerde olturghan
pul tégishküchilerni kördi. 15 U tanidin qamcha
yasap, ularning hemmisini qoy-kaliliri bilen
qoshup ibadetxanidin heydep chiqardi. Pul
tégishküchilerning pullirini chéchip, shirelirini
örüwetti 16 we paxtek-kepter satquchilargha: —
Bu nersilerni bu yerdin élip kétish! Atamning
öyini soda-sétiq öyi qilishiwalma! — dédi.
17 Buni körgen muxlisliri [Zeburda] mundaq
pütülginini ésige élishti: «Séning [muqeddes]
öyüngge bolghan otluq muhebbitim özümni
chulghiwaldi!». 18 Shuning bilen Yehudiylar u
ishlargha inkas bildürüp uningdin: — Bundaq
ishlarni qilghanikensen, qéni, bizge néme
möjizilik alametni körsitip bérisen?! — dep
soridi. 19 Eysa ulargha jawab bérip: — Ushbu
ibadetxanini chuwuwetsenglar, men üch kün
ichide uni yéngiwashtin qurup chiqimen,
— dédi. 20 Shuning bilen bu Yehudiylar
yene uninggha: — Bu ibadetxanini yasawatqili
hazirghiche qiriq alte yil bolghan tursa, sen uni
qandaqsige üch kündila qurup chiqalaysen?!
— dédi. 21 Halbuki, uning «ibadetxana»
dégini uning öz ténini körsetkenidi. 22
Shunga, u ölümdin tirilgendin kéyin, muxlisliri
uning bu déginini ésige aldi we shundaqla
muqeddes yazmilardiki bu heqtiki bésharetke
hemde Eysaning éytqan sözige ishendi. 23
Ötüp kétish héytida, nurghun kishiler uning
Yérusalémda körsetken möjizilik alametlerni
körgen bolup, uning namigha étiqad qilishti.
24 Lékin Eysa pütkül insanlarning [qelbining]
qandaq ikenlikini bilgechke, özini ulargha
tapshurmaytti. 25 Insan toghruluq héchkimning
uninggha guwahliq bérishining hajiti yoq
idi; chünki u insanlarning qelbide néme bar
ikenlikini özi biletti.

3 Yehudiylar [kéngeshmisining] Perisiylerdin
bolghan Nikodim isimlik bir yolbashchisi bar
idi. 2 Bu adem bir kéchisi Eysaning aldigha kélip:
— Ustaz, séning Xudadin kelgen telim bergüchi
ikenlikingni bilimiz. Chünki Xuda uning bilen
bille bolmisa, héchkimning sen körsetken bu
möjizilik alametlerni körsitishi qet'iy mumkin
emes, — dédi. 3 Eysa uninggha jawaben:
— Berheq, berheq, men sanga shuni éytip
qoyayki, héchkim yuqiridin tughulmighiche,
Xudaning padishahliqini körelmes! — dédi.
4 Nikodim: — Adem qérighinida qandaqmu
qaytidin tughulsun? Anisining qorsiqigha
qayta kirip tughulushi mumkinmu?! — dep
soridi. 5 Eysa mundaq jawab berdi: — Berheq,
berheq, men sanga shuni éytip qoyayki, hem
sudin, hem Rohtin tughulmighiche, héchkim
Xudaning padishahliqigha kirelmes! 6 Ettin
tughulghan bolsa ettur; rohtin tughulghan bolsa
rohtur. 7 Sanga: «Yuqiridin tughulushunglar
kérek» déginimge heyran qalma. 8 Shamal
xalighan terepke soqidu, sen uning awazini
anglaysen, lékin qeyerdin kélip, qeyerge
baridighinini bilmeysen. Rohtin tughulghan
herbirimu shundaqtur. 9 Nikodim yene
jawaben Eysagha: — Bu ishlar qandaqmu
mumkin bolar? — dédi. 10 Eysa uninggha
jawaben mundaq dédi: — «Sen Israilning
ölimasi turup, bunimu bilmemsen? 11 Berheq,
berheq, men sanga shuni éytip qoyayki, biz
bilginimizni éytimiz we körginimizge guwahliq
bérimiz, lékin siler bizning guwahliqimizni
qobul qilmaysiler. 12 Silerge zémindiki
ishlarni éytsam ishenmigen yerde, ershtiki
ishlarni éytsam qandaqmu ishinisiler? 13
Özi ershte bolup, ershtin chüshküchidin,
yeni Insan'oghlidin bashqa héchkim ershke
chiqmidi. 14 Musa chölde [tuch] yilanni
kötürgendek, Insan'oghlimu oxshashla shundaq
égiz kötürülüshi kérek. 15 Shundaq bolghanda,
uninggha étiqad qilghanlarning hemmisi halak
bolmay, menggülük hayatqa érisheleydu».
(aiōnios g166) 16 Chünki Xuda dunyadiki
insanlarni shu qeder söyiduki, Özining birdinbir
yégane Oghlini pida bolushqa berdi. Meqsiti,
uninggha étiqad qilghan herbirining halak
bolmay, menggülük hayatqa érishishi üchündur.
(aiōnios g166) 17 Xuda Oghlini dunyadiki
insanlarni gunahqa békitish üchün emes,
belki ularning u arqiliq qutquzulushi üchün
dunyagha ewetti. 18 Kimki uninggha étiqad
qilghuchi bolsa, gunahqa békitilmeydu; lékin
étiqad qilmighuchi bolsa alliqachan gunahqa
békitilgendur; chünki u Xudaning yekke-yégane
Oghlining namigha étiqad qilmighan. 19 We

gunahqa békitish sewebi mana shuki, nur
dunyagha kelgen bolsimu, insanlar nurni emes,
belki qarangghuluqni yaxshi kördi; chünki
ularning emelliri rezil idi. 20 Chünki rezillik
qilghuchi herbiri nurni yaman körüp we özining
qilghan-etkenlirining ashkara qilinmasliqi
üchün nurgha kelmeydu; 21 lékin heqiqetni
yürgüzgüchi bolsa, emellirini Xudagha tayinip
qilghanliqi ayan bolsun dep, nurgha kélidu.
22 Bu ishlardin kéyin, Eysa muxlisliri bilen
Yehudiye zéminigha bardi; u u yerde ular
bilen bille turup, kishilerni chömüldürdi.
23 Shu chaghda Yehya [peyghembermu]
Salim yézisining yénidiki Aynon dégen
yerde kishilerni chömüldürüwatatti. Chünki
u yerning süyi mol idi. Kishiler uning
aldigha kéliship, chömüldürüshni qobul
qilishatti 24 (chünki shu chaghda Yehya
téxi zindan'gha tashlanmighanidi). 25 [shu
waqitlarda] Yehyaning muxlisliri bir Yehudiy
kishi bilen taharet qaidiliri toghrisida bes-
munazire qiliship qaldi. 26 Andin muxlislar
Yehyaning yénigha kélip: — Ustaz, Iordan
deryasining u qétida sen bilen birge bolghan,
özüng [teriplep] guwahliq bergen héliqi kishi
mana hazir özi kishilerni chömüldürüwatidu,
we hemme adem uning yénigha kétishiwatidu,
— dédi. 27 Yehya mundaq jawab berdi:
— Eger uninggha ershtin ata qilinmighan
bolsa, insan héchnersige ige bolalmaydu. 28
Méning silerge: «Men Mesih emes, peqet uning
aldida ewetilgenmen» déginimge özünglar
guwahchisiler. 29 Kélinchekni emrige alghuchi
yigittur; qoldishi yigitning awazini kütidu;
qoldash uning awazini anglap, qelbide tolimu
xursen bolidu. Shuninggha oxshash, mendimu
xursenlik tolup tashidu. 30 Uning yüksilishi,
méning ajizlishishim muqerrerdur. 31 Üstündin
kelgüchi hemmidin üstündur. Zémindin
kelgüchi zémin'gha tewe bolup zémindiki
ishlarni sözleydu. Ershtin kelgüchi hemmidin
üstündur; 32 özining [ershte] körgen we
anglighanliri bolsa, u bular toghruluq guwahliq
béridu; biraq héchkim uning guwahliqini qobul
qilmaydu. 33 [Halbuki], kimki uning guwahliqini
qobul qilghan bolsa, Xudaning heq ikenlikigimu
möhürini basqan bolidu. 34 Chünki Xuda
ewetkini Xudaning sözlirini sözleydu; chünki
Xuda Rohni [uninggha] ölchem bilen kemlep
bermes. 35 Ata Oghulni söyidu we hemme
ishlarni uning qoligha tapshurghandur. 36
Oghulgha étiqad qilghuchi menggülük hayatqa
igidur. Lékin Oghulgha itaet qilmighuchi
hayatni héch körmeydu, belki Xudaning ghezipi
shundaqlarning üstide turidu. (aiōnios g166)

4 Emdi Perisiylerning «Eysaning muxlis qilip
chömüldürgenliri Yehyaningkidin köp iken»
dégen xewerni anglighinini Reb uqqandin
kéyin 2 (emeliyette Eysa özi emes, muxlisliri
chömüldüretti) 3 u Yehudiye ölkisidin chiqip
yene Galiliyege ketti. 4 Emdi u yol üstide
Samariye ölkisidin ötüshi kérek idi. 5 Shuning
bilen u Yaqup öz oghli Yüsüpke bergen yerge
yéqin bolghan Samariyening Sixar dégen bir
shehirige keldi. 6 Shu yerde «Yaqupning
quduqi» bar idi. Eysa sepiride charchighinidin
quduqning qéshigha kélip olturdi. Bu texminen
altinchi saet idi. 7 Eysaning muxlisliri yémeklik
sétiwélish üchün sheherge kirip ketkenidi.
Shu chaghda, Samariyelik bir ayal su alghili
keldi. Eysa uninggha: — Manga ichkili su
bergin, — dédi. 9 Ayal uningdin: — Özingiz
Yehudiy tursingiz, mendek Samariyelik bir
ayaldin qandaqlarche ichkili su telep qilip
qaldingiz? — dep soridi (chünki Yehudiylar
Samariyelikler bilen héchqandaq bardi-keldi
qilmaytti). 10 Eysa uninggha jawaben: — Eger
sen Xudaning sowghitining némiliki we sendin
su sorighuchining kim ikenlikini bilsengidi,
undaqta sen uningdin tileytting we u sanga
hayatliq süyini béretti. 11 Ayal uningdin: —
Teqsir, su tartqudek héchnersingiz bolmisa,
uning üstige quduq chongqur tursa, hayatliq
süyini nedin alisiz? 12 Ejeba, bu quduqni
bizge [miras] qaldurghan atimiz Yaquptin
ulughmusiz? Bu quduqtin özi, oghulliri we
mal-waranlirimu su ichken — dédi. 13 Eysa
uninggha jawaben: — Bu suni ichken herkim
yene ussaydu. 14 Emma men béridighan suni
ichküchi herkim menggüge ussimaydighan
bolidu we belki men uninggha béridighan
su uning ichide uni menggülük hayatliqqa

élip baridighan, urghup chiqidighan bir bulaq
bolidu, — dédi. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Ayal:
— Teqsir, manga bu sudin bergeysizki, men
yene ussimaydighan we mushu yerge su tartqili
ikkinchi kelgüchi bolmaydighan bolay! — dédi.
16 Eysa: — Bérip éringni bu yerge chaqirip
kelgin, — dédi. 17 — Érim yoq, — dep jawab berdi
ayal. — Érim yoq dep, rast éytting. 18 Chünki
besh erge tegding we hazir sende bolghini
séning éring emes. Buni toghra éytting! —
dédi Eysa. 19 Ayal uninggha: — Teqsir, emdi
kördümki, siz eslide peyghember ikensiz! 20
Ata-bowilirimiz bu taghda ibadet qilip kelgen,
lékin siler [Yehudiylar] «Ibadetni Yérusalémda
qilish kérek!» dewalisilerghu? — dédi. 21 Eysa
uninggha mundaq dédi: — Xanim, manga
ishen'gin, shundaq bir waqti-saiti kéliduki,
silerning Atigha ibadet qilishinglar üchün ne bu
taghda yaki ne Yérusalémda bolushunglarning
hajiti qalmaydu. 22 Siler ibadet qilghininglarni
bilmeysiler; biraq biz kimge ibadet qilghinimizni
bilimiz. Chünki nijat-qutquzulush Yehudiylar
arqiliq bolidu. 23 Lékin shundaq bir waqit kélidu
— we shundaqla hazir keldiki, heqiqiy ibadet
qilghuchilar Atigha roh we heqiqet bilen ibadet
qilidu. Ata Özige ene shundaq heqiqiy ibadet
qilghuchilarni izdimekte. 24 Xuda rohtur we
uninggha ibadet qilghuchilar roh we heqiqet
bilen Uninggha ibadet qilishi kérektur. 25
Ayal uninggha: — Mesihning, yeni «Xristos»
dégenning kélidighanliqini bilimen. U kelgende,
bizge hemme ishlarni éytip béridu — dédi. 26
Eysa uninggha: — Sen bilen sözlishiwatquchi
men del shudurmen! — dédi. 27 Shu chaghda
uning muxlisliri qaytip keldi. Ular uning bir
ayal bilen sözlishiwatqanliqigha hang-tang
qélishti; lékin héchqaysisi uningdin: «Uningdin
néme izdeysen?» yaki «Némishqa uning bilen
sözlishisen?» depmu sorimidi. 28 Shuning
bilen ayal kozisini tashlap qoyup, sheherge
qaytip bérip, kishilerge: 29 — Yürünglar,
hayatimda qilghanlirimning hemmisini manga
éytip bergen bir kishini körüp kélinglar. Ejeba,
Mesih shumidu? — dédi. 30 Buning bilen
xalayiq sheherdin chiqip, Eysaning aldigha
kélishti. 31 Shu ariliqta muxlisliri uninggha:
— Ustaz, bir nerse yewalsangchu? — dep
ötünüshti. 32 Lékin u ularghа: — Méning
siler bilmeydighan bir yémeklikim bar, —
dédi. 33 Muxlislar bir-birige: — Ejeba, birsi
uninggha yégili bir nerse ekélip bergenmidu?
— déyishti. 34 Eysa ularghа mundaq dédi: —
Méning yémeklikim — méni Ewetküchining
iradisini emelge ashurush we uning [manga
tapshurghan] xizmitini tamamlashtur. 35
— Siler: «Hosul yéghishqa yene töt ay
qaldi» dewatmamsiler? Mana, silerge éytayki,
béshinglarni kötürüp étizlargha qaranglar,
ziraetler sarghiyip orushqa teyyar boldi! 36
We ormichi ish heqqini alidu we menggülük
hayatqa toplan'ghan hosulni yighidu, shuning
bilen térighuchi bilen ormichi teng shadlinidu.
(aiōnios g166) 37 Chünki bu ishta «biri tériydu, yene
biri yighidu» dégen söz emelge ashurulidu.
38 Men silerni özünglar emgek singdürmigen
hosulni yighishqa ewettim; bashqilar emgek
qildi we siler ularning emgikining méwisini
élishqa nésip boldunglar. 39 Shu sheherdiki
nurghun Samariyelikler héliqi ayalning: «U
hayatimda qilghanlirimning hemmisini manga
éytip berdi» dégen guwahliq sözini anglap,
Eysagha étiqad qildi. 40 Shunga, ular uning
aldigha kélip, uning özliri bilen bille turushini
ötünüshkili turdi; shuning bilen u u yerde
ikki kün turdi. 41 Uning söz-kalami arqiliq
téximu köp adem uninggha étiqad qildi. 42
Ular ayalgha: — Bizning étiqad qilishimiz
emdi séning sözliring sewebidin emes, chünki
özimiz uni angliduq we bilduqki, dunyaning
Qutquzghuchisi del shu kishidur! — déyishti.
43 Bu ikki kündin kéyin u shu yerdin chiqip
Galiliyege qarap mangdi 44 (chünki Eysa özi:
«Héchbir peyghemberning öz yurtida izziti
yoqtur» dep guwahliq bergenidi). 45 Shuning
bilen u Galiliyege kelginide, Galiliyelikler uning
[ötüp kétish] héytida Yérusalémda qilghan
emellirining hemmisini körgechke, uni qarshi
élishti (chünki ularmu héytqa chiqqanidi). 46
Emdi Eysa bu qétim Galiliyediki Kana yézisigha
yene bardi (u del shu yerde suni sharabqa
aylandurghanidi). [Shu künlerde], Kepernahum
shehiride oghli késel bolup yatqan bir orda

emeldari bar idi. 47 U Eysaning Yehudiyedin
Galiliyege kelgenlikini anglap, uning aldigha
bardi we: — [Öyümge] chüshüp, sekratta yatqan
oghlumni saqaytip bergeyla! — dep toxtimay
iltija qildi. 48 Shuning bilen, Eysa uninggha:
— Siler [Galiliyelikler] möjizilik alametler
we karametlerni körmigüche, hech étiqad
qilmaysiler! — dédi. 49 Orda emeldari Eysagha:
— Teqsir, balam ölmeste chüshkeyla! — dédi.
50 Eysa uninggha: — Barghin, oghlung hayat
qaldi! — dédi. Héliqi adem Eysaning éytqan
sözige ishinip, öyige qarap mangdi. 51 Yolda
kétip barghinida, uning qulliri aldigha chiqip,
baliliri hayat, dep uqturdi. 52 Emeldar ulardin
oghlining qaysi saettin bashlap yaxshilinishqa
yüzlen'genlikini soriwidi, ular: — Tünügün
yettinchi saette qizitmisi yandi, — déyishti.
53 Balining atisi buning del Eysaning özige:
«Oghlung hayat qaldi!» dégen saet ikenlikini
bilip yetti. Shuning bilen özi pütkül ailisidikiler
bilen bille étiqad qilishti. 54 Bu Eysaning
Yehudiyedin Galiliyege kelgendin kéyinki
körsetken ikkinchi möjizilik alamiti idi.

5 Bu ishlardin kéyin, Yehudiylarning bir héyti
yétip keldi we Eysa Yérusalémgha chiqti.
2 Yérusalémdiki «Qoy derwazisi»ning yénida
ibraniy tilida «Beyt-Esda» dep atilidighan bir
kölchek bolup, uning etrapida besh péshaywan
bar idi. 3 Bu péshaywanlar astida bir top
bimarlar, yeni qarighu, tokur we palechler
yétishatti. Ular u yerde yétip kölchekning
süyining chayqilishini kütetti. 4 Chünki bir
perishte melum waqitlarda kölchekke chüshüp
suni urghutidiken; su urghughanda kölchekke
birinchi bolup chüshken kishi özini basqan
herqandaq késeldin saqiyidiken. 5 Emdi u
yerde ottuz sekkiz yildin béri aghriq azabi
tartqan bir bimar bar idi. 6 Eysa bu ademning
shu yerde yatqinini kördi we uning uzundin
shu halette ikenlikini bilip, uningdin: —
Saqiyishni xalamsen? — dep soridi. 7 Bimar
uninggha jawaben: — Teqsir, su chayqalghanda
méni sugha chüshüridighan adimim yoq. Men
chüshey dégüche, bashqilar méning aldimda
chüshüwalidu, — dédi. 8 Eysa uninggha: —
Ornungdin tur, orun-körpengni yighishturup
mangghin! — dédi. 9 Héliqi adem shuan
saqiyip, orun-körpisini yighishturup kötürüp
mangdi. Shu küni shabat küni idi. 10 Shunga
[bezi] Yehudiylar saqayghan kishige: — Bügün
shabat küni tursa, orun-körpengni kötürüsh
[Tewratta] sanga men'i qilin'ghan! — dédi. 11
Lékin u ulargha jawaben: — Méni saqaytqan
kishi özi manga: «Orun-körpengni yighishturup
mangghin» dégenidi! — dédi. 12 Ular uningdin:
— Emdi sanga: «Orun-körpengni yighishturup
mangghin» dégen kishi kim iken? — dep
sorashti. 13 Biraq saqayghan adem uning
kim ikenlikini bilmeytti. Chünki u yerde
adem köp bolghanliqtin, Eysa özini daldigha
élip, astighina kétip qaldi. 14 Bu ishlardin
kéyin Eysa héliqi ademni ibadetxanida tépip
uninggha: — Mana, saqayding. Emdi qayta
gunah sadir qilma, béshinggha téximu éghir
külpet chüshüp qalmisun! — dédi. 15 Héliqi
adem Yehudiylarning qéshigha bérip, özini
saqaytqan Eysa ikenlikini uqturdi. 16 Eysa
bu ishlarni shabat küni qilghanliqi üchün,
Yehudiylar uninggha ziyankeshlik qilishqa
bashlidi. 17 Lékin Eysa ulargha: — Atam ta
hazirghiche toxtimastin ish qilip kelmekte,
menmu ishleymen! — dédi. 18 Shu sewebtin
Yehudiylar uni öltürüshke téximu urunatti;
chünki u shabat künining qaidisini buzupla
qalmastin, yene Xudani «Atam» dep chaqirip,
özini Xudagha barawer qilghanidi. 19 Shunga
Eysa ulargha jawaben mundaq dédi: — Berheq,
berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, Oghul
özlükidin héchnéme qilalmaydu, belki peqet
Atining néme qiliwatqanliqini körüp, andin
shu ishni qilidu. Ata néme ish qilsa, Oghulmu
shu ishni oxshashla qilidu. 20 Chünki Ata
Oghulni söyidu we Özining qilidighan barliq
ishlirini uninggha ayan qilidu hem silerni
heyran qaldurushqa bulardin téximu zor we
ulugh ishlarni uninggha ayan qilidu. 21 Chünki
ölgenlerni Ata qandaq tirildürüp, ulargha
hayatliq ata qilghan bolsa, Oghulmu shuninggha
oxshash özi xalighan kishilerge hayatliq ata
qilidu. 22 Shuningdek, Ata Özi héchkimning
üstidin höküm chiqarmaydu, belki barliq höküm
ishlirini Oghulgha tapshurghan. 23 Buningdin

meqset, — insanlarning hemmisi Atigha hörmet
qilghandek, Oghulghimu oxshashla hörmet
qilishi üchündur. Kimki Oghulni hörmetlimise,
uni ewetküchi Atinimu hörmetlimigenlerdin
bolidu. 24 — Berheq, berheq, men silerge
shuni éytip qoyayki, sözümni anglap, méni
Ewetküchige ishen'gen herkim menggülük
hayatqa érishken bolidu; u adem soraqqa
tartilmaydu, belki ölümdin hayatliqqa ötken
bolidu. (aiōnios g166) 25 — Berheq, berheq,
men silerge shuni éytip qoyayki, ölüklerning
Xudaning Oghlining awazini anglaydighan
waqit-saiti yétip kelmekte, shundaqla hazir
keldiki, anglighanlar hayatliqqa ige bolidu.
26 Chünki Ata Özide qandaq hayatliqqa ige
bolsa, Oghulghimu özide shundaq hayatliqqa
ige bolushni ata qildi 27 we yene uninggha
soraq qilish hoquqinimu berdi, chünki u
Insan'oghlidur. 28 Buninggha teejjüp qilmanglar;
chünki barliq görde yatqanlar uning awazini
anglaydighan waqit kélidu 29 we ular shuan
yerlikliridin chiqishidu, yaxshiliq qilghanlar
hayatqa tirilidu, yamanliq qilghanlar soraqqa
tartilishqa tirilidu. 30 Men özlükümdin
héchnéme qilalmaymen, peqet [Atamdin]
anglighinim boyiche höküm qilimen; we
méning hökümüm heqqaniydur, chünki méning
izdiginim özümning iradisi emes, belki méni
ewetküchining iradisini emelge ashurushtur.
31 — Eger özüm üchün özüm guwahliq bersem
guwahliqim heqiqet hésablanmaydu. 32 Lékin
men üchün guwahliq béridighan bashqa birsi
bar. Uning manga béridighan guwahliqining
rastliqini bilimen. 33 Siler Yehyagha elchi
ewetkininglarda, u heqiqetke guwahliq bergen
34 ([emeliyette], manga insanning guwahliqini
qobul qilishimning kériki yoq; méning [Yehya
toghruluq] shundaq éytiwaqinim peqetla
silerning qutquzulushunglar üchündur). 35
[Yehya] bolsa köyüp nur chéchip turghan
bir chiragh idi we siler uning yoruqida
bir mezgil shadlinishqa razi boldunglar.
36 Lékin Yehyaning men üchün bergen
guwahliqidinmu ulugh bir guwahliq bar. U
bolsimu, ata manga ada qilishqa tapshurghan
emeller, yeni men qiliwatqan emeller, bular
méning toghramda Atining méni ewetkinige
guwahliq béridu. 37 We méni ewetken Ata
Özimu men üchün guwahliq bergendur. Siler
héchqachan uning awazini anglimidinglar,
qiyapitini körmidinglar 38 we uning söz-kalami
silerning ichinglardin orun almidi; chünki
Uning ewetkini bolsa, uninggha ishenmeysiler.
39 Muqeddes yazmilarni qétirqénip oqup
olturisiler; chünki ulardin menggülük hayatqa
ige bolduq, dep qaraysiler. Del bu yazmilar
men üchün guwahliq bergüchidur. (aiōnios
g166) 40 Shundaqtimu siler yenila hayatliqqa
érishish üchün méning yénimgha kélishni
xalimaysiler. 41 Men insanlarning maxtishini
qobul qilmaymen; 42 lékin men silerni bilimenki,
ichinglarda Xudaning muhebbiti yoq. 43 Men
Atamning nami bilen kelgenmen, emma siler
méni qobul qilmaysiler. Halbuki, bashqa birsi öz
nami bilen kelse, siler uni qobul qilisiler. 44 Siler
bir-biringlardin izzet-shöhret qobul qilisiler-
yu, yégane Xudadin kelgen izzet-shöhretke
intilmisengler, undaqta siler qandaqmu étiqad
qilalaysiler?! 45 Biraq méni üstimizdin Atigha
shikayet qilidu, dep oylimanglar. Üstünglardin
shikayet qilghuchi men emes, belki siler
ümid baghlighan Musa [peyghemberdur]. 46
Chünki eger siler rasttin Musa [peyghemberge]
ishen'gen bolsanglar, mangimu ishen'gen
bolattinglar. Chünki u [muqeddes yazmilarda]
men toghruluq pütkendur. 47 Lékin uning
pütkenlirige ishenmisenglar, méning sözlirimge
qandaqmu ishinisiler?!

6 Bu ishlardin kéyin, Eysa Galiliye déngizi
(Tibériyas déngizi depmu atilidu)ning u
qétigha ötti. 2 Zor bir top xalayiq u késellerni
saqaytqan möjizilik alametlirini kördi we uning
keynidin egiship mangdi. 3 Eysa taghqa chiqip,
u yerde muxlisliri bilen bille olturdi. 4 U
chaghda Yehudiylarning héyti, yeni «ötüp kétish
héyti»gha az qalghan waqit idi. 5 Eysa béshini
kötürüp, zor bir top xalayiqning özining aldigha
kéliwatqanliqini körüp, Filiptin: — Bulargha
yeydighan'gha nanni nedin alimiz? — dep soridi
6 (lékin u bu sözni Filipni sinash üchün éytqanidi.
Chünki u özining néme qilidighanliqini biletti).
7 Filip jawaben: — Ikki yüz dinargha nan

alsaqmu, herbirige kichikkine bir chishlemdin
yéyishkimu yetmeydu! 8 Muxlislardin biri, yeni
Simon Pétrusning inisi Andriyas Eysagha: 9
— Bu yerde kichik bir oghul bala bar, uningda
besh arpa nan bilen ikki kichik béliq bar.
Lékin shunche köp xelqqe bu néme bolidu?! —
dédi. 10 Eysa: — Köpchilikni olturghuzunglar, —
dédi (u yerde ot-chöp mol öskenidi). Shuning
bilen er kishiler olturdi; ularning sani besh
mingche bar idi. 11 Eysa nanlarni qoligha
élip, [Xudagha] teshekkür éytqandin kéyin,
olturghanlargha üleshtürüp berdi. Béliqlarnimu
shundaq qildi; köpchilik xalighanche yédi. 12
Hemmeylen yep toyun'ghanda, u muxlislirigha:
— Ashqan parchilarni yighinglar, héch nerse
zaye bolmisun, — dédi. 13 Shuning bilen ular
besh arpa nénidin yep ashqan parchilirini
on ikki séwetke toldurup yighiwaldi. 14
Emdi xalayiq Eysaning körsetken bu möjizilik
alamitini körüp: «Dunyagha kélishi muqerrer
bolghan peyghember heqiqeten mushu iken!»
déyishti. 15 Shuning bilen Eysa ularning
kélip özini padishah bolushqa zorlimaqchi
bolghanliqini bilip, ulardin ayrilip, qaytidin
taghqa yalghuz chiqip ketti. 16 Kechqurun,
Eysaning muxlisliri déngiz boyigha chüshüshti.
17 Ular bir kémige olturup, déngizning u
qétidiki Kepernahum shehirige qarap yol élishti
(qarangghu chüshüp ketkenidi we Eysa téxiche
ularning yénigha kelmigenidi). 18 Qattiq boran
chiqip, déngiz dolqunlap kötürülüwatatti. 19
Muxlislar palaq urup on-on bir chaqirimche
mangghanda, Eysaning déngizning üstide
méngip kémige yéqinlishiwatqanliqini körüp,
qorqushup ketti. 20 Lékin u ularghа: — Bu men,
qorqmanglar! — dédi. 21 Shuni anglap ular uni
kémige chiqiriwalghusi keldi; u kémige chiqipla,
kéme derhal ular baridighan yerge yétip bardi.
22 Etisi déngizning u teripide qalghan xalayiq
[aldinqi küni] u yerde Eysaning muxlisliri
chiqqan kémidin bashqa kémining yoqluqini,
Eysaning muxlisliri shu kémige chiqqanda,
Eysaning ular bille chiqmighanliqini, belki
muxlislirining özlirila ketkenlikini körgenidi.
23 Halbuki, birnechche kéme-qolwaq Tibériyas
shehiridin Reb teshekkür éytqandin kéyin xelq
nan yégen yerge yéqin kélip toxtidi. 24 Shuning
bilen xalayiq Eysaning we muxlislirining u yerde
yoqluqini körüpla, kémilerge olturup, Eysani
izdigili Kepernahum shehirige mangdi. 25 Ular
uni déngizning u teripide tépip uninggha: —
Ustaz, bu yerge qachan kelding? — dep sorashti.
26 Eysa ularghа jawaben: — Berheq, berheq,
men silerge shuni éytip qoyayki, siler méni
möjizilik alametlerni körgenlikinglar üchün
emes, belki nanlardin yep toyun'ghininglar
üchün izdeysiler. 27 Buzulup kétidighan paniy
ozuqluqqa emes, belki menggü hayatliqqa baqiy
qalidighan ozuqluqqa intilip ishlenglar; buni
Insan'oghli silerge béridu; chünki uni Ata, yeni
Xuda Özi möhürlep testiqlighan, — dédi. (aiōnios
g166) 28 Shuning bilen ular uningdin: — Némige
intilip ishlisek andin Xudaning ish-xizmitide
ishligen bolimiz? — dep sorashti. 29 Eysa ularghа
jawab bérip: — Xudaning ish-xizmiti del shuki,
U ewetkinige étiqad qilishinglardur, — dédi. 30
Shuning bilen ular yene: — Undaq bolsa sen bizni
körüp özüngge ishendürgüdek qandaq möjizilik
alamet yaritisen? Zadi néme ish qilip bérisen? 31
Ata-bowilirimiz chölde yürgende, [Zeburda]: «U
ularghа ershtin chüshürülgen nan teqdim qildi»
dep pütülgendek, «manna»ni yégen — déyishti.
32 Eysa ularghа mundaq dédi: — Berheq,
berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, silerge
asmandin chüshken nanni bergüchi Musa emes,
belki méning Atamdur; U [hazirmu] silerge
asmandin chüshken heqiqiy nanni bériwatidu.
33 Chünki Xudaning néni bolsa pütkül dunyagha
hayatliq ata qilidighan, ershtin chüshküchidur.
34 — Teqsir, hemishe bizge shu nanni bérip
turghaysen! — déyishti ular. 35 Eysa ularghа
mundaq dédi: — Hayatliq néni özümdurmen!
Méning yénimgha kelgen herkim héchqachan
ach qalmaydu, manga étiqad qilghan herkim
héchqachan ussimaydu. 36 Lékin silerge
éytqinimdek, siler méni körgen bolsanglarmu,
étiqad qilmaywatisiler. 37 Ata manga
tapshurghanlarning herbiri yénimgha kélidu we
méning yénimgha kelgenlerdin héchqaysisini
hergiz tashliwetmeymen. 38 Chünki öz irademni
emes, belki méni Ewetküchining iradisini
emelge ashurush üchün ershtin chüshtüm. 39

Méni Ewetküchining iradisi bolsa del shuki,
uning manga tapshurghanliridin héchbirini
yittürmey, belki axirqi küni ularning hemmisini
tirildürüshümdin ibaret. 40 Chünki méning
Atamning iradisi shuki, Oghulgha köz tikip
qarap, uninggha étiqad qilghanlarning herbirini
menggülük hayatqa érishtürüshtur; we men
axirqi küni ularni tirildürimen. (aiōnios g166) 41
Emdi Yehudiylar Eysaning: «Ershtin chüshken
nan özümdurmen!» dégini üchün uninggha
narazi bolup ghotuldishishqa bashlidi: 42
— «Bu Yüsüpning oghli Eysa emesmu?
Atisinimu, anisinimu tonuydighan tursaq,
yene qandaqlarche: — «Ershtin chüshtüm!»
désun?» — déyishetti ular. 43 Eysa jawaben
ulargha mundaq dédi: — [Méning toghramda]
özara ghotuldashmanglar. 44 Méni ewetken
Ata Özi kishilerning qelbini tartquzmisa,
héchkim méning yénimgha kélelmeydu;
méning yénimgha kelgen herbirini axirqi küni
tirildürimen. 45 Peyghemberlerning yazmilirida:
«Ularning hemmisige Xuda teripidin ögitilidu»
dep pütülgendur. Shunga, Atining [sözini]
tingshighan we uningdin ögen'gen herbiri
méning yénimgha kélidu. 46 Biraq bu birerkim
Atini körgen dégenlik emes; peqet Xudaning
yénidin kelgüchi bolsa, u Atini körgendur.
47 Berheq, berheq, men silerge shuni éytip
qoyayki, manga étiqad qilghuchi menggülük
hayatqa igidur. (aiōnios g166) 48 Hayatliq néni
özümdurmen. 49 Ata-bowiliringlar chöllerde
«manna» yégini bilen yenila öldi. 50 Lékin
mana, ershtin chüshken nan del shundaqki,
birsi uningdin yégen bolsa ölmeydu. 51
Ershtin chüshken hayatliq néni özümdurmen;
kimdekim bu nandin yése, ebedil'ebedgiche
yashaydu. Men béridighan shu nan bolsa
méning et-ténimdur, pütkül dunyadikiler
hayatqa ige bolsun dep, men uni atimaqchimen.
(aiōn g165) 52 Bu söz bilen Yehudiylar özara
talash-tartish qilishiqa bashlap: — Bu adem
bizning yéyishimizge özining et-ténini qandaq
bérelisun?! — déyishetti. 53 Shunga Eysa ulargha
mundaq dédi: — Berheq, berheq, men silerge
shuni éytip qoyayki, siler Insan'oghlining
et-ténini yémigüche we qénini ichmigüche,
silerde hayatliq bolmaydu. 54 Et-ténimni
yégüchi we qénimni ichküchi menggülük
hayatqa érishken bolidu we men uni axirqi
küni tirildürimen. (aiōnios g166) 55 Chünki et-
ténim heqiqiy ozuqluq, qénim bolsa heqiqiy
ichimliktur. 56 Et-ténimni yégüchi we qénimni
ichküchi mende yashaydu we menmu uningda
yashaymen. 57 Hayat Ata méni ewetken we
men Atining bolghanliqidin yashawatqinimdek,
méni yégüchi kishi hem méning wasitem bilen
yashaydu. 58 Mana bu ershtin chüshken nandur.
Bu nan ata-bowiliringlar yégen «[manna]»dek
emes; chünki ular «[manna]»ni yéyishi bilen
öldi; biraq bu nanni istémal qilghuchi bolsa
menggü yashaydu! (aiōn g165) 59 Bu sözlerni u
Kepernahumdiki sinagogda telim berginide
éytqanidi. 60 Shuning bilen uning muxlisliridin
nurghunliri buni anglighanda: — Bu telim
bek éghir iken! Buni kim anglap kötürelisun?
— déyishti. 61 Biraq öz ichide muxlislirining
bu toghrisida ghotuldashqinini bilgen Eysa
ulargha: — Bu sözüm silerni taydurdimu?
62 Emdi mubada Insan'oghlining esli kelgen
jaygha kötürülüwatqinini körsenglar, qandaq
bolar?! 63 [Insan'gha] hayatliq bergüchi —
Rohtur. Insanning etliri bolsa héchqandaq
payda bermeydu. Men silerge éytqan sözlirim
bolsa hem rohtur we hem hayatliqtur. 64 Lékin
aranglardin étiqad qilmighan beziler bar, — dédi
(chünki Eysa étiqad qilmighanlarning we özige
satqunluq qilidighanning kim ikenlikini bashtila
biletti). 65 Shuning bilen u mundaq dédi: — Men
shu sewebtin silerge shuni éyttimki, Atamdin
ata qilinmisa, héchkim méning yénimgha
kélelmeydu! 66 Shu waqittin tartip muxlisliridin
xéli köpi chékinip chiqip, uning bilen yene
mangmaydighan boldi. 67 Shunga Eysa on
ikkiylendin: — Silermu, hem [mendin] kétishni
xalamsiler? — dep soridi. 68 Simon Pétrus
uninggha jawab qilip: — I Reb, biz kimning
yénigha kétettuq? Menggü hayatliq sözliri
sendilidur! (aiōnios g166) 69 We shuninggha
ishenduq we shuni bilip yettuqki, sen Xudaning
Muqeddes Bolghuchisidursen! — dédi. 70 Eysa
ulargha jawaben: — Men siler on ikkinglarni
tallidim emesmu, biraq aranglarda birsi Iblistur!

— dédi 71 (uning bu dégini Ishqariyotluq
Simonning oghli Yehudani körsetkenidi, chünki
Yehuda on ikkiylenning biri bolghini bilen,
kéyin özige satqunluq qilidu).

7 Bu ishlardin kéyin, Eysa Galiliyede
aylinip yürdi. U Yehudiyede aylinip
yürüshni xalimaytti, chünki [shu yerdiki]
Yehudiylar uninggha qest qilmaqchi idi. 2 Bu
chaghda, Yehudiylarning «kepiler héyti»gha az
qalghanidi. 3 Shunga Eysaning iniliri uninggha:
— Mushu yerdin ayrilip Yehudiyege barghin,
shuning bilen muxlisliringmu [karamet]
emelliringni köreleydu! 4 Chünki özini
xelq-alemge tonutmaqchi bolghan héchkim
yoshurun jayda ish qilmaydu. Bu emellerni
qiliwatqanikensen, özüngni dunyagha körset!
— déyishti. 5 Chünki uning inilirimu uninggha
étiqad qilmighanidi. 6 Shunga Eysa ulargha:
— Méning waqit-saitim téxi kelmidi. Lékin
silerge nisbeten herwaqit munasiptur. 7 Bu
dunyadiki kishiler silerge hergiz öch bolmaydu;
lékin méni öch köridu. Chünki men ularning
qilmishlirini rezil dep guwahliq bériwatimen. 8
Siler bu héytqa bériwéringlar. Men bu héytqa
barmaymen, chünki méning waqit-saitim téxi
yétip kelmidi, — dédi. 9 Eysa bu sözlerni qilip,
Galiliyede qaldi. 10 Eysaning iniliri héytqa
chiqqandin kéyin, u özimu uninggha bardi.
Emma ashkara emes, yoshurun bardi. 11
Héytta Yehudiylar uni izdep: «U qeyerdidur?»
dep sorawatatti. 12 Kishiler arisida uning
toghrisida köp ghulghula boldi. Beziler uni:
«Yaxshi adem!» dése, yene beziler: «Yaq, u
xalayiqni azduruwatidu!» déyishti. 13 Biraq
Yehudiy [chongliridin] qorqup, héchkim ochuq-
ashkare uning gépini qilmaytti. 14 Héytning
yérimi ötkende, Eysa ibadetxana hoylilirigha
kirip xelqqe telim bérishke bashlidi. 15
Yehudiylar: — Bu adem héchqandaq telim
almighan turuqluq, uning qandaqmu munche
köp bilimi bolsun? — dep hang-tang qélishti.
16 Eysa ulargha: — Bu telimler méning
emes, belki méni Ewetküchiningkidur. 17
Uning iradisige emel qilishqa öz iradisini
baghlighan herkim bu telim toghruluq —
uning Xudadin kelgenlikini yaki özlükümdin
éytiwatqanliqimni bilidu. 18 Öz aldigha sözligen
kishi öz shan-sheripini izdeydu, lékin özini
ewetküchining shan-sheripini izdeydighan kishi
heq-sadiqtur, uningda heqqaniysizliq yoqtur. 19
Musa [peyghember] silerge Tewrat qanunini
tapshurghan emesmu? Lékin héchqaysinglar
bu qanun'gha emel qilmaywatisiler! Némishqa
méni öltürmekchi bolisiler? — dédi. 20
Köpchilik: — Sanga jin chaplishiptu! Séni
öltürmekchi bolghan kim iken? — déyishti.
21 Eysa ulargha mundaq jawab berdi: — Men
bir karametni yaritishim bilen hemminglar
hang-tang qélishtinglar. 22 — Emdi Musa
[peyghember] silerge xetne qilish toghruluq
emr qaldurghan (emeliyette bolsa xetne qilish
Musa peyghemberdin emes, ata-bowilardin
qalghan), shunga siler shabat künige [toghra
kélip qalsimu] shu künide ademning xetnisini
qiliwérisiler. 23 Emdi Tewrat qanunigha xilapliq
qilinmisun dep shabat künide adem xetne
qilin'ghan yerde, men shabat künide bir ademni
sellimaza saqaytsam, siler néme dep manga
achchiqlinisiler? 24 Sirtqi qiyapetke qarap
höküm qilmanglar, belki heqqaniy höküm
qilinglar! 25 U waqitta Yérusalémliqlarning
beziliri: — [Chonglar] öltürmekchi bolghan
kishi bu emesmidi? 26 Ashkara sözlewatsimu,
uninggha qarshi héch nerse démidighu!
Derweqe, aqsaqallarning uning Mesih ikenlikini
bilip yetkenmu? 27 Halbuki, bu ademning
qeyerdin kelgenlikini biz éniq bilimiz. Lékin
Mesih kelgende, uning qeyerdin kelgenlikini
héchkim bilmestighu, — déyishti. 28 Shunga Eysa
ibadetxana hoylisida telim bériwétip, yuqiri
awaz bilen mundaq dédi: — Siler méni tonuymiz
hemde méning qeyerdin kelgenlikimnimu
bilimiz, [dewatisiler]?! Biraq men özlükümdin
emes, men méni Ewetküchidin [keldim], U
heqtur; biraq siler Uni tonumaysiler. 29 Men Uni
tonuymen. Chünki men Uning yénidin keldim,
méni U ewetti. 30 Shunga ular uni tutush yolini
izdeytti, lékin héchkim uninggha qol salmidi;
chünki uning waqit-saiti téxi yétip kelmigenidi.
31 Lékin xalayiq arisidiki nurghun kishiler
uninggha étiqad qildi. Ular: «Mesih kelgende
bu kishi körsetken möjizilik alametlerdin artuq

[möjize] yaritalarmu?!» déyishti. 32 Perisiyler
xalayiqning u toghruluq ghulghula boluwatqan
bu gep-sözlirini anglidi; shuning bilen Perisiyler
bilen bash kahinlar uni tutush üchün birnechche
qarawullarni ewetti. 33 Shuning bilen Eysa:
— Yene bir'az waqit siler bilen bille bolimen,
andin méni Ewetküchining yénigha kétimen.
34 Méni izdeysiler, lékin tapalmaysiler. Men
baridighan yerge baralmaysiler, — dédi. 35
Buning bilen, Yehudiylar bir-birige: — U
biz tapalmighudek qeyerlerge barar? Grékler
arisidiki tarqaq Yehudiy muhajirlarning yénigha
bérip, gréklargha telim béremdighandu?
36 «Méni izdeysiler, lékin tapalmaysiler.
Men baridighan yerge baralmaysiler» dégini
némisidu? — déyishti. 37 Héytning axirqi
hem eng katta küni, Eysa ornidin turup,
yuqiri awaz bilen: — Kimdekim ussisa, méning
yénimgha kélip ichsun! 38 Manga étiqad
qilghuchi kishining xuddi muqeddes yazmilarda
éytilghinidek, ich-baghridin hayatliq süyining
deryaliri éqip chiqidu! — dep jakarlidi 39
(u bu sözni özige étiqad qilghanlargha
ata qilinidighan Muqeddes Rohqa qarita
éytqanidi. [Xudaning] Rohi téxi héchkimge
ata qilinmighanmidi, chünki Eysa téxi shan-
sheripige kirmigenidi). 40 Xalayiq ichide beziler
bu sözni anglap: — [Kélishi muqerrer bolghan]
peyghember heqiqeten mushu iken! — déyishti.
41 Beziler: «Bu Mesih iken!» déyishetti. Yene
beziler bolsa: «Yaq, Mesih Galiliyedin kélettimu?
42 Muqeddes yazmilarda, Mesih [padishah]
Dawutning neslidin hem Dawutning yurti Beyt-
Lehem yézisidin kélidu, déyilmigenmidi?» —
déyishti. 43 Buning bilen, xalayiq uning wejidin
ikkige bölünüp ketti. 44 Beziliri uni tutayli dégen
bolsimu, lékin héchkim uninggha qol salmidi.
45 Qarawullar [ibadetxanidin] bash kahinlar
bilen Perisiylerning yénigha qaytip kelgende,
ular qarawullargha: — Néme üchün uni tutup
kelmidinglar? — dep sorashti. 46 Qarawullar:
— Héchkim héchqachan bu ademdek sözligen
emes! — dep jawab bérishti. 47 Perisiyler
ulargha jawaben: — Silermu azduruldunglarmu?
48 Aqsaqallardin yaki Perisiylerdin uninggha
étiqad qilghanlar bolghanmu?! 49 Lékin Tewrat
qanunini bilmeydighan bu chüprendiler lenetke
qalidu! — déyishti. 50 Ularning arisidin biri,
yeni burun axshamda Eysaning aldigha kelgen
Nikodim ulargha: 51 — Tewrat qanunimiz awwal
kishining néme qilghinini özidin anglap bilmey
turup, uninggha höküm chiqiramdu! 52 Ular
jawab qilip: — Senmu Galiliyedinmu? [Muqeddes
yazmilarni] kör, qétirqinip oqup baq, Galiliyedin
héchqandaq peyghember chiqmaydu! — dédi.
53 Shuning bilen [ularning] herbiri öz öyige
ketti.

8 Eysa bolsa Zeytun téghigha chiqip ketti. 2
Etisi seherde, u yene ibadetxana hoylilirigha
kirdi we xalayiqning hemmisi uning yénigha
kélishkenidi. U olturup, ulargha telim bérishke
bashlidi. 3 [Shu chaghda], Tewrat ustazliri bilen
Perisiyler zina qilip tutulup qalghan bir ayalni
uning aldigha élip kélishti. Ular ayalni otturigha
chiqirip, 4 uningdin: — Ustaz, bu ayal del
zina üstide tutuwélindi. 5 Musa [peyghember]
Tewrat qanunida bizge mushundaq ayallarni
chalma-kések qilip öltürüshni emr qilghan.
Emdi senche, uni qandaq qilish kérek? — dep
sorashti. 6 Emdi ularning bundaq déyishtiki
niyiti, uni tuzaqqa chüshürüp, uning üstidin erz
qilghudek birer bahane izdesh idi. Emma Eysa
éngiship, barmiqi bilen yerge bir némilerni
yazghili turdi. 7 Ular shu soalni toxtimay
sorawatatti, u ruslinip ulargha: — Aranglardiki
kim gunahsiz bolsa, [bu] [ayalgha] birinchi
tashni atsun! — dédi. 8 Andin u yene éngiship,
yerge yézishni dawamlashturdi. 9 Ular bu
sözni anglap, aldi bilen yashan'ghanliri, andin
qalghanliri bir-birlep [hemmisi] u yerdin chiqip
kétishti. Axirida Eysa otturida öre turghan
héliqi ayal bilen yalghuz qaldi. 10 Eysa ruslinip
turup, shu ayaldin bashqa héchkimni körmigen
bolup, uningdin: Xanim, sanga héliqi shikayet
qilghanlar qéni? Séni gunahqa békitidighan
héchkim chiqmidimu? — dep soriwidi, 11 —
Hezretliri, héchkim chiqmidi, — dédi ayal. Eysa:
— Menmu séni gunahqa békitmeymen. Barghin,
buningdin kéyin yene gunah qilmighin! —
dédi. 12 Shunga Eysa yene köpchilikke söz
qilip: — Dunyaning nuri özümdurmen. Manga
egeshkenler qarangghuluqta mangmaydu,

eksiche hayatliq nurigha érishidu, — dédi. 13
Perisiyler: — Sen özüngge özüng guwahliq
bériwatisen. Shunga séning guwahliqing rast
hésablanmaydu, — déyishti. 14 Eysa ulargha
jawaben mundaq dédi: — Hetta men özümge
guwahliq bersemmu, guwahliqim heqtur,
chünki men özümning qeyerdin kelgenlikimni
we qeyerge baridighanliqimni bilimen. Lékin
siler qeyerdin kelgenlikimni we qeyerge
baridighanliqimni bilmeysiler. 15 Siler et
igilirining ölchimi boyiche höküm qilisiler. Biraq
men héchkimning üstige höküm qilmaymen. 16
Men höküm qilsammu, hökümüm heqiqiydur;
chünki men yalghuz emes, belki méni ewetken
Ata [bu ishta] men bilen billidur. 17
Silerge tewe bolghan Tewrat qanunida: «Ikki
ademning guwahliqi bolsa rast hésablinidu»
dep pütülgendur. 18 Rast, men özüm toghramda
özüm guwahliq bérimen, we méni ewetken
Atimu méning toghramda guwahliq béridu. 19
Ular uningdin: — Atang qeyerde? — dep sorashti.
Eysa ulargha jawab bérip: — Siler ya méni
tonumaysiler, ya Atamni tonumaysiler; méni
tonughan bolsanglar, Atamnimu tonuyttunglar,
— dédi. 20 Eysa bu sözlerni ibadetxanida
telim berginide, sediqe sanduqining aldida
turup éytqanidi. Biraq héchkim uni tutmidi,
chünki uning waqit-saiti téxi yétip kelmigenidi.
21 Shuning bilen u ulargha yene: Men bu
yerdin kétimen; siler méni izdeysiler, lékin öz
gunahinglar ichide ölisiler. Men kétidighan
yerge siler baralmaysiler, — dédi. 22 Buning
bilen Yehudiylar: — U: «Men kétidighan yerge
siler baralmaysiler» deydu. Bu uning özini
öltürüwalimen déginimidu? — déyishti. 23
Eysa ulargha: — Siler töwendindursiler, men
yuqiridindurmen. Siler bu dunyadindursiler,
men bu dunyadin emesmen. 24 Shuning üchün
silerge: «Gunahliringlar ichide ölisiler» dédim.
Chünki siler méning «[Ezeldin] Bar Bolghuchi»
ikenlikimge ishenmisenglar, gunahliringlar
ichide ölisiler, — dédi. 25 Sen zadi kim?
— dep sorashti ular. Eysa ulargha: —
Bashta silerge néme dégen bolsam, men
shu. 26 Özümning silerning toghranglarda
we üstünglardin höküm qilidighan nurghun
sözlirim bar; lékin méni Ewetküchi heqtur
we men Uningdin némini anglighan bolsa,
bularnila dunyadikilerge uqturup éytimen, —
dédi. 27 Ular uning özlirige éytqanlirining
Ata toghruluq ikenlikini chüshinelmidi. 28
Shunga Eysa mundaq dédi: Siler Insan'oghlini
kötürgendin kéyin, méning «[Ezeldin] Bar
Bolghuchi» ikenlikimni bilisiler we shundaqla
héch ishni özlükümdin qilmighanliqimni, peqet
Atining manga ögetkininila sözligenlikimnimu
bilisiler. 29 Méni Ewetküchi men bilen billidur,
U méni esla yalghuz qoymidi, chünki men
hemishe Uni xursen qilidighan ishlarni qilimen.
30 Eysa bu sözlerni qiliwatqan chaghning
özide, nurghun kishiler uninggha étiqad qildi.
31 Eysa özige étiqad qilghan Yehudiylargha:
— Eger méning söz-kalamimdin chiqmay
tursanglar, méning heqiqiy muxlislirim bolghan
bolisiler, 32 we heqiqetni bilisiler we heqiqet
silerni azadliqqa érishtüridu, — dédi. 33
Ular jawaben: — Biz Ibrahimning neslimiz, —
héchqachan héchkimning qulluqida bolmiduq.
Sen qandaqsige: Azadliqqa érishsiler, deysen?
— dédi. 34 Eysa ulargha jawab bérip: — Berheq,
berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, gunah
sadir qilghan kishi gunahning qulidur. 35 Qul
ailide menggü turmaydu, lékin oghul menggü
turidu. (aiōn g165) 36 Shuning üchün Oghul
silerni azad qilsa, heqiqiy azad bolisiler. 37
Silerning Ibrahimning nesli ikenlikinglarni
bilimen. Biraq méni öltürmekchi boluwatisiler,
chünki méning sözüm ichinglardin orun
almidi. 38 Men Atamning yénida körgenlirimni
éytiwatimen; siler bolsanglar öz atanglardin
körgenliringlarni qiliwatisiler! 39 Ular jawab
bérip: — Bizning atimiz Ibrahimdur, — dédi.
Eysa ulargha: — Eger Ibrahimning perzentliri
bolsanglar, Ibrahimning emellirini qilghan
bolattinglar! 40 Biraq hazir eksiche méni,
yeni Xudadin anglighan heqiqetni silerge
yetküzgen ademni öltürüshke qestleysiler.
Ibrahim undaq ishni qilmighan. 41 Siler öz
atanglarning qilghinini qiliwatisiler! — dédi. —
Biz haramdin bolghan emesmiz! Bizning peqet
birla atimiz bar, U bolsa Xudadur! — déyishti
ular. 42 Eysa ulargha: — Atanglar Xuda bolghan

bolsa, méni söygen bolattinglar; chünki men
Xudaning baghridin chiqip, bu yerge keldim.
Men özlükümdin kelgen emesmen, belki Uning
teripidin ewetilgenmen. 43 Sözlirimni némishqa
chüshenmeysiler? Éniqki, méning söz-kalamim
quliqinglargha kirmeywatidu! 44 Siler atanglar
Iblistin bolghansiler we uning arzu-heweslirige
emel qilishni xalaysiler. U alem apiride
bolghandin tartip qatil idi we uningda heqiqet
bolmighachqa, heqiqette turmighan. U yalghan
sözligende, öz tebiitidin sözleydu, chünki u
yalghanchi we shundaqla yalghanchiliqning
atisidur. 45 Lékin men heqiqetni sözliginim
üchün, manga ishenmeysiler. 46 Qaysinglar méni
gunahi bar dep delilliyeleysiler, qéni? Heqiqetni
sözlisem, néme üchün manga ishenmeysiler?
47 Xudadin bolghan kishi Xudaning sözlirini
anglaydu; siler ularni anglimaysiler, chünki
siler Xudadin bolghan emessiler! 48 Yehudiylar
uninggha jawaben: — Ejeba, bizning séni:
«Samariyelik hem jin chaplashqan adem»sen
déginimiz toghra emesmu? — déyishti. 49 Eysa
jawaben: — Manga jin chaplashqini yoq, belki
men Atamni hörmet qilimen; lékin siler manga
hörmetsizlik qiliwatisiler. 50 Men öz shan-
sheripimni izdimeymen; lékin buni izdigüchi
hem [uning üstidin] höküm qilghuchi Birsi
bar. 51 Berheq, berheq, men silerge shuni éytip
qoyayki, méning söz-kalamimni tutidighan
kishi ebedil'ebed ölüm körmeydu. (aiōn g165) 52
Shuning bilen Yehudiylar uninggha: — Sanga
derweqe jin chaplashqanliqini emdi bilduq!
Hetta [hezriti] Ibrahim we peyghemberlermu
ölgen tursa, sen qandaqsige: «Méning söz-
kalamimni tutidighan kishi ebedil'ebed ölüm
tétimaydu» deysen? (aiōn g165) 53 Ejeba, sen atimiz
Ibrahimdin ulughmusen? U öldi, peyghemberler
hem öldi!? Sen özüngni kim qilmaqchisen? 54
Eysa jawaben mundaq dédi: — Eger men özümni
ulughlisam, undaqta ulughluqum héchnerse
hésablanmaytti. Biraq méni ulughlighuchi —
siler «U bizning Xudayimiz» dep ataydighan
Atamning Özidur. 55 Siler Uni tonumidinglar,
lékin men Uni tonuymen. Uni tonumaymen
désem, silerdek yalghanchi bolattim; biraq
men Uni tonuymen we Uning söz-kalamini
tutimen. 56 Atanglar Ibrahim méning künümni
köridighanliqidin yayrap-yashnidi hem derweqe
uni aldin'ala körüp shadlandi. 57 — Sen téxi ellik
yashqa kirmey turup, Ibrahimni kördüngmu? —
déyishti ular. 58 Eysa ulargha: — Berheq, berheq,
men silerge shuni éytip qoyayki, Ibrahim
tughulmastila, men Bar Bolghuchidurmen! —
dédi. 59 Buning bilen ular uni chalma-kések
qilghili qollirigha yerdin tash aldi; lékin Eysa
ulargha körünmey, ularning otturisidin ötüp
ibadetxanidin chiqip ketti.

9 We u yolda kétiwétip, tughma qarighu
bir ademni kördi. 2 Muxlisliri uningdin:
— Ustaz, kim gunah qilip uning qarighu
tughulghinigha seweb bolghan? U özimu ya ata-
anisimu? — dep sorashti. 3 Eysa mundaq jawab
berdi: — Özi yaki ata-anisining gunah sadir
qilghanliqidin emes, belki Xudaning Öz emelliri
uningda ayan qilinsun dep shundaq bolghan.
4 Künning yoruqida, méni Ewetküchining
emellirini ada qilishim kérek. Kech kirse,
shu chaghda héchkim ish qilalmaydu. 5
Men dunyada turghan waqtimda, dunyaning
nuri özümdurmen. 6 Bu sözlerni qilghandin
kéyin, u yerge tükürüp, tükürüktin lay qilip,
layni héliqi ademning közlirige sürüp qoydi
7 we uninggha: «Siloam kölchiki»ge bérip
yuyuwetkin» dédi («Siloam» [ibraniyche söz
bolup], «ewetilgen» dégen menini bildüridu).
Shuning bilen héliqi adem bérip yuyuwidi, közi
köridighan bolup qaytip keldi. 8 Qoshniliri we
u ilgiri tilemchilik qilghinida uni körgenler: —
Bu olturup tilemchilik qilidighan héliqi adem
emesmu? — déyiship ketti. 9 Beziler: «Hee,
shu iken» dése, yene beziler: «Yaq. u emes,
lékin uninggha oxshaydiken» déyishti. Biraq u
özi: — Men del shu kishi bolimen! — dédi. 10
— Undaqta közliring qandaq échildi? — dep
sorashti ular. 11 U jawaben mundaq dédi: —
Eysa isimlik bir kishi [tükürükidin] lay qilip
közlirimge sürüp qoyuwidi, manga: «Siloam
kölchikige bérip yuyuwetkin» dégenidi. Men
bérip yuyuwidim, köreleydighan boldum. 12
— U hazir qeyerde? — dep sorashti ular. —
Bilmeymen, — dédi u. 13 Xalayiq ilgiri qarighu
bolghan bu ademni Perisiylerning aldigha élip

bérishti 14 (eslide Eysa lay qilip bu ademning
közlirini achqan kün del shabat küni idi). 15
Shuning bilen Perisiyler qaytidin bu ademdin
qandaq köreleydighan bolghinini soriwidi, u
ularghа: — U közlirimge lay [sürüp] qoydi, men
yuyuwidim we mana, köreleydighan boldum!
— dédi. 16 Shuning bilen Perisiylerdin beziliri:
— U adem Xudaning yénidin kelgen emes,
chünki u shabat künini tutmaydu, — déyishti.
Yene beziliri: — U gunahkar adem bolsa,
qandaqlarche bundaq möjizilik alametlerni
yaritalaytti? — déyishti. Buning bilen ularning
arisida bölünüsh peyda boldi. 17 Ular qarighu
ademdin yene: — U közliringni échiptu, emdi
sen u toghruluq néme deysen? — dep sorashti.
U: — U bir peyghember iken, — dédi. 18
Yehudiylar köreleydighan qilin'ghan kishining
ata-anisini tépip kelmigüche, burun uning
qarighu ikenlikige we hazir köreleydighan
qilin'ghanliqigha ishenmeytti. Shunga ular
uning ata-anisini chaqirtip, 19 ulardin: — Bu
silerning oghlunglarmu? Tughma qarighu,
dewatattinglar? Emdi hazir qandaqlarche
köreleydighan bolup qaldi? — dep sorashti. 20
Ata-anisi ularghа: — Uning bizning oghlimiz
ikenliki, shundaqla tughulushidinla qarighu
ikenlikini bilimiz; 21 lékin hazir qandaqlarche
köreleydighan bolup qalghanliqini, közlirini kim
achqanliqini bilmeymiz. U chong adem tursa,
[buni] özidin soranglar, u özi dep bersun, — dep
jawab berdi. 22 Ata-anisining shundaq déyishi
Yehudiylardin qorqqanliqi üchün idi; chünki
Yehudiylar kimdekim Eysani Mesih dep étirap
qilsa, u sinagog jamaitidin qoghlap chiqirilsun
dep qarar qilghanidi. 23 Shu sewebtin uning
ata-anisi: «U chong adem tursa, [buni] özidin
soranglar» dégenidi. 24 Perisiyler eslide qarighu
bolghan ademni yene chaqirip uninggha: —
Xudagha shan-sherep bérip [qesem qil]! Biz
bu ademning gunahkar ikenlikini bilimiz, —
déyishti. 25 U mundaq jawab berdi: — U
gunahkarmu, emesmu, bilmeymen. Biraq men
shu birla ishni bilimenki, qarighu idim, hazir
köreleydighan boldum. 26 Ular uningdin yene
bir qétim: — U séni qandaq qildi? Közliringni
qandaq achti? — dep sorashti. 27 U jawaben:
— Silerge alliqachan éyttim, biraq qulaq
salmidinglar. Siler néme dep qaytidin anglashni
xalap qaldinglar? Silermu uning muxlisliri bolay
dewatamsiler?! — dédi. 28 Buning bilen, ular uni
qattiq tillap: — Sen héliqining muxlisi! Biz bolsaq
Musa [peyghemberning] muxlislirimiz. 29
Xudaning Musagha sözligenlikini bilimiz; lékin
bu némining bolsa qeyerdin kelgenlikinimu
bilmeymiz, — déyishti. 30 Héliqi adem ularghа
mundaq jawab qayturdi: — Ajayip ishqu
bu! Gerche siler uning qeyerdin kelgenlikini
bilmigininglar bilen, u méning közlirimni achti.
31 Biz bilimizki, Xuda gunahkarlarning tileklirini
anglimaydu; biraq Özige ixlasmen bolup
iradisige emel qilghuchilarningkini anglaydu.
32 Dunya apiride bolghandin tartip, birersining
tughma qarighuning közini achqanliqini anglap
baqqan emes. (aiōn g165) 33 Eger bu adem
Xudadin kelmigen bolsa, héchnéme qilalmighan
bolatti. 34 Ular uni: — Sen tüptin gunah
ichide tughulghan turuqluq, bizge telim
bermekchimusen? — déyiship, uni [sinagogtin]
qoghlap chiqiriwétishti. 35 Eysa ularning uni
[sinagogtin] qoghlap chiqarghanliqini anglap,
uni izdep tépip: Sen, Xudaning Oghligha étiqad
qilamsen? — dep soridi. 36 U jawaben: — Teqsir,
u kim? Men uninggha étiqad qilay, — dédi. 37
— Sen hem uni kördüng hem mana, hazir sen
bilen sözlishiwatqan del shuning özi, — dédi
Eysa uninggha. 38 Héliqi adem: — I Reb, étiqad
qilimen! — dep, uninggha sejde qildi. 39 — Men
korlarni köridighan bolsun, köridighanlarni kor
bolsun dep bu dunyagha höküm chiqirishqa
keldim, — dédi Eysa. 40 Uning yénidiki bezi
Perisiyler bu sözlerni anglap uningdin: — Bizmu
kormu? — dep sorashti. 41 Eysa ularghа: —
Kor bolghan bolsanglar, gunahinglar bolmaytti;
lékin siler hazir «körüwatimiz» dégininglar
üchün silerge gunah hésabliniwéridu, — dédi.

10 Berheq, berheq, men silerge shuni éytip
qoyayki, qoy qotinigha ishiktin kirmey,
bashqa yerdin yamiship kirgen kishi oghri we
qaraqchidur. 2 Ishiktin kiridighan kishi bolsa
qoylarning padichisidur. 3 Ishik baqar uninggha
ishikni échip béridu we qoylar uning awazini
anglap tonuydu; u öz qoylirining isimlirini bir-

birlep chaqirip ularni sirtqa bashlap chiqidu. 4
U qoylirining hemmisini sirtqa chiqirip bolup,
ularning aldida mangidu, qoylarmu uning
keynidin egiship méngishidu; chünki ular uning
awazini tonuydu. 5 Lékin ular yat ademning
keynidin mangmaydu, belki uningdin qachidu;
chünki ular yatlarning awazini tonumaydu. 6
Eysa bu temsilni ularga sözlep bergini bilen,
lékin ular uning özlirige néme dewatqanliqini
héch chüshenmidi. 7 Shunga Eysa ularga
yene mundaq dédi: — Berheq, berheq, men
silerge shuni éytip qoyayki, qoylarning ishiki
özümdurmen. 8 Mendin ilgiri kelgenlerning
hemmisi oghri we qaraqchidur, lékin qoylar
ularga qulaq salmidi. 9 Ishik özümdurmen.
Men arqiliq kirgini qutquzulidu hem kirip-
chiqip, ot-chöplerni tépip yéyeleydu. 10
Oghri bolsa peqet oghrilash, öltürüsh we
buzush üchünla kélidu. Men bolsam ularni
hayatliqqa érishsun we shu hayatliqi mol bolsun
dep keldim. 11 Yaxshi padichi özümdurmen.
Yaxshi padichi qoylar üchün öz jénini pida
qilidu. 12 Lékin medikar undaq qilmaydu.
U belki ne qoylarning igisi ne padichisi
bolmighachqa, börining kelginini körse,
qoylarni tashlap qachidu we böre kélip qoylarni
titip tiripiren qiliwétidu. 13 Emdi medikar
bolsa peqet heqqini dep ishlep, qoylargha
köngül bölmey beder qachidu. 14 Yaxshi padichi
özümdurmen. Ata méni tonighinidek men
atini tonughinimdek, men özümningkilerni
tonuymen we özümningkilermu méni tonuydu;
qoylar üchün jénim pida. 16 Bu qotandin
bolmighan bashqa qoylirimmu bar. Ularnimu
élip bashlishim kérek we ularmu awazimni
anglaydu; shuning bilen bir pada bolidu,
shundaqla ularning bir padichisi bolidu. 17
Ata méni shu sewebtin söyiduki, men jénimni
qayturuwélishim üchün uni pida qilimen. 18
Jénimni héchkim mendin alalmaydu, men
uni öz ixtiyarim bilen pida qilimen. Men
uni pida qilishqa hoquqluqmen we shundaqla
uni qayturuwélishqimu hoquqluqmen; bu
emrni Atamdin tapshuruwalghanmen. 19 Bu
sözler tüpeylidin Yehudiylar arisida yene
bölünüsh peyda boldi. 20 Ulardin köp
ademler: — Uninggha jin chaplishiptu, u
jöylüwatidu, néme üchün uning sözige qulaq
salghudeksiler? — déyishti. 21 Yene beziler bolsa:
— Jin chaplashqan ademning sözliri bundaq
bolmaydu. Jin qandaqmu qarighularning
közlirini achalisun?! — déyishti. 22 Qish
pesli bolup, Yérusalémda «Qayta béghishlash
héyti» ötküzülüwatatti. 23 Eysa ibadetxanidiki
«Sulaymanning péshaywini»da aylinip yüretti.
24 Yehudiylar uning etrapigha olishiwélip: —
Bizni qachan'ghiche tit-tit qilip tutuqluqta
qaldurmaqchisen? Eger Mesih bolsang, bizge
ochuqini éyt, — déyishti. 25 Eysa mundaq
jawab berdi: — Men silerge éyttim, lékin
ishenmeysiler. Atamning nami bilen qilghan
emellirimning özi manga guwahliq béridu. 26
Biraq men silerge éytqinimdek, siler étiqad
qilmidinglar, chünki méning qoylirimdin
emessiler. 27 Méning qoylirim méning awazimni
anglaydu, men ularni tonuymen we ular
manga egishidu. 28 Men ularga menggülük
hayat ata qilimen; ular esla halak bolmaydu.
Héchkim ularni qolumdin tartiwalalmaydu.
(aiōn g165, aiōnios g166) 29 Ularni manga teqdim
qilghan atam hemmidin üstündur we héchkim
ularni atamning qolidin tartiwalalmaydu.
30 Men we Ata [eslidinla] birdurmiz. 31
Buning bilen Yehudiylar yene uni chalma-
kések qilishmaqchi bolup, yerdin qollirigha
tash élishti. 32 Eysa ularga: — Atamdin kelgen
nurghun yaxshi emellerni silerge körsettim. Bu
emellerning qaysisi üchün méni chalma-kések
qilmaqchisiler? — dédi. 33 — Séni yaxshi bir
emel üchün emes, belki kupurluq qilghining
üchün chalma-kések qilimiz. Chünki sen bir
insan turuqluq, özüngni Xuda qilip körsetting!
— dédi Yehudiylar jawaben. 34 Eysa ularga
mundaq jawab berdi: — Silerge tewe muqeddes
qanunda «Men éyttim, siler ilahlarsiler» dep
pütülgen emesmu? 35 Xuda öz söz-kalamini
yetküzgenlerni «ilahlar» dep atighan yerde (we
muqeddes yazmilarda éytilghini hergiz küchtin
qalmaydu) 36 néme üchün Ata Özige xas-
muqeddes qilip paniy dunyagha ewetken zat
«Men Xudaning Oghlimen» dése, u toghruluq
«kupurluq qilding!» deysiler? 37 Eger Atamning

emellirini qilmisam, manga ishenmenglar. 38
Biraq qilsam, manga ishenmigen halettimu,
emellerning özlirige ishininglar. Buning bilen
Atining mende ikenlikini, méningmu Atida
ikenlikimni heq dep bilip étiqad qilidighan
bolisiler. 39 Buning bilen ular yene uni tutmaqchi
boldi, biraq u ularning qolliridin qutulup, u
yerdin ketti. 40 Andin u yene Iordan deryasining
u qétigha, yeni Yehya [peyghember] deslipide
ademlerni chömüldürgen jaygha bérip, u yerde
turdi. 41 Nurghun kishiler uning yénigha
keldi. Ular: — Yehya héch möjizilik alamet
körsetmigen, lékin uning bu adem toghrisida
barliq éytqanliri rast iken! — déyishti. 42
Shuning bilen nurghunlighan kishiler bu yerde
uninggha étiqad qildi.

11 Lazarus dégen bir adem késel bolup
qalghanidi. U Meryem we hedisi Marta
turghan, Beyt-Aniya dégen kentte turatti 2 (bu
Meryem bolsa, Rebge xushbuy mayni sürkigen,
putlirini öz chachliri bilen értip qurutqan
héliqi Meryem idi; késel bolup yatqan Lazarus
uning inisi idi). 3 Lazarusning hediliri Eysagha
xewerchi ewetip: «I Reb, mana sen söygen
[dostung] késel bolup qaldi» dep yetküzdi. 4
Lékin Eysa buni anglap: — Bu késeldin ölüp
ketmeydu, belki bu arqiliq Xudaning Oghli
ulughlinip, Xudaning shan-sheripi ayan qilinidu
— dédi. 5 Eysa Marta, singlisi we Lazarusni
tolimu söyetti. 6 Shunga u Lazarusning késel
ikenlikini anglighan bolsimu, özi turuwatqan
jayda yene ikki kün turdi. 7 Andin kéyin u
muxlislirigha: — Yehudiyege qayta barayli!
— dédi. 8 Muxlisliri uninggha: — Ustaz,
yéqindila [u yerdiki] Yehudiylar séni chalma-
kések qilmaqchi bolghan tursa, yene u yerge
qayta baramsen? — déyishti. 9 Eysa mundaq
dédi: — Kündüzde on ikki saet bar emesmu?
Kündüzi yol mangghan kishi putlashmas, chünki
u bu dunyaning yoruqini köridu. 10 Lékin kéchisi
yol mangghan kishi putlishar, chünki uningda
yoruqluq yoqtur. 11 Bu sözlerni éytqandin kéyin,
u: — Dostimiz Lazarus uxlap qaldi; men uni
uyqusidin oyghatqili barimen, — dep qoshup
qoydi. 12 Shunga muxlislar uninggha: — I Reb,
uxlighan bolsa, yaxshi bolup qalidu, — dédi.
13 Halbuki, Eysa Lazarusning ölümi toghruluq
éytqanidi, lékin ular u dem élishtiki uyquni
dewatidu, dep oylashti. 14 Shunga Eysa ulargha
ochuqini éytip: — Lazarus öldi, — dédi. 15 —
Biraq silerni dep, silerning étiqad qilishinglar
üchün, [uning qéshida] bolmighanliqimgha
xushalmen. Emdi uning yénigha barayli, —
dédi. 16 «Qoshkézek» dep atilidighan Tomas
bashqa muxlisdashlirigha: — Bizmu uning bilen
bille barayli hem uning bilen bille öleyli, —
dédi. 17 Eysa muxlisliri bilen Beyt-Aniyagha
barghanda, Lazarusning yerlikke qoyulghinigha
alliqachan töt kün bolghanliqi uninggha melum
boldi. 18 Beyt-Aniya Yérusalémgha yéqin
bolup, uningdin alte chaqirimche yiraqliqta
idi, 19 shuning bilen nurghun Yehudiylar Marta
bilen Meryemge inisi toghrisida teselli bergili
ularning yénigha kelgenidi. 20 Marta emdi
Eysaning kéliwatqinini anglapla, uning aldigha
chiqti. Lékin Meryem bolsa öyide olturup qaldi.
21 Marta emdi Eysagha: — I Reb, bu yerde
bolghan bolsang, inim ölmigen bolatti. 22
Hélihem Xudadin némini tiliseng, Uning sanga
shuni béridighanliqini bilimen, — dédi. 23 —
Ining qayta tirilidu, — dédi Eysa. 24 Marta:
— Axirqi künide, yene tirilish künide uning
jezmen tirilidighanliqini bilimen, — dédi. 25
Eysa uninggha: — Tirilish we hayatliq men
özümdurmen; manga étiqad qilghuchi kishi
ölsimu, hayat bolidu; 26 we hayat turup,
manga étiqad qilghuchi ebedil'ebed ölmes;
buninggha ishinemsen? (aiōn g165) 27 U uninggha:
— Ishinimen, i Reb; séning dunyagha kélishi
muqerrer bolghan Mesih, Xudaning Oghli
ikenlikingge ishinimen. 28 Buni dep bolup, u
bérip singlisi Meryemni astighina chaqirip:
— Ustaz keldi, séni chaqiriwatidu, — dédi. 29
Meryem buni anglap, derhal ornidin turup,
uning aldigha bardi 30 (shu peytte Eysa téxi
yézigha kirmigen bolup, Marta uning aldigha
méngip, uchriship qalghan yerde idi). 31 Emdi
[Meryemge] teselli bériwatqan, öyde uning
bilen olturghan Yehudiylar uning aldirap qopup
sirtqa chiqip ketkinini körüp, uni qebrige bérip
shu yerde yigha-zar qilghili ketti, dep oylap,
uning keynidin méngishti. 32 Meryem emdi Eysa

bar yerge barghanda uni körüp, ayighigha özini
étip: — I Reb, bu yerde bolghan bolsang, inim
ölmigen bolatti! — dédi. 33 Eysa Meryemning
yigha-zar qilghinini, shundaqla uning bilen bille
kelgen Yehudiy xelqning yigha-zar qilishqinini
körgende, rohida qattiq pighan chékip, köngli
tolimu biaram boldi we: 34 — Uni qeyerge
qoydunglar? — dep soridi. — I Reb, kélip
körgin, — déyishti ular. 35 Eysa köz yéshi
qildi. 36 Yehudiy xelqi: — Qaranglar, u uni
qanchilik söygen! — déyishti. 37 We ulardin
beziliri: — Qarighuning közini achqan bu kishi
késel ademni ölümdin saqlap qalalmasmidi?
— déyishti. 38 Eysa ichide yene qattiq pighan
chékip, qebrining aldigha bardi. Qebri bir
ghar idi; uning kirish aghzigha chong bir tash
qoyuqluq idi. 39 Eysa: — Tashni éliwétinglar!
— dédi. Ölgüchining hedisi Marta: — I Reb,
yerlikke qoyghili töt kün boldi, hazir u purap
ketkendu, — dédi. 40 Eysa uninggha: — Men
sanga: «Étiqad qilsang, Xudaning shan-sheripini
körisen» dégenidimghu! — dédi. 41 Buning bilen
xalayiq tashni éliwetti. Eysa közlirini asman'gha
tikip mundaq dua qildi: — I Ata, tilikimni
anglighining üchün sanga teshekkür éytimen.
42 Tileklirimni hemishe anglaydighanliqingni
bilimen; lékin shundaq bolsimu, etrapimdiki
mushu xalayiq séning méni ewetkenlikingge
ishensun dep, buni éytiwatimen! 43 Bu sözlerni
qilghandin kéyin, u yuqiri awazda: — Lazarus,
tashqirigha chiq! — dep towlidi. 44 Ölgüchi qol-
putliri képenlen'gen, éngiki téngilghan halda
tashqirigha chiqti. Eysa ulargha: — Képenni
yéshiwétip, uni azad qilinglar! — dédi. 45
Meryemning yénigha pete qilip kélip, uning
emillirini körgen Yehudiylar ichidin nurghunliri
uninggha étiqad qildi. 46 Lékin ularning ichide
beziliri Perisiylerning yénigha bérip, Eysaning
qilghan ishlirini melum qilishti. 47 Shunga
bash kahinlar we Perisiyler Yehudiylarning
kéngeshmisini yighip: — Qandaq qilishimiz
kérek? Bu adem nurghun möjizilik alametlerni
yaritiwatidu. 48 Uninggha shundaq yol qoyup
bériwersek, hemme adem uninggha étiqad qilip
kétidu. Shundaq bolghanda, Rimliqlar kélip
bu bizning jayimiz we qowmimizni weyran
qiliwétidu! — déyishti. 49 Ularning ichide biri,
yeni shu yili bash kahin bolghan Qayafa: — Siler
héchnémini bilmeydikensiler! 50 Pütün xelqning
halak bolushining ornigha, birla ademning
ular üchün ölüshining ewzellikini chüshinip
yetmeydikensiler, — dédi 51 (bu sözni u özlükidin
éytmighanidi; belki u shu yili bash kahin
bolghanliqi üchün, Eysaning [Yehudiy] xelqi
üchün, shundaqla peqet u xelq üchünla emes,
belki Xudaning her yan'gha tarqilip ketken
perzentlirining hemmisini bir qilip uyushturush
üchün ölidighanliqidin aldin bésharet bérip
shundaq dégenidi). 53 Shuning bilen ular
meslihetliship, shu kündin bashlap Eysani
öltürüwétishni qestlidi. 54 Shuning üchün Eysa
emdi Yehudiylar arisida ashkara yürmeytti,
u u yerdin ayrilip chölge yéqin rayondiki
Efraim isimlik bir shehirige bérip, muxlisliri
bilen u yerde turdi. 55 Emdi Yehudiylarning
«ötüp kétish héyti»gha az qalghanidi. Nurghun
kishiler taharetni ada qilish üchün, héyttin ilgiri
yézilardin Yérusalémgha kélishti. 56 Shuning
bilen bille shu kishiler Eysani izdeshti. Ular
ibadetxanida yighilghanda bir-birige: — Qandaq
oylawatisiler? U héyt ötküzgili kelmesmu?
— déyishti. 57 Bash kahinlar bilen Perisiyler
bolsa uni tutush üchün, herkimning uning
qeyerdilikini bilse, melum qilishi toghruluq
perman chiqarghanidi.

12 Ötüp kétish héytidin alte kün ilgiri, Eysa özi
ölümdin tirildürgen Lazarus turuwatqan
jay — Beyt-Aniyagha keldi. 2 Shu wejidin
ular u yerde uninggha ziyapet berdi. Marta
méhmanlarni kütüwatatti; Lazarus bolsa Eysa
bilen hemdastixan bolghanlarning biri idi. 3
Meryem emdi nahayiti qimmet bahaliq sap
sumbul etirdin bir qadaq ekilip, Eysaning
putlirigha quydi andin chachliri bilen putlirini
értip qurutti. Etirning xush puriqi öyni bir aldi.
4 Lékin uning muxlisliridin biri, yeni uninggha
pat arida satqunluq qilghuchi, Simonning
oghli Yehuda Ishqariyot: 5 — Némishqa bu
[qimmet bahaliq] etir kembeghellerge sediqe
qilip bérilishke üch yüz dinargha sétilmidi? —
dédi 6 (u bu sözni kembeghellerning ghémini
yégenliki üchün emes, belki oghri bolghanliqi

üchün dégenidi; chünki u [muxlislarning ortaq]
hemyanini saqlighuchi bolup, daim uninggha
sélin'ghinidin oghriliwalatti). 7 Emdi Eysa:
— Ayalni öz ixtiyarigha qoyghin! Chünki u
buni méning depne künüm üchün teyyarliq
qilip saqlighandur; 8 chünki kembegheller
hemishe siler bilen bille bolidu, lékin men
hemishe siler bilen bille bolmaymen, — dédi.
9 Zor bir top Yehudiylar uning shu yerde
ikenlikidin xewer tépip, shu yerge keldi.
Ularning kélishi yalghuz Eysani depla emes,
yene u ölümdin tirildürgen Lazarusnimu körüsh
üchün idi. 10 Lékin bash kahinlar bolsa
Lazarusnimu öltürüshni meslihetleshkenidi; 11
Chünki uning sewebidin nurghun Yehudiylar
özliridin chékinip Eysagha étiqad qiliwatatti.
12 Etisi, «[ötüp kétish] héyti»ni ötküzüshke
kelgen zor bir top xalayiq Eysaning
Yérusalémgha kéliwatqanliqini anglap, 13
qollirigha xorma shaxlirini tutushqan halda
uni qarshi alghili chiqishti we: «Teshekkür-
hosanna! Perwerdigarning namida kelgüchi,
Israilning padishahigha mubarek bolghay!»
dep warqirashti. 14 Eysa bir texeyni tépip,
uninggha mindi; xuddi [muqeddes yazmilarda]
mundaq pütülgendek: — 15 «Qorqma, i
Zion qizi! Mana, Padishahing éshek texiyige
minip kéliwatidu!». 16 Eyni chaghda uning
muxlisliri bu ishlarni chüshenmeytti, lékin
Eysa shan-sherepte ulughlan'ghandin kéyin,
bu sözlerning uning toghruluq pütülgenlikini,
shundaqla bu ishlarning derweqe uningda
shundaq yüz bergenlikini ésige keltürdi. 17
Emdi u Lazarusni qebridin chaqirip tirildürgen
chaghda uning bilen bille bolghan xalayiq
bolsa, bu ishqa guwahliq bériwatatti. 18 Eysa
yaratqan bu möjizilik alametnimu anglighachqa,
uni qarshi élishqa shu bir top ademler
chiqishqanidi. 19 Perisiyler bolsa bir-birige: —
Qaranglar, [barliq] qilghininglar bikar ketti!
Mana emdi pütkül jahan uninggha egeshmekte!
— déyishti. 20 Ötüp kétish héytida ibadet
qilghili kelgenler arisida birnechche gréklarmu
bar idi. 21 Bular emdi Galiliyening Beyt-
Saida yézisidin bolghan Filipning yénigha
kélip: — Ependim, biz Eysa bilen körüshsek,
— dep telep qilishti. 22 Filip bérip buni
Andriyasqa éytti. Andin Andriyas we Filip ikkisi
Eysagha melum qildi. 23 Lékin Eysa ulargha
jawaben mundaq dédi: — «Insan'oghlining
shan-sherepte ulughlinidighan waqit-saiti yétip
keldi. 24 Berheq, berheq, men silerge shuni éytip
qoyayki, bughday déni tupraq ichige chüshüp
ölmigüche, özi yenila yalghuz qalidu; lékin ölse,
mol hosul béridu. 25 Kimdekim öz hayatini ayisa
uningdin mehrum bolidu; lékin bu dunyada
öz hayatidin nepretlense, uni menggülük
hayatliqqa saqliyalaydu. (aiōnios g166) 26 Kimdekim
xizmitimde bolushni xalisa, manga egeshsun.
Men qeyerde bolsam, méning xizmetchimmu
shu yerde bolidu. Kémdekim méning xizmitimde
bolsa, Ata uninggha izzet qilidu. 27 Hazir jénim
qattiq azabliniwatidu. Men néme déyishim
kérek? «Ata, méni bu saettin qutquzghin!»
deymu? Lékin men del mushu waqit-saet
üchün keldim. 28 Ata, naminggha shan-sherep
keltürgin!». Shuan, asmandin bir awaz anglinip:
— Uninggha shan-sherep keltürdüm we yene
uninggha shan-sherep keltürimen!» — déyildi.
29 Buni anglighan shu yerde turghan xalayiq:
— Hawa güldürlidi, — déyishti. Yene beziler
bolsa: — Bir perishte uninggha gep qildi, —
déyishti. 30 Eysa bolsa jawaben: — Bu awaz
méni dep emes, silerni dep chüshti. 31 Emdi
dunyaning üstige höküm chiqirilish waqti
keldi; hazir bu dunyaning hökümdarining
tashqirigha qoghlinish waqti keldi. 32 We men
bolsam, yerning üstidin kötürülginimde, pütkül
insanlarni özümge jelp qilip tartimen, — dédi
33 (uning buni dégini özining qandaq ölüm
bilen ölidighanliqini körsetkini idi). 34 Xalayiq
uninggha jawaben uningdin: — Biz muqeddes
qanundin Mesihning ebedgiche qalidighinini
anglighan; sen qandaqsige «Insan'oghli
kötürülüshi kérek» deysen?! Bu qandaqmu
«Insan'oghli» bolsun? — dep soridi. (aiōn g165) 35
Shunga Eysa ulargha: — Nurning aranglarda
bolidighan waqti uzun bolmaydu. Shunga
qarangghuluqning silerni bésiwalmasliqi üchün,
nur bar waqtida [uningda] ménginglar;
qarangghuluqta mangghan kishi özining
qeyerge kétiwatqanliqini bilmeydu. 36 Nur

aranglarda bar waqitta, uninggha ishininglar;
buning bilen nurning perzentliri bolisiler,
— dédi. Eysa bu sözlerni qilghandin
kéyin, ulardin ayrilip yoshurunuwaldi. 37
Gerche u ularning köz aldida shunche tola
möjizilik alamet körsetken bolsimu, ular téxi
uninggha étiqad qilmidi. 38 Shuning bilen
Yeshaya peyghemberning yazmisida aldin'ala
körsitilgen bésharet del emelge ashurdi: «I
Perwerdigar, bizning yetküzgen xewirimizge
kimmu ishen'gen? Hem «Perwerdigarning
biliki» Bolghuchi kimgimu ayan qilin'ghan?»
39 Xalayiqning étiqad qilmighinining sewebi
del shuki (xuddi Yeshaya peyghember
yene aldin'ala éytqandek): «[Perwerdigar]
ularning közlirini kor, Qelbini tash qildi;
Meqset, ularning közlirining körüp, Qelbining
chüshinip, [Gunahliridin] yénishining aldini
élish üchündur; Bolmisa, Men ularni saqaytqan
bolattim, — [deydu Perwerdigar]». 41 Bu
sözlerni Yeshaya [peyghember] [Mesihning]
shan-sheripini körüp uninggha qarita aldin'ala
söz qilghinida éytqanidi. 42 Wehalenki, gerche
hetta Yehudiy aqsaqalliridinmu nurghunlighan
ademler uninggha étiqad qilghan bolsimu, ular
Perisiyler wejidin qorqup, özlirining sinagogtin
qoghlap chiqiriwétilmesliki üchün uni étirap
qilmidi. 43 Buning sewebi, ular insanlardin
kélidighan izzet-shöhretni Xudadin kélidighan
izzet-shöhrettin yaxshi köretti. 44 Biraq Eysa
yuqiri awaz bilen mundaq dédi: — Manga
étiqad qilghuchi mangila emes, belki méni
Ewetküchige étiqad qilghuchidur. 45 Kimki méni
körgüchi bolsa, méni Ewetküchini körgüchi
bolidu. 46 Men manga étiqad qilghuchilar
qarangghuluqta qalmisun dep, nur süpitide
dunyagha keldim. 47 Birsi sözlirimni anglap,
ularni tutmisa, uni soraqqa tartmaymen; chünki
men dunyadikilerni soraqqa tartqili emes,
belki dunyadikilerni qutquzghili keldim. 48
Biraq méni chetke qaqquchini, shundaqla
sözlirimni qobul qilmighanni bolsa, uni soraqqa
tartquchi birsi bar. U bolsimu, men éytqan söz-
kalamimdur. U axirqi küni uni soraqqa tartidu.
49 Chünki men özlükümdin sözliginim yoq, belki
méni ewetken Ata méning némini déyishim we
qandaq sözlishim kéreklikige emr bergen. 50
Uning emrining menggülük hayatliq ikenlikini
bilimen. Shunga némini sözlisem, Ata manga
buyrughinidek sözleymen. (aiōnios g166)

13 Ötüp kétish héytidin ilgiri, Eysa bu
dunyadin ayrilip, Atining yénigha
baridighan waqit-saetning yétip kelgenlikini
bildi we shuning üchün bu dunyadiki öz
ademlirige körsitip kelgen méhir-muhebbitini
axirghiche toluq körsitip turdi. 2 Emdi
kechlik tamaq yéyiliwatqanidi; Iblis alliburun
Simonning oghli Yehuda Ishqariyotning
könglige Eysagha satqunluq qilish weswesisini
salghanidi. 3 Eysa Atining her ishni
uning qoligha tapshurghinini, we özining
Xudaning yénidin kélip, Xudaning yénigha
qaytidighanliqini bilgechke, 4 dastixandin
turup, ton-könglikini yéship, bir löngge bilen
bélini baghlidi. 5 Andin jawurgha su quyup,
muxlislarning putlirini yuyushqa we bélige
baghlighan löngge bilen sürtüp qurutushqa
bashlidi. 6 Nöwet Simon Pétrusqa kelgende,
Pétrus uninggha: — I Reb, putumni sen yusang
qandaq bolghini?! — dédi. 7 Eysa uninggha: —
Néme qiliwatqinimni hazir bilmeysen, lékin
kéyin bilisen, — dédi. 8 Pétrus: — Sen méning
putumni yusang hergiz bolmaydu! — dédi. Eysa
uninggha jawaben: — Séni yumisam, méning
bilen teng nésiweng bolmaydu, — dédi. (aiōn
g165) 9 Simon Pétrus: — I Reb, undaqta peqet
putlirimnila emes, qollirimnimu, béshimnimu
yughaysen! — dédi. 10 Eysa uninggha: —
Bedini yuyulup, tamamen pakiz bolghan adem
peqet putlirini yusila qayta yuyunushining
hajiti bolmaydu. Siler pakiz, lékin hemminglar
emes, — dédi 11 (chünki u özini kimning
tutup béridighanliqini biletti; shuning üchün
u «Hemminglarla pakiz emes» dégenidi). 12
Shuning bilen u ularning putlirini yuyup
bolghandin kéyin, ton-könglikini kiyip, yene
dastixan'gha olturup ulargha mundaq dédi:
— Silerge néme qilghinimni uqtunglarmu?
13 Siler méni «Ustaz» we «Reb» deysiler
we rast éytisiler, men shundaqturmen. 14
Eger men Reb we ustazinglar turuqluq,
putliringlarni yughanikenmen, silermu bir-

biringlarning putlirini yuyushunglar kérek.
15 Men silerge qilghandek silerningmu
hem shundaq qilishinglar üchün bu ülgini
qaldurdum. 16 Berheq, berheq, men silerge
shuni éytip qoyayki, qul xojayinidin üstün
turmaydu, elchimu özini ewetküchidin üstün
turmaydu. 17 Bu ishlarni bilgenikensiler,
shundaq qilsanglar bextliksiler! 18 Men
bularni hemminglargha qaritip éytmidim.
Men tallighanlirimni bilimen, lékin [muqeddes
yazmilarda] aldin pütülgen: «Men bilen
hemdastixan bolup nénimni yégenmu manga
put atti!» dégen bu söz emelge ashurulmay
qalmaydu. 19 Men bu ish yüz bérishtin awwal
uni silerge éytip qoyayki, u ishlar yüz bergende
méning «Bar Bolghuchi» ikenlikimge ishinisiler.
20 Berheq, berheq, silerge shuni éytip qoyayki,
kimki men ewetken herqandaq birsini qobul
qilghan bolsa, méni qobul qilghan bolidu; we
méni qobul qilghuchilar méni Ewetküchini
qobul qilghan bolidu. 21 Eysa bu sözlerni
éytqandin kéyin, rohta qattiq pighan chékip,
mundaq guwahliq berdi: — Berheq, berheq,
men silerge shuni éytip qoyayki, aranglarda
bireylen manga satqunluq qilidu! 22 Muxlislar
kimni dewatqanliqini bilelmey, bir-birige
qarashti. 23 Emdi dastixanda muxlisliridin
biri Eysaning meydisige yölinip yatqanidi;
u bolsa «Eysa söyidighan muxlis» idi. 24
Simon Pétrus uningdin [Eysaning] kimni
dewatqinini sorap béqishini isharet qildi. 25
Shuning bilen u Eysaning meydisige yölinip
turup uningdin: — I Reb, u kimdur? — dep
soridi. 26 Eysa jawab bérip: — Bu bir chishlem
nanni ashqa tögürüp kimge sunsam, shudur,
— dédi. Shuning bilen u bir chishlem nanni
[ashqa] tögürüp, Simonning oghli Yehuda
Ishqariyotqa sundi. 27 Yehuda nanni éliwidi,
Sheytan uning ichige kirdi. — Qilidighiningni
chapsan qil, — dédi Eysa uninggha. 28 (Emdi
dastixanda olturghanlarning héchqaysisi uning
[Yehudagha] bu sözlerni néme üchün déginini
bilmidi. 29 Yehuda ularning ortaq hemyanini
tutqini üchün, beziler Eysa uninggha: «Bizge
kéreklik héytliq nersilerni élip kel» yaki
«Kembeghellerge birer nerse ber» dewatsa
kérek, dep oylashti). 30 Yehuda bu bir chishlem
nanni élipla tashqirigha chiqip ketti (bu chagh
kéche idi). 31 Yehuda tashqirigha chiqip
ketkendin kéyin, Eysa mundaq dédi: — Emdi
Insan'oghli ulughlinidighan waqit-saet yétip
keldi we Xuda u arqiliq ulughlinidu. 32 We eger
Xuda uningda ulughlansa, Xudamu Özide uni
ulughlaydu, shundaqla derhal uni ulughlaydu.
33 Balilirim, siler bilen bille bolidighan yene
azghina waqtim qaldi. Siler méni izdeysiler,
lékin méning Yehudiylargha: «Men baridighan
yerge siler baralmaysiler» dep éytqinimdek,
buni silergimu éytimen. 34 Silerge yéngi bir emr
tapshurimenki, «bir-biringlarni söyünglar».
Silerni söyginimdek, silermu bir-biringlarni
söyünglar. 35 Aranglarda bir-biringlargha
méhir-muhebbitinglar bolsa, hemme adem
silerning méning muxlislirim ikenlikinglarni
bilidu. 36 Simon Pétrus uningdin: — I Reb,
qeyerge barisen? — dep soridi. Eysa jawaben:
— Men kétidighan yerge hazirche egiship
baralmaysen, lékin kéyin manga egiship
barisen, — dédi. 37 Pétrus uninggha: — I Reb,
néme üchün hazir séning keyningdin egiship
baralmaymen? Sen üchün jénimni pida qilay!
— dédi. 38 Eysa jawaben mundaq dédi: —
Men üchün rasttinla jéningni pida qilamsen?
Berheq, berheq, sanga éytip qoyayki, xoraz
chillighuche, sen mendin üch qétim tanisen!

14 Könglünglarni parakende qilmanglar!
Xudagha ishinisiler, mangimu ishininglar.
2 Atamning öyide nurghun makanlar bar.
Bolmighan bolsa, buni silerge éytqan bolattim;
chünki men herbiringlargha orun teyyarlash
üchün shu yerge kétip barimen. 3 Men
silerge orun teyyarlighili baridighanikenmen,
choqum qaytip kélip, silerni özümge alimen;
shuning bilen, men qeyerde bolsam, silermu
shu yerde bolisiler. 4 Siler méning qeyerge
kétidighanliqimni we u yerge baridighan
yolni bilisiler. 5 Tomas uninggha: — I Reb,
séning qeyerge kétidighanliqingni bilmeymiz.
Shundaq iken, yolni qandaq bilimiz? — dédi.
6 Eysa uninggha: — Yol, heqiqet we hayatliq
özümdurmen. Méningsiz héchkim Atining
yénigha baralmaydu. 7 Eger méni tonughan

bolsanglar, Atamnimu tonughan bolattinglar.
Hazirdin bashlap uni tonudunglar hem uni
kördünglar, — dédi. 8 — I Reb, Atini bizge körsitip
qoysangla, shu kupaye, — dédi Filip. 9 Eysa
uninggha mundaq dédi: — «I Filip, siler bilen
birge bolghinimgha shunche waqit boldi, méni
téxiche tonumidingmu? Méni körgen kishi Atini
körgen bolidu. Shundaq turuqluq, sen némishqa
yene: «Bizge Atini körsetkeysen» deysen? 10
Men Atida, Ata mende ikenlikige ishenmemsen?
Silerge éytqan sözlirimni özlükümdin éytqinim
yoq; belki mende turuwatqan Ata Öz emellirini
qiliwatidu. 11 Méning Atida bolghanliqimgha,
Atining mende bolghanliqigha ishininglar.
Yaki héchbolmighanda, méning qilghan
emellirimdin manga ishininglar. 12 Berheq,
berheq, men silerge shuni éytip qoyayki,
manga ishen'gen kishi méning qiliwatqan
emellirimni qilalaydu; we bulardinmu téximu
ulugh emellerni qilidu, chünki men Atining
yénigha [qaytip] kétimen. 13 We Atining
Oghulda ulughlinishi üchün, hernémini méning
namim bilen tilisenglar, shularni ijabet qilimen.
14 Méning namim bilen herqandaq nersini
tilisenglar, men silerge shuni ijabet qilimen». 15
— «Méni söysenglar, emrlirimge emel qilisiler.
16 Menmu Atidin tileymen we U silerge bashqa
bir Yardemchi ata qilidu. U siler bilen ebedgiche
birge bolidu. (aiōn g165) 17 U bolsimu Heqiqetning
Rohidur. Uni bu dunyadikiler qobul qilalmaydu,
chünki Uni ne körmeydu, ne tonumaydu.
Biraq siler Uni tonuysiler, chünki U siler
bilen bille turuwatidu hem silerde makan
qilidu. 18 Men silerni yétim qaldurmaymen,
yéninglargha yene qaytip kélimen. 19 Azghina
waqittin kéyin, bu dunya méni körmeydu,
lékin siler körüsiler. Men hayat bolghanliqim
üchün, silermu hayat bolisiler. 20 Shu künde
méning Atamda bolghanliqim, silerning mende
bolghanliqinglar we menmu hem silerde
bolghanliqimni bilisiler. 21 Kim emrlirimge ige
bolup ularni tutsa, méni söygüchi shu bolidu.
Méni söygüchini Atammu söyidu, menmu uni
söyimen we özümni uninggha ayan qilimen».
22 Yehuda (Yehuda Ishqariyot emes) uningdin:
— I Reb, sen özüngni bu dunyadikilerge ayan
qilmay, bizgila ayan qilishing qandaq ish?
— dep soridi. 23 Eysa uninggha jawaben
mundaq dédi: — «Birkim méni söyse, sözümni
tutidu; Atammu uni söyidu we [Atam] bilen
ikkimiz uning yénigha bérip, uning bilen bille
makan qilimiz. 24 Méni söymeydighan kishi
sözlirimni tutmaydu; we siler anglawatqan bu
söz bolsa méning emes, belki méni ewetken
Atiningkidur. 25 Men siler bilen bille boluwatqan
chéghimda, bularni silerge éyttim. 26 Lékin Ata
méning namim bilen ewetidighan Yardemchi,
yeni Muqeddes Roh silerge hemmini ögitidu
hem méning silerge éytqan hemme sözlirimni
ésinglargha keltüridu. 27 Silerge xatirjemlik
qaldurimen, öz xatirjemlikimni silerge bérimen;
méning silerge berginim bu dunyadikilerning
berginidek emestur. Könglünglarni parakende
qilmanglar we jür'etsiz bolmanglar. 28 Siler
méning: «Men [silerdin] ayrilip kétimen,
kéyin yéninglargha yene qaytip kélimen»
déginimni anglidinglar. Méni söygen bolsanglar,
Atining yénigha kétidighanliqim üchün xursen
bolattinglar. Chünki Ata mendin ulughdur. 29
Silerning bu ishlar yüz berginide ishinishinglar
üchün bu [ishlar] yüz bérishtin awwal
silerge éyttim. 30 Mundin kéyin siler bilen
köp sözleshmeymen; chünki bu dunyaning
hökümdari kélish aldida turidu we mendin
kirgüdek hech yochuq tapalmaydu. 31 Lékin
bu dunyaning ademlirining méning Atini
söyidighanliqimni bilishi üchün Ata manga
néme emr qilghan bolsa, men del shuni emelge
ashurimen. Turunglar, bu jaydin kéteyli».

15 — «Heqiqiy üzüm téli» özümdurmen,
Atam bolsa baghwendur. 2 Baghwen
mendiki méwe bermeydighan herbir shaxni
késip tashlaydu. Méwe bergenlirini bolsa téximu
köp méwe bersun dep, pak qilip putap turidu. 3
Emdi siler men silerge yetküzgen sözüm arqiliq
alliburun pak boldunglar. 4 Siler mende izchil
turunglar, menmu silerde izchil turimen. Shax
talda turmay, özi méwe bérelmeydighinidek,
silermu mende izchil turmisanglar, méwe
bérelmeysiler. 5 «Üzüm téli» özümdurmen,
siler bolsanglar shaxliridursiler. Kim mende
izchil tursa, menmu shundaqla uningda

turghinimda, u köp méwe béridu. Chünki
mensiz héchnémini qilalmaysiler. 6 Birsi mende
turmisa, u [kéreksiz] shaxtek tashlinip, qurup
kétidu. Bundaq shaxlar yighip kélinip otqa
tashlinidu. 7 Siler mende izchil tursanglar
we sözlirim silerde izchil tursa, némini telep
qilsanglar, silerge shu ijabet bolidu. 8 Silerning
köp méwi bérishinglar, shundaqla méning
muxlislirim ikenlikinglarni ispatlishinglar bilen
shan-sherep Atamgha keltürülidu. 9 Atam
méni söyginidek, menmu silerni söydüm;
méning méhir-muhebbitimde izchil turunglar.
10 Eger emrlirimni tutsanglar, xuddi men
Atamning emrlirini tutqan we hemishe uning
méhir-muhebbitide turghinimdek, silermu
hemishe méning méhir-muhebbitimde turisiler.
11 Méning xushalliqim silerde bolsun we
shuningdek xushalliqinglar tolup tashsun
dep, men bularni silerge éyttim. 12 Méning
emrim shuki, men silerni söyginimdek, silermu
bir-biringlarni söyünglar. 13 Insanlarning
öz dostliri üchün jénini pida qilishtin
chongqur méhir-muhebbiti yoqtur. 14
Silerge buyrughan emrlirimni ada qilsanglar,
méning dostlirim bolisiler. 15 Emdi mundin
kéyin men silerni «qul» dep atimaymen.
Chünki qul xojayinining néme qiliwatqinini
bilmeydu. Uning ornigha silerni «dost» dep
atidim, chünki Atamdin anglighanlirimning
hemmisini silerge yetküzdüm. 16 Siler méni
tallighininglar yoq, eksiche men silerni
tallidim we silerni bérip méwe bersun
hemde méwiliringlar daim saqlansun, méning
namim bilen Atidin néme tilisenglar, u
silerge bersun dep silerni tiklidim. 17 Silerge
shuni emr qilimenki, bir-biringlarni söyünglar.
18 Bu dunyadikiler silerdin nepretlense,
silerdin awwal mendin nepretlen'genlikini
bilinglar. 19 Silermu bu dunyadikilerdin
bolghan bolsanglar, bu dunyadikiler silerni
özimizningki dep, söygen bolatti. Biraq siler
bu dunyadin bolmighachqa, belki men silerni
bu dunyadin ayrip tallighanliqim üchün, emdi
bu dunyadikiler silerdin nepretlinidu. 20 Men
silerge éytqan sözni ésinglarda tutunglar:
«Qul xojayinidin üstün turmaydu». Ular
manga ziyankeshlik qilghan bolsa, silergimu
ziyankeshlik qilidu. Méning sözümni tutqan
bolsa, ular silerningkinimu tutidu. 21 Biraq
méning namim tüpeylidin ular silergimu shu
ishlarning hemmisini qilidu, chünki ular méni
Ewetküchini tonumaydu. 22 Eger men kélip
ulargha söz qilmighan bolsam, ularda gunah
yoq dep hésablinatti. Lékin hazir gunahi üchün
ularning héch bahanisi yoqtur. 23 Kimdekim
mendin nepretlense Atamdinmu nepretlen'gen
bolidu. 24 Men ularning arisida bashqa héchkim
qilip baqmighan emellerni qilmighan bolsam,
ularda gunah yoq dep hésablinatti. Lékin ular
hazir [emellirimni] körgen turuqluq, yenila hem
mendin hem Atamdin nepretlendi. 25 Lékin bu
ishlar ulargha tewe bolghan Tewrat qanunida:
«Héchqandaq sewebsizla mendin nepretlendi»
dep pütülgen söz emelge ashurulushi üchün
shundaq yüz berdi. 26 Lékin men silerge Atining
yénidin ewetidighan Yardemchi, yeni Atining
yénidin chiqquchi Heqiqetning Rohi kelgende,
U manga guwahliq béridu. 27 Silermu manga
guwahliq bérisiler, chünki siler bashtin tartip
men bilen bille boldunglar.

16 Silerning putliship ketmeslikinglar
üchün bularni silerge éyttim. 2 Ular
silerni sinagoglarning jamaetliridin qoghlap
chiqiriwétidu; hemde shundaq bir waqit-saet
kéliduki, silerni öltürgüchi özini Xudagha
xizmet qiliwatimen, dep hésablaydu. 3 Ular
bularni ya Atini, ya méni tonumighanliqi
üchün qilidu. 4 Lékin men bu ishlarni silerge
éyttimki, waqit-saiti kelgende, men shundaq
aldin'ala éytqinimni ésinglargha keltüreleysiler.
5 — Men bashta bularni silerge éytmidim,
chünki men siler bilen bille idim. Lékin emdi
méni ewetküchining yénigha qaytip kétimen.
Shundaq turuqluq, aranglardin héchkim
mendin: «Nege kétisen?» dep sorimaywatidu.
6 Eksiche, silerge bularni éytqinim üchün,
qelbinglar qayghugha chömüp ketti. 7 Emma
men silerge heqiqetni éytip qoyayki, méning
kétishim silerge paydiliqtur. Chünki eger
ketmisem, Yardemchi silerge kelmeydu. Emma
ketsem, Uni silerge ewetimen. 8 U kelgende, bu
dunyadikilerge gunah toghrisida, heqqaniyliq

toghrisida we axiret soriqi toghrisida heqiqetni
bilgüzidu. 9 U ularni gunah toghrisida bilgüzidu,
chünki ular manga étiqad qilmidi. 10 Ularni
heqqaniyliq toghrisida [bilgüzidu], chünki
Atamning yénigha qaytip barimen we siler
méni yene körelmeysiler. 11 Ularni axiret soriqi
toghrisida [bilgüzidu], chünki bu dunyaning
hökümdari üstige höküm chiqirildi. 12 Silerge
éytidighan yene köp sözlirim bar idi; lékin
siler ularni hazirche kötürelmeysiler. 13 Lékin
U, yeni Heqiqetning Rohi kelgende, U silerni
barliq heqiqetke bashlap baridu. Chünki U
özlükidin sözlimeydu, belki némini anglighan
bolsa, shuni sözleydu we kelgüside bolidighan
ishlardin silerge xewer béridu. 14 U méni
ulughlaydu; chünki U mende bar bolghanni
tapshuruwélip, silerge jakarlaydu. 15 Atida bar
bolghanning hemmisi hem méningkidur; mana
shuning üchün men: «U mende bar bolghanni
tapshuruwélip, silerge jakarlaydu» dep éyttim.
16 Az waqittin kéyin, méni körmeysiler; we
yene bir'az waqit ötkendin kéyin, méni qayta
körisiler, chünki men Atamning yénigha
kétimen». 17 Shunga muxlislarning beziliri
bir-birige: — Bizlerge: — «Az waqittin kéyin,
méni körmeysiler; yene bir'az waqit ötkendin
kéyin, méni qayta körisiler» we yene «Chünki
men Atamning yénigha kétimen» dégini néme
déginidu? 18 «Az waqittin kéyin» dégen sözining
menisi néme? Uning némilerni dewatqanlirini
bilmiduq, — déyishidu. 19 Eysa ularning özidin
némini sorimaqchi bolghinini bilip ularga
mundaq dédi: — «Méning «Az waqittin kéyin,
méni körmeysiler; yene bir'az waqit ötkendin
kéyin, méni körisiler» déginimning menisini
bir-biringlardin sorawatamsiler? 20 Berheq,
berheq, men silerge shuni éytip qoyayki, siler
yigha-zar kötürüsiler, lékin bu dunyadikiler
xushal bolushup kétidu; siler qayghurisiler,
lékin qayghuliringlar shadliqqa aylinidu.
21 Ayal kishi tughutta azablinidu, chünki
uning waqit-saiti yétip kelgen; lékin bowiqi
tughulup bolghandin kéyin, bir perzentning
dunyagha kelgenlikining shadliqi bilen tartqan
azabini untup kétidu. 22 Shuninggha oxshash,
silermu hazir azabliniwatisiler, lékin men
siler bilen qayta körüshimen, qelbinglar
shadlinidu we shadliqinglarni héchkim silerdin
tartiwalalmaydu. 23 Shu künde siler mendin
héchnerse sorimaysiler. Berheq, berheq,
men silerge shuni éytip qoyayki, méning
namim bilen Atidin némini tilisenglar, u
shuni silerge béridu. 24 Hazirghiche méning
namim bilen héchnéme tilimidinglar. Emdi
tilenglar, érishisiler, buning bilen shadliqinglar
tolup tashidu! 25 Silerge bularni temsiller
bilen éytip berdim. Biraq shundaq bir waqit
kéliduki, u chaghda silerge yene temsiller bilen
sözlimeymen, Ata toghruluq silerge ochuq
éytimen. 26 Shu küni tilekliringlarni méning
namim bilen iltija qilisiler. Men siler üchün
Atidin telep qilimen, dep éytmaymen; 27
chünki Ata özimu silerni söyidu; chünki siler
méni söyisiler we méning Xudaning yénidin
kelgenlikimge ishendinglar. 28 Men Atining
yénidin chiqip bu dunyagha keldim; emdi
men yene bu dunyadin kétip Atining yénigha
barimen». 29 Muxlisliri: — Mana sen hazir
ochuq éytiwatisen, temsil keltürüp sözlimiding!
30 Biz séning hemmini bilgininigni, shundaqla
héchkimning sendin soal sorishining hajiti
yoqluqini emdi bilip yettuq. Shuningdin séning
Xudaning yénidin kelgenlikingge ishenduq,
— déyishti. 31 Eysa jawaben ulargha: — Hazir
ishendinglarmu? 32 Mana, shundaq waqit-
saiti kéley dep qaldi, shundaqla kélip qaldiki,
hemminglar méni yalghuz tashlap herbiringlar
öz yolliringlargha tarqilip kétisiler. Biraq men
yalghuz emesmen, chünki Ata men bilen
billidur. 33 Silerning mende xatirjemlikke ige
bolushunglar üchün bularni silerge éyttim. Bu
dunyada turup azab-oqubet tartisiler, emma
gheyretlik bolunglar! Men bu dunya üstidin
ghelibe qildim!

17 Eysa bu sözlerni qilghandin kéyin, közlirini
ershke tikip, mundaq dua qildi: — I
Ata, waqit-saet yétip keldi; Sen Oghlungni
ulughlatquzghaysen; buning bilen Oghlungmu
Séni ulughlatquzidu; 2 yeni, uning Sen
uninggha tapshurghan insanlargha menggülük
hayat ata qilishi üchün, uninggha pütkül et
igiliridin üstün hoquq ata qilghiningdek, uni

ulughlatquzghaysen. (aiōnios g166) 3 Menggülük
hayat shuki, birdinbir heqiqiy Xuda — Séni we
Sen ewetken Eysa Mesihni tonushtin ibarettur.
(aiōnios g166) 4 Men Séning emel qilishim üchün
tapshurghan ishingni orundishim bilen Séni
yer yüzide ulughlatquzdum. 5 I Ata, Séning
alem apiride bolushtin burun men Özüngning
yéningda ige bolghan shan-sherep bilen méni
Özüngning yéningda ulughlatquzghaysen. 6 Sen
bu dunyadin manga tallap bergen ademlerge
Séning namingni ayan qildim. Ular Séningki
idi, Sen ularni manga berding we ular Séning
söz-kalamingni tutup keldi. 7 Ular hazir Sen
manga bergen hemme nersilerning Séningdin
kelgenlikini bildi. 8 Chünki Sen manga
tapshurghan sözlerni ularga yetküzdüm;
ularmu bularni qobul qildi, shuning bilen
Sendin chiqqinimni heqiqeten bilip yetti hemde
Séning méni ewetkenlikinggimu ishendi. 9
Bularga dua qilimen; bu dunyadiki ademlerge
emes, belki Sen manga bergen ademlerge dua
qilimen; chünki ular Séningkidur. 10 Méning
barliqim Séningkidur we Séning barliqing bolsa
méningkidur we men ularda sherep taptim. 11
Men emdi bu dunyada turiwermeymen; lékin
ular bu dunyada qaldi we men Séning yéninggha
kétiwatimen. I muqeddes Ata, Sen manga bergen
naming arqiliq ularni saqlighinki, biz ikkimiz bir
bolghinimizdek, ularmu bir bolghay. 12 Men ular
bilen bille bolghan waqtimda, Sen manga bergen
naming bilen ularni saqlidim hem qoghdidim;
we muqeddes yazmilardiki bésharetning emelge
ashurulushi yolida, ularning ichidin halaketke
xas bolghan kishidin bashqa birimu yoqalmidi.
13 Mana emdi séning yéninggha barimen.
Méning shadliqim ularda tolup tashsun dep, bu
sözlerni dunyadiki waqtimda sözlidim. 14 Men
ularga söz-kalamingni tapshurdum. Men bu
dunyadin bolmighinimdek, ularmu bu dunyadin
bolmighini üchün, bu dunyaning ademliri
ulardin nepretlinidu. 15 Ularni bu dunyadin
ayriwetkeysen dep tilimeymen, belki ularni
rezil bolghuchidin saqlighaysen, dep tileymen.
16 Men bu dunyadin bolmighinimdek, ularmu
bu dunyadin emestur. 17 Ularni heqiqet arqiliq
Özüngge muqeddes qilip atighuzghaysen,
chünki söz-kalaming heqiqettur. 18 Sen
méni dunyagha ewetkiningdek, menmu ularni
dunyagha ewettim. 19 Ularmu heqiqette
muqeddes qilinip Özüngge atalsun dep, özümni
Sanga xas ataymen. 20 Men yalghuz ular
üchünla emes, yene ularning sözi arqiliq manga
étiqad qilidighanlar üchünmu dua qilimen. 21
Ularning hemmisi bir bolghay; i Ata, Sen mende,
men Sende bolghandek, ularmu Bizde bir
bolghay; shundaq bolghanda, bu dunyadikiler
méni Séning ewetkenlikingge ishinidu. 22 Sen
manga ata qilghan shan-sherepni ularga ata
qildimki, biz ikkimiz bir bolghandek, ularmu
bir bolghay; 23 yeni men ularda, sen mende
bolup, ular birlikte kamil qilin'ghay. Shu arqiliq
bu dunyadikiler méni ewetkenlikingni hem
méni söyginingdek ularnimu söygenlikingni
bilidu. 24 I Ata, Sen manga bergenliringning
hemmisining men bolghan yerde men bilen
birge bolushini, shundaqla méning shan-
sheripimni, yeni Sen alem apiride bolushtin
burun méni söygenliking üchün, manga bergen
shan-sherepni ularning körüshini xalaymen. 25 I
heqqaniy Ata, bu dunyadikiler séni tonumighan,
emma men Séni tonuymen we bularmu méni
Séning ewetkenlikingni bildi. 26 We men
Séning namingni ularga ayan qildim we yene
dawamliq ayan qilimen. Shuning bilen, Séning
manga körsetken méhir-muhebbiting ularda
bolidu we menmu ularda bolay.

18 Eysa bularni éytqandin kéyin, muxlisliri
bilen bille tashqirigha chiqip Kidron
jilghisining u qétigha ötti. U yerde bir baghche
bar idi. Eysa bilen muxlisliri u baghchige kirdi.
2 Uninggha satqunluq qilidighan Yehudamu
u yerni biletti, chünki Eysa muxlisliri bilen
pat-pat u yerde yighilip olturatti. 3 Shuning
bilen Yehuda bir top Rim leshkerliri bilen bash
kahinlar hem Perisiyler ewetken qarawullarni
bashlap bu yerge keldi. Ularning qollirida
panus, mesh'el we qorallar bar idi. 4 Eysa
béshigha chüshidighanlarning hemmisini bilip,
ularning aldigha chiqip: — Kimni izdeysiler?
— dep soridi. 5 Nasaretlik Eysani, — dep
jawab bérishti ular. Eysa ularga: — Mana
men bolimen, — dédi. (Uninggha satqunluq

qilghan Yehudamu ularning arisida turatti).
6 Eysa: «Mana men bolimen» déwidi, ular
arqisigha yénip yerge yiqilishti. 7 Shuning
bilen Eysa ulardin yene bir qétim: — Kimni
izdeysiler? — dep soridi. — Nasaretlik Eysani, —
déyishti ular. 8 Eysa: — Silerge éyttimghu, men
shu bolimen. Eger izdigininglar men bolsam,
bularni ketkili qoyunglar, — dédi. 9 Buning
bilen özining: «[Ata], Sen manga bergenlerdin
héchqaysisini yittürmidim» dégen sözi emelge
ashuruldi. 10 Simon Pétrusning yénida bir
qilich bolghach, u shuan uni sughurup, bash
kahinning chakirigha birni urup, ong quliqini
shilip chüshürüwetti. Chakarning ismi Malkus
idi. 11 Eysa Pétrusqa: — Qilichni ghilapqa sal!
Ata manga tapshurghan qedehni ichmemdim?
— dédi. 12 Shuning bilen, leshkerler topi bilen
mingbéshi hem Yehudiylarning qarawulliri
Eysani tutup baghlashti. 13 Andin uni aldi
bilen Annasning aldigha élip bérishti. Annas
bolsa shu yili bash kahin bolup turghan
Qayafaning qéynatisi idi. 14 Burun Yehudiy
kéngeshmisidikilerge: «Pütün xelqning [halak
bolushining] ornigha, birla ademning ular
üchün halak bolushi yaxshi» dep meslihet
bergen kishi del shu Qayafa idi. 15 Emdi
Simon Pétrus bilen yene bir muxlis Eysaning
keynidin egiship barghanidi. U muxlis bash
kahin'gha tonush bolghachqa, bash kahinning
sariyigha Eysa bilen teng kirdi. 16 Lékin
Pétrus bolsa derwazining sirtida qaldi. Shunga
bash kahin'gha tonush bolghan héliqi muxlis
tashqirigha chiqip, derwaziwen qiz bilen
sözliship, Pétrusni ichkirige bashlap kirdi. 17
Derwaziwen bolghan shu dédek Pétrustin: —
Senmu bu ademning muxlisliridin emesmu? —
dep soridi. Yaq, emes, — dédi Pétrus. 18 Emdi
hawa soghuq bolghanliqi üchün, chakarlar we
qarawullar shaxardin gülxan yaqqan bolup,
uning chöriside issinip turushatti. Pétrusmu
ularning yénida turup issindi. 19 Bash kahin
bolsa Eysadin muxlisliri toghruluq we telimi
toghruluq soal sorashqa bashlidi. 20 Eysa
uninggha jawaben mundaq berdi: — Men
xelq-alem aldida ashkara söz qilghanmen,
barliq Yehudiylar yighilidighan sinagoglarda
we ibadetxanida daim telim bérip keldim,
men yoshurun héchnéme démidim. 21 Bularni
némishqa mendin soraysen? Éytqan sözlirimni
anglighanlardin sorighin; mana, ular néme
dégenlikimni bilidu. 22 Eysa bu sözlerni
qilghanda, yénida turghan qarawullardin biri
uni bir kachat urup: — Bash kahin'gha
mushundaq jawab qayturamsen? — dédi. 23 —
Eger yaman söz qilghan bolsam, uning yaman
ikenlikini köpchilikning aldida körsetkin. Emma
éytqanlirim durus bolsa, méni néme üchün
urisen? — dédi Eysa uninggha. 24 Buning
bilen Annas uni baghlaqliq péti bash kahin
Qayafagha yollidi. 25 Simon Pétrus [otning]
aldida issinip turuwatqanidi. [Yénidikiler]: —
Senmu uning muxlisliridin emesmiding? —
déyishti. — Yaq, emesmen, — dep tandi Pétrus.
26 U yerde bash kahinning chakarliridin, Pétrus
quliqini késip tashlighan kishige tughqan birsi
bar idi. U Pétrusqa: — Baghchide séni uning
bilen bille körgenidimghu?! — dédi. 27 Pétrus
yene tandi. Del shu chaghda xoraz chillidi. 28
Andin ular Eysani Qayafaning yénidin rimliq
waliyning ordisigha élip keldi (shu chaghda
tang atqanidi). Uni élip kelgen [Yehudiylar]
bolsa özimizni napak qilip bulghimayli dep,
ordigha kirmidi. Bolmisa ötüp kétish héytining
dastixinidin ghizalinalmaytti. 29 Shunga [waliy]
Pilatus sirtqa chiqip, ularning aldigha bérip
ulargha: — Bu ademning üstidin néme erz
qilisiler? — dep soridi. 30 Ular: — Bu adem
jinayetchi bolmisa, uni sizge tapshurmighan
bolattuq, — dep jawab bérishti. 31 — Uni
özünglar élip kétip, öz qanununglar boyiche
höküm chiqiringlar! — dédi Pilatus ulargha.
Yehudiylar: — Bizning héchkimni ölümge
mehkum qilish hoquqimiz yoq tursa, — déyishti.
32 Bu ishlar Eysaning özi qandaq ölüm bilen
ölüdighini toghrisidiki aldin éytqan bésharetlik
sözining emelge ashurulushi üchün yüz berdi.
33 Andin Pilatus yene ordisigha kirip, Eysani
chaqirtip, uningdin: — Sen Yehudiylarning
padishahimu? — dep soridi. 34 Eysa uninggha: —
Bu soalni özüng sorawatamesen, yaki bashqilar
men toghruluq sanga shundaq éytqanmu?
— dédi. 35 — Men bir Yehudiymu?! Séni

manga tapshurghanlar öz xelqing we bash
kahinlarghu! Néme [jinayet] ötküzgeniding?
— dédi Pilatus. 36 Eysa jawaben: — Méning
padishahliqim bu dunyagha tewe emestur. Eger
bu dunyagha tewe bolghan bolsa, xizmetchilirim
méning Yehudiylargha tapshurulmasliqim
üchün jeng qiliwatqan bolatti. Halbuki, méning
padishahliqim bu yerge tewe emestur, —
dédi. 37 Shunga Pilatus uninggha: — Undaqta,
sen padishahmu? Eysa jawaben: — Shundaq,
éytqiningdek, padishahmen. Men shuninggha
tughulghanmen, we shuninggha dunyagha
keldim: — heqiqetke guwahliq bérishim
üchündin ibarettur. Heqiqetke tewe bolghan
herbir kishi bolsa méning awazimgha qulaq
salidu, — dédi. 38 Pilatus uningdin: — «Heqiqet»
dégen néme? — dep soridi. Pilatus mushularni
dep, yene tashqirigha, Yehudiylarning aldigha
chiqip ularghа: — Men uningdin héchqandaq
jinayet tapalmidim. 39 Lékin her yili ötüp
kétish héytida siler üchün [mehbuslardin]
birni qoyup bérish qaidem bar. Shunga bu
«Yehudiylarning padishahi»ni silerge qoyup
bérishimni xalamsiler? — dédi. 40 Ularning
hemmisi jawab bérip: — Bu ademni emes,
Barabbasni qoyup béring! — dep qiyqas-süren
sélishti (Barabbas bolsa bir qaraqchi idi).

19 Shuning bilen, Pilatus Eysani élip bérip
qamchilatti. 2 Leshkerler tikenlik shaxlarni
örüp, bir taj yasap, uning béshigha kiydürüshti
we uninggha [shahane] sösün renglik bir ton
kiydürüp, 3 uning aldigha kélip: — Yashighayla,
i Yehudiylarning «padishahi»! — dep mesxire
qiliship, uning yüzige qayta-qayta kachat
saldi. 4 Pilatus bolsa yene ordisidin chiqip,
xalayiqqa: — Mana! Uningdin héchqandaq
jinayet tapalmighanliqimni bilishinglar üchün,
uni silerning aldinglargha élip chiqtim, —
dédi. 5 Buning bilen Eysa béshigha tikenlik
taj we uchisigha sösün ton kiygüzülgen halda
tashqirigha élip chiqildi. Pilatus ularghа: —
Qaranglar, u ademge! — dédi. 6 Bash kahinlar
we qarawullar uni körüp: — Uni kréstleng,
kréstleng! — dep warqirashti. Pilatus ularghа:
— Uni élip bérip özünglar kréstlenglar! Chünki
men uningdin héchqandaq jinayet tapalmidim!
— dédi. 7 Yehudiylar uninggha jawaben: — Bizde
shundaq bir qanun bar. Shu qanunimizgha
asasen u ölümge mehkum qilinishi kérek, chünki
u özini Xudaning Oghli dep atiwaldi. 8 Pilatus bu
sözni anglap téximu qorqup, 9 yene ordisigha
kirip, Eysadin: — Sen zadi qeyerdin kelgen? —
dep soridi. Lékin Eysa uninggha jawab bermidi.
10 Shunga Pilatus uninggha: — Sen manga gep
qilmamsen? Séni qoyup bérishke hoqugum
barliqini, shundaqla kréstleshkimu hoqugum
barliqini bilmemsen? — dédi. 11 Eysa jawaben:
— Sanga ershtin bérilmigen bolsa, méning
üstümdin héchqandaq hoqugung bolmighan
bolatti. Shuning üchün méni sanga tapshurup
bergen ademning gunahi téximu éghirdur,
— dédi. 12 Shu chaghdin tartip, Pilatus uni
qoyuwétishke amal izdeytti. Lékin Yehudiylar
warqiriship: — Bu ademni qoyuwetsingiz, siz
Qeyserning dosti bolmighan bolisiz! Özini
padishah dégen herbir kishi Qeyserge qarshi
chiqqan bolidu! — dep chuqan sélishti. 13
Pilatus bu sözlerni anglap, Eysani tashqirigha
chiqardi we «tash taxtayliq hoyla» dep atalghan,
ibraniy tilida «Gabbata» dep atalghan yerde
«soraq texti»ge olturdi 14 (u waqit ötüp kétish
héytining teyyarliq künining altinchi saiti
etrapida idi). Pilatus Yehudiylargha: Mana
bu silerning padishahinglardur! — dédi. 15
Lékin ular warqiriship: — Yoqiting, yoqiting,
uni kréstleng! — dédi. Pilatus ularghа: —
Méni padishahinglarni kréstligin, demsiler?
— dédi. Bash kahinlar jawaben: — Qeyserdin
bashqa héchqandaq padishahimiz yoqtur! — dep
[towlashti]. Buning bilen Pilatus uni kréstleshke
ularghа tapshurup berdi. 16 [Leshkerler] Eysani
élip mangdi. U öz kréstini yüdüp, «Bash söngek
jayi» (ibraniy tilida «Golgota») dégen yerge
bardi. 18 Ular uni shu yerde yene ikki kishi
bilen teng kréstke tartti; bu teripide birsi, u
teripide birsi we Eysa ularning otturisida kréstke
tartildi. 19 Pilatus taxtigha élan yézip kréstke
békitip qoydi. Uninggha: — «Nasaretlik Eysa —
Yehudiylarning padishahi» dep yézilghanidi.
20 Eysa kréstlinidighan yer sheherge yéqin
bolghachqa, nurghun Yehudiylar taxtidiki
sözlerni oqudi. Taxtidiki sözler ibraniyche,

latinche we grékche yéziqta yézilghanidi. 21
Shunga Yehudiylarning bash kahinliri Pilatusqa:
— «Yehudiylarning padishahi» dep yazmang,
belki «U özini men Yehudiylarning padishahi,
dégen» dep yézing, — déyishti. 22 Biraq Pilatus
jawaben: — Yazidighanni yézip boldum! —
dédi. 23 Leshkerler Eysani kréstligendin kéyin,
uning kiyimlirini élip, tötke bölüp, herbir
leshker bir ülüshtin élishti; ular hem ichidiki
uzun köngleknimu élishti; lékin bu könglek
tikilmigen, üstidin ayighighiche bir pütün
toqulghanidi. 24 Shuning üchün leshkerler bir-
birige: — Buni yirtmayli, belki chek tartishayli,
kimge chiqsa shu alsun, — déyishti. Bu
ishlar muqeddes yazmilardiki munu sözler
emelge ashurulush üchün yüz berdi: — «Ular
méning kiyimlirimni öz arisida üleshti, Méning
könglikimge érishish üchün chek tashlashti».
Derweqe, leshkerler shundaq qilishti. 25
Eysaning kréstining yénida anisi, anisining
singlisi, Klopasning ayali Meryem we Magdalliq
Meryemler turatti. 26 Eysa anisi bilen özi
söyidighan muxlisining birge turghanliqini
körüp, anisigha: — I xanim, mana séning
oghlung! — dédi. 27 Andin u bu muxlisqa: —
Mana séning anang! — dédi. Shundin étibaren,
u muxlis uni özining öyide turghuzdi. 28 Andin
Eysa hemme ishlarning tamam bolghinini
bilip (muqeddes yazmilardiki bésharet emelge
ashurulush üchün): — Ussap kettim! — dédi.
29 U yerde sirke sharab bilen toldurulghan
bir koza bar idi. Ular bir parche bulutni sirke
sharabqa chilap, bir lépekgül gholigha baghlap,
Eysaning aghzigha tenglidi. 30 Eysa sirke
sharabni ichkendin kéyin: — Tamam boldi! —
dédi-de, béshini töwen qilip, rohini tapshurup
berdi. 31 U küni [ötüp kétish héytining] teyyarliq
küni bolghachqa, kréstlen'genlerning jesetlirini
shabat künide kréstte qaldururmasliq üchün
(shabat küni «ulugh kün» hésablan'ghachqa)
Yehudiylar Pilatustin kréstlen'genlerning
putlirini chéqip andin jesetlirini krésttin tézrek
chüshürüwétishni telep qildi. 32 Shuning bilen
leshkerler bérip Eysa bilen bille kréstlen'gen
birinchi andin ikkinchi ademning putlirini
chaqti. 33 Lékin Eysagha kelgende, uning
alliqachan ölgenlikini kördi, shuning bilen
uning putini chaqmidi. 34 Emma leshkerlerdin
biri uning biqinigha neyzini sanjiwidi, shuan
qan we su éqip chiqti. 35 Buni körgüchi
silerning ishinishinglar üchün guwahliq béridu;
körgüchining guwahliqi heqtur, u özining
éytqanlirini heq dep bilidu. 36 Bu ishlarning
hemmisi muqeddes yazmilarda: «Uning bir
tal söngikimu sundurulmaydu» we yene bir
bésharette: «Ular özliri sanjighan ademge
qaraydu» dep aldin éytilghanlarni emelge
ashurush üchün yüz berdi. 38 Bu ishlardin
kéyin, Arimatiyaliq Yüsüp Pilatustin Eysaning
jesitini élip kétishni telep qildi (Yüsüp Eysaning
muxlisliridin idi, lékin Yehudiylardin qorqqini
üchün buni mexpiy tutatti); Pilatus ruxset berdi,
shuning bilen Yüsüp bérip Eysaning jesitini élip
ketti. 39 Burun bir kéchisi Eysaning yénigha
kelgen héliqi Nikodimmu murmekki bilen sebre
arilashturulghan xushbuy dora-dermandin yüz
jingche élip, [uning] [bilen bille] keldi. 40
Ikkiylen Eysaning jesitini Yehudiylarning depne
qilish aditi boyiche dora-dermanlarni chéchip,
kanap rextler bilen orap képenlidi. 41 Eysa
kréstlen'gen yerde bir bagh bolup, baghning
ichide téxi héchkim yerlenmigen yéngi bir
bosh yerlik bar idi. 42 Bu Yehudiylarning
héytining teyyarliq küni bolghachqa hem bu
yerlik yéqin jayda bolghanliqi üchün, ular
Eysani shu yerlikke qoydi.

20 Heptining birinchi küni tang seher,
Magdalliq Meryem qebrige bardi we
qebrining aghzidiki tashning éliwétilgenlikini
kördi. 2 Shunga u yügürginiche kélip Simon
Pétrus we Eysa söygen héliqi muxlisning
yénigha kélip, ulargha: — Ular Rebni qebridin
yötkiwétiptu, uni qeyerge qoyghinini bilmiduq!
— dédi. 3 Pétrus bilen héliqi muxlis tashqirigha
chiqip, qebrige qarap yol aldi. 4 Ikkiylen
teng yügürüp mangdi, lékin héliqi muxlis
Pétrustin téz yügürüp, qebrige birinchi bolup
yétip bardi. 5 U éngiship ichige qarap, kanap
képenlerning u yerde yéyiqliq turghanliqini
kördi, lékin ichkirige kirmidi. 6 Uninggha
egiship kelgen Simon Pétrus yétip kélip, qebrige
kirdi we u yerde yéyiqliq turghan kanap

képenlerni, 7 shundaqla Eysaning béshigha
oralghan yaghliqnimu kördi. Yaghliq képenler
bilen bir yerde emes, belki ayrim yerde yögeklik
turatti. 8 Andin qebrige awwal kelgen héliqi
muxlismu qebrige kirip, ehwalni körüp ishendi
9 (chünki ular uning ölümdin qayta tirilishining
muqerrerliki heqqide muqeddes yazmilardiki
bésharetni téxiche chüshenmeytti). 10 Shuning
bilen ikkiylen öz turalghulirigha qaytishti. 11
Emma Meryem bolsa qebrining sirtida turup
yighlawatatti. U yighlap turup qebrining ichige
éngiship qariwidi, 12 mana aq kiyim kiygen ikki
perishte turatti; ularning biri Eysaning jesiti
qoyulghan yerning bash teripide, yene biri
ayagh teripide olturatti. 13 Ular Meryemdin: —
Xanim, némishqa yighlaysen? — dep soridi. —
Rebbimni élip kétiptu, uni nege qoyghanliqini
bilelmeywatimen, — dédi u ularghа. 14 U shu
sözlerni qilipla, keynige buruluwidi, Eysaning
shu yerde turghanliqini kördi. Lékin u uning
Eysa ikenlikini bilmidi. 15 Eysa uningdin —
Xanim, némishqa yighlaysen, kimni izdeysen? —
dep soridi. Meryem uni baghwen shu, dep oylap:
— Teqsir, eger uni siz shu yerdin yötkiwetken
bolsingiz, qeyerge qoyghanliqingizni éytip
bergeysiz. Men uni élip kétimen, — dédi.
16 Meryem! — dédi Eysa uninggha. Meryem
burulupla, ibraniy tilida: — Rabboni! — dédi (bu
söz «ustaz» dégen menide). 17 Eysa uninggha: —
Manga ésilmighin! Chünki men téxi atamning
yénigha chiqmidim. Bérip qérindashlirimgha:
Méni «Silerningmu Atanglarning, yeni méning
Atamning, silerning Xudayinglarning, yeni
méning Xudayimning yénigha chiqimen!»
deydu, — dep yetküzgin, dédi. 18 Shuning
bilen Magdalliq Meryem muxlislarning yénigha
bérip, ularghа: «Rebni kördüm!» dédi we
shundaqla Eysa özige éytqan u sözlerni ularghа
yetküzdi. 19 Shu küni kechte, yeni heptining
birinchi küni kechte, Yehudiylardin qorqqanliqi
üchün muxlislar yighilghan öyde ishiklirini him
taqiwalghanidi; shu waqitta, Eysa kélip ularning
otturisida [körünüp], öre turghan halda ularghа:
— Silerge aman-xatirjemlik bolghay! — dédi. 20
Buni dep, qollirini we biqinini ularghа körsetti.
Shuning bilen muxlislar Rebni körginidin
shadlandi. 21 Shunga Eysa ularghа yene: —
Silerge aman-xatirjemlik bolghay! Ata méni
ewetkinidek, menmu silerni ewetimen, — dédi.
22 Bu sözni éytqandin kéyin, u ularning üstige
bir püwlep: — Muqeddes Rohni qobul qilinglar.
23 Kimning gunahlirini kechürsenglar, uning
gunahi kechürüm qilinidu; kimning gunahlirini
tutuwalsanglar, shuning gunahi tutuwélinidu!
— dédi. 24 Emma on ikkiylenning biri, yeni
«qoshkézek» dep atalghan Tomas Eysa kelgende
ularning yénida emes idi. 25 Shunga bashqa
muxlislar uninggha: — Biz Rebni körduq! —
déyishti. Lékin Tomas ularghа: — Uning qollirida
mixlarning izini körmigüche, mixlarning izigha
öz barmiqimni we biqinigha öz qolumni tiqip
baqmighuche, hergiz ishenmeymen, — dédi.
26 Sekkiz kündin kéyin, muxlislar yene shu
öy ichide jem bolghanda, Tomasmu ular
bilen bille idi. Ishikler taqaqliq tursimu, Eysa
kélip ularning arisida turup: — Silerge aman-
xatirjemlik bolghay! — dédi. 27 Andin u
Tomasqa: — Barmiqingni bu yerge tegküzüp,
qollirimgha qara. Qolungni uzitip, biqinimgha
tiqip, gumanda bolmay, ishen'güchi bolghin!
— dédi. 28 Tomas uninggha: — Méning
Rebbim hem méning Xudayimsen! — dep jawab
berdi. 29 Eysa uninggha: — Méni körgenliking
üchün ishending. Körmey turup ishen'güchiler
bextliktur! — dédi. 30 Eysa muxlislirining aldida
bu kitabta xatirilenmigen bashqa nurghun
möjizilik alametlernimu körsetti. 31 Lékin
mushular silerni Eysaning Mesih, shundaqla
Xudaning Oghli ikenlikige ishensun hem bu
arqiliq [uninggha] étiqad qilip, uning nami
arqiliq hayatliqqa érishsun, dep yézildi.

21 Bu ishlardin kéyin, Eysa Tibériyas
déngizining boyida muxlislirigha yene bir
qétim köründi. Uning bu qétimqi körünüshi
mundaq boldi: 2 Simon Pétrus, «qoshkézek» dep
atalghan Tomas, Galiliyediki Kanaliq Nataniyel,
Zebediyning oghulliri we bashqa ikki muxlis
bille idi. 3 Simon Pétrus: Men béliq tutqili
barimen, — dédi. Köpchilik: Bizmu sen bilen bille
barimiz, — déyishti. Ular tashqirigha chiqip,
kémige olturdi, lékin shu bir kéche héchnerse
tutalmidi. 4 Tang atay déginide, Eysa qirghaqta

turatti, biraq muxlislar uning Eysa ikenlikini
bilmidi. 5 Shunga Eysa: — Balilar, silerde
yégüdek bir nerse yoqqu? — dep soridi. — Yoq,
— dep jawab berdi ular. 6 Eysa ulargha — Torni
kémining ong teripige tashlanglar, shundaq
qilsanglar tutisiler, — dédi. Shuning bilen ular
torni [shu yaqqa] tashlap, shundaq köp béliq
tuttiki, hetta torni tartip chiqiralmay qaldi.
7 Eysa söygen muxlis Pétrusqa: — Bu Rebqu!
— dédi. Simon Pétrus uning Eysa ikenlikini
anglap, tonini özige yögep (chünki [bélining
asti] yalingach idi) özini déngizgha tashlidi. 8
Qirghaqtin anche yiraq emes bolup, texminen
ikki yüz gez yiraqliqta bolghachqa, qalghan
muxlislar béliq bilen tolghan torni tartip kichik
kémisi bilen qirghaqqa keldi. 9 Ular qirghaqqa
chiqqanda, shaxardin yéqilghan, üstide béliq
qoyuqluq gülxanni we nanni kördi. 10 Eysa: —
Emdi tutqan béliqinglardin ekélinglar, — dédi. 11
Simon Pétrus [kémige] chiqip, torni qirghaqqa
tartip chiqardi. Tor chong béliqlar bilen tolghan
bolup, jemiy bir yüz ellik üch béliq bar idi. Béliq
shunche köp bolghini bilen, tor yirtilmighanidi.
12 Eysa: — Kélinglar, nashta qilinglar, — dédi.
Muxlislarning ichidin héchkim uningdin: —
Sen kim bolisen? — dep sorashqa pétinalmidi.
Chünki ular uning Reb ikenlikini bildi. 13 Eysa
nanni ekilip ulargha berdi hem béliqlarnimu
shundaq qildi. 14 Mana bu Eysaning ölgendin
kéyin tirilip, özini muxlislirigha üchinchi qétim
ayan qilishi idi. 15 Ular nashta qilghandin
kéyin, Eysa Simon Pétrustin: — Yunusning
oghli Simon, sen méni bulardinmu chongqur
söyemsen? — dep soridi. — Shundaq Reb,
méning séni söyidighanliqimni sen bilisen!
— dédi Pétrus. Eysa uninggha: Undaqta,
qozilirimni otlitip baq! — dédi. 16 U ikkinchi
qétim yene uningdin: — Yunusning oghli Simon,
méni söyemsen? — dep soridi. Pétrus yene: —
Shundaq, Reb, méning séni söyidighanliqimni
bilisen, — dédi. Eysa uninggha: — Undaqta,
qoylirimni baq, — dédi. 17 Üchinchi qétim
uningdin yene: — Yunusning oghli Simon,
méni söyemsen? — dep soridi. Pétrus Eysaning
üchinchi qétim özidin: «Méni söyemsen?» dep
sorighanliqigha köngli yérim bolup: — Reb,
sen hemmini bilisen, séni söyidighanliqimnimu
bilisen, — dédi. Eysa uninggha: — Undaqta,
qoylirimni otlat. 18 Berheq, berheq, sanga
shuni éytip qoyayki, yash waqtingda bélingni
özüng baghlap, qeyerge baray déseng shu yerge
mangatting; lékin yashan'ghanda, qolliringni
uzitisen we bashqa birsi séni baghlap, sen
xalimaydighan yerge élip kétidu, — dédi.
19 Eysa bu sözni Pétrusning qandaq ölüsh
arqiliq Xudagha shan-sherep keltüridighanliqini
éniq bildürüsh üchün éytti. Andin, uninggha
yene: — Manga egeshküchi bolghin, — dédi.
20 Pétrus keynige burulup, Eysa söyidighan
muxlisning egiship kéliwatqanliqini kördi (bu
muxlis kechlik tamaqta Eysaning quchiqigha
yölinip: «I Reb, séni tutup béridighan kimdu?»
dep sorighan muxlis idi). 21 Pétrus uni
körüp, Eysadin: — I Reb, bu adem kéyin
qandaq bolar? — dep soridi. 22 Eysa uninggha:
— Eger men qayta kelgüche uning turup
qélishini xalisammu, séning buning bilen néme
karing?! Manga egeshküchi bolghin, — dédi.
23 Buning bilen qérindashlar arisida «Héliqi
muxlis ölmeydu» dégen gep tarqaldi. Lékin
Eysa Pétrusqa: «U ölmeydu» démigenidi, belki
peqet: «Eger men qayta kelgüche uning turup
qélishini xalisammu, séning buning bilen néme
karing?!» dégenidi. 24 Bu ishlargha guwahliq
bergüchi hemde bu ishlarni xatiriligüchi ene
shu muxlistur. Uning guwahliqining heqiqet
ikenlikini bilimiz. 25 Eysa bulardin bashqa
nurghun ishlarnimu qilghanidi; eger ularning
hemmisi bir-birlep yézilghan bolsa, méningche
yézilghan kitablar pütkül alemning özige
sighmaytti!

Rosullarning paaliyetliri

1 I [hörmetlik] Téofilos, men deslep yazghan
bayan Eysa özi tallighan rosullargha
Muqeddes Roh arqiliq emrlerni tapshurup
asman'gha kötürülgen kün'güche bolghan uning
barliq emelliri hem barliq telim bérishlirining
bashlanmisi toghrisida idi. 3 U azab-oqubetlerni
tartqandin kéyin, ulargha köp ispatlar bilen
özining tirik ikenlikini körsetken; u ulargha
qiriq kün ichide körün'gen bolup, Xudaning
padishahliqigha ait ishlar toghruluq sözlep
bergen; 4 we ular bilen jem qilin'ghanda mundaq
emr qildi: — «Yérusalémdin ayrilmay, siler
mendin anglighan, Atining wedisini kütünglar.
5 Chünki Yehya suda chömüldürgen, lékin
siler bolsanglar köp künler ötmey Muqeddes
Rohta chömüldürülisiler». 6 Rosullar [uning
bilen] jem qilin'ghanda, uningdin: — I Reb,
sen mushu waqitta Israilning padishahliqini
eslige keltürmekchimusen? — dep sorashqa
bashlidi. 7 U ulargha mundaq dédi: — Ata
Öz hoquqigha asasen békitken waqit-peytlerni
silerning bilish nésiwenglar yoq. 8 Biraq
Muqeddes Roh üstünglargha chüshkende siler
küch-qudretke ige bolisiler, Yérusalém, pütün
Yehudiye we Samariye boyiche hem jahanning
chetlirigiche manga guwahchi bolisiler. 9 U
bu sözlerni qilip bolup, ular qarap turghanda
kötürüldi, bir parche bulut uni arigha aldi-
de, u ularning neziridin ghayib boldi. 10 U
asman'gha kötürülgende, ular közlirini kökke
tikip qarashqanda, mana tuyuqsiz ularning
yénida aq kiyim kiygen ikki adem peyda
bolup: 11 — Ey Galiliyelikler, némishqa öre
turghininglarche asman'gha qarap qaldinglar?
Siler silerdin ayrilip ershke kötürülgen shu
Eysaning asman'gha qandaq kötürülginini
körgen bolsanglar, yene shu halda qaytip
kélidu, — dédi. 12 Andin ular Yérusalémgha
yéqin, uningdin bir chaqirimche yiraqliqtiki
Zeytun téghidin Yérusalémgha qaytip keldi. 13
Ular sheherge kirip, özliri turuwatqan öyning
üstünki qewitidiki bir öyge chiqti. Shu yerde
Pétrus, Yuhanna, Yaqup, Andiriyas, Filip, Tomas,
Bartolomay, Matta, Alfayning oghli Yaqup,
«milletperwer» Simon we [yene bir] Yaqupning
oghli Yehuda bar idi. 14 Bular bir jan bir dil
bolup üzüldürmey bérilip dua-tilawet qilishti;
bu ishta bir yerge jem bolghanlardin birqanche
ayal, jümlidin Eysaning anisi Meryem hemde
Eysaning inilirimu bar idi. 15 Shu künlerning
biride, Pétrus qérindashlar otturisida öre turup
(jem bolushqanlar bir yüz yigirmige yéqin
idi) mundaq dédi: 16 — Qérindashlar, Eysani
tutqanlargha yol bashlighuchi bolghan Yehuda
heqqide Muqeddes Rohning burun Dawut
arqiliq aldin éytqan muqeddes yazmilardiki
sözliri emelge éshishi muqerrer idi. 17 Chünki
[Yehuda]mu arimizdin biri hésablan'ghan
we [Xudaning] bu xizmitidin nésiwisi bar
idi 18 (u qilghan qebihlikning in'amidin
érishken pulgha bir parche yer sétiwalghanidi,
u shu yerde béshichilap yiqilip, üchey-
qérini chuwulup ketti; 19 bu ish pütkül
Yérusalémdikilerge melum bolup, ular u yerni
öz tili bilen «Haqeldema» dep atashti. Buning
menisi «qan tökülgen yer» dégenliktur) 20
Chünki Zeburda [Yehudagha] [qaritilghan]
munu sözler pütülgen: — «Uning turalghusi
chölge aylansun, Uningda hech turghuchi
bolmisun!» We: — «Uning yétekchilik ornigha
bashqa birsi chiqsun!» 21 Shuning üchün,
Reb Eysaning tirilgenlikige biz bilen teng
guwahliq bérishi üchün, bir kishini tallishimiz
kérek. Bu kishi Eysa arimizda yürgen künlerde,
Yehya [peyghember]din chömüldürüshni qobul
qilghan kündin bashlap taki asman'gha
kötürülgen kün'giche biz bilen bashtin-axir
bille bolghan kishilerdin bolushi kérek, —
dédi. 23 Shuning bilen ular Yüsüp (yene
Barsabas depmu atalghan, yene bir ismi Yustus)
bilen Mattiyas dégen ikki kishini békitip,
mundaq dua qilishti: 24 — Sen, i hemme
ademning qelbini bilgüchi Perwerdigar! Yehuda
téyilip bu xizmet we rosulluqtin mehrum
bolup özige xas bolghan yerge ketti. Emdi
u tashlap qoyghan xizmet we rosulluqning
nésiwisige ige bolushqa bu ikkiylendin qaysisini
tallighanliqingni körsetkeysen! 26 Andin ular

bu ikki kishige chek tashliwidi, chek Mattiyasqa
chiqti. Shuning bilen u on bir rosul bilen bir
qatardin orun alghan hésablandi.

2 Emdi «orma héyt» künining waqti-saiti
toshqanda, bularning hemmisi Yérusalémda
bir yerge jem bolghanidi. 2 Asmandin tuyuqsiz
küchlük shamal soqqandek bir awaz anglinip,
ular olturuwatqan öyni bir aldi. 3 Ot yalqunidek
tillar ulargha körünüp, ularning herbirining
üstige tarqilip qondi. 4 Ularning hemmisi
Muqeddes Rohqa toldurulup, Roh ulargha
söz ata qilishi bilen ular namelum tillarda
sözligili turdi. 5 U chaghda, asman astidiki
barliq ellerdin kelgen nurghun ixlasmen
Yehudiy erlermu Yérusalémda turuwatqanidi.
6 Emdi [étiqadchilarning] bu awazi anglinip,
top-top ademler shu yerge jem bolushti
hemde [étiqadchilarning] özliri turushluq
jaydiki tillarda sözlishiwatqanliqini anglap,
téngirqap qélishti. 7 Ular heyran bolup
teejjüplinip: — Qaranglar, sözlishiwatqanlarning
hemmisi Galiliyeliklerghu? 8 Qandaqlarche
ularning bizning ana yurtimizdiki tillirimizda
sözlishiwatqanliqini anglawatqandimiz?
9 Arimizda Partiyalar, Médialar, Élamlar,
shundaqla Mésopotamiye, Yehudiye,
Kapadokiya, Pontus, Asiya, 10 Frigiye hem
Pamfiliye, Misir, Liwiyening Kurinige yéqin
jayliridin kelgenler, shuningdek mushu yerde
musapir bolup turuwatqan Rim shehiridin
kelgenler — Yehudiylar bolsun, Tewrat
étiqadigha kirgenler bolsun, Krétlar we Erebler
bolsun, hemmimiz ularning Xudaning qilghan
ulugh emellirini bizning ana tillirimizda
sözlewatqanliqini anglawatimiz! — déyishti. 12
Ular hang-tang qélip alaqzadilik bilen bir-birige:
— Bu zadi qandaq ishtu? — déyishti. 13 Emma
beziler: — Bular yéngi sharab bilen obdanla
mest bolup qaptu! — dep mesxire qilishti. 14
Emma Pétrus qalghan on bireylen bilen ornidin
turup, awazini kötürüp köpchilikke mundaq
dédi: — Ey Yehudiyedikiler we Yérusalémda
barliq turuwatqanlar! Bu ish silerge melum
bolghayki, sözlirimge qulaq sélinglar! 15 Bular
siler oylighandek mest emes, chünki hazir
peqet etigen saet toqquz boldi. 16 Emeliyette bu
del Yoél peyghember arqiliq aldin éytilghan shu
ishtur: 17 — «Xuda mundaq dédi: «Men axirqi
künlerde Öz Rohimni barliq et igiliri üstige
quyimen; Silerning oghul-qizliringlar wehiylik
bésharet yetküzidu, Silerning yigitliringlar
ghayibane alamet körünüshlerni köridu;
Silerning qériliringlar alamet chüshlerni
köridu; 18 Berheq, shu künlerde qullirim
üstigimu, dédeklirim üstigimu Rohimni
quyimen, ular bésharet yetküzidu. 19 Men
yuqirida asmanlarda karamet ishlar, töwende,
zéminda möjizilik alametlerni, Qan, ot, is-tütek
tüwrüklirini körsitimen. 20 Rebning ulugh hem
karamet-shereplik küni bolmighuche, Quyash
qarangghuluqqa, Ay qan'gha aylandurulidu. 21
Hem shu chaghda shundaq emelge ashuruliduki,
Rebning namini chaqirip nida qilghanlarning
hemmisi qutquzulidu». 22 Ey Israillar, mushu
sözlerni anglanglar. Nasaretlik Eysa bolsa,
Xuda aranglarda u arqiliq körsetken qudretlik
emeller, karametler we möjizilik alametler
bilen silerge testiqlighan bir zat — bu ishlar
hemminglargha melum — 23 u kishi Xudaning
békitken meqsiti we aldin'ala bilishi boyiche
satqunluqqa uchrap tutup bérilgendin kéyin,
siler uni Tewrat qanunisiz yürgen ademlerning
qoli arqiliq kréstlep öltürgüzdünglar. 24
Lékin Xuda uni ölümning azablarning ilkidin
azad qilip qayta tirildürdi. Chünki ölümning
uni tutqun qilishi hergiz mumkin emes. 25
Dawut [Zeburda] u toghruluq mundaq aldin
éytqan: «Men Perwerdigarni herdaim köz
aldimda körüp kéliwatimen; U ong yénimda
bolghachqa, Men hergiz tewrenmeymen. 26
Shunga méning qelbim xushallandi, Méning
tilim shadlinip yayridi; Méning ténim ümid-
arzu ichide turidu; 27 Chünki Sen jénimni
tehtisarada qaldurmaysen, Shundaqla Séning
Muqeddes Bolghuchunggha chirishlerni
körgüzmeysen. (Hadēs g86) 28 Sen manga hayat
yollirini körsetkensen; Huzurung bilen méni
shad-xuramliqqa tolup tashquzisen». 29
Qérindashlar, men atimiz [padishah] Dawut
toghruluq hech ikkilenmey shuni éytimenki,
u öldi we uning qebrisi bügünki kün'giche
arimizda bar. 30 Emdi u peyghember bolup,

Xudaning uning textige olturushqa öz pushtidin
bireylenni turghuzushqa qesem bilen wede
bergenlikini biletti. 31 U Mesihning [ölgendin
kéyin] tirildürülidighinini aldin'ala körüp
yetken we bu munasiwet bilen Mesihning
tehtisarada qaldurulmaydighinini we ténining
chirimeydighinini tilgha alghan. (Hadēs g86)
32 Xuda del bu Eysani ölümdin tirildürdi,
we hemmimiz bu ishning guwahchilirimiz.
33 U Xudaning ong yénida shan-sherep
ichide olturghuzulup, shundaqla Ata wede
qilghan Muqeddes Rohni qobul qilip, hazir
körüwatqan hem anglawatqanliringlarni
töküp [bizlerge] chüshürdi. 34 Chünki Dawut
özi ershke chiqqan emes; lékin u munu
sezlerni [Zeburda] éytqan: — «Perwerdigar
méning Rebbimge éyttiki: — «Men séning
düshmenliringni textipering qilmighuche,
Méning ong yénimda olturghin!»». 36 Shuning
üchün, pütkül Israil jemetidikiler shuni qet'iy
bilsunki, Xuda siler kréstligen del ushbu Eysani
hem Reb hem Mesih qilip tiklidi!». 37 Bu
sözler anglighanlarning yürikige sanjilghandek
qattiq tegken bolup ular Pétrus we bashqa
rosullardin: — I qérindashlar, undaqta biz
néme qilishimiz kérek? — dep sorashti. 38
Pétrus ulargha: — Towa qilinglar, herbiringlar
Eysa Mesihning namida gunahliringlarning
kechürüm qilinishi üchün chömüldürüshni
qobul qilinglar we shundaq qilsanglar Xudaning
iltipati bolghan Muqeddes Roh silerge ata
qilinidu. 39 Chünki bu wede silerge we silerning
baliliringlargha, yiraqta turuwatqanlarning
hemmisige, yeni Perwerdigar Xudayimiz özige
chaqirghanlarning hemmisige ata qilinidu. 40
Pétrus yene nurghun bashqa sözler bilen ularni
agahlandurup ulargha: — Siler özünglarni bu
iplas dewrdin qutquzunglar! — dep jékilidi. 41
Shuning bilen uning sözini qobul qilghanlar
chömüldürülüshti. Shu küni [jamaetke]
qoshulghanlar üch mingche kishi idi. 42 Ular
özlirini izchil halda rosullarning telimige,
[étiqadchilarning] birlik-hemdemlikige, nanni
oshtushqa we dualargha béghishlidi. 43
We qorqunch ularning herbirining üstige
chüshti we rosullarning wasitisi bilen nurghun
karametler we möjizilik alametler yüz berdi. 44
Pütün étiqadchilar dawamliq jem bolup bille
yashap, barliqini ortaq tutushti. 45 Ular mal-
mülüklirini sétip, pulini herkimning éhtiyajigha
qarap hemmisige teqsim qilishatti. 46 Ular
her küni ibadetxana hoylisigha bir niyette
jem bolushatti, öy-öylerde xushal-xuramliq we
aq köngüllük bilen ortaq ghizaliniship, nanni
oshtup yéyiship, 47 Xudagha medhiye oqushatti;
ular pütkül xalayiqning izzitige sazawer boldi.
Reb her küni qutquzuluwatqanlarni jamaetke
qoshatti.

3 Bir küni ibadetxanida dua qilinidighan
waqitta, yeni chüshtin kéyin saet üchte,
Pétrus bilen Yuhannamu ibadetxanigha chiqip
barghanidi. 2 Shu peytte bir tughma tokur
ademmu bu yerge élip kéliniwatqanidi. Her
küni, kishiler uni ibadetxanigha kirgenlerdin
sediqe tilisun dep, ibadetxanidiki «Güzel
derwaza» aldigha ekélip qoyatti. 3 U Pétrus
bilen Yuhannaning ibadetxanigha kirip
kétiwatqinini körüp, ulardin sediqe tilidi. 4
Pétrus bilen Yuhanna uninggha nezirini saldi.
Pétrus uninggha: — Bizge qara! — dédi. 5 U
ulardin bir nerse kütüp, közlirini üzmey qarap
turatti. 6 Biraq Pétrus uninggha: — Mende altun
yaki kümüsh yoq; lékin qolumda barini sanga
bérey. Nasaretlik Eysa Mesihning nami bilen,
ornungdin turup mang! — déwidi, 7 uni ong
qolidin tartip, yölep turghuzdi. U ademning put
we oshuq béghishliri shuan küchlendürülüp,
8 ornidin des turup méngishqa bashlidi. U
méngip we sekrep, Xudagha medhiye oqughan
halda ular bilen bille ibadetxana hoylisigha
kirdi. 9 Barliq xalayiq uning méngip Xudagha
medhiye oqughanliqini körüp 10 uning
ibadetxanidiki «güzel derwaza» aldida sediqe
tilep olturidighan héliqi adem ikenlikini tonup,
uningda yüz berginige heyranuhes bolup dang
qétip qélishti. 11 [Saqayghan kishi] Pétrus
bilen Yuhannagha ching ésilip turuwalghanda,
heyran bolushqan barliq xelq ularning yénigha
[ibadetxanidiki] «Sulayman péshaywini» dégen
yerge yügürüp kélishti. 12 Bu ehwalni körgen
Pétrus xalayiqqa mundaq dédi: — I Israillar! Bu
ishqa némanche heyran bolisiler? Biz xuddi

öz küch-kudritimiz yaki ixlasmenlikimizge
tayinip bu ademni mangdurghandek bizge
némanche tikilip qaraysiler? 13 Emeliyette
bolsa, ata-bowilirimizning Xudasi, yeni Ibrahim,
Ishaq we Yaqupning Xudasi Öz xizmetkari
bolghan Eysani shan-sherep bilen ulughlighan.
Biraq siler bolsanglar uni [rimliqlargha]
tutup berdinglar; andin [waliy] Pilatus uni
qoyup bérishni höküm qilghandin kéyin,
siler Pilatusning aldida uningdin ténip ret
qilishtinglar. 14 Mana siler Muqeddes we
Heqqaniy Bolghuchidin ténip, uni ret qilip
[Pilatustin] uning ornigha bir qatilni qoyup
bérishni telep qildinglar. 15 Shundaq qilip,
hayatliqni barliqqa Keltürgüchini öltürdünglar!
Biraq Xuda uni ölümdin tirildürdi, biz mana
buninggha guwahchidurmiz. 16 Mana uning
namigha qilghan étiqad arqiliq, uning nami
siler körüwatqan we tonuydighan bu ademge
derman kirgüzdi; uning arqiliq bolghan étiqad
u kishini köz aldinglarda sellimaza saq-salamet
qildi. 17 Emdi qérindashlar, silerning we
shuningdek silerning bashliqliringlarningmu
bu ishni gheplette qilghanliqinglarni bilimen.
18 Lékin Xuda barliq peyghemberlerning aghzi
bilen aldin'ala jakarlighanlirini, yeni uning
Mesihining azab-oqubet tartidighanliqini
shu yol bilen emelge ashurdi. 19 Shuning
üchün gunahinglarning öchürüwétilishi
üchün hazir towa qilip yolliringlardin
burulunglar! Shundaq qilghanda, insanlarning
jénini yéngilanduridighan pesil-künler
Perwerdigarning huzuridin chiqip kélidu 20 we
u siler üchün aldin tiklen'gen Mesih, yeni Eysani
qéshinglargha qaytidin ewetidu. 21 Hazirche
bolsa, Xudaning desleptiki zamanlardin
tartip muqeddes peyghemberlirining aghzi
bilen éytqinidek, hemme mewjudatlar
yéngilinidighan waqit kelmigüche, ershler
uni qobul qilip, uninggha makan bolidu. (aiōn
g165) 22 Musa derweqe mundaq dégenidi: —
«Perwerdigar Xudayinglar öz qérindashliringlar
arisidin manga oxshash bir peyghember
turghuzidu. Uning silerge éytqan barliq sözlirini
anglap, uninggha toluq itaet qilishinglar
kérek! 23 Chünki bu peyghemberning
sözini anglimaydighanlarning herbiri xelq
qataridin üzüp tashlinidu». 24 Derweqe,
Samuil [peyghember] we uningdin kéyin kélip
bésharetlerni yetküzgen peyghemberlerning
hemmisi bu künler toghrisida aldin éytqan. 25
Siler bu peyghemberlerning perzentlirisiler
we Xuda ata-bowanglar bilen tüzgen ehdining
perzentliridursiler — bu ehde boyiche Xuda
Ibrahimgha: «Séning nesling arqiliq yer
yüzidiki barliq aile-jemetlerge bext-beriket ata
qilinidu» dep wede bergen. 26 Shunga Xuda
herbiringlarni öz rezillikliringlardin qayturup,
silerge bext-beriket ata qilish üchün, xizmetkari
Eysani turghuzup, uni awwal silerge ewetti.

4 Pétrus bilen Yuhanna xalayiqqa gep
qiliwatqanda, kahinlar, ibadetxana
qarawullirining bashliqi we Saduqiylar ularning
yénigha kélip qaldi. 2 Ular [rosullarning]
xalayiqqa telim bérishi, jümlidin «Eysaning
wasitisi bilen ölgenler tirildürülidu» dep
jakarlighini üchün intayin esebiyleshti. 3 Ular
ularni tutqun qilip, etisigiche türmige solap
qoydi, chünki kech kirip qalghanidi. 4 Lékin
jar qilin'ghan söz-kalamni anglighanlarning
köpi étiqad qildi; shuning bilen étiqad qilghan
erlerning sanila besh minggha yetti. 5 Etisi,
[Yehudiylarning kéngeshmisidiki] bashliqlar,
aqsaqallar we Tewrat ustazliri Yérusalémda
toplandi. 6 Ularning arisida bash kahin Annas,
Qayafas, Yuhanna, Iskender we bash kahinning
bashqa jemetidikiler bar idi. 7 Ular [Pétrus
bilen Yuhannani] arisigha turghuzup: — Siler
bu ishni qaysi küch-qudretke tayinip yaki
kimning nami bilen qildinglar? — dep soridi. 8
Pétrus Muqeddes Rohqa toldurulghan halda
ulargha mundaq dédi: Xelqning hökümranliri
we Israilning aqsaqalliri! 9 Eger biz bügün
bu tokur ademge körsetken yaxshi emel hem
uning qandaq saqaytilghanliqi seweblik soraqqa
tartilghan bolsaq, 10 siler we pütkül Israil
xelqi shuni bilsunki, siler krést ligen, emma
Xuda ölümdin tirildürgen Nasaretlik Eysa
Mesihning nami bilen, uning [küch-qudriti]
arqiliq bu kishi mushu yerde aldinglarda
pütünley saq-salamet turidu! 11 Bu [Eysa]
bolsa, [muqeddes yazmilarda] [pütülgendek],

del siler tamchilar étibarsiz dep tashliwetken,
biraq burjek téshi bolup tiklen'gen tashtur.
12 Uningdin bashqa héchkimde nijatliq yoq,
chünki pütkül asman astida insanlar arisigha
teqdim qilin'ghan, Eysadin bashqa bizni
qutquzidighan héchqandaq bir nam yoqtur.
13 Pétrus bilen Yuhannaning bu jüritini
körgen hökümranlar ularning oqumighan
adettiki ademlerdin ikenlikini bilip, heyran
bolushti; ularning burun Eysa bilen bille
bolghanliqinimu bildi. 14 Uning üstige,
saqayghan héliqi ademning ularning yénida
turuwatqanliqini körüp, ular héchqandaq gep
yanduralmidi. 15 Shuning bilen hökümranlar
ularni kéngeshmidin chiqishqa buyrudi. Andin
bir-biri bilen meslihetliship: 16 — Bularni
qandaq qilimiz? Chünki ularning wasitisi
bilen xéli körünerlik möjizilik bir alamet yüz
bergenliki pütkül Yérusalémdikilerge ayan
boldi we biz uni inkar qilishqa amalsizmiz.
17 Lékin bu ishning xelq ichide téximu keng
yéyilip ketmesliki üchün, ulargha bundin kéyin
bu ademning namida héchkimge héchnéme
démeslikke agah-tehdit salayli! — déyishti. 18
Shuning bilen ularni chaqirtip, bundin kéyin
Eysaning namida héch sözlimeslik yaki telim
bermeslikni qet'iy buyrudi. 19 Lékin Pétrus bilen
Yuhanna: — Xudaning aldida silerge itaet qilish
toghrimu yaki Xudaghimu, buninggha özünglar
bir néme denglar! 20 Emma biz bolsaq, körgen
we anglighanlirimizni éytmay turalmaymiz!
— dep jawab berdi. 21 [Hökümranlar] bolsa
xalayiqtin qorqup, ularni jazalashqa layiq
seweb tapalmay, ulargha téximu tehdit sélip,
qoyup berdi. Chünki xalayiq bolghan weqe
tüpeylidin Xudani ulughlighanidi. 22 Chünki
bu saqaytilish möjizilik alamiti körsitilgen
kishining yéshi qiriqtin ashqanidi. 23 Ular
qoyup bérilgendin kéyin, öz hemrahlirining
yénigha qaytip kélip, bash kahinlar we
aqsaqallarning qilghan sözlirini bashtin-axir
köpchilikke uqturdi. 24 Ular buni anglighanda,
awazini bir niyet bir dil bilen Xudagha kötürüp
mundaq nida qildi: — I Igimiz, Sen asman-
zémin, déngiz-okyanlarni we ulardiki barliq
mewjudatlarni yaratqan Xudadursen. 25 Sen
Muqeddes Roh bilen xizmetkaring bolghan
Dawutning aghzi arqiliq mundaq dégen'ghu:
«Eller némishqa chuqan salidu? Néme üchün
bikardin-bikar suyiqest oylaydu? 26 Dunyadiki
padishahlar sep tartip, Emeldarlar yighiliship,
Perwerdigar we Uning Mesihi bilen qarshilishqa
jem bolushti». 27 — Chünki derweqe del bu
sheherde Hérod hem Pontius Pilatus, yat ellikler
hem Israil xelqliri birliship, Sen mesihligen
muqeddes xizmetkaring Eysagha qarshi chiqip
toplan'ghanidi, 28 shuning bilen küch-qudriting
we iradeng boyiche Sen burunla némining
emelge ashurulushini békitken bolsang, ular
shularni qilghan. 29 Emdi i Perwerdigar,
ularning séliwatqan tehditlirini körgeysen,
qulliringni söz-kalamingni toluq yüreklik bilen
sözlep yetküzidighan qilghaysen; 30 késellerni
saqaytishqa qolungni uzitip, muqeddes
xizmetkaring Eysaning namida möjizilik
alametler we karametlerni yaratqaysen. 31
Ularning duasi ayaghlashqanda, ular turghan
yer tewrinip ketti. Ular hemmisi Muqeddes
Rohqa toldurulup, Xudaning söz-kalamini
yüreklik sözlep yetküzüshke bashlidi. 32 Top-
top étiqadchilar bir jan-bir dil, bir meqsette idi.
Héchkim özige teelluq pul-mélini «özümning»
démeytti, belki hemmisige ortaq idi. 33
Rosullar zor küch-qudret bilen Reb Eysaning
tirilgenlikige guwahliq béretti. Xudaning zor
méhri-shepqiti ularning hemmisining üstige
qondi. 34 Ularning arisidikilerning héchnémige
hajiti chüshmeytti. Chünki yer-zémin, öy-jay
igidarliri bolghanlar ularni sétip, pulini élip
kélip 35 rosullarning ayighi aldigha qoyatti;
andin herkimning éhtiyajigha qarap teqsim
qilinatti. 36 Ularning ichide Lawiy qebilisidin
bolghan, Siprusta tughulghan Yüsüp isimlik
birsi bar idi (rosullar uni Barnabas, yeni
«Righbetlendürgüchi oghul bala» dep atighan);
37 uningmu bir parche étizi bar idi; u shu yolda
uni sétip, pulini élip rosullarning ayighi aldigha
tapshurdi.

5 Emdi Ananiyas isimlik yene bir ademmu
ayali Safira bilen bir parche yérini satti. 2
Ananiyas pulning bir qismini özige qaldurdi,
yeni bir qismini élip kélip, rosullarning

ayighi aldigha qoydi. Ayalimu buningdin toluq
xewerdar idi. 3 Biraq Pétrus uninggha: —
Ananiyas, némishqa qelbingni Sheytanning
ilkige tapshurup, Muqeddes Rohqa yalghan
éytip, yer satqan pulning bir qismini özüngge
qaldurdung? 4 Yer sétilmighanda, séningki
emesmidi? Sétilghandin kéyin, pulmu öz
ixtiyaringda bolmamti? Shundaq turuqluq,
némishqa qelbingde bu ishni niyet qilding?
Sen insanlargha emes, belki Xudagha yalghan
éytting! — dédi. 5 Ananiyas bu sözlerni
anglighan haman yiqilip jan üzdi. Bu ishni
anglighuchilarni qattiq qorqunch basti. 6 Emdi
yash yigitler ornidin turup jesetni képenlep,
sirtqa apirip depne qildi. 7 Texminen üch
saettin kéyin, [Ananiyasning] ayali kirip keldi;
biraq u bolghan weqedin xewersiz idi. 8
Pétrus uningdin: — Manga éytqin, siler yerni
mushu pulgha sattinglarmu? — dep soridi. —
Shundaq, mushunchilik pulgha sattuq, — dep
jawab berdi u. 9 Pétrus: — Siler néme üchün
Muqeddes Rohni sinashqa til biriktürdünglar?
Qara, éringni depne qilip kelgenlerning putliri
ishik tüwide turidu, ular sénimu ekétidu! —
dédi. 10 Umu shuan uning ayaghliri aldigha
yiqilip, jan berdi. Héliqi yash yigitler kirip,
uning ölgenlikini kördi; ular unimu élip
bérip érining yénigha depne qildi. 11 Pütün
jamaetni, shundaqla bu ishni anglighanlarning
herbirini qattiq qorqunch basti. 12 Rosullarning
qoli arqiliq xelq ichide nurghun möjizilik
alametler we karametler körsitildi. (Barliq
[étiqadchilar] bir niyette bolup ibadetxanidiki
«Sulayman péshaywini»da daim jem bolatti.
13 Biraq bashqa kishiler ulargha qoshulushqa
jür'et qilalmaytti; emma xalayiq ularni
intayin hörmetleytti. 14 Shundaqtimu, étiqad
qilghuchilar barghanséri köpiyip, hem erler
hem ayallar top-top bolup Rebge qoshulghili
turdi). 15 Shuning bilen kishiler hetta
Pétrus ötüp kétiwatqanda héchbolmighanda
uning sayisi bolsimu üstige chüshsun dep,
késellerni kochilargha élip chiqip körpe we
zembillerge yatquzup qoyatti. 16 Yene top-top
kishiler Yérusalém etrapidiki sheher-yézilardin
késellerni we napak rohlar chaplishiwalghan
kishilerni élip kéletti. Ularning hemmisi saqiyip
qaytishatti. 17 Bash kahin we uning terepdarliri,
yeni Saduqiy mezhepidikiler qozghilip bu
ishlargha ghezeplinip, 18 rosullarni tutqun
qilip, qamaqxanigha qamidi. 19 Lékin shu
kéche, Rebning bir perishtisi qamaqxanining
derwazilirini échip, rosullarni élip chiqip,
ulargha: 20 — Siler ibadetxana hoylisigha
kirip, xalayiqqa bu hayatliq toghrisidiki
hemme sözlerni jakarlanglar — dep tapilidi.
21 Rosullar bu sözni anglap, tang atqanda
ibadetxana hoylisigha kirip, kishilerge telim
bérishke bashlidi. Bash kahin we uning
terepdarliri kelgende, aliy kéngeshmidikiler
we Israillarning barliq aqsaqallirini jem
bolushqa chaqirdi. Andin [rosullarni] élip
kelsun dep qamaqxanigha adem ewetti. 22
Lékin sipahlar zindan'gha yétip barghanda,
rosullarning u yerde yoqluqini bayqap
qaytip bérip, kéngeshmidikilerge: 23 — Biz
barsaq, zindan mehkem taqaqliq turuptu,
qarawullarmu derwazilirida közette turuptu.
Lékin derwazilarni échip qarisaq, ichide birmu
adem yoq! — dep melumat berdi. 24 Bu xewerni
anglighan ibadetxanidiki [mes'ul] kahin hem
qarawullarning bashliqi we bash kahinlar: —
«Emdi bu ish zadi qandaq bolup kéter?» déyiship
alaqzadilikke chömdi. 25 Del shu chaghda,
bir kishi kirip: — Qaranglar, siler zindan'gha
qamighan ademler ibadetxana hoylisida turup
xalayiqqa telim bériwatidighu! — dep xewer
qildi. 26 Buning bilen, héliqi qarawullar bashliqi
sipahlirini bashlap bérip, [rosullarni] élip keldi.
Biraq ular xalayiq bizni chalma-kések qilishi
mumkin dep qorqup, ulargha zorluq ishletmidi.
27 Ular [rosullarni] élip kelgendin kéyin, ularni
kéngeshmidikiler aldida turghuzdi. Bash kahin
ularni soraq qilip: 28 — Biz esli silerni bu
namda kishilerge telim bermenglar, dep qattiq
agahlandurghaniduq. Lékin mana, siler yene
shu teliminglar bilen pütkül Yérusalémni
qaplidinglar hemde bu kishining qan qerzini
bizge artmaqchi boluwatisiler! — dédi. 29
Lékin Pétrus we [bashqa] rosullar jawab bérip
mundaq dédi: — Insan'gha emes, Xudagha
itaet qilish kérek! 30 Siler tutup yaghachqa

ésip öltürgen Eysani, ata-bowimizning Xudasi
tirildürdi. 31 Xuda Israil xelqini towa qilishqa
we gunahlirining kechürülishike muyesser
qilish üchün, uni ulughlap Yétekchi hem
Qutquzghuchi süpitide Özining ong yénigha
kötürüp olturghuzdi. 32 Biz bu ishlargha
guwahchilarmiz; shundaqla Xuda Özige itaet
qilghuchilargha ata qilghan Muqeddes Rohmu
bu ishlargha guwahchidur. 33 Ular bu sözlerni
anglap qelbige sanjilghandek bolup [rosullarni]
öltürüshke meslihetleshti. 34 Lékin kéngeshme
ichide pütün xelqning hörmitige sazawer
bolghan Perisiy mezhipidiki Gamaliyel isimlik
bir Tewrat ölimasi bar idi. U ornidin turup:
— Ularni birdem sirtqa chiqirip turunglar, —
dep buyrudi. 35 Andin u [kéngeshmidikilerge]
mundaq dédi: — Ey Israillar, siler bu kishilerni
bir terep qilishta özünglargha éhtiyat qilinglar!
36 Ilgiri, héliqi Tewdas isimlik özini chong
tutup otturigha chiqqanidi. Uninggha texminen
töt yüz adem qoshuldi. Biraq u özi öltürüldi
we barliq egeshküchiliri tarqilip kétip, uning
ishi yoqqa chiqti. 37 Andin kéyin nopus
tizimlash künliride, Galiliyelik Yehudamu
bash kötürüp chiqip, bir top kishini toplap
özige egeshtürgen. Umu yoqitilip, barliq
egeshküchilirimu tarqitiwétilgen. 38 Emdi
silerge nesihitim shuki: Bu kishiler bilen
karinglar bolmisun! Ularni ixtiyarigha qoyup
béringlar. Chünki eger bu éqim yaki bu ish
peqet insandin kelgen bolsa, jezmen yoqqa
chiqidu. 39 Lékin eger Xudadin bolsa, siler
ularni yoqitalmaysiler! Hetta özünglar Xudagha
hujum qilghuchilar bolup chiqisiler! 40 Aliy
kéngeshmidikikiler nesihetni qobul qildi; ular
rosullarni chaqirtip kirip, ularni qamchilitip,
ulargha hergiz Eysaning namida sözlimeslikni
agahlandurdi. Andin ularni qoyup berdi. 41
Rosullar emdi kéngeshmining otturisidin chiqip,
özlirining mubarek nam üchün xorluq azabi
chékishke layiq körülgenlikidin shadlandi. 42
Ular yenila her küni ibadetxana hoylisida we
öymu-öy bérip telim bérishtin we «Eysa —
Mesihdur!» dégen xush xewerni jakarlashtin
héch toxtimidi.

6 Shu künlerde, muxlislarning sani
barghanséri köpiyip, grékche sözleydighan
Yehudiylar yerlik ibraniy qérindashlargha:
— Kündilik ozuq-tülük teqsim qilinishta
arimizdiki tul ayallar étibargha élinmidi,
dep naraziliq bildürüshti. 2 Shunga, on
ikkiylen pütkül muxlislarni chaqirip yighip,
ulargha mundaq dédi: — Bizning Xudaning
söz-kalamini yetküzüsh xizmitini tashlap
qoyup, ozuq-tülük teqsim qilish bilen bolup
kétishimiz toghra bolmaydu. 3 Shuning üchün,
i qérindashlar, aranglardiki nam-abruyi bar,
Muqeddes Rohqa we danaliqqa tolghan yette
kishini ilghap tallanglar, we biz ularni bu ishqa
mes'ul qilimiz. 4 Biz bolsaq, özimizni dua
qilish we söz-kalamning xizmitide bolushqa
béghishlaymiz. 5 Bu meslihet xalayiqning
hemmisini xush qildi. Shuning bilen ular iman-
ishenchke we rohqa tolghan Istipan isimlik
bir ademni tallidi, we yene Filip, Prokorus,
Nikanor, Timon, Parménas hemde burun
Tewrat étiqadigha kirgen Antakyaliq Nikolasni
tallap, 6 ularni rosullarning aldigha élip chiqti.
Rosullar ularning [bu xizmetni qilishi üchün]
qollirini ularning üstige tegküzüp turup, dua
qilishti. 7 We Xudaning söz-kalami dawamliq
tarqaldi; Yérusalémdiki muxlislarning sanimu
barghanséri zor derijide köpeydi. Nurghun
kahinlarmu [Mesih] étiqadigha itaet qilishqa
kirishiwatatti. 8 We Istipan [Xudaning] méhir-
shepqiti we küch-qudritige tolghan bolup,
xelq ichide karametler we zor möjizilik
alametlerni körsetti. 9 Biraq «Qulluqtin chiqqan
hörler» dep atalghan sinagogtiki beziler,
yeni Kurini we Iskenderiye sheherliri we
Kilikiye hem Asiya ölkiliridin kelgen bezi
[Yehudiylar] Istipan'gha qarshi chiqip, uning
bilen munazire qilishqa bashlidi. 10 Lékin
ular u söz qilghanda uningda bolghan danaliq
we rohqa taqabil turushqa amalsiz qaldi. 11
Buning bilen ular bezi ademlerning aghzini
maylap: — Biz bu ademning Musa we Xudagha
qarita kupurluq sözligenlikini angliduq, —
dégenni ularning aghzigha saldi. 12 Ular
mushundaq qilip xalayiqni, aqsaqallarni we
Tewrat ustazlirini qutratti; andin Istipanning

aldini tosup uni tutqun qilip, aliy kéngeshmige
élip bardi. 13 Ular saxta guwahchilarni
otturigha chiqirip mundaq dégüzdi: — Bu adem
bu muqeddes jaygha we Tewrat qanunigha
qarshi sözlerni qilishtin toxtimaydu. 14
Chünki biz uning héliqi Nasaretlik Eysa
toghruluq: «U bu jayni weyran qilidu we
Musa peyghember bizge tapshurghan en'eniwi
qaide-yosunlirimizni özgertidu!» dégenlikini
angliduq. 15 Kéngeshmide olturghanlarning
hemmisi Istipan'gha köz tikip qarighinida,
uning chirayining perishtiningkidek parqiraq
ikenlikini kördi.

7 Bash kahin Istipandin: — Bularning éytqanliri
rastmu? — dep soridi. 2 Istipan mundaq
jawab berdi: — Qérindashlar we ata-bowilar,
sözümge qulaq sélinglar! Atimiz Ibrahim téxi
Mésopotamiye rayonida turuwatqanda, yeni
Haran shehirige köchüp makanlishishtin ilgiri,
shan-sherepning Igisi Xuda uninggha ayan
bolup: 3 «Sen öz yurtung we uruq-jemetingdin
ayrilip chiqip, Men sanga körsitidighan
zémin'gha barghin» dégenidi. 4 Buning bilen
u Kaldiylerning zéminini tashlap, Haran
shehirige bérip olturaqlashti. Atisi ölgendin
kéyin, Xuda uni bu zémin'gha, yeni siler
hazir turuwatqan zémin'gha yötkep keldi. 5 U
waqitta, [Xuda] uninggha bu zémindin miras
bermidi, hetta uningqa tewe put qoyghudekmu
bir yer bermigenidi. Gerche u téxiche perzent
körmigen bolsimu, [Xuda] bu zéminni uninggha
we uning neslige igiliki bolush üchün bérishke
wede qildi. 6 Andin Xuda uninggha mundaq
dédi: «Séning nesilliring yaqa yurtta musapir
bolup turidu, shu yurttikiler ularni qul qilip
töt yüz yil xorlaydu. 7 Biraq ularni qulluqqa
salghan elni jazalaymen», dédi Xuda, «we
uningdin kéyin, [nesilliring] u yerdin chiqip,
bu yerde Méning ibadet-xizmitimde bolidu».
8 Kéyin Xuda Ibrahim bilen belgisi xetne
bolghan ehdini tüzgen, shuning bilen Ishaq
uningdin töreldi; [Ibrahim] uni sekkizinchi
küni xetne qildi; shundaq qilip Ishaqtin
Yaqup [töreldi], Yaquptin on ikki «qebile
atisi» [töreldi]. 9 Kéyin, «qebile atiliri» inisi
Yüsüpke heset qilip, uni Misirgha qulluqqa
sétiwetti. Lékin Xuda uning bilen bille bolup,
10 uni barliq jebir-japalardin qutquzup, uni
Misir padishahi Pirewnning neziride iltipatqa
ige qilip, uninggha danishmenlik ata qildi.
Padishah uni Misirgha bash wezir, ordisigha
bash ghojidar qildi. 11 Kéyin, éghir acharchiliq
pütkül Misir we Qanaan yerlirini bésip, zor
qiyinchiliq boldi. Ata-bowilirimiz ozuq-tülük
tapalmidi. 12 Yaqup emdi Misirda ashliq
barliqini anglighan bolup, [oghullirini], yeni
ata-bowilirimizni u yerge birinchi qétim ewetti.
13 Ikkinchi qétim barghanda, Yüsüp akiliriga
özini ashkarilidi. Shuning bilen Yüsüpning
jemetidikiler Pirewn padishahqa melum boldi.
14 Andin Yüsüp atisi Yaqupning aldigha xewer
yetküzüp, uni pütün aile-jemeti bilen, jemiy
yetmish besh kishini Misirgha özige chaqirdi.
15 Shuning bilen Yaqup Misirgha chüshti we
shu yerde öldi; kéyin [uningdin bolghan] ata-
bowilirimizmu shu yerde öldi. 16 Ularning
jesetliri kéyin Shekem shehirige qayturulup,
Ibrahim burun Hamorning oghulliridin melum
pulgha sétiwalghan, Shekemdiki bir yerlikke
qoyuldi. 17 Lékin Xuda Ibrahimgha esli qilghan
wedining waqti yéqinlashqanda, Misirda
turuwatqan [Israil] xelqining nopusi xéli
köpeygenidi. 18 U waqitta, Yüsüptin xewiri
bolmighan yéngi bir padishah Misirda textke
chiqti. 19 Bu padishah qowmimizgha hiyle-
mikirler bilen muamile qilip, ata-bowilirimizni
ézip xorlidi, hetta ularni öz bowaqlirini
hayat qaldurmasliqi üchün tashliwétishke
mejbur qildi. 20 Musa mana shu chaghlarda
tughulghanidi. U Xudaning aldida alahide
yéqimliq bala bolup, atisining öyide üch ay
béqildi. 21 Kéyin u sirtqa qoyup qoyulghanda,
Pirewnning qizi uni [sudin] élip, öz oghli qilip
chong qildi. 22 Musa Misirliqlarning barliq
bilim-hékmiti bilen terbiyilinip, sözde we
emelde intayin qabiliyetlik adem bolup chiqti. 23
Lékin uning tughulghinigha qiriq yil toshqanda,
öz qérindashliri bolghan Israillarning haligha
yétish niyitige keldi. 24 U ulardin birining
uwal qilinip bozek qiliniwatqanliqini körüp,
uni qoghdap, xarlan'ghan kishi üchün intiqam
élip xarlighuchi Misirliqni öltürdi. 25 Chünki

u öz qérindashlirini: — Xuda méning qolum
arqiliq bizge qutquzush yolini achqan dep
chüshinidighu, dep oylighanidi. Lékin ular
buni chüshenmidi. 26 Etisi, Musa ularning
arisidiki bir urush-jédelni körüp, arisigha
kirip yarashturmaqchi bolup: Siler qérindash
turup, némishqa bir-biringlargha yolsizliq
qiliwatisiler? — dédi. 27 Biraq qérindishini
yolsiz bozek qilghan kishi uni chetke ittiriwétip:
— Kim séni bizge bash hem soraqchi bolsun
deptu?! 28 Ménimu tünügünki Misirliqni
öltürgendek öltürmekchimusen? — dédi. 29
Musa bu sözni anglap qorqup, Misirdin qéchip
Midiyan zéminigha bérip, u yerde musapir
bolup turup qaldi. U shu yerde ikki oghul
perzent kördi. 30 Qiriq yil toshqandin kéyin,
Sinay téghining yénidiki chölde, köyüwatqan
bir chatqalliqning ot yalqunida bir perishte
uninggha köründi. 31 Bu ghayibane körünüshni
körgen Musa uninggha intayin heyran bolup
qaldi; buning qandaq ish ikenlikini biley dep
yéqinraq barghanda Perwerdigarning awazi
anglinip: 32 «Men séning ata-bowiliringning
Xudasi, yeni Ibrahim, Ishaq we Yaqupning
Xudasidurmen» dédi. Musa qorqunchta titrep,
qarashqimu jür'et qilalmidi. 33 Perwerdigar
uninggha yene: — Ayighingni séliwet; chünki
sen turuwatqan yer muqeddestur. 34 Men
derheqiqet Misirda turuwatqan xelqimning
xarliniwatqanliqini kördüm, ularning nale-
peryadlirini anglidim. Shunga men ularni
élip chiqqili chüshtüm. Emdi barghin, men
séni Misirgha ewetey!» dédi. 35 Mana héliqi
kishiler: «Kim séni bizge bash hem soraqchi
bolsun deptu!?» dep ret qilghan del mushu
Musani, Xuda uninggha chatqalliqta körün'gen
perishtining qoli bilen Israillargha hem bash
hem qutquzghuchi bolushqa ewetti. 36 Ene
shu Musa xelqqe yétekchilik qilip, ularni
[Misirdin] chiqardi hemde Misir zéminida, Qizil
déngizning boyida we qiriq yilni ötküzgen
chölde karametlerni we möjizilik alametlerni
körsetti. 37 Ene shu Musa özi Israillargha:
«Xuda qérindashliringlar arisidin manga
oxshash bir peyghemberni tikleydu» dégenidi.
38 Chöl-bayawandiki jamaetke hemrah bolghan,
Sinay téghida özige söz qilghan perishte
bilen bille bolghan, ata-bowilirimiz bilen bille
bolghan hemrah del ene shu idi; hayatliq bexsh
yetküzidighan wehiylerni bizge yetküzüsh
üchün qobul qilghuchi bolghan del ene shu
idi; 39 shundaq bolsimu, ata-bowilirimiz
uninggha itaet qilishni xalimay, uni chetke
qéqip, könglide Misirgha qaytishni arzu
qildi; 40 shunga ular Harun'gha: — «Bizge yol
bashlaydighan ilahlarni yasap bergin! Chünki
bizni Misir zéminidin élip chiqqan héliqi
Musaning néme bolup ketkenlikini bilelmiduq»
dédi. 41 Shuning bilen shu künlerde ular
mozay sheklide bir but yasap, bu mebudqa atap
qurbanliq sundi. Shundaq qilip ular öz qolliri
bilen yasighan bir nersini xushal-xuramliq
bilen tebrikleshke kirishti. 42 Lékin Xuda
ulardin yüzini örüp, ularni asmandiki yultuz
qoshunlirigha choqunushqa qoyup berdi.
Shuning bilen peyghemberlerning muqeddes
yazmisida pütülgedek, [Xuda ularni mundaq
eyiblidi]: — «Siler chöl-bayawanda bolghan qiriq
yil jeryanida qilghan qurbanliq-hediyelerni
heqiqeten Manga élip kelgenmusiler, i Israil
jemeti? 43 Berheq, siler choqunush üchün
yasighan mebudlar, yeni «Moloq»ning chédiri
hem butung bolghan «Remfan»ning yultuz
belgisini kötürüp mangdinglar; emdi Men
silerni esir qilip Babildin yiraqqa sürgün
qildurimen». 44 Ata-bowilirimiz chöldin
kezgen waqtida, «höküm-guwahliq» chédiri
ularning otturisida tiklen'genidi; u del Musagha
söz-kalam Yetküzgüchining buyrughinidek,
körsitilgen örnek boyiche yasalghanidi.
45 Shu ibadet chédirini ata-bowilirimiz
ilgiridikilerdinmu igidarchiliqigha tapshurup,
Yeshuaning yétekchilikide, Xuda ularning
aldidila qoghlighan ellerning zéminlirini
bésiwalghinida, uni bu yerge élip kelgen;
chédir shundaqla [padishah] Dawutning
zamanighiche turghan. 46 Dawut Xudaning
shapaitige ériship, Yaqupning Xudasi üchün
bir muqim makan sélishqa ijazet sorighan. 47
Biraq kéyin, [Xuda] üchün ibadetxana salghan
[Dawut emes], emeliyette Sulayman boldi. 48
Halbuki, Hemmidin Aliy Bolghuchi insanning

qolliri bilen yasighan makanlarda turmaydu;
xuddi peyghember mundaq déginidek: —
49 «Asmanlar Méning textim, Zémin bolsa
ayaghlirimgha textiperdur, Emdi Manga qandaq
öy-imaret yasimaqchisiler? Manga qandaq yer
aramgah bolalaydu? 50 Bularning hemmisini
Méning qolum yaratqan emesmidi?» 51 —
Ey, boyni qattiq, yüriki we quliqi xetnisiz
bolghanlar! Siler Muqeddes Roh bilen daim
qarshilishisiler; siler ata-bowiliringlar néme
qilghan bolsa, shuni oxshash qiliwatisiler!
52 Peyghemberlerdin zadi qaysisigha ata-
bowiliringlar ziyankeshlik qilip baqmighan?
Shundaq qilip ular «Heqqaniy Bolghuchi»ning
kélidighanliqini aldin jakarlighuchilarni
öltürüshken. Emdi u özi hazir kelgende,
siler uninggha satqunluq qilghuchi we
qatil bolup chiqtinglar, 53 I siler Tewrat
qanunini perishtilerning emri-tapilighanliri
bilen tapshuruwélip turup, uninggha emel
qilmighuchilar!» 54 [Istipanning] bu sözlirini
anglighan [aliy kéngeshmidikiler] yürikige
[xenjer] sanjilghandek bolup, uninggha
chishlirini ghuchurlatti. 55 Lékin u bolsa
Muqeddes Rohqa tolghan, közlirini kökke tikip,
Xudaning julasini, shundaqla uning ong yénida
Eysaning turghanliqini körüp, 56 — Qaranglar!
Asmanlar échilip, Insan'oghlining Xudaning
ong yénida turghanliqini körüwatimen! —
dédi. 57 Ular buninggha qulaqlirini qolliri bilen
étiwélip, awazini qattiq kötürüp warqiriship
birlikte uninggha yopurulup kéliwidi, 58 uni
sheherning sirtigha ittirip chiqirip, chalma-
kések qilishqa bashlidi. [Uni erz qilghan]
guwahchilar [uni chalma-kések qilishtin awwal]
chapanlirini Saul isimlik bir yashning puti
aldida qoyup qoyushti. 59 Ular Istipanni
chalma-kések qilghinida u: — I Reb Eysa,
méning rohimni qobul qilghaysen! — dep nida
qildi. 60 Andin u tizlinip turup qattiq awaz
bilen: — I Reb, bu gunahning hésabini ulardin
almighaysen, — dédi. U bu sözni qilip bolupla
jan üzüp uxlap ketti.

8 Istipanning öltürülüshini Saulmu qollaytti.
Shu kündin bashlap, Yérusalémdiki jamaetke
qaritilghan dehshetlik ziyankeshlik qozghaldi.
Rosullardin bashqa barliq jamaettikiler
Yehudiye we Samariyening herqaysi yurtlirigha
tarqilip kétishti. 2 Bezi ixlasmen kishiler
Istipanni depne qilip, uninggha qattiq yigha-
zarlarni kötürüshti. 3 Lékin Saul jamaetke
weyranchiliq sélip, öymu-öy axturup, er-
ayalgha qarimay ularni sörep chiqip zindan'gha
tashlidi. 4 Emdi tarqilip ketkenler tarqalghan
yurtlarda kézip söz-kalamning xush xewirini
jakarlidi. 5 Ularning ichidin Filip bolsa
Samariyening melum bir shehirige bérip,
yerlik kishilerge Mesihni jakarlidi. 6 Top-
top kishiler uni anglap hemde u körsetken
möjizilik alametlerni körüp, bir jan bir dili bilen
uning sözlirige qulaq saldi. 7 Chünki napak
rohlar bolsa, chaplishiwalghan kishilerdin
qattiq warqirighiniche chiqip ketti. Nurghun
palech, tokurlarmu saqaytildi; 8 zor shad-
xuramliq shu sheherni qaplidi. 9 U sheherde esli
jaduger-séhirgerlik bilen shughulliniwatqan
Simon isimlik bir adem bar idi; u shu yol bilen
pütkül Samariyedikilerni hang-tang qaldurup,
özini qaltis zat körsetmekchi bolup kelgenidi. 10
Péqirdin tartip ambalghiche ularning hemmisi
uninggha ixlas qilip qaraytti we «Xudaning
ulugh küch-qudriti mana shu!» déyishetti. 11
Xalayiq uninggha shundaq ixlas qilishi uning
uzundin béri jaduger-séhirgerliki bilen ularni
hang-tang qaldurup kelgenliki tüpeylidin idi.
12 Lékin emdi Filip Xudaning padishahliqi we
Eysa Mesihning nami toghrisidiki xush xewerni
jakarlighinida ular uning sözlirige ishendi we
erler bolsun, ayallar bolsun chömüldürüshni
qobul qildi. 13 Simon özimu ishendi. U
chömüldürülgen bolup, hemishe Filipning
yénida yürdi hemde [Filip] körsitiwatqan
möjizilik alametler we qudretlik ishlargha
qarap, intayin heyran boldi. 14 Yérusalémdiki
rosullar Samariyeliklerning Xudaning sözini
qobul qilghanliqini anglap, Pétrus bilen
Yuhannani ulargha ewetti; 15 ikkiylen u yerge
chüshüshi bilenla, ularni Muqeddes Rohning ata
qilin'ghuchisi bolsun dep dua qildi. 16 Chünki
Muqeddes Roh téxi ularning héchqaysisigha
chüshmigenidi; ular peqet Reb Eysaning nami
bilen chömüldürülgenidi. 17 Pétrus bilen

Yuhanna ularning üstige qolini tegküzüshi
bilen, Muqeddes Roh ularga ata qilindi. 18 Lékin
Simon Muqeddes Rohning rosullarning qolini
tegküzüp qoyushi bilen ata qilin'ghanliqini
körüp, ularga pul tenglep: 19 — Bu
küch-qudrettin mangimu béringlarki, menmu
herkimning üstige qollirimni tegküzsem,
uninggha Muqeddes Roh ata qilinsun, — dédi.
20 Lékin Pétrus uninggha mundaq jawab berdi:
— Xudaning bu iltipatini pulgha sétiwalghili
bolidu, dep oylighining üchün, pulung sen bilen
teng halaketke barsun! 21 Séning bu ishta héch
hesseng yaki nésiweng yoqtur! Chünki séning
niyiting Xuda aldida durus emes! 22 Shunga, bu
rezillikingdin towa qilip, Rebtin, mumkin bolsa
könglümdiki bu niyitim kechürüm qilin'ghay,
dep ötün! 23 Chünki séning achchiq hesetke
tolup, heqqaniysizliqning asaritida ikenliking
manga melum. 24 Simon ularga: — Men üchün
Rebdin ötününglarki, siler éytqan ishlardin
héchbiri béshimgha kelmigey! — dédi. 25 Pétrus
bilen Yuhanna yene shu yerde agah-guwahliq
bérip Rebning söz-kalamini yetküzgendin kéyin,
Samariyening nurghun yéza-kentlirige bérip
xush xewer yetküzgech, Yérusalémgha qaytip
ketti. 26 Shu waqitta, Xudaning bir perishtisi
Filipqa: — Ornungdin turup jenubqa qarap
Yérusalémdin Gaza shehirige mangidighan yol
bilen mang! — dédi (shu yol chöldiki yoldur). 27
Shunga Filip ornidin turup yolgha chiqti. We
mana, yolda Éfiopiye ayal padishahi Kandasning
bir emeldari, pütkül xezinige mes'ul Éfiopiyelik
aghwat wezir turatti. U Yérusalémgha Xudagha
ibadet qilghili barghanidi; hazir qaytish yolida
özining jeng harwisida olturup, Yeshaya
peyghemberning yazmisini oquwatatti. 29
Roh Filipqa: — Bu harwining yénigha bérip
uninggha yéqinlashqin, — dédi. 30 Filip yügürüp
bérip, [wezirning] Yeshaya peyghemberning
yazmisidin oquwatqanlirini anglap, uningdin:
— Oquwatqiningizni chüshiniwatamsiz? —
dep soridi. 31 Wezir uninggha: — Biri
manga chüshendürüp bermise, men qandaqmu
chüshineleymen?! — dep, Filipni harwisigha
chiqip yénida olturushqa ötündi. 32 U
oquwatqan yazma qismi bolsa: «U goya
boghuzlashqa yétilep méngilghan qoydek
boghuzlashqa élip méngildi, Qirqighuchi aldida
ün-tinsiz yatqan qozidek, u zadila éghiz
achmidi. 33 U xorlinidu, u heq soraqtin
mehrum boldi, Emdi uning ewladini kimmu
bayan qilalisun?! Chünki hayati yer yüzidin
élip kétildi». 34 Aghwat Filiptin: — Dep
bersingiz, peyghemberning bu sözi kimge
qaritip éytilghan? Özigimu yaki bashqa
birsigimu? — dep soridi. 35 Filip aghzini échip
shu yazmining shu qismidin bashlap, uninggha
Eysa toghrisidiki xush xewerni jakarlap berdi. 36
Ular yolda kétiwétip, su bar bir yerge kelgende,
aghwat: — Mana bu yerde su bar iken. [Mushu
yerdila] chömüldürülüshümge qandaq tosalghu
bar? — dédi. 38 U harwini toxtitishni buyrudi.
Filip we aghwat ikkisi bille sugha chüshüp,
uni chömüldürdi. 39 Ular sudin chiqqanda,
Rebning Rohi Filipni kötürüp élip ketti. Aghwat
uni qayta körmidi, emma u shadlinip yolini
dawamlashturdi. 40 Filip bolsa Ashdod shehiride
peyda boldi; u shu yurtni kézip, shu yerdin
Qeyseriye shehirige kelgüche bolghan hemme
sheherlerde xush xewer jakarlidi.

9 Emma [shu chaghlar] Saul her nepiside
Rebning muxlislirigha téxiche izchil
qirghinchiliq tehditliri séliwatqan peyt idi.
U Bash kahinning aldigha bérip, 2 Demeshq
shehiridiki sinagoglargha tewsiye xéti yézip
bérishni soridi. Shundaq bolghanda, u
Demeshqte [Mesih] yolidikilerdin birersini,
meyli er bolsun, ayal bolsun tépiwalsila,
baghlap tutqun qilip, Yérusalémgha élip
kélishke ruxset bolatti. 3 Saul yolgha chiqip,
Demeshq shehirige yéqinlashqanda, tuyuqsiz
asmandin küchlük bir nur chüshüp, uning
etrapini yorutuwetti. 4 U yerge yiqildi we özige:
— Saul, Saul! Manga némishqa ziyankeshlik
qilisen? — dégen bir awazni anglidi. 5 — I Reb,
sen kimsen? — dep soridi u. Awaz: — Men
sen ziyankeshlik qiliwatqan Eysadurmen. 6
Ornungdin tur, sheherge kir, néme qilishing
kérekliki sanga éytip bérilidu» — dédi. 7
Uning bilen bille mangghan ademler awazni
anglisimu, héchkimni körelmigechke, shu
yerde ün chiqiralmay turupla qaldi. 8 Saul

yerdin turup, közlirini échip qaridi, lékin
héch nersini körelmidi. Hemrahliri uni qolidin
yétilep Demeshqqe élip kirdi. 9 U üch kün'giche
közi körmes bolup ne yémidi ne ichmidi. 10
Demeshqte Ananiyas isimlik melum bir muxlis
bar idi. Reb uninggha bir ghayibane körünüshte
körünüp uni: — Ananiyas! — dep chaqirdi. —
Mana men, i Reb, — dep jawab berdi u. 11 Reb
uninggha: — Sen derhal «Tüz» dep atalghan
kochigha bérip, Yehudaning öyidin Tarsusluq
Saul isimlik birini sorap tap; chünki mana, u
dua-tilawet qiliwatidu. 12 U dua qiliwatqinida,
ghayibane körünüshte Ananiyas isimlik bir
kishining kélip, közini köridighan qilish üchün
üstige qolini tegküzgenlikini kördi, — dédi. 13
Ananiyas: — I Reb, men bu ademning xewirini
nurghun kishilerdin anglidim, u Yérusalémdiki
muqeddes bendiliringge shunche köp ziyan-
zexmet yetküzgen! 14 Hazir u mushu yerde
naminggha nida qilghanlarning hemmisini
tutup baghlash üchün bash kahinlardin hoquq
aptu — dédi. 15 Lékin Reb uninggha: — Bariwer!
Chünki u namimni ellerning we ularning
padishahlirining hem Israillarning aldida ayan
qilish üchün özümge alahide tallighan bir
eswabtur. 16 Chünki men uninggha namim
üchün qanchilik azab-oqubetlerni tartishining
muqerrer ikenlikini ayan qilimen, — dédi. 17
Buning bilen Ananiyas bérip, shu öyge kirdi; u
qollirini Saulning üstige tegküzüp uninggha: —
Qérindash Saul, Reb, yeni bu yerge kéliwatqan
yolungda sanga körün'gen Eysa, közliringni
köreleydighan bolsun dep we séning Muqeddes
Rohqa toldurulushung üchün méni shexsen
özi ewetti, — déwidi, 18 Saulning közliridin
xuddi béliq qasiriqidek bolghan bir nersiler
chüshüp, közliri échilip köreleydighan boldi. U
ornidin turup, chömüldürüshni qobul qildi.
19 U ghizalan'ghandin kéyin, quwwetlinip
maghdurgha kirdi. 20 [Saul] Demeshqtiki
muxlislarning yénida birnechche kün turdi we
waqitni ötküzmey sinagoglargha kirip, «U kishi
Xudaning Oghlidur» dep Eysani jakarlashqa
bashlidi. 21 Uni anglighanlar sözliridin intayin
heyran bolushup: — Bu adem Yérusalémda
bu namgha nida qilghuchilarni qattiq weyran
qilghan héliqi adem emesmu? Bu yergimu
mushundaqlarni baghlap bash kahinlargha
tutup bérish meqsitide kelgenmidu? — déyishti.
22 Lékin Saulning qayil qilish küchi barghanséri
éship, Eysaning Mesih ikenlikini ispatlap
Demeshqtiki Yehudiylarni parakendichilikke
chömdürdi. 23 Köp künlerdin kéyin, Yehudiylar
Saulni yoqatmaqqa qest qilmaqchi boldi.
24 Lékin Saul ularning suyiqestidin xewer
tapti; uni tutup öltürüsh üchün ular kéche-
kündüz sheherning qowuqlirida paylap yürdi.
25 Lékin muxlislar bir küni kéchide uni
chong séwetke olturghuzup, sépil [kamaridin]
chüshürdi. 26 Saul Yérusalémgha yétip bérip,
u yerdiki muxlislargha qoshulmaqchi boldi,
lékin ularning hemmisi uning muxlis ikenlikige
ishenmey, uningdin qorqti. 27 Biraq Barnabas
uni élip bérip, rosullar bilen körüshtürdi. U
ularghа Saulning Demeshqning yolida Rebni
qandaq körgenlikini, Rebningmu uninggha
gep qilghanliqini chüshendürdi we uning
Demeshqte Eysaning namida qandaq jür'etlik
bilen söz-kalam yetküzgenlikini uqturdi. 28
Buning bilen, Saul Yérusalémda rosullar bilen
bille ochuq-ashkare yürüp, yüreklik halda
Rebning namida söz-kalam yetküzetti. 29
U yene grékche sözlishidighan Yehudiylar
bilenmu sözliship munazirilishetti; netijisi, ular
uninggha qest qilmaqchi boldi. 30 Qérindashlar
bu ishtin xewer tépip, uni Qeyseriye shehirige
élip bérip, andin u yerdin Tarsus dégen sheherge
yolgha saldi. 31 U chaghda, pütkül Yehudiye,
Galiliye we Samariyediki jamaetler [bir mezgil]
tinchliqqa ériship, [étiqadta] quruldi; Rebning
qorqunchida méngip, Muqeddes Rohning
righbet-tesellisi bilen ularning sanlirimu
barghanséri köpeymekte idi. 32 Shu waqitlarda
shundaq boldiki, Pétrus herqaysi jaylarni
arilap yürgende, Lidda shehiridiki muqeddes
bendilernimu yoqlashqa chüshti. 33 U yerde u
Enéyas isimlik bir ademni uchratti. Bu adem
palech bolup, orun tutup yatqili sekkiz yil
bolghaniken. 34 Pétrus uninggha: — Enéyas,
Eysa, yeni Mesih bolghuchi séni saqaytidu.
Ornungdin turup, palisingni yighishtur! — dédi.
U derhal ornidin turdi. 35 [Enéyasni] körgen

Lidda shehiridiki we Sharon rayonidikilerning
hemmisi towa qilip Rebge baghlandi. 36 Yoppa
shehiride bolsa Tabita isimlik bir ayal muxlis
bar idi (uning ismi grékchide «Dorkas» idi). U
herdaim yaxshi emeller we xeyr-saxawetlik
ishlargha bériletti. 37 Shu künlerde shundaq
boldiki, u késel bolup, ölüp ketti. Kishiler jesetni
yuyup, üstünki qewettiki bir öyge yatquzup
qoydi. 38 Yoppa shehiri Lidda shehirige yéqin
bolghachqa, Yoppadiki muxlislar Pétrusning
Liddada ikenlikini anglap, uning aldigha ikki
adem ewetti. Ular: «Hayal bolmay yénimizgha
kelseng!» — dep yélindi. 39 Pétrus ornidin turup
ular bilen bille Yoppagha bardi. Yoppagha yétip
kélishi bilen ular uni üstünki qewettiki öyge
bashlap chiqti. Barliq tul ayallar Pétrusning
etrapigha oliship, yigha-zar qiliship uninggha
Dorkasning ular bilen bille bolghan waqtida
özlirige tikip bergen könglek-kiyimlirini
körsitishti. 40 Lékin Pétrus hemmeylenni
chiqiriwétip, tizlinip olturup dua qildi. Andin u
jesetke qarap: — Tabita, ornungdin tur! — dédi.
Tabita közini échip, Pétrusni körüp, ornida
olturdi. 41 Pétrus uninggha qolini uzitip uni
yölep turghuzdi we muqeddes bendiler bilen
tul ayallarni chaqirip, Dorkasni ularghа tirik
tapshurup berdi. 42 Bu xewer pütkül Yoppagha
tarqilip, nurghun kishiler Rebge étiqad qildi. 43
Shundaq boldiki, Pétrus Yoppada Simon isimlik
bir könchining öyide uzun künler turdi.

10 Qeyseriye shehiride Korniliy isimlik
bir adem bolup, u [Rim] qoshunidiki
«Italiyelikler» qismining yüzbéshi idi. 2 U
ixlasmen adem bolup, özi we pütkül öyidikiliri
Xudadin qorqatti. U merdlik bilen namratlargha
xeyr-saxawet qilip, daim Xudagha dua-tilawet
qilatti. 3 Bir küni chüshtin kéyin saet üchlerde,
u ghayibane bir körünüshte Xudaning bir
perishtisining özining yénigha kelgenlikini
ochuq kördi. Perishte uni: — Korniliy! —
dep chaqirdi. 4 Korniliy uninggha közlirini
tikip qattiq chöchüp: — Teqsir, néme ish?
— dep soridi. Perishte uninggha: — Séning
dualiring we xeyr-saxawetlik ishliring Xuda
aldigha esletme qurbanliqtek bérip yetti. 5
Emdi sen Yoppagha adem ewetip, Pétrus depmu
atilidighan Simon isimlik ademni chaqirtip kel.
6 U Simon isimlik bir könchining öyide méhman
bolup turuwatidu. Simonning öyi déngiz boyida,
— dédi. 7 Uninggha sözligen perishte ketkendin
kéyin, Korniliy öydiki xizmetchilerdin ikkini
we daim yénida turup xizmet qilghuchilar
ichidiki ixlasmen bir leshkerni chaqirdi. 8
Barliq ishlarni chüshendürgendin kéyin, ularni
Yoppagha ewetti. 9 Etisi ular seper qilip
sheherge yéqinlashqanda, chüsh waqti bolup,
Pétrus dua qilish üchün ögzige chiqti. 10
Uning qorsiqi échip kétip, bir nerse yey dédi.
Biraq ular ghiza teyyarlawatqanda, ghayibane
bir alamet Pétrusni oruwaldi. 11 U asman
échilip, töt burjikidin baghlan'ghan halda yer
yüzige chüshürülüwatqan keng dastixandek bir
nersini kördi. 12 Dastixanda herxil töt putluq
haywanlar, yer béghirlighuchilar, asmandiki
uchar-qanatlarmu bar idi. 13 Uninggha bir awaz
anglandi: — «Ornungdin tur, Pétrus, ulardin
soyup ye!» 14 — Yaq, Reb, hergiz bolmaydu! Men
héchqachan héchqandaq napak yaki haram
nersini yégen emesmen! — dédi Pétrus. 15 Awaz
ikkinchi qétim kélip uninggha: — Xuda halal
dep paklighanni sen haram déme! — déyildi. 16
Bu ish üch qétim yüz bérip, andin dastixandek
bolghan shu nerse derhal asman'gha élip chiqip
kétildi. 17 Pétrus körgen ghayibane alametning
menisi toghrisida qaymuqup turghanda, mana
Korniliy ewetken kishiler Simonning öyini tépip,
derwaza aldida turatti. 18 Ular birsini chaqirip,
uningdin Pétrus depmu atilidighan Simon dégen
birsi bu yerde turamdu? — dep soridi. 19 Pétrus
téxiche shu ghayibane alametning menisi üstide
oyliniwatqanda, Roh uninggha: — Mana, séni
üch adem izdep keldi. 20 Ornungdin tur, peske
chüsh, hech ikkilenmey ular bilen bille barghin.
Chünki ularni ewetküchi Men! — dédi. 21 Pétrus
peske chüshüp, héliqi ademlerge: — Siler izdigen
kishi mana men bolimen. Bu yerge kélish
sewebinglar némikin? — dédi. 22 Ular jawaben:
— Heqqaniy bir adem, Xudadin qorqidighan,
shundaqla pütkül Yehudiy xelqi teripligen
Korniliy isimlik rimliq yüzbéshi muqeddes
bir perishte teripidin sizni öyige chaqirtip,
sizdin söz-kalam anglashqa emr qilin'ghan!

— dédi. 23 Shunga Pétrus ularni öyge teklip
qilip, qondurup méhman qildi. Etisi ornidin
turup u ular bilen bille yolgha chiqti. Yoppadiki
qérindashlardin beziliri ulargha hemrah bolup
mangdi. 24 Ikkinchi küni, ular Qeyseriyege
yétip bardi. Emdi Korniliy tughqanliri we yéqin
yar-buraderlirini öyige chaqirip, Pétruslarni
teqqezarliq bilen kütüp turatti. 25 Pétrus öyge
kirgende, Korniliy aldigha chiqip, ayighigha
özini étip sejde qildi. 26 Lékin Pétrus [derhal]
uni yölep turghuzup: — Ornungdin turghin!
Menmu bir insan, xalas! — dédi. 27 U Korniliy
bilen gep qilghach öyge kiriwidi, öyning ichige
yighilghan top-top ademlerni kördi. 28 U
ularga: — Silerge melumki, biz Yehudiylarning
yat elliklerdin birsi bilen bardi-keldi qilishi yaki
öylirige kirishi Tewrat qanun-eqidilirimizge
xilap. Lékin Xuda manga héchqandaq ademni
napak yaki haram démeslikim kéreklikini
ayan qildi. 29 Shuning üchün siler adem
ewetip méni chaqirghanda, héch ret qilmay
aldinglargha keldim. Emdi soray, méni néme
dep chaqirdinglar? — dédi. 30 Korniliy mundaq
dédi: — Töt künning aldida bügünki mushu
waqitqiche roza tutqanidim; saet üchlerde men
öyde dua qiliwatattim. Tuyuqsiz kiyimliridin
nur chaqnap turidighan bir adem aldimda
peyda bolup öre turdi: 31 «Korniliy! Duaying
ijabet qilindi we xeyr-saxawetlik ishliring
Xuda aldigha esletme qurbanliqtek yetti. 32
Shunga Yoppagha adem ewetip, Pétrus depmu
atilidighan Simon isimlik ademni chaqirtip kel.
U déngiz boyida olturaqluq Simon isimlik bir
könchining öyide méhman bolup turuwatidu»
dédi. 33 Shuning üchün, derhal özlirini chaqirip
kélishke adem ewetkenidim. Özliri külbemge
kélip yaxshi qildila! Emdi biz hemmeylen Xuda
özlirige emr qilghan barliq sözlerni anglash
üchün Xudaning aldida hazir turuwatimiz.
34 Pétrus aghzini échip mundaq dédi: —
Berheq, men Xudani héchqandaq ademge
yüz-xatire qilmaydu, dep chüshinip yettim;
belki her eldin bolghanlar ichide Uningdin
qorqidighan we heqqaniyet yürgüzidighan
kishi bolsila, Uning aldida meqbuldur. 36
Xuda Israil xelqige yetküzgen söz-kalam, yeni
Eysa Mesih arqiliq (u pütkül mewjudalargha
Rebdur) inaq-jatirjemlik jakarlan'ghan xush
xewer silerge melumghu; 37 Silerningmu
Yehya [peyghember] chömüldürüsh chaqiriqini
yetküzgendin tartip, Galiliyedin bashlap pütkül
Yehudiye zéminlirida Nasaretlik Eysa toghruluq
guwahliqtin — yeni Xudaning qandaq qilip
uni Muqeddes Roh we küch-qudret bilen
mesihligenliki, shuning bilen u hemme yerni
kézip, yaxshi emellerni qilip, Iblisning ilkide
bolghanlarning hemmisini saqaytqanliqidin
xewiringlar bardur. Chünki Xuda uning bilen
bille idi. 39 Bizmu uning hem Yehudiylarning
zéminida hem Yérusalémda qilghan pütün
emellirining guwahchiliri. Ular uni yaghachqa
ésishi bilenmu öltürdi. 40 Biraq üchinchi küni,
Xuda uni qayta tirildürüp namayan qildi. Biraq
hemme kishilerge emes, peqet Xuda Özi aldi
bilen tallighan guwahchilar, yeni u ölümdin
tirilgendin kéyin uning bilen hemdastixan
bolghan bizlerning arimizda namayan qildi.
42 U bizge xelqqe xush xewer yetküzüshni we
özining Xuda teripidin tirikler we ölgenlerning
soraqchisi qilinip teyinlen'güchi ikenlikini
jakarlashni emr qildi. 43 Barliq peyghemberler
uninggha guwahliq bériduki, herkim uninggha
étiqad qilghan bolsa uning nami arqiliq
gunahliri kechürüm qilinidu. 44 Pétrus téxi
bu sözlerni qiliwatqanda, Muqeddes Roh söz-
kalamni anglawatqan hemme kishige chüshti.
45 Pétrus bilen bille kelgen xetnilik bolghan
ishen'güchilerning herbiri Muqeddes Rohning
yat ellerdikilergimu ata qilinip tökülgenlikini
körüp bek heyran bolushti. 46 Chünki ularning
[karamet namelum] tillarda sözliship Xudani
ulughlighanliqini anglidi. Shunga Pétrus: 47
— Mushu kishiler bizge oxshash Muqeddes
Rohni qobul qilghuchi bolghan bolsa, kim
ularning sugha chömüldürüshni qobul qilishini
tosalisun?! — dédi. 48 Shuning bilen u ularning
Rebning namida chömüldürülüshini buyrudi.
Andin ular Pétrusning ular bilen birnechche
kün turushini ötündi.

11 Rosullar we pütkül Yehudiyediki bashqa
qérindashlar [yat] elliklerningmu
Xudaning söz-kalamini qobul qilghanliqini

anglidi. 2 Shunga, Pétrus Yérusalémgha
qaytqanda, xetnilik bolghan [ishen'güchiler]
uni eyibke buyrup: 3 — Sen xetne qilinmighan
ademlerning öyide méhman bolup, ular bilen
hemdastixan boldung?! — dédi. 4 Biraq Pétrus
pütün ishni bashtin-axirighiche ularghа bir-
birlep chüshendürüp 5 mundaq dédi: — Yoppa
shehiride dua qiliwatqinimda, ghayibane
körünüsh méni oriwélip, bir alametni kördüm.
Keng dastixandek bir nerse töt burjikidin
baghlan'ghan halda asmandin chüshüp,
méning yénimda toxtidi. 6 Uninggha köz tikip
qarisam, ichide herxil töt putluq haywanlar,
yawayi haywanatlar, yer béghirlighuchilar,
asmandiki uchar-qanatlarmu bar iken. 7 Andin:
«Ornungdin tur Pétrus, ulardin soyup ye!»
dégen bir awazni anglidim. 8 Men: «Yaq Reb,
hergiz bolmaydu! Men héchqachan herqandaq
napak yaki haram nersini aghzimgha alghan
emesmen!» dédim. 9 Biraq manga yene: «Xuda
halal dep paklighan nersini sen haram déme!»
dégen awaz anglandi. 10 Bu ish üch qétim
shundaq tekrarlinip, axir bularning hemmisi
asman'gha qaytidin tartip kétildi. 11 Mana del
shu chaghda, Qeyseriyedin méni chaqirishqa
ewetilgen üch kishi men turghan öyning
aldigha keldi. 12 Muqeddes Roh méni hech
ikkilenmey ular bilen bille bérishqa buyrudi.
Mushu alte qérindashmu men bilen bille bardi.
[Qeyseriyege yétip kélip], héliqi ademning
öyige kirduq. 13 Bu kishi bizge özining
öyide payda bolup turghan bir perishtini
qandaq körgenlikini éytti. Perishte uninggha:
«sen Yoppagha adem ewetip, Pétrus depmu
atilidighan Simon isimlik bir ademni chaqirtip
kel, 14 u sanga séni we pütkül ailengge nijatliq
yetküzidighan bir xewerni éytip béridu»
dégeniken. 15 Men gepni bashlighinimda,
Muqeddes Roh xuddi bashta bizning üstimizge
chüshkinidek, ularghimu chüshti. 16 Shu
chaghda, Rebning söz-kalamini, yeni: «Yehya
kishilerni sugha chömüldürgen, lékin siler
bolsanglar Muqeddes Rohqa chömüldürülisiler»
déginini ésimge aldim. 17 Shunga, eger Xuda
emdi mushularghа biz Reb Eysa Mesihke
étiqad qilghinimizdin kéyin bizge bergen
iltipatqa oxshash iltipat ata qilghan bolsa,
Xudani tosalghudek men zadi kim idim? 18
Ular bu sözlerni anglighanda, eyibleshtin
toxtap, Xudagha medhiye oqup: — Berheq,
Xuda ellergimu hayatliqqa élip baridighan towa
qilishni nésip qiliptu! — déyishti. 19 U chaghda,
Istipanning ishi bilen ziyankeshlikke uchrap
herqaysi jaylargha tarqilip ketkenler Fenikiye
rayoni, Siprus arili we Antakya shehiri qatarliq
jaylarghiche yétip bérip, bu jaylarda söz-
kalamni peqet Yehudiylarghila yetküzetti. 20
Lékin ulardin Siprus arili we Kurini shehiridin
kelgen beziler Antakya shehirige barghanda,
Reb Eysaning xush xewirini Gréklergimu
yetküzdi. 21 Rebning qoli ular bilen bille bolup,
tolimu nurghun kishiler ishinip towa qilip
Rebge baghlandi. 22 Bu xewer Yérusalémdiki
jamaetning quliqigha yétip keldi. Shuning
bilen ular Barnabasni Antakyaghiche arilap
ötüshke ewetti. 23 Barnabas yétip bérip,
Xudaning méhir-shepqitini körüp, xushal boldi.
U ularning hemmisini jan-dilidin qet'iylik bilen
Rebge ching baghlinishqa righbetlendürdi. 24
Chünki u Muqeddes Rohqa we iman-ishenchke
toldurulghan bolup, yaxshi bir adem idi.
Shuning bilen zor bir top ademler Rebge
qoshuldi. 25 Shuning bilen Barnabas Tarsus
shehirige Saulni izdep bardi. 26 Uni tépip
Antakyagha élip keldi; shundaq boldiki, ikkiylen
jamaet bilen bille saq bir yil yighilip, nurghun
ademge telim berdi. Muxlislarning «Xristianlar»
dep tunji atilishi Antakyadin bashlandi. 27 U
künlerde bezi peyghemberler Yérusalémdin
Antakyagha chüshüp keldi. 28 Bulardin Agabus
isimlik bireylen otturigha chiqip, Rohning
wehiyini yetküzüp, qattiq bir acharchiliqning
pütkül dunyani basidighanliqini aldin éytti
(bu acharchiliq derweqe «Klawdiyus Qeyser»
höküm sürgen waqitta yüz berdi). 29 Buning
bilen [Antakyadiki] muxlislarning herbiri
öz qurbigha qarap pul yighip, Yehudiyede
turuwatqan qérindashlargha yardem bérishni
qarar qildi. 30 Ular bu qararni ada qilip, ianini
Barnabas we Saulning qoli arqiliq [Yehudiyediki
jamaet] aqsaqallirigha yetküzüp berdi.

12 Shu chaghlarda, Hérod padishah
jamaettikilerdin bezilirige ziyankeshlik
qilmaqchi bolup ulargha qol saldi. 2 U
Yuhannaning akisi Yaqupni qilichlap öltürdi.
3 Özining bu qilghan ishining Yehudiylargha
yaqqanliqini körüp, u Pétrusnimu tutqun
qildurudi (shu chaghda «pétir nan héyti»
mezgili idi). 4 Pétrusni tutqandin kéyin, uni
zindan'gha tashlap, töt leshker bir guruppa
qilin'ghan töt qarawwul topigha tapshurdi.
Pasxa héyttin kéyin, Hérod uni xalayiq aldida
soraq qilmaqchi idi. 5 Shunga Pétrus zindanda
tutup qélindi. Lékin jamaet Xudagha jan-dil
bilen uning üchün dua qilishiwatatti. 6 Emdi
Hérod uni élip chiqip sot qilishning aldinqi
kéchisi, Pétrus ikki zenjir bilen baghlaqliq
péti, ikki qarawulning otturisida uxlawatatti;
ishikning sirtidimu birnechche qarawul
zindanni közet qiliwatatti. 7 We tuyuqsiz
Rebning bir perishtisi körünüp, bir nur kamérni
yorutti. Perishte Pétrusning biqinigha noqup:
— Téz tur! — dep oyghatti. Uning qolliridiki
zenjir shu haman boshap chüshüp ketti. 8
Perishte uninggha: — Bélingni baghliwal!
Keshingnimu kiy! — dédi. Pétrus uning déginini
qildi. Andin u: — Chapiningni yépinchaqlap
keynimdin mang! — dédi. 9 Pétrus uninggha
egiship [kamérdin] chiqti. Biraq u perishtining
wasitisi bilen boluwatqan bu ishlarning
rastliqini bilmey, belki bir ghayibane körünüsh
körüptimen, dep oylawatatti. 10 Ular birinchi
we ikkinchi közettin ötüp, zindanning sheherge
chiqidighan tömür derwazisigha barghanda,
derwaza ular üchün özlükidin échilip ketti.
Ular chiqip, bir kochidin ötkende, perishte
tuyuqsiz uning yénidin ketti. 11 Shu chaghda,
Pétrus ésige kélip, öz-özige: «Derweqe emdi
Reb Öz perishtisini ewetip, méni Hérodning
qolidin we Yehudiy xelqining kütkenlirining
hemmisidin qutquzuptu, dep bildim» — dédi.
12 Heqiqiy ehwalni chüshinip yetkende, u
Markus depmu atilidighan Yuhannaning anisi
Meryemning öyige bardi. U yerde nurghun
kishiler yighilip dua-tilawet qiliwatatti. 13 U
derwazining ishikini qaqqanda, Roda isimlik bir
dédek awazni anglap chiqti. 14 U Pétrusning
awazini tonup, xushalliqidin ishikni échishqimu
ülgürmey yügürüp kélip, hemmeylen'ge: —
Pétrus derwaza aldida turidu! — dep xewer
qildi. 15 Lékin ular: — Sarang bolup qaldingghu!
— déyishti. Biraq u: — Rast shundaq, dep
turuwaldi. Ular: — U uning perishtisi bolsa
kérek! — déyishti. 16 Biraq Pétrus derwazini
qéqiwerdi. Ular chiqip derwazini échip,
uning özini körgende hemmeylen hang-tang
bolushti. 17 Pétrus ulargha ün chiqarmasliqqa
qol ishariti qilip, ulargha Rebning özini
zindandin qandaq élip chiqqanliqini éytip
berdi. Andin kéyin, u: — Bu xewerni Yaqupqa
we qérindashlargha yetküzüp qoyunglar, —
dep, özi u yerdin bashqa yerge ketti. 18 Tang
atqanda, qarawullar Pétrus zadi néme boldi dep
sarisimige chüshti. 19 Hérod uni izdep uning iz-
dérikini tapalmighachqa, qarawullarni soraq
qilip, ularni ölümge mehkum qilishni buyrudi.
Bu ishtin kéyin, u Yehudiyedin chüshüp
Qeyseriye shehirige bérip shu yerde turdi. 20
Eslide Hérod [xan] bilen Tur we Zidondikiler
arisida qattiq jédel bar idi. Halbuki, Tur we
Zidondikiler birliship, Hérodning aldigha
keldi. Uning bilen yarishiwélish üchün ular
aldi bilen xanning Bilastus isimlik shexsiy
ghojidarini özlirige yar-yölek bolushqa qayil
qilghanidi. Chünki bu yurttikiler ashliqni
xanning ilkidiki jaylardin alatti. 21 Belgilen'gen
körüshüsh künide Hérod shahane tonlirini
kiyip, soraq textide olturup, ulargha nutuq
sözlidi. 22 Anglighan xelq: — Bu ademning
awazi emes, belki bir ilahning awazidur! —
dep warqirashti. 23 Shuan Perwerdigarning bir
perishtisi xanni urdi; chünki u shan-sherepni
Xudagha béghishlimidi. Netijide, u qurtqa yem
bolup öldi. 24 Emma Xudaning söz-kalami
dawamliq berq urup kéngeydi. 25 Barnabas
bilen Saul Yérusalémda ianilirini tapshurush
xizmitini ada qilghandin kéyin, Antakyagha
qaytip ketti. Ular Markus depmu atilidighan
Yuhannani bille élip bardi.

13 Antakyadiki jamaet ichide bezi
peyghemberler we telim bergüchiler bar
idi. Ular Barnabas, «Qara» depmu atilidighan
Shiméon, Kurinilik Lukius, Hérod xan bilen bille

chong bolghan Manaen we Saullar idi. 2 Ular
Rebning ibaditide bolup roza tutuwatqan bir
mezgilde, Muqeddes Roh ularghа: — Barnabas
bilen Saulni Men ularni qilishqa chaqirghan
xizmet üchün Manga ayrip qoyunglar, — dédi.
3 Shuning bilen, ular yene roza tutup dua
qilghandin kéyin, ikkiylenning üstige qollirini
tegküzüp uzitip qoydi. 4 Ular Muqeddes Roh
teripidin ewetilgen bolup, Selyukiye shehirige
bérip, u yerdin kémige chiqip Siprus ariligha
qarap yolgha chiqti. 5 Salamis shehirige
yétip kélip, ular Yehudiylarning sinagoglirida
Xudaning söz-kalamini yetküzüshke bashlidi.
Yuhanna ularning yardemchisi idi. 6 Ular pütün
aralni arilap chiqip, Pafos shehirige keldi. Ular u
yerde Baryeshua isimlik bir kishi bilen uchriship
qaldi. U séhirger bolup, saxta peyghember
bolghan bir Yehudiy idi. 7 U kishi bu [aralning]
rimliq waliyisi Sérgiyus Pawlusning hemrahi
idi. Waliy uqumushluq bir kishi bolup, Barnabas
bilen Saulni chaqirtip, Xudaning söz-kalamini
anglimaqchi boldi. 8 Lékin héliqi séhirger
(uning grékche ismi Elimas bolup, «séhirger»
dégen menide) ularghа qarshi chiqip, waliyning
rayini étiqadtin qayturushni urunmaqta idi. 9
Biraq Muqeddes Rohqa toldurulghan Saul (yene
«Pawlus» depmu atilidu) héliqi séhirgerge
tikilip qarap 10 uninggha: — Ey, qelbing
herxil hiyligerlik we aldamchiliq bilen tolghan
Iblisning oghli, hemme heqqaniyliqning
düshmini! Perwerdigarning tüz yollirini
burmilashni zadi toxtatmamsen?! 11 Emdi
Rebning qoli üstüngge chüshti! Közliring
kor bolup, bir mezgil künning yoruqini
körelmeysen! — dédi. Shuan, bir xil tuman we
qarangghuluq uni basti. U yolni silashturup,
kishilerdin méni qolumdin yétilenglar, dep
iltija qilatti. 12 Yüz bergen ishni körgen
waliy Rebning telimige qattiq heyran bolup,
Uninggha étiqad qildi. 13 Pawlus bilen uning
hemrahliri kémige chiqip, Pafostin Pamfiliye
ölkisidiki Perge shehirige bardi. U yerde
Yuhanna ulardin ayrilip Yérusalémgha qaytti.
14 Pawluslar bolsa Perge shehiridin chiqip,
dawamliq méngip Pisidiye rayonidiki Antakya
shehirige bérip, shabat küni sinagogqa kirdi.
15 Tewrat qisimliridin we peyghemberlerning
yazmiliridin oqulghandin kéyin, sinagogning
chongliri ularni chaqirtip: — Qérindashlar,
eger xalayiqqa birer nesihet sözünglar bolsa,
éytinglar, — dédi. 16 Pawlus ornidin turup,
qol ishiriti qilip, xalayiqqa mundaq dédi: — Ey
Israillar we Xudadin qorqqanlar, qulaq sélinglar!
17 Bu Israil xelqining Xudasi ata-bowilirimizni
tallidi; ular Misirda musapir bolup yashighan
waqitlarda ularni ulugh qildi, Özining égiz
kötürgen biliki bilen ularni Misirdin qutquzup
chiqti. 18 U chölde ularghа texminen qiriq yil
ghemxorluq qildi 19 andin Qanaan zéminidiki
yette elni yoqitip, ularning zéminlirini ularghа
miras qilip berdi. 20 Bu ishlargha aldi-keyni
bolup texminen töt yüz ellik yil ketti. Kéyin,
taki Samuil peyghember otturigha chiqqiche,
u ularghа batur hakimlarni tiklep berdi. 21
Andin ular bizge bir padishahni bersiken,
dep [Samuil peyghemberdin] tilidi. Shuning
bilen Xuda ularghа Binyamin qebilisidin Kish
isimlik ademning oghli Saulni tiklep berdi.
U qiriq yil höküm sürdi. 22 Biraq [Xuda]
Saulni seltenitidin chüshürüp, ularghа Dawutni
padishah qilip turghuzup berdi. Xuda uning
heqqide guwahliq bérip: «Könglümdikidek bir
ademni, yeni Yessening oghli Dawutni taptim.
U Méning toluq irademge emel qilidu», — dédi.
23 Özi wede qilghandek Xuda bu ademning
neslidin Israil xelqige bir Qutquzghuchi
tiklep berdi — u bolsa Eysaning özidur! 24 U
xelqning otturisigha chiqishtin alwwal, Yehya
[peyghember] chiqip, barliq Israil xelqini towa
qilishni [bildüridighan] chömüldürüshni qobul
qilinglar, dep jakarlidi. 25 Yehya [peyghember]
wezipini tamamlighanda, xalayiqqa mundaq
dégenidi: «Siler méni kim dep bilisiler? Men
siler kütken zat emesmen. Biraq mana, mendin
kéyin birsi kélidu, men hetta uning ayagh
keshlirini yéshishkimu layiq emesmen!» 26
Ey qérindashlar, Ibrahimning jemetining
nesilliri we aranglardiki Xudadin qorqqanlar,
bu nijatliqning söz-kalami silerge ewetildi!
27 Yérusalémda turuwatqanlar we ularning
hakimliri [Eysani] tonumay, uning üstidin
gunahkar dep höküm chiqarghini bilen, her

shabat küni oqulidighan peyghemberlerning
aldin éytqan sözlirini emelge ashurdi. 28 Gerche
ular uningdin ölüm jazasigha höküm qilishqa
tégishlik birer gunah tapalmighan bolsimu,
waliy Pilatustin yenila uni ölümge mehkum
qilishni ötündi. 29 Ular [bu] [ishlarni qilip]
muqeddes yazmilarda uning heqqide aldin
pütülgenlerning hemmisini [özliri bilmigen
halda] emelge ashurghandin kéyin, uning
jesitini krésttin chüshürüp, bir qebrige qoydi.
30 Lékin Xuda uni ölümdin tirildürdi! 31
Tirilgendin kéyin, u burun özi bilen Galiliyedin
Yérusalémghiche egiship kelgenlerge köp
künler ichide [nechche qétim] körünüp
turdi. Bu kishiler hazir [Israil] xelqige uning
guwahchiliri boluwatidu. 32 Bizmu ata-
bowilirimizgha qilin'ghan wedining xush
xewirini silerge hazir jakarlaymiz — Xuda
Eysani [arimizda] tiklep, bu wedini ularning
ewladliri bolghan bizlerge emelge ashurdi.
Bu heqte Zeburning ikkinchi küyide aldin'ala
mundaq pütülgen: «Sen Méning Oghlum,
Özüm séni bügünki künide tughdurdum». 34
Emdilikte Xudaning Eysagha chirishni qayta
körgüzmey ölümdin tirildüridighanliqi heqqide
u [muqeddes yazmilarda] mundaq aldin éytqan:
«Dawutqa wede qilghan méhir-shepqetlerni
silerge ata qilimen!» 35 Shunga yene bu
heqte yene bir ayette: — «[I Xuda], Séning
muqeddes Bolghuchunggha ténining chirishini
körgüzmeysen». 36 Chünki Dawut derweqe
Xudaning iradisi boyiche öz dewri üchün xizmet
qilip, öz ata-bowilirigha qoshulup ölümde uxlap
uning téni chirip ketkenidi. 37 Lékin Xuda
ölümdin tirildürgüchi bolsa chirishni héch
körmidi. 38 Emdi shunga siler shuni bilishinglar
kérekki, i qérindashlar, hazir gunahlardin
kechürüm qilinish yoli del shu kishi arqiliq
silerge jakarliniwatidu. 39 Musa peyghemberge
chüshürülgen Tewrat qanuni bilen siler xalas
bolalmaywatqan ishlardin uninggha étiqad
qilghuchilar u arqiliq xalas qilinip heqqaniy
qilinidu! 40 Shunga, peyghemberler aldin éytqan
shu balayi'apet béshinglargha chüshmesliki
üchün éhtiyat qilinglar! — 41 «Qaranglar, i
mazaq qilghuchilar, heyranuhes bolup halak
bolunglar! Chünki silerning künliringlarda bir
ish qilimenki, Uni birsi silerge élan qilsimu siler
shu ishqa hergiz ishenmeysiler!» 42 Pawlus
bilen Barnabas sinagogdin chiqiwatqanda,
jamaet ulargha kélerki shabat küni bu
ishlar heqqide yene sözleshni yélindi. 43
Sinagogtiki jamaet tarqalghanda, nurghun
Yehudiylar we Xudadin qorqqan Tewratqa
étiqad qilghan Yehudiy emeslermu Pawlus
bilen Barnabasqa egeshti. Ikkisi ulargha söz
qilip, ularni Xudaning méhir-shepqitide ching
turushqa dewet qildi. 44 Kéyinki shabat küni,
pütün sheher xelqi dégüdek Xudaning söz-
kalamini anglighili kélishti. 45 Biraq bundaq
top-top ademlerni körgen Yehudiylar hesetke
chömüp, Pawlusning sözlirige qarshi tetür
gep qilip, uninggha töhmet qildi. 46 Emdi
Pawlus bilen Barnabas téximu yüreklik halda
mundaq dédi: — Xudaning söz-kalamini aldi
bilen siler [Yehudiy xelqige] yetküzüsh kérek
idi. Lékin siler uni chetke qéqip özünglarni
menggülük hayatqa layiq körmigendin kéyin,
mana biz [silerdin] burulup ellerge yüzlinimiz!
(aiōnios g166) 47 Chünki Perwerdigar [muqeddes
yazmilarda] bizge mundaq buyrughan: —
«Men Séni [yat] ellerge nur bolushqa, Yer
yüzining chet-yaqilirighiche nijatliq bolushung
üchün Séni atidim». 48 Ellerdikiler bu sözni
anglap, xushal bolushup Rebning söz-kalamini
ulughlashti; menggülük hayatqa érishishke
békitilgenlerning hemmisi étiqad qildi. (aiōnios
g166) 49 Shundaq qilip, Rebning söz-kalami
pütkül zémin'gha tarqaldi. 50 Biraq Yehudiylar
Xudadin qorqqan yuqiri tebiqilik ayallarni
hem sheher mötiwerlirini qutritip, Pawlus
bilen Barnabasqa ziyankeshlik qilghuzup, ular
ikkisini öz yurtliridin qoghlap chiqardi. 51
Emma Pawlus bilen Barnabas ulargha qarap
ayaghliridiki topini qéqishturuwétip, Konya
shehirige qarap mangdi. 52 [Antakyadiki]
muxlislar bolsa xushalliqqa hemde Muqeddes
Rohqa tolduruldi.

14 Konya shehiride shundaq boldiki,
Pawlus bilen Barnabas Yehudiylarning
sinagogigha kirgende, jamaetke shundaq
sözlidiki, netijide Yehudiylar we Gréklerdinmu

nurghan kishiler étiqad qildi 2 (halbuki,
ishenmigen Yehudiylar [yat] elliklerning
köngüllirini zeherlep, ularni qérindashlargha
qarshi turushqa qutratti). 3 Shunga [Pawlus
bilen Barnabas] u yerde xéli uzun turup,
Rebge tayinip yüreklik halda [xush xewerni]
jakarlidi; Reb ularning qolliri bilen möjizilik
alametler we karametlerni körsitip öz méhir-
shepqitining söz-kalamigha guwahliq berdi.
4 Buning bilen sheher xelqi ikkige bölünüp
kétip, beziliri Yehudiylar terepte, beziliri
bolsa rosullar terepte turdi. 5 Axirda, bir
qisim yat ellikler bilen Yehudiylar arisida (öz
bashliqliri bilen birlikte) rosullarni qiynap,
chalma-kések qilish qutratquluqi bash kötürdi.
6 Lékin ular bu ishtin xewer tépip, shu yerdin
qéchip Likawunya rayonidiki Listra we Derbe
sheherliri hemde etraptiki yurtlargha qarap
mangdi. Ular shu yerlerde xush xewerni
dawamliq jakarlawerdi. 8 Shu chaghda, Listra
shehiride putlirida maghduri yoq, héch méngip
baqmighan bir tughma palech olturatti. 9
Pawlus söz qiliwatqanda, bu adem uninggha
qulaq sélip olturatti. Pawlus uninggha köz tikip
uning saqaytilishigha ishenchi barliqini körüp
yétip, 10 yuqiri awaz bilen: — Ornungdin des
tur! — dédi. Héliqi adem shuan ornidin des
turup méngishqa bashlidi. 11 Lékin Pawlusning
bu ishini körgen top-top ademler Likawunya
tili bilen: — Ilahlar insan qiyapitige kirip
arimizgha chüshüptu! — dep warqiriship ketti.
12 Ular Barnabasni «Ilah Zéus» dep atashti we
Pawlusni sözleshte bashlamchi bolghachqa
uni «Ilah Hérmis» dep atashti. 13 Sheherning
sirtida «Zéus Ilah»ning butxanisi bar idi. Shu
[butxanidiki] kahin sheher derwazisigha öküz
we gül chembireklerni élip kélip, xelq bilen
bille rosullargha atap qurbanliq qilmaqchi
boldi. 14 Lékin rosullar Barnabas bilen Pawlus
bu ishni anglap, kiyim-kécheklirini yirtqan
halda, köpchilikning arisigha yügürüp kirip,
warqirap mundaq dédi: 15 — Xalayiq, bu ishlarni
néme dep qiliwatisiler?! Biz silerge oxshash
héssiyattiki insanlarmiz! Biz silerge bu erzimes
nersilerni tashlap, asman-zémin, déngiz-okyan
we ulardiki barliq mexluqlarni Yaratquchi
hayat Xudaghila ibadet qilishinglar kérek
dep jakarlawatimiz! 16 Burunqi dewrlerde,
u herqaysi ellerni öz yollirida méngishqa
yol qoyghan. 17 Shundaq bolsimu, U Özini
ispatlaydighan guwahliqni qaldurmighan
emes. Chünki U hemishe silerge shapaet
körsitip, yamghurni öz waqtida ershtin
yaghdurup mol hosul ata qilip, ash-tamaq bilen
silerni toyghuzup, qelbinglarni xushalliqqa
chömdürüp keldi. 18 Hetta ular bu sözlerni
qilghan bolsimu, xalayiqning ulargha atap
qurbanliq qilishini aranla tosuwaldi. 19 Lékin
Antakya we Konya sheherliridin bezi Yehudiylar
kélip, kishilerni özlirige qayil qilishi bilen,
xelq Pawlusni chalma-kések qildi, andin uni
öldi dep qarap, sheher sirtigha sörep achiqip
tashliwetti. 20 Lékin muxlislar uning etrapigha
olashqanda, Pawlus ornidin turup, sheherge
qaytip kirdi. Etisi, u Barnabas bilen bille Derbe
shehirige ketti. 21 Emdi ular Derbe shehiride
xush xewer jakarlap, nurghun ademlerni
[Mesihge] muxlis bolushqa kirgüzgendin kéyin,
ikkiylen Listra, Konya we Antakya sheherlirige
qaytip bardi. 22 Ular u yerlerde muxlislarning
qelblirini kücheytip, ularni étiqadta ching
turushqa righbetlendürüp, shundaqla: — Biz
Xudaning padishahliqigha kirishte nurghun
japa-musheqqetlerni béshimizdin ötküzüshimiz
muqerrer bolidu, — dep nesihet qildi. 23 Ular
yene herqaysi jamaet ichide aqsaqallarni tallap
belgilep, dua qilish we roza tutush arqiliq ularni
özliri étiqad baghlighan Rebge tapshurdi. 24
Ikkiylen Pisidiye rayonidin ötüp Pamfiliye
ölkisige keldi. 25 Ular Perge shehiride söz-
kalamni yetküzgendin kéyin, Attalya shehirige
bardi. 26 Andin u yerdin kémige chiqip,
[Suriyediki] Antakyagha qarap ketti. Ular
eslide shu yerde özliri hazir tamamlighan bu
wezipini ada qilishqa [jamaettikiler teripidin]
Xudaning méhri-shepqitige tapshurulghanidi.
27 Qaytip kelgende, ular jamaetni bir yerge
jem qilghanda, ulargha Xudaning özliri arqiliq
qilghan barliq emellirini, shundaqla Xudaning
qandaq qilip ellerge étiqadning bir ishikini
achqanliqini sözlep berdi. 28 Ular u yerde
muxlislar bilen bille uzun mezgil turdi.

15 Shu chaghlarda beziler Yehudiye ölkisidin
kélip, [Antakyadiki] qérindashlargha: —
Siler Musa [peyghemberge] tapshurulghan
yosun boyiche xetne qilinishni qobul
qilmisanglar, qutquzulmaysiler! — dep telim
bérishke bashlidi. 2 Bu ish toghrisida chong
majira chiqqan bolup, Pawlus bilen Barnabas
ikkiylen shu kishiler bilen keskin munazire
qilishqandin kéyin, [qérindashlar] Pawlusni,
Barnabasni, shundaqla ularning arisidin
birnechcheylenni bu mesile toghrisida rosullar
we aqsaqallar bilen körüshüshke Yérusalémgha
barsun dep békitgen. 3 Shundaq qilip ular jamaet
teripidin yolgha sélinip, sepiride Fenikiye rayoni
we Samariye ölkisini bésip ötüp, barghanla
yéride ellerningmu towa qilip [étiqad] yoligha
kirgenlikini tepsiliy sözlidi. Bu xewer barliq
qérindashlarni zor shadliqqa chömgüzdi.
4 Pawluslar Yérusalémgha kelginide, ular
jamaettikiler, rosullar we aqsaqallar teripidin
qarshi élinip, köpchilikke Xudaning özliri
arqiliq barliq qilghan emellirini bayan qilip
berdi. 5 Lékin Perisiy mezhipidikilerdin étiqad
yoligha kirgen beziler ornidin turushup: —
Mushu [yat elliklerni] xetne qilish kérek,
shundaqla ularghа Musagha chüshürülgen
Tewrat qanunigha emel qilishi kéreklikini
jékilesh kérek! — dédi. 6 Shunga rosullar
bilen aqsaqallar bu mesilini muzakire qilish
üchün jem bolushti. 7 Uzun söhbetlishishtin
kéyin, Pétrus ornidin turup mundaq dédi: —
Qérindashlar, desleptiki künlerde Xudaning
ichinglardin méni tallap méning aghzim arqiliq
xush xewerdiki söz-kalamni yat elliklerge
anglitip ularning étiqad qilishida wasite
qilishqa békitkenlikidin xewiringlar bar. 8 We
insanlarning qelbini bilgüchi Xuda Muqeddes
Rohni bizge ata qilghinidek, ularghimu ata
qildi. 9 Shundaq qilip, Xuda ularni biz bilen
héchqandaq perqlendürmey, ularning qelblirini
étiqad arqiliq pak qildi. 10 [Ehwal mana shundaq
iken], emdi siler néme üchün özimiz we ata-
bowilirimizmu kötürelmigen bir boyunturuqni
muxlislarning boynigha artmaqchi bolup,
Xudani sinimaqchi bolisiler?! 11 Emdilikte,
biz bolsaq Reb Eysaning méhir-shepqitige
tayinip ularghа oxshash qutquzulimiz, dep
ishinimiz. 12 [Bu sözdin kéyin], Barnabas
bilen Pawlus chiqip, Xuda özliri arqiliq yat
elliklerning arisida körsetken barliq möjizilik
alametlerni we karametlerni bayan qilip berdi;
köpchilik ularghа qulaq sélip sükütte turdi.
13 Ularning sözi tügigendin kéyin, Yaqup
mundaq dédi: — Qérindashlar, manga qulaq
sélinglar! 14 Bayatin Shiméon Xudaning
yat elliklernimu bashtinla shapaet bilen
yoqlap, ularning arisidin Öz nami üchün
bir xelq chiqiridighanliqini chüshendürüp
ötti. 15 Peyghemberlerning éytqanlirimu
buninggha uyghun kélidu, xuddi [muqeddes
yazmilarda] munu sözler pütülgendek: — 16
— ««Mushu ishlardin kéyin, Men qaytip kélip,
Dawutning yiqilghan chédirini yéngibashtin
qurup tikleymen, Uning xarabiliklirini qayta
bina qilip, eslige keltürimen. 18 Shundaq qilip,
jahandiki bashqa insanlarmu, yeni Méning
namim bilen atalghan barliq eller Méni izdep
tapidu» deydu bu ishlarni emelge Ashurghuchi
we shundaqla ularni ezeldin ayan qilip kelgen
Perwerdigar!» (aiōn g165) 19 — Shuning üchün
xulasem shuki, yat ellikler arisidin towa
qilip Xudagha étiqad baghlighanlargha aware-
éghirchilik sélip qoymasliqimiz kérek; 20
peqet ularghа: «Butlargha atilip bulghan'ghan
nersilerni yéyishtin, jinsiy buzuqluqtin,
qanni we boghup soyulghan haywanlarning
göshliridinmu yéyishtin néri bolunglar» dep
tapilap, bir parche xet yazayli. 21 Chünki
qedimki dewrlerdin tartip her sheherde shabat
künide sinagoglarda Musa [peyghember]ning
éytqanliri oqulup, uning körsetmiliri ögitilip
kelgen. 22 Shuning bilen rosullar, aqsaqallar,
shundaqla Yérusalémdiki pütkül jamaettikiler
öz arisidin birnechche ademni tallap, ularni
Pawlus we Barnabas bilen bille Antakyagha
ewetishni layiq kördi. Eslide qérindashlar
ichide bashlamchi bolghan Yehuda (Barsabas
depmu atilidu) bilen Silaslar buninggha tallandi.
23 Xet bolsa ularghа tapshuruldi, uningda
mundaq yézilghanidi: — «I Antakya, Suriye we
Kilikiyede turuwatqan yat ellik qérindashlar, —
[Yérusalémdiki] qérindashliringlardin, rosullar

bilen aqsaqallardin silerge salam! 24 Arimizdin
bezi kishiler chiqip yéninglargha bérip, sözliri
bilen silerni biaramliqqa sélip könglünglarni
parakende qilip qoyghanliqini angliduq. Lékin
biz ulargha héchqandaq söz-emr qilmiduq.
25 Shu sewebtin, biz bu ishta oylirimiz bir
yerdin chiqqandin kéyin, arimizdin tallan'ghan
birnechcheylenni söyümlük Barnabas we
Pawlusimiz bilen bille yéninglargha ewetishni
qarar qilduq. 26 Bu ikkiylen Rebbimiz Eysa
Mesihning nami üchün hayatini xeterge
tewekkül qilghan kishilerdur. 27 Shunga biz
Yehuda bilen Silasni yazghanlirimizni silerge öz
aghzi bilenmu sözlep bersun dep, yéninglargha
ewettuq. 28 Gepning poskallisigha kelsek,
Muqeddes Rohqa, shundaqla bizlergimu shu
layiq körün'genki, töwendiki zörür bolghan
ishlardin sirt, silerge héchqandaq bashqa
ishni yüklimeslikimiz kérek: 29 — Butlargha
atalghan nersilerdin, qanni we boghup
soyulghan haywanlarning göshliridin yéyishtin
we jinsiy buzuqluqtin néri bolush — siler
mushu birnechche ishtin saqlansanglar, yaxshi
qilghan bolisiler. Aman-xatirjem bolunglar!»
30 Shundaq qilip, ular [qérindashlar] teripidin
yolgha sélinip, Antakyagha bardi. U yerde
pütün jamaettikilerni yighip, xetni ulargha
tapshurdi. 31 Ular xetni oqup, uningdin
bolghan righbet-tesellidin zor shadlandi. 32
Yehuda we Silaslar özlirimu peyghemberlerdin
bolup, qérindashlarni nurghun söz-nesihetler
bilen righbetlendürüp, ularni quwwetlendürdi.
33 [Yehuda we Silaslar] u yerde bir
mezgilni ötküzgendin kéyin, Antakyadiki
qérindashlarning sepirige amanliq tiligen
halda uzitishi bilen, ular özlirini ewetken
[Yérusalémdikilerning] qéshigha qaytti. 34 Lékin
Pawlus we Barnabas Antakyada qélip, bashqa
nurghun qérindashlarning hemkarliqida telim
bérip Rebning söz-kalamidiki xush xewirini
jakarlap turdi. 36 Lékin yene birnechche
künlerdin kéyin Pawlus Barnabasqa: Biz
burun Rebning söz-kalamini yetküzgen hemme
sheher-yézilargha bérip, qérindashlarning
yénigha bérip, halini sorap kéleyli, — dédi. 37
Barnabas bolsa Yuhanna (Markusmu déyilidu)ni
bille élip barmaqchi bolghanidi. 38 Biraq Pawlus
aldinqi qétim Pamfiliye ölkiside ulardin ayrilip
ketken, Rebning xizmitide ular bilen bille
[dawamliq] seper qilmighan Markusni yene
élip bérishni aqilanilik emes dep qaridi. 39
Shuning bilen ikkiylen otturisida bek keskin
ixtilap bolup, axir bérip ular bir-biridin ayrilip
kétishti. Barnabas Markusni élip, kémige
olturup Siprus ariligha ketti. 40 Pawlus bolsa
Silasni tallidi; qérindashlarning ikkiylenni
Xudaning shapaitige amanet qilishi bilen u
ikkisi yolgha chiqti. 41 U emdi Suriye we
Kilikiye ölkilirini arilap ötüp, [herqaysi jaylarda]
jamaetlerni quwwetlendürdi.

16 Andin u Derbe we Listra sheherlirigimu
bardi. Mana, shu yerde étiqadchi Yehudiy
bir ayalning oghli, Timotiy isimlik bir muxlis bar
idi. Uning atisi bolsa grék idi. 2 Listra we Konya
sheherliridiki qérindashlarning hemmisi uning
toghruluq yaxshi guwahliq béretti. 3 Pawlus uni
özi bilen bille élip mangmaqchi boldi. Biraq bu
yerdiki Yehudiylarning hemmisi [Timotiyning]
atisining grék ikenlikini bilgechke, Pawlus
uni élip xetne qildurdi. 4 Ular sheher-
yézilardin ötkech, Yérusalémdiki rosullar bilen
aqsaqallar [yat ellerge] békitken belgilimilerni
ularning riaye qilishi üchün tapshurdi. 5
Shundaq qilip, jamaetler étiqadta kücheytilip,
sanlirimu kündin-kün'ge köpeydi. 6 Muqeddes
Roh ularning Asiya ölkiside söz-kalamni
jakarlishigha yol qoymighan bolup, Pawluslar
emdi Frigiye we Galatiya rayonliridin ötüp,
7 Misiye rayonigha kelgendin kéyin, Bitiniye
ölkisige kirmekchi boldi. Biraq Eysaning Rohi
ulargha bundaq qilishiqimu yol qoymidi. 8
Shuning bilen ular Misiyedin ötüp, déngiz
boyidiki Troas shehirige chüshti. 9 Shu küni
kechte, Pawlusqa bir ghayibane körünüsh
körünüp, Makédoniyelik bir kishi uning aldida
öre turup: — [Déngizdin] ötüp, Makédoniyege
kélip, bizge yardem bergeysen! — dep ötündi.
10 U bu körünüshni körgendin kéyin, Reb
bizni jezmen u kishilerning qéshigha bérip,
ulargha xush xewer jakarlashqa chaqirghan,
dégen xulasige kélip, derhal Makédoniyege
bérishqa teyyarlanduq. 11 Biz kémige chiqip,

Troastin yolgha chiqip, Samodrak ariligha
qarap yol alduq we etisi [Makédoniyediki]
Néapolis shehirige yétip barduq. 12 U
yerdin Makédoniyening shu rayonidiki Filippi
dégen muhim shehirige öttuq. Bumu Rimdiki
bir mustemlike sheher idi. Biz bu yerde
birnechche kün turduq. 13 Shabat küni, [sheher]
derwazisidin chiqip derya sahilige barduq;
chünki biz u yerde dua-tilawet qilidighan bir
jay bar dep oyliduq; derweqe shundaq boldi. Biz
olturup, u yerge yighilghan ayallargha sözleshke
bashliduq. 14 Ularning ichide sösün rext
sodisi qilidighan, Tiyatira shehirilik, Xudadin
qorqidighan Lidya isimlik bir ayal bar idi.
Reb uning qelbini Pawlusning éytqanlirini
qobul qilishqa achti. 15 U ailisidikiler bilen
chömüldürülgen bolup bizdin ötünüp: — Eger
siler méni [heqiqeten] Rebge étiqad qilghuchi
dep bilsengler, méning öyümge bérip turunglar!
— dep ching turup bizni maqullatti. 16 Bir
küni biz shu dua qilidighan jaygha kétip
barghinimizda, bir dédek bizge yoluqti; bu
qizgha pal salghuchi bir jin chaplishiwalghanidi;
dédek xojayinlirigha pal sélish yoli bilen
nurghun payda tépip bergenidi. 17 U yol
boyi Pawlus we bizge egiship: — Bu kishiler
Hemmidin aliy Xudaning qulliri, ular silerge
nijatliq bir yolini jakarlaydu! — dep warqirap
mangdi. 18 U uda köp künler shundaq warqiridi.
Bu ish Pawlusning qelbini azablap, u qizgha
burulup, jin'gha: — Eysa Mesihning nami bilen
buyruymenki, uningdin chiq! — déyishigila, jin
shuan chiqip ketti. 19 Dédekning xojayinliri
uninggha baghlighan pul tépish ümidining
yoqqa chiqqanliqini körüp, Pawlus bilen Silasqa
qol sélip, ularni bazar meydanigha sörep,
hökümdarlarning aldigha élip bardi. 20 Ular
ikkiylenni soraqchi emeldarlarning aldigha
chiqirip: — Bu ademler Yehudiylar bolup,
shehirimizni qalaymiqanlashturuwetmekte. 21
Biz bolsaq rimliqlarmiz, ular qanunimizgha
xilap bolghan we qobul qilishqa yaki
yürgüzüshke bolmaydighan qaide-yosunlarni
terghib qiliwatidu! — dep shikayet qildi. 22
Toplan'ghan xalayiqmu ularga hujum qilishqa
qozghaldi; soraqchi emeldarlar ularning
kiyimlirini yirtip yalingachlap, kaltek bilen
dumbilashqa emr chüshürdi. 23 Ikkiylenni
kaltek bilen köp dumbilighandin kéyin,
ularni zindan'gha tashlidi we shundaqla
gundipayni qattiq közitishke buyrudi. 24
U buyruqni tapshuruwélish bilen ularni
zindanning ichkiridiki kamérgha solap,
putlirigha ishkel saldi. 25 Tün yérimda,
Pawlus bilen Silas dua qilip, Xudagha medhiye
küylirini éytiwatatti. Bashqa mehbuslar bolsa
qulaq sélip anglawatatti. 26 Tuyuqsiz qattiq
yer tewresh yüz berdi; zindanning ullirimu
tewrinip ketti we zindanning hemme ishikliri
shuan échilip, herbir mehbusning kishenlirimu
chüshüp ketti. 27 Gundipay uyqudin oyghinip,
zindanning ishiklirining ochuq turghanliqini
körüp, mehbuslar qéchip kétiptu dep oylap,
qilichini sughurup élip, özini öltürüwalmaqchi
boldi. 28 Lékin Pawlus qattiq awazda: —
Özüngge zerer yetküzme, hemmimiz bar! —
dep warqiridi. 29 Gundipay: Chiraghlarni
keltürünglar dep towlap ichkirige étilip kirip,
titrigen halda Pawlus bilen Silasning ayighigha
yiqildi. 30 Andin ularni tashqirigha élip chiqip:
— Qutquzulushum üchün néme qilishim kérek?
— dep soridi. 31 Reb Eysagha étiqad qilghin, we
shundaq qilsang, özüng hem ailengdikilermu
qutquzulidu! — dédi ular. 32 Shuning bilen,
ikkiylen uninggha we uning barliq ailisidikilerge
Rebning söz-kalamini yetküzdi. 33 Kéche shu
saetning özidila [gundipay] ularni bashlap
chiqip, yarilirini yuyup tazilidi; andin u
derhal ailisidikiler bilen chömüldürüshni qobul
qildi; 34 ikkiylenni öz öyige bashlap kélip,
ularning aldigha dastixan saldi. U pütkül
ailisidikiler bilen Xudagha étiqad qilghanliqtin
zor shadlandi. 35 Etisi etigende, soraqchi
emeldarlar yasawullarni zindan'gha ewetip: —
U ikkiylenni qoyuwétinglar! — dep buyrudi.
36 Gundipay Pawlusqa bu sözni yetküzüp: —
Soraqchi emeldarlar ikkinglarni qoyuwétish
yarliqini chüshürdi. Siler emdi zindandin
chiqip, tinch-aman yolunglargha chiqinglar,
— dédi. 37 Biraq Pawlus yasawullargha: —
Biz Rim puqraliri bolsaqmu, emeldarlar bizni
soraq qilmayla xalayiqning aldida kaltek bilen

dumbalap, zindan'gha tashlidi. Emdi ular hazir
bizni yoshurunche qoghlimaqchimu? Yaq,
bundaq qilsa bolmaydu! Emeldarlar özliri kélip
bizni chiqarsun! — dédi. 38 Yasawullar bu
sözlerni soraqchi emeldarlargha yetküzdi. Ular
ikkiylenning Rim puqrasi ikenlikini anglap
qorqup ketti; 39 ularning könglini élishqa
[zindan'gha] bérip, ularni zindandin élip
chiqqandin kéyin, sheherdin chiqip kétishni
qayta-qayta ötündi. 40 Ikkiylen zindandin
chiqishi bilen Lidyaning öyige bardi; andin
u yerde qérindashliri bilen körüshüp, ularni
righbetlendürgendin kéyin, yolgha chiqip ketti.

17 Ular sepirini dawam qilip Amfipolis we
Apolloniya sheherliridin ötüp, Tésalonika
shehirige keldi. U yerde Yehudiylarning sinagogi
bar idi. 2 Pawlus aditi boyiche ularning
arisigha kirip, uda üch shabat küni u yerde jem
bolghanlar bilen muqeddes yazmilarni sherhlep
munaziriliship, 3 ulargha Mesihning azab-
oqubetler tartqandin kéyin ölümdin tirilishi
muqerrer dep chüshendürdi hem ispatlidi we:
— Men silerge jakarlighan mushu Eysa del
Mesihning Özi shu! — dédi. 4 [Yehudiylarning]
ichidin beziler qayil bolup ishinip, Pawlus
bilen Silasqa qoshuldi; shundaqla Xudadin
qorqidighan Gréklerdin zor bir top ademler we
az bolmighan yuqiri tebiqidiki grék ayallarmu
shundaq ishendi. 5 Biraq Yehudiylar buninggha
heset qilip, birnechche qebih ademlerni yighip,
bir top kishilerni toplap, sheherni astin-üstün
qiliwetti. Yehudiylar Pawlus bilen Silasni sheher
xelq [kéngeshmisige] tapshurup bérish üchün
ularni tutush meqsitide Yason isimlik birsining
öyige basturup bardi. 6 Lékin ular ikkiylenni
tapalmay ular Yason we bashqa birnechche
qérishdashni sheher emeldarlirining aldigha
tartip apirip: — Jahanni astin-üstün qiliwetken
ashu ademler mushu yergimu yétip keldi;
7 Yason ularni öyide qobul qildi. Ular Eysa
isimlik bashqa bir padishah bar dep jakarlap,
Qeyserning permanlirigha qarshi chiqiwatidu!
— dep chuqan sélishti. 8 Ular bu sözler
bilen xalayiqni we sheher emeldarlirini dekke-
dükkige sélip qoydi. 9 Emeldarlar Yason
we bashqa tutup kélin'genlerdin kapalet
puli alghandin kéyin, ularni qoyuwetti. 10
Qérindashlar hayal bolmay Pawlus bilen Silasni
shu küni kéchide Bériya shehirige ewetiwetti.
Ular u yerge yétip barghanda, Yehudiylarning
sinagogigha kirdi. 11 U yerdiki [sinagogdikiler]
Tésalonikadikilerge qarighanda ésil xisletlik
bolup, söz-kalamni qiziqip anglidi we ularning
éytqanlirining toghra yaki xataliqini éniqalap
bilish üchün, herküni muqeddes yazmilarni
qétirqinip izlendi. 12 Netijide, ulardin nurghun
Yehudiylar, ésilzade grék ayallardin bir qismi
we shundaqla xéli köp grék erler étiqad qildi.
13 Lékin Tésalonikadiki Yehudiylar Xudaning
söz-kalamining Pawlus arqiliq Bériyadimu
jakarliniwatqinini anglap, u yergimu bérip
topilang kötürmekchi bolup, ammini qutratti.
14 Shuning bilen qérindashlar Pawlusni derhal
déngiz boyigha ewetiwetti. Silas bilen Timotiy
bolsa Bériyada qaldi. 15 Pawlusni uzitip
mangghanlar uni Afina shehirigiche élip bardi.
Andin ular Pawlusning: — «Siler Silas bilen
Timotiygha mumkinqeder méning yénimgha
tézraq kelsun dep yetküzüp qoyunglar» dégen
tapshuruqini élip, [Bériyagha] qaytip keldi. 16
Pawlus Afina shehiride Silas bilen Timotiyni
kütüp turghanda, pütkül sheherdikilerning
butpereslikke bérilip ketkenlikini körüp, rohi
qattiq azablandi. 17 Shunga u sinagogda
Yehudiylar we Xudadin qorqidighanlar bilen
hem shuningdek herküni bazarda uchrighanla
kishiler bilen munazirilishetti. 18 «Épikurlar»
we «Stoiklar» dep atalghan bezi peylasoplarmu
uning bilen munazirilishishke bashlidi. Ulardin
beziler: — Bu bilermen pochi néme dep
jöylüwatidu? — déyishti. Yene beziler
Pawlusning Eysa we ademlerning ölümdin
tirildürülidighanliqi heqqidiki xush xewerni
jakarlighanliqidin: — U yat ilahlarning
terghibatchisi oxshaydu! — déyishti. 19 Shunga,
ular Pawlusni élip «Aréopagus» dégen [kéngesh]
meydanigha apirip: — Sen tarqitiwatqan yéngi
telimingning néme ikenlikini bizmu bilsek
qandaq? 20 Chünki sen bezi gheyriy ishlarni
quliqimizgha yetküzüwatisen, biz ularning
menisi zadi néme ikenlikini bilgümiz bar,
— déyishti 21 (emdi Afinaliqlar we u yerde

turuwatqan chet'elliklerning hemmisi waqtini
birer yéngiliqni yetküzüsh yaki anglashtin
bashqa ishqa serp qilmaytti). 22 Shunga Pawlus
Aréopagus meydanining otturisigha chiqip
mundaq dédi: Ey Afina xelqi! Silerning her
jehettin jin-ilahlargha choqunushqa qattaq
bérilgenlikinglarni kördum. 23 Chünki hemme
yerni arilap, silerning tawapgahliringlarni
közdin kechürginimde, üstige «Namelum bir
Xudagha atalghan» dep pütülgen béghishlimisi
bar yene bir qurban'gahni kördüm. Emdi
men siler tonumay turup ibadet qiliwatqan
shu [Xudani] mana hazir silerge tonushturup
jakarlay. 24 Pütkül alemni we uningdiki
barliq mewjudatlarni yaratqan Xuda asman-
zéminning Igisi bolup, insanlarning qoli bilen
yasalghan ibadetxanilarda turmaydu, 25 yaki
birer nersige hajiti chüshkendek insanlarning
qollirining ejrige mohtaj emestur, chünki
U Özi hemme janiwargha hayatliq, nepes,
shundaqla [éhtiyajliq bolghan] hemme nersini
ata qilidu. 26 U birla ademdin insaniyettiki
barliq milletlerni barliqqa keltürdi, ularni pütün
yer yüzige orunlashturup, ulargha xas bolghan
peyt-pesiller hemde turidighan jaylirining
pasillirini aldin belgilep berdi. 27 Bularning
meqsiti «Insanlar méni izdisun, belkim
silashturup tapsun» dégenliktur. Emeliyette,
u héchqaysimizdin yiraq emes. 28 Chünki
biz Uningda yashaymiz, heriket qilimiz we
Uningda wujudimiz bardur; aranglardiki bezi
shairlar éytqinidek: «Biz Uning neslidurmiz!».
29 Shunga, Xudaning nesli bolghachqa,
biz Tengri Bolghuchini altun-kümüsh yaki
tashtin yasalghan, hünerwenning mahariti
we tesewwuri bilen oyulghan birer nersige
oxshaydu, dep oylimasliqimiz kérek. 30 Shunga
Xuda burunqi zamanlardikilerning shundaq
ghepletlik waqitlirini neziridin saqit qilghini
bilen, lékin bügünki künde U hemmila yerde
pütün insanlarni gunahlirigha towa qilishqa
emr qilmaqta! 31 Chünki U Özi tikligen insan
arqiliq pütkül dunyani heqqaniyliq bilen soraq
qilidighan bir künini belgilidi; U uni ölümdin
tirildürgenliki bilen bu ishning muqerrer
ikenlikige ispat bergenidi. 32 [Pawlusning]
«ölgenlerning tirilishi» heqqide éytqanlirini
anglighanda beziler uni mesxire qilishqa
bashlidi. Yene beziler: — Bu ish heqqide
sendin yene anglayli, — dédi. 33 Buning bilen,
Pawlus meydandin chiqip ketti. 34 Biraq beziler
uninggha qoshulup, étiqad qildi. Bularning
ichide «Aréopagus» kéngeshme hey'etliridin
biri bolghan Diyonisiyus we Damaris isimlik bir
ayal, shuningdek bashqa birqanche kishimu bar
idi.

18 Bu ishlardin kéyin, Pawlus Afina shehiridin
ayrilip Korint shehirige bardi. 2 U u yerde
Pontus ölkiside tughulghan Akwila isimlik bir
Yehudiy bilen uning ayali Priskillani uchratti.
Ular [Rim] [impératori] Klawdiyusning barliq
Yehudiylar Rim shehiridin chiqip kétishi kérek,
dégen yarliqi seweblik yéqinda Italiyedin
kelgenidi. Pawlus ular bilen tonushup, 3 ular
bilen kesipdash bolghachqa, bille turup ishlidi
(chünki ular chédirchiliq bilen shughullinatti).
4 Herbir shabat künide u Yehudiylarning
sinagogigha kirip, Yehudiylar we gréklar
bilen munaziriliship ularni [Xudaning söz-
kalamigha] qayil qilishqa tirishatti. 5 Biraq
Silas bilen Timotiy Makédoniyedin kelgendin
kéyin, Pawlus söz-kalamni yetküzüshke aldiridi,
jan köydürüp Yehudiylargha: — Eysa —
Mesihning Özidur, dep guwahliq berdi. 6
Lékin, ular uninggha qarshi chiqip uni
haqaretlidi. Buning bilen Pawlus péshini qéqip,
ulargha: — Öz qéninglar öz béshinglargha
chüshsun! Men buninggha jawabkar emesmen!
Bügündin bashlap, men [silerdin burulup]
yat elliklerge barimen, — dédi. 7 Buning
bilen Pawlus ulardin ayrilip, Titiyus Yustus
isimlik, Xudadin qorqidighan bir kishining
öyige bérip turdi. Uning öyi sinagogning yénida
idi. 8 Emdi sinagogning chongi Krispus pütün
ailisidikiler bilen Rebge étiqad qildi. Nurghun
Korintliqlarmu bu xewerni anglap, étiqad qilip
chömüldürüshni qobul qildi. 9 Reb kéchide
Pawlusqa bir ghayibane körünüsh arqiliq wehiy
yetküzüp uninggha: — Qorqma, süküt qilmay
sözle, 10 chünki Men sen bilen bille. Héchkim
sanga qol sélip zerer yetküzmeydu, chünki
Méning bu sheherde nurghun kishilirim bar, —

dédi. 11 Shuning bilen Pawlus u yerde bir yil alte
ay turup, u yerdiki kishiler arisida Xudaning
söz-kalamini ögetti. 12 Emma Galliyo Axaya
ölkisining waliysi bolghan waqtida, Yehudiylar
birliship Pawlusni tutup Galliyoning «soraq
texti»ning aldigha apirip, uning üstidin: Bu
adem kishilerni qanun'gha xilap halda Xudagha
ibadet qilishqa qayil qiliwatidu! — dep shikayet
qildi. 14 Pawlus aghzini achay dep turushigha,
waliy Galliyo Yehudiylargha: — Derweqe, i
Yehudiylar, bu shikayitinglar birer naheqliq
yaki éghir jinayet toghrisida bolghan bolsa,
sewrchanliq bilen silerge qulaq salsam orunluq
bolatti. 15 Biraq bu ish [peqet] bezi nam-isimlar,
sözler we özünglarning [Tewrat] qanuninglar
üstide talash-tartishlargha chétishliq iken,
uni özünglar bir terep qilinglar! Men
bundaq ishlargha soraqchi bolmaymen! —
dédi. 16 Shuning bilen u ularni soraq
texti aldidin heydep chiqardi. 17 Xalayiq
sinagogning chongi Sosténisni tutuwélip, soraq
textining aldida qattiq urghili turdi. Biraq
[waliy] Galliyo bu ishlarning héchqaysisigha
qilche pisent qilmidi. 18 Pawlus Korint
shehiride yene köp künlerni ötküzgendin kéyin,
qérindashlar bilen xoshliship, Priskilla we
Akwilalarning hemrahliqida kémige olturup,
Suriyege qarap ketti. [Yolgha chiqishtin ilgiri]
u Kenqriya shehiride Xudagha ichken bir
qesimidin chachlirini chüshürüwetkenidi. 19
Ular Efesus shehirige barghandin kéyin, u
Priskilla we Akwilani qaldurup qoyup özi
[shu yerdiki] sinagogqa kirip, Yehudiylar
bilen munazirileshti. 20 Ular uni uzunraq
turushqa telep qiliwidi, u qoshulmay, 21 «Men
qandaqla bolmisun kéler héytni Yérusalémda
ötküzimen; andin Xuda buyrusa, silerning
yéninglargha yene kélimen», — dep ular
bilen xoshliship, Efesustin kéme bilen yolgha
chiqti. 22 U Qeyseriye shehiride kémidin
chüshüp, [Yérusalémgha] chiqip jamaet bilen
hal sorashqandin kéyin, Antakya shehirige
chüshüp ketti. 23 Antakyada bir mezgil
turghandin kéyin, u yene yolgha chiqip
Galatiya we Frigiye yurtlirini bir-birlep arilap,
barghanla yéride barliq muxlislarning étiqadini
quwwetlidi. 24 Bu arida, Iskenderiye shehiride
tughulghan Apollos isimlik bir Yehudiy Efesus
shehirige keldi. U natiq adem bolup, muqeddes
yazmilardin xélila chongqur sawati bar adem idi.
25 U Rebning yoli toghruluq telim alghan bolup,
otluq roh bilen Eysa heqqide eynen sözlep
telim béretti. Biraq uning xewiri peqet Yehya
[peyghember]ning yürgüzgen chömüldürüshi
bilen cheklinetti. 26 U sinagogda yüreklik
sözleshke bashlidi. Uni anglighan Priskilla
bilen Akwila uni öyige élip bérip, uninggha
Xudaning yolini téximu tepsiliy chüshendürdi.
27 Kéyin, Apollos Axaya ölkisige barmaqchi
bolghanda, [Efesusluq] qérindashlar [Axayadiki]
muxlislargha xet yézip, ulardin Apollosni
qarshi élishni bekmu telep qildi. U shu yerge
bérip, Xudaning méhir-shepqiti arqiliq étiqad
qilghanlargha qoshulup, ulargha zor yardemde
boldi. 28 Chünki u xelq-alem aldida Yehudiylar
bilen munaziriliship, ulargha küchlük reddiye
bérip, muqeddes yazmilarni sherhlishi bilen
Mesihning Eysa ikenlikini ispatlap berdi.

19 Apollos Korint shehiridiki waqtida, Pawlus
seper qilip, ichki quruqluq arqiliq Efesus
shehirige keldi. U yerde bezi muxlislar
bilen uchriship, 2 ulardin: — Siler étiqad
qilghininglarda, Muqeddes Roh silerge ata
qilin'ghanmu? — dep soridi. — Yaq, biz
hetta Muqeddes Roh bar dégenni zadi
anglimaptikenmiz, — dep jawab berdi ular.
3 Pawlus yene: — Undaqta, siler qandaq
chömüldürülüshte chömüldürülgensiler? — dep
soridi. — Biz Yehya [peyghember] yetküzgen
chömüldürülüshni qobul qilduq, — dédi ular.
4 Pawlus: — Yehya [peyghember] xelqqe
yetküzgen chömüldülürüsh bolsa gunahlargha
towa qilishni bildüridighan chömüldürülüsh
bolup, ulargha özidin kéyin kelgüchige, yeni
Eysagha étiqad qilish kéreklikini tapilighanidi,
— dédi. 5 Ular buni anglap, Reb Eysaning
namida chömüldürülüshni qobul qildi. 6
Pawlus qolini ularning üstige tegküzüp
turushi bilen, Muqeddes Roh ulargha chüshti.
Buning bilen ular namelum tillarda sözleshke
hem peyghemberlerche wehiy-bésharetlerni
yetküzüshke bashlidi. 7 Ular texminen on ikki

erkek kishi idi. 8 Pawlus üch ay dawamida [Efesus
shehiridiki] sinagogqa kirip, yüreklik bilen
söz qilip, ular bilen Xudaning padishahliqidiki
ishlar toghrisida munaziriliship qayil qilishqa
tirishti. 9 Lékin beziliri jahilliq qilip ishinishni
ret qilip, xalayiq aldida [Rebning] yoligha
haqaret keltürgende, Pawlus ulardin chiqip,
muxlislarnimu ayrip chiqti. U herküni Tirannus
isimlik ademning léksiyixanisida munazire-
muzakire ötküzdi. 10 Bu ish ikki yil dawamlashti.
Netijide, Asiya ölkisidiki pütün xelq, Yehudiylar
bolsun, Grékler bolsun hemmeylen Rebning
söz-kalamini anglidi. 11 Xuda Pawlusning
qolliri arqiliq karamet möjizilerni yaratti. 12
Kishiler hetta qol yaghliq we pertuqlarni
Pawlusning ténige tegküzüp, andin késellerning
yénigha apirip, ularning üstige yapatti.
Netijide, késeller saqiyip, yaman rohlar
ulardin chiqip kétetti. 13 Lékin shu etrapta
yüridighan, «jinkesh» Yehudiylarin bezilirimu
Reb Eysaning namini ishlitip baqqusi kélip,
jin chaplashqanlar üstide turup jinlargha:
«Pawlus jakarlawatqan Eysaning namidin sanga
qattiq buyruq bérimen!» deydighan boldi.
14 Bu ishni qilidighanlarning arisida Skéwa
isimlik bir Yehudiy bash kahinning yette
oghlimu bar idi. 15 Lékin [ular qoghliwetmekchi
bolghan] yaman Roh ulargha jawaben: —
Eysani tonuymen, Pawlustin xewirim bar, biraq
özünglar kim bolisiler?! — déwidi, 16 yaman Roh
chaplishiwalghan kishi ulargha étilip chiqip,
ularni urup shama qilip, ularning üstidin ghalib
keldi. Ular yalingach we yarilan'ghan halda
öydin qéchip chiqip ketti. 17 Bu ish Efesus
shehiride turuwatqan barliq Yehudiylar we
Gréklergimu melum bolup, qorqunch hemmisini
basti we Reb Eysaning nami ulughlandi.
18 Netijide, nurghun étiqadchilar burunqi
qilghanlirini iqrar qilip, aldigha chiqti. 19
Séhirgerlik qilghanlardin nurghun ademler
özlirining séhirgerlik kitab-palnamilirini ekélip
[bir yerge döwilep], köpchilikning aldida
köydürüshti. Bu kitablarning qimmiti jemiy
ellik ming kümüsh tenggige yétetti. 20
Shundaq qilip, Rebning söz-kalami küchge
ige bolup, berq urup üstünlükke ötti. 21
Bu ishlar yüz bergendin kéyin, Pawlus
könglide, Makédoniye we Axaya ölkisidin ötüp
Yérusalémgha bérishqa niyet baghlidi. U: —
U yerge barghandin kéyin, Rim shehirini
körüp kélishim kérek, — dédi. 22 Shuning
bilen, u özige yardemde boluwatqanlardin
Timotiy bilen Érastus ikkiylenni Makédoniyege
ewetiwétip, özi yene bir mezgil Asiya
ölkiside turdi. 23 Del shu chaghda, [Efesus
shehiride] [Rebning] yoli toghruluq éghir
malimachiliq kötürüldi. 24 Ayal ilah Artémisni
süretlep kümüsh tekche-heykellerni yasighuchi
Dimitriy isimlik bir zerger bar idi. Uning
bu ishi hünerwenlerge köp payda tapquzatti.
25 Dimitriy hünerwenlerni we shuninggha
oxshash ishlar bilen shughulliniwatqan bashqa
ustilarni yighip, ulargha: — Buraderler, bizning
güllinishimizning bu ish bilen baghliq ikenlikini
bilisiler; 26 hazir héliqi Pawlusning néme
ishlarni qilip yürgenlikini anglighan hem
körgen bolushunglar kérek. U: «Qol bilen
yasiwalghan nersiler ilahlar emes» déyish bilen,
peqet Efesusta emes, belki pütkül Asiya ölkiside
dégüdek nurghunlighan kishilerni qayil qilip,
azdurup burawatidu. 27 Emdi hazir bizning bu
sodimizgha betnam chaplash xewpi bolupla
qalmay, belki büyük ayal ilah Artémisning
butxanisimu erzimes dep qarilip, hetta Asiya
ölkisi we pütkül jahan ibadet qilidighan [bu
ayal ilahimizning] shan-sheripimu yoqilish
xewpige duch kéliwatidu! — dédi. 28 Bu
sözlerni anglighan köpchilik ghezepke chömüp,
qayta-qayta: — Efesusluqlarning Artémisimiz
büyüktur! — dep chuqan kötürüshke bashlidi.
29 Buning bilen pütkül sheher malimatang
bolup ketti. Xalayiq Pawlusning seperdashliridin
Makédoniyelik Gayus we Aristarxuslarni tutup
sörep, sérk meydanigha tengla yopurulup
mangdi. 30 Pawlus xalayiq arisigha kirmekchi
bolghanidi, lékin muxlislar uning kirishige yol
qoymidi. 31 Hetta Pawlusning dostliri bolghan
ölke emeldarliridin bézilirimu uninggha
xewer yetküzüp, uni sérk meydanigha
bérishqa tewekkül qilmasliqqa jékilidi. 32
Emdi beziler buni dep warqirisa, beziler
uni dep warqiriship, pütün sorun warang-

churunggha toldi; kishilerning köpinchisi
özlirining némige yighilghanliqinimu bilmeytti.
33 Yehudiylar Iskender isimlik ademni aldigha
ittirip chiqiriwidi, köpchilik uni aldigha
turghuzdi. Iskender köpchilikke qol ishariti
qilip, [Yehudiylarni] aqlimaqchi boldi. 34
Biraq köpchilik uning Yehudiy ikenlikini bilip
qélip, hemmisi tengla: — Efesusluqlarning
Artémisimiz büyüktur! — dep ikki saetche
chuqan kötürüp turushti. 35 Axirda, sheherning
bash mirzisi xalayiqni tinchlandurup mundaq
dédi: — Ey Efesusluqlar! Biz Efesusluqlarning
shehirining büyük Artémisning butxanisining
we uning asmandin chüshken süritining
qoghdighuchisi ikenlikini bilmeydighan kim
bar! 36 Bu ishlarni inkar qilalmighaniken,
özünglarni bésiwélishinglar, bashbashtaqliq
qilmasliqinglar kérek. 37 Chünki siler bu
kishilerni bu yerge [soraqqa tartishqa]
élip keldinglar; lékin ular ya butxanilarni
bulghuchilar ya bizning ayal ilahimizgha
kupurluq qilghuchilardin emes. 38 Eger Dimitriy
we uninggha qoshulghan hünerwenlerning
melum bir kishining üstidin shikayiti bolsa,
soraqxanilar ochuq turmaqta we soraqchi
waliylarmu bar. Ular shu yerlerde bir-biri bilen
dewalashsun; 39 we bashqa birer mesililiringlar
bolsa, resmiy sorunda bir terep qilinishi
lazim. 40 Biz emdi yene bügünki weqeni
topilang dep erz qilinish xewpide turuwatimiz;
chünki bu malimanchliqning héch sewebi
körsitilmigechke, hésabinimu bérelmeymiz-
de! 41 Bu sözlerni qilip bolup, u yighilghan
xalayiqni tarqitiwetti.

20 Topilang bésiqqandin kéyin,
Pawlus muxlislarni chaqirip, ularni
righbetlendürdi we ular bilen xoshliship,
Makédoniyege qarap ketti. 2 U shu etraptiki
yurtlarni arilap, étiqadchilarni nurghun söz-
telimler bilen righbetlendürgendin kéyin,
Yunan'gha bérip, 3 u yerde üch ay turdi.
Pawlus kémige olturup Suriyege mangay
dep turghanda, Yehudiylarning uni öltürüsh
suyiqesti bilinip qélip, u Makédoniye arqiliq
[quruqluq bilen] qaytip kétish qararigha keldi.
4 Uninggha hemrah bolghanlar Bériyaliq
Pirrusning oghli Sopatér, Tésalonikaliqlardin
Aristarxus bilen Sékundus, Derbelik Gayus,
Timotiy we Asiya ölkisidin Tikikus bilen
Trofimuslar idi. 5 Ular awwal Troas shehirige
bérip, bizning yétip bérishimizni kütüp turdi. 6
Biz bolsaq «pétir nan héyti» künliridin kéyin,
Filippi shehiridin kémige olturup, besh kündin
kéyin Troasqa kélip, ular bilen uchrashtuq
we u yerde yette kün turduq. 7 Heptining
birinchi küni, biz nan oshtushqa jem bolghanda,
Pawlus etisi ketmekchi bolghachqa, jamaetke
söz qilishqa bashlidi; sözini tün yérimgiche
uzartti. 8 Biz jem bolghan yuqiriqi qewettiki
öyde nurghun qara chiraghlar yénip turatti. 9
Ewtikus isimlik bir yigit dérizide olturghanidi.
Pawlus sözlep xéli bir yerge barghanda, uni
mügdek bésiwatqanidi. Andin u gherq uyqugha
kétip, u üchinchi qewettin yerge yiqilip chüshti.
Köpchilik uni yerdin kötürüp qarisa, u ölüp
bolghanidi. 10 Pawlus peske chüshüp, uning
üstige étilip, quchaqlap turup: Azablanmanglar,
u tirikken! — dédi. 11 Qaytidin öyge chiqip,
nanni oshtup yégendin kéyin, Pawlus ular bilen
tang atquche uzun sözleshti we u bu yerdin
yolgha chiqti. 12 [Troastikiler] bolsa héliqi
yigitni öyige hayat apirip qoydi. Ular buningdin
cheksiz teselli tapti. 13 Biz bolsaq Pawlustin
burun Assos shehirige kéme bilen barduq.
Chünki Pawlus shu yerge piyade baray, siler
mendin awwal yétip bérip, u yerde méni kémige
éliwélishni kütünglar, dep orunlashturghanidi.
14 Assosta u biz bilen uchrashqandin kéyin
biz uni kémige élip Mitulin shehirige kelduq.
15 Andin shu yerdin chiqip, etisi Xiyos
arilining uduligha kélip turduq. Üchinchi küni
Samos ariligha yétip kelduq we Trogillium
shehiride qonduq; uning etisi Milétus shehirige
barduq. 16 Chünki Pawlus Asiya ölkiside
köp waqitni ötküzüwetmeslik üchün, déngiz
sepiride Efesusta toxtimay ötüp kétishni qarar
qilghanidi. Sewebi, u «orma héyti» künini
mumkinqeder Yérusalémda ötküzüsh üchün
aldiraytti. 17 Emdi Milétus shehiridin Efesusqa
adem ewetip, jamaettiki aqsaqallarni chaqirdi.
18 Ular kelgendin kéyin, u ularghа mundaq dédi:
— Men Asiya ölkisige ayagh basqan birinchi

kündin tartip, siler bilen qandaq ötkenlikim
herbiringlargha melum. 19 Rebning xizmitide
her terepte kemter bolup, köz yashlirim
tökülgenlikini, shundaqla Yehudiylarning
suyiqestliri tüpeylidin béshimdin ötken
sinaqlarda chidighanliqimni bilisiler, 20 we
yene meyli ammiwi sorunlarda bolsun yaki
öy-öylerde bolsun, silerge telim berginimde,
silerge paydiliq bolsila héchnémini ayimay
jakarlap, 21 Yehudiylar hem Gréklergimu Xuda
aldida towa qilish we Rebbimiz Eysa Mesihge
étiqad qilish kéreklikige guwahliq bérip
jékiligenlikim hemminglargha melum. 22 Hazir
mana, rohta baghlan'ghan halda Yérusalémgha
kétiwatimen. U yerde néme ishlarning
béshimgha chüshidighanliqini uqmaymen; 23
Peqet shuni bilimenki, Muqeddes Roh men
barghanla sheherlerde zindan kishenliri we
azab-oqubetlerning méni kütüp turidighanliqini
aldin éniq éytip kelmekte. 24 Lékin men
öz musapemni tamamlishim, Reb Eysadin
tapshuruwalghan xizmetni ada qilishim,
yeni Xudaning méhir-shepqiti toghrisidiki
xush xewerning toluq guwahchisi bolushum
üchün, öz hayatimni qilche ayimaymen. 25
Men siler bilen ariliship, hemminglar arisida
yürüp Xudaning padishahliqini jakarlidim;
emdi mana manga melumki, buningdin
kéyin silerdin héchkim yüzümni qayta
körelmeysiler. 26 Shuning üchün, bügün silerge
guwahliq qilip éytip qoyayki, men héchbirining
qénigha qerzdar emesmen. 27 Chünki men
Xudaning toluq meqset-iradisini qilche élip
qalmay silerge bayan qilip yetküzüshtin
bash tartmidim. 28 Muqeddes Roh silerni
Xudaning jamaitini béqish üchün Uning
padisi ichide yétekchi qilip tikligenidi; emdi
özünglargha hem Öz Oghlining qéni bilen
sétiwalghan barliq padisigha segek bolunglar!
29 Chünki manga ayanki, men ketkendin kéyin,
chilböriler aranglargha kirip, padini héch
ayimaydu, 30 hemde hetta aranglardinmu
beziler muxlislarni özlirige tartiwélish üchün
heqiqetni burmilighan türlük ishlarni sözleydu.
31 Shunga, segek bolunglar, méning üch
yil kéche-kündüz démey, herbiringlargha
köz yashlirim bilen toxtimay nesihet bérip
turghanliqimni ésinglarda tutunglar. 32 Emdi
men silerni Xudagha we Uning méhir-shepqet
yetküzidighan söz-kalamigha tapshurimen.
Bu söz-kalam étiqadinglarni qurushqa hem
pak-muqeddes qilin'ghan barliq xelqi arisida
iltipat qilinidighan mirastin silerni nésip
qilishqa qadirdur. 33 Men héchqachan
héchkimdin kiyim-kéchek yaki altun-kümüsh
tama qilip baqmighanmen. 34 Silerge melumki,
men ikki bilikimge tayinip, özümning we
hemrahlirimning hajitidin chiqtim. 35 Bundaq
qilip herbir ishlarda men silerge mushundaq
ejir-emgek arqiliq ajiz-hajetmenlerge yardem
bérish lazimliqini, shundaqla Reb Eysa özi
éytqan: «Bermek almaqtinmu bextliktur»
déginini ésinglardin chiqarmasliqinglar
kéreklikini körsettim. 36 Bu sözlerni qilip bolup,
u hemmeylen bilen birlikte tizlinip olturup
dua qildi. 37 Hemmeylen qattiq yighliship
ketti; Pawlusning boynigha ésilip quchaqlap,
qizghin söyüshti. 38 Ularni eng azablighini
Pawlusning, «Buningdin kéyin yüzümni qayta
körelmeysiler» dégen sözi boldi. Kéyin, ular uni
kémige chiqirip uzitip qoydi.

21 Andin biz ulardin ajrilip chiqqandin
kéyin, kéme bilen udul Qos ariligha
qarap yol alduq. Etisi, Rodos ariligha, u
yerdin Patara shehirige barduq. 2 Patarada
Fenikiye rayonigha baridighan bir kémini tépip,
uninggha olturup yolgha chiqtuq. 3 Siprus
arili körün'gendin kéyin, uni sol teripimizde
qaldurup ötüp, Suriyege qarap méngip, Tur
shehiride quruqluqqa chiqtuq. Chünki kéme
bu yerde yük chüshürmekchi idi. 4 U yerde
muxlislarni tépip, ularning yénida yette kün
turduq. Ulargha Muqeddes Rohning wehiyisi
kélip, ular Pawlusqa ayighing Yérusalémgha
basmisun, dep nesihet qildi. 5 Biraq biz u
yerde turush waqtimiz toshqanda, sepirimizni
dawamlashturduq. Ularning hemmisi, jümlidin
xotun-baliliri bizni sheherning sirtighiche uzitip
chiqti. Hemmimiz déngiz boyida tizlinip olturup
bille dua qilduq. 6 Quchaqliship xoshlashqandin
kéyin, biz kémige chiqtuq, ular öylirige
qaytishti. 7 Tur shehiridin déngiz sepirimizni

dawamlashturup, axirida Pitolimays shehirige
kelduq. U yerdiki qérindashlar bilen körüshüp,
ularning yénida bir kün turduq. 8 Etisi, u yerdin
ayrilip, Qeyseriye shehirige kelduq. Biz burun
[Yérusalémdiki] «yette xizmetkar»din biri
bolghan, xush xewerchi Filipning öyige bérip
qonduq. 9 Bu kishining téxi yatliq qilinmighan,
bésharet-wehiylerni yetküzidighan töt qizi bar
idi. 10 Biz u yerde birnechche kün turghandin
kéyin, Agabus isimlik bir peyghember Yehudiye
ölkisidin chüshti. 11 Bu kishi bizning aldimizgha
kélip, Pawlusning belwéghini qoligha élip,
özining put-qolini baghlap: — Muqeddes Roh
mundaq deydu: — Yehudiylar bu belwaghning
igisini Yérusalémda mushundaq baghlap, yat
elliklerning qoligha tapshuridu! — dédi. 12
Bularni anglap, hem biz hem shu yerlik
kishiler bilen birlikte Pawlustin Yérusalémgha
barmighin dep ötünduq. 13 Lékin Pawlus
jawaben: — Siler némishqa bunchiwala yighlap,
yürikimni ézisiler? Men Yérusalémda Reb
Eysaning nami üchün tutqun bolushla emes,
shu yerde ölüshkimu teyyarmen, — dédi. 14
Biz uni qayil qilalmay, axirida sükût qilip: —
Rebning iradisi ada qilinsun! — déduq. 15 Bu
künlerdin kéyin, yük-taqimizni yighishturup,
Yérusalémgha chiqip barduq. 16 Qeyseriyelik
muxlislardin birnechchisi biz bilen seperdash
boldi; ular Minason isimlik bir kishining
öyide qonimiz dep uni birge élip mangdi;
bu kishi Siprusluq, qéri muxlis idi. 17
Yérusalémgha yetkende qérindashlar bizni
xushalliq bilen qarshi aldi. 18 Etisi, Pawlus biz
bilen bille Yaqupni körgili bardi. Yaqup bilen
aqsaqallarning hemmisi u yerge yighilghanidi.
19 Pawlus ular bilen salamlashqandin kéyin,
Xudaning özining xizmiti arqiliq eller arisida
qilghan ishlirini bir-birlep ulargha tepsiliy
éytip berdi. 20 Bularni anglighanda, ular
Xudagha medhiye oqudi, andin Pawlusqa: —
Körüwatisen, i qérindishim, Yehudiylar ichide
qanche minglighan étiqad qilghuchilar bar!
Ularning hemmisi Tewrat qanunigha [emel
qilishqa] intayin qizghin iken. 21 Ular séning
toghrangda: «U ellerning arisida yashighan
pütün Yehudiylargha Musa [peyghemberge]
tapshurulghinidin yénishni, yeni balilirini xetne
qildurmasliqni, Yehudiylarning en'enilirige
riaye qilmasliqni ögitidu» dep anglidi. 22
Emdi qandaq qilish kérek? Chünki xalayiq
choqum séning bu yerge kelgenlikingni anglap
qalidu. 23 Shunga bizning déginimizdek
qilghin: Arimizda qesem ichken töt adem
bar. 24 Sen ularni élip, ular bilen birlikte
[Tewrattiki] tazilinish qaidisidin ötüp, ularning
[qurbanliq] chiqimlirini özüng kötürgin, andin
ular chachlirini chüshüreleydu. Buning bilen,
hemmeylen sen toghruluq anglighanlirining
hemmisining rast emeslikini we séning özüng
Tewratqa tertipi boyiche riaye qiliwatliqingni
bilip yétidu. 25 Emma ellerdin bolghan
étiqadchilargha kelsek, biz ulargha peqetla
butlargha atalghan nersilerni yémeslik, qanni
we boghup soyulghan haywanning göshinimu
yéyishtin we jinsiy buzuqluqtin özlirini saqlash
toghruluq qararimizni ötkenki xet arqiliq
uqturduq. 26 Buning bilen, Pawlus u kishilerni
élip, etisi özi ular bilen bille tazilinish qaidisini
ötküzüshti; andin u ibadetxanigha kirip,
[kahinlargha] özlirining paklinish mudditining
qachan toshudighanliqi, yeni herqaysisi
üchün qurbanliq qilinishning qaysi küni
bolidighanliqini uqturup qoydi. 27 Yette künlük
muddet toshushqa az qalghanda, Asiya ölkisidin
kelgen bezi Yehudiylar Pawlusni ibadetxanida
körüp, xalayiqni qutritip, uninggha qol sélip:
28 — Ey Israillar, yardemde bolunglar! Hemme
yerdila, hemme ademge xelqimizge, Tewrat
qanunigha we ibadetxanigha qarshi sözlerni
ögitiwatqan adem del shu. Uning üstige, u
yene Gréklerni ibadetxanimizgha bashlap kirip,
bu muqeddes jayni bulghidi! — dep chuqan
kötürdi 29 (ularning bundaq déyishining sewebi,
eslide ular sheherde Efesusluq Trofimusning
Pawlus bilen bille bolghanliqini körgenidi we
Pawlus uni ibadetxanigha bashlap kirgen, dep
oylighanidi). 30 Shuning bilen, pütün sheher
zilzilige keldi. Xalayiq terep-tereptin yügürüp
kélip, Pawlusni tutup, ibadetxanidin sörep
élip chiqti. Ibadetxanining derwaziliri derhal
taqiwétildi. 31 Bu top adem Pawlusni [urup]
öltürüwetmekchi bolup turghanda, pütkül

Yérusalémni malimanchliq qaplap ketkenliki
toghrisidiki bir xewer u yerde turushluq
[Rim] qismining mingbéshigha yetküzüldi.
32 Mingbéshi derhal leshker we birnechche
yüzbéshini élip, top-top ademlerni basturushqa
yügürüp keldi. Mingbéshi we eskerlerni körgen
xalayiq Pawlusni urushtin toxtidi. 33 Mingbéshi
aldigha ötüp, leshkerlerni Pawlusni tutup ikki
zenjir bilen baghlashqa buyrudi. Andin u: — Bu
adem kim? U néme gunah qildi? — dep soridi.
34 Lékin [topilangchilarning] ichide beziler
uni dése, beziler buni déyiship warqirishatti.
Malimanchiliq tüpeylidin mingbéshi heqiqiy
ehwalni éniqlashqa amalsiz qélip, axir Pawlusni
qel'ege élip kétishni buyrudi. 35 Lékin Pawlus
qel'ening pelempiyige kelgende, topilangchilar
téximu zorawanliship ketkechke, leshkerler uni
kötürüshke mejbur boldi. 36 Chünki ularning
keynidin top-top ademler egiship méngip: —
U yoqitilsun! — dep warqirishatti. 37 Kelege
ekirilishige az qalghanda, Pawlus mingbéshigha:
— Sizge bir éghiz söz qilsam bolamdikin? —
dep soridi. Mingbéshi: — Grékche bilemsen?
38 Undaqta, ilgiri isyan kötürüp, «xenjerchi
qatillar»din töt ming ademni bashlap chölge
qéchip ketken héliqi Misirliq emesmusen? —
dep soridi. 39 Lékin Pawlus: — Men Yehudiy,
Kilikiye ölkisidiki ulugh sheher Tarsusning
puqrasimen. Xalayiqqa birnechche éghiz söz
qilishimgha ijazet qilishingizni ötünimen, —
dédi. 40 [Mingbéshi] ijazet bériwidi, Pawlus
pelempeyde turup, xalayiqqa qol ishariti qildi.
Qattiq jimjitliq basqanda, u ibraniy tilida
sözleshke bashlap: —

22 — Qérindashlar we ata-bowilar! Emdi
özümni aqlash sözlirimge qulaq
salghaysiler, — dédi. 2 Ular Pawlusning ibraniy
tilida sözliginini anglap, téximu jim bolushti.
U sözini dawam qildi: 3 — Men bir Yehudiy,
Kilikiyediki Tarsus shehiride tughuldum;
lékin bu sheherde béqip chong qilindim,
Gamaliyelning qol astida ata-bowilirimizgha
tapshurulghan Tewrat qanunining zir-
zewerlirini qoymay öginip telim-terbiye
aldim. Men silerning bügün bolghininglargha
oxshash, Xuda yoligha intayin qizghin idim.
4 Men bu yoldikilerni hetta öltürüshkiche
ziyankeshlik qilip, ularni er-ayal démey
tutqun qilip zindan'gha saldurdum. 5 Bu
toghruluq bash kahin we aliy kéngeshmidiki
barliq aqsaqallarmu manga guwahchidur. Men
ulardin Demeshqtiki [Yehudiy] qérindashlargha
yézilghan xetlerni tapshuruwélip, shu yerde
turuwatqan bu [yoldikilerni] jazalash üchün,
ularni tutqun qilip Yérusalémgha apirimen
dep yolgha chiqqanidim. 6 Emdi shundaq
boldiki, seper qilip Demeshqke yéqinlashqanda,
chüshke yéqin, tuyuqsiz asmandin küchlük bir
nur chüshüp, etrapimni yorutuwetti. 7 Men
yerge yiqilip kettim, andin manga: «Saul, Saul,
Manga némishqa ziyankeshlik qilisen?» dégen
awazni anglidim. 8 «I Reb, sen kimsen?» dep
sorisam, U manga: — «Men sen ziyankeshlik
qiliwatqan Nasaretlik Eysadurmen!» dédi.
9 Men bilen bille méngiwatqanlar u nurni
körgen bolsimu, lékin manga qilghan sözlerni
chüshenmidi. 10 Men yene, «I Reb, néme
qilishim kérek?» dep sorisam, Reb manga,
«Ornungdin tur, Demeshqqe kir, shu yerde
sen ada qilish békitilgen ishlarning hemmisi
toghruluq sanga éytip bérilidu!» dédi. 11
Héliqi nurning julaliqidin közlirim körmes
bolup qaldi. Yénimdikiler qolumdin yéteklep,
Demeshqqe élip kirdi. 12 U yerde Tewrat
qanunigha ixlas baghlighan, Demeshqtiki barliq
Yehudiylarning hörmitige sazawer bolghan
Ananiyas isimlik bir kishi bar idi. 13 U kélip,
yénimda turup: «Qérindash Saul, béshingni
kötürüp qara!» dédi. Men shuan béshimni
kötürüp qarap uni kördum. 14 U manga:
«Ata-bowilirimizning Xudasi séni iradisini
bilishing, Heqqaniy Bolghuchini körüshüng
we uning aghzidin chiqqan awazni anglishing
üchün alliqachan tallidi. 15 Chünki sen pütün
insanlar aldida körgen-anglighanliringgha
Uning guwahchisi bolisen! 16 Shundaq iken, sen
yene némige hayal bolisen? Ornungdin turup,
Uning namigha nida qilip chömüldürülüp,
gunahliringni yughuzghin!» dédi. 17 Shundaq
boldiki, Yérusalémgha qaytip kelginimdin
kéyin, ibadetxanida dua qiliwatqinimda, bir
ghayibane körünüsh méni oruwaldi 18 we

[Rebning] manga: «Chapsan bol, Yérusalémdin
derhal ket. Chünki ular séning manga qilghan
guwahliqingni qobul qilmaydu!» dewatqanliqini
kördüm. 19 Men, «I Reb, ular méning Sanga
étiqad qilghanlarni zindan'gha solap, herbir
sinagoglargha kirip ularni urghanliqimni bilidu.
20 Séning guwahching bolghan Istipanning
qéni tökülginide, menmu yénida turup uni
öltürgenlerning qilmishlirigha qoshulup,
ularning kiyimlirige qarap berdim!» — dédim.
21 Biraq u manga: «Ketkin! Séni yiraqtiki ellerge
ewetimen!» — dédi. 22 Pawlus mushu sözni
dégüche xalayiq uninggha qulaq séliwatatti.
Lékin buni anglap ular awazini kötürüp: —
Undaq bir kishi yer yüzidin yoqitilsun! U tirik
turushqa layiq emes! — dep chuqan sélishti.
23 Ular chirqiriship, chapan-yépinchilirini
sélip tashlap, topa-chang soruwatqanda, 24
mingbéshi Pawlusni qel'ege élip kirip kétishke
emr qiliwidi, xalayiqning uninggha néme
üchün bundaq chuqan salidighanliqini éniqlash
üchün leshkerlirige uni qamchilap soraq
qilishni buyrudi. 25 Lékin ular Pawlusni
qamchilash üchün ghulachlitip baghlighanda,
u yénida turghan yüzbéshigha: — Bir Rim
puqrasini jinayiti békitilmeyla qamchilishinglar
qanun'gha uyghunmu? — dédi. 26 Bu sözni
anglighan yüzbéshi mingbéshining aldigha
bérip: — Siz néme ish qilay dewatisiz?
Chünki u kishi Rim puqrasi iken! — dédi. 27
Mingbéshi Pawlusning aldigha bérip, uningdin:
— Manga éytqin, sen rasttinla Rim puqrasimu?
— dep soridi. — Rast, dédi u. 28 — Men
nahayiti yuqiri bahada mushu puqraliqqa ige
boldum, — dédi mingbéshi. Pawlus: Emma
men tughulushumdinla shundaq! — dédi. 29
Shuning bilen, uni soraqqa tartmaqchi bolghan
leshkerler derhal uningdin özlirini chetke aldi.
Mingbéshimu uning Rim puqrasi ikenlikini
bilip, uni baghlatqanliqi tüpeylidin qorqup
ketti. 30 Mingbéshi Yehudiylarning Pawlusning
üstidin qilghan shikayitining heqiqiy sewebini
bilish üchün, etisi uni yéship, bash kahinlar
we pütün aliy kéngeshmidikilerning bir yerge
yighilishini buyrudi. Andin Pawlusni élip kélip,
ularning aldigha turghuzdi.

23 Pawlus aliy kéngeshme hey'etlirige tikilip
turup: Qérindashlar, men bügün'giche
Xudaning aldida pak wijdanda méngip keldim,
— dédi. 2 Buni anglighan bash kahin Ananiyas
[Pawlusning] yénida turghanlargha uning
aghzigha urushni buyrudi. 3 Pawlus uninggha:
— Xuda séni uridu, ey aqartilghan tam!
Sen u yerde méni Tewrat qanuni boyiche
soraqqa tartishqa olturisen, lékin Tewrat
qanunigha xilap halda méni urunglar dep
buyrudingghu?! — dédi. 4 — Sen Xudaning bash
kahinigha ashundaq haqaret keltüremsen?!
— déyishti yénida turghanlar. 5 Pawlus: — I
qérindashlar, men uning bash kahin ikenlikini
bilmeptimen. Chünki Tewratta: «Xelqingni
idare qilghuchining yaman gépini qilma!»
déyilgen, — dédi. 6 Lékin Pawlus ularning bir
qismining Saduqiy, yene bir qismining Perisiyler
ikenlikini bilip, aliy kéngeshmide yuqiri awaz
bilen: — Qérindashlar, men bolsam Perisiylerdin
bolimen we Perisiylerning perzentimen. Men
ölgenler qayta tirilishqa baghlighan ümid
toghruluq bu yerde soraqqa tartiliwatimen!
— dep warqiridi. 7 U bu sözni déyishi
bilenla, Perisiyler bilen Saduqiylar arisida jédel-
ghowgha qozghilip, kéngeshmidikiler ikkige
bölünüp ketti 8 (chünki Saduqiylar ölgenlerning
qayta tirilishi, yaki perishte yaki rohlar mewjut
emes, deydu. Lékin Perisiyler hemmisini étirap
qilidu). 9 Buning bilen qattiq bir chuqan-
süren kötürülüp, Perisiy terepdari bolghan
bezi Tewrat ustazliri ornidin turup: — Biz bu
ademdin héchqandaq eyib tapalmiduq! Bir roh
yaki perishte uninggha söz qilghan bolsa néme
boptu! — dep qattiq munazirileshti. 10 Chuqan-
süren téximu küchiyip ketkechke, mingbéshi
[Yehudiylarning] Pawlusni tartishturup titma-
titma qiliwétishidin qorqup, qisimgha zalgha
chüshüp uni ularning arisidin zorluq bilen
tartip chiqip, qel'ege ekirip kétishini buyrudi.
11 Shu küni kéchisi, Reb Pawlusning yénida
turup: — Jasaretlik bol! Chünki Yérusalémda
Men toghramdiki ishlargha toluq guwahliq
berginingdek, Rim shehiridimu shundaq
guwahliq qilishing muqerrer bolidu! — dédi. 12
Etisi etigende, Yehudiylar Pawlusni öltürüshni

qestlep, uni öltürmigüche héchnerse yémeymiz,
ichmeymiz, dep özlirige leniti bir qesemni
qilishti. 13 Bu suyiqest qesimini ichkenler qiriq
nechche kishi idi. 14 Ular bash kahinlar we
aqsaqallarning aldigha bérip: — Biz Pawlusni
öltürmigüche héchnerse tétimasliqqa qattiq
qesem ichtuq. 15 Hazir siler we aliy kéngeshme
uning ishlirini téximu tepsiliy tekshürüshni
bahane qilip, wekil ewitip uni kéngeshmige
élip kélishni mingbéshidin telep qilinglar. U
bu yerge yéqin kelmeyla uni jayliwétishke
teyyar turimiz, — dédi. 16 Lékin Pawlusning
singlisining oghli böktürmidin xewer tépip
qel'ege kirip, Pawlusqa melum qilip qoydi.
17 Buning bilen Pawlus yüzbéshiliridin birini
chaqirtip, uninggha: — Bu balini mingbéshi
bilen körüshtürüp qoysingiz. Chünki uninggha
melum qilidighan ishi bar iken, — dédi.
18 Yüzbéshi uni élip mingbéshining aldigha
bashlap kirip: — Mehbus Pawlus méni chaqirtip,
bu balini siz bilen körüshtürüp qoyushumni
telep qildi. Chünki uning sizge melum qilidighan
ishi bar iken, — dédi. 19 Mingbéshi uni qolidin
tutup, bir chetke tartip: — Manga melum
qilidighan néme ishing bar? — dep soridi. 20 U
jawaben mundaq dédi: — Yehudiylar Pawlusning
ishlirini tepsiliy tekshüreyli dep seweb körsitip
özliridin ete uni aliy kéngeshmige élip bérishni
telep qilish üchün til biriktürüshti. 21
Ulargha qayil bolmighayla, chünki qiriqtin
artuq adem uni paylap turidu. Ular Pawlusni
öltürmigüche héchnerse yémeymiz, ichmeymiz,
dégen qarghish qesimige baghliniptu. Ular hazir
özlirining ularning telipige maqul bolushlirini
kütüp turidu. 22 Mingbéshi uninggha: — Bu
ishni manga melum qilghanliqingni héchkimge
tinma! — dep tapilap, balini qayturdi. 23
Mingbéshi yüzbéshidin ikkini chaqirtip: — Ikki
yüz piyade leshker, yetmish atliq leshker we
ikki yüz neyziwaz leshkerni bügün kéche saet
toqquzda Qeyseriye shehirige qarap yolgha
chiqishqa hazirlanglar! 24 Shuning bilen
bille, Pawlusni waliy Féliksning yénigha saq-
salamet yetküzüsh üchün, uning minishige
ulaghlarni teyyarlanglar! — dep buyrudi. 25
Mingbéshi [Félikske] mundaq bir xet yazdi: — 26
«Hörmetlik waliy Féliks janablirigha Klawdiyus
Lisiyastin salam! 27 Ushbu ademni Yehudiylar
tutuwalghan bolup, uni öltürmekchi bolghanda,
uning Rim puqrasi ikenlikini bilip yétip,
qisimni bashlap bérip uni qutquzdum. 28 Men
ularning bu kishi üstidin qilghan shikayitining
néme ikenlikini éniqlimaqchi bolup, uni
Yehudiylarning aliy kéngeshmisige élip bardim.
29 Emeliyette ularning uning üstidin qilghan
shikayitining özlirining Tewrat qanunigha dair
detalash mesililerge munasiwetlik ikenlikini
bayqidim, biraq uningdin ölüm jazasi bérishke
yaki zindan'gha tashlashqa layiq birer shikayet
qilghudek ishni tapalmidim. 30 Kéyin,
Yehudiylarning uni öltürüwétish qestide
yürüwatqanliqi heqqidiki axbarat manga
melum qilin'ghanda, derhal uni silige yollattim
we shuning bilen bille, uninggha erz
qilghuchilarning özlirining aldida shikayetlirini
éytishini buyrudum. Xeyr!». 31 Leshkerler emdi
buyruq boyiche Pawlusni kéchilep Antipatris
shehirige yetküzdi. 32 Etisi, atliq leshkerler
Pawlusni élip méngishqa qaldurulup, qalghan
leshkerler [Yérusalémdiki] qel'ege qaytip keldi.
33 Atliqlar Qeyseriyege kirip, xetni waliygha
tapshurdi we Pawlusnimu uning aldida hazir
qildi. 34 Waliy xetni oqughandin kéyin,
Pawlusning qaysi ölkidin ikenlikini sorap, uning
Kilikiyedin kelgenlikini bilip, 35 Uninggha: —
Üstüngdin erz qilghuchilar kelgende ishliringni
toluq anglaymen, — dédi we uni Hérod xanning
ordisida nezerbend qilip qoyushni buyrudi.

24 Besh kündin kéyin, bash kahin Ananiyas
aqsaqallardin birnechcheylen we Tertullus
isimlik bir adwokat bilen Qeyseriyege chüshüp,
Pawlus toghrisidiki resmiy shikayetlirini
waliygha sundi. 2 Pawlus chaqirtilip, Tertullus
uning üstidin shikayet qilip mundaq dédi:
— Hörmetlik Féliks janabliri! Biz özlirining
qol astilirida her tereptin aman-ésenlikke
nésip bolup kelmektimiz we aldin körerlikliri
bilen xelqimiz arisida dana islahatlar barliqqa
keltürülmekte, biz bu ishlardin her waqit,
her jayda toluq minnetdarliq bilen behriman
boluwatimiz. 4 Biraq öz waqitlirini köp élip
qoymasliqim üchün, shepqetliri bilen sözimizni

qisqila anglashlirini ötünüp soraymen. 5 Chünki
biz shuni tonup yettuqki, bu adem balaxor
bolup, pütkül jahandiki Yehudiylar arisida
majira-topilang peyda qilishni küshkürtküchi,
shundaqla «Nasaretlikler» dep atalghan
mezhepning kattiwashliridin biridur. 6 U
bizning ibadetxanimiznimu bulghimaqchi
bolghanidi. Shunga, biz uni tutuwalduq we
uni öz qanunimiz boyiche sotlayttuq. Lékin
mingbéshi Lisiyas esheddiy zorluq bilen uni
qollirimizdin tartiwaldi we uninggha erz
qilghuchilarni özlirining aldigha kélishke
buyrughanidi. 8 Uni soraq qilip körsile, bizning
uninggha qilghan erzlirimizning toghriliqini
bilip yétidila! 9 Sorunda bolghan Yehudiylarmu
uning éytqanlirigha qoshulup: Rast, rast,
dep shikayetni kücheytti. 10 Waliy Pawlusqa
söz qilghin dep qol isharitini qilghanda, u
mundaq dédi: — Men silining uzun yillardin
béri bu xelqni sorap kelgenliklirini bilgechke,
xatirjemlik bilen aldilirida özüm toghramda
jawab bérimen. 11 Asanla bileleydiliki, men
Yérusalémgha ibadet qilishqa barghinimdin
hazirghiche peqet on ikki künla ötti.
12 Ular méning ibadetxanida birer adem
bilen munazirileshkinimni körmigen, yaki
sinagoglarda yaki sheherde ammini topilanggha
qutratqanliqimnimu hech körmidi. 13 Ular yene
hazir janablirigha méning üstümdin qilghan
shikayetlirige hech ispatmu keltürelmeydu.
14 Biraq silige shuni étirap qilimenki, men
ular «mezhep» dep atighan yol bilen méngip,
Tewratta we peyghemberlerning yazmilirida
pütülgenlerningmu hemmisige ishinip, ata-
bowilirimning Xudasigha ibadet qilimen. 15
Méning Xudagha baghlighan ümidim barki
(bu kishilermu bu ümidni tutidu), kelgüside
hem heqqaniylarning hem heqqaniysizlarning
ölümdin tirilishi bolidu. 16 Shu sewebtin, özüm
hemishe Xuda aldidimu, insanlar aldidimu
pak wijdanliq bolushqa intilimen. 17 Men
[Yérusalémdin] ayrilghili xéli yillar bolghan
bolup, bu qétim u yerge öz xelqimge xeyr-
sediqe yetküzüp bergili we Xuda aldigha
hediye sun'ghili barghanidim. 18 Men bu
ishlarda boluwatattim, beziler méni tazilinish
qaidisini ada qilip bolghan chaghda ibadetxana
hoylisida uchratti; lékin men etrapimgha
adem toplighinimmu yoq, malimanchiliq
chiqarghinimmu yoq. 19 Emeliyette méni
uchratqanlar bolsa Asiya ölkisidin kelgen bezi
Yehudiylar idi; ularning üstümdin shikayetliri
bar bolsa, esli ular özliri kélip, silining
aldilirida erz qilishqa toghra kéletti. 20
Bolmisa, mushu sorundikiler aliy kéngeshme
aldida turghinimda, méningdin qandaq jinayet
tapqanliqini éytip baqsun! 21 Peqet mundaq bir
ish bolghanidi: — Men ularning aldida, «Bügünki
künde ölgenlerning qayta tirilishi toghruluq
silerning soriqinglargha tartilghanmen!» dep
warqirighanidim. 22 [Rebning] yoli toghruluq
tepsiliy xewiri bar bolghan Féliks soraqni
toxtitip, ularga: — Mingbéshi Lisiyas kelgende
dewayinglar toghrisidiki hökümni chiqirimen,
— dédi. 23 U yüzbéshigha Pawlusni nezerbend
astigha élip, emma uninggha bir'az kengchilik
qilip, dost-buraderlirining herqaysisining uning
hajetliridin chiqishini tosmighin, dep buyrudi.
24 Birnechche kündin kéyin, waliy Féliks ayali
Drusila bilen bille keldi (Drusila Yehudiy idi). U
Pawlusni chaqirtip, uningdin Mesih Eysagha
étiqad qilish yoli toghruluq anglidi. 25 Pawlus
heqqaniy yashash, özini tutuwélish, qiyamet
künidiki soal-soraq qilinishlar toghrisida
sözlewatqanda, Féliks wehimige chüshüp
uninggha: — Hazirche qaytip tursang bolidu.
Kéyin manga peyt kelgende, yene chaqirtimen,
— dédi. 26 U shuning bilen bir waqitta
Pawlusning para bérishini ümid qilatti. Shuning
üchün, uni imkanqeder pat-pat chaqirtip, uning
bilen sözlishetti. 27 Lékin ikki yil toshqanda,
Féliksning ornigha Porkiyus Féstus waliy boldi.
Féliks Yehudiylargha iltipat körsitip ularning
könglini élish üchün Pawlusni solaqta qaldurdi.

25 Féstus [Yehudiye] ölkisige kirip, üch
kündin kéyin Qeyseriyedin chiqip
Yérusalémgha barghanidi. 2 Bash kahinlar
bilen Yehudiylarning mötiwerliri uning aldida
Pawlusning üstidin resmiy shikayet qilip,
uningdin iltipat sorap, adem ewitip Pawlusni 3
Yérusalémgha élip kélishni ötündi. Meqsiti,
ular yol üstide böktürme teyyarlap Pawlusni

öltürüsh idi. 4 Féstus buni anglap ularga: —
Pawlus hazir Qeyseriyede solaqta turiwersun.
Men yéqinda u yerge qaytip ketmekchimen. 5
Aranglardin hoquqdar bolghanlar men bilen
bille chüshsun. Eger uning birer eyibi bolsa,
ular shu yerde shikayet qilsa bolidu, — dep
jawab berdi. 6 Féstus ularning ichide sekkiz-
on kündin artuq turmay, Qeyseriyege qaytip
chüshti. Etisi soraq textige olturup, Pawlusni
élip kélishni buyrudi. 7 Pawlus kelgende,
Yérusalémdin chüshken Yehudiylar uning
etrapigha oliship, uninggha nurghun éghir
jinayetler bilen qarilap shikayetlerni qildi.
Biraq bularning héchqaysisigha ispat körsitip
bérelmidi. 8 Pawlus özini aqlap: — Men
héchqaysi ishta Yehudiylarning qanunigha,
ibadetxanisigha yaki [impérator] Qeyserge
qarshi birer jinayetmu sadir qilmidim, — dédi.
9 Lékin, Féstus Yehudiylarning könglini élishqa,
ularga iltipat körsetmekchi bolup Pawlustin:
— Yérusalémgha bérip, u yerde méning aldimda
bu shikayetlerge asasen sotlinishqa razi
bolamsen? — dep soridi. 10 Lékin Pawlus jawab
bérip mundaq dédi: — Men hazir Qeyserning
soraq texti aldida turimen. Méni soraq qilishqa
tégishlik yer mana mushu. Özlirige éniq melum
bolghandek, men Yehudiylargha héchqandaq
naheqliq qilmidim. 11 Eger jinayitim bolsa,
shundaqla ölümge layiq birer ish qilghan
bolsam, men özümni ölümdin qachurmaymen.
Biraq ularning méning üstümdin qilghan
shikayetlirining asasi bolmisa, héchkimning
méni ularga tapshurup bérishke heqqi yoq.
Men Qeyserge murajiet qilimen! 12 Andin
Féstus meslihetchiliri bilen sözleshkendin
kéyin, Pawlusqa: — Sen Qeyserge murajiet
qilding — uning aldigha emdi barisen! —
dédi. 13 Birnechche kündin kéyin, Agrippa
xan bilen [singlisi] Berniki Féstusqa tebrik-
salamgha Qeyseriyege keldi. 14 U yerde uzun
künler turghandin kéyin, Féstus Pawlusning
ishini xan'gha melum qilip: — Bu yerde Féliks
qaldurup ketken bir mehbus bar. 15 Men
Yérusalémgha barghinimda, Yehudiy bash
kahinliri bilen aqsaqalliri uning üstidin shikayet
qilip, mendin uni jazagha mehkum qilishimni
telep qilishti. 16 Men ularga, erz qilin'ghuchi
erz qilghuchilar bilen yüzleshtürülüp, uninggha
özini aqlash pursiti bérilmigüche, uni jazagha
tapshurush rimliqlarning aditi emestur, dep
éyttim. 17 Shunga ular men bilen bille bu yerge
kelgendin kéyin, men waqitni keynige sozmay,
etisila soraq textige olturup u kishini ekilishni
buyrudum. 18 Erz qilghuchilar orunliridin
turghanda, ularning uning üstidin shikayet
qilghanliri méning oylighinimdek rezil ishlar
emes idi, 19 Belki ularning öz ibadet tüzümi
toghruluq we Eysa isimlik bir kishi heqqide
melum talash-tartish mesililiri bar iken. U kishi
ölgen bolup, Pawlus bolsa u tirildi deydiken. 20
Bu mesililerni zadi qandaq éniqlashni bilelmey,
men Pawlustin Yérusalémgha bérip, u yerde
bu ishlar toghruluq soraqqa tartilishqa razi
bolush-bolmasliqini sorighanidim. 21 Pawlus
solaqta turup impérator janablirining soraq
qararini chiqirishini murajiet qilghandin kéyin,
men uni Qeyserning aldigha ewetküche, solaqta
tutup turushni buyrudum. 22 Agrippa Féstusqa:
— Méningmu bu kishining sözlirini anglap
baqqum bar, — dédi. — Ete anglaysiz, — dédi u.
23 Shuning bilen etisi, Agrippa bilen Berniki
heywet bilen ammiwiy yighin zaligha kirip
keldi, mingbéshilar we sheher kattiwashlirimu
ular bilen bille kirip kélishti. Féstus emr
qiliwidi, Pawlus élip kirildi. 24 Féstus mundaq
dédi: — Agrippa padishah aliyliri we mushu
sorun'gha yighilghan janablar! Bu kishini
körüwatisiler. Hem Yérusalémda hem bu yerde
pütün Yehudiy ahalisi uning toghruluq erz
qilip manga murajiet qilip, u tirik qaldurushqa
bolmaydu! — dep churqirashqanidi. 25 Lékin
men uningdin ölüm jazasi bérishke tégishlik
birer jinayet tapalmidim. Hazir bu kishi
impérator janablirigha murajiet qildi. Shuning
bilen uni [Rimgha] ewetishni qarar qildim. 26
Biraq uning heqqide ghojamgha melum qilip
yazghudek ish yoq. Shuning bilen ehwalni
resmiy tekshürüp birer yazghudek melumatqa
ige bolush meqsitide uni herbirlirining aldigha,
bolupmu sili, Agrippa padishah aliylirining
aldigha élip keldim. 27 Chünki mehbusni
sotqa ewetkende, uning üstidin qilin'ghan

shikayetlerni éniq körsetmeslik manga nisbeten
orunluq emestek bilinidu.

26 Shuning bilen, Agrippa Pawlusqa: —
Özüngning gépingni qilishinggha ruxset,
— dédi. Pawlus qolini sozup özini aqlashqa
bashlidi: **2** — I Agrippa xan, bügün aldilirida
Yehudiylar méning üstümdin shikayet qilghan
pütün ishlar toghruluq jawab bérish pursitige
nésip bolghanliqim üchün, bolupmu özlirining
Yehudiylarning adetliri we ularning arisidiki
talash-tartishliridin xewerliri bolghanliqi
üchün özümni bextlik hésablaymen! Shuning
üchün dégenlirimni sewrchanliq bilen anglap
béqishlirini ötünimen. **4** Méning deslepki
waqitlirimda, yeni kichikimdin tartip öz
élimde, Yérusalémda yürüsh-turushumning
qandaq ikenliki Yehudiylarning hemmisige
ayan. **5** Ular shu deslepki waqtimdin
béri méni tonughachqa (eger xalisaidi,
shuninggha guwahliq béretti), méning ibadet
tüzümidiki eng telepchan mezhepning shertliri
boyiche yashap, yeni Perisiy bolup ömrümni
ötküzginimni bilidu. **6** Emdi men Xuda ata-
bowilirimizgha qilghan wedige baghlighan
ümidim tüpeylidin hazir soraq qiliniwatimen.
7 Shu [wedining] nésiwisige yétishni bizning
pütkül on ikki qebilimiz kéche-kündüz toxtawsiz
Xudagha ibadet qilip ümid qilmaqta. I aliyliri,
Yehudiylarning méning üstümdin qilghan
shikayetliri del shu ümidke baghliqtur! **8**
[Xalayiq], Xuda ölgenlerni tirildürse, néme
üchün ishinishke bolmaydu, dep qaraysiler? **9**
Derweqe, özümmu eslide Nasaretlik Eysaning
namigha qarshi nurghun ishlarni qilishim
kérek dep qayil idim **10** we Yérusalémda ene
shundaq ishlarni qilghanidim. Bash kahinlardin
hoquq élip, özüm Xudaning nurghun muqeddes
bendilirini zindan'gha tutup bergen, ular
ölümge höküm qilin'ghandimu, hökümge awaz
qoshqanidim. **11** Men hemme sinagoglarda köp
qétim ularni izdep tépip jazalap, kupurluq gep
qilishqa zorlighanidim. Men ulargha telwilerche
öch bolup, hetta yaqa yurttiki sheherlerge bérip,
ulargha ziyankeshlik qilghanidim. **12** Bu ishlarda
bolup bash kahinlar bergen toluq wekillik
hoquqi bilen Demeshq shehirige qarap seper
qiliwatattim. **13** Chüsh waqtida yolda kétiwétip,
asmandin chüshken, quyash nuridinmu küchlük
bir nurning etrapimni we bille kétiwatqanlarni
yorutuwetkenlikini kördüm. **14** Hemmimiz yerge
yiqilghan bolup men ibraniy tilida éytilghan:
«Ey Saul, Saul! Manga némishqa ziyankeshlik
qilisen? Séni zixlashlargha qarshi tepmiking sen
üchün tes kélidu!» dégen bir awazni anglidim.
15 Men: — «I Reb, sen kimsen?» dep sorisam,
Reb manga: «Men sen ziyankeshlik qiliwatqan
Eysadurmen! **16** Emdi ornungdin tur; chünki
Men séni sen körgen ishlargha hemde Özüm
sanga ayan qilin'ghinimda köridighan ishlargha
xezinichi ghojidar we guwahliq bergüchi
bolushqa tiklesh üchün, sanga ayan boldum. **17**
Men séni öz xelqingning hem ellerning qolidin
qutquzimen — chünki men séni yat elliklerning
közlirini échip, ularning qarangghuluqtin
yoruqluqqa, Sheytanning ilkidin Xudagha
baghlinishqa burulushi üchün ularning arisigha
ewetimen. Shuning bilen ular gunahlirining
kechürümige, shundaqla Manga étiqad qilish
arqiliq pak-muqeddes qilin'ghanlarning arisida
mirasqa muyesser bolidu» — dédi. **19** Shunga,
i Agrippa aliyliri, men ershtin kelgen bu
ghayibane körünüshke itaetsizlik qilmidim.
20 Belki aldi bilen Demeshq xelqige, andin
Yérusalém shehiridikilerge, pütün Yehudiye
ölkisidikilerge hemde yat elliklergimu, «Towa
qilip, Xudagha baghlininglar, shundaqla towa
qilishqa uyghun emellerni körsitinglar» dep
jakarlap xewer yetküzüp keldim. **21** Bu
ishlar tüpeylidin Yehudiylar méni ibadetxana
hoylisida tutup, mushtlap öltürüwetmekchi
bolushti. **22** Lékin bügün'giche Xudaning
yardem-meditige muyesser bolup men ching
turuwatimen, töwendikiler bolsun yuqiridikiler
bolsun hemmeylen'ge guwahliq bérip keldim.
Guwahliqim del peyghemberler hem Musa
özi bésharet qilip éytqanliridin bashqa nerse
emes — **23** démek, Mesih jezmen azab-
oqubet chékip, tunji bolup ölümdin tirilgüchi
bolup [Yehudiy] xelqige hem pütkül ellergimu
yoruqluq jakarlaydu. **24** Pawlus bu ishlarni
éytip özini shundaq aqlash jawabini bergende,
Féstus yuqiri awaz bilen uninggha: — Pawlus,

sarang bolupsen! Bilimingning köpliki eqlingni
azduruptu! — dédi. 25 Lékin Pawlus: — Sarang
emesmen, i Féstus janabliri, men belki heqiqetke
uyghun hem salmiqi bar sözlerni jar qilimen.
26 Chünki [Agrippa] aliylirining bu ishlardin
xewiri bar. Men uninggha yüreklik bilen
ochuq sözlewatimen, chünki bu ishlarning
héchqaysisining uningdin yoshurun emeslikige
ishinimen. Chünki bu ish bulung-puchqaqlarda
qilin'ghan emes! 27 — Ey Agrippa aliyliri, özliri
peyghemberlerning éytqanlirigha ishinemdila?
Men ishinidighanliqlirini bilimen! — dédi. 28
Agrippa Pawlusqa: — Sen méni mushunchilik
qisqighina waqitta xristian bolushqa qayil
qilmaqchimusen? — dédi. 29 Pawlus: —
Meyli qisqa waqit ichide yaki uzun waqitta
bolsun, peqet özlirining emes, belki bügün
sözümni anglighuchilarning hemmisi manga
oxshash bolghay (peqet mendiki zenjirler
silerde bolmisun!) dep Xudadin tileymen, —
dédi. 30 Shuning bilen [Agrippa] xan, shundaqla
waliy, Berniki we ular bilen bille olturghanlar
orunliridin turup, 31 [zaldin] chiqip, bir-birige:
— Bu kishining ölümge yaki türmige solashqa
tégishlik héchbir jinayiti yoq iken! — déyishti. 32
Agrippa Féstusqa: — Bu adem Qeyserge murajiet
qilmighan bolsa, qoyup bérilse bolidikentuq! —
dédi.

27 Bizning Italiyege déngiz yoli bilen
bérishimiz qarar qilin'ghandin kéyin,
emeldarlar Pawlus bilen bashqa birnechche
mehbusni «Awghustus qismi»diki Yuliyus
isimlik bir yüzbéshigha tapshurdi. 2 Biz
Adramittiumning bir kémisige chiqtuq.
Kéme Asiya ölkisining déngiz boyliridiki
sheherlerge baratti. Tésalonika shehiridin
bolghan Makédoniyelik, Aristarxus isimlik
bir kishi biz bilen hemseper boldi. 3
Etisi biz Zidon shehirige yétip kelduq.
Yuliyus Pawlusqa kengchilik qilip, shu yerdiki
dost-buraderlirining yénigha bérip ularning
ghemxorliqini qobul qilishigha ruxset qildi.
4 Biz u yerdin yene déngizgha chiqtuq.
Shamallar qérishqandek qarshi teripimizdin
chiqqanliqi üchün, Siprus arilining shamalgha
dalda teripi bilen mangduq. 5 Kilikiye we
Pamfiliye ölkilirining udulidiki déngizdin ötüp,
Likiye ölkisidiki Mira shehirige kelduq. 6
Shu yerde yüzbéshi Iskenderiye shehiridiki
Italiyege baridighan bashqa bir kémini tépip,
bizni uninggha chiqirip qoydi. 7 Déngizda
köp künler nahayiti asta méngip, teslikte
Kinidos shehirining uduligha kelduq. Shamal
mingish yönilishimizni tosughachqa, Krét
arilining shamaldin dalda teripi bilen méngip,
Salmoniy [yérim arili]din ötüp, 8 déngizda
teslikte ilgirilep qirghaqni boylap, Laséya
shehirige yéqin bolghan «Güzel aramgah» dep
atilidighan bir yerge kelduq. 9 Seper bilen
xéli waqitlar ötüp, roza küni alliqachan ötken
bolghachqa, déngizda seper qilish xeterlik idi.
Shunga Pawlus köpchilikke nesihet qilip: 10 —
Buraderler, bu seperning balayi'apet we éghir
ziyan bilen tügeydighanliqini körüwatimen;
mal we kémidin mehrum bolupla qalmay,
seper öz jénimizghimu zamin bolidu! —
dep agahlandurdi. 11 Biraq yüzbéshi bolsa
Pawlusning sözige ishenmey, kéme bashliqi
bilen kéme igisining sözige ishendi. 12
Uning üstige, bu portmu qishlashqa muwapiq
jay bolmighachqa, köpchilik yene déngizgha
chiqip, mumkinqeder Féniks shehirige yétip
bérip, shu yerde qishlashni quwwetlidi. Féniks
bolsa Krét arilidiki bir déngiz porti bolup,
bir teripi gherbiy jenubqa we bir teripi
gherbiy shimalgha qaraytti. 13 Jenubtin meyin
shamal chiqiwatatti, köpchilik nishanimizgha
yétidighan bolduq dep, lenggerni éliwétip,
kémini Krét arilining qirghiqini boylap heydep
mangdi. 14 Lékin uzun ötmey, araldin
qattiq «sherqiy shimaldin kelgüchi» dep
atilidighan esheddiy qara boran chiqip ketti.
15 Kéme buranning qamalliqida qalghachqa,
uni shamalgha yüzlendürelmey, boranning
meyliche méngishigha qoyup berduq. 16
Klawda dégen kichik bir aralning shamalgha
dalda teripige ötüwélip, qolwaqni kémige
chiqiriwélip, aranla uni saqlap qalaliduq. Andin
kémichiler kémini arghamchilar bilen sirtidin
orap baghliwaldi. Kémining Sirtis dep atalghan
déngiz astidiki tash-qum döwilirige qéqilip
pétip qélishidin qorqup, tormuz lenggerlirini

chüshürüp, kémini shamalning heydishige
qoyup berdi. 18 Boran üstimizge shiddetlik
soqqachqa, etisi malni déngizgha tashlashqa
bashlidi. 19 Üchinchi künide ular öz qolliri
bilen kémidiki qoral-jabduqlirini déngizgha
tashliwetti. 20 Köp künlergiche ya kün ya
yultuzlar körünmey, boran-chapqun yenila
shiddetlik üstimizge toxtimay soquwergechke,
axirda qutulup qélish ümidimizmu yoqqa
chiqqanidi. 21 Kémidikiler birnerse yémiginige
köp künler bolghandin kéyin, Pawlus ularning
arisida turup: — Buraderler, siler baldurla
méning gépimge qulaq sélip Kréttin déngizgha
chiqmasliqinglar kérek idi. Shundaq qilghan
bolsanglar bu balayi'apet we ziyan-zexmetlerge
uchrimighan bolattinglar. 22 Lékin emdi
silerni gheyretlik bolushqa dewet qilimen.
Chünki aranglarda héchqaysinglar jénidin
ayrilghini yoq, peqet kémidinla mehrum
qalisiler. 23 Chünki men tewe bolghan we
ibadet-xizmitini qilip kelgen Xudaning bir
perishtisi tünügün kéche yénimgha kélip 24
manga: «Pawlus, qorqma! Sen Qeyserning
aldigha bérip turushung kérek; we mana,
Xuda shapaet qilip sen bilen bille seper
qilghanlarning hemmisining jénini tiliginingni
sanga ijabet qildi!» dédi. 25 Shuning üchün
ey ependiler, gheyretlik bolunglar; chünki
Xudagha ishinimenki, manga qandaq éytilghan
bolsa shundaq emelge ashurulidu. 26 Biraq biz
melum aralning qirghiqigha urulup kétishimiz
muqerrer bolidu. 27 Sepirimizning on tötinchi
küni kéchisi, kéme Adriatik déngizida leylep
yürüwatqan bolup, tün nispide, kémichiler
quruqluqqa yéqinlap qéliptuq, dep oylidi. 28
Ular chongqurluqni ölchesh arghamchisini
déngizgha chüshürüp, suning chongqurluqini
ölchep körgenidi, yigirme ghulach chiqti. Sel
aldigha méngip yene ölchiwidi, on besh ghulach
chiqti. 29 Ular kémining xada tashlargha
urulup kétishidin qorqup, kémining keynidin
töt lenggerni tashliwétip, tang étishni telmürüp
kütüp turdi. 30 Lékin kémichiler kémidin
qachmaqchi bolup kémining béshidinmu
lenggerni élip tashliwéteyli dep bahane körsitip,
qolwaqni déngizgha chüshürdi. 31 Pawlus
yüzbéshi we leshkerlerge: — Bu [kémichiler]
kémide qalmisa, siler qutulalmaysiler! — dédi.
32 Buning bilen leshkerler kémidiki qolwaqning
arghamchilirini késip, uni leylitip qoydi. 33
Tang atay dégende, Pawlus hemmeylenni
bir'az ghizaliniwélishqa dewet qildi. U: —
Silerning dekke-dükke ichide héchnéme yémey
turghininglargha on töt kün boldi. 34 Emdi bir'az
ghizalinishinglarni ötünimen. Chünki hayat
qélishinglar üchün mushundaq qilishqa toghra
kélidu; chünki héchqaysinglarning béshidiki
bir tal moymu ziyan'gha uchrimaydu! — dédi.
35 Bu sözni qilip bolup, u qoligha bir parche
nanni élip, köpchilikning aldida Xudagha
teshekkür éytip oshtup yédi. 36 Shuning bilen
hemmeylen gheyretlinip ghizalinishqa bashlidi
37 (kémide biz jemiy ikki yüz yetmish alte kishi
iduq). 38 Hemmeylen qorsaqlirini toqlighandin
kéyin, kémini yéniklitish üchün, kémidiki
bughdaylarnimu déngizgha tashliwetti. 39
Tang atqanda, kémichiler quruqluqning ne
ikenlikini tonumidi. Lékin uningdiki bir qumluq
qoltuqni bayqap, kémini bir amal qilip shu yerde
uruldurup quruqluqqa chiqarmaqchi boldi. 40
Ular aldi bilen lenggerlerni boshiwétip, ularni
déngizgha tashliwetti. Shuning bilen bir waqitta,
kémining ikki yönilish paliqining baghlirini
boshitip, ularni chüshürüwetti. Andin kémining
béshidiki yelkenni shamalgha chiqirip, kémini
qumluqning qirghiqigha qaritip mangdurdi.
41 Emdi ikki éqim bir-birige uchrashqan yerge
kirip qélip, ular kémini qiraqqa soqturuwaldi;
kémining béshi déngiz tégige urulup pétip,
midirlimay qaldi, lékin kémining arqa teripi
dolqunlarning zerbisi bilen chuwulup kétishke
bashlidi. 42 Leshkerler mehbuslarning sugha
sekrep qéchip kétishining aldini élish üchün,
hemmisini öltürüwetmekchi boldi. 43 Lékin
yüzbéshi Pawlusni qutquzushni xalighan
bolup, leshkerlerning bundaq qilishigha
yol qoymidi. U aldi bilen su üzüshni
bilidighanlarning sugha chüshüp qirghaqqa
chiqishini, 44 qalghanlarning bezilirini
taxtaylargha, bezilirini kémining chuwulup
ketken parchilirigha ésilip, qirghaqqa chiqishini

buyrudi. Shundaq boldiki, hemmeylen qutulup
saq-salamet quruqluqqa chiqti.

28 Biz qutulup saq-salamet qirghaqqa
chiqqandin kéyin, u aralning Malta dep
atilidighanliqini bilduq. 2 Yerlik xelq bizge
intayin méhribanliq bilen muamile qildi;
chünki u chaghda yamghur yéghip, hawa
soghuq bolghachqa, ular gülxan yéqip bizni
kütüwaldi. 3 Pawlus bir baghlam otun térip
kélip otqa tashliwidi, issiqtin étilip chiqqan
bir zeherlik yilan uning qolini chishliginiche
chaplishiwaldi. 4 Shu yerlikler Pawlusning
qoligha yépiship turghan yilanni körüp, bir-
birige: — Bu adem choqum bir qatil iken!
Déngizdin qutulup chiqqan bolsimu, «Adilliq»
uning tirik qélishigha yol qoymidi, — déyishti.
5 Lékin Pawlus yilanni otning ichige silkip atti,
özi bolsa héchqandaq zexim yémidi. 6 Xelq
uninggha bedini ishship kétidu yaki u tuyuqsiz
yiqilip ölidu dep qarap turatti. Lékin uzun waqit
qarap turup, uningda héchqandaq binormal
haletning bolmighanliqini körüp, oylighinidin
yénip: — Bu bir ilah bolsa kérek! — déyishti. 7 U
yerning etrapidiki yurtta, aral bashliqi (Publiyus
dep atalghan)ning birnechche yer-étizliri bar
idi. U bizni öyige bashlap, üch kün qizghin
méhman qilip kütti. 8 U chaghda shundaq
boldiki, Publiyusning atisining qizitmisi örlep,
tolghaq bolup yétip qalghaniken. Pawlus
uning yénigha kirip, dua qilip üstige qolini
tegküzüp, uni saqaytip qoydi. 9 Shuningdin
kéyin araldiki qalghan késellerning hemmisi
uning aldigha kélip, saqaytildi. 10 Ular
bizning hörmitimizge nurghun sowghatlarni
béghishlighan bolup, axirda bu yerdin yene
yolgha chiqqan waqtimizda, bizni yolgha
lazimliq nerse-kérekler bilen teminlidi. 11
Malta arilida Iskenderiyedin kelgen, béshigha
«Samawiy Qoshkézek» ilahlirining neqishliri
oyulghan bir kéme qishlighanidi. Aralda üch ay
turghandin kéyin, bu kéme bilen yolgha chiqtuq.
12 Sirakoza shehirige kélip, u yerde üch kün
turduq. 13 Andin aylinip méngip, [Italiyediki]
Régiyum shehirige kelduq. Etisi shamal yönilishi
özgirip jenubtin chiqishi bilen, ikkinchi küni
Putéoli shehirige yétip kelduq. 14 U yerde
birnechche qérindashlarni taptuq, ularning
ötünüshliri bilen biz ularda bir hepte turduq.
Shundaq qilip biz Rim shehirige yétip kelduq.
15 Kéliwatqanliqimizdin xewer tapqan shu
yerdiki qérindashlar bizni qarshi élish üchün
sheherdin chiqip hetta «Apiyus baziri»ghiche,
[beziliri] «Üch Saray»ghiche kelgenidi. Pawlus
ularni körgende, Xudagha rehmet éytip,
gheyretlendi. 16 Rim shehirige kirginimizde,
yüzbéshi mehbuslarni orda qarawul bégige
tapshurdi; lékin Pawlusning birla közetküchi
leshker bilen bir öyde ayrim turushigha
ruxset qilindi. 17 Üch kündin kéyin, u u
yerdiki Yehudiylarning kattiwashlirini özi bilen
körüshüshke chaqirdi. Ular jem bolghanda, u
mundaq dédi: — Qérindashlar! Men xelqimizge
yaki ata-bowilirimizdin qaldurulghan örp-
adetlerge qarshi héchqandaq ish qilmighan
bolsammu, Yérusalémda turghinimda tutqun
qilinip rimliqlarning qoligha tapshuruldum.
18 Rimliqlar méni soraqqa tartip, mende
ölüm jazasigha mehkum qilghudek birer
jinayet bolmighachqa, méni qoyuwetmekchi
boldi. 19 Lékin Yehudiylar buninggha qarshiliq
bildürgechke, Qeyserge murajiet qilishqa
mejbur boldum. Bularni déginim bilen, bu
méning öz xelqim üstidin shikayitim bar
dégenlikim emes. 20 Shu sewebtin men siler
bilen yüz körüshüsh we bu heqte silerge éytish
üchün silerni bu yerge chaqirdim. Chünki bu
zenjir bilen baghlinishning sewebi del Israilning
kütken ümididur. 21 Ular Pawlusqa: — Biz bolsaq
Yehudiyedin sen toghruluq xet almiduq, yaki u
yerdin kelgen qérindashlarning héchqaysisimu
sen toghruluq birer yaman xewer ekelmidi
yaki yaman gépingni qilmidi. 22 Lékin séning
pikirliringni anglighumiz bar. Chünki hemme
yerde kishilerning [sen tewe bolghan] bu
mezhepke qarshi sözlewatqanliqidin xewirimiz
bar! — déyishti. 23 Shuning bilen ular Pawlus
bilen körüshüshke bir künni békitti. U küni
nurghun kishiler uning turalghusigha kelgenidi;
u tang atqandin kechkiche ulargha [söz-
kalamni] sherhlep, Xudaning padishahliqi
heqqide toluq guwahliq bérip, Tewrat hem
peyghemberlerning yazmiliridin neqil keltürüp,

ularni Eysa toghruluq qayil qilishqa küchidi.
24 Uning sözlirige beziler ishendürüldi, beziler
ishinishni ret qildi. 25 Ular Pawlusning mundaq
bir sözni qilishi bilen özara kélishelmey qaytip
ketti. U mundaq dédi: — Muqeddes Roh Yeshaya
peyghember arqiliq ata-bowilirimizgha munu
sözni del jayida éytqan: 26 — «Barghin; mushu
xelqqe mundaq dep éytqin: — «Siler anglashni
anglaysiler, biraq chüshenmeysiler; Körüshni
körüsiler, biraq bilip yetmeysiler. 27 Chünki
mushu xelqning yürikini may qaplap ketken,
Ular anglighanda qulaqlirini éghir qiliwalghan,
Ular közlirini yumuwalghan; Undaq bolmisidi,
ular közliri bilen körüp, Quliqi bilen anglap,
Köngli bilen chüshinip, Öz yolidin yandurulushi
bilen, Men ularni saqaytqan bolattim»». 28
Shunga bilishinglar kérekki, Xudaning bu
nijatliqi yat elliklerge ewetiliwatidu. Ular bolsa
uninggha qulaq salmay qalmaydu! — dédi. U
bu sözlerni éytqanda Yehudiylar öz-ara qattiq
talash-tartish qiliship ketti. 30 [Pawlus] özi
ijarige alghan öyde toluq ikki yil turdi we bu
yerde uning bilen körüshüshke kelgen hemme
kishilerni qobul qilip, 31 tolimu yüreklik bilen
hem héch tosalghugha uchrimay, Xudaning
padishahliqini jar qilip, Reb Eysa Mesihke dair
heqiqetlerni yetküzüp telim berdi.

Rimliqlargha

1 Rosulluqqa tallap chaqirilghan, Xudaning
xush xewirini jakarlashqa ayrip teyinlen'gen,
Mesih Eysaning quli bolghan menki Pawlustin
salam! **2** Xuda bu xush xewerning kélishini
xéli burunla peyghemberliri arqiliq muqeddes
yazmilarda wede qilghanidi. **3** Bu xush xewer Öz
Oghli, yeni Rebbimiz Eysa Mesih toghrisididur;
jismaniy jehettin U Dawutning neslidin
tughulghan; birdinbir pak-muqeddes Roh
teripidin ölümdin tirildürülüsh arqiliq «küch-
qudret Igisi Xudaning Oghli» dep körsitilip
békitilgen; **5** U arqiliq, shundaqla Uning nami
üchün barliq eller arisida Xudagha étiqadtin
bolghan itaetmenlik wujudqa keltürülüshke
biz méhir-shepqetke we rosulluqqa muyesser
bolduq; **6** Siler ular arisida, Eysa Mesih
teripidin chaqirilghansiler. **7** Shunga, Xuda
söygen we U «muqeddes bendilirim» dep
chaqirghan Rim shehiridiki hemminglargha,
Atimiz Xudadin we Rebbimiz Eysa Mesihtin
méhir-shepqet we aman-xatirjemlik bolghay! **8**
Aldi bilen men Eysa Mesih arqiliq hemminglar
üchün Xudayimgha teshekkür éytimen; chünki
silerning étiqadinglar pütkül alemge pur ketti.
9 Öz Oghli toghrisidiki xush xewerde chin
roh-qelbim bilen men xizmitini qiliwatqan
Xuda Özi méning dualirimda silerni shunche
üzlüksiz eslep turghanliqimgha guwahtur. **10**
Men dualirimda, mumkin qeder Xudaning
iradisi bilen silerning yéninglargha bérishqa
axir muyesser bolushqa hemishe ötünimen.
11 Chünki men silerni birer rohiy iltipatqa
ige qilish arqiliq mustehkemlesh üchün siler
bilen körüshüshke intayin teqezzamen; **12**
yeni, men aranglarda bolsam, bir-birimizning
étiqadidin özara teselli we ilham alalaymiz
démekchimen. **13** Qérindashlar, men silerning
shuni bilishinglarni xalaymenki, bashqa yerdiki
elliklerning arisida xizmitim méwe bergendek,
silerning aranglardimu xizmitimning méwe
bérishi üchün yéninglargha bérishni köp qétim
niyet qildim, lékin bügün'giche tosalghugha
uchrap kéliwatimen. **14** Men herqandaq
ademlerge, meyli Yunanliqlar we yat taipilerge,
danishmen we nadanlargha bolsun, hemmisige
qerzdarmen. **15** Shuning üchün imkaniyet
manga yar bersila men Rimdiki silergimu xush
xerwerni yetküzüp bayan qilishqa qizghinmen.
16 Chünki men Mesih toghrisidiki bu xush
xewerdin hergiz xijil bolmaymen! Chünki u
uninggha ishen'güchilirining hemmisini, aldi
bilen Yehudiylarni, andin kéyin Gréklerni
nijatqa érishtüridighan Xudaning küch-
qudritidur! **17** Chünki [xush xewerde] étiqadqa
asaslan'ghan, Xudaning birxil heqqaniyliqi
étiqad qilghuchilargha wehiy qilin'ghandur.
[Muqeddes yazmilarda] yézilghinidek: —
«Heqqaniy adem ishench-étiqadi bilen hayat
bolidu». **18** Chünki heqqaniyetsizlik bilen
heqiqetni basidighan insanlarning barliq
iplasliqigha we heqqaniyetsizlikige nisbeten
Xudaning qaratqan ghezipi ershtin ochuq wehiy
qilinmaqta. **19** Chünki insanlar Xuda toghrisida
bileleydighan ishlar ularning köz aldida turidu;
chünki Xuda hemmini ularghа ochuq körsitip
bergen **20** (chünki dunya apiride bolghandin
béri Xudaning közge körünmes özgichilikliri,
yeni menggülük qudriti we birdinbir Xuda
ikenliki Özi yaratqan mewjudatlar arqiliq
ochuq körülmekte, shundaqla buni chüshinip
yetkili bolidu. Shu sewebtin insanlar héch
bahane körsitelmeydu) **(aïdios g126)** **21** —
chünki insanlar Xudani bilsimu, uni Xuda
dep ulughlimidi, Uninggha teshekkür éytmidi;
eksiche, ularning oy-pikirliri bimene bolup,
nadan qelbi qarangghuliship ketti. **22** Özlirini
danishmen qilip körsetsimu, lékin eqilsiz bolup
chiqti; **23** chirimas Xudaning ulughluqining
ornigha chirip ölidighan ademzatqa, uchar-
qanatlargha, töt ayaghliq haywanlargha
we yer béghirlighuchilargha oxshaydighan
butlarni almashturup qoyghanidi. **24** Shunga
Xuda ularni qelbidiki shehwaniy heweslirі
bilen iplasliq qilishqa, shundaqla bir-birining
tenlirini nomusqa qaldurushqa qoyup berdi. **25**
Ular Xuda toghrisidiki heqiqetni yalghan'gha
aylandurdi, Yaratquchining ornigha yaritilghan
nersilerge choqunup, tawap-taet qilghanidi.
Halbuki, Yaratquchigha teshekkür-medhiye
menggüge oqulmaqta! Amin! **(aiōn g165)** **26** Mana

shuning üchün, Xuda ularni peskesh shehwaniy
heweslerge qoyup berdi. Hetta ayallarmu
tebiiy jinsiy munasiwetni gheyriy munasiwetke
aylandurdi; 27 shuningdek, erlermu ayallar
bilen bolidighan tebiiy jinsiy munasiwetlerni
tashlap, bashqa erlerge shehwaniy hewesler
bilen köyüp pishidighan boldi. Erler erler bilen
shermendilikke kirishti we netijide ularning
muxalip qilmishliri öz béshigha chiqti. 28
Ular Xudani bilishtin waz kéchishni layiq
körgenliki tallighanliqi üchün, Xuda ularni
buzuq niyetlerge we nalayiq ishlarni qilishqa
qoyup berdi. 29 Ular herxil heqqaniyetsizlik,
rezillik, nepsaniyetchilik, öchmenlikke chömüp,
hesetxorluq, qatilliq, jédelxorluq, mekkarliq we
herxil betniyetler bilen toldi. Ular ighwager,
30 töhmetxor, Xudagha nepretlinidighan,
kibirlik, maxtanchaq, chongchi, herxil
rezilliklerni oylap chiqiridighan, ata-anisining
sözini anglimaydighan, 31 yorutulmighan,
wediside turmaydighan, köyümsiz we rehimsiz
insanlardur. 32 Ular Xudaning shulargha
bolghan adil hökümini, yeni shundaq ishlarni
qilghuchilarning ölümge layiq ikenlikini éniq
bilsimu, bu ishlarni özliri qilipla qalmay, belki
shundaq qilidighan bashqilardin söyünüp
ularni alqishlaydu.

2 Emdi ey bashqilarning üstidin höküm
qilidighan insan, kim bolushungdin
qet'iynezer bahane körsitelmeysen; chünki
bashqilar üstidin qaysi ishta höküm qilsang,
shu ishta öz gunahingni békitisen. Chünki
ey hökümchi, sen özüngmu ulargha oxshash
ishlarni qiliwatisen. 2 Bizge melumki, Xudaning
undaq ishlarni qilghanlar üstidin höküm
chiqirishi [mutleq] heqiqetke asaslan'ghandur.
3 Shunga, i shundaq ishlarni qilghanlar üstidin
höküm chiqarghuchi, shundaqla shuninggha
oxshash ishlarni qilghuchi insan, özüng
Xudaning hökümidin qachalaymen dep xiyal
qilamsen? 4 Yaki Xudaning méhribanliqining
séni towa qilish yoligha bashlaydighanliqini
héch bilmey, uning méhribanliqi, keng
qorsaqliqi we sewr-taqitining molluqigha sel
qarawatamsen? 5 Eksiche, towa qilmaydighan
jahilliqing we tash yüreklikingdin, Xuda
adil hökümini ayan qilidighan ghezeplik
küni üchün sen öz béshinggha chüshidighan
ghezipini toplawatisen. 6 Xuda herkimge
öz emellirige yarisha ish köridu. 7 Yaxshi
ishlarni sewrchanliq bilen qilip, shan-sherep,
hörmet-éhtiram we baqiyliqni izdigenlerge
U menggülük hayat ata qilidu; (aiōnios g166) 8
lékin shexsiyetchilerge, heqiqetke ten bermey,
eksiche heqqaniyetsizlikke egeshkenlerge
ghezep-qehr yaghdurulidu; 9 yamanliq
qilidighan barliq jan igisige, aldi bilen
Yehudiylargha, andin Gréklerge külpet we
derd-elem chüshidu; 10 biraq, barliq yaxshiliq
qilghuchilargha, aldi bilen Yehudiylargha,
andin Gréklerge shan-sherep, hörmet-éhtiram
we aman-xatirjemlik teqdim qilinidu. 11 Chünki
Xudada ademning yüz-xatirisini qilish yoqtur.
12 — chünki Tewrat qanunini bilmey gunah
sadir qilghanlarning herbiri Tewrat qanunining
hökümige uchrimisimu, [eyibke uchrap] halak
bolidu; Tewrat qanunini bilip turup gunah
sadir qilghanlarning herbiri bu qanun boyiche
soraqqa tartilidu 13 (chünki Xudaning aldida
qanunni anglighanlar emes, belki qanun'gha
emel qilghuchilar heqqaniy hésablinidu. 14
Chünki Tewrat qanunini bilmeydighan ellikler
tebiiy halda bu qanun'gha uyghun ishlarni
qilsa, gerche bu qanundin xewersiz bolsimu,
Tewrat qanuni ularda körün'gen bolidu. 15
Ularning bu qilghanliri öz qelblirige qanun
teleplirining pütüklük ikenlikini körsitidu;
shuningdek, ularning wijdanlirimu özlirige
heqiqetning guwahchisi bolup, oy-pikirliri
özini eyibleydu yaki özini aqlaydu) 16 — men
yetküzüp kéliwatqan bu xush xewerge asasen
Xudaning Eysa Mesih arqiliq insanlarning
qelbide pükken mexpiy ishlar üstidin höküm
chiqiridighan künide [yuqirida éytilghan ishlar
choqum yüz béridu]. 17 Senchu, eger özüngni
Yehudiy dep atap, Tewrat qanunigha ümid
baghlap, Xudagha tewemen dep maxtansang,
18 qanundin öginip uning iradisini bilip, ésil
bilen pesni perq etken bolsang, 19 Tewrat
qanunidin bilim we heqiqetning jewhirige
ige boldum dep qarap, özüngni korlargha
yol bashlighuchi, qarangghuda qalghanlargha

mayak, nadanlargha ögetküchi, gödeklerge
ustaz dep ishen'gen bolsang — 21 emdi
sen bashqilargha telim bérisenu, özüngge
bermemsen? Oghriliq qilmanglar dep wez
éytisenu, özüng oghriliq qilamsen? 22 «Zina
qilmanglar» — dep wez éytiysenu, özüng
zina qilamsen? Butlardin nepretlinisenu,
özüng butxanilardiki nersilerni bulang-
talang qilamsen? 23 Tewrat qanuni bilen
maxtinisenu, özüng shu qanun'gha xilapliq
qilip, Xudagha dagh keltüremsen?! 24
Xuddi [muqeddes yazmilarda] yézilghinidek:
«Silerning qilmishinglar tüpeylidin Xudaning
nami taipiler arisida kupurluqqa uchrimaqta».
25 Tewrat qanunigha emel qilsang, xetne
qilin'ghiningning ehmiyiti bolidu, lékin
uninggha xilapliq qilsang, xetne qilin'ghining
xetne qilinmighandek hésablinidu. 26 Emdi
xetnisizler qanunning teleplige emel qilsa,
gerche xetnisiz bolsimu, Xuda teripidin xetnilik
hésablanmamdu? 27 Tewrat qanun desturidin
xewerdar we xetnilik turuqluq qanun'gha
xilapliq qilghuchi, i Yehudiy, qanun'gha emel
qilidighan jismaniy xetnisizler teripidin séning
gunahing üstidin höküm chiqiriliwatmamdu?
28 Chünki sirtqi körünüshi Yehudiy bolsila
uni [heqiqiy] Yehudiy dégili bolmaydu, sirtqi
jehettiki jismaniy xetninimu [heqiqiy] xetne
dégili bolmaydu, 29 rohida Yehudiy bolghini
[heqiqiy] Yehudiydur; uning xetne qilin'ghini
xetne qanun desturi arqiliq emes, belki qelbide,
Rohtindur. Bundaq kishining teriplinishi
insanlar teripidin emes, belki Xuda teripidin
bolidu.

3 Undaqta, Yehudiy bolghanning Yehudiy
emestin néme artuqchiliqi bar? Xetnilik
bolghanning néme paydisi bar? 2 Emeliyette,
ularning her jehettin köp artuqchiliqi bar.
Birinchidin, Xudaning bésharetlik sözliri
Yehudiylargha amanet qilin'ghan. 3 Emdi
gerche ulardin beziliri ishenchsiz chiqqan
bolsimu, buninggha néme bolatti? Ularning
ishenchsizliki Xudaning ishenchliklikini yoqqa
chiqiriwétermu? 4 Hergiz undaq qilmaydu!
Xuda rastchil hésablinip, hemme adem
yalghanchi hésablansun! Xuddi [muqeddes
yazmilarda Xuda heqqide] yézilghinidek: —
«Sözligininghde adil dep ispatlan'ghaysen,
Shikayetke uchrighiningda ghelibe qilghaysen».
5 Lékin bizning heqqaniysizliqimiz arqiliq
Xudaning heqqaniyliqi téximu éniq körsitilse,
buninggha néme deymiz? Heqqaniysizliq üstige
ghezep tökidighan Xudani heqqaniy emes
deymizmu (men insanche sözleymen)? 6
Mundaq déyishke hergiz bolmaydu! Eger undaq
bolsa, Xuda alemni qandaq soraqqa tartidu?
7 [Beziler yene]: «Méning yalghanchilqimdin
Xudaning heqiqetliki téximu ochuq qilinsa,
shundaqla ulughluqi téximu yorutulsa, emdi
men yene néme üchün gunahkar dep qarilip
soraqqa tartilimen?» [déyishi mumkin]. 8
Undaq bolghanda némishqa (beziler bizge
töhmet chaplimaqchi bolup, geplirimizni
buriwetkendek) «Yamanliq qilayli, buningdin
yaxshiliq chiqip qalar» — déyishke bolmaydu?
Bundaq dégüchilerning jazalinishi heqliqtur!
9 Emdi néme déyish kérek? Biz [Yehudiylar]
[Yehudiy emeslerdin] üstün turamduq? Yaq,
hergiz! Chünki biz yuqurida Yehudiylar
bolsun, Grékler bolsun hemmisining gunahning
ilkide ikenlikini ispatlap eyibliduq. 10
Derweqe, muqeddes yazmilarda yézilghinidek:
— «Heqqaniy adem yoq, hetta birimu
yoqtur, 11 Yorutulghan kishi yoqtur, Xudani
izdiginimu yoqtur. 12 Hemme adem yoldin
chetnidi, Ularning barliqi erzimes bolup
chiqti. Méhribanliq qilghuchi yoq, hetta
birimu yoqtur. 13 Ularning géli échilghan
qebridek sésiqtur, Tilliri kazzapliq qilmaqta;
Kobra yilanning zehiri lewliri astida turidu;
14 Ularning zuwani qarghash hem zerdige
tolghan. 15 «Putliri qan toküshke aldiraydu;
16 Barghanla yéride weyranchiliq we pajielik
ishlar bardur. 17 Tinchliq-aramliq yolini
ular héch tonughan emes». 18 «Ularning
neziride Xudadin qorqidighan ish yoqtur». 19
Tewrattiki barliq sözlerning Tewrat qanuni
astida yashaydighanlargha qarita éytilghanliqi
bizge ayan. Bularning meqsiti, her insanning
aghzi bahane körsitelmey tuwaqlinip, pütkül
dunyadikiler Xudaning soriqida eyibkar iken
dep ayan qilinsun, dégenliktur. 20 Shunga,

héchqandaq et igisi Tewrat-qanunigha emel
qilishqa intilishliri bilen [Xudaning] aldida
heqqaniy hésablanmaydu; chünki Tewrat
qanuni arqiliq insan öz gunahini tonup yétidu.
21 Biraq, hazir qanun yoli bilen emes, belki
Xudaning Özidin kelgen birxil heqqaniyliq
ashkarilandi! Bu xil heqqaniyliqqa qanunning
özi we peyghemberlerning [yazmilirimu]
guwahliq bergendur; 22 yeni, Xudaning Eysa
Mesihning ishench-sadaqetliki arqiliq étiqad
qilghuchilarning hemmisining ichige hem
üstige yetküzidighan heqqaniyliqidur! Bu
ishta ayrimchiliq yoqtur 23 (chünki barliq
insanlar gunah sadir qilip, Xudaning shan-
sheripige yételmey, uningdin mehrum boldi)
24 Chünki étiqadchilarning hemmisi Mesih
Eysada bolghan nijat-hörlük arqiliq, [Xudaning]
méhir-shepqiti bilen bedelsiz heqqaniy
qilinidu. 25 Xuda Uni gunahlarning jazasini
kötürgüchi kafaret qurbanliqi süpitide teyinlidi;
[insanlarning] Uning [qurbanliq] qénigha
ishench baghlishi bilen [qurbanliq] inawetliktur.
Xuda bu arqiliq burunqi zamandikilerning
sadir qilghan gunahlirigha sewr-taqetlik
bolup, jazalimay ötküzüwétishining adilliq
ikenlikini körsetti. 26 Buninggha oxshash
bu [qurbanliq] arqiliq U hazirqi zamanda
bolghan heqqaniyliqinimu körsetken. Shundaq
qilip U Özining hem heqqaniy ikenlikini
hem Eysaning étiqadida bolghuchini heqqaniy
qilghuchi ikenlikinimu namayan qildi. 27 Undaq
bolsa, insanning néme maxtan'ghuchiliki bar?
Maxtinish yoq qilindi! — Néme prinsipqa
asasen? Qanun'gha intilish prinsipi bilenmu? —
Yaq! «Étiqad» prinsipi bilen! 28 Chünki «Insan
Tewrat qanunigha emel qilishqa intilishliri bilen
emes, belki étiqad bilen heqqaniy qilinidu»
dep hésablaymiz! 29 Ejeba, Xuda peqetla
Yehudiylarningla Xudasimu? U ellerningmu
Xudasi emesmu? Shundaq, u ellerningmu
Xudasidur. 30 Xuda bolsa birdur, U xetne
qilin'ghanlarni étiqad bilen hemde xetne
qilinmighanlarnimu étiqad bilen heqqaniy
qilidu. 31 Emdi étiqad prinsipi bilen Tewrat
qanunini bikar qiliwétimizmu? Yaq, del buning
eksiche, uni küchke ige qilimiz.

4 Undaqta, biz [Yehudiylarning] jismaniy
jehettiki atimiz Ibrahimning érishkini
toghrisida néme deymiz? 2 Eger Ibrahim
emelliri bilen heqqaniy dep jakarlan'ghan
bolsa, uningda maxtan'ghudek ish bolatti
(beribir Xudaning aldida uning maxtinish
heqqi yoq idi). 3 Chünki muqeddes yazmilarda
néme déyilgen? — «Ibrahim Xudagha étiqad
qildi; Bu uning heqqaniyliqi hésablandi»
déyilidu. 4 Ishligüchige bérilidighan heq
«méhir-shepqet» hésablanmaydu, belki birxil
«qerz qayturush» hésablinidu. 5 Biraq, héch
ish-emel qilmay, peqet nomussiz gunahkarlarni
heqqaniy qilghuchi Xudagha étiqad qilidighan
kishining bolsa, uning étiqadi heqqaniyliq
dep hésablinidu! 6 Xuda qilghan emellirige
qarimay, heqqaniy dep hésablighan kishining
bexti toghruluq Dawut [peyghembermu]
mundaq dégen: — 7 «Itaetsizlikliri kechürüm
qilin'ghan, Gunahliri yépilghan kishi
némidégen bextliktur! 8 Perwerdigar
gunahliri bilen héch hésablashmaydighanlar
némidégen bextliktur!». 9 Emdi bext yalghuz
xetne qilin'ghanlarghila mensup bolamdu,
yaki xetne qilinmighanlarghimu mensup
bolamdu? Chünki: «Ibrahimning étiqadi uning
heqqaniyliqi dep hésablandi» dewatimiz.
10 Heqqaniyliq qandaq ehwalda uninggha
hésablandi? Xetne qilinishtin ilgirimu yaki
xetne qilinishtin kéyinmu? U xetne qilin'ghan
halda emes, belki xetne qilinmighan halda
hésablandi! 11 Uning xetnini qobul qilghini
bolsa, uni xetne qilinishtin burunla étiqadi
arqiliq ige bolghan heqqaniyliqqa möhür
belgisi süpitide bolghanidi. Démek, u xetnisiz
turup Xudagha étiqad qilghuchilarning
hemmisining atisi boldi — ularmu [étiqadi
bilen] heqqaniy hésablinidu! 12 U yene
xetne qilin'ghanlarningmu atisidur; démek,
xetne qilin'ghan bolushi bilen tengla
xetne qilinmighan waqtidimu étiqadliq yol
mangghan atimiz Ibrahimning izlirini bésip
mangghanlarningmu atisi bolghandur. 13
Chünki [Xudaning] Ibrahimgha we neslige
dunyagha mirasxor bolush toghrisidiki wede
bérishi Ibrahimning Tewrat qanunigha emel

qilishqa intilginidin emes, belki étiqadtin
bolghan heqqaniyliqtin kelgen. 14 Chünki eger
qanun'gha intilidighanlar mirasxor bolidighan
bolsa étiqad bikar nerse bolup qalatti, Xudaning
wedisimu yoqqa chiqirilghan bolatti. 15 Chünki
Tewrat qanuni [Xudaning] ghezipini élip
kélidu; chünki qanun bolmisa, itaetsizlik
dégen ishmu bolmaydu. 16 Shuning üchün,
Xudaning wedisining [peqet] Öz méhir-shepqiti
arqiliq emelge ashurulushi üchün, u étiqadqila
asaslinidu. Buning bilen u wede Ibrahimning
barliq ewladlirigha, peqet Tewrat qanuni astida
turidighanlarghila emes, belki Ibrahimche
étiqad qilghuchilarning hemmisigimu kapaletlik
qilin'ghan. Chünki muqeddes yazmilarda:
«Séni nurghun qowmning atisi qildim» dep
yézilghinidek, Ibrahim hemmimizning atisidur.
Derheqiqet, u ölüklerni tirildüridighan, mewjut
bolmighanni bar dep mewjut qilidighan, özi
étighad baghlighan Xuda aldida hemmimizning
atisi boldi. 18 Héchqandaq ümid qalmisimu u
yenila ümidte étiqad qildi we shuning bilen
uninggha: «Séning nesling [san-sanaqsiz]
bolidu» dep aldin éytilghandek nurghun
qowmning atisi boldi. 19 U yüz yashqa yéqinlap,
ténini ölgen hésablisimu, shundaqla ayali
Sarahningmu baliyatqusini öldi dep qarisimu,
yenila étiqadta ajizlashmidi; 20 Xudaning
wedisige nisbeten étiqadsizliq qilip héch
ikkilenmidi, eksiche u étiqadi arqiliq kücheytildi
we Xudani ulughlidi, 21 «U némini wede qilghan
bolsa shuni emelge ashurush qudritige Igidur»
dep toluq ishendürüldi. 22 Shuning bilen bu
«uning heqqaniyliqi hésablandi». 23 Bu, «Uning
heqqaniyliqi hésablandi» dégen söz yalghuz
uning üchünla emes, 24 belki Rebbimiz Eysani
ölümdin tirildürgen Xudagha étiqad qilishimiz
bilen heqqaniy hésablinidighan bizler üchünmu
yézilghan; 25 [Mesih] bolsa itaetsizliklirimiz
üchün pida yoligha tapshuruldi we heqqaniy
qilinishimiz üchün tirildürüldi.

5 Shunga étiqad bilen heqqaniy qilin'ghan
ikenmiz, Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq Xuda
bilen inaq munasiwette bolimiz. 2 U arqiliq
étiqad yolida bizni ching turghuzidighan bu
méhir-shepqitining ichige kirish hoquqigha
muyesser bolduq, shuningdek Xudaning shan-
sheripige baghlighan ümidimizdin shad-xuram
bolimiz. 3 Shundaq bolupla qalmay, müshkül
ehwallar ichide shadlinimiz; chünki müshküllük
sewrchanliqni, sewrchanliq chidamliqni,
chidamliq ümidni élip kélidu, dep bilimiz. 5
We bu ümid bizni yerge qaritip qoymaydu,
chünki bizge ata qilin'ghan Muqeddes Roh
arqiliq Xudaning méhir-muhebbiti alliburun
qelbimizge quyulup éship tashti. 6 Chünki
biz peqet amalsiz qalghinimizda, Mesih biz
ixlassizlar üchün [Xuda] békitken waqitta özini
pida qildi. 7 Birsining heqqaniy adem üchün
jénini pida qilishi nahayiti az uchraydighan ish;
bezide yaxshi adem üchün birsi pida bolushqa
jür'et qilishimu mumkin; 8 lékin Xuda Öz méhri-
muhebbitini bizge shuningda körsitiduki, biz
téxi gunahkar waqtimizda, Mesih biz üchün
jénini pida qildi. 9 Hazir biz Uning qéni
bilen heqqaniy qilin'ghan ikenmiz, emdi U
arqiliq [kélidighan] ghezeptin qutulushimiz
téximu jezmendur. 10 Chünki burun Xudagha
düshmen bolghan bolsaqmu, Oghlining ölümi
arqiliq bizni Uning bilen inaqlashturghan
yerde, Uning bilen inaqlashturulghandin kéyin,
emdi [Oghlining] hayati arqiliq biz téximu
qutuldurulmamduq?! 11 Buning bilenla qalmay,
hazir biz Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq Xuda
bilen inaqlashturulduq, U arqiliqmu Xudaning
Özidin shadlinimiz. 12 Shuningdek, gunahning
dunyagha kirishi birla adem arqiliq boldi,
ölümning dunyagha kirishi gunah arqiliq boldi;
shuning bilen gunah arqiliq ölüm hemme
ademge tarqaldi; chünki hemme adem gunah
sadir qildi 13 (chünki Tewrat qanunidin ilgirimu
gunah dunyada bar idi, elwette; halbuki,
qanun bolmisa gunahning hésabi élinmaydu.
14 Shundaqtimu, ölüm Adem'ata waqtidin
Musa peyghember waqtighiche insanlarghimu
höküm sürdi; ular gerche Adem'atining sadir
qilghan itaetsizlikidek gunah sadir qilmighan
bolsimu, bu insanlarmu ölüm hökümidin xaliy
bolmidi). Adem'atining özi — kéyin kélidighan
Mesihning bir bésharetlik ülgsidur;' 15 halbuki,
[Xudaning] shapaetlik sowghiti Adem'atining
itaetsizlikining pütünley eksidur. Chünki

birla ademning itaetsizliki bilen nurghun
adem ölgen bolsa, emdi Xudaning méhir-
shepqiti we shuningdek birla adem, yeni
Eysa Mesihning méhir-shepqiti arqiliq kelgen
sowghat éship-tésh turghachqa, nurghun
ademge yetküzülüp téximu zor netije hasil
qildi! 16 Shu shapaetlik sowghatning netijisi
bolsa, shu bir ademning gunahining aqiwitige
pütünley oxshimaydu. Chünki bir ademning
bir qétim ötküzgen itaetsizlikidin chiqarghan
höküm insanlarni gunahkar dep békitken
bolsimu, emma shu shapaetlik sowghat bolsa
köpligen kishilerning nurghun itaetsizlikliridin
«heqqaniy qilinish»qa élip baridu. 17 Emdi bir
ademning itaetsizliki tüpeylidin, ene shu bir
adem arqiliq ölüm hökümran bolghan yerde,
[Xudaning] mol méhir-shepqitini, shundaqla
heqqaniyliq bolghan shapaetlik sowghitini
qobul qilghanlar bir adem, yeni shu Eysa Mesih
arqiliq hayatta shunche ghalibane hökümranliq
qilghuchilar bolmamdu! 18 Shunga, bir qétimliq
itaetsizlik tüpeylidin barliq insanlar gunahning
jazasigha mehkum qilin'ghan bolsa, oxshashla
bir qétimliq heqqaniy emel bilen hayatliq élip
kélidighan heqqaniyliq pütkül insanlargha
yetküzülgen. 19 Bir ademning bir qétimliq
itaetsizliki arqiliq nurghun kishiler derweqe
gunahkar qilinip békitilgendek, bir ademning
bir qétimliq itaetmenliki bilenmu nurghun
kishiler heqqaniy qilinip békitilidu. 20 Emdi
Tewrat qanuni insanning itaetsizlikliri köprek
ashkarlinip bilinsun dep kirgüzülgenidi. Lékin
gunah qeyerde köpeygen bolsa, [Xudaning]
méhir-shepqitimu shu yerde téximu éship
tashti. 21 Shuningdek, gunah [insaniyetning]
üstidin hökümranliq qilip [ularni] ölümge
élip barghinidek, [Xudaning] méhir-shepqiti
heqqaniyliqqa asaslinip hökümranliq qilip,
insanni Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq menggülük
hayatliqqa érishtüridu. (aiōnios g166)

6 Undaqta, néme dégülük? Xudaning méhir-
shepqiti téximu ashsun dep gunah
ichide yashawéremduq? 2 Yaq, hergiz!
Gunahqa nisbeten ölgen bizler qandaqmu
uning ichide yashawérimiz? 3 Yaki siler
bilmemsiler? Herqaysimiz Mesih Eysagha
kirishke chömüldürülgen bolsaq, Uning ölümi
ichige chömüldürülduq? 4 Biz chömüldürüsh
arqiliq Uning ölümi ichige kirip, Uning bilen
bille kömülduq; buning meqsiti, Mesih Atining
shan-sheripi arqiliq ölümdin tirilginidek,
bizningmu yéngi hayatta méngishimiz
üchündur. 5 Chünki [Mesihning] ölümige
oxshash bir ölümde Uning bilen birge
baghlan'ghanikenmiz, emdi biz choqum Uning
tirilishige oxshash bir tirilishtimu Uning bilen
birge bolimiz. 6 Shuni bilimizki, gunahning
makani bolghan ténimiz kardin chiqirilip,
gunahning qulluqida yene bolmasliqimiz
üchün, «kona adem»imiz Mesih bilen bille
kréstlinip ölgen 7 (chünki ölgen kishi
gunahtin xalas bolghan bolidu). 8 Mesih
bilen bille ölgen bolsaq, uning bilen teng
yashaydighanliqimizghimu ishinimiz. 9 Chünki
Mesihning ölümdin tirilgendin kéyin qayta
ölmeydighanliqi, ölümning emdi Uning üstidin
yene hökümranliq qilalmaydighanliqi bizge
melum. 10 Chünki Uning ölümi, U gunahni bir
terep qilish üchün peqet bir qétimliq öldi; Uning
hazir yashawatqan hayati bolsa, U Xudagha
yüzlinip yashawatqan hayattur. 11 Shuninggha
oxshash, silermu özünglarni gunahqa nisbeten
ölgen, emma Mesih Eysada bolup Xudagha
yüzlinip tirik dep hésablanglar. 12 Shunga
gunahning ölidighan téninglarda hökümranliq
qilishigha yol qoymanglar, uning rezil arzu-
heweslirige boysunmanglar, 13 shuningdek
téninglarning héch ezasini heqqaniyetsizliqqa
qoral qilip gunahqa tutup bermenglar. Eksiche,
ölümdin tirildürülgenlerdek, özünglarni
Xudagha atanglar hemde téninglardiki
ezalarni heqqaniyetning qorali qilip Xudagha
atanglar. 14 Gunah silerning üstünglargha héch
hökümranliq qilmaydu; chünki siler Tewrat
qanunining astida emes, belki Xudaning méhir-
shepqiti astida yashawatisiler. 15 Undaqta,
qandaq qilish kérek? Qanunning astida
emes, méhir-shepqet astida bolghanliqimiz
üchün gunah sadir qiliwersek bolamdu? Yaq,
hergiz! 16 Özliringlarni itaetmen qullardek
birige tutup bersenglar, shu kishining quli
bolghanliqinglarni bilmemsiler — yaki ölümge

élip baridighan gunahning qulliri, yaki
Xuda aldida heqqaniyliqqa élip baridighan
itaetmenlikning qulliri bolushunglar muqerrer?
17 Xudagha teshekkür! Burun gunahning
quli bolghansiler, biraq [Mesihning] telimige
bashlinip, bu telim körsetken nemunige chin
dilinglardin itaet qildinglar. 18 Siler gunahning
küchidin qutuldurulup, heqqaniyliqning qulliri
boldunglar. 19 Etliringlar ajiz bolghachqa,
silerge insanche sözlewatimen: — ilgiri
siler ten ezayinglarni napak ishlargha we
exlaqsizliqqa qullardek tutup bérishinglar
bilen téximu exlaqsizliqlarni qilghandek, emdi
hazir ten-ezaliringlarni pak-muqeddeslikke
bashlaydighan heqqaniyliqqa qullardek tutup
béringlar. 20 Siler gunahning qulliri bolghan
waqtinglarda, heqqaniyliqning ilkide emes
idinglar. 21 Hazir nomus dep qarighan burunqi
ishlardin shu chaghda siler zadi qandaq méwe
kördünglar? U ishlarning aqiwéti ölümdür.
22 Biraq, hazir siler gunahtin erkin qilinip,
Xudaning qulliri bolghan ikensiler, silerde
özünglarni pak-muqeddeslikke élip baridighan
méwe bar, uning netijisi menggülük hayattur.
(aiōnios g166) 23 Chünki gunahning ish heqqi
yenila ölümdur, biraq Xudaning Rebbimiz Mesih
Eysada bolghan sowghiti bolsa menggülük
hayattur. (aiōnios g166)

7 I qérindashlar, men hazir Tewrat qanunini
bilgenlerge sözlewatimen; siler qanunning
peqet hayat waqtidila insan üstige hökümran
bolidighanliqini bilmemsiler? 2 Mesilen, éri
bar ayal, éri hayatla bolidiken, qanun boyiche
érige baghlan'ghan; lékin éri ölüp ketse,
[özini érige baghlighan] nikah qanunidin azad
qilinidu. 3 Shuning üchün, bu ayal éri hayat
waqtida bashqa bir erge baghlansa, zinaxor
ayal dep atilidu. Lékin éri ölüp ketse, u [nikah]
qanunidin erkin bolidu; shu chaghda bashqa
bir erge tegse, zina qilghan bolmaydu. 4 Xuddi
shuningdek, qérindashlar, siler Eysa Mesihning
[qurbanliq] téni arqiliq Tewrat qanunigha
nisbeten öldünglar. Buning meqsiti silerning
bashqa birsige, yeni ölümdin Tirilgüchige
baghlinishinglar we shuning bilen Xudagha
méwe bérishinglardin ibarettur. 5 Chünki biz
«et»ning ilkide waqtimizda, Tewrat qanuni
gunahning arzu-heweslirini téximu qozghap,
ténimizdiki ezalarda ölümge élip baridighan
méwini chiqarghanidi; 6 lékin, hazir biz
Tewrat qanunining ilkidin erkin bolduq. Chünki
özimizni boghup turidighan bu qanun'gha
nisbeten ölgen bolup, qanunning desturining
kona yolida emes, belki Rohning yéngi yolida
[Xudaning] qulluqida bolimiz. 7 Undaqta néme
dégülük? Tewrat qanunining özi gunahmu?
Hergiz undaq emes! Derweqe, qanunning
körsetmiliri bolmisa, gunahning néme ikenlikini
bilmeyttim. Qanun «nepsaniyetchilik qilma»
démigen bolsa, nepsaniyetchilikning néme
ikenlikini bilmigen bolattim. 8 Lékin gunah
qanunning emri arqiliq purset tépip, ichimde
herxil nepsaniyetchiliklerni qozghidi. Tewrat
qanuni bolmisa, gunahmu ölüktek jansiz
bolatti. 9 Bir chaghlarda qanunning sirtida
yashighinimda hayat idim, lékin qanun emrini
bilishim bilenla, gunahmu janlinip, méni ölümge
élip bardi. 10 Eslide kishige hayatliq élip kelsun
dep buyrulghan qanunning emri eksiche manga
ölüm élip keldi. 11 Chünki gunah qanunning
emri bilen hujum pursitini tépip, méni azdurdi
we emr arqiliq méni öltürdi. 12 Buningdin
qarighanda qanun heqiqeten pak-muqeddestur,
uning emrimu muqeddes, toghra-adaletlik we
yaxshidur. 13 Undaqta, yaxshi bolghini manga
ölüm boldimu? Hergiz undaq emes! Belki,
gunahning qewetla qebih ikenliki emr arqiliq
ochuq ashkarilinishi üchün, bu yaxshi emrning
wasitisi bilen gunah mende ölüm peyda qildi.
14 Tewrat qanunining «rohqa tewe» ikenlikini
bilimiz. Biraq men bolsam «etke tewe»durmen,
démek gunahqa quldek sétilghanmen. 15 Chünki
néme qiliwatqinimni özümmu bilmeymen.
Chünki özüm niyet qilghan ishlarni qilmaymen;
eksiche, nepretlinidighinimni qilimen. 16
Lékin eger özüm xalimighan ishlarni qilsam,
özüm qanunning yaxshi ikenlikini étirap
qilghan bolimen. 17 Shundaq iken, bu ishlarni
men emes, belki ichimde mewjut bolghan
gunah qilduridu. 18 Ichimde, yeni méning
etlirimde héch yaxshiliqning mewjut emeslikini
bilimen; chünki yaxshiliq qilish niyitim bar

bolsimu, uni qilalmaymen. 19 Shuning üchün
özüm xalighan yaxshiliqni qilmay, eksiche
xalimighan yamanliqni qilimen. 20 Özüm
niyet qilmighan ishni qilsam, buni qilidighan
men emes, belki ichimde makan qilghan
gunahtur. 21 Buningdin özümdiki shundaq
bir qanuniyetni bayqaymenki, yaxshiliqni
qilmaqchi bolghinimda, yamanliq haman
ichimde manga hemrah bolidu. 22 Qelbimde
Xudaning qanunidin söyünimen; 23 biraq
ténimdiki ezalirimda bashqa bir qanuniyetni
sézimen. Bu qanuniyet qelbimdiki qanun bilen
jeng qilip, méni ténimdiki ezalirimdiki gunah
sadir qildurghuchi qanuniyetke esir qilidu. 24
Némidégen derdmen ademmen-he! Ölümge
élip baridighan bu ténimdin kimmu méni
qutquzar? 25 Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq
Xudagha teshekkür bolsun! Shundaq qilip,
qelbim bilen Xudaning qanunigha itaet qilimen,
lékin etlirimde gunah sadir qildurghuchi
qanuniyetke itaet qilimen.

8 Xulasilisaq, Mesih Eysada bolghanlar
gunahning jazasigha mehkum bolmaydu. 2
Chünki Mesih Eysada bolghan hayatliqni bexsh
étidighan Rohning qanuniyiti ademni gunahqa
we ölümge élip baridighan qanuniyettin silerni
xalas qildi. 3 Chünki [gunahliq] et élip kélidighan
ajizliq tüpeylidin Tewrat qanuni qilalmighanni
Xudaning Özi [qildi]; U Öz Oghlini gunahkar etlik
qiyapette gunahni bir terep qilishqa ewetip,
ettiki mewjut gunahni [ölümge] mehkum
qiliwetti; 4 buning bilen [muqeddes] qanunning
heqqaniy telipi etke egeshmeydighan, belki
Rohqa egiship mangidighan bizlerde emelge
ashurulidu. 5 Chünki etke boysunidighanlar
etke xas ishlarning oyida yüridu; Muqeddes
Rohqa boysunidighanlar bolsa, shu Rohqa
ait ishlarning oyida yüridu. 6 Ettiki
oy-niyetler ademni ölümge élip baridu;
Muqeddes Rohqa ait oy-niyetler hayatliq
we xatirjem-amanliqtur; 7 chünki ettiki oy-
niyetler Xudagha düshmenliktur; chünki et
Xudaning qanunigha boysunmaydu hem hetta
uninggha boysunushi mumkin emes; 8 ette
bolghanlar Xudani xursen qilalmaydu. 9
Emma silerge kelsek, peqet Xudaning Rohi
derweqe ichinglarda yashawatqan bolsa, siler
ette emes, belki Rohta yashaysiler. Emma
Mesihning Rohigha ige bolmighan adem bolsa,
u Mesihke mensuplardin emes. 10 Lékin
Mesih qelbinglarda bolsa, téninglar gunah
tüpeylidin ölümning ilkide bolsimu, heqqaniyliq
tüpeylidin rohinglar hayattur. 11 Halbuki, ölgen
Eysani ölümdin Tirildürgüchining Özidiki Roh
silerde yashisa, Mesihni ölümdin tirildürgüchi
qelbinglarda yashawatqan Rohi arqiliq ölidighan
téninglarnimu hayati küchke ige qilidu. 12
Shuning üchün, qérindashlar, biz etke qerzdar
emes, yeni uninggha egiship yashashqa qerzdar
emesmiz. 13 Chünki etke egiship yashisanglar,
halak bolisiler; lékin Muqeddes Rohqa tayinip
ettiki qilmishlarni ölümge mehkum qilsanglar,
yashaysiler. 14 Chünki kimlerki Xudaning
Rohining yétekchilikide yashisa, shularning
hemmisi Xudaning perzentliridur. 15 Chünki
siler qobul qilghan roh qulluqqa ait emes,
shundaqla silerni qayta qorqunchqa salghuchi
birxil roh emes, belki siler oghulluqqa
élip baridighan Rohni qobul qilghansiler; U
arqiliq «Abba, ata!» dep nida qilimiz. 16
Roh bizning öz rohimiz bilen bille bizning
Xudaning baliliri ikenlikimizge guwahliq
béridu. 17 Xudaning baliliri ikenmiz, emdi
mirasxorlarmu bolimiz — Xudaning mirasxorliri
hemde Mesih bilen teng mirasxor bolimiz
— peqetla uning bilen teng azab-oqubet
tartsaqla, uning bilen shan-shereptin teng
behrimen bolimiz. 18 Chünki men hazirqi azab-
oqubetlerning kelgüside bizde ashkarilinidighan
shan-shereplerge héch sélishturghuchiliqi
yoq dep hésablaymen. 19 Chünki pütkül
kainat Xudaning oghullirining ayan qilinishini
intizarliq bilen kütmekte. 20 Chünki yaritilghan
kainat [Xudaning] [leniti astida qélip],
bimenilikke chöktürüldi. Bu, kainatning öz
ixtiyari bilen emes, belki uni chöktürgüchining
iradisi bilen boldi we shundaq ümidi bilen
boldiki, kainat özimu chirishtin bolghan
qulluqtin qutquzulup, Xudaning perzentlirige
béghishlinidighan shan-sherepke tewe bolghan
hörlükke érishtürülüshtin ibaret idi. 22
Chünki pütkül kainatning hazirghiche nale-

peryad kötürüp, tughut tolghiqining azabini
birlikte tartiwatqanliqini bilimiz. 23 Yalghuz
kainat emes, hetta bizmu, yeni [muqeddes]
Rohning tunji chiqarghan méwisidin behrimen
bolghan bizlermu dilimizda nale-peryad
kötürmektimiz hemde [Xudaning] oghulliri
süpitide qobul qilinishimizni, yeni ténimizning
nijatning hörlükige chiqirilishini intizarliq bilen
kütmektimiz. 24 Biz ümidke baghlan'ghachqa
tquzulghanikenmiz. Lékin ümid qilin'ghan nerse
körülgen bolsa, u yene ümid bolamdu? Kimmu
köz aldidiki nersini ümid qilsun? 25 Biraq,
téxi körmiginimizge ümid baghlighanikenmiz,
uni sewrchanliq bilen kütüshimiz kérektur. 26
Shuningdek, insaniy ajizliqimizda [Muqeddes]
Roh kélip bizge yardem qilidu; chünki qandaq
dua qilishimiz kéreklikini bilmeymiz. Lékin
Rohning Özi ipadiligüsiz nale-peryad bilen
biz üchün [Xudaning aldida] turup dua-
tilawet qilmaqta. 27 Insanlarning qelbini
inchikilep közitip Qarighuchi bolsa, [Muqeddes]
Rohning oy-niyetlirining néme ikenlikini bilidu;
chünki U Xudaning iradisi boyiche muqeddes
bendiliri üchün [Xudaning aldida] dua qilip
ötünmekte. 28 Shundaqla shuni bilimizki, pütkül
ishlar Xudani söyidighanlarning, yeni uning
meqset-muddiasi boyiche chaqirilghanlarning
bext-berikitige birlikte xizmet qilmaqta. 29
Chünki Xuda aldin könglige pükkenkishilerni,
ularning kelgüside Öz Oghlining obrazigha
oxshash bolidighinini, Oghlining nurghun
qérindashliri arisidiki tunji oghli bolidighinini
aldin belgiligen. 30 Aldin békitken kishilerni
U chaqirdi, chaqirghan kishilerni U heqqaniy
qildi; heqqaniy qilghanlargha U shan-sherep
ata qildi. 31 Undaqta, bu ishlargha yene
néme deyli? Xuda biz terepte turghaniken,
kimmu bizge qarshi chiqalisun?! 32 Öz
Oghlinimu ayimay, Uni hemmimiz üchün
pida yoligha tapshurghan [Xuda], Uninggha
qoshup hemmini bizge shertsiz ata qilmay
qalarmu? 33 Kimmu Xudaning tallighanliri
üstidin shikayet qilalisun?! Xuda heqqaniy
qilghan yerde, 34 kimmu gunahqa mehkum
qilalisun? Ölgen, shundaqla tirilgen we
Xudaning ong yénida turuwatqan, hemde
biz üchün [Xudaning aldida] turup dua-
tilawet qiliwatqan Mesih shundaq qilarmu?!
35 Kim bizni Mesihning méhir-muhebbitidin
ayriwételisun? Japa-musheqqetmu, derd-
elemmu, ziyankeshlikmu, acharchiliqmu,
yalingachliqmu, xéyim-xetermu yaki qilichmu?
36 [Muqeddes yazmilarda] éytilghinidek: — «Séni
dep kün boyi qirilmaqtimiz, Boghuzlinishni
kütüp turghan qoylardek hésablanmaqtimiz».
37 Biraq bizni Söygüchige tayinip bularning
hemmiside ghaliplarning ghalipi bolmaqtimiz;
38 Shuninggha qet'iy qayil qilindimki, meyli
ölüm bolsun hayatliq bolsun, perishtiler bolsun
jin-sheytan hökümranlar bolsun, hazirqi ishlar
yaki kelgüsidiki ishlar bolsun, herqandaq
rohiy küchler bolsun, 39 pelek bolsun hang
bolsun, shundaqla pütkül kainatta yaritilghan
herqandaq bashqa bir shey'i bolsun, bizni
Rebbimiz Mesih Eysada bolghan Xudaning
méhir-muhebbitidin héchqachan ayriwetküchi
bolalmaydu.

9 Men Mesihte heqiqetni sözleymen, yalghan
gep éytmaymen, wijdanim Muqeddes
Rohning ilkide bolup özemge guwahliq qilmaqta
— 2 Qelbimde zor derd-elem we tügimes
azab bar. 3 Chünki méning buraderlirim,
yeni jismaniy jehettiki qérindashlirim bolghan
Israillarni [nijat tapquzalisam] [Xudaning]
lenitige qélip Mesihtin mehrum qilinishimni
tileshke razi idim; ular Israillar! — ulargha
oghulluq hoquqi, [Xudaning] shan-sheripining
ayan qilinishi, ehdiliri, Tewrat qanunining
amanet bolushi, ibadet xizmetliri we [Tewrat]
wediliri nésiwe qilindi. 5 Ulugh [ibraniy]
ata-bowiliri ularningkidur; jismaniy jehette
Mesih ularning ejdadidur. U barliq mewjudat
üstidin höküm sürgüchi, menggü mubarek
Xudadur. Amin! (aiōn g165) 6 — Biraq Xudaning
[Israilgha bolghan] sözi bikar boldi, démeymen;
chünki Israildin bolghanlarning hemmisila
heqiqiy Israil hésablanmaydu; 7 shuningdek,
Ibrahimning ewladliri bolsimu, hemmisila
uning perzentliri hésablanmaydu. Chünki
[muqeddes yazmilarda Ibrahimgha]: «Ishaqtin
törelgenlerla séning nesling hésablinidu»
— déyilgen. 8 Démek, jismaniy jehettin

[Ibrahimdin] törelgen perzentler Xudaning
perzentliri boliwermeydu, belki [Xudaning]
wedisi arqiliq törelgenler [Ibrahimning] heqiqiy
nesli hésablinidu. 9 Chünki Xudaning bergen
wedisi mundaq idi: «[Kéler yili] mushu chaghda
qaytip kélimen, Sarah bir oghulgha ana
bolidu». 10 Uning üstige, Riwkah bir erdin, yeni
ejdadimiz Ishaqtin [qoshkézekge] hamilidar
bolghanda, 11 Perzentliri téxi tughulmighanda,
héchqandaq yaxshi yaki yaman ishnimu
qilmasta, Xuda Özining ademlerni tallashtiki
muddiasining ularning qilghan ish-emellirige
emes, peqet Chaqirghuchi bolghanning iradisige
asaslan'ghanliqini körsitish üchün, Riwkahgha:
«Chongi kichikining xizmitini qilidu» —
déyilgenidi. 13 Xuddi yene muqeddes
yazmilarda éytilghinidek: «Yaqupni söydüm,
Esawdin nepretlendim». 14 Undaqta, bulargha
néme deyli? Xudada adaletsizlik barmu?
Hergiz yoq! 15 Chünki Xuda Musagha
mundaq dégen: — «Kimge rehim qilghum
kelse, shuninggha rehim qilimen, Kimge ich
aghritqum kelse, shuninggha ich aghritimen».
16 Démek, bu ish insanning iradisige
yaki ularning tirishchanliqigha emes, belki
rehimdilliq körsetküchi Xudagha baghliqtur. 17
Chünki Xuda muqeddes yazmilarda Pirewn'ge
mundaq dégen: — «Méning séni tiklishimdiki
meqset del shuki, qudritimni üstüngde
körsitish hemde namimning pütkül jahan'gha
jakarlinishi». 18 Démek, Xuda xalighinigha
rehim qilidu, xalighinini tash yürek qilidu.
19 Emdi belkim sen manga: «Xudaning
iradisige héchkim qarshi chiqalmaydighan
tursa, undaqta Xuda néme üchün insanni
eyibleydu?» — déyishing mumkin. 20
Biraq, ey insan, Xuda bilen takallashqudek
kimsen? Qélipta shekillendürüliwatqan nerse
özini shekillendürgüchige: — «Méni néme
üchün bundaq yasiding?» — déyelemdu? 21
Xumdanchining oxshash bir kallek laydin ésil
orun'gha ishlitidighan qachimu, shundaqla
adettiki orun'gha ishlitidighan qachimu yasash
hoquqi yoqmu? 22 Xuda Öz ghezipini körsitishni
we küch-qudritini tonutushni niyet qilghan
bolsa, ghezipige layiq bolghan, halaketke
teyyarlan'ghan «qachilar»gha adettin tashqiri
sewrchanliq bilen köksi-qarnini keng qilip
kelgen bolsa, uninggha néme boptu? 23 We
shuning bilen Özining rehim-shepqitining
nishani qilghan we shan-sherepke muyesser
bolushqa aldin'ala teyyarlighan «qachilar»da,
yeni Özi Yehudiylar arisidinla emes, belki
eller arisidinmu chaqirghan bizlerde shan-
sheripining cheksizlikini namayan qilish üchün
shundaq qilishni xalighan bolsa, buninggha
néme boptu? 25 Bu xuddi Xudaning Hoshiya
peyghember arqiliq éytqinidek: — «Esli
xelqim hésablanmighan xelqni xelqim, Esli
söymigenlerni söygenlirim deymen»; 26 we
yene: — «Burun ulargha: «Siler Méning xelqim
emessiler» déyilgen jayda, Kelgüside del shu
jayda ulargha «Tirik Xudaning oghulliri!» dégen
nam bérilidu». 27 Yeshaya peyghembermu
Israil toghruluq mundaq jakarlighanidi: —
«Israillarning sani déngiz sahilidiki qumdek köp
bolsimu, lékin peqet birla «qaldi» qutquzulidu;
28 chünki, Perwerdigar Öz ishini tügitiwétip,
heqqaniyliq bilen tézdin uni ijra qilidu; chünki U
yer yüzide hökümini teltöküs we téz ijra qilidu».
29 Yeshaya peyghember yene aldin éytqinidek:
— «Eger samawi qoshunlarning Serdari bolghan
Perwerdigar bizge bir nesil qaldurmighan
bolsa, Sodom shehiridek, Gomorra shehiridek
[yoqalghan] bolattuq». 30 Undaqta, bulargha
néme déyishimiz kérek? Heqqaniyliqqa
intilmigen ellikler heqqaniyliqqa, yeni étiqadqa
asaslan'ghan birxil heqqaniyliqqa érishti. 31
Lékin Israil heqqaniyliqni körsetken Tewrat
qanunigha intilgini bilen qanunning telipige
yételmidi. 32 Néme üchün? Chünki ularning
[heqqaniyliqqa] intilishi étiqad bilen emes, belki
«sawabliq ishlar» bilen idi. Ular «putlikashang
tash»qa putliship yiqilip chüshti; 33 xuddi
[muqeddes yazmilarda] yézilghinidek: «Xelqni
putlishidighan putlikashang tashni, Ademni
yiqitidighan qoram tashni Zion'gha qoydum,
Uninggha étiqad qilghuchi hergiz yerge qaritilip
qalmas».

10 Qérindashlar, yürek intizarim, shundaqla
Xudagha yélinishim Israillarning
qutquzulushi üchündur. 2 Chünki shuninggha

guwahliq bérimenki, ularning Xudagha
heqiqetenmu qizghin intilishi bar, biraq
ularning intilishi heqiqiy bilim üstige
qurulghan emes. 3 Chünki ular Xudaning
heqqaniyliqini bilmigechke, uning ornigha
özlirining heqqaniyliqini tikleshke tiriship,
Xudaning heqqaniyliqigha boysunmidi. 4
Chünki Tewrat qanunining nishan-meqsiti
Mesihning Özidur; shuning bilen étiqad
qilghuchilarning herbiri üchün heqqaniyliq
bar boldi. 5 Chünki Tewrat qanunigha emel
qilishtin kelgen heqqaniyliq heqqide Musa
peyghember mundaq yazghan; «Qanunning
emrlirige emel qilghanlar shu ishliridin
hayatliq tapidu». 6 Lékin étiqadtin bolghan
heqqaniyliq mundaq deydu: — «Könglüngde: —
«Kim asman'gha chiqar?» (yeni «Kim Mesihni
asmandin élip chüshürer?») 7 we yaki «Hang
tégige kim chüsher?» (yeni «Mesihni ölümdin
kim qayturar?») — démigin». (Abyssos g12) 8 Emdi
shu [heqqaniyliq] néme deydu? — «Söz-kalam
sanga yéqindur, tilingda we dilingdidur!» — bu
söz-kalam del biz jakarlaydighan étiqadning
sözidur. 9 Démek, «Eysaning Reb ikenlikini
aghzing bilen étirap qilsang we qelbingde
Xudaning uni ölükler arisidin tirildürgenlikige
ishenseng, qutquzulisen»! 10 Chünki insan
qelbide étiqad qilish bilen heqqaniy qilinidu,
éghizida étirap qilish bilen nijatqa érishidu. 11
Muqeddes yazmilarda déyilgendek; «Uninggha
étiqad qilghuchining herbiri hergiz yerge
qaritilmas». 12 Chünki bu jehette Yehudiylar
bilen Gréklarning perqi yoq; her ikkisining
Rebbi hemmining Rebbidur we Özige nida
qilghanlarning hemmisige mol bayliqlirini
ayimaydu. 13 Chünki: «Kimdikim Rebning
namini chaqirip nida qilsa qutquzulidu». 14
Lékin Rebge ishenmigen kishi qandaqmu
Uninggha nida qilalisun? U toghruluq
anglimighan kishi qandaqmu Uninggha
ishensun? Xush xewer jakarlighuchi bolmisa,
ular uni qandaqmu angliyalisun? 15 Shu
jakarlighuchilar ewetilmigen bolsa, xush
xewerni qandaqmu yetküzelisun? Muqeddes
yazmilarda yézilghinidek: «Aman-xatirjemlik
toghruluq xush xewerni, bext-saadet toghruluq
xush xewerni yetküzgenlerning ayaghliri
némidégen güzel-he!». 16 Biraq, xuddi Yeshaya
[peyghemberning] «I Perwerdigar, bizning
xewirimizge kimmu ishendi?» déginidek
hemme adem xush xewerge itaet qilghan emes.
17 Shunga étiqad xewerni anglashtin kélidu we
shu xewer Mesih toghruluq sözde anglitilidu.
18 Lékin shuni soraymenki, ular shu xewerni
anglimighanmidu? Elwette anglidi: — «Ularning
sadasi pütkül dunyagha, Sözliri yer yüzining
qerlirige yetti». 19 Yene shuni soraymenki,
Israillar [shu xewerdin] waqip bolmighanmidu?
Aldi bilen, Musa [Israilgha] mundaq bésharet
bergen: — ««Héch xelq emes» bolghan bir xelq
arqiliq silerde heset qozghaymen, Nadan bir
xelq arqiliq ghezipinglarni qozghaymen». 20
Kéyin, Yeshaya peyghember intayin yüreklik
halda shu bésharetni bérip: — «Özümge
intilmigenlerge Özümni tapquzdum, Méni
sorimighanlargha Özüm köründüm» — dédi. 21
Lékin, U Israillar heqqide: — «Men kün boyi bu
itaetsiz we tersa xelqqe qollirimni uzitip intilip
keldim!» — deydu.

11 Undaqta, shuni soraymenki: — Xuda Öz
xelqidin waz kechtimu? Hergiz undaq
emes! Menmu Ibrahim ewladidin, Binyamin
qebilisidin bolghan bir Israilghu! 2 Xuda
aldin könglige pükken Öz xelqidin waz
kechkini yoq. Muqeddes yazmilarda Ilyas
[peyghember] heqqide néme déyilgenliki
silerge ayan emesmu? U Israillardin azar
chékip Xudagha yélinip: — 3 «I Perwerdigar,
ular Séning peyghemberliringni öltürüshti,
qurban'gahliringni chéqishti. Peqet özüm
yalghuzla qaldim, ular yene méningmu
jénimni almaqchi bolushuwatidu», dégen.
4 Xudaning uninggha qayturghan kalami
qandaq boldi? U: «Baalgha tiz pükmigen
yette ming ademni Özümge élip qaldim»
— dégen. 5 Xuddi shuningdek, bügünki
kündimu Xudaning shapaiti bilen [Israildin]
Özi tallighan bir «qaldi» bar. 6 [Ularning
tallinishi] shapaet bilen bolghan bolsa,
undaqta özlirining ejir-emili bilen bolghan
emes. Emellerdin bolghan bolsa, shapaet
shapaet bolmay qalatti. 7 Netijide qandaq

boldi? Israillar izdiginige érishelmidi, lékin
ulardin tallan'ghanlar érishti. Qalghanlarning
bolsa, köngülliri bixudlashturuldi. 8 Xuddi
muqeddes yazmilarda éytilghinidek: — «Xuda
ularning roh-qelbini ghepletke saldi, Bügün'ge
qeder közlirini körmes, Qulaqlirini anglimas
qildi». 9 Shuningdek Dawut [peyghembermu]
mundaq dégen: «Ularning dastixini özlirige
qapqan we tuzaq bolup, Ularni putlashturup,
qilmishlirini öz béshigha chüshürsun! 10
Közliri qarangghuliship, körelmisun; Bellirini
menggü ruslatmay püküldürgeysen!» 11
Undaqta, shunimu sorayki: [Israillar] yiqilip
qaytidin turghuzulmasliqqa putlashqanmu?
Hergiz undaq emes! Lékin ularning téyilip
itaetsizlik qilghanliqidin nijat yat elliklerge
yetküzüldi. Buningdin meqset Israillarni hesetke
qozghashtin ibarettur. 12 Emdi ularning téyilip
itaetsizlik qilishi dunyagha asayishliq bexsh
etken bolsa, shundaqla ularning ziyan tartqini
ellerni béyitqan bolsa, undaqta kelgüside
ularning hemmisining toluq nijatliqqa érishishi
dunyagha téximu zor bext élip kelmemdu?!
13 Emdi siler elliklerge sözlewatimen; men
elliklerge rosul süpitide békitilgendin kéyin,
wezipemni shan-shereplik dep ulughlaymenki,
14 janjigerlirim bolghanlarning hesitini qozghap,
ularning bezilirini qutuldurarmenmikin dégen
ümidte bolimen. 15 Chünki ularning
tashliwétilgenlikining netijisi dunyadiki ellerni
Xuda bilen inaqlashturush bolsa, undaqta
ularning qobul qilinishi ölümdin tirilish bolmay
néme? 16 Hosuldin tunji bolup chiqqan
xémirdiki kallek muqeddes hésablansa, pütün
xémir muqeddes dep hésablinidu. Derexning
yiltizi muqeddes bolsa, shaxlirimu muqeddes
bolidu. 17 Zeytun derixining birnechche
shéxi derweqe sunduriwétilgenidi, we sen
yawa zeytun köchiti bolup, ularning ornigha
ulanding. Mana emdi derex yiltizidin ozuqluq
élip, mol shirnisidin behrimen bolghuchi
bolghanikensen, 18 emdi sunduruwétilgen ashu
shaxlardin özüngni üstün qilip maxtanma.
Maxtansang, shuni untumighinki, sen yiltizni
emes, yiltiz séni kötürüp quwwetlewatidu. 19
Sen emdi: «Shaxlar méning ulinishim üchün
sunduriwétildi» — déyishing mumkin. 20
Toghra, ular étiqadsizliqtin sunduruldi; sen
bolsang, étiqading bilen tik turisen; biraq
uningdin meghrurlanma, eksiche [Xudadin]
qorq! 21 Chünki Xuda eyni waqtida
bu derexning öz shaxlirini ayimighaniken,
sénimu ayimasliqi mumkin. 22 Mana, [bu
ishlarda] Xudaning méhribanliqigha hemde
qattiq qol ikenlikige qara. U Öz yolidin
yiqilip chüshkenlerge qattiq qol idi, lékin
sanga (méhribanliqida dawamliq tursangla)
méhribanliq körsetmekte. Undaq bolmighanda,
senmu késip tashlinisen. 23 [Yehudiylarmu]
étiqadsizliqta ching turiwalmisa, eslidiki
derexke ulinidu. Chünki Xuda ularni qayta
ulashqa qadirdur. 24 Chünki eger sen yawa
zeytun derixidin késip élinip, tebiiy qanuniyetke
xilap halda [baghdiki] yaxshi zeytun derixige
ulan'ghan yerde, eslidiki bu tebiiy shaxlarning
öz derixike ulinishi téximu mumkin'ghu?!
25 Qérindashlar, özünglarni üstün we eqilliq
chaghlashtin saqlinishinglar üchün, wehiy
qilin'ghan shu sirdin xewersiz qélishinglarni
xalimaymenki, ta [Xuda tallighan] Yehudiy
emeslerning sani toluqlan'ghuche, Israilning
bir qismi tash yüreklikke qaldurulidu; 26
andin pütkül Israil qutquzulidu. Bu toghruluq
muqeddes yazmilarda mundaq yézilghan:
— «Qutquzghuchi Ziondin kélip, Iplasliqni
Yaquptin yoq qilidu. 27 Men ularning
gunahlirini élip tashliwetkinimde, Mana bu
ular bilen tüzidighan ehdem bolidu». 28 Emdi
xush xewer jehettin qarighanda, silerning
bextinglar üchün Yehudiy xelqi [xush xewerge]
düshmen qilip békitilgen; biraq Xudaning
tallishi jehettin qarighanda, ata-bowilirimiz
sewebidin söyülgendur. 29 Chünki Xuda Özi
bergenlirini we chaqiriqini qayturuwalmaydu.
30 Siler elliklermu bir chaghlarda Xudagha
itaet qilmighan bolsanglarmu, [Yehudiylarning]
itaetsizlikining netijiside hazir rehim-shepqetke
érishtinglar. 31 Yehudiylar bolsa itaet
qilmay kéliwatidu; [Xudaning] buningdiki
meqsiti, silerge körsetken rehim-shepqet arqiliq
ularnimu rehim-shepqetke érishtürüshtin
ibarettur. 32 Chünki Xuda pütkül insan'gha

rehim-shepqet körsitish üchün, hemmeylenni
itaetsizlikke solap qoydi. (eleēsē g1653) 33 —
Ah! Xudaning danaliqi we ilim-hékmitining
bibaha bayliqliri hem hésabsiz chongqurluqi!
Uning hökümilirining tégige yetkili bolmas!
Uning yolliri izdep tépishtin shunche yiraqtur!
34 «Kimmu Perwerdigarning oy-muddialirini
chüshinip yetti? Kimmu Uninggha meslihetchi
bolalidi?» 35 «Uninggha kim awwal bir nerse
bérip, Kéyin uni qayturup ber déyelidi?». 36
Chünki barliq mewjudatlar Uningdin kelgen,
U arqiliq mewjut bolup turidu, Xem Uning
üchün mewjut bolup turidu. [Barliq] shan-
sherep ebedgiche Uninggha bolghay! Amin. (aiōn
g165)

12 Shunga, ey qérindashlar, Xudaning
rehimdilliqi bilen silerdin shuni
ötünimenki, téninglarni muqeddes, Xudani
xursen qilidighan, tirik qurbanliq süpitide
Uninggha béghishlanglar. Mana bu silerning
[Xudagha] qilidighan heqiqiy ibaditinglardur.
2 Bu dunyaning qélipigha kirip qalmanglar,
belki oy-pikringlarning yéngilinishi bilen
özgertilinglar; undaq qilghanda Xudaning
yaxshi, qobul qilarliq we mukemmel iradisining
néme ikenlikini ispatlap bileleysiler. (aiōn g165)
3 Manga ata qilin'ghan shapaetke asasen
herbiringlargha shuni éytimenki, özünglar
toghruluq özenglarda bar bolghinidin artuq
oylimay, belki Xuda herbiringlargha teqsim
qilghan ishenchning miqdarigha asasen
salmaqliq bilen özünglarni dengsep körünglar.
4 Chünki ténimiz köpligen ezalardin terkib
tapqan hemde herbir ezayimizning oxshash
bolmighan roli bolghandek, 5 bizmu köp
bolghinimiz bilen Mesihte bir ten bolup bir-
birimizge baghlinishliq eza bolimiz. 6 Shuning
üchün bizge ata qilin'ghan méhir-shepqet
boyiche, herxil rohiy iltipatlirimizmu bar
boldi. Birsige ata qilin'ghan iltipat wehiyni
yetküzüsh bolsa, ishenchisining dairiside
wehiyni yetküzsun; 7 bashqilarning xizmitini
qilish bolsa, xizmet qilsun; telim bérish
bolsa, telim bersun; 8 righbetlendürüsh
bolsa, righbetlendürsun; sediqe bérish bolsa,
merdlik bilen sediqe bersun; yéteklesh bolsa,
estayidilliq bilen yéteklisun; xeyrxahliq
körsitish bolsa, xushal-xuramliq bilen qilsun.
9 Méhir-muhebbitinglar saxta bolmisun;
rezilliktin nepretlininglar, yaxshiliqqa
ching baghlininglar; 10 Bir-biringlarni
qérindashlarche qizghin méhir-muhebbet
bilen söyünglar; bir-biringlarni hörmetlep
yuqiri orun'gha qoyunglar. 11 Intilishinglarda
érinmenglar, roh-qelbinglar yalqunlap köyüp
turup, Rebke qullarche xizmet qilinglar. 12
Ümidte bolup shadlinip yürünglar; musheqqet-
qiyinchiliqlargha sewr-taqetlik bolunglar;
duayinglarni herqandaq waqitta toxtatmanglar.
13 Muqeddes bendilerning éhtiyajidin
chiqinglar; méhmandostluqqa intilinglar; 14
Silerge ziyankeshlik qilghuchilargha bext
tilenglar; peqet bext tilenglarki, ularni
qarghimanglar. 15 Shadlan'ghanlar bilen bille
shadlininglar; qayghurup yighlighanlar bilen
bille qayghurup yighlanglar. 16 Bir-biringlar
bilen inaq ötüp oxshash oy-pikirde bolunglar;
neziringlarni üstün qilmanglar, belki töwen
tebiqidiki kishiler bilen bérish-kélish qilinglar.
Özünglarni danishmen dep chaghlimanglar.
17 Héchkimning yamanliqigha yamanliq
bilen jawab qayturmanglar. Barliq kishining
aldida ishliringlar peziletlik bolushqa köngül
qoyunglar. 18 Imkaniyetning bariche köpchilik
bilen inaq ötünglar; 19 intiqam almanglar, i
söyümlüklirim; uni Xudagha tapshurup Uning
ghezipige yol qoyunglar, chünki [muqeddes
yazmilarda] mundaq yézilghan: «Perwerdigar
deyduki, intiqam Méningkidur, [yamanliq] Men
qayturimen». 20 Shunga eksiche «Düshmining
ach bolsa, uni toydur, ussighan bolsa, qandur.
Bundaq qilish bilen «uning béshigha kömür
choghini toplap salghan bolisen». 21 Yamanliq
aldida bash egmenglar, belki yamanliqni
yaxshiliq bilen yénginglar.

13 Hemme adem özlirini idare qilghuchi
hoquq igilirige boysunsun. Chünki
Xuda tiklimigen hökümet yoq; qaysi hoquq-
hökümet mewjut bolsila Xuda teripidin
tiklen'gendur. 2 Shuning üchün, hoquq-
hökümetke qarshiliq qilghuchi kishi Xudaning
orunlashturushigha qarshiliq qilghan bolidu.

Qarshiliq qilghuchilar soraqqa tartilidu 3
(chünki hökümranlar yaxshiliq qilghuchilargha
emes, belki yamanliq qilghuchilargha qorqunch
keltüridu). Hökümranlardin qorqushni
xalimaymen déseng, undaqta yaxshi emel qil.
U chaghda hökümet teripididin teriplinisen.
4 Chünki hökümranlar séning menpeiting
üchün Xudaning xizmetchisidur. Lékin
yamanliq qilsang, uningdin qorqushung
kérek! [Hökümran] qilichni bikargha
ésiwalmaydu, u yamanliq qilghuchigha
Xudaning ghezipini körsitidighan jaza bergüchi
süpitide Xudaning xizmetchisidur. 5 Shuning
üchün, hökümranlargha boysunush kérek. Bu,
peqet jazalinishtin saqlinish üchünla emes,
belki pak wijdanliq bolush üchündur. 6 Mushu
sewebtinmu baj tapshurunglar; hökümranlar
bolsa, Xudaning mexsus bu ishlarni
bashqurushqa békitken xizmetkarliridur. 7
Herkimge öz tégishlik heqqini tölenglar; ghelle-
paraq tapshuruwalghuchigha ghelle-paraqni,
baj yighquchilargha bajni tapshurunglar;
éhtiramgha tégishlik bolghanlargha éhtiram
qilinglar, hörmet qilishqa tégishlik bolghanni
hörmet qilinglar. 8 Bir-biringlarni söyüshtin
bashqa, héchkimge héchnersidin qerzdar
bolmanglar. Chünki bashqilarni söygen kishi
Tewrat qanunining telipini emelge ashurghan
bolidu. 9 Chünki «zina qilma, qatilliq qilma,
oghriliq qilma, nepsaniyetchilik qilma» dégen
perhizler we bulardin bashqa herqandaq
perzlermu, «qoshnangni özüngni söygendek
söygin» dégen bu emrge yighinchaqlan'ghan.
10 Méhir-muhebbetke bérilgen [kishi] öz
yéqinigha héchqandaq yamanliq yürgüzmeydu;
shuning üchün, méhir-muhebbet Tewrat
qanunining telipini emelge ashurghuchidur. 11
Hazirqi waqitning jiddiyliqini bilip, shularni
qilinglar. Chünki biz üchün alliqachan
uyqudin oyghinish waqit-saiti yétip keldi.
Chünki deslepki étiqad qilghan waqtimizgha
nisbeten nijatimiz téximu yéqinlap qaldi. 12
Kéche ötüshke az qaldi, kündüz yéqinlashti.
Shunga, qarangghuluqning ishlirini tashlap,
yoruqluqning qoral-yaraqlirini kiyeyli. 13
Kündüzge muwapiq diyanetlik hayat kechüreyli,
eysh-ishret we sharabxorluqqa, zina we
keyp-sapagha, jédel-majira we hesetxorluqqa
bérilmeyli; 14 eksiche özünglargha Reb Eysa
Mesihni kiyiwélinglar we gunahkar ettiki
arzu-heweslerni qandaq qandurushni héch
oylimanglar.

14 Étiqadi ajizlarni qobul qilinglar, lékin ular
bilen pikirde talash-tartish qilmanglar.
2 Birsi herqandaq yémeklikni yéyishke
bolidighinigha ishinidu; lékin yene étiqadi ajiz
birsi peqet köktatlarnila yeydu. 3 Herqandaq
yémekliklerni yeydighan kishi yémeydighan
kishini kemsitmisun; hemde [bezi nersini]
yémeydighan kishi herqandaq yémekliklerni
yeydighan kishi üstidin höküm qilmisun. Chünki
Xuda uni qobul qilghan. 4 Bashqa birsining
xizmetkari üstidin höküm qilghuchi sen kim
iding? Xizmetkarning tik turushi yaki yiqilip
kétishige peqetla öz xojayini mes'uldur. Hemde
[shu xizmetkarmu] tik turidighan qilinidu —
chünki [xujayini] Reb uni tik turghuzushqa
qadirdur. 5 Melum birsi melum bir künni
yene bir kündin üstün köridu, yene birsi
hemme künni oxshash dep qaraydu. Herkim
özining közqarishigha toluq ishenchi bolsun.
6 Melum künni qedirleydighan kishi buning
bilen Rebbining hörmitide uni qedirleydu.
Bir nersini yeydighan kishimu Rebbining
hörmitide yeydu, chünki u öz rizqi üchün
Xudagha teshekkür éytidu. Melum nersini
yémeydighan kishi yémeydighanliqi bilen
özining Rebbining hörmitide yémeydu, umu
shundaqla Xudagha teshekkür éytidu. 7 Chünki
héchqaysimiz özimiz üchün yashimaymiz we
héchqaysimiz özimiz üchün ölmeymiz; 8 Belki
eger yashisaq, Rebbimiz üchün yashaymiz;
ölsek, Rebbimiz üchün ölimiz. Shuning
üchün yashisaqmu, ölsekmu Rebbimizge
mensupturmiz. 9 Chünki Mesihning ölüshi
we tirilishi del shu meqset bilen boldiki,
Uning ölüklerning hem tiriklerning Rebbi
bolushi üchündur. 10 Undaqta, sen néme
üchün qérindishing üstidin höküm qilisen? Yaki
néme üchün qérindishingni mensitmeysen?
Chünki hemmimiz Xudaning soraq texti aldida
turishimiz kérek bolidu. 11 Chünki [muqeddes

yazmilarda] éytilghinidek: — «Perwerdigar
deyduki: — Öz hayatim bilen qesem ichimenki,
Manga barliq tizlar pükülidu, Barliq tillar Méni
étirap qilip medhiye oquydu». 12 Shunga,
herbirimiz Xuda aldida özimiz toghruluq hésab
bérimiz. 13 Shuning üchün, bir-birimizning
üstidin höküm qilghuchi ikkinchi biri bolmayli.
Buning ornigha shundaq höküm-qarargha
kélinglarki, herqandaq qérindashqa gunahqa
yiqitidighan bir nersini yaki tuzaqni qoymasliq
kérek. 14 Rebbimiz Eysada bolghanliqimdin
shuninggha qet'iy ishendürülüp bilimenki,
herqandaq nerse özlikidin haram emestur; lékin
bir nersini haram dep qarighan kishi üchün,
u uninggha haramdur. 15 Eger yémekliking
tüpeylidin qérindishingni azabqa qoyghan
bolsang, méhir-muhebbet yolida mangmighan
bolisen. Mesih uning üchün Öz jénini pida qilip
ölgen, bu [qérindishingni] yémekliking bilen
nabut qilma! 16 Emdi siler yaxshi dep qarighan
ishlarning yaman déyilishige sewebchi bolup
qalmanglar. 17 Chünki Xudaning padishahliqi
yémek-ichmekte emes, belki Muqeddes Rohta
bolghan heqqaniyliq, inaqliq-xatirjemlik we
shadliqtidur. 18 Bularda yashap Mesihke
xizmet qilghuchi kishi Xudani xursen qilidu
we insanlarning teriplishige sazawer bolidu.
19 Shuning üchün özimizni inaqliqni ilgiri
süridighan we bir-birimizning étiqadini qurup
chiqidighan ishlargha atayli. 20 Yémeklikni
dep Xudaning ejrini nabut qilmanglar. Hemme
nerse derweqe halaldur; biraq birsi yégini
bilen [étiqadida] putlashsa, u uninggha yaman
hésablinidu. 21 Shuning üchün gösh yéyish,
sharab ichish, shundaqla bashqa herqandaq
ishlarni qilishing qérindishingni gunahqa
téyilduridighan, azabqa qoyidighan yaki uni
ajizlashturidighan bolsa, bularni qilmighining
tüzük. 22 Séning [melum bir ishni qilishqa]
ishenching barmu? Emdi bu ishench Xuda bilen
séning arangdiki ishtur. Özi qiliwatqan ishni
toghra dep qarighan, shuningdin wijdanimu
eyibke buyrulmighan kishi némidégen bextlik-
he! 23 Lékin [yémekliktin] gumanlinip turup
yene shuni yégen kishi eyibke buyrulidu,
chünki buni ishench bilen yémigen. Ishenchtin
bolmighan herqandaq ish gunahtur.

15 Emdi étiqadimiz küchlük bolghan bizler
özimizni qanaetlendürüshnila oylimay,
belki étiqadi ajizlarningmu ajizliqlirini
kötürishimiz kérek. 2 Herbirimiz öz
yéqinimizning étiqadini qurup chiqishi üchün,
uning bext-berikitini közlep, uni xursen
qilishqa intileyli. 3 Chünki hetta Mesihmu
Özini qandurushni oylimighanidi. Bu toghrisida
muqeddes yazmilarda mundaq pütülgen: «Sen
[Xudani] haqaret qilghanlarning haqaretliri
Méning üstümge chüshti». 4 Chünki burunda
[wehiy bilen] pütülgen yazmilardiki herqaysi
sözler bizge ögitish üchün yézilghan bolup,
meqsiti muqeddes kitablardin kelgen sewr-
taqet we ilhambexsh arqiliq bizde azru-
ümidning bolushi üchündur. 5 Emdi sewr-
taqet we ilhambexshning Igisi Xuda silerni
Mesih Eysani ülge qilip, özara bir oy-niyetke
keltürgey; 6 buning bilen siler Xudani, yeni
Rebbimiz Eysa Mesihning Atisini bir jan bir dil
bilen bir éghizdin ulughlighaysiler. 7 Shunga,
Mesih silerni qobul qilip, Xudagha shan-sherep
keltürginidek, silermu bir-biringlarni qobul
qilinglar. 8 Chünki silerge shuni éytimenki,
Eysa Mesih Xudaning ata-bowilargha bergen
wedilirini ispatlash üchün, shu arqiliq ellermu
Xudaning rehim-shepqitini körüp uni ulughlishi
üchün, xetne qilin'ghanlargha Xudaning
heqiqitini yetküzgüchi xizmetkar süpitide
teyinlendi. Bu xuddi [muqeddes yazmilarda]:
— «Shunga Sanga eller arisida medhiye
oquymen, We Séning namingni küyleymen»
— dep yézilghanidi. 10 We U yene: — «Ey
eller, [Xuda]ning xelqi bilen bille shad-xuram
bolunglar!» — deydu. 11 We yene U: — «Ey barliq
eller, Perwerdigarni medhiyilenglar, Ey pütkül
qowmler, Uni ulughlanglar!» — deydu. 12 Yene,
Yeshaya [peyghembermu] mundaq deydu: —
«Yessening yiltizi bolghan kishi meydan'gha
chiqidu, Ellerge hakimliq qilidighan zat
ornidin turidu; Eller derweqe Uninggha ümid
baghlaydu». 13 Emdi ümidning Igisi Xuda
Özige ishiniwatqanliqinglardin qelbinglarni
toluq shad-xuramliq we tinch-xatirjemlikke

toldurghay, shuning bilen Muqeddes Rohning
küch-qudriti bilen ümidke tolup tashqaysiler. 14
I qérindashlirim, könglünglarning méhribanliq
bilen tolghanliqigha, mol bilimler bilen toluq
bézelgenlikige, shundaqla bir-biringlargha
özara jékilep béreleydighanliqinglarghimu
qayilmen. 15 Shundaq bolsimu, Xuda manga ata
qilghan shapaet tüpeylidin men silerge bir qisim
tereplerdin nechche ishlarni eslitip qoyushqa
sel jür'etlik bolup ushbu xetni yazmaqtimen. 16
Shu shapaet bilen men Xudaning xush xewirini
yetküzüp kahindek Uning ibaditini hemme
yerde wujudqa keltürüsh xizmitide [Yehudiy
emes] ellerge Mesih Eysaning xizmetkari bolup
teyinlendim. Bu xizmitimning meqsiti ellerning
Xudagha sunidighan ibaditi Muqeddes Roh
arqiliq pak-muqeddes qilinip, Xudani xursen
qilidighan qurbanliqtek Uning qobul qilishigha
layiq bolushi üchündur. 17 Shuning üchün
Mesih Eysada bolghanliqimdin Xudaning
manga tapshurghanliridin pexirlinimen. 18
Chünki ellerning Xudagha itaet qilishi üchün
Mesihning manga qildurghanliridin bashqa
héchnémini tilgha élishqa heddim emes. Söz
we emeller arqiliq, alametlik möjiziler we
karametler arqiliq, Muqeddes Rohning küch-
qudriti bilen Yérusalémdin bashlap Illirikon
ölkisgiche aylinip hemme yerde Mesihning
xush xewirini toluq jakarlidim. 20 Shundaq
qilip bashqilar salghan ulning üstige bina
salmasliq üchün, ezeldin Mesihning nami
anglanmighan yerlerde bu xush xewerni
jakarlashqa intilip keldim. 21 Bu toghrisida
[muqeddes yazmilarda] éytilghinidek: —
«Uningdin xewersiz bolghanlar Uni köridu,
Anglimighanlar anglap chüshinidu». 22 Mana,
shu [xizmetlirim] sewebidin yéninglargha
bérishni köp qétim oylighan bolsammu,
lékin tosulghulargha uchrap baralmidim. 23
Lékin hazir mushu etraplarda [xush xewer
yetküzülmigen] yerler manga qalmighanliqtin,
hemde köp yillardin béri silerni yoqlap
bérish arzuyum bolghanliqtin, Ispaniyege
bérishimda silernimu yoqlap ötmekchimen.
Sepirimde aldi bilen siler bilen körüshüp, bir
mezgil hemrahliqinglardin toluq xushallinip,
andin silerning yardiminglarda sepirimni
dawamlashturushumni ümid qilimen. 25 Biraq
hazir bolsa Yérusalémgha bérip, u yerdiki
muqeddes bendilerning xizmitide bolushqa
kétiwatimen. 26 Chünki Makédoniye we
Axaya ölkiliridiki jamaetler Yérusalémdiki
muqeddes bendiler arisidiki yoqsullargha
iane toplap yardem bérishni layiq kördi. 27
Bu ishni ular berheq layiq kördi; emeliyette
bolsa ular Yérusalémdikilerge qerzdardur.
Chünki eller [Yehudiy qérindashlarning]
rohiy bextliridin behrimen bolghan bolsa,
maddiy jehettin ularghа yardem bérishke
toghra kélidu. 28 Men bu ishni püttürgendin
kéyin, yeni [Yérusalémdiki] qérindashlarning
[jamaetlerning étiqadining] bu méwisini
qobul qilishini jezmenleshtürgendin kéyin,
silerni yoqlap ötüp Ispaniyege barimen. 29
Yéninglargha barghinimda, Mesihning toluq
bext-berikitini silerge élip baridighanliqimni
bilimen. 30 Qérindashlar, Rebbimiz Eysa Mesih
we [Muqeddes] Rohning méhir-muhebbiti
bilen silerdin ötünimenki, men üchün
Xudagha dua qilip men bilen birlikte küresh
qilghaysiler — 31 méning Yehudiye ölkisidiki
étiqad qilmighanlarning yaman niyetliridin
saqlinishim, shuningdek Yérusalémda in'amni
yetküzüsh xizmitimning shu yerdiki muqeddes
bendilerning qobul qilishigha érishishi üchün
32 hemde axirda Xuda buyrusa, péqirning
shad-xuramliq bilen yéninglargha bérip, siler
bilen ortaq istirahet qilishimiz üchünmu
dua qilghaysiler. 33 Amanliq-xatirjemlik Igisi
bolghan Xuda hemminglar bilen bille bolghay!
Amin!

16 Kenxria shehiridiki jamaetning
xizmetchisi singlimiz Fibini silerge tewsiye
qilip tonushturimen; 2 uni muqeddes bendilerge
layiq Rebning muhebbitide qobul qilip
kütüwalghaysiler, uning herqandaq ishta silerge
hajiti chüshse, uninggha yardem qilghaysiler.
Chünki u özimu nurghun kishilerge, jümlidin
mangimu chong yardemchi bolghan. 3 Men
bilen birge ishligen, Mesih Eysada bolghan
xizmetdashlirim Priska bilen Akwilagha salam
éytqaysiler 4 (ular méni dep öz hayatining

xéyim-xetirige qarimidi. Hem yalghuz menla
emes, belki ellerdiki barliq jamaetlermu
ulardin minnetdardur). 5 Ularning ailiside jem
bolidighan jamaetkimu salam éytqaysiler. Asiya
ölkisidin Mesihke étiqadta eng deslepki méwe
bolup chiqqan, söyümlüküm Épenitke salam
éytqaysiler. 6 Siler üchün köp ejir singdürgen
Meryemge salam éytqaysiler. 7 Men bilen
zindandash bolghan, Yehudiy qérindashlirim
Andronikus we Yunyagha salam éytqaysiler.
Ular mendin awwal Mesihte bolghan bolup,
rosullar arisidimu abruyluqtur. 8 Rebbimizde
bolghan söyümlüküm Ampliyatqa salam
éytqaysiler. 9 Biz birge ishligen Mesihte bolghan
xizmetdishimiz Urbanus we söyümlüküm
Staxuslargha salam éytqaysiler. 10 Sinaqlardin
ötken, Mesihte sadiq ispatlinip kelgen
Apélisqa salam éytqaysiler. Aristowulusning
ailisidikilerge salam éytqaysiler. 11 Yehudiy
qérindishim Hérodiyon'gha, Narkisning
ailisidikilerdin Rebde bolghanlargha salam
éytqaysiler. 12 Rebning xizmitide japa
tartiwatqan Triféna we Trifosa xanimgha
salam éytqaysiler. Rebning xizmitide nurghun
japa tartqan söyümlük [singlim] Persisqa
salam éytqaysiler. 13 Rebde tallan'ghan
Rufusqa we uning mangimu ana bolghan
anisigha salam éytqaysiler. 14 Asinkritus,
Filigon, Hermis, Patrobas, Hérmas we ularning
yénidiki qérindashlargha salam éytqaysiler. 15
Filologus we Yulyagha, Nérius we singlisigha,
Olimpas we ularning yénidiki barliq muqeddes
bendilerge salam éytqaysiler. 16 Bir-biringlar
bilen pak söyüshler bilen salamlishinglar.
Mesihning hemme jamaetliridin silerge salam!
17 Qérindashlar, silerdin shuni ötünimenki, siler
ögen'gen telimge qarshi chiqqan, aranglarda
ixtilaplarni peyda qilidighan we ademni
étiqad yolidin téyilduridighan kishilerdin
pexes bolunglar, ulardin néri bolunglar. 18
Bundaq kishiler Rebbimiz Mesihke emes,
belki öz qarnigha qul bolidu; ular siliq-sipaye
gepler we xushamet sözliri bilen saddilarning
qelbini azduridu. 19 Silerning Rebke bolghan
itaetmenlikinglardin hemmeylen xewer
tapti. Shunga ehwalinglardin shadlinimen;
shundaqtimu, yaxshi ishlar jehette aqil
bolushunglarni, yaman ishlargha nisbeten
nadan bolushunglarni xalaymen. 20 Amanliq-
xatirjemlik Igisi bolghan Xuda uzun ötmey
Sheytanni ayagh astinglarda yenjiydu. Rebbimiz
Eysaning méhir-shepqiti silerge yar bolghay! 21
Xizmetdishim Timotiy, Yehudiy qérindashlirim
Lukyus, Yason we Sospatirlardin silerge salam.
22 (ushbu xetke qelem tewretküchi menki
Tertiymu Rebde silerge salam yollaymen).
23 Manga we öyide daim yighilidighan
pütün jamaetke sahibxanliq qilidighan
Gayustin silerge salam. Sheherning xezinichisi
Érastus silerge salam yollaydu, qérindishimiz
Kuwartusmu shundaq. 24 Rebbimiz Eysa
Mesihning méhir-shepqiti hemminglargha yar
bolghay! Amin! 25 Uzun zamanlardin buyan
sükütte saqlinip kelgen sirning wehiy qilinishi
boyiche, méning arqiliq yetküzülgen bu xush
xewer, yeni Eysa Mesihning jakarlinishi bilen
silerni mustehkemleshke qadir Bolghuchigha
[shan-sherep bolghay]! (aiōnios g166) 26 Sir
bolsa insanlarni étiqadtiki itaetmenlik yoligha
élip bérish üchün, menggü hayat Xudaning
emrige binaen hem biwasite hem burunqi
peyghemberlerning yézip qaldurghanliri
arqiliq, hazir barliq ellerge wehiy qilindi;
(aiōnios g166) 27 shundaq qilghan birdinbir dana
Bolghuchi Xudagha Eysa Mesih arqiliq shan-
sherep ebedil'ebed bolghay! Amin! (aiōn g165)

Korintliqlargha 1

1 Xudaning iradisi bilen Mesih Eysaning
rosuli dep chaqirilghan menki Pawlustin we
qérindishimiz Sosténistin Korint shehiridiki
jamaetke, Mesih Eysada pak-muqeddes qilinip,
«muqeddes bendilirim» dep chaqirilghanlargha
we shuningdek her yerlerde Reb Eysa Mesihning
(U ulargha we bizge mensup!) namigha nida
qilghuchilarning hemmisige salam! 3 Atimiz
Xuda hem Reb Eysa Mesihtin silerge méhir-
shepqet we xatirjemlik bolghay! 4 Xudaning
Mesih Eysada silerge ata qilin'ghan méhir-
shepqiti tüpeylidin Xudayimgha herdaim
teshekkür éytimen; 5 buning bilen siler
Uningda her terepte, herqandaq sözde, her
tereptiki bilimlerde bay qilin'ghansiler, 6 xuddi
Mesihning guwahliqi silerde testiqlan'ghandek.
7 Shuning bilen silerde herqandaq rohiy iltipat
kemlik qilmastan, Rebbimiz Eysa Mesihning
ayan qilinishini kütisiler; 8 U yene silerni
axirghuche mustehkemleyduki, Reb Eysa
Mesihning küni kelgüche eyibsiz saqlinisiler; 9
Xuda sözide turghuchidur — silerni Öz Oghli
Reb Eysa Mesihning sirdash-hemdemlikige
chaqirghuchi del Uning Özidur. 10 Emdi men
silerdin Rebbimiz Eysa Mesihning nami bilen
shuni ötünimenki, i qérindashlar, gépinglar
bir yerdin chiqsun, aranglarda bölgünchilik
bolmisun, bir pikirde, bir niyette kamil
birleshtürülünglar; 11 Chünki Klowining
ailisidikilerning manga siler toghranglarda
éytishiche, i qérindashlirim, aranglarda
talash-tartishlar bar iken. 12 Démekchi
bolghinim shuki, herbiringlar: «Men Pawlusning
terepdari», «Men Apollosning terepdari», «Men
Kéfasning terepdari» we «Men Mesihning
terepdari» dewatisiler. 13 Ejeba, Mesih
bölün'genmiken? Siler üchün kréstlen'gen
adem Pawlusmidi? Siler Pawlusning namigha
chömüldürüldünglarmu? 14 Men Xudagha
teshekkür éytimenki, aranglardin Krispus
bilen Gayustin bashqa héchqaysinglarni
chömüldürmidim; 15 shuning bilen héchkim
méni özining namida ademlerni chömüldürdi,
déyelmeydu. 16 Durus, men yene Istifanasning
öyidikilernimu chömüldürdüm; bashqa birawni
chömüldürginimni esliyelmeymen. 17 Chünki
Mesih méni ademlerni chömüldürüshke emes,
belki xush xewerni jakarlashqa ewetti; uni
jakarlash bolsa insanning hékmetlik sözliri bilen
bolmasliqi kérek; undaq bolghanda Mesihning
krésttiki [qurbanliqining] küchi yoqitilghan
bolidu. 18 Chünki krésttiki qurbanliqi toghruluq
söz-kalam halaketke kétiwatqanlargha
exmeqliq, emma qutulduruluwatqan bizlerge
Xudaning küch-qudritidur. 19 Chünki
mundaq pütülgenki, «Men danishmenlerning
danishmenlikini yoqitimen, aqillarning
aqilliqini chetke qaqimen». 20 Undaqta,
danishmenler qéni? Tewrat ölimaliri qéni? Bu
dunyadiki bes-munazire qilghuchilar qéni?
Xuda bu dunyadiki danaliqni exmeqliq dep
körsetken emesmu? (aiōn g165) 21 Chünki Xuda
danaliqi bilen békitkini boyiche, dunya öz
danaliqi arqiliq Xudani tonumighan, shunga
Xuda exmiqane dep qaralghan, jakarliniwatqan
söz-kalam arqiliq uninggha ishen'güchilerge
nijatliq yetküzüshni layiq körgen. 22 Chünki
Yehudiylar möjizilik alametlerni, gréklar
bolsa «danaliq»ni telep qilidu; 23 emma biz
bolsaq Mesihni, yeni krésten'gen Mesihni
jakarlaymiz; bu Yehudiylargha nisbeten bizarliq
ish, ellerge nisbeten exmiqanilik dep qarilidu;
24 emma chaqirilghanlar üchün éytqanda,
meyli Yehudiylar bolsun yaki gréklar bolsun,
Mesih Xudaning küch-qudriti we Xudaning
danaliqidur. 25 Chünki Xudaning exmiqaniliki
insanlarning danaliqidin üstündur, Xudaning
ajizliqi insanlarning küchidin üstündur. 26
Chünki, i qérindashlar, silerning chaqirilghan
waqittiki halinglar üstide oylinip béqinglar;
chaqirilghanlar arisida insaniy tereptin dana
qaralghanlar anche köp emes, küch-hoquqqa
ige bolghanlar anche köp emes, aqsöngekler
anche köp emes idi; 27 belki Xuda danalarni
xijaletke qaldurush üchün bu dunyadiki
exmeq sanalghanlarni talliwaldi; küchlüklerni
xijaletke qaldurush üchün bu dunyadiki
ajiz sanalghanlarni talliwaldi; 28 U yene bu
dunyadiki qedirsizlerni, pes körülidighanlarni
talliwaldi, «yoq bolghan nersiler»ni mewjut

shey'ilerni yoqqa chiqiriwétish üchün talliwaldi.
29 Uning meqsiti Xuda aldida héch et igisi
maxtanmasliq üchündur. 30 Emma Uning
teripidin siler Mesih Eysada turisiler; U bizge
Xudadin kelgen danaliq, heqqaniyliq, pak-
muqeddeslik we hörlük-azadliq qilin'ghandur;
31 shuningdek [Tewratta] pütülgendek:
«Pexirlinip maxtighuchi bolsa Rebdin pexirlinip
maxtisun!».

2 Men bolsam, i qérindashlar, yéninglargha
barghinimda, Xudaning guwahliqini
jakarlash üchün héch gepdanliq yaki eqil-
danaliq ishlitip kelgen emesmen; 2 chünki
men aranglarda Eysa Mesihdin bashqa, yeni
kréstlen'gen Mesihdin bashqa héchnémini
bilmeslikke bel baghlighanidim; 3 men
aranglarda bolghan waqtimda ajizliqta,
qorqunchta we titrigen halette bolattim;
4 méning sözlirim hem jakarlishim bolsa
ademni qayil qilghudek insaniy danaliq
sözler bilen emes, belki Rohning alamet
körsitishliri we küch-qudret bilen bolghan idi. 5
Buningdin meqset silerning étiqadinglar insaniy
danaliqqa emes, belki Xudaning küch-qudritige
baghlansun dégendin ibaret idi. 6 Halbuki,
kamaletke yetkenler arisida biz danaliqni bayan
qilimiz; bu danaliq bu dewrdiki danaliq emes,
yaki bu dewrdiki hökümranlarning danaliqi
emes (ular zawalliqqa yüz tutqandur); (aiōn g165)
7 emma biz bir sirni ashkarilap, Xudaning bir
danaliqini bayan qilimiz; Xuda eslide ashkare
qilinmighan bu danaliqni barliq dewrlerdin
burun bizning shan-sherepke muyesser
bolushimiz üchün békitkenidi. (aiōn g165) 8
Bu danaliqni bu dewrdiki hökümranlarning
héchqaysisi chüshinip yetmigenidi; uni
chüshinip yetken bolsa, shan-sherepning Igisi
bolghan Rebni kréstlimigen bolatti. (aiōn g165) 9
Halbuki, [Tewratta] pütülgenndek: — «Özini
söygenlerge Xudaning teyyarlighanliri —
Del héchqandaq köz körmigen, Héchqandaq
qulaq anglimighan, Héchqandaq köngül oylap
baqmighan nersilerdur». 10 Emma bu nersilerni
Xuda Rohi arqiliq ayan qildi; chünki Roh bolsa
hemme ishlarni, hetta Xudaning chongqur
teglirini inchikilep izligüchidur; 11 Chünki
insanlarda, insanning könglidikini bilgüchi
shu insanning rohidin bashqa nerse barmu?
Shuninggha oxshash, Xudaning Rohidin bashqa,
Xudaning könglidikilirini bilgüchi yoqtur. 12
Emma bizning qobul qilghinimiz bolsa bu
dunyadiki roh emes, belki Xudadin kelgen
Rohtur; del shundaq bolghachqa biz Xuda
teripidin bizge séxiyliq bilen ata qilin'ghan
nersilerni bilip yételeymiz. 13 Bu ish-shey'ilerni
insaniy danaliqtin ögitilgen sözler bilen
emes, belki [Muqeddes] Rohtin ögitilgen
sözler bilen, rohiy ishlarni rohiy sözler bilen
chüshendürüp sözleymiz. 14 Emma «jan'gha
tewe» kishi Xudaning Rohining ishlirini qobul
qilmaydu, chünki bu ishlar uninggha nisbeten
exmiqaniliktur; u ularni héch chüshinip
yételmeydu, chünki ular roh bilen perq étilip
bahalinishi kérektur. 15 Rohqa tewe kishi
hemme ishlargha baha béreleydu; emma
uninggha bolsa héchkim baha bérelmeydu. 16
Chünki kim Rebning oy-könglini chüshinip
yétip, Uninggha meslihetchi bolalisun? Emma
biz bolsaq Mesihning oy-könglige igimiz.

3 Lékin men, i qérindashlar, Rohqa tewe
kishilerge söz qilghandek silerge söz
qilalmay kéliwatimen; eksiche silerni etke tewe
kishiler, Mesihde bolghan bowaq hésablap
silerge sözleshke mejbur boldum. 2 Men
silerge süt ichküzdüm, göshni yégüzmidim;
chünki siler göshni hezim qilalmayttinglar,
shundaqla hazirmu téxi hezim qilalmaysiler;
3 Chünki siler yenila etke tewedursiler.
Aranglarda hesetxorluq we talash-tartishlar
bar bolghachqa, siler etke tewe emesmu,
insanlarche méngiwatmamsiler? 4 Chünki birsi
«Men Pawlus terepdari», bashqa birsi «Men
Apollos terepdari» dése, siler peqet insanlarning
yolida mangghan bolup qalmamsiler? 5
Apollos dégen kim? Pawlus kim idi? Biz peqet
silerning étiqadinglargha wasitichi bolduq,
xalas; herbirimiz peqet Reb bizge teqsim qilghini
boyiche wezipe ada qilidighan xizmetkarlar,
xalas, shundaq emesmu? 6 Men tiktim, Apollos
sughardi; emma östürgüchi bolsa Xudadur.
7 Shunga tikküchi héchnémige hésab emes,
sugharghuchimu héchnémige hésab emes,

peqet östürgüchi Xuda Özi hemmidur. 8
Emma tikküchi we osa qilghuchi bolsa bir
meqsettidur; shundaqtimu herbiri öz ejri
boyiche in'amini qobul qilidu. 9 Chünki
biz Xudagha tewe méhnetdashturmiz; siler
bolsanglar Xudaning bagh-étizi, Xudaning
qurulushisiler. 10 Xudaning manga teqsim
qilghan méhir-shepqiti boyiche, xuddi usta
mémardek ul saldim, andin bashqa birsi uning
üstige quruwatidu. Emma herbir qurghuchi
qandaq quruwatqanliqigha éhtiyat qilsun. 11
Chünki sélin'ghan ulni, yeni Eysa Mesihdin
bashqa héchqandaq ulni sélishqa bolmaydu.
12 Emdi birsi bu ul üstige altun, kümüsh,
qimmetlik tashlar, yaghach, chöpler, saman
salsa, 13 herbirining singdürgen ejrining
qandaqliqi körünidu; chünki shu küni uni
ashkare qilidu, chünki uning mahiyiti otta
körülidu; ot herbir kishining ejrini, qandaq
mahiyettin bolghanliqini sinaydu. 14 Birsining
ul üstige qurghan ishi puxta saqlinip qalsa,
u in'amgha érishidu; 15 Birsining qurghini
köyüp ketse, u ziyan tartidu; u özi qutulidu,
emma goya ottin ötüp qutulghan birsige
oxshap qalidu. 16 Ejeba, özünglarning Xudaning
ibadetxanisi ikenlikinglarni we Xudaning
Rohining silerde turghanliqini bilmemsiler? 17
Birsi Xudaning ibadetxanisini xarab qilsa, Xuda
uni xarab qilidu; chünki Xudaning ibadetxanisi
pak-muqeddestur, siler del shundaqsiler. 18
Héchkim öz-özini aldimisun; birsi özini bu
dewrde dana dep sanisa, nadan bolup qalsun;
shuning bilen u dana bolidu. (aiōn g165) 19
Chünki bu dunyadiki danaliq Xudagha nisbeten
exmeqliqtur; chünki: — «U danishmenlerni
öz hiyligerlikining tuziqigha alidu», dep we
yene: «Reb danishmenlerning oy-xiyallirining
tutami yoqluqini bilidu» dep pütüklüktur. 21
Shunga héchkim insan dégenlerni pexirlinip
danglimisun; chünki hemme mewjudatlar
silerge tewedur; 22 Pawlus bolsun, Apollos
bolsun, Kéfas bolsun, dunya-jahan bolsun,
hayat bolsun, ölüm bolsun, hazirqi ishlar
bolsun, kelgüsi ishlar bolsun, hemmisi silerge
mensuptur; 23 siler bolsanglar Mesihning, Mesih
bolsa Xudaningkidur.

4 Birsi biz toghruluq birnéme démekchi
bolsa, bizni Mesihning xizmetkarliri we
Xudaning sirliri amanet qilin'ghan ghojidarlar
dep bilsun. 2 Emdi ghojidar dégenlerdin telep
qilinidighini shuki, ular wapadar-sadiq bolushi
kérektur. 3 Emma men siler teripinglardin
yaki bashqa herqandaq insaniy sot teripidin
sürüshtürüp bahalansam, bu men üchün
zighirchilik ish; men hetta özüm toghruluq
sürüshtürüp olturmaymen. 4 Chünki wijdanim
eyibleydighan héchqandaq ishlirimdin
xewirim yoq; emma bu ishning özi méni
heqqaniy dep aqlimaydu; méni sürüshtürüp
bahalighuchi bolsa Rebdur. 5 Shunga waqti-
saiti kelmigüche, yeni Reb kelmigüche héch
ish toghruluq höküm chiqarmanglar; Reb
kelgende u qarangghuluqtiki yoshurun
ishlarni ashkarilaydu, qelb-dillardiki barliq oy-
niyetlerni ayan qilidu; shu chaghda herbiri Xuda
teripidin teriplinidu. 6 Emma, i qérindashlar, bu
ishlarni silerning menpeetinglarni dep özümge
we Apollosqa tetbiqlidim; meqset siler biz arqiliq
«pütülgenning dairisidin halqip ketmenglar»
dégen sawaqni öginishinglar, shundaqla
héchqaysinglarning melum birsini bashqa
birsidin üstün dep pexirlinip tekebburliship
ketmeslikinglar üchündur. 7 Chünki kim
séni bashqa birsidin üstün qilidu? Sanga ata
qilin'ghan nersidin bashqa sende yene néme
bar? Hemme sanga bérilgen tursa, némishqa
«Mende esli bar idi» dep pexirlinip körenglep
kétisen? 8 Siler alliqachan toyunup kettinglar!
Alliqachan béyip kettinglar! Siler bizsiz
padishahlar bolup höküm sürdunglar! Kashki
siler heqiqeten höküm sürgen bolsanglaridi
— undaqta biz siler bilen bille höküm
sürgen bolattuq! 9 Chünki Xuda rosullar
bolghan bizlerni ölümge mehkum bolghan
ademlerdek eng axirgha qoyup sazayi qilip
otturigha chiqarghan, dep oylaymen; chünki
biz pütkül alemge, yeni hem perishtilerge
hem insanlargha bir xil tamasha bolduq. 10
Biz Mesih üchün exmeq sanalghanlarmiz,
emma siler Mesihde danasiler! Biz ajiz, emma
siler küchlüksiler; siler izzetlik, emma biz
xar; 11 Hazirqi deqiqigiche ach-yalingach,

changqap yürmektimiz, dumbalinip, sergerdan,
makansiz bolup yürmektimiz; 12 öz qolimiz
bilen ishlep japa tartmaqtimiz; ahanetke
qalghanda yaxshiliq tilewatimiz; ziyankeshlikke
uchrighanda, chidawatimiz; 13 töhmetke
uchrighanda, [biz ularni] chirayliqche [towigha]
ündeymiz; biz jahanning dashqili, insanlarning
süpüründisi dep qariliwatimiz, ta hazirghiche
shundaq. 14 Bu ishlarni yézishim, silerni
xijaletke qaldurush üchün emes, belki söyümlük
balilirim süpitide silerge nesihet qiliwatimen;
15 chünki silerning Mesihde tümenligen
terbiyiligüchiliringlar bolsimu, silerning
atanglar köp emestur; chünki men Mesih Eysada
bolup silerni xush xewer arqiliq töreldürüp ata
boldum. 16 Shunga men silerdin ötünimenki,
méni ülge qilinglar. 17 Del bu sewebtin men
Rebde bolghan öz söyümlük we ishenchlik
oghlum Timotiyni yéninglargha ewettim;
herqaysi jaylardiki jamaette ögetkenlirimge
egiship, u silerge Mesihde bolghan yollirim
toghruluq eslitidu. 18 Emma beziliringlar,
«Pawlusni yénimizgha kelmeydu», dep
körenglep kettinglar; 19 biraq Reb buyrusa men
pat arida yéninglargha barimen; shu chaghda
men körenglep ketkenlerning sözlirini emes,
belki ularda bolghan küch-qudretni körüp
baqay. 20 Chünki Xudaning padishahliqi sözde
emes, belki küch-qudrette ispatlinidu. 21 Emdi
némini xalaysiler? Yéninglargha tayaq kötürüp
bérishimnimu, yaki méhir-mulayimliq rohida
bérishimnimu?

5 Hertereptin shu angliniwatiduki, aranglarda
buzuqchiliq bar iken — bundaq buzuqchiliq
hetta taipiler arisidimu tilgha élinmaydu —
u bolsimu birsining öz atisining ayaligha
chéqilishtin ibaret. 2 Emma siler yoghinap
körenglep kettinglar! Bu rezil ishni sadir
qilghan kishi arimizdin qoghliwétilsun dep
ökünüshünglargha toghra kelmemdu!? 3 Chünki
gerche tende siler bilen bille bolmisammu,
emma rohta siler bilen bille bolush süpitide
alliqachan shundaq men shu hökümni
chiqardimki, 4 (hemminglar Reb Eysa Mesihning
namida jem bolghanda, özümning rohim
siler bilen bolup, Rebbimiz Eysa Mesihning
küch-qudritige tayinip) — 5 shundaq qilghan
kishining etliri halak qilinsun, shuning bilen
uning rohi Reb Eysaning künide qutquzulushi
üchün Sheytanning ilkige tapshurulsun. 6
Silerning chongchiliq qilghininglar yaxshi
emes. «Kichikkine xémirturuch pütkül xémirni
boldurup yoghinitidu» dep bilmemsiler? 7
Kona xémirturuchni chiqiriwétinglar; shuning
bilen siler esli xémirturuchsiz xémirdek yéngi
bir zuwula bolisiler; chünki «ötüp kétish
héyti»[diki qozimiz] bolghan Mesih qurbanliq
qilindi; 8 shunga héytni yaman niyetlik we
rezillik bolghan xémirturuch bilen emes,
belki semimiylik we heqiqet bolghan pétir
nan bilen tentene qilip ötküzeyli. 9 Men
[aldinqi] xette silerge buzuqchiliq qilghuchilar
bilen arilashmanglar dep yazghanidim; 10
emma bu déginim bu dunyadiki buzuqchiliq
qilghuchilar, yaki nepsaniyetchiler, yaki
kazzaplar yaki butperesler bilen arilashmanglar
déginim emes; undaq bolghanda dunyadin
ayrilishqa mejbur bolattinglar; 11 emma
hazirqi bu xétimde yazghinim shuki, özini
«qérindash» dep atiwalghan emma shundaqla
buzuqluq qilghuchi, nepsaniyetchi, butperes,
haraqkesh yaki kazzap bolsa, undaq bir
kishi bilen arilashmanglar, hetta uning bilen
hemdastixanmu bolmanglar. 12 Sirttikilerni
höküm chiqirip bir terep qilishning men bilen
néme munasiwiti? Lékin ichinglardikilerni
özünglar höküm chiqirip bir terep qilish
silerning ishinglar emesmu? 13 Lékin
sirttikilerning üstige bolsa Xuda Özi höküm
chiqiridu. Shunga «bu rezil ademni aranglardin
chiqiriwétinglar».

6 Silerning aranglarda özara arazliq ish
bolsa, uni muqeddes bendilerning bir terep
qilishigha tapshurmay, heqqaniysizlarning
aldida dewalishishqa pétinalamsiler? 2
Muqeddes bendilerning dunyani soraq
qilidighanliqini bilmemsiler? Eger dunyani siler
soraq qilidighan ish bolsa, emdi zighirchilik
ishlarni hel qilishqa yarimamsiler? 3 Perishtiler
üstidinmu höküm chiqiridighanliqimizni
bilmemsiler? Shundaq bolghaniken, bu
hayattiki ishlarni hel qilish qanchilik ish

idi? 4 Silerde mushu hayattiki ishlar üstidin
höküm qilish zörür tépilghanda, jamaet
arisida töwen dep qaralghanlarni uni hel
qilishqa salmamsiler? 5 Mushularni silerni
xijaletke qaldurush üchün dewatimen. Ejeba,
aranglarda öz qérindashliri otturisida höküm
chiqarghudek dana kishi yoqmu, hetta birimu
yoqmu? 6 Uning ornida, qérindash bilen
qérindash dewalishiwatidu, — we kapirlar aldida
shundaq qilidu! 7 Emeliyette öz aranglarda
dewalarning bolghanliqining özi silerge
nisbeten bir eyibtur. Némishqa uwalchiliqqa
chidimaysiler? Némishqa naheqchilikke yol
qoymaysiler? 8 Eksiche, siler naheqchilik
qiliwatisiler, xiyanet qiliwatisiler, yene kélip
qérindashliringlargha shundaq qilisiler! 9
Heqqaniysizlarning Xudaning padishahliqigha
warisliq qilalmaydighanliqini bilmemsiler?
Aldinip ketmenglar! Buzuqchiliq qilghuchilar,
butperesler, zina qilghuchilar, bechchiwazlar,
bashqa erler bilen buzuqluq qilghuchilar,
10 oghrilar, nepsaniyetchiler, haraqkeshler,
töhmetxorlar yaki aldamchi-kazzaplar
Xudaning padishahliqigha warisliq qilalmaydu;
11 bezinglar derweqe shundaq bolghansiler;
emma siler Reb Eysa Mesihning namida we
Xudayimizning Rohi bilen yuyuldunglar, pak-
muqeddes qilindinglar, heqqaniy qilindinglar.
12 «Hemme nerse manga halaldur», emma
hemme nerse paydiliq boluwermeydu; «hemme
nerse manga halaldur», emma men héchqandaq
nersining xumarigha qul bolmaymen. 13
«Yémeklikler ashqazan üchün, ashqazan bolsa
yémeklikler üchündur»; emma Xuda u we bu her
ikkisini yoqqa chiqiridu; ten bolsa buzuqchiliq
üchün emes, belki Reb üchündur; Reb ten
üchündur. 14 Xuda Rebni tirildürdi, shuningdek
biznimu Öz qudriti bilen ölümdin tirildüridu.
15 Téninglarning Mesihning ezaliri ikenlikini
bilmemsiler? Undaqta, Mesihning ezalirini
élip, pahishe ayalning ezaliri qilsam bolamdu?
Hergiz bolmaydu! 16 Kim pahishe ayal bilen
baghlan'ghan bolsa uning bilen bir ten bolidu,
dep bilmemsiler? Chünki «[er-ayal] ikkisi bir
ten bolidu» — déyilgenidi. 17 Emma Rebge
baghlan'ghuchi bolsa Uning bilen bir rohtur. 18
Buzuqluqtin qéchinglar. «Insanlarning herbir
sadir qilghan gunahi öz ténining sirtida bolidu!»
— emma buzuqluq sadir qilghuchi öz ténige
qarshi gunah qilidu. 19 Silerning téninglar
silerni turalghu qilghan, Xuda teripidin
silerge iltipat qilin'ghan Muqeddes Rohning
ibadetxanisi, siler özünglarni özümningki emes
dep bilmemsiler? 20 Chünki siler chong bedel
bilen sétiwélin'ghansiler; shunga téninglarda
Xudani ulughlanglar.

7 Emdi hazir siler xétinglarda otturigha
qoyghan soallargha kéleyli, — «Er ayal
zatining ténige tegmise yaxshidur». 2 Durus.
Emma buzuqchiliqlardin saqlinish üchün, herbir
erkekning özining ayali bolsun, herbir ayalning
özining éri bolsun. 3 Er ayaligha nisbeten
erlik mejburiyitini ada qilsun, ayalmu érige
nisbeten ayalliq mejburiyitini ada qilsun. 4
Ayal öz ténining igisi emes, belki éri uning
igisidur; shuninggha oxshashla, er öz ténining
igisi emes, belki ayali uning igisidur. 5 Peqet
pütün zéhninglar bilen dualargha bérilish
meqsitide öz maqulluqunglar bilen waqtinche
birge yatmasliqqa kélishkendinla bashqa, er-
ayal özara bir-birining jinsiy heq-telipini ret
qilmisun. Shundaq alahide mezgildin kéyin
yene birge bolunglar. Bolmisa, özünglarni
tutuwalalmaydighanliqinglardin Sheytan silerni
azdurush pursitini tépishi mumkin. 6 Emma
mundaq déyishim buyruq yolida emes, belki
meslihet yolididur. 7 Emdi men barliq
ademlerning manga oxshash [boytaq] bolushini
xalayttim; lékin bu ishta Xudaning hemme
ademge bergen öz iltpati bar; birsi undaq,
yene birsi bundaq. 8 Emma men jorisiz tenha
yashighanlar we tullargha shuni éytimenki,
mendek tenha turiwerse yaxshi bolidu; 9 emma
özünglarni tutuwalalmisanglar, nikahlininglar;
chünki [ishq] otida köygendin köre nikahliq
bolghan yaxshi. 10 Emma nikahlan'ghanlargha
kelsek, ulargha men shuni tapilaymenki, — (bu
emeliyette méning tapilighinim emes, yenila
Rebningki), ayal éridin ajrashmisun 11 (emma
u ajrashqan bolsa, u tenha ötsun, yaki éri
bilen yarishiwalsun); we ermu ayalini qoyup
bermisun. 12 Qalghanliringlargha kelsek, men

shuni éytimenki (bu Rebning éytqini emes),
qérindashning étiqadsiz ayali bolsa we ayali
uning bilen turuwérishke razi bolsa, u uni qoyup
bermisun; 13 [étiqadchi] ayalning étiqadsiz éri
bolsa we éri uning bilen turuwérishke razi bolsa,
u éridin ajriship ketmisun. 14 Chünki étiqadsiz er
bolsa étiqad qilghan ayalda pak dep hésablinidu;
étiqadsiz ayal bolsa [étiqad qilghan] qérindashta
pak dep hésablinidu; bolmisa, perzentliringlar
haramdin bolghan bolatti; emma ular emdi
pak boldi. 15 Lékin étiqadsiz bolghan terepning
ketküsi bolsa, u ajriship ketsun; bundaq
ehwallarda qérindash aka-ukilar, hede-singillar
[nikah mejburiyitige] baghlinip qalghan
bolmaydu; qandaqla bolmisun Xuda bizni inaq-
xatirjemlikte yashashqa chaqirghandur. 16
Ey [étiqadchi] ayal, éringni [étiqad qildurup]
qutulduralaydighanliqingni nedin bilisen? Ey
[étiqadchi] er, xotunungni [étiqad qildurup]
qutulduralaydighanliqingni nedin bilisen? 17
Halbuki, Reb herqaysimizgha qandaq teqsim
qilghan bolsa, qandaq halette chaqirghan
bolsa, u shuningda méngiwersun; men hemme
jamaetlerde shundaq yolyoruqni tapilaymen.
18 Birsi sünnetlik halette chaqirildimu? U
qayta sünnetsiz qilinmisun; birsi sünnetsiz
halette chaqirildimu? U emdi sünnet qilinmisun.
19 Sünnetlik bolush héchnerse hésablanmas,
sünnetsiz bolushmu héchnerse hésablanmas;
[hésab bolidighini] Xudaning emrlirige emel
qilishtin ibarettur. 20 Herkim qaysi halette
chaqirilghan bolsa, shu halette qalsun. 21 Sen
chaqirilghanda qul halitide idingmu? Uning
bilen karing bolmisun; lékin eger hörlük pursiti
kelse, uni qolungdin berme. 22 Chünki Rebte
chaqirilghan qul bolsa Rebning hör adimidur;
uninggha oxshash, chaqirilip hör bolghuchimu
Mesihning qulidur. 23 Siler chong bedel bilen
sétiwélindinglar; insanlargha qul bolmanglar.
24 I qérindashlar, herbiringlar qaysi halette
chaqirilghan bolsanglar, shu halette Xuda bilen
bille turunglar. 25 Emma nikahlanmighanlar
toghruluq Rebdin buyruq tapshuruwalmidim;
shundaqtimu Rebdin bolghan rehim-shepqetke
muyesser bolghanliqim üchün sadiq adem
süpitide öz pikrimni éytimen. 26 Emdi hazirqi
qiyinchiliqqa qarighanda, er kishining shu
[tenha] halette bolushini yaxshi ish deymen.
27 Ayalgha baghlan'ghan bolsang, undaqta,
uning bilen ajrishishni oylima; ayalingdin
ajriship kettingmu? Undaqta yene öylinishni
oylima. 28 Lékin öylenseng, sen gunah
qilghan bolmaysen; we nikahlanmighanlar
nikahlansa, ularmu gunah qilghan bolmaydu.
Emma shundaq qilsa ular jismaniy jehette
japagha uchraydu; méning silerni uningdin
xaliy qilghum bar. 29 Emma shuni dégüm
barki, i qérindashlar — waqit qisqidur. Shunga
ayalliq bolghanlar ayalsizlardek bolsun; 30
matem tutqanlar matem tutmighanlardek
bolsun; bext-xushalliqta bolghanlar bext-
xushalliqta bolmighanlardek bolsun; mal-mülük
sétiwalghanlar mal-mülüksizlerdek bolsun; 31
bu dunyadiki bayliqlardin behrimen bolghanlar
dunyani özining teelluqati dep bilmisun; chünki
bu dunyadiki hazirqi halet ötüp kétidu. 32 Emma
silerning ghemsiz bolushunglarni xalaymen.
Ayalsiz kishi bolsa Rebning ishlirini oylaydu,
qandaq qilip Rebni xursen qilishning ghémide
bolidu. 33 Emma ayalliq kishi qandaq qilip
ayalini xursen qilish üchün bu dunyadiki
ishlarning ghémide bolidu; 34 Yene kélip
ayal we nikahlanmighan qizning otturisida
perq bar; nikahlanmighan qiz bolsa Rebning
ishlirining, qandaq qilip hem tende hem
rohta pak-muqeddes bolushning ghémide
bolidu; emma yatliq bolghan ayal qandaq
qilip érini xursen qilish üchün, bu dunyadiki
ishlarning ghémide bolidu. 35 Emma men
bu sözni silerning menpeetinglarni közde
tutup dewatimen; boynunglargha sirtmaq
sélish üchün emes, belki ishliringlarning güzel
bolushi, könglünglar bölünmigen halda Rebge
bérilip Uni kütüshünglar üchün dewatimen.
36 Emma eger birsi niyet qilghan qizgha
nisbeten muamilemning durus bolmighan yéri
bar dep qarisa, u qiz yashliq baharidin ötüp
ketken bolsa, ikkisi özini tutuwalalmisa, u
xalighinini qilsun, u gunah qilghan bolmaydu;
ular nikah qilsun. 37 Biraq, birsi öz könglide
muqim turup, héchqandaq ishq bésimi astida
bolmay, belki öz iradisini bashqurup, könglide

niyet qilghan qizini emrige almasliqni qarar
qilghan bolsa, yaxshi qilghan bolidu. 38
Qisqisi, öylen'genning öylen'ginimu yaxshi
ish, öylenmigenning öylenmiginimu téximu
yaxshi ish. 39 Éri hayat chaghda ayali uninggha
baghlan'ghandur; emma éri ölümde uxlighan
bolsa, u xalighan kishige (peqet Rebde, elwette)
nikahlinishqa erkin bolidu. 40 Lékin qarishimche
u tul qalsa, téximu bextlik bolidu; mendimu
Xudaning Rohi bar, dep ishinimen!

8 Emdi «butlargha atap nezir qilin'ghan
taamlar» mesilisige kéleyli. «Hemmimizde
bilim bar» dep bilimiz. Xosh, biraq bilim bolsa
ademni körenglitidu; méhir-muhebbet bolsa
ademni quridu. 2 «Méning bilimim bar» dep
hésablighan kishi, emeliyette héchnémini téxi
bilishke tégishlik derijide bilmigen bolidu. 3
Emma Xudani söygen kishi bolsa, u Uning
teripidin tonulidu. 4 Xosh, emdi «butlargha
atap nezir qilin'ghan taamlar» toghruluq —
bizge melumki, «Jahanda but dégen héchnéme
hésablanmaydu», we «birla Xudadin bashqa
héch ilah yoqtur». 5 Gerche nurghun atalmish
ilahlar bar bolsimu — meyli ular zéminda yaki
asmanda turidu dep qarilishidin qet'iynezer
(derweqe «ilahlar» köp, we «reb»ler köptur)
6 biraq biz üchün peqetla bir Xuda, yeni
Ata bardur. Uningdin barliq mewjudatlar
apiride bolghan, bizmu Uning üchün mewjut
bolghanmiz; [shuningdek], birla Reb, yeni Eysa
Mesih bardur. Pütkül mewjudatlar U arqiliq
mewjut, bizmu U arqiliq hayatmiz. 7 Emma
bundaq bilim hemmimizde téxi yoqtur; téxi
butlargha köndürülginidin xalas bolmighan bezi
[ishen'güchiler] bolsa mushundaq taamlarni
«butqa atap nezir qilin'ghan» dep bilip yeydu;
shundaqla ularning wijdani ajiz bolghachqa,
bulghan'ghan bolidu. 8 Emeliyette taamlarning
özliri bizni Xuda bilen yarashturalmaydu;
yémisek bizning kemchilikimiz hésablanmaydu,
yégen bolsaq artuqchiliqmu hésablanmaydu.
9 Biraq herhalda [yéyish] erkinlikinglarning
ajizlargha putlikashang bolmasliqigha köngül
qoyunglar. 10 Chünki ajiz bir bende bilimi
bar bolghan séning butxanidiki dastixanda
olturup yégenlikingni körse, undaqta u öz
ajiz wijdanigha qarshi halda butlargha atap
nezir qilin'ghan taamlarni yéyishke «qurulup
kücheytilidighan» bolmamdu? 11 Shuning
bilen Mesih uning nijati üchün ölgen, séning
qérindishing bolghan bu ajiz bende séning
biliming wejidin halak bolidu. 12 Shu yol bilen
qérindashlargha ziyan yetküzüp gunah qilip,
ularning ajiz wijdanini zeximlendürüp, Mesihke
qarshi gunah qiliwatisiler. 13 Shunga, eger
birer taam öz qérindishimni yiqitidighan qiltaq
bolsa, qérindishimni yiqitmasliqim üchün men
menggügiche göshni qet'iy yémeymen. (aiōn g165)

9 Men erkin emesmu? Men rosul emesmu?
Men Rebbimiz Eysa Mesihni körgen emesmu?
Siler özünglar méning Rebde bolghan ejrim
emesmu? 2 Eger bashqilargha nisbeten rosul
dep hésablanmisam, men héch bolmighanda
silerge rosul boldum; chünki özünglar Rebde
méning rosul bolghanliqimni testiqlighan
möhürdursiler. 3 Méni sürüshte qilmaqchi
bolghanlargha bolghan jawabim mundaq:
— 4 Bizlerning yep-ichishke hoquqimiz
bar emesmu? 5 Bizning bashqa rosullar,
Rebning Öz iniliri we Kéfasning qilghinidek,
étiqadchi bir singilni emrimizge élip seperde
hemrah qilip yürüsh heqqimiz yoqmu? 6
Ejeba, peqet Barnabas bilen méningla emgek
qilmasliqqa hoquqimiz yoqmu? 7 Kim xirajetni
özi tölep [esker bolup] jengge chiqidu?
Kim üzümzar bina qilip uning méwisidin
yémeydu? Qaysi pada baqquchi padining sütidin
ichmeydu? 8 Bu dégenlirim peqet insaniy
közqarash boyiche éytilghanmu? Tewrat-
qanunning özidimu oxshash déyilgen emesmu?!
9 Chünki Musagha chüshürülgen qanunda:
«Xaman tepken öküzning aghzigha köshek
salma» dep pütülgendur. Xuda öküzlergila
köyün'genmu, 10 yaki buni peqet bizlerni dep
éytqanmu? Shübhisizki, bu sözler bizler üchün
pütülgendur; shuning üchün yer heydigüchi
ümidte heydishige tégishlik, shundaqla xaman
tepküchimu hosuldin behrimen bolush ümidide
ishleshke tégishliktur. 11 Biz silerge rohiy bext-
beriketlerni térip, silerdin maddiy jehettin
yighiwalsaq bu chektin éship ketkenlik
bolamdu? 12 Bashqa [xizmetchiler] silerde

mushu hoquqni ishletken yerde, biz shundaq
qilsaq téximu bolidighu? Emma Mesihning
xush xewirige héch tosalghu bolmisun
dep, biz bu hoquqni héchqachan ishlitip
baqmiduq; eksiche, herqandaq ishlargha chidap
kéliwatimiz. 13 Ibadetxanidiki muqeddes ishlar
üchün ishligüchilerning ibadetxanigha atalghan
hediyelerdin yeydighanliqini, qurban'gahta
xizmet qiliwatqanlarning qurbanliqlardin
ülüshini alidighanliqini bilmemsiler? 14
Shuninggha oxshash, Reb xush xewerni
jakarlighuchilarning jéni xush xewerdin
béqilsun dep békitkendur. 15 Emma men
bolsam bu hoquqlarning héchqaysisini ishlitip
baqmidim. Hem hazirmu mushu hoquqtin
padilinay dep mushularni yéziwatqinim
yoq! Chünki men bashqilarning méni bu
pexirlinidighanlirimdin mehrum qilghinidin
köre ölginim tüzük! 16 Chünki méning xush
xewerni jakarlishimda pexirlen'güdek ish yoq;
chünki uning mejburiyiti méni bésip turidu;
xush xewerni jakarlimisam halimgha way!
17 Chünki eger uni xalis qilsam, buningdin
manga in'am bolidu; emma öz ixtiyarim
bilen bolmisa, bu peqet méning ghojidarliq
burchini ada qilghinim bolidu, xalas. 18
Shundaq iken, méning in'amim zadi néme
bolidu? Méning in'amim del shuki, xush
xewer jakarlighinimda men xush xewerge
kishilerni heqsiz érishtürimen — démek,
in'amim xush xewer yetküzüshtiki tégishliq
[heq élish] hoquqlirimni héch ishletmeslikimdin
ibarettur. 19 Chünki hemme ademning
ilkidin erkin bolup, özümni köpchilikke
qul qildim; shu yol bilen téximu köprek
ademlerni qayil qilip qutquzsam deymen. 20
Yehudiylarni qayil qilip qutquzush üchün
Yehudiylargha nisbeten Yehudiygha oxshash
boldum; Tewrat qanuni astida turghanlarni
qayil qilip qutquzush üchün (Tewrat qanuni
astida turghan bolmisammu) Tewrat qanuni
astida turghanlargha nisbeten Tewrat qanuni
astida turghan'gha oxshash boldum; 21 Tewrat
qanunida bolmighanlarni qayil qilip qutquzush
üchün Tewrat qanunida bolmighanlargha
nisbeten (Xuda aldida qanunsiz bolmay, belki
Mesihning qanunigha boysunushum bilen) men
Tewrat qanunida bolmighanlargha oxshash
boldum; 22 ajizlarni qayil qilip qutquzush
üchün ajizlargha özüm ajizdek boldum;
mumkin qeder köprek ademni qutquzush
üchün men herqandaq ademge qarita shundaq
adem boldum. 23 Özümning xush xewerdin
nésiwem bolushi üchün uni dep hemme
ishni qilimen. 24 Beygige chüshkenlerning
hemmisi yügürishidu, emma peqet birila
mukapatqa érishidighinini bilmemsiler? Ghelibe
qazinish üchün yügürünglar. 25 Musabiqide
élishquchilarning hemmisi özini her jehettin
tizginleydu; ular peqet bir chirip kétidighan
tajgha érishish üchün shundaq qilidu, emma
biz bolsaq chirimas taj üchün shundaq
qilimiz. 26 Shunga men nishansiz ademdek
yügürüwatmaymen; musht atsam hawagha
atidighan ademdek bolmaymen. 27 Uning
ornigha men öz ténimni urup özümge
köndürüp, uni özümge qul qilimen; undaq
qilmighanda, bashqilargha telim jakarlap turup
özüm layaqetlik bolmay qélishim mumkin.

10 Chünki, i qérindashlar, men silerning
ata-bowilirimizning hemmisining bulut
astida yürgenlikidin we hemmisining déngizdin
ötüp mangghanliqidin xewersiz yürüshünglarni
xalimaymen; 2 ularning hemmisi bulutta
hem déngizda Musaning [yétekchilikige]
chömüldürülgen; 3 ularning hemmisi oxshash
rohiy taamni yégen, 4 hemmisi oxshash
rohiy ichimlikni ichken; chünki ular özlirige
[hemrah bolup] egiship yürgen rohiy
uyultashtin ichetti (emeliyette, mushu uyultash
Mesihning Özi idi); 5 shundaqtimu, Xuda
ularning köpinchisidin razi bolmighanidi;
chünki «Ular[ning jesetliri] chöl-bayawanda
chéchilip qalghan». 6 Emma bu ishlar
ularning béshigha bizlerge sawaq-bésharet
bolsun üchün chüshkenidi; buningdin meqset,
bizning ularning yaman ishlargha hewes
qilghinidek hewes qilmasliqimiz üchündur.
7 Siler yene ularning bezilirige oxshash
butqa choqunidighanlardin bolmanglar; bular
toghruluq: «Xelq yep-ichishke olturdi, andin
keyp-sapagha turdi» dep pütülgen. 8 Biz yene

ularning bezilirining buzuqchiliq qilghinidek
buzuqchiliq qilmayli; chünki shu wejidin
ulardin yigirme üch ming kishi bir kündila
öldi. 9 Yene ularning bezilirining Mesihni
sinighinidek Mesihni sinimayli; chünki shu
sewebtin ular yilanlar chéqishi bilen halak
boldi. 10 Yene ularning beziliri aghrin'ghandek
aghrinip qaqshimanglar — netijide, ular
jan alghuchi [perishte] teripidin öltürüldi.
11 Emdi bu weqelerning hemmisi ularning
béshigha bésharetlik misallar süpitide chüshken
we axirqi zamanlar béshimizgha kéliwatqan
bizlerning ulardin sawaq-ibret élishimiz üchün
xatirilen'genidi. (aiōn g165) 12 Shuning bilen «Men
[étiqadta] ching tirep turmaqtimen» dégen
kishi özining yiqilip kétishidin hézi bolsun!
13 Siler duch kelgen sinaqlarning hemmisige
bashqa ademlermu oxshash duch kelgen. We
Xuda bolsa wediside turghuchidur, U silerni
kötürelmigüdek sinaqlargha uchratmaydu,
belki sinaq béshinglargha chüshkende, shuning
bilen teng uningdin ötüp qutulush yolini
yaritip béridu; siler shuning bilen uninggha
berdashliq béridighan bolisiler. 14 Shu sewebtin,
söyümlüklirim, butpersliktin qéchinglar! 15
Silerni eqil-hoshi jayida kishiler dep qarap
shuni éytiwatimen; sözligenlirimni bahalap
béqinglar: — 16 Biz beriketlik bolsun dep
tiligen, beriketlik jamdiki sharabni ichkinimiz,
Mesihning qénidin ortaq behirlen'ginimiz
emesmu? Bizning oshutqan nanni yéginimiz,
Mesihning ténidin ortaq behirlen'ginimiz
emesmu? 17 Biz nurghun bolsaqmu bir
nan, bir tendurmiz; chünki hemmimiz shu
bir nandin nésiwe alimiz. 18 Jismaniy
Israilgha qaranglar; qurbanliqlarni yégenler
qurban'gahqa nésipdashlar emesmu? 19 Emdi
néme démekchimen? Butqa atap sunulghan
qurbanliqning birer ehmiyiti barmidu? Butning
birer ehmiyiti barmidu? 20 Yaq, biraq kapirlar
butlargha sun'ghan qurbanliqlarni Xudagha
emes, belki jinlargha ataydu. Men silerning
jinlar bilen ortaq nésipdash bolushunglarni
xalimaymen. 21 Rebning jamidin we jinlarning
jamidin teng ichküchi bolsanglar bolmaydu;
Rebning dastixinigha we jinlarning dastixinigha
teng daxil bolsanglar bolmaydu. 22 Rebning
heset-ghezipini qozghimaqchimizmu? Biz
Uningdin küchlükmu-ya? 23 «Hemme nerse
halaldur», emma hemme nerse paydiliq
boluwermeydu; «hemme nerse halaldur»,
emma hemme nerse ademning [étiqadini]
quralmaydu. 24 Emdi héchkim öz menpeetini
izdimisun, belki özgilerningkini izdisun. 25 Gösh
bazirida sétilghan herbirnersini wijdaninglarni
dep olturmay, héchnémini sürüshte qilmay
yewéringlar. 26 Chünki «Jahan we uninggha
tolghan hemme mewjudatlar Perwerdigargha
mensüptur» [dep pütülgen]. 27 Emma étiqad
qilmighanlarning birersi séni ziyapetke teklip
qilsa we könglüng tartsa, aldinggha qoyulghan
hemmini wijdaningni dep olturmay yewer;
28 emma birsi sanga: «Bu butlargha atalghan
qurbanliq taami» dése, undaqta uni yéme;
némishqa déseng, bu ishni sanga éytqan
ademning sewebi üchün, shundaqla wijdanning
sewebi üchündur; 29 men dégen wijdan
séningki emes, belki héliqi kishining wijdani;
méning erkinlikimge bashqilarning wijdani
teripidin yaman dep baha bérilishining hajiti
barmu? 30 Men teshekkür éytip yésem,
teshekkür éytqan nersini durus yéginim
tüpeylidin yaman dep qarilishimning néme
hajiti? 31 Shunga siler némini yésenglar, némini
ichsenglar yaki herqandaq bashqa ishlarni
qilsanglar, hemme ishlarni Xudagha shan-
sherep keltürülsun dep qilinglar. 32 Men özüm
hemmeylenni hemme ishta memnun qilishqa
intilginimdek, öz menpeetim üchün emes, belki
köpchilikning menpeeti, ularning qutquzulushi
üchün intilginimdek, héchkimning aldigha —
Yehudiylar bolsun, gréklar bolsun, Xudaning
jamaitidikiler bolsun aldigha putlikashang
bolmanglar. Men Mesihni ülge qilghinimdek,
silermu méni ülge qilinglar.

11 Emdi silerni shuning üchün teripleymenki,
i qérindashlar, hemme ishlarda siler
méni eslep turuwatisiler, men silerge
tapshurghinimdek, körsetmilerni tutup
kéliwatisiler. 3 Emma men silerning her erning
béshi Mesihdur, ayalning béshi erdur we
Mesihning béshi Xudadur dep bilishinglarni

xalaymen. 4 Shunga, [ibadetke qatnashqanda],
herqandaq er béshigha birnerse artqan halda
dua qilsa yaki bésharet berse, u öz béshigha
hörmetsizlik qilghan bolidu. 5 Emma [ibadetke
qatnashqanda], herqandaq ayal béshigha
birer nerse artmighan halda dua qilsa yaki
bésharet berse, u öz béshigha hörmetsizlik
qilghan bolidu; bundaq ayalning chéchi
chüshürüwétilgen, [reswa qilin'ghan] ayaldin
perqi yoqtur. 6 Ayal kishining béshigha artqini
yoq bolsa, chachliri chüshürüwétilsun; ayalgha
nisbeten chachlirining késiwétilishi yaki
chüshürüwétilishi uyatliq ish bolsa, emdi uning
béshigha birer artqini bolsun. 7 Chünki er
kishi bolsa béshini yapmasliqi kérek; chünki
u Xudaning süret-obrazi we shan-sheripidur;
emma ayal kishi bolsa erning shan-sheripidur.
8 Chünki er bolsa ayaldin emes, belki ayal
erdindur. 9 Shuningdek er kishi ayal üchün
emes, ayal kishi er üchün yaritilghandur. 10
Bu sewebtin, hem perishtilerning sewebidin
ayal kishi béshida hoquq[ning] [belgisige]
ige bolushi kérek. 11 Halbuki, Rebde ayal
ersiz bolmas we er ayalsiz bolmas; 12 chünki
ayal erdin chiqirilghinidek, er ayal arqiliq
[tughulidu]; lékin hemme ish Xudadindur. 13
Öz könglünglarda baha béringlar; ayallarning
béshigha birnerse artmay turup Xudagha dua
qilishi muwapiqmu? 14 Tebietning özi silerge er
kishining uzun chachliri bolsa uninggha uyat
ikenlikini ögetmidimu? 15 Emma ayal kishining
uzun chachliri bolsa, bu uninggha shan-
sherep bolidu; chünki uning uzun chachliri
uninggha bézek-yépincha bolsun dep teqdim
qilin'ghan. 16 [Birsining bu ishlar toghruluq]
talash-tartish qilghusi bolsa, [shuni bilsunki],
bizlerde hem Xudaning jamaetliridimu
shulardin bashqa héch qaidiler yoqtur. 17
Emma hazir démekchi bolghan ish, yeni siler
yighilghan sorunlargha kelsek, uningda silerni
teriplimeymen; chünki yighilghininglarning
netijisi paydiliq emes, belki ziyanliq boluwatidu.
18 Chünki birinchidin, siler jamaette
yighilghininglarda, aranglarda guruhlargha
bölünüshler bolghanliqini anglidim; bu gepke
qismen ishendim. 19 Aranglarda bölünüshler
peyda bolmay qalmaydu. Undaq bolmighanda
aranglarda kimning layaqetlik bolghanliqini
körüwalghili bolmaytti. 20 Siler bir yerge jem
bolghininglarda, siler [heqiqeten] «Rebning
ziyapiti»din yémeysiler. 21 Chünki yégininglarda
herbiringlar bashqilarning yéyishini kütmeyla
özünglar élip kelgen ghizani yewérisiler-
de, birsi ach qalidu, yene birsi mest bolup
kétidu. 22 Yep-ichishke öz öyliringlar yoqmu?
Xudaning jamaitini közge ilmay, yoqsullarni
xijaletke qoymaqchimusiler? Silerge néme
désem bolar? Silerni teriplemdimen? Yaq,
silerni teriplimeymen. 23 Chünki men silerge
[Rebning ziyapiti toghruluq] yetküzgenlirimni
özüm Rebdin tapshuruwalghanmen; démek,
Reb Eysagha satqunluq qilin'ghan kéchide
u qoligha nan élip, 24 teshekkür éytqandin
kéyin uni oshtup: «Mana, silerge atalghan
Méning ténim; buni Méni eslep turush üchün
mushundaq qilinglar» — dédi. 25 Shuningdek,
ghizadin kéyin u jamni qoligha élip: «Mana,
bu jamdiki sharab qénimda bolghan «yéngi
ehde»dur; her qétim buningdin ichkininglarda,
Méni eslep turush üchün shundaq qilinglar»
— dédi. 26 Chünki siler her qétim bu nandin
yégen, bu jamdin ichken bolsanglar, taki Uning
qaytip kélishigiche siler Rebning ölümini
jakarlighan bolisiler. 27 Shuning üchün, kimki
layaqetsiz halda bu nanni yése yaki Rebning
jamidin ichse, Rebning téni hem qénigha
nisbeten gunahkar bolidu. 28 Shuning üchün
herbirsi bu ishlar üstide öz-özini tekshürüp,
andin nandin yésun, jamdin ichsun. 29
Chünki [Rebning] ténini perq etmey turup
yégüchi we ichküchi herkim özige höküm-
jazani yetküzüp yep-ichidu. 30 Bu sewebtin
aranglardiki nurghun ademler zeipliship késel
boldi, hetta xéli bir qismi [ölümde] uxlap qaldi.
31 Lékin eger öz üstimizni tekshürüp höküm
chiqarghan bolsaq, béshimizgha [Rebning]
höküm-jazasi chüshürülmeydighan bolidu. 32
Emma gerche üstimizge Reb teripidin höküm-
jazalar chüshürülgen bolsimu, emeliyette bu
Uning bizge chüshürgen «terbiye jazasi»dur;
buningdin meqset, bizning bu dunya bilen
birlikte halaketke höküm qilinmasliqimiz

üchündur. 33 Shunga, i qérindashlar, [Rebning
ziyapitide] yéyishke jem bolghininglarda,
[hemmeylen toluq kelgüche] bir-biringlarni
kütünglar. 34 Birsi ach qorsaq bolsa awwal
öyide yep kelsun; shundaq qilip silerning
jem bolushunglar özünglargha höküm-jaza
yetküzmeydighan bolidu. Qalghan bashqa
mesililerni bolsa, men barghinimda tertipke
salimen.

12 Emma i qérindashlar, rohiy iltipatlargha
kelsek, silerning ular toghruluq bilmey
qélishinglarni xalimaymen. 2 Siler taipilerning
arisida bolghan waqtinglarda herxil yollargha
bashlinip, gas-gacha butlargha [choqunushqa]
azdurulup ketkininglarni bilisiler. 3 Shunga
men silerge uqturimenki, héchkim Xudaning
Rohida turup: «Eysagha lenet!» démeydu
we herqandaq biri Muqeddes Rohta bolmay
turup «Eysa Rebdur!» dep éytalmaydu. 4
Emma iltipatlar xilmuxil, lékin Roh bolsa
birdur. 5 Xizmetler bolsa herxil, emma [biz
xizmitini qilidighan] Reb birdur. 6 Ishlesh
yolliri herxil, emma hemmeylende hemme ishni
wujudqa chiqarghuchi Xuda birdur. 7 Emma
hemmeylenning menpeeti üchün herbirige
Rohning namayan bolushi béghishlinidu. 8
Chünki Roh arqiliq birige danaliq yetküzgüchi
söz, yene birige shu oxshash Roh arqiliq xewer
yetküzgüchi söz teqsim qilinidu; 9 yene oxshash
Roh arqiliq bashqa birige alahide ishench,
yene birige oxshash Roh arqiliq [késellerni]
saqaytish iltipatliri, 10 birawgha möjizilerni
yaritish teqsim qilinidu; birawgha wehiy-
bésharet bérish; birawgha herxil rohlarni perq
étish, birawgha namelum tillarda sözlesh,
yene birawgha namelum tillarni terjime qilish
iltipati teqsim qilinidu. 11 Emma bu ishlarning
hemmisini yürgüzgüchi oxshash shu bir Rohtur,
U herbirige Özi layiq körüp, ayrim-ayrim
teqsim qilip béridu. 12 Chünki insaniy ten
bir bolsimu nurghun ezaliri bolghinidek,
shundaqla ezaliri nurghun bolsimu özara
qoshulup bir ten bolghandek, Mesih Özimu
hem shundaqtur. 13 Chünki hemmimiz, meyli
Yehudiylar bolsaqmu, Grékler bolsaqmu, qullar
bolsaqmu, hörler bolsaqmu, bir Rohta bir ten'ge
kirishke chömüldürülduq we bir Rohtin ichishke
nésip qilinduq. 14 Chünki ten birla ezadin
emes, belki köp ezalardin terkib tapidu. 15 Eger
put: «Men qol bolmighinim üchün men ten'ge
tewe emesmen» désila, undaqta u heqiqeten
ten'ge tewe emes bolamdu? 16 Qulaq: «Men
köz emes, shunga men ten'ge tewe emesmen»
désila, undaqta u heqiqeten ten'ge tewe emes
bolamdu? 17 Pütün ten közla bolsa, undaqta
anglash sézimimiz nedin bolidu? Pütün ten
qulaqla bolsa, undaqta purash sézimimiz nedin
bolidu? 18 Halbuki, Xuda Özige layiq körgen ten
ezalirining herbirini ayrim-ayrim öz jayigha
orunlashturghan; 19 eger ularning hemmisi
oxshash eza bolsa, undaqta uni qandaqmu
ten dégili bolatti? 20 Emdilikte ezalar köp,
ten bolsa birdur. 21 Köz qolgha: «Méning
sanga éhtiyajim chüshmeydu!» déyelmeydu;
yaki bash bolsa putlargha: «Méning silerge
éhtiyajim chüshmeydu!» déyelmeydu. 22 Del
eksiche, tendiki ajiz-erzimes dep körün'gen
ezalar kem bolsa bolmaydu; 23 we hem
tendiki biz étiwarsiz dep hésablighan ezalargha
bolsa, téximu köprek étiwar qilimiz; shundaqla
isketsiz dep qaralghan ezalirimiz téximu
isketlik qilinidu; 24 eslide yarishimliq bolghan
ezalirimizgha bolsa shundaq qilishning hajiti
yoq. Emma Xuda pütün tenni shundaq
birleshtürgenki, U étiwarsiz dep hésablan'ghan
ezalargha téximu köp étiwar béridu. 25
Buningdin meqset tende héch bölünüshler
bolmasliqi, belki barliq ezalar özara oxshash
köyümchanliqta bolushi üchündur. 26 Bir eza
japa-derd tartsa, barliq ezalar uning bilen teng
japa-derd tartidu; bir ezagha sherep kelse,
barliq ezalar uning bilen teng shadlinidu. 27
Emdi siler Mesihning ténidursiler, herbiringlar
Uning ayrim-ayrim ezasidursiler. 28 Xuda
jamaette mushundaqlarni orunlashturghan:
— awwal rosullarni, andin peyghemberlerni,
üchinchi bolup telim bergüchilerni; andin
möjize körsetküchilerni, andin türlük késellerni
saqaytish iltipatlirigha ige bolghanlarni, yardem
bergüchilerni, yétekchilik qilghuchilarni, herxil
namelum tillarda sözleydighanlarni teyinlep
orunlashturghandur. 29 Hemmeylen rosulmu?

Hemmeylen peyghembermu? Hemmeylen
telim bergüchimu? Hemmeylen möjize
körsetküchmu? 30 Hemmeylende saqaytish
iltipatliri barmu? Hemmeylen namelum tillarda
sözlemdu? Hemmeylen namelum tillarni
terjime qilalamdu? 31 Emma siler chongraq
iltipatlarni teqezza bolup qoghlanglar; halbuki,
men hazir silerge hemmidin ewzel bir yolni
körsitip bérey.

13 Men egerde bu dunyadiki kishiler
sözlewatqan herxil tillar hetta
perishtilerning tilliri bilenmu sözliyeleydighan
bolsammu, biraq men méhir-muhebbetsiz
bolsam, u chaghda men peqet bir «dang-
dang» qilidighan mis dang, bir «chang-chang»
qilidighan chang bolup qalimen, xalas. 2
Eger men peyghemberlik qilalisam, barliq
sirlar, barliq bilimlerni chüshinip bolghan
bolsammu, hem shuning bilen bir waqitta
taghlarni yötkiyeligüdek toluq ishenchte
bolsammu, emma mende méhir-muhebbet
bolmisa, undaqta men héchnerse bolmighan
bolimen. 3 Eger barliq mal-mülkümni sediqige
atap hem ténimni [Xudaning yolida] qurbanliq
süpitide köydürülüshke sun'ghan teghdirdimu,
emma mende yenila méhir-muhebbet
bolmisa, undaqta méning héchqandaq
paydam yoq bolghan bolidu. 4 Muhebbet
sewr-taqetlik bolush hem méhribanliqtur;
Muhebbet hesetxorluq qilmaydu: Muhebbet
özini maxtimaydu, Tekebburluq qilmaydu,
5 Nomussizliq qilmaydu, Öz menpeetini
közlep yürmeydu, Tériktürülmeydu, Könglide
öchmenlik saqlimaydu; 6 Heqqaniysizliqtin
xushal bolmaydu, Belki emeliyettin, heqiqettin
xushal bolidu; 7 hemme ishta qorsiqi
kenglik qilidu, hemmige yüzlinip [Xudagha]
ishinidu, hemme ishqa ümid baghlaydu,
hemmige chidaydu. 8 Méhir-muhebbet hergiz
axirlashmaydu. Bésharetler bolsa, kargha
kelmeydu: «namelum tillar» bolsa, tügeydu:
[möjizilik] bilimlermu kargha kelmeydu. 9
Chünki bizning bilidighanlirimiz qismen,
bésharet béridighanlirimiz qismen; 10 lékin
mukemmellik kelgende, qismenlik yoqilidu.
11 Men kichikimde balilarche sözlidim,
balilarche oylidim, balilarche hésablidim; chong
bolghinimda, men baliliqni tashlidim. 12 Chünki
biz hazir bir tutuq dérizidin müjmel halda
körimiz, lékin shu chaghda yüzmuyüz körimiz:
Hazir men qismen tonuymen, shu chaghda men
[Xuda] méni tonup kéliwatqandek tonuymen.
13 Hazir ishench, ümid, méhir-muhebbettin
ibaret bu üch nerse turuptu; bulardin eng üstün
turidighini méhir-muhebbettur.

14 Méhir-muhebbetke intilip uni
qoghlishinglar we hem rohiy iltipatlargha,
bolupmu bésharet bérishke intizar bolunglar.
2 Chünki namelum tilda sözleydighan kishi
ademlerge emes, belki Xudagha sözleydu;
anglighuchilardin héchkim uni chüshenmeydu,
emma u Rohta sirliq ishlarni éytip béridu.
3 Lékin bésharet béridighan kishi bolsa
ademlerning étiqadini qurushqa, ularni
righbetlendürüshke we teselli bérishke
sözleydu. 4 Namelum tilda sözligüchi öz
rohini quridu; emma bésharet bergüchi
jamaetning [étiqadini] quridu. 5 Emdilikte
men silerning hemminglarning namelum
tillarda sözliyelishinglarni ümid qilimen,
lékin bésharet bérishinglarni téximu ümid
qilimen. Namelum tilda sözligüchi sözini
terjime qilmisa, jamaetning étiqad qurulushida
bésharet bergüchi uningdin ulugh bolidu. 6
Qérindashlar, men yéninglargha kélip, namelum
tillardila sözliginim bilen melum wehiy,
bilim, bésharet yaki telimni yetküzmisem,
men silerge néme payda tegküzimen? 7
Hetta awaz chiqiralaydighan jansiz nersiler,
meyli ney bolsun, chiltar bolsun shundaq;
ularning ahanglirining bir-biridin perqi
bolmisa, ularda chélin'ghan pede qandaqmu
perq étilsun? 8 [Jeng] kaniyimu belgilik bir
ahangda chélinmisa, kim jengge hazirlansun? 9
Shuningdek siler tilda éniq chüshineligüdek söz
qilmisanglar, néme démekchi bolghininglarni
kim chüshineleydu? Siler hawagha gep
qilghandek bolisiler. 10 Jahanda, shübhisizki,
xilmuxil til-awazlar bar we ularning héchqaysisi
menisiz emes; 11 eger emdi men melum awaz-
tilning menisini bilmisem, men sözligüchige
nisbeten yat we u manga nisbeten yat bolidu.

12 Ehwal silerdimu shundaq. Shunga, siler rohiy
iltipatlargha qizghinliq bilen intilgenikensiler,
jamaetning étiqadini quridighan iltipatlargha
bay bolushqa intilinglar. 13 Shunga, namelum
tilda sözleydighan kishi sözligenlirini terjime
qilip béreleydighan bolsam dep dua qilsun.
14 Chünki namelum tilda dua qilghinimda,
rohim dua qilidu, lékin eqil-idrakimdin bolsa
méwe chiqmaydu. 15 Undaqta qandaq qilish
kérek? Men bezide rohim bilen dua qilimen,
hem bezide eqil-idrakim bilenmu dua qilimen;
men bezide rohim bilen medhiye naxshilirini
éytimen, hem bezide eqil-idrakim bilenmu
medhiye naxshilirini éytimen; 16 bolmisa, peqet
rohing bilenla medhiye oqusang, ishletken
[tilingni] bilmigenlerning qatarida olturghuchi
teshekkürungge qandaqmu «Amin» déyelisun?
Chünki u éytqiningni chüshenmeydu. 17 Sen
derheqiqet teshekkürni yaxshi éytisen, emma
yéningdiki anglighuchining étiqadi qurulghini
yoq. 18 Men bundaq namelum tillarda shexsen
hemminglardin köp sözleydighanliqim üchün
Xudagha teshekkür éytimen; 19 halbuki,
jamaette bolghanda, namelum tilda tümen
éghiz sözliginimdin köre, bashqilargha telim-
terbiye béreligüdek chüshinishlik sözdin besh
éghizla sözliyelisem deymen. 20 Qérindashlar,
eqil-hoshunglarda bala bolmanglar; yamanliq
jehetide bowaq bolunglar, emma eqil-
hoshunglarda pishqedem bolunglar. 21
Tewratta: «Chet tilliqlarning sözi we yat
ademlerning lewliri arqiliq Men mushu xelqqe
gep qilimen; lékin shundaq bolsimu ular yenila
Manga qulaq salmaydu — deydu Perwerdigar»
dep pütülgendur. 22 Shunga «namelum tillar»
bolsa bir alamet belgidur; étiqadchilargha
emes, belki étiqadsizlargha alamet belgidur;
wehiy-bésharetler bolsa, étiqadsizlar üchün
emes, belki étiqadchilar üchün bolidu. 23
Shuning üchün pütkül jamaet bir yerde
jem bolghanda, hemmisi öz aldigha bundaq
namelum tillarda sözlewerse we sadda yaki
étiqadsiz kishiler kirip qalsa, ular hemminglarni
sarang bolup qapsiler déyishmemdu? 24 Emma
hemminglar wehiy-bésharet yetküzsenglar,
étiqadsiz yaki sadda kishi aranglargha kirip
qalsa, hemminglar teripidin uning gunahlirigha
tenbih bérilidu, hemminglar teripidin uning
gunahkar ikenliki körsitilidu; 25 qelbidiki
sirlar ashkare qilin'ghanda, u özini yerge
tashlap: — «Xuda heqiqeten aranglardidur»
dep Xudagha sejde qilidu. 26 Emdi qérindashlar,
qandaq qilishimiz kérek? Siler bir yerge jem
bolghininglarda, herbiringlarda [bir iltipat]
bolidu; birside medhiye naxshisi, birside telim,
birside namelum til, birside wehiy, birside
namelum tilning yéshimi bolidu. Hemme
ishlar étiqadning qurulushi üchün bolsun.
27 Namelum tilda sözligüchiler bolup qalsa,
ikkisi yaki eng köp bolghanda üchi nöwet
bilen sözlisun we birsi ularning éytqanlirini
örisun. 28 Emma [jamaette] örigüchi bolmisa,
u süküt qilsun; öz-özige we Xudagha éytsun.
29 Wehiy-bésharet yetküzgüchiler bolsa, ikki-
üchi sözlisun; qalghanlar geplirining weznini
ditlap tursun; 30 Emma olturghanlar arisidin
bashqa bir kishige melum bir wehiy bérilse,
sözlewatqan kishi sözini toxtitip nöwetni
uninggha bersun. 31 Chünki hemminglar bir-
birlep wehiy-bésharet yetküzsenglar bolidu;
shuning bilen hemmeylen öginidu, hemmeylen
righbetlinidu. 32 Peyghemberlerning öz
rohliri peyghemberlerning özlirige itaet
qilidu. 33 Chünki Xuda qalaymiqanchiliq
tughdurghuchi emes, belki tinch-xatirjemlik
bergüchidur. Barliq muqeddes bendilerning
jamaetliride shundaq tertip bar. 34 Aranglardiki
ayallar jamaetlerde süküttе oltursun; ularning
sözlishige ruxset qilinmighan; Tewrat qanunida
belgilen'gendek, ular [tertipke] boysunsun.
35 Emma ular melum ishni bilmekchi bolsa,
öyide öz erliridin sorisun; ayalning jamaette
sözlishi uyatliq ishtur. 36 Xudaning söz-
kalami silerdin bashlan'ghanmu?! Yaki yalghuz
silergila yétip kelgenmu?! 37 Birsi özini
wehiy-bésharetchi yaki rohiy kishi dep
sanisa, u silerge hazir yazghan bu sözümning
heqiqeten Rebning emri ikenlikini étirap
qilsun. 38 Birsi buni étirap qilishni xalimisa,
u étirap qilinmaydu. 39 Shuning üchün, i
qérindashlar, wehiy-bésharetlerni yetküzüshke
telmürüp intilinglar, shundaqla namelum

tillarda sözleshni cheklimenglar. 40 [Xulase
qilip éytqanda], herbir ish chirayliq, tertiplik
qilinsun.

15 Emma, i qérindashlar, men silerge
eslide yetküzgen xush xewerni bayan
qilmaqchimen; siler bu xush xewerni qobul
qilghan we uningda ching turuwatisiler; 2 men
silerge yetküzgen xush xewer bolghan kalamda
ching turghan bolsanglar, — (ishen'gininglar
bikargha ketmigen bolsa) — siler uning
arqiliq qutquzuluwatisiler. 3 Chünki men
özümge amanet qilin'ghanlirini eng zörür
ish süpitide silergimu tapshurdum; yeni,
Tewrat-Zeburda aldin éytilghinidek, Mesih
gunahlirimiz üchün öldi; 4 U depne qilindi;
we üchinchi küni yene Tewrat-Zeburde aldin
éytilghinidek tirildürüldi; 5 U Kéfasqa, andin
on ikkiylen'ge köründi; 6 andin U bir
sorunda besh yüzdin artuq qérindashqa
köründi; ularning köpinchisi bügünki künde
tirik, emma beziliri ölümde uxlawatidu; 7
U Yaqupqa, andin rosullarning hemmisige
köründi; 8 Hemmisidin kéyin U xuddi waqitsiz
tughulghan bowaqtek bolghan mangimu
köründi. 9 Chünki men rosullar arisidiki eng
töwinimen, rosul dep atilishqa layiq emesmen;
chünki men Xudaning jamaitige ziyankeshlik
qilghanmen. 10 Lékin hazir némila bolsam
Xudaning méhir-shepqiti arqiliq boldum; Uning
manga körsetken shu méhir-shepqiti bikargha
ketmidi; chünki men [Xudaning xizmitide]
barliq rosullardin bekrek japaliq ishligenmen;
emeliyette ishligüchi men emes, belki men bilen
bille bolghan Xudaning méhir-shepqitidur.
11 Démek, meyli men yaki bashqa [rosullar]
bolsun, hemmimizning yetküzgenliri oxshash
bolup, u del siler ishinip qobul qilghan
xush xewerdur. 12 Emma Mesih ölgenler
ichidin tirildürülgen dep jakarlan'ghan bolsa,
qandaqmu aranglardiki beziler ölgenlerning
tirilishi dégen yoq ish, deydu? 13 Emma
ölgenlerning tirilishi dégen yoq ish bolsa,
Mesihning tirilishimu yoq ish bolghan bolatti.
14 Shuningdek eger Mesih ölümdin tirilgen
bolmisa, jakarlighan xewirimiz bihude bolghan,
silerning étiqadinglarmu bihude bolghan
bolatti. 15 Hetta bizmu Xuda toghrisidiki
yalghan guwahchilar bolghan bolattuq — chünki
biz Xudaning Mesihni ölümdin tirildürgenlikige
guwahliq berduq. Eger heqiqeten ölümdin
tirilish bolmisa, Xuda Mesihnimu ölümdin
tirildürmigen bolatti. 16 Chünki ölgenler
qayta tirildürülmise, Mesihmu tirilmigen
bolatti. 17 Mubada Mesih tirilmigen bolsa,
étiqadinglar kéreksiz bolghan, siler téxiche
gunahliringlarda yürüwatqan bolattinglar, 18
shundaqla Mesihte ölümde uxlawatqanlarmu
halaketke yüz tutqan bolatti. 19 Eger ümidimizni
peqet bu dunyadiki hayatimiz üchünla Mesihge
baghlighan bolsaq, biz insanlar arisidiki eng
bichare ademlerdin bolghan bolimiz. 20 Emma
emeliyette, Mesih ölümde uxlighanlar ichide
«hosulning tunji méwisi» bolup, ölümdin
tirilgendur; 21 Chünki bir insan arqiliq ölüm
[alemde] peyda bolghinidek, ölümdin tirilishmu
bir insan arqiliq [alemde] peyda boldi. 22
Adamatimizdin bolghanlarning hemmisi [uning
tüpeylidin] ölümge mehkum bolghanliqigha
oxshash, Mesihde bolghanlarning hemmisi
[Uning tüpeylidin] ölümdin hayatqa érishidu.
23 Emma hemmeylen öz nöwet-qatarida
tirilidu; tunji hosulning méwisi bolghan Mesih
birinchi; ikkinchiler bolsa Mesihning dunyagha
qaytip kelginide özige tewe bolghanlar. 24
Andin axiret bolidu; shu chaghda U barliq
hökümranliqni, barliq hoquq we herxil
küchlerni emeldin qaldurup, padishahliqni
Xuda-Atigha tapshuridu. 25 Chünki U barliq
düshmenlerni [meghlup qilip] ayighi astida
qilghuche höküm sürüshi kérektur; 26 eng axirqi
yoqitilidighan düshmen bolsa ölüm özidur. 27
Chünki [Zeburda] «[Xuda] pütkül mewjudatni
Uning ayighi astigha boysundurghan» [dep
pütüklüktur]. Emma «pütkül mewjudat
Uninggha boysundurulghan» déyilginide,
roshenki, shu «pütkül» dégen söz «hemmini
Uninggha Boysundurghuzghuchi»ning özini
ichige alghan emestur. 28 Emma hemme
Uninggha boysundurulghandin kéyin, Oghul
hemmini özige boysundurghuchigha boysunidu;
shuning bilen Xuda hemmining hemmisi bolidu.
29 Ölümdin tirilish bolmisa, bezilerning ölgenler

üchün chömüldürülüshini qandaq chüshinish
kérek? Ölgenler zadi tirilmise, kishiler ular
üchün néme dep chömüldürülidu? 30 Bizler
néme dep [her küni] her saette xewp-xeterge
duch kélip yürimiz? 31 Rebbimiz Mesih Eysada
silerdin pexirlinishim rast bolghandek, [i
qérindashlirim], men herküni ölümge duch
kélimen. 32 Eger insanlarning nuqtiineziridin
éytqanda «Efesus shehiride wehshiy haywanlar
bilen élishtim» désem, ölgenler ölümdin
tirilmise, buning manga néme paydisi? «Ete
beribir ölüp kétidighan bolghandin kéyin, yep-
ichip yürüwalayli» dégen söz yolluq bolmamti?
33 Aldanmanglar; chünki «Yaman hemrahlar
exlaqni buzidu». 34 Heqqaniy bolush üchün
oyghininglar, gunahdin qol üzünglar; chünki
beziliringlarda Xuda toghruluq xewer yoqtur
— buni éytsam siler üchün uyat emesmu? 35
Belkim birsi: «Ölükler qandaq tirildüriler? Ular
qandaq ten bilen tiriler?» — dep sorishi mumkin.
36 I exmeq kishi, séning térighining, ölmey turup
qaytidin tirilmeydu. 37 Hem séning térighining,
ösümlükning téni emes, belki uning yalingach
déni — mesilen, bughdayning yaki bashqa birer
ziraetning déni, xalas. 38 We kéyin Xuda Öz
xahishi boyiche uninggha melum bir tenni
béridu; shundaqla uruq danlirining herbirige
özining ténini ata qilidu. 39 Janiwarlarning etliri
bolsa bir-birige oxshimaydu; insanlarning özige
xas etliri bar, haywanlarning özige xas etliri
bar, uchar-qanatlarningmu bar, béliqlarningmu
bar. 40 Asmanda jisimlar bar, yer yüzidimu
jisimlar bar; emma asmandikisining jula-sheripi
bashqiche, yer yüzidikisiningmu bashqiche
bolidu; 41 Quyashning shan-sheripi bir xil,
ayning sheripi yene bir xil, yultuzlarning
shan-sheripi yene bir xildur; chünki yultuzlar
shan-shereplirde bir-biridin perqlinidu. 42
Ölümdin tirilish hem shundaqtur. [Ten] chirish
halitide térilidu, chirimas halette tirildürülidu;
43 Uyatliq halette térilidu, shan-sherep bilen
tirildürülidu; ajiz halette térilidu, emma küch-
qudret bilen tirildürülidu. 44 U tebietke
tewe bir ten süpitide térilidu; rohqa tewe
bir ten bolup tirildürülidu; eslide tebietke
tewe bir «janliq» ten bolghan bolsa, emdi
rohiy bir ten bolidu. 45 Shunga [Tewratta]
mundaq pütülgenki: «Tunji insan Adem'atimiz
tirik bir jan qilip yaritildi»; emma «axirqi
Adem'ata» bolsa hayatliq bergüchi Roh boldi.
46 Emma awwal kelgini rohiy adem emes,
belki «tebietke tewe bolghuchi» adem idi,
kéyin «rohiy adem» keldi. 47 Deslepki insan
bolsa yerdin, tupraqtin apiride qilin'ghan;
ikkinchi insan bolsa asmandin kelgendur; 48
Tupraqtin apiride qilin'ghini qandaq bolghan
bolsa, [uningdin] [bolghan] «tupraqliq»larmu
shundaq bolidu; asmandin kelgini qandaq bolsa,
uningdin bolghan «asmanliqlar»mu shundaq
bolidu. 49 Bizler «tupraqliq adem» süritide
bolghinimizdek, «asmanliq adem» süritidimu
bolalaymiz. 50 Emma shuni éytimenki, i
qérindashlar, et we qandin törelgenler Xudaning
padishahliqigha warisliq qilalmaydu; chirigüchi
chirimaydighan'gha warisliq qilalmaydu. 51
Mana, men silerge bir sirni éytip bérimen;
biz hemmimizla [ölümde] uxlaydighanlardin
bolmaymiz; biraq hemmimiz özgertilimiz! 52
Bir deqiqidila, közni bir yumup achquche,
eng axirqi kanay chélin'ghanda özgertilimiz;
chünki kanay chélinsila ölgenler chirimas
hayatqa tirildürülidu, shundaqla özgertilimiz;
53 Chünki bu chirip ketküchi chirimas hayatni
kiyiwélishi, bu ölgüchi ölmeslikni kiyiwélishi
kérek; 54 Emma chirip ketküchi chirimas hayatni
kiygende, bu ölgüchi ölmeslikni kiygende, shu
chaghda bu söz emelge ashurulidu: «Ölüm
ghelibe teripidin yutulup yoqutulidu!». 55 «Ah,
ölüm, séning neshtiring qéni?! Ah, ölüm, séning
ghelibeng qéni?!» (Hadēs g86) 56 Ölümdiki neshter
— gunahtur, gunahning küchi bolsa, Tewrat
qanuni arqiliq namayan bolidu. 57 Lékin bizni
Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq bularning üstidin
ghelibige érishtürgüchi Xudagha teshekkür! 58
Shuning üchün, söyümlük qérindashlirim, ching
turup tewrenmes bolunglar, Rebning xizmitidiki
ishliringlar hemishe keng ziyadileshsun; chünki
Rebde bolghan ejir-japayinglar hergiz bihude
ketmeydighanliqini bilisiler.

16 Emdi muqeddes bendiler üchün iane
toplash toghruluq, silermu Galatiya
ölkisidiki jamaetlerge tapilighinimdek qilinglar.

2 Her heptining birinchi künide herbiringlar
tapawitinglarning berikiti boyiche uningdin bir
ülüshini ajritip öz yéninglarda saqlap qoyunglar;
shundaq qilsanglar, kelgen waqtimda iane
toplash hajet bolmaydu. 3 Men kelginimde, siler
qaysi ademlerni layiq körüp tallisanglar, men
shulargha [tonushturush] xetlirini yézip bérip
mushu iane-shepqitinglarni Yérusalémgha
apirip bérishke ewetimen. 4 Méningmu bérishim
muwapiq körülse, ular manga hemrah bolup
baridu. 5 Emma men Makédoniye ölkisidin
ötkendin kéyin yéninglargha kélimen — chünki
men Makédoniyedin ötmekchimen — 6 belkim
men siler bilen bille bir mezgil turushum
mumkin, hetta yéninglarda qishlap qélishimmu
mumkin; shuningdek andin qeyerge barmaqchi
bolsam, siler yardem qilip, méni yolgha sélip
qoyarsiler. 7 Chünki bu qétim silerni yol
üstidila körüp ötüp kétishni xalimaymen, belki
Reb buyrusa, siler bilen bille uzunraq bir
mezgil turghum bar. 8 Emma men Efesus
shehiride orma héytighiche turmaqchimen. 9
Chünki [mushu yerde] manga ajayib chong,
utuq-méwe bériwatqan bir ishik keng échildi,
shuningdek qarshi chiqquchilarmu köp. 10
Timotiy yéninglargha bérip tursa, uning
aranglarda qorqmay erkin-azade yürüshige
köngül bölünglar. Chünki umu manga oxshash
Rebning xizmitini ishlewatidu. 11 Shunga
héchkim uni töwen körmisun; belki uni
méning yénimgha kélishi üchün aman-ésen
uzitip yolgha sélip qoyunglar; chünki uning
qérindashlar bilen bille kélishini kütmektimen.
12 Emma qérindishimiz Apollosqa kelsem,
uningdin qérindashlar bilen bille silerning
yéninglargha bérishni köp ötündüm. Lékin
uning hazirche barghusi yoq. Kéyin purset
piship yétilgende baridu. 13 Hoshyar bolunglar,
étiqadta ching turunglar; merdane erdek
bolunglar! Qeyser bolunglar! 14 Silerning
qilghan hemme ishinglar méhir-muhebbet
bilen qilinsun. 15 Emdi, i qérindashlar, Axaya
ölkisidiki eng deslepki étiqad méwisi bolghan
Istifanas we uning ailisidikilerni, shundaqla
ularning Xudaning muqeddes bendilirining
xizmitide bolushqa qandaq özlirini atighanliqini
obdan bilisiler; men silerdin ötünimenki,
mushundaq kishilerning we ular bilen birlikte
xizmette herbir japa tartiwatqanlarning
sözlirige kiringlar. 17 Emma [yéninglardin]
Istifanas, Fortunatus we Aqayikusning bu yerge
méni yoqlap kelgenlikidin shadlandim; chünki
ular siler tereptin kem bolghanlirini toluqlap
berdi. 18 Chünki ular méning rohimni we
hem silerningkinimu yéngilandurdi; shunga
shundaq ademlerni etiwarlap hörmetlenglar. 19
Asiyadiki jamaetlerdin silerge salam. Akwila we
Priskilla hem ularning öyide jem bolidighan
jamaettinmu Rebde silerge qizghin salam
yollaydu. 20 Qérindashlarning hemmisi silerge
salam yollaydu. Bir-biringlar bilen pak söyüshler
bilen salamlishinglar. 21 Mana, menki Pawlus
öz qolum bilen salam yéziwatimen! 22 Herkim
Reb Eysa Mesihni söygüchi bolmisa, uninggha
lenet bolsun! Rebbimiz, kelgeysen! 23 Reb Eysa
Mesihning méhir-shepqiti hemminglargha yar
bolghay! 24 Méning Mesih Eysada bolghan
muhebbitim hemminglar bilen bille bolghay.
Amin!

Korintliqlargha 2

1 Xudaning iradisi bilen békitilgen, Mesih
Eysaning rosuli menki Pawlus we qérindash
bolghan Timotiydin Korint shehiride
turuwatqan, Xudaning jamaitige we shuningdek
pütkül Axaya ölkisidiki barliq muqeddes
bendilerge salam! 2 Atimiz Xuda hem
Reb Eysa Mesihtin silerge méhir-shepqet
we xatirjemlik bolghay! 3 Rebbimiz Eysa
Mesihning Atisi, rehimdilliqlarning igisi
Ata, barliq righbet-tesellining Igisi bolghan
Xudagha teshekkür-medhiye oqulghay! 4 Biz
uchrighan herqandaq japa-musheqqette U
bizge righbet-teselli bériwatidu, shuning bilen
biz Xuda teripidin righbetlendürülgen bolup
U yetküzgen righbet-teselli bilen herqandaq
bashqa japa-musheqqetke uchrighanlargha
righbet-teselli béreleydighan bolduq. 5 Chünki,
Mesihning azab-oqubetliri biz terepke éship
tashqandek, Mesih arqiliq bolghan righbet-
tesellimizmu éship tashidu. 6 Emma biz japa-
musheqqette qalsaqmu bu silerning righbet-
teselli we nijat tépishinglar üchün bolidu;
bular silerning biz tartqan azab-oqubetlerge
oxshash azab-oqubetlerge chidishinglar bilen
silerdimu hasil qilinidu; biz righbet-teselli
tapsaqmu u silerning righbet-teselliringlar
we nijatinglar üchün bolidu; shunga bizning
silerge baghlighan ümidimiz mustehkemdur;
chünki siler azab-oqubetlerdin ortaq nésiwilik
bolsanglar, oxshashla righbet-tesellidin ortaq
nésiwilik bolisiler dep bilimiz. 8 Chünki, i
qérindashlar, silerning Asiyada duch kelgen
japa-musheqqettin xewersiz yürüshünglarni
xalimaymiz; u waqitlarda biz chidighusiz
éghir bésimgha duch kelduq, hetta hayatning
özidin ümid üzgüdek bolghaniduq. 9 Emma
özimizge emes, belki ölgenlerni tirildürgüchi
Xudagha tayinishimiz üchün qelbimizde
ölümge mehkum qilin'ghandek yürettuq.
10 U bizni bundaq dehshetlik bir ölümdin
qutquzghan we hazir qutquzmaqta, we
bizni yenila qutquzidu, dep uninggha ümid
baghliduq; 11 silermu buningda hem biz
üchün dua-tilawetler bilen medet bériwatisiler;
shundaq qilip talay ademlerning wasitisi
arqiliq bizge körsitilgen iltipat tüpeylidin
talay ademler [Xudagha] rehmetler éytidighan
bolidu. 12 Chünki pexrimiz, yeni wijdanimizning
guwahliqi shuki, Xudaning aldida sap niyetler
we semimiylik bilen (insaniy paraset bilen
emes, belki Xudaning méhir-shepqiti bilen)
biz bu dunyagha nisbeten we bolupmu silerge
nisbeten özimizni tutuwalidighan bolduq. 13
Chünki silerge yazghinimiz oquyalaydighan
we tonup yételeydighandin bashqa hech nerse
emes; lékin men silerning bizni qismen tonup
yetkininglar boyiche Reb Eysaning künide
siler bizning pexrimiz bolidighininglardek
bizlernimu silerning pexringlar bolidu dep bizni
toluq tonup yétishinglarni ümid qilimen. 15
Shuning bilen mushundaq ishenchte bolup men
eslide ikkinchi qétim silerge méhir-shepqetni
yetküzüshke awwal silerning qéshinglargha
barmaqchidim; 16 yeni, qéshinglardin
Makédoniyege ötüp, andin Makédoniyedin
yene qéshinglargha kélishni, shundaqla siler
teripinglardin Yehudiye ölkisige uzitilishimni
ümid qilghanidim. 17 Mende shundaq niyet
bolghanda, men uni yéniklik bilen qarar
qilghanmu? Men niyet qilghanda, mende «etlik»
kishilerdikidek: birdem «berheq, berheq» we
birdem «yaq, yaq» déyish barmu? 18 Emma
Öz sözide turghinidek, bizning silerge éytqan
sözimiz birdem «berheq» we birdem «yaq»
bolmaydu; 19 Chünki biz (men we Silwanus
we Timotiy)ning aranglarda jakarlighinimiz —
Xudaning Oghli, Eysa Mesih, birdem «berheq»
we birdem «yaq» emestur; belki Uningda
«berheq»la bardur. 20 Chünki Xudaning
qanchilik wediliri bolushidin qet'iynezer, ular
Uningda «berheq»tur, we biz arqiliq Uningdimu
Xudagha shan-sherep keltüridighan «Amin»
bardur. 21 Emdi bizlerni siler bilen bille Mesihde
ching turghuzghuchi bolghini hem bizni
mesihligini bolsa Xudadur. 22 U yene üstimizge
möhür bésip, qelbimizge Öz Rohini «kapalet»
bolushqa ata qildi. 23 Emma Xudani öz jénimgha
guwahchi bolushqa chaqirimenki, Korintqa
téxi barmighanliqimning sewebi könglunglarni
ayash üchün idi. 24 Hergiz özimizni iman-

étiqadinglar üstige höküm sürgüchilermiz,
démek, belki silerning shad-xuramliqinglarni
ashurushqa silerge hemkarlashquchilarmiz;
chünki siler étiqad arqiliqla mezmut turisiler.

2 Lékin men ichimde, qéshinglargha barsam
yene azar élip barmaymen dégen qarargha
keldim. 2 Chünki eger men silerge azar bersem,
méning tüpeylimdin azar yégenlerdin bashqa
qaysibiri méni shadlanduralisun? 3 Men esli
méni shadlandurushi tégishlik bolghanlardin
eksiche azar yep qalmay dégen meqsette
shu xetni yazdim; chünki méning shadliqim
siler hemminglarningmu shadliqidur dep siler
hemminglargha ishench baghlidim. 4 Chünki
eslide özüm éghir azab ichide qelbimdiki
derd-elemdin köp köz yashlirimni tökküzüp
turup silerge shu xetni yazghanidim; meqsitim
silerge azar bérish emes, belki silerge chongqur
baghlan'ghan, éship tashqan muhebbitimni
bilishinglar üchün idi. 5 Emma birersi azar
yetküzgen bolsa, uning azar yetküzgini men
emes deymen, u belki melum derijide (bu ishni
ziyade éghir qilghum yoq) hemminglargha azar
yetküzdi. 6 Bundaq ademning köpinchinglar
teripidin tenbihlen'gini yéterliktur; 7 Shunga
hazir eksiche, siler uninggha méhir-shepqet
körsitip righbet-teselli bérishinglargha toghra
kélidu; bolmisa bundaq bir kishi belkim ghayet
zor derd-elemdin özini yoqitishimu mumkin. 8
Shunga men silerge uninggha muhebbitinglarni
ispatlishinglarni jékileymen. 9 Shu xétimni
yene bir meqsette, yeni silerning hemme
ishlarda itaetmen yaki itaetmen emeslikinglarni
sinap bilishim üchün yazdim. 10 Lékin
siler qaysibirini melum ish üchün kechürüm
qilghan bolsanglar, menmu hem uni shundaq
qilghan bolimen; menmu melum bir ishni
kechürüm qilghinimda (birer ishni kechürüm
qilghan bolsam), men silerni dep Mesihning
huzurida shundaq qildim. 11 Shuning bilen
Sheytan bizdin héch üstünlükke érishelmeydu;
chünki biz uning hiyle-mikirliridin bixewer
emesmiz. 12 Emdi Mesihning xush xewirini
jakarlashqa Troas shehirige kelginimde we
shundaqla Reb teripidin [purset] ishiki manga
échilghini bilen, 13 qérindishim Titusni
tapalmighinim tüpeylidin rohim aram tapmidi;
shuning bilen men shu yerdikiler bilen
xoshliship, Makédoniyege seper aldim. 14
Emma bizni Mesihde hemishe tentene bilen
ghalibane bashlaydighan, biz arqiliq her yerde
Özige dost tartquchi xushpuraqni chachquchi
Xudagha teshekkür! 15 Chünki biz Xudagha
yetküzüliwatqan Mesihning xushpuriqidurmiz,
hem qutquzuluwatqanlar arisida hem halaketke
kétiwatqanlar arisida shundaqmiz; 16
kéyinkilerge ölümge bolghan ölümning puriqi,
aldinqilargha hayatliqqa bolghan hayatliqning
puriqidurmiz; emdi mushundaq ishlarning
höddisidin kim chiqalaydu? 17 Chünki biz
köp kishilerning qilghinidek Xudaning kalam-
sözini soda-sétiq ishi qilmaymiz; eksiche
biz semimiylik bilen Xuda aldida Xudadin
[ewetilgenler] süpitide Mesihde sözleymiz.

3 Biz yene özimizni tewsiye qilghili
turuwatamduq? Yaki bashqa bezilerge kérek
bolghandek, silerge yézilghan yaki siler yazghan
tewsiyinamiler bizge kérekmu? 2 Siler özünglar
bizning tewsiyinamimizdursiler, qelbimizde
pütülgen, her insan'gha tonush bolghan we
oqulidighan. 3 Silerning biz teripimizdin
perwish qilin'ghan, Mesihning mektupi
ikenlikinglar ayan boldi (bu mektup siyah bilen
emes, belki tirik Xudaning Rohi bilen yézilghan;
tash taxtaylargha emes, belki qelbning etlik
taxtaylirigha pütüklüktur). 4 Emdi bizning
Mesih arqiliq Xudagha qaraydighan shunche
zor ishenchimiz bar; 5 özimizni birernersini
qilghudek iqtidarimiz bar dep chaghlighinimiz
yoqtur; iqtidarliqimiz bolsa belki Xudadindur. 6
U bizni yéngi ehdining xizmetkarliri bolushqa
iqtidarliq qildi; bu ehde pütüklük söz-jümlilerge
emes, belki Rohqa asaslan'ghan. Chünki
pütüklük söz-jümliler ademni öltüridu; lékin
Roh bolsa ademge hayat keltüridu. 7 Emma
söz-jümliler bilen tashlargha oyulghan, ölüm
keltüridighan xizmet shan-sherep bilen bolghan
we shundaqla Israillar Musaning yüzide
julalan'ghan shan-shereptin yüzige közlirini
tikip qariyalmighan yerde (gerche shu shan-
sherep hazir emeldin qaldurulghan bolsimu),
8 Roh bilen yürgüzülidighan xizmet téximu

shan-shereplik bolmamdu? 9 Chünki ademning
gunahini békitidighan xizmet shereplik bolghan
yerde, insanni heqqaniy qilidighan xizmetning
sheripi téximu éship tashmamdu!? 10 Chünki
eslide shan-shereplik bolghan ishning hazirqi
ghayet zor shan-shereplik ishning aldida
héchqandaq shan-sherepliklikli yoqtur; 11
chünki emeldin qaldurulghan ish eslide shan-
sherep bilen keltürülgen yerde, hazir ornini
basqan ish téximu shan-shereplik bolidu.
12 Bizde shunche zor shundaq bir ümid
bolghaniken, biz tolimu yüreklik bolimiz. 13 Biz
Israillarni emeldin qaldurulidighan [ehdining]
parlaq nurigha közini tikip qarashning aqiwitige
uchrap ketmisun dep yüzige chümperde
tartiwalghan Musagha oxshimaymiz. 14 Emma
ularning oy-köngülliri qadaqlashqanidi; chünki
bügün'ge qeder kona ehdini oqughinida mushu
chümperde éliwétilmey keldi; chünki peqet
Mesihde bolghandila u élip tashliwétilidu. 15
Emma bügün'ge qeder, Musaning yazmiliri
oqulghinida shu chümperde yenila qelbini
yépiwalmaqta. 16 Emma herkim Rebge qarap
burulsa, chümperde élip tashlinidu. 17 Emma
Reb shu Rohtur; we Rebning Rohi qeyerde
bolsa, shu yerde hörlük bolidu. 18 We biz
hemmimizning yüzimiz chümperdisiz halda
Rebning shan-sheripige qarighinida, Uning
oxshash süritide bolushqa Roh bolghan Reb
teripidin shan-sherep üstige shan-sherep
qoshulup özgertilmektimiz.

4 Shunga [Xuda] bizge rehim-shepqet
körsetkendek, bu xizmet bizge amanet
qilin'ghaniken, biz bel qoywetmeymiz; 2
emdilikte shermendilikke ait yoshurun
ishlarni tashlap, ne aldamchiliqta mangmay,
ne Xudaning sözini burmilimay, belki
heqiqetni eynen ayan qilish bilen Xuda aldida
durusluqimizni her ademning wijdanigha
körsitimiz. 3 Emma xush xewirimiz chümkelgen
bolsimu, u halak boluwatqanlargha nisbeten
chümkeldi; 4 Chünki Xudaning süret-obrazi
bolghan Mesihning shan-sheripi toghrisidiki
xush xewerning nuri ularning üstide yorumisun
dep, bu zamanning ilahi étiqadsizlarning
oy-zéhinlirini kor qildi. (aiōn g165) 5 Chünki
biz özimizni emes, belki Mesih Eysani Reb,
shuningdek özimizni Eysa üchün silerning
xizmetkaringlar dep élan qilimiz. 6 Chünki
«qarangghuluqtin nur yorusun» dep buyrughan
Xuda, Mesihning didaridin Özining shan-
sheripini tonutushqa bolghan yoruqluqning [biz
arqiliq] chéchilishi üchün, bizning qelbimizni
yorutqandur. 7 Emma qudretning ghayet
zorluqi bizdin emes, belki Xudadin bolghanliqi
körünsun dep bu göherge sapal idishlarda
qachilaqliq halda igidarliq qilimiz. 8 Mana biz
herterepte qistilip qalduq, emma yenjilmiduq;
temtirep qalduq, emma ümidsizlenmiduq; 9
ziyankeshlikke uchrawatimiz, emma hemdemsiz
qalmiduq; yiqitilduq, emma halak bolmiduq; 10
Eysaning hayati ténimizde ayan qilinsun dep,
herdaim ténimizde Eysaning ölümini kötürüp
yürimiz. 11 Chünki Eysaning hayati ölidighan
etlirimizde ayan qilinsun üchün, tirik qalghan
bizler herdaim ölümge tapshurulmaqtimiz.
12 Shuning bilen bizde ölüm ishlewatidu,
emma hayat silerde ishlewatidu. 13 We
«Men ishendim, shunga söz qildim» dep
yézilghandikidek iman-ishenchtiki rohqa ige
bolup, bizmu ishenduq we shuning bilen söz
qilimiz; 14 chünki Reb Eysani tirildürgen [Xuda]
bizni Eysa bilen birge tirildüridu, shundaqla
bizni siler bilen birge Öz aldigha hazir qilidu,
dep bilimiz. 15 Chünki [bu] hemme ishlar siler
üchündurki, téximu köp kishilerning wujudida
éship tashquche béghishlan'ghan méhir-
shepqet sewebidin köp kishilerningmu Xudani
ulughlap éytqan teshekkürliri éship tashidu. 16
Shunga biz bel qoyuwetmeymiz; gerche tashqi
insanliqimiz solashsimu, derheqiqet ichki
insanliqimiz kündin-kün'ge yéngilanmaqta.
17 Chünki bizning bir deqiqilik we yénik japa-
musheqqetlirimiz biz üchün éship tashqan,
menggülük, zor wezinlik shan-sherepni hasil
qilidu. (aiōnios g166) 18 Shunga biz körün'gen
ishlargha emes, belki körünmes ishlargha
köz tikimiz; chünki körün'gen ishlar waqitliq,
emma körünmes ishlar menggülüktur. (aiōnios
g166)

5 Chünki bu zémin'gha tewe öyimiz, yeni
bu chédirimiz yoqitilsimu, Xuda teripidin

bolghan, insan qoli bilen yasalmighan bir
öy, yeni asmanlarda ebediy bir makanimiz
bardur dep bilimiz. (aiōnios g166) 2 Emdi bu
[kona öyimizde] turghinimizda asmandiki
öyimizni kiyiwélishqa zor intizar bilen ah
urmaqtimiz 3 (berheq, [asmandiki öyimizni]
kiyiwalsaq yalingach qalmaymiz). 4 Chünki
mushu chédirda turghinimizda, éghirchiliqta
ah urmaqtimiz; bu bizning yalingachlinishni
xalighinimiz emes, belki kiyindürülüshni, yeni
bizde ölidighan néme bolsa, uning hayat
teripidin yutulushini xalaymiz. 5 Emdi bizni
del mushu ishqa teyyarlighuchi bolsa Xudadur;
U bizge «kapalet» bolghan Öz Rohinimu ata
qildi. 6 Shuning bilen biz hemishe yureklik
bolimiz; hemde ténimizde makan tutqinimizda
Rebdin néri bolghan musapir bolimiz dep
bilimiz 7 (chünki biz körüsh sézimi bilen emes,
étiqad bilen mangimiz); 8 biz yureklik bolup,
shuningdek tendin néri bolup Reb bilen bille
bir makanda bolushqa téximu xursenmiz. 9
Shuning bilen, meyli tende bolayli, tendin néri
bolayli, uni xursen qilishni istek-nishan qilip
intilimiz. 10 Chünki tende qilghan emellirimizni,
yaxshiliq bolsun, yamanliq bolsun, herbirimizge
qayturulushi üchün Mesihning soraq texti
aldida hazir bolushimiz lazim bolidu. 11 Shuning
bilen Rebning dehshitini bilgenlikimiz üchün,
insanlarni ishendürüshke tirishimiz; lékin
biz Xudagha ochuq-ashkarimiz, shuningdek
silerning wijdaninglardimu ashkare tonulsaq
dep ümid qilimen. 12 Biz hazir özimizni
qaytidin silerge tewsiye qilghinimiz yoq, belki
peqet silerde qelbdiki ishlardin emes, tashqi
qiyapettin pexirlinidighanlargha bergüdek
jawab bolsun dep, silerge bizlerdin pexirlinish
imkaniyitini yaritip bériwatimiz. 13 Chünki ich-
ichimizge sighmay qalghan bolsaqmu Xuda
aldida shundaq bolduq, salmaq bolsaqmu siler
üchün shundaq bolimiz. 14 Chünki Mesihning
muhebbiti bizni [shundaq qilishqa] ündeydu;
chünki biz birsi hemmeylen üchün öldi, shunga
hemmeylennimu öldi, dep hésablaymiz. 15 We
U hemmeylenni dep öldi, buningdin meqset,
hayat bolghanlar özliri üchün emes, belki ularni
dep ölüp tirilgüchi üchün yashishi üchündur. 16
Shuning bilen biz buningdin kéyin héchkimni
insanlarche tonumaymiz; hetta biz Mesihni
insanlarche tonughan bolsaq, buningdin kéyin
uni yene shundaq tonumaymiz. 17 Shunga emdi
birsi Mesihde bolsa, u yéngi bir yaritilghuchidur!
Kona ishlar ötüp, mana, hemme ish yéngi boldi!
18 We barliq ishlar Xudadindur; U bizni Mesih
arqiliq Özige inaqlashturdi, shundaqla bizge
inaqlashturush xizmitini tapshurdi: — 19 démek,
Xuda Mesihde ademlerning itaetsizliklirini
ularning eyibi bilen hésablashmay, alemni Özige
inaqlashturdi; shuningdek bizge inaqlashturush
xewirini amanet qilip tapshurdi. 20 Shunga
xuddi Xuda biz arqiliq [ademlerdin inaqliqqa
kélishni] ötün'ginidek, biz Mesihke wakaliten
elchilerdurmiz; Mesihning ornida «Xudagha
inaqlashturulghaysiler!» dep ötünimiz. 21
Gunahqa héch tonush bolmighan kishini
Xuda bizni dep gunahning özi qildi; meqsiti
shuki, bizning Uningda Xudaning heqqaniyliqi
bolushimiz üchündur.

6 Emdi [Xudaning] hemkarliri süpitide silerdin
Uning méhir-shepqitini qobul qilip turup
uni bikargha ketküzmenglar dep ötünimiz 2
(chünki u: «Shapaet körsitilidighan bir peytte
duayingni ijabet qilishni békitkenmen, nijat-
qutulush yetküzülidighan bir künide Men
sanga yardemde bolushumni békitkenmen»
— dédi. Mana, hazir bolsa «shapaet
körsitilidighan yaxshi peyt»; mana, hazir «nijat-
qutulush küni»dur!). 3 [Rebning] xizmitige
dagh keltürülmisun dep héchqandaq ishta
héchkimning imanigha tosalghuluq qilmaymiz;
4 belki herbir ishta özimizni Xudaning
xizmetkarliri süpitide nemune qilip yürimiz;
zor chidamliq bilen, jebir-zulumlarda, japa-
musheqqetlerde, bésim-qistaqlarda, 5 kamcha
yarilirida, zindanlarda, qozghilang-topilanglar
ichide, éghir méhnetlerde, tüneshlerde,
roza tutushlarda, 6 pakliq bilen, bilimler
bilen, sewr-taqetlik bilen, méhribanliqlar
bilen, Muqeddes Roh bilen, saxtiliqsiz
méhir-muhebbet bilen, 7 heqiqetning söz-
kalami bilen, Xudaning küch-qudriti bilen,
heqqaniyliqning ong-sol qollardiki qoralliri
bilen, 8 hem izzet-shöhrette hem haqaret ichide,

töhmet hem teriplinishler ichide [özimizni
Xudaning xizmekarliri süpitide namayan
qilduq]; yalghanchilar dep qaralghan bolsaqmu
semimiy-sadiq bolup, 9 namsiz bolduq-yu,
emma meshhormiz; öley dep qalduq-yu, emma
mana, hayatturmiz; terbiyide jazalanduq-yu,
emma ölümge mehkum qilinmiduq; 10 derd-
elem tarttuq-yu, emma daim shad-xuramliqta
turimiz; namrat bolghinimiz bilen, emma köp
ademlerni bay qilghuchimiz; héchnémimiz yoq
bolghini bilen, emma hemmige igidarmiz. 11
Silerge ochuq-yoruq sözliduq, ey Korintliqlar,
bizning baghrimiz silerge keng échildi! 12
Siler biz tereptin qisilghan emes, lékin
öz ich-baghringlarning tarliqidin qisilisiler;
13 emdi adil almashturushta bolup — (öz
perzentlirimge sözligendek sözleymen) —
baghringlarni bizgimu keng échinglar. 14
Étiqadsizlar bilen bir boyunturuqqa chétilip
tengsizlikte bolmanglar; chünki heqqaniyliq
we qebihlik otturisida qandaqmu ortaqliq
bolsun? Yoruqluqning qarangghuluq bilen
qandaq hemrahliqi bolsun? 15 Mesihning Bélial
bilen néme inaqliqi bolsun? Ishen'güchining
ishenmigüchi bilen qandaq ortaq nésiwisi
bolsun? 16 Xudaning ibadetxanisining butlar
bilen qandaq birliki bolsun? Chünki siler tirik
Xudaning ibadetxanisidursiler — Xudaning:
«Men ularda turimen, ularning arisida
yürimen; ularning Xudasi bolimen we ular
Méning xelqim bolidu» déginidek [siler
Uning ibadetxanisidursiler]; 17 Shuning üchün
«Ularning arisidin chiqip kétinglar, Manga
ayrilinglar», — deydu Reb, — «héch napak
nersige tegküchi bolmanglar», «shundila Men
silerni qobul qilimen», 18 we: «Men silerge Ata
bolimen, siler Manga oghul-qizlirim bolisiler»
— deydu Hemmige Qadir bolghan Reb.

7 Emdi bu wedilerge muyesser bolghandin
kéyin, i söyümlükler, özimizni etlerdiki
hem rohtiki herxil paskiniliqtin tazilap,
Xudaning qorqunchida özimizde [ayan
qilin'ghan] pak-muqeddeslikni kamaletke
yetküzeyli. 2 Bizni qobul qilghaysiler!
Biz héchkimge ziyan-zexmet yetküzmiduq,
héchkimni nabut qilmiduq, héchkimdin
paydilanmiduq. 3 Mushularni dep, silerni
eyiblimekchi emesmen; chünki men yuqirida
éytqinimdek, siler qelbimizdidursilerki, biz
siler bilen bille ölüshke, siler bilen bille
yashashqa teyyarmiz. 4 Silerge baghlighan
ishenchim zor, silerdin bolghan pexrim zor;
shuning üchün righbet-tesellige tolduruldum,
barliq japa-müshkülchiliklirimizde xushalliqim
éship tashti. 5 Chünki berheq, Makédoniyege
kirginimizdimu etlirimiz héch aram tapalmay,
hertereptin qisilip qalduq; sirtimizda jédel-
küreshler, ichimizde qorqunchlar bar idi. 6
Emma chüshkünlerge righbet-teselli bergüchi
Xuda bizge Titusning kélishi arqiliq righbet-
teselli berdi; 7 tapqan righbet-tesellimiz peqet
uning kélishi arqiliqla emes, belki uning silerdin
tapqan righbet-tesellisi arqiliqmu boldi; chünki
u silerning [bizge] zariqip telmürgininglarni,
silerning hesritinglarni, silerning manga
bolghan qizghin ghemxorluqunglarni éytip
berdi; shuning bilen men téximu xushallandim.
8 Chünki gerche men silerni xétim bilen
azablighan bolsammu, men hazir uningdin
pushayman qilmaymen; lékin eslide men
shu xétimning silerni azablighinini körüp
pushayman qilghanidim (emeliyette, silerning
azablinishinglar qisqighine bir mezgilla
bolghan). 9 Emma hazir shadlinimen
— azablan'ghininglardin emes, belki shu
azabning silerni towa qildurghanliqidin
shadlinimen; chünki silerning azablinishinglar
Xudaning yolida idi; shuning bilen siler
bizdin héch ziyan tartmidinglar. 10 Chünki
Xudaning yolida bolghan azab-qayghu ademni
hergiz pushayman qilmaydighan nijatqa
bashlaydighan towigha élip baridu; emma
bu dunyadiki azab-qayghu ademni ölümge
élip baridu. 11 Chünki mana, del mushu
ish, yeni Xudaning yolida azablinishinglar,
silerge shunche köp estayidilliq, özliringlarni
eyibtin neqeder xalas qilish, shunche köp
ghezep, shunche köp qorqunch, shunche
köp teqezzarliq, shunche köp qizghinliq we
jazalashqa shunche teyyar bolushni élip keldi!
Siler bu ishning her teripide özünglarning
eyibtin xalas bolushunglarni ispatlidinglar. 12

Emdi silerge [shu] xetni yazghan bolsammu,
u xetni ziyan-zexmet qilghuchi kishi üchün
emes, yaki ziyan-zexmet qilin'ghuchi kishi
üchün emes, belki Xuda aldida bizge bolghan
könglünglardiki qizghinliqning aranglarda
ayan bolushi üchün yazdim. 13 Bu sewebtin
biz righbet-tesellige érishtuq. We righbet-
tessellimiz üstige biz Titusning xushalliqi
tüpeylidin téximu zor shadlanduq; chünki
uning rohi siler teripinglardin yéngilandi. 14
Chünki men siler toghranglarda birer ishta
pexirlinip maxtighan bolsam, u ishta héch xijil
qaldurulmidim; belki silerge éytqanlirimizning
hemmisi heqiqet bolghinidek, bizning Titusqa
silerni pexirlinip maxtishimizmu heqiqet bolup
ispatlandi. 15 U silerning itaetmenlikinglarni,
silerning uningdin qandaq eymen'gen we
titrigen halda uni qarshi alghininglarni
esliginide, uning silerge baghlighan ich-
baghridiki muhebbetliri téximu éship tashidu.
16 Men silerge herbir ishta ishenchim kamil
bolghanliqidin shadlinimen.

8 Emma, i qérindashlar, biz silerge Xudaning
Makédoniyediki jamaetlerge béghishlighan
méhir-shepqitini ayan qilmaqchimiz; 2 ular
zor éghir japa-musheqqette sinalghinida,
qattiq namrat ehwalda éship tashqan shadliqi
bilen ularning ochuq qolluqining bayliqi
urghup chiqti; 3 chünki ularning küchining
bariche, hetta küchidin artuq xeyr-saxawet
qilghanliqigha özüm guwah. Ular ixtiyari
bilen shundaq qilip, 4 bizdin muqeddes
bendilerge shu yardemde bolushning bextige
we shériklikige muyesser bolushni qattiq
ötündi; 5 shundaq qilip, ular kütkinimizdek
emes, ümid qilghinimizdin éship özlirini
awwal Rebge, andin Xudaning iradisi bilen
bizgimu béghishlidi; 6 shunga, Titus silerde
[bu] méhribanliqni bashlighaniken, biz Titustin
silerni buninggha nésipdash qilip uni ada
qilishqa ötünduq. 7 Emma siler her terepte, yeni
ishenchte, sözde, bilimde, toluq estayidilliqta
hem bizge bolghan méhir-muhebbitinglarda
ewzel bolghininglardek, mushu méhirlik
ishtimu özünglarni ewzel körsitinglar. 8
Men bu gep bilen silerge buyruq qilmaqchi
emesmen, belki bashqilarning qizghinliqi
arqiliq muhebbitinglarning heqiqiylikini
ispatlimaqchimen. 9 Chünki siler Rebbimiz Eysa
Mesihning méhir-shepqitini bilisiler — gerche
u bay bolsimu, silerni dep yoqsul boldiki, siler
uning yoqsulluqi arqiliq béyitilisiler. 10 Men
bu toghruluq pikrimni otturigha qoyimen —
bu silerge paydiliq, chünki siler aldinqi yilila
iane qilishta we shuninggha irade baghlashta
yaxshi bashlidinglar. 11 Emdi hazir uni ada
qilinglar; qizghin irade baghlighininglardek,
bar dunyayinglar bilen shu ishqa emel qilinglar.
12 Chünki [xeyr-saxawetke] bel baghlighuchigha
nisbeten, sowghining Xudagha yarighudek
bolushi qolida yoqqa emes, belki qolida barigha
baghliqtur. 13 Chünki bu bashqilarning yükini
yéniklitimen dep, özünglarni qiynanglar
déginim emes, 14 belki silerde artuq bolghini
hazirche ularning kem yérini toldurghinidek,
[künlerning biride] ularda artuq bolghini
silerning kem yéringlarni tolduridu; shuning
bilen tenglishidu. 15 Xuddi [muqeddes
yazmilarda]: «Köp yighqanlarningkidin éship
qalmidi, az yighqanlarningmu kemlik qilmidi»
dep yézilghandek bolghay. 16 Emma Titusning
qelbige silerge bolghan köyümümge oxshash
köyümni salghan Xudagha teshekkürler
bolghay; 17 chünki u derheqiqet bizning
iltimasimizni qobul qilghini bilen, özining
silerge küchlük köyümi bolghachqa, u özlükidin
yéninglargha bardi; 18 emma biz uninggha
barliq jamaetler arisida xush xewer xizmitide
teriplen'gen qérindashni hemrah qilip ewettuq;
19 shuningdek u peqet shu tereptila emes,
belki jamaetler teripidin bu xeyrlik ishta bizge
hemseper bolushqa talliwélin'ghanidi. Emdi
biz bu xeyr-saxawetni bolsa, Rebning shan-
sheripini hem yardemdiki qizghinliqimizni
körsitish üchün uni yetküzüsh xizmitide
bolimiz; 20 shundaq qilip biz bu mol sowghini
mes'ul bolup yetküzüshte herqandaq ademning
bizning üstimizdin töhmet qilmasliqi üchün
éhtiyat qilimiz. 21 Chünki biz peqet Rebning
aldidila emes, belki insanlarning köz aldidimu
ishimizni durus qilishqa köngül bölüp
kéliwatimiz. 22 Biz yene ular bilen bille köp

ishlarda intayin estayidilliqi nurghun qétim
ispatlan'ghan qérindashni ewetmekchimiz;
hazir uning silerge baghlighan zor ishenchi
tüpeylidin uning intayin estayidilliqi téximu
küchlük boldi. 23 Titus toghruluq soallar bolsa
u méning hemrahim we xizmitinglarda bolghan
hemkarimdur; bashqa ikki qérindishimiz bolsa,
ular jamaetlerning elchiliri, Mesihning shan-
sheripidur. 24 Shunga, jamaetlerning köz aldida
muhebbitinglarning ispatini, shundaqla bizning
silerdin pexirlinishlirimizning bikar emeslikini
ulargha körsitinglar.

9 Chünki muqeddes bendilerning bu yardem
xizmiti toghruluq silerge yene yézishimning
hajiti yoq. 2 Chünki men silerning bu ishqa
qattiq bel baghlighininglarni bilimen; men
bu toghruluq: Axayadikiler ötken yildin béri
xeyr-sediqe bérishke teyyar turuwatidu, dep
Makédoniyediki [qérindashlargha] pexirlinip
maxtap kelmektimen, shuning bilen silerning
qizghinliqinglar ularning köpinchisining [xeyr-
sediqe] [bérishige] türtke boldi. 3 Lékin
qérindashlarni ewetishtiki meqsitim silerning
toghranglarda pexirlinip maxtishimning bu
ishlarda bihude ish bolup qalmasliqi, silerning
déginimdek teyyar bolup turushunglar
üchündur. 4 Mubada Makédoniyedikiler
men bilen bille barghinida, siler teyyarliqsiz
bolsanglar, bu ishenchimiz wejidin biz
xijaletke qaldurulimiz, siler sözsiz shundaq
bolisiler. 5 Shu sewebtin men qérindashlardin
yéninglargha bérip silerdin bu wede qilghan
xeyrlik ishni aldin'ala teyyarlap püttürüshini
ötünüshni zörür dep hésablidim; shundaqla
bu silerdin birer nerse ündüriwélish bolmisun,
belki méhribanliqinglardin bolsun. 6 Emma
buni [eslenglar]: Béxilliq bilen az térighan
az alidu, ochuq qolluq bilen térighini mol
alidu. 7 Her adem héch qiynilip qalmay yaki
mejburen emes, belki öz könglide pükkiniche
bersun; chünki Xuda xushalliq bilen bergüchini
yaxshi köridu. 8 Emma Xuda herbir iltipat-
shapaetni silerge éship tashturushqa qadirdur;
shuning bilen siler herdaim herterepte her
éhtiyajqa teyyar quwwetlinisiler, kengrichilikte
turup qolliringlar herxil güzel ishqa yétidu.
9 [Muqeddes yazmilarda] pütülginidek: —
«U öziningkini tarqatqan, U yoqsullargha
sediqe bergen; Uning heqqaniyliqi menggüge
turidu». (aiōn g165) 10 Emdi térighuchigha
térighili uruq, yégili nan ata qilghuchi
silerning tériydighan uruqliringlarni teminlep
mol qilidu, heqqaniyliqinglarning hosul-
méwilirini köpeytidu. 11 Shuning bilen siler
herqandaq ehwalda qoli ochuq bolushqa
her terepte béyitilisiler, shuningdek bu ish
biz arqiliq Xudagha köp teshekkürlerni élip
baridu; 12 chünki bu xeyrlik xizmetni
ada qilish peqet muqeddes bendilerning
hajetlirini qandurupla qalmay, köp kishilerning
Xudagha yetküzgen teshekkürlirini éship
tashturidu. 13 Bu yardem xizmiti özliringlarning
Mesihning xush xewirini étirap qilishinglardiki
méwe bolghan itaetmenlikinglargha delil-ispat
bolidu, shundaqla silerning mushu [hajetmen]
bendilerge, shundaqla barliq ademlerge
körsetken ochuq qolluq séxiyliqinglardin ular
Xudani ulughlaydu. 14 We Xudaning silerde
tashqinlatqan ajayib méhir-shepqiti tüpeylidin,
ular siler üchün dua-tilawet qilghinida, ular
silerge telpünüp qattiq séghinip esleydu. 15
Uning til bilen ipadiligüsiz ajayib sowghisi
üchün Xudagha teshekkür bolghay!

10 Emma özüm, siler bilen bille bolghanda
muamilisi yumshaq, lékin silerdin
ayrilghanda silerge qarita qattiq qolluq
dep qaralghan menki Pawlus Mesihning
yuwash-möminliki we mulayimliqi bilen
silerdin ötünümen, 2 — shuni telep qilimenki,
yéninglargha barghinimda, bizni «etler
boyiche mangghanlar!» dep guman bilen
qaraydighan bezilerge qarita oylighinimdek
qattiq qolluq qilishqa méni mejbur qilmanglar;
3 gerche biz insaniy etlerde yürsekmu, biz
etler boyiche jeng qilmaymiz. 4 Chünki jeng
qorallirimiz etke tewe qorallar emes, belki Xuda
teripidin qorghan-istihkamlarni gumran qilish
küchige ige qilin'ghan qorallardur; 5 biz ular
bilen bes-munazirilerni we Xudani tonushqa
qarshilishishqa turghan herqandaq hakawur
tosalghuni gumran qilimiz, shundaqla herbir
oy-xiyallarni Mesihke béqindurup itaet qilishqa

keltürimiz; 6 siler toluq itaet qilghandin kéyin,
[aranglarda] qandaq itaetsizlik qalghan bolsa
bularni jazalashqa teyyarmiz. 7 Siler peqet
köz aldinglardiki ishlarghila qaraydikensiler.
Eger birsi özini Mesihke tewemen dep qarisa,
u yene shuning üstige oylansunki, u Mesihke
tewe bolghinigha oxshash, bizmu Uninggha
tewedurmiz. 8 Chünki, Reb teripidin silerni
nabut qilish üchün emes, belki étiqadinglarni
qurush üchün bizge amanet qilin'ghan
hoquqimiz toghruluq téximu köp ziyadirek
maxtansammu, buningda héch yerge qarap
qalmaymen; 9 emdi men peqet xetlerdila
silerni qorqatmaqchi emesmen; 10 chünki
beziler: «Uning xetliri derweqe wezinlik hem
küchlük; lékin u yétip kelgende salapetsiz,
gépining tutami yoq bolidu» déyishidu. 11 Emdi
bundaq xiyal qilghuchilar shuni bilip qoysunki,
biz yiraqta bolghinimizda xetlerdiki sözimiz
qandaq bolghan bolsa biz yétip barghinimizda
emeliyitimizmu shundaq bolidu. 12 Chünki
biz özimizni özini qaltis chaghlaydighanlar
bilen bir qatargha qoyushqa yaki ular bilen
sélishturushqa pétinmaymiz; shundaq kishiler
özlirini özlirining ölchimi bilen ölchep, özlirini
özliri bilen sélishturidighan bolup, heqiqeten
eqilsizlardindur. 13 Biz emdi özimizge békitilgen
ölchemdin halqip maxtinip yürginimiz yoq.
Biz belki hemmini ölchigüchi Xuda bizge
békitken xizmet dairisidiki ölchem, yeni
silerning [xizmitinglarghimu] yétidighan
ölchem bilen pexirlinimiz. 14 Chünki ölchimi
silerning xizmitinglargha yetmeydighan
kishilerdek, [xizmitinglarda bolghinimizda]
dairimizdin halqip ketmeymiz, chünki biz
Mesihning xush xewirini yetküzüshte [birinchi
bolup] yéninglarghimu kelduq. 15 Biz xizmet
dairimizdin halqip, bashqilarning singdürgen
japa-ejirliri bilen maxtan'ghinimiz yoq; lékin
biz silerning iman-étiqadinglar öskenséri
aranglardiki xizmitimiz bizge békitilgen
dairimiz ichide téximu ziyade kéngeytilsun dep
ümid qilimiz; 16 shundaq bolghanda, biz silerdin
téximu yiraq yerlerge xush xewerni yetküzüp
jakarlaydighan bolimiz; teyyargha heyyar
bolup, bashqilarning dairisidiki xizmet ejri
bilen maxtinish bizge yat. 17 Emma «Pexirlinip
maxtighuchi bolsa Rebdin pexirlinip maxtishi
kérek!». 18 Chünki özini teripligüchi emes, belki
Reb teripligen kishi heqiqeten layaqetliktur.

11 [Maxtan'ghan] bu azghine exmeqliqimgha
sewrchan bolghaysiler! Emdi siler manga
sewrichanliq qilip kéliwatisiler. 2 Chünki
men Xudadin kelgen otluq muhebbet bilen
silerni [azdurushlardin] heset qilimen; chünki
qizni bir ergila yatliq qilghandek, men
silerni Mesihkila pak qiz süpitide hazir
bolushqa wedileshtürgenmen. 3 Emma yilan
Hawa'animizni hiyligerliki bilen azdurghandek,
oy-könglünglar Mesihke baghlan'ghan semimiy,
sap wapaliqtin ézip bulghinishi mumkin dep
ensireymen. 4 Chünki birsi kélip biz silerge héch
jakarlap baqmighan bashqa bir Eysani jakarlisa,
yaki qelbinglardin orun bergen Rohning ornigha
bashqa bir rohqa orun bersenglar we siler
qobul qilghan xush xewerdin bashqa bir «xush
xewer»ni qobul qilsanglar, siler bu ishlargha
ajayib sewr-taqet bilen ötüwérishinglar
mumkin! 5 Halbuki, men özümni herqandaq
ishta ashu «qaltis ulugh rosullar»din kem
sanimaymen! 6 Gerche méning gep-sözlirim
addiy bolsimu, bilim jehette men undaq emes;
biz qiliwatqan herbir emellirimizde buni silerge
her jehettin ispatlap roshen qilduq. 7 Emdi men
silerni kötürülsun dep özümni töwen tutup,
Xudaning xush xewirini heq telep qilmay
jakarlap gunah qildimmu? 8 Men silerning
xizmitinglarda bolushqa bashqa jamaetlerdin
bulap-talap, ularning yardimini qobul qildim.
9 Siler bilen bille bolghan waqitlirimda,
hajetmen bolghan bolsammu, men héchkimge
éghirimni salghan emes (chünki Makédoniyedin
kelgen qérindashlar méning kem-kütemni
toluqlap berdi); herqandaq ishta özümni
silerge yük bolup qélishtin saqlap keldim
we buningdin kéyinmu shundaq qilimen. 10
Mesihning heqiqiti mende rast bolghandek,
Axaya yurtlirida héchkimmu méni mushu
maxtinishtin tosumaydu! 11 Néme üchün?
Silerni yaxshi körmigenlikim üchünmu?! Xuda
bilidu! 12 Lékin [bizge oxshash hésablinish]
pursitini izdigüchilerning pursitini mehrum

qilish üchün, shuningdek ular maxtinidighan
ishlarda heqiqeten bizge oxshash bolsun
dep, men néme qiliwatqan bolsam shuni
qiliwérimen. 13 Chünki bundaq kishiler saxta
rosullar, aldamchi xizmetkarlar, Mesihning
rosullirining qiyapitige kiriwalghanlardur. 14
Bu ish ejeblinerlik emes, chünki Sheytan özimu
nurluq bir perishtining qiyapitige kiriwalidu.
15 Shunga uning xizmetchiliriningmu özlirini
heqqaniyliqning xizmetchiliri qiyapitige
kirgüziwélishi ejeblinerlik ish emes; lékin
ularning aqiwiti özlirining ishligenlirige layiq
bolidu. 16 Yene shuni éytimenki, héchkim méni
exmeq dep hésablimisun; hetta eger méni
shundaq dep qarisanglarmu, emdi mendek
exmeqni sewr qilip qobul qilghaysiler, shuning
bilen özümmu azghine maxtiniwalay. 17 Méning
hazir bularni sözlishim Reb teripidin emes,
belki özümning exmeqlerche yüreklik po
étip maxtinishim, xalas. 18 Nurghun ademler
insanlarche po étip maxtan'ghandikin, menmu
maxtinip baqay. 19 Chünki özünglar shunche
dana bolghandin kéyin, siler exmeqlerge sewr-
taqet qilishqa razi bolisiler! 20 Mesilen birsi
silerni qul qiliwalsa, birsi silerni yutuwalsa, birsi
silerdin nep alsa, birsi aldinglarda chongchiliq
qilsa yaki yüzünglargha kachat salsa, siler
uninggha yol qoyisiler. 21 Epsus, nomus
qilip éytimenki, biz undaq ishlargha ajizliq
qilduq! Emma ular birer ishta maxtinishqa
pétin'ghan yerde (exmeqlerche sözlewatimen!)
menmu shu ishta [maxtinishqa] pétinimen.
22 Ular ibraniylarmu? Menmu shundaq. Ular
Israillarmu? Menmu shundaq. Ular Ibrahimning
neslimu? Menmu shundaq. 23 Ular Mesihning
xizmetkarlirimu? (men eqildin azghanlardek
sözlewatimen!); men téximu shundaq; ziyade
köp zoruqup ishlidim, intayin köp derrilendim,
intayin köp qétim qamaldim, köp qétim ölüm
xewplirige duch keldim; 24 Yehudiylarning
«bir kem qiriq qamcha» jazasigha besh
qétim tartildim, 25 üch qétim tikenlik
qamcha jazasini yédim, bir qétim chalma-
kések qilindim, üch qétim kéme hadisisige
uchridim, bir kéche-kündüzni déngizda
ötküzdüm. 26 Daim seperlerde bolimen;
deryalarning xewplirini, qaraqchilarning
xewplirini, yurtdashlirimning xewplirini, yat
elliklerning xewplirini, sheherning xewpini,
bayawanning xewplirini, déngizning xewplirini,
saxta qérindashlar arisidiki xewplirini bashtin
kechürdüm; 27 emgekler we japa ishlarda
zoruqup, pat-pat tüneklerde, achliqta we
ussuzluqta, daim roza tutushlarda, soghuqlarda
we yéling-yalingachliqta yürüp keldim. 28
Bu sirttiki ishlardin bashqa, ich-baghrimda
barliq jamaetler üchün her küni üstümni bésip
kéliwatqan ghemlerni yewatimen. 29 Herkim
ajizlisa, men ajizlimidimmu? Herkim ézip
putlashqan bolsa, men örtenmidimmu?! 30 Emdi
eger maxtinishim zörür bolsa, öz ajizliqimni
körsitidighan ishlar bilen maxtinimen. 31
Reb Eysaning Xuda-Atisi, menggü teshekkür-
medhiyilerge layiq Bolghuchigha ayanki, men
yalghan éytmidim. (aiōn g165) 32 Demeshq
shehiride padishah Arétasning qol astidiki
waliy méni tutush üchün, pütün Demeshq
shehirini qattiq teqib astigha alghanidi. 33
Lékin men sépildiki bir kamardin séwet bilen
peske chüshürülüp, uning qolidin qutulup
qachtim.

12 [Epsus], maxtiniwérishning zörüriyiti
bar. Gerche uning paydisi bolmisimu,
men Rebdin kelgen alamet körünüshler
we wehiyler üstide toxtilay. 2 Mesihde
bolghan bir ademni tonuymen; u on töt yil
ilgiri (tende bolghan haldimu, yaki tendin
tashqirimu bilmeymen, Xuda bilidu) üchinchi
qat asman'gha kötürüldi. 3 Men shundaq bir
kishini bilimen (tende bolghan haldimu, yaki
tendin tashqirimu bilmeymen, Xuda bilidu)
— 4 u jennetke kötürülüp, shu yerde til bilen
ipadiligili bolmaydighan, insanlarning déyishi
men'i qilin'ghan ajayip ishlarni anglidi. 5
Shundaq bir adem bilen maxtinimen, özüm
heqqide bolsa ajizliqmdin bashqa birer ish
bilen maxtanmaymen. 6 Hetta maxtinay
désemmu exmeq hésablanmaymen; chünki men
heqiqetni éytqan bolattim; emma birsi mende
körginidin yaki men toghruluq anglighinidin
méni (manga ashkarilan'ghan wehiylerning
ghayet zor ulughluqi tüpeylidin) yuqiri

oylap qalmisun dep özümni maxtinishtin
yighdim. Mushu wehiylerning zor ulughluqi
tüpeylidin körenglep ketmeslikim üchün
etlirimge sanjilghan bir tiken, yeni méni urup
tursun dep Sheytanning bir elchisi manga
teqsim qilin'ghan; buning meqsiti, méning
körenglep ketmeslikim üchündur. 8 Buning
toghrisida u mendin ketsun dep Rebge üch
qétim yélindim; 9 lékin U manga: «Méning
méhir-shepqitim sanga yéterlik; chünki Méning
küch-Qudritim insanning ajizliqida toluq
emelge ashurulidu» — dédi. Shunga men
Mesihning küch-qudriti wujudumda tursun
dep ajizliqlirimdin maxtinishni téximu xushluq
bilen talliwalimen; 10 shunga men Mesih üchün
ajizliqlarni, haqaretlerni, qiyinchiliqlarni,
ziyankeshliklerni we azab-oqubetlerni xursenlik
dep bilimen. Chünki qachan ajiz bolsam,
shu chaghda küchlük bolimen. 11 Men
[maxtinip] derweqe exmeq bolup qaldim! Lékin
özünglar méni buninggha mejbur qildinglar.
Emeliyette eslide men siler teripinglardin
teriplinishim kérek bolatti; chünki héch
erzimes bolsammu, men héliqi «qaltis ulugh
rosullar»din héch terepte héch ishta kem
emesmen. 12 Derweqe men aranglarda
bolghan chaghda rosulning bésharetlik
alametliri, hertereplik chidam-sewrchanliq
ichide möjizilik alametler, karametler hem
qudretlik möjiziler bilen emelde körsitilgen. 13
Silerni bashqa jamaetlerdin qaysi terepte töwen
orun'gha qoydum? — peqetla özümni silerning
üstünglerge yük qilip artip qoymighinim
bilenmu?! Méning bu adaletsizlikimni epu
qilghaysiler! 14 Mana, hazir yéninglargha
üchinchi qétim bérishqa teyyarmen, shuning
bilen silerge héch yük éghirimni salghum
yoq. Chünki izdiginim igilikinglar emes, belki
özünglardur; perzentliri ata-anilar üchün
emes, belki ata-anilar perzentliri üchün mal-
mülük yighishi kérek. 15 Emdi jéninglar
üchün igilikimdin xushluq bilen serp qilimen
hemde özümni serp qilimen — gerche men
silerni qanche söygenséri men shunche az
söyülsemmu. 16 Emdi shundaq bolghini bilen,
men silerge héch yük bolghan emesmen; biraq
héligerlik qilip, men silerni bablap qoydum!
17 Ejeba, men silerge ewetken ademlerning
birersi arqiliq silerdin nep aldimmu?! 18
Men Titusni silerning yéninglargha bérishqa
ündidim we yene héliqi qérindashnimu uning
bilen bille ewettim. Titusning silerdin nep
élip baqqan yéri barmu? Biz ikkiylen oxshash
bir rohta yüriwatmamduq? Bizning basqan
izimiz oxshash emesmiken? 19 Yaki siler
ezeldin bizni «Ular aldimizda özlirini aqlap
kéliwatidu» dep oylawatamsiler? [Ish undaq
emes]. Biz peqet Mesihde bolup Xuda aldida
sözlewatimiz; qiliwatqan hemme ishlar, i
söyümlüklirim, silerning étiqadinglarni qurush
üchündur. 20 Chünki men yéninglargha
barghinimda, silerning ümid qilghan yérimdin
chiqmay qélishinglardin, özümningmu
silerning ümid qilghan yéringlardin chiqmay
qélishimdin, yeni aranglarda ghowgha-jédel,
hesetxorluq, ghezep-nepret, menmenchilik,
töhmetxorluq, gheywetxorluq, tekebburluq we
parakendichilikler bolarmikin dep ensireymen;
21 — bu qétim silerning yéninglargha
barghinimda, aranglardiki gunah sadir qilip,
taki bügün'ge qeder ötküzgen napakliq,
buzuqluq we shehwaniy ishlardin téxi towa
qilmighan nurghun ademlerning sewebidin
Xudayim méni aldinglarda töwen qilip
qoyarmikin, shularning qilmishliri tüpeylidin
matem tutmay turalmaymenmikin, dep
ensireymen.

13 Bu yéninglargha üchinchi qétim bérishim
bolidu. «Her bir höküm ikki-üch
guwahchining aghzida ispatlinishi kérek».
2 Men ilgiri ikkinchi qétim yéninglarda
bolghinimda burun gunah sadir qilghanlargha
hem qalghan hemminglargha shundaq éytqan,
hazirmu silerdin néri bolsammu qaytidin
aldin'ala agahlandurup éytimenki (siler
Mesihning men arqiliq sözligenlikige ispat
telep qilip kéliwatqininglar tüpeylidin), men
barghinimda héchkimni ayimaymen; derweqe
men arqiliq sözlewatqan Mesih silerge nisbeten
ajiz emes, belki aldinglarda intayin qudretliktur;
4 U derweqe ajizliqta kréstlen'gen bolsimu,
lékin Xudaning qudriti bilen yenila hayat.

Bizmu Uningda ajiz bolsaqmu, Xudaning
silerge qaratqan qudriti bilen, Uninggha
baghlinip hayat yashaymiz. 5 Emdi özünglarni
étiqadta barmu-yoq dep tekshürüp körünglar;
özünglarni sinap béqinglar! Siler Eysa
Mesihning özünglarda bolghanliqini (sinaqtin
shallinip qalmisanglar!) bilip yetmemsiler?
6 Emdi silerning bizning sinaqtin shallinip
qalmighanliqimizni bilip qélishinglarni ümid
qilimen. 7 Silerning héchqandaq rezillik
qilmasliqinglar üchün Xudagha dua qilimiz; bu,
bizning sinaqtin ötti dep qarilishimiz üchün
emes — hetta sinaqtin ötmidi, dep qaralsaqmu,
meyli — muhimi silerning durus bolghanni
qilishinglar. 8 Chünki biz heqiqetke qarshi
héch ish qilalmaymiz; némila qilsaq u beribir
heqiqetni ayan qilidu, xalas. 9 Chünki biz ajiz
bolsaqmu, silerning küchlük bolghininglardin
shadlinimiz. Shuningdek biz yene shuninggha
dua qilimizki, siler kamaletke yetküzülgeysiler.
10 Silerning yéninglargha barghinimda Reb
manga ghulitish üchün emes, belki étiqadni
qurush üchün amanet qilghan hoquqimni
ishlitip silerge qattiq qolluqni körsetmeslikim
üchün, men silerdin yiraqta bolghinimda
mushularni yazdim. 11 Eng axirda, qérindashlar,
shadlininglar; kamaletke yetküzülünglar,
righbet-tesellide kücheytilinglar; bir oy, bir
pikirde bolunglar; inaq-xatirjemlikte ötünglar;
we méhir-muhebbet we inaq-xatirjemlikning
Igisi Xuda siler bilen bille bolidu. 12 Bir-biringlar
bilen pak söyüshler bilen salamlishinglar. 13
Barliq muqeddes bendilerdin silerge salam. 14
Rebbimiz Eysa Mesihning shapaiti, Xudaning
méhir-muhebbiti we Muqeddes Rohning
hemrah-hemdemliki silerge yar bolghay!

Galatiyaliqlargha

1 Menki Pawlus, rosul bolghan (insanlar
teripidin emes yaki insanlarning wasitisi
bilen emes, belki Eysa Mesih we Uni
ölgenlerdin tirildürgüchi Xuda'Ata teripidin
teyinlen'gen) **2** we men bilen bille turuwatqan
barliq qérindashlardin Galatiya ölkisidiki
jamaetlerge salam. **3** Xuda'Ata we Rebbimiz
Eysa Mesihdin silerge méhir-shepqet we
xatirjemlik bolghay! **4** U Xuda'Atimizning
iradisi boyiche bizni bu hazirqi rezil zamandin
qutquzushqa Özini gunahlirimiz üchün pida
qildi; **(aiōn g165)** **5** Xudagha barliq shan-
sherep ebedil-ebedgiche bolghay, amin! **(aiōn
g165)** **6** Siler özünglarni Mesihning méhir-
shepqiti arqiliq Chaqirghuchining yénidin
shunche téz yiraqlashturup bashqiche bir xil
«xush xewer»ge egiship kétiwatqininglargha
intayin heyran qalmaqtimen! **7** Emeliyette u
héchqandaq bashqa «xush xewer» emestur!
— peqetla bezi kishiler silerni qaymaqturup,
Mesihning xush xewirini burmilimaqchi
bolghan, xalas. **8** Lékin hetta biz özimiz
bolayli yaki asmandin chüshken perishte
bolsun, birsi bizning silerge jakarlighinimizgha
oxshimaydighan bashqa bir «xush xewer»ni
silerge jakarlisa, béshigha lenet yaghsun!
9 Biz burun éytqinimizdek, hazirmu men
shuni éytimenki, birsi silerning qobul
qilghininglargha oxshimaydighan bashqa bir
xush xewerni jakarlisa, béshigha lenet yaghsun!
10 Men Xudani ishendürüshüm kérekmu yaki
insanlarni ishendürüshüm kérekmu? Yaki
insanlarni xursen qilishim kérekmu? Men
insanlarni xursen qilishni nishan qilghan
bolsam, Mesihning quli bolmighan bolattim. **11**
Emdi, i qérindashlar, silerge shuni uqturimenki,
men jakarlaydighan xush xewer insanlardin
kelgen emes. **12** Chünki men uni insandin
qobul qilghinim yoq yaki birer kishi uni
manga ögetkini yoq, belki Eysa Mesih
manga wehiy arqiliq yetküzgen. **13** Chünki
siler méning Yehudiylarning diniy yolida
qandaq hayat kechürgenlikim toghruluq
— méning Xudaning jamaitige esheddiy
ziyankeshlik qilip uninggha buzghunchiliq
qilghanliqimni anglighansiler. **14** Hemde
men Yehudiylarning diniy yolida élimizdiki
nurghun tengtushlirimdin xélila aldida turattim
we ata-bowilirimning en'enilirini saqlashqa
pewqul'adde qizghin idim. **15** Emma anamning
qorsiqidin tartip méni Özi üchün ayrip,
méhir-shepqiti arqiliq méni chaqirghan Xuda
Öz Oghlini eller arisida jakarlash üchün
mende uni ashkarilashni layiq körginide, men
héchqandaq qan-et igisi bilen meslihetleshmey,
17 yaki Yérusalémgha mendin ilgiri rosul
bolghanlar bilen körüshüshke barmay, belki
udul Erebistan'gha atlandim. Kéyin Demeshqqe
qaytip keldim. **18** Andin üch yildin kéyin
Yérusalémgha Pétrus bilen tonushushqa bardim
we uning qéshida on besh kün turdum. **19** Emma
shu chaghda Rebning inisi Yaquptin bashqa
rosullarning héchqaysisi bilen körüshmidim. **20**
Mana, méning silerge hazir yazghinim Xuda
aldida hech yalghan emes! **21** Kéyin, men
Suriye we Kilikiye ölkilirige bardim. **22** Emma
Yehudiyediki Mesihde bolghan jamaetler méni
chirayimdin tonumaytti. **23** Ular peqet burun
bizge ziyankeshlik qilghan ademning özi shu
chaghda yoqatmaqchi bolghan étiqadni hazir
xush xewer dep jakarlimaqta, dep anglighanidi;
24 shuningdek ular méning sewebimdin Xudani
ulughlidi.

2 Yene buningdin on töt yil kéyin, men
Barnabas bilen Yérusalémgha chiqtim;
Titusnimu hemrah qilip bardim. **2** Men
bir wehiyge binaen shu yerge barghanidim;
we men bikar chapmighinimni yaki bikar
chapmaywatqinimni jezmleshtürüsh üchün
[Yérusalémdikilerning] aldida (emeliyette peqet
«jamaetning tüwrükliri»deklerge ayrim halda)
eller arisida jakarlaydighan xush xewerni bayan
qildim. **3** Netijide, hetta manga hemrah bolghan
Titus Yunanliq bolsimu, xetnini qobul qilishqa
mejburlanmidi; **4** [shu chaghdiki «xetne»
mesilisi»] bolsa, bizning Mesih Eysada muyesser
bolghan hörlükümizni nazaret qilish üchün
arimizgha soqunup kiriwalghan, bizni qulluqqa
chüshürüshmekchi bolup, yalghanchiliq qilghan
saxta qérindashlar tüpeylidin bolghanidi. **5**

Lékin biz xush xewerning heqiqiti silerdin
mehrum qilinmisun dep ulargha hetta bir
saetchimu yol qoyghinimiz yoq; 6 lékin
abruyluq hésablan'ghan ademlerdin bolsa
(méning ularning néme ikenliki bilen karim
yoq; Xuda héchqandaq insanning yüz xatirisini
qilmaydu!) — mushu abruyluq [erbablar] dep
sanalghanlarning mendiki [xush xewerge]
qoshqini yoq idi. 7 Del eksiche, xush xewerni
xetne qilin'ghanlargha yetküzüsh wezipisi
Pétrusqa tapshurulghandek, xetnisizlerge
yetküzüsh wezipisi manga tapshurulghan
dep tonup yétip 8 (chünki Pétrusni
xetniliklerge rosulluqqa Küchlendürgüchi
bolsa, ménimu ellerge [rosul bolushqa]
küchlendürgenidi), 9 manga ata qilin'ghan shu
méhir-shepqetni tonup yetken «jamaetning
tüwrükliri» hésablan'ghan Yaqup, Kéfas we
Yuhannalar bolsa, siler ellerge béringlar,
biz xetniliklerge barayli dep Barnabas bilen
ikkimizge hemdemlik ong qolini bérishti.
10 Ularning bizge peqet kembeghellerni
untumanglar dégen birla telipi bar idi; men
del bu ishqa qizghin bolup kéliwatattim. 11
Biraq, kéyin Pétrus Antakya shehirige kelgende,
uning eyiblik ikenliki éniq bolghachqa, men
uni yüzturane eyiblidim. 12 Chünki Yaqupning
yénidin bezi ademler kélishtin ilgiri u
yat ellikler bilen hemdastixan bolghanidi;
biraq ular kelgende, xetniliklerdin qorqup
[shu qérindashlardin] özini tartti. 13 Hetta
bashqa Yehudiy [qérindashlar] uning bu
saxtiliqigha qoshulup ketti; hetta Barnabasmu
azdurulup ularning saxtipezlikige shérik boldi.
14 Emma men ularning xush xewerning
heqiqiti boyiche durus mangmighanliqini
körüp, hemmeylenning aldidila Pétrusqa: «Sen
Yehudiy turup, Yehudiylarning adetliri boyiche
yashimay, belki yat elliklerdek yashawatisen;
shundaq turuqluq, némishqa sen yat elliklerni
Yehudiylardek yashashqa zorlimaqchimusen?»
— dédim, 15 we yene: «Biz [ikkimiz]
tughulushimizdinla Yehudiymiz, «gunahkar
dep qaralghan yat ellikler»din emesmiz, 16
lékin insanning heqqaniy qilinishini Tewrat
qanunigha emel qilishqa intilishliri bilen emes,
belki Eysa Mesihning étiqad-sadaqetliki bilen
bolidu, dep bilimiz. Shunga Tewrat qanunigha
emel qilishqa intilish bilen emes, belki Mesihge
baghlan'ghan étiqad bilen heqqaniy qilinishimiz
üchün bizmu Mesih Eysagha étiqad qilduq
— chünki héch et igisi Tewrat qanunigha
emel qilishqa intilishliri bilen heqqaniy
qilinmaydu» — dédim. 17 Emma Mesihte
heqqaniy qilinishqa izden'ginimizde, bizmu
«gunahkar» dep ispatlan'ghan bolsaqmu, Mesih
emdi gunahning xizmitide bolghuchimu?!
Yaq, hergiz! 18 Emma men eslide ghulatqan
nersilerni qaytidin qursam, özümni [Tewrat
qanunigha] xilapliq qilghuchi dep ispatlap
körsetken bolimen. 19 Chünki men Tewrat
qanuni bilen Tewrat qanunigha nisbeten
öldüm; netijide, men Xudagha yüzlinip
yashawatimen. 20 Men Mesih bilen bille
kréstlen'genmen, lékin mana, yashawatimen!
Lékin yashawatqini men emes, belki mende
turuwatqan Mesihdur. We méning hazir
etlirimde yashawatqan hayat bolsa, méni söygen
we men üchün Özini pida qilghan Xudaning
Oghlining iman-étiqadidindur. 21 Men Xudaning
méhir-shepqitini bikar qiliwetmeymen; chünki
heqqaniyliq Tewrat qanuni arqiliq kélidighan
bolsa, Mesihning ölüshi bikardin-bikar bolup
qalatti.

3 I eqilsiz Galatiyaliqlar, köz aldinglarda
Eysa Mesih éniq süretlen'gen, aranglarda
kréstlen'gendek körün'geniken, kim silerni
heqiqetke itaet qilishtin azdurup séhirlidi?
2 Men peqet shunila silerdin sorap bileyki:
— Siler Rohni Tewrat qanunigha intilish
arqiliq qobul qildinglarmu, yaki [xush xewerni]
anglap, étiqad arqiliq qobul qildinglarmu?
3 Siler shunche eqilsizmu? Rohqa tayinip
[hayatni] bashlighanikensiler, emdilikte et
arqiliq kamaletke yetmekchimu? 4 Siler [étiqad
yolida] bolghan shunche köp azab-oqubetlerni
bikargha tarttinglarmu? Derweqe bikargha
kettighu?! 5 Silerge Rohni Teminligüchi,
aranglarda möjizilerni yaritiwatquchi bu
karametlerni silerning Tewrat qanunigha
intilip tayan'ghininglardin qilamdu, yaki
anglighan xewerge baghlighan ishench-

étiqadinglardin qilamdu? 6 [Muqeddes
yazmilarda déyilgendek]: «Ibrahim Xudagha
étiqad qildi; bu uning heqqaniyliqi hésablandi».
7 Shuning üchün, shuni chüshinishinglar
kérekki, étiqadtin tughulghanlarla Ibrahimning
heqiqiy perzentliridur. 8 Muqeddes yazmilarda
Xudaning yat elliklerni Özige étiqad qilishi
arqiliq ularni heqqaniy qilidighanliqi aldin'ala
körülüp, Xudaning Ibrahimgha: «Sende barliq
el-milletlerge bext ata qilinidu» dep xush
xewerni aldin éytqanliqi xatirilen'genidi. 9
Shuning bilen, étiqadtin bolghanlar étiqad
qilghuchi Ibrahim bilen teng bext tapidu. 10
Lékin Tewrat qanunigha emel qilimiz dep
yürgenler bolsa hemmisi lenetke qalidu. Chünki
[muqeddes yazmilarda] mundaq yézilghan:
«Tewrat qanunida yézilghan hemme emrlerge
üzlüksiz emel qilmaywatqan herbir kishi
lenetke qalidu». 11 Yene roshenki, héchkim
Xudaning aldida qanun'gha intilish arqiliq
heqqaniy qilinmaydu; chünki [muqeddes kitabta
yézilghinidek]: — «Heqqaniy adem ishench-
étiqadi bilen hayat bolidu». 12 Emma qanun
yoli étiqad yoligha asaslan'ghan emes, belki
[muqeddes kitabta]: — «Qanunning emrlirige
emel qilghuchi shu ishlar bilen hayat bolidu»
déyilgendektur. 13 Halbuki, Mesih bizni
Tewrat qanunidiki lenettin hör qilish üchün
ornimizda lenet bolup bedel tölidi. Bu heqte
[muqeddes yazmilarda]: «Yaghachqa ésilghan
herbir kishi lenetke qalghan hésablansun» dep
yézilghan. 14 Shuning bilen Mesih Eysa arqiliq
Ibrahimgha ata qilin'ghan bext yat elliklergimu
keltürülüp, biz wede qilin'ghan Rohni étiqad
arqiliq qobul qilalaymiz. 15 Qérindashlar, men
insanlarche sözleymen; hetta insanlar arisida
özara ehde tüzülsimu, bashqa héchkim uni
yoqqa chiqiriwételmeydu yaki uninggha birer
nerse qoshalmaydu. 16 Shuningdek, [Xudaning
ehdisidiki] wediler Ibrahim we uning neslige
éytilghan. [Muqeddes kitabta] U: «we séning
nesilliringge», (yeni, köp kishilerge) démeydu,
belki «séning neslingge», (yeni yalghuz bir
kishigila), deydu — bu «nesil» Mesihdur. 17
Men shuni démekchimenki, Xudaning Mesihke
aldin tüzgen bir ehdisini töt yüz ottuz yildin
kéyin chüshürülgen Tewrat qanuni emeldin
qalduralmaydu, Xudaning bu wedisini héch
bikar qilalmaydu. 18 Chünki [wede qilin'ghan]
miras qanun'gha asaslan'ghan bolsa, mana u
Xudaning wedisige asaslan'ghan bolmaytti;
lékin Xuda shapaet bilen uni Ibrahimgha
wede arqiliq ata qilghan. 19 Undaqta, Tewrat
qanunini chüshürüshtiki meqset néme? U bolsa,
insanlarning itaetsizlikliri tüpeylidin, Xudaning
mirasi wede Qilin'ghuchi, yeni Ibrahimning
nesli dunyagha kelgüche qoshumche qilip
bérilgen; u perishtiler arqiliq bir wasitichining
qoli bilen békitilip yolgha qoyulghan. 20 Emma
«wasitichi» bir terepningla wasitichisi emes
(belki ikki terepningkidur), lékin Xuda Özi peqet
birdur. 21 Undaqta, Tewrat qanuni Xudaning
wedilirige zitmu? Yaq, hergiz! Eger birer qanun
insanlarni hayatliqqa érishtüreleydighan bolsa,
undaqta heqqaniyliq jezmen shu qanun'gha
asaslan'ghan bolatti. 22 Halbuki, muqeddes
yazmilar pütkül alemni gunahning ilkige
qamap qoyghan; buningdiki meqset, Eysa
Mesihning sadaqet-étiqadi arqiliq wedining
étiqad qilghuchilargha bérilishi üchündur. 23
Lékin étiqad yoli kélip ashkare bolghuche,
biz Tewrat qanuni teripidin qoghdilip,
ashkare bolidighan étiqadni kütüshke qamap
qoyulghaniduq. 24 Shu teriqide, bizning étiqad
arqiliq heqqaniy qilinishimiz üchün Tewrat
qanuni bizge «terbiyiligüchi» bolup, bizni
Mesihke yéteklidi. 25 Lékin étiqad yoli ashkara
bolup, biz emdi yene «terbiyiligüchi»ning
nazaritide emesmiz. 26 Chünki hemminglar
Mesih Eysagha étiqad qilish arqiliq Xudaning
oghulliri boldunglar. 27 Chünki herqaysinglar
Mesihge kirishke chömüldürülgen bolsanglar,
Mesihni kiyiwalghan boldunglar. 28 Mesihde
ne Yehudiy bolmaydu ne Grék bolmaydu,
ne qul bolmaydu ne hör bolmaydu, ne er
bolmaydu ne ayal bolmaydu, hemminglar Mesih
Eysada bir bolisiler. 29 Siler Mesihke mensup
bolghanikensiler, silermu Ibrahimning nesli
bolisiler we uninggha wede qilin'ghan [bext-
saadetke] mirasxordursiler.

4 Yene shuni éytimenki: Gerche bir bala
pütün mülükning igisi bolsimu, mirasxor

gödek waqitlirida taki atisi belgiligen waqit
toshmighuche, u öz öyidiki quldin perqi
bolmaydu. Chünki u yenila xojidarlar we
bala baqquchilarning bashqurushida bolidu. 3
Shuninggha oxshash, bizmu gödek waqtimizda,
bu dunyadiki «asasiy qaide-qanuniyetler»
astida qul bolghaniduq. 4 Lékin, waqit-
saiti toluq toshqanda, Xuda Öz Oghlini
[bu dunyagha] ewetti. U bir ayal kishidin
tughulghan, shuningdek Tewrat qanuni astida
tughulghanidi. 5 Buningdiki meqset, Xuda
Tewrat qanuni astida yashighan [bizlerni] bedel
tölep hörlükke chiqirip, bizning oghulluqqa
qobul qilinishimiz üchündur. 6 Hem siler
Uning oghulliri bolghanliqinglar üchün,
Xuda Öz Oghlining: «Abba! Atam!» dep
chaqirghuchi Rohini ewetip qelbimizge saldi.
7 Shuning üchün, siler hazir qul emes, belki
oghulliridursiler; oghulliri bolghanikensiler,
Xuda arqiliq Özige mirasxor bolisiler. 8
Burun, Xudani tonumighan waqtinglarda
derweqe yalghan ilahlarning qulluqigha
tutulghansiler. 9 Emdilikte, hazir [heqiqiy]
Xudani tonughanikensiler, — yaki éniqraq qilip
éytqanda, Xuda teripidin tonulghanikensiler,
emdi siler néme dep bu dunyadiki küchsiz, ebjeq
erzimes «asasiy qaide-qanuniyetler»ge qarap
yanisiler? Ularning qulluqigha yéngiwashtin
qaytishni xalamsiler? 10 Siler alahide kün, ay,
pesil we yillarni étiwargha élip xatirileshke
bashlidinglar! 11 Men ilgiri silerge singdürgen
ejrim bikar kétermikin, dep siler üchün
ensirewatimen. 12 Qérindashlar, men shuni
silerdin ötünimenki, manga oxshash bolunglar;
chünki men silerge oxshash boldum. Siler
eslide manga hech azar yetküzmigenidinglar.
13 Emma silerge melumki, etlirimdiki bir
zeiplik tüpeylidin, men xush xewerni silerge
birinchi qétim yetküzgenidim. 14 U chaghda,
etlirimdiki bu zeiplik silerge nisbeten sinaqtek
bolsimu, lékin siler méni kemsitmidinglar
yaki chetke qaqmidinglar. Eksiche, méni
Xuda ewetken bir perishtini, hetta Mesih
Eysa özini kütkendek kütüwaldinglar. 15 U
chaghdiki bext-berikitinglar emdi nege ketti?!
Men silerge guwahchi bolup éytalaymenki,
u chaghda siler mumkin bolsa, manga
közliringlarni oyup bérishkimu razi idinglar!
16 Emdilikte, silerge heqiqetni sözligenlikim
üchün düshmininglargha aylinip qaldimmu?
17 [Men éytip ötken] héliqi ademler silerge
qizghinliq körsitidu, emma niyiti durus emes;
ular peqet silerni [nijatning] sirtigha chiqirip,
qizghinliqinglarni özlirige qaritiwalmaqchi. 18
Emma men siler bilen birge bolghan waqitlardila
emes, belki daim yaxshi ishqa qizghinliq
qilishning özi yaxshidur, elwette. 19 Söyümlük
balilirim! Mesih silerde töreldürülgüche men
siler üchün tolghaq azablirini yene bir qétim
tartiwatimen! 20 Méning hazirla yéninglargha
bérip, silerge bashqiche teleppuz bilen sözligüm
kéliwatidu; chünki bu ehwalinglar toghruluq
néme qilishni zadila bilmeywatimen! 21 I Tewrat
qanunining ilkide yashashni xalaydighanlar,
silerdin shuni sorap baqay, siler Tewratning
özide néme déyilgenlikige qulaq salmamsiler?
22 Tewratta, Ibrahimning ikki oghli bolup, biri
dédektin, yene biri hör ayalidin bolghan, dep
xatirilen'gen. 23 Dédektin bolghan oghul «et
bilen» tughulghan; hör ayalidin bolghan oghul
bolsa Xudaning wedisi arqiliq tughulghandur.
24 Bu ikki ishni bir oxshitish dégili bolidu.
Bu ikki ayal [Xudaning insanlar bilen] tüzgen
ikki ehdisining wekilidur. Birinchi ehde Sinay
[téghidin] kélip, derheqiqet balilirini qulluqta
bolushqa tughidu; mana Hejer uninggha
wekildur; 25 démek, Hejer bolsa Erebistandiki
Sinay téghigha simwol qilinip, yeni bügünki
Yérusalémgha oxshitilidu; chünki u sheher
we uning baliliri qulluqta turmaqta. 26
Emma yuqiridin bolghan Yérusalém hördur, u
hemmimizning anisidur; 27 Chünki, [muqeddes
yazmilarda] mundaq yézilghan: — «Xushal bol,
i perzent körmigen tughmas ayal! Tentene qilip
yangrat, towla, i tolghaq tutup baqimighan!
— Chünki ghérib ayalning baliliri éri bar
ayalningkidin köptur!» 28 Emdi i qérindashlar,
Ishaq Xudaning wedisidin tughulghandek
bizmu Xudaning wedisi boyiche tughulghan
perzentlermiz. 29 Lékin u chaghda «etlerdin
tughulghan» bala «rohtin tughulghan» baligha
ziyankeshlik qilghinidek, hazir shundaq bolidu.

30 Lékin muqeddes yazmilarda néme déyilgen?
Uningda: «Sen bu dédikingni oghli bilen
qoshup heydiwet! Chünki dédektin tapqan
oghul hergiz hör ayalingdin bolghan oghul
bilen mirasqa ortaq bolmaydu!» dep pütülgen.
31 Emdi, qérindashlar, biz dédekning emes, belki
hör ayalning perzentliridurmiz. Mesih bizni
hörlükte yashisun dep hör qildi. Shuning bilen
uningda tapan tirep turunglar we qulluqning
boyunturuqigha qaytidin qisilip qalmanglar.

5 Mana, menki Pawlus silerge shuni éytip
qoyayki, eger siler xetne qobul qilsanglar,
u chaghda Mesihning silerge héchqandaq
paydisi qalmaydu. 3 Men xetnini qobul qilghan
herbir kishige yene agahlandurup heqiqetni
éytip qoyayki, ularning Tewrattiki barliq emr-
belgilimilerge [toluq emel qilish] mejburiyiti
bardur. 4 Ey Tewrat qanuni arqiliq özümni
heqqaniy adem qilay dégenler, herbiringlar
Mesihdin ayrilip, mehrum bolup, [Xudaning]
shapaitidin chiqip, yiqilip uningdin qaldinglar.
5 Chünki Rohqa tayinip heqqaniyliqqa
baghlan'ghan arzu-armanni étiqad bilen
telpünüp kütmektimiz. 6 Chünki Mesih Eysada
xetnilik küchke ige emes, xetnisizlikmu küchke
ige emes, küchke ige bolghini peqet muhebbet
arqiliq ish qilidighan étiqadtur. 7 Siler obdan
chépip méngiwatqanidinglar; biraq kim silerni
heqiqetke itaet qilishtin tosuwaldi? 8 Bundaq
qayil qilish amili silerni Chaqirghuchidin
bolghan emes! 9 «Kichikkine xémirturuch
pütkül xémirni boldurup yoghinitidu!» 10
Özüm Rebge qarap qayil boldumki, silermu bu
ishta héch bashqiche oyda bolmaysiler. Emma
silerni qaymuqturuwatqan kim bolushidin
qet'iynezer, u choqum tégishlik jazasini
tartidu. 11 Qérindashlar, eger men «xetne
qilinish kérek» dep jakarlap yürgen bolsam,
undaqta men bügünki kün'giche yene néme
üchün [Yehudiylardin] ziyankeshlikke uchrap
kélimen? Eger shundaq qilghan bolsam, «krést
bizarliqi» yoq qilinatti! 12 Silerni qutritiwatqan
bu ademler özlirini axta qiliwetsun deymen!
13 Chünki qérindashlar, siler erkinlikke
chaqirildinglar. Lékin erkinlikinglarni etlerning
arzu-heweslirige qandurushning bahanisi
qilmanglar, belki méhir-muhebbet bilen bir-
biringlarning qulluqida bolunglar. 14 Chünki
pütkül Tewrat qanuni «Qoshnangni özüngni
söygendek söygin» dégen birla emrde emel
qilinidu. 15 Lékin pexes bolunglarki, bir-
biringlarni chishlep tartip yalmap yürüp, bir-
biringlardin yutulup ketmenglar yene! 16
Emma shuni deymenki — [Muqeddes] Rohta
ménginglar, we shu chaghda siler etlerning
arzu-heweslirige yol qoymaysiler. 17 Chünki
et Rohqa zit bolghan ishlarni arzu qilidu, we
Roh etke zit bolghan ishlarni arzu qilidu. Ular
ikkisi bir-birige qarimuqarshidur; netijide,
özünglar arzu qilghan ishlarni qilalmaysiler.
18 Wehalenki, siler Rohning yétekchilikide
bolsanglar, u chaghda Tewrat qanunining
ilkide bolmaysiler. 19 Emdi etning emelliri
roshenki — zinaxorluq, buzuqluq, napakliq,
shehwaniyliq, 20 butpereslik, séhirgerlik,
öchmenlikler, jédeller, qizghanchuqluqlar,
ghezepler, riqabetlishishler, bölgünchilikler,
guruhwazliqlar, 21 hesetxorluqlar, qatilliqlar,
haraqkeshlikler, eysh-ishretler qatarliq
ishlardur; bu ishlar toghruluq burunqi
éytqinimdek hazir yene bir qétim
agahlandurimenki, bundaq ishlarni qilghuchilar
Xudaning padishahliqigha mirasliq qilmaydu.
22 Wehalenki, Rohning méwisi bolsa méhir-
muhebbet, shad-xuramliq, xatirjemlik, sewr-
taqet, méhribanliq, yaxshiliq, ishench-
sadiqliq, 23 mömin-mulayimliq we özini
tutuwélishtin ibaret. Mushundaq ishlarni
tosidighan héchqandaq qanun yoqtur. 24 Lékin
Mesihke mensup bolghanlar etlirini, shundaqla
uningdiki ishqlar we hem heweslerni teng
krést ligen bolidu. 25 Rohta yashawatqan bolsaq,
Rohqa egiship mangayli. 26 Bir-birimizni
renjitip, bir-birimizge heset qilip, hakawur
shöhretpereslerdin bolmayli.

6 Qérindashlar, aranglardin birsining hazirmu
bir gunah-sewenlik sadir qiliwatqanliqi
bayqalghan bolsa, aranglardiki rohiy
kishiler yuwash-mulayimliq rohi bilen uni
yolidin qayturup kélinglar. Shuning bilen
bir waqitta, özünglarningmu azdurulup
ketmeslikinglargha diqqet qilinglar. 2 Bir-

biringlarning éghirchiliqini kötürünglar.
Shundaq qilsanglar, Mesihning qanunigha
emel qilghan bolisiler. 3 Chünki birsining
tarazigha toxtighudek ishi bolmay turup özini
tarazigha toxtighudek dep chaghlisa, u öz-özini
aldighanliq, xalas. 4 Lékin herkim öz emeliyitige
qarap tekshürüp baqsun; shuning bilen
bashqilarningkidin emes, belki öz emelliridinla
pexirlen'güdek ish bolsa, pexirlense bolidu.
5 Chünki herbir adem öz yükini kötürüshi
kérek. 6 Xudaning söz-kalamidin telim alghuchi
özige telim bergüchini özide bar bolghan
yaxshi nersilerdin ortaq behrimen qilsun. 7
Öz-özünglarni aldimanglar — Xudani aldap
exmeq qilghili bolmaydu; chünki kim néme
térisa, shuni alidu. 8 Öz etlirining arzu-
heweslirini qandurushqa uruq chachqan kishi
öz etliridin chiriklik hosulini alidu. Lékin Rohni
xursen qilish üchün uruq chachqan kishi bolsa
Rohtin menggülük hayat alidu. (aiōnios g166) 9
Shunga, yaxshi ishlarni qilishtin harmayli.
Uninggha érinmisek waqti-saiti toshqanda
choqum hosul alalaymiz. 10 Shu sewebtin,
bizde purset bolsila, hemmeylen'ge, bolupmu
étiqadtiki ailige mensup bolghanlargha yaxshi
ishlarni qilip béreyli. 11 Mana, öz qolum bilen
shunche chong herpler bilen yazghinimgha
qaranglar! 12 Silerge xetnini qobul qilishni
mejburlimaqchi bolghanlar, ularning herbiri
peqet özlirining tashqi qiyapitini perdazlap
körsetmekchi bolghan, xalas; ularning bu
meqsiti peqet «Mesihning krésti» tüpeylidin
bolghan ziyankeshliktin qéchishtin ibaret,
xalas. 13 Chünki ular özlirimu xetne qilin'ghini
bilen Tewrat qanunigha emel qilmaydu;
lékin ular etliringlardin maxtinish üchün
beribir silerni xetnini qobul qildurmaqchi
bolidu. 14 Özümni élip éytsam, Rebbimiz Eysa
Mesihning krésttiki [ölümi]din bashqa héch
ish bilen maxtanmighaymen! Chünki Uning
krésti wasitisidin bu dunya manga nisbeten
krést len'gen we menmu bu dunyagha nisbeten
krést len'genmen. 15 Chünki Mesih Eysada ne
xetnilik ne xetnisizlik dégenler küchke ige
emestur; birdinbir küchke ige bolidighini peqet
yéngi bir yaralghuchidur! 16 Bu qaide boyiche
mangidighanlargha, ularning hemmisige we
Xudaning Israiligha xatirjemlik we rehim-
shepqet bolghay! 17 Buningdin kéyin héchkim
bu ishlar bilen yene méni aware qilmisun!
Chünki men öz bedinimde Eysaning yara izlirini
kötürimen! 18 Qérindashlar, Rebbimiz Eysa
Mesihning méhir-shepqiti rohinglargha yar
bolghay! Amin!

Efesusluqlargha

1 Xudaning iradisi bilen, Mesih Eysaning
rosuli bolghan menki Pawlustin Efesusta
turuwatqan muqeddes bendilerge, yeni Mesih
Eysada ixlasmen bolghanlargha salam! **2**
Atimiz Xuda hem Reb Eysa Mesihtin silerge
méhir-shepqet we xatirjemlik bolghay! **3** Bizni
Mesihte, ershlerde barliq rohiy bext-beriketler
bilen beriketligen, Rebbimiz Eysa Mesihning
Xudasi hem Atisi mubarek bolghay! **4** Chünki U
bizni, muhebbet ichide bolup Özining aldida
pak-muqeddes, daghsiz turushimiz üchün alem
apiride qilinmay turupla talliwalghanidi; **5** U
Öz iradisige yaqqini boyiche bizni aldin'ala
Eysa Mesih arqiliq Özige oghulluqqa qobul
qilishqa békitkenidi; **6** bu ishta Uning méhir-
shepqitining ulughluqigha medhiye oqulidu;
chünki U méhir-shepqiti bilen bizni Öz
söyginide shapaetlendürgenidi. **7** Biz Uningda
[Atining] méhir-shepqitining molluqi bilen
Uning qéni arqiliq qulluqtin hör qilinishqa,
itaetsizliklirimizge qarita kechürümge muyesser
bolduq; **8** U [bu méhir-shepqetni] barliq
danaliq hem pem-paraset bilen bizge zor
tartuqlidiki, **9** — U Öz könglige pükken güzel
xahishi boyiche iradisidiki sirni, yeni waqit-
zamanlarning piship yétilishini idare qilishi
bilen barliq mewjudatlargha, yeni ershlerde
bolghanning hemmisige, zéminda bolghanning
hemmisige Mesihni bash qilip ularni Mesihte
jem qilish meqsitini bizge ayan qildi; **11**
Uningda bizmu Xudagha miras qilin'ghan;
biz shu meqsette barliq ishlarni eqil-iradisi
boyiche idare Qilghuchining nishani bilen
shu ishqa aldin'ala békitilgeniduq; **12** shuning
bilen Mesihni awwal tayanch qilghan bizler
Uning shan-sherpining ulughluqini namayan
qilghuchi bolduq; **13** heqiqetning kalam-
sözini, yeni nijatinglardiki xush xewerni anglap
silermu Uninggha tayandinglar — we Uninggha
ishen'gininglarda, siler wede qilin'ghan
Muqeddes Roh bilen möhürlendinglar. **14**
Xudaning shan-sheripining ulughluqi namayan
qilinip, igiliki üzül-késil hör-nijat qilin'ghuche,
Muqeddes Roh mirasimizning «kapalet»i
bolidu. **15** Shuning bilen, silerning Reb Eysagha
baghlighan étiqadinglar we barliq muqeddes
bendilerge bolghan muhebbitinglar toghruluq
anglighandin tartip, **16** dualirimda silerni eslep,
siler üchün rehmet éytishni toxtatmidim; **17**
tileydighinim shuki, Rebbimiz Eysa Mesihning
Xudasi, shan-sherepning Igisi bolghan Ata
silerning Uni toluq bilishinglargha danaliq hem
wehiyni özleshtürgüchi rohni ata qilghay, **18**
shuning bilen silerning qelbtiki közliringlar
roshenliship, Uning chaqiriqigha baghlan'ghan
ümidning némilikini, Uning muqeddes
bendiliride bolghan shereplik mirasining
qimmetliklikini **19** we Uning ishen'güchi
bizlerge zor küchi bilen qaratqan qudritining
hésabsiz büyüklükini bilip yetkeysiler; **20** del
shu qudretni U Mesihni ölümdin tirildürüp,
ershlerde Özining ong yénida olturghuzghinida
Uningda yürgüzgenidi; **21** peqet bu zamandila
emes, belki kelgüsi zamandimu Uni barliq
hökümranliqtin, hoquqtin, küch-qudrettin,
xojayinliqtin we barliq tilgha élinidighan
herqandaq nam-shereptin köp üstün qoyghan;
(aiōn g165) **22** barliq mewjudatlarni Uning putliri
astigha qoyup, jamaet üchün Uni hemmige
bash bolushqa ata qilghan. **23** Jamaet bolsa
Uning téni, yeni hemmini hemme jehettin
Toldurghuchining mukemmel jewhiridur.

2 We siler bolsanglar, qebihlikliringlar
hem gunahliringlarda ölgen bolup, **2**
bu dunyaning dewrige egiship, hawaning
hoquqini tutqan hökümdargha, yeni bügünki
künde itaetsizliktin bolghan perzentlerni
qutritiwatqan rohqa egiship, bu ishlarda ilgiri
mangghansiler; **(aiōn g165)** **3** biz herbirimizmu
ilgiri shularning arisida etlirimizdiki shehwet-
heweslerde hayat ötküzgenmiz, etlirimiz hem
öz oy-xiyalimizning xahishlirigha emel qilip,
bashqilargha oxshash, mahiyette «ghezeptiki
perzentler» bolghanmiz; **4** biraq Xuda,
mol rehim-shepqetni körsetküchi bolup,
bizni söygende bizge körsetken alembexsh
méhir-muhebbiti tüpeylidin, — **5** hetta
itaetsizliklerde ölgen waqtimizdimu, bizge
Mesih bilen bille jan kirgüzüp (méhir-
shepqet bilen qutquzuldunglar!), **6** bizni

Uning bilen bille tirildürüp, ershlerde Mesih
Eysa bilen bille olturghuzghan; 7 meqsiti
kelgüsi zamanlarda Uning Mesih Eysada bizge
qaritilghan méhribanliqi bilen ipadilen'gen
shapaitining shunche ghayet zor ikenlikini
kösitishtin ibarettur; (aiōn g165) 8 chünki siler
shepqet bilenla ishench arqiliq qutquzuldunglar.
Bu ish özünglardin kelgen ish emes, belki
Xudadin kelgen iltipat, 9 u zadila ademlerning
emel-ejridin kelmeydu, bu hem héchkimning
maxtanmasliqi üchündur. 10 Chünki biz
Xudaning ishligen hüniridurmiz, xeyrxah
ishlar üchün Mesih Eysada yaritilghanmiz;
Xuda esli bizning ularda méngishimiz üchün
bu ishlarni aldin'ala teyyarlighanidi. 11
Shunga siler eslide etliringlargha asasen «yat
eller» dep hésablan'ghininglarni, — insanning
qoli bilen etliride «xetne qilin'ghanlar»
dep atalghanlar teripidin «xetnisiz» dep
atalghanliqinglarni, 12 shundaqla shu chaghda
Mesihsiz bolup, Israilning puqraliqining sirtida
turup, wedilerni élip kelgüchi ehdilerni yat
bilip, bu dunyada ümidsiz hem xudasiz
yashighininglarni ésinglarda tutunglar; 13 lékin
esli yiraqlarda bolghan siler hazir Mesihning
qéni arqiliq yéqin qilindinglar; 14 chünki U
bizning inaqliqimizdur, U ikki terepni bir qilip
otturidiki ara tamni chéqiwetti; 15 yeni, Öz
etliri arqiliq öchmenlikni tügitip, belgilimilerni
körsetken, emrlerni yetküzgen qanunni bikar
qilip, ikki terepni Özide yéngi bir adem qilip
yaratti, shuning bilen inaqliqni apiride qildi;
16 kréstke mixlinip mushuning wasitisi bilen
öchmenlikni qetl qilip, ikkisini bir tende Xuda
bilen epleshtürdi; 17 andin U kélip, yiraqlarda
turghan silergimu inaqliq xush xewirini
jakarlidi, yéqindikilergimu inaqliqni jakarlidi. 18
Chünki her ikkimizning Uning arqiliq bir Rohta
Ata aldigha kirish hoquqimiz bardur. 19 Shunga
shuningdin bashlap siler musapirlar, yaqa
yurttikiler emes, belki muqeddes bendilerge
wetendash bolisiler, Xudaning öyidikiliridin
bolisiler; 20 siler rosullar we peyghemberler
bolghan ulning üstige qurulmaqtisiler; binaning
«burjek téshi» bolsa Eysa Mesih Özidur; 21
Uningda pütkül bina puxta jipsilashturulup,
Rebde muqeddes bir ibadetxana bolushqa ösüp
barmaqta. 22 Silermu [qoshulup] Uningda
Xudaning bir turalghusi bolushqa Rohta
birleshtürülüp qurulmaqtisiler.

3 Shu sewebtin siler «yat eldikiler» üchün
Mesih Eysaning mehbusi bolghan menki
Pawlus — 2 (siler belkim manga tapshurulghan,
silerge Xudaning shepqitini élip baridighan
ghojidarliqim toghruluq, 3 yeni Uning manga
wehiy bilen sirni ayan qilghanliqi toghruluq
xewerdar bolushunglar mumkin (men bu
toghrisida ilgiri az-paz yazghanidim; 4 siler
uni oqughininglarda, Mesihning siri toghruluq
yorutulghanliqimni bilip yétisiler) 5 ilgiriki
dewrlerde bu sir insan balilirigha Uning
muqeddes rosulliri we peyghemberlirige Roh
arqiliq hazirqidek éniq wehiy qilin'ghandek,
ayan qilin'ghan emes. 6 Démek, xush xewer
arqiliq «yat eldikiler»din bolghanlarmu ortaq
mirasxorlar, tendiki ortaq ezalar, Mesih Eysada
bolghan wedidin ortaq behrimen bolghuchilar
bolidu; 7 Xudaning shepqiti manga élip
kelgen iltipat bilen, Uning küch-qudritining
yürgüzülüshi bilen, men bu ishqa xizmetkar
qilip teyinlendim; 8 manga — muqeddes
bendiliri ichidiki eng töwinidinmu töwen
bolghan manga mushu iltipat, yeni eller arisida
Mesihning mölcherligüsiz bayliqliri toghruluq
xush xewer jakarlash 9 we shundaqla hemmini
yaratqan Xudada yoshurun bolup kelgen bu
sirning qandaq emelge ashurulushi toghruluq
hemmeylenni yorutush xizmiti amanet qilindi.
(aiōn g165) 10 Buning meqsiti ershlerde bolghan
hökümranlargha hem hoquqlargha Xudaning
köp tereplimilik danaliqi jamaet arqiliq hazir
ashkare qilinishtin ibarettur. 11 Bu ish bolsa,
Uning Mesih Eysa Rebbimizde ijra qilin'ghan
menggülük muddiasi boyichidur; (aiōn g165) 12
Uning ishench-sadiqliqi arqiliq biz jasaretke
hem Xudaning aldigha xatirjemlik bilen kirish
hoquqigha ige bolduq; 13 shuning üchün silerdin
ötünimenki, méning siler üchün tartqan japa-
jebirlirim tüpeylidin perishan bolmanglar;
chünki bu ish silerning shan-sheripinglar
bolidu). 14 Men shu sewebtin tizlirimni Atigha
pükimenki, 15 (asman-zémindiki barliq atiliq

munasiwetler Uningdin «ata» namini alidu) 16 U
Öz shan-sheripidiki bayliqlar bilen, Rohi arqiliq
silerni ichki dunyayinglarda küchlendürgey;
17 shuning bilen Mesih qelbinglarda ishench
arqiliq turup, siler méhir-muhebbet ichide
yiltiz tartghan, ul sélin'ghan, 18 barliq
muqeddes bendiler bilen bille Mesihning
muhebbitining kengliki, uzunluqi, chongqurluqi
we égizlikini chüshinip igiliwalghaysiler;
yeni ademning bilip yétishidin hessilep
éship chüshidighan Uning muhebbitini bilip
yetkeysiler, shuningdek Xudaning mukemmel
jewhiri bilen toldurulghaysiler. 20 Emdi
ichimizde yürgüzidighan qudriti boyiche
barliq tilikimiz yaki oylighanlirimizdinmu
heddi-hésabsiz artuq wujudqa chiqirishqa
qadir Bolghuchigha, — 21 Uninggha dewrdin
dewrgiche, ebedil'ebedgiche jamaette Mesih
Eysa arqiliq shan-sherep bolghay! Amin! (aiōn
g165)

4 Emdi shu seweblerdin, Rebning mehbusi
bolghan menki, [Xudaning] silerni
chaqirghan [büyük] chaqiriqigha layiq halda
méngishliringlarni ötünimen, 2 hemme
ishta kemterlik we yuwash-mulayimliq bilen,
sewrchanliq bilen, bir-biringlargha muhebbet
ichide keng qorsaq bolup, 3 inaq-xatirjemlikning
rishtisi bilen, Rohta bolghan birlikni tutushqa
intilishinglarni [ötünimen]. 4 Ten birdur, Roh
birdur, — xuddi chaqirilghininglarda, oxshash
bir arzu-ümidke chaqirilghininglardek, — 5 Reb
birdur, iman-étiqad birdur, chömüldürülüsh
birdur, 6 hemmining Xuda'Atisi birdur;
U bolsa hemmidin üstün turghuchi,
hemmini yürgüzgüchi we hemmimizning
ichide Bolghuchidur. 7 Shundaqtimu hazir
herbirimizge Mesihning iltipatining ölchimi
boyiche shepqet teqdim qilin'ghandur; 8
shunga, muqeddes kitabta [Xuda] éytqinidek:
— «U yuqirigha kötürüldi, [Insanlarni]
tutqun qilghuchilarni U Özi esir qilip élip
ketti, Hem insanlargha iltipatlarni teqdim
qildi». 9 Emdi «kötürülgen» zat bolsa,
[awwal] yerning tégige chüshken zatning
Özi emesmu? 10 Chüshken zat bolsa barliq
ershlerdin yuqirigha kötürülgenning del Özidur;
kötürülüshining meqsiti, alemning barliqini
toldurushtin ibaret; 11 Shunga, bezilerni
rosullar, bezilerni peyghemberler, bezilerni
xush xewerchiler, bezilerni baqquchi we yaki
telim bergüchiler qilip teyinligen del Özidur.
12 Bularning meqsiti muqeddes bendilerni
xizmet wezipisige, jümlidin Mesihning ténini
qurup chiqishqa qorallandurup kamaletke
yetküzüshtin ibaret; 13 wezipe hemmimizning
étiqadta hem Xudaning Oghlini toluq
tonushta birlikke kélishimizgiche, kamil adem
bolup yétiship chiqishimizghiche, — yeni
Mesihning mukemmel jewhiri gewdilen'gen
qeddi-qamet ölchimige yétishimizgiche
dawamlashturulmaqta; 14 shundaq bolghanda,
yene gödek balilardin bolmay, ademlerning
quwluqidin oylap chiqqan aldamchi niyet-
pilanliri bilen, ularning hiyle-neyringidin
chiqqan telimatining dolqunliridin urulup,
uning herxil shamilida uyaq-buyaqqa uchurulup
ketmeymiz; 15 eksiche, méhir-muhebbet
ichide turup heqiqetke bérilip ish körüp,
béshimiz bolghan Mesihke baghlinishta her
jehettin ösüp yétilidighan bolimiz; 16 Uningdin
pütkül ten, ezaliri bir-birige jipsilashturulup,
ozuqluq teminligüchi herbir öge arqiliq
bir-birige tutashturulup, herbir ezaning
özige xas ölchen'gen wezipini ötishi bilen
barghanche östürülüp, muhebbet ichide öz-
özini qurup chiqishqa ishlimekte. 17 Shunga
shuni éytimenki, Rebte uni tapilaymenki,
yat ellerningkidek, yeni ularning öz oy-
pikirlirining bimenilikide mangghinidek
méngiwermeslikinglar kérek; 18 ular qelbining
qattiqliqidin kélip chiqqan bilimsizlik
tüpeylidin, Xudaning hayatidin ada-juda qilinip,
chüshenchisi qarangghuliship ketken, 19 ar-
nomusni tashliwétip, nepsaniyetchiliki awup
herxil iplasliqlarni yürgüzüshke, keyp-sapagha
bérilgen. 20 Emma siler bolsanglar, Mesihni
shundaq yolda öginip tonughan emessiler — 21
(heqiqetning Eysada bolghinidek, uni heqiqeten
anglighan, uningda ögitilgen bolsanglar)
— 22 démek, ilgiriki turmushunglargha xas
bolghan, aldamchi arzu-heweslerge egiship
özini bulghighuchi «kona adem»ni séliwétip,

23 oy-zéhninglarning rohida yéngilinip, 24
Xudaning oxshashliqigha asasen, heqiqettin
chiqqan heqqaniyliqta we pak-muqeddeslikte
yaritilghan «yéngi adem»ni kiyiwélishinglar
kérektur. 25 Shuning bilen yalghanchiliqni
séliwétip, herbirimiz öz yéqinlirimiz bilen
heqiqetni sözlisheyli; chünki biz bir-birimizge
nisbeten bir tenning ezaliridurmiz. 26
«Achchiqlininglar, emma gunah qilmanglar»;
ghezipinglar kün patquche dawam étiwermisun;
27 yaki Iblisqa héch orun qoyup bermenglar.
28 Oghri ikkinchi oghriliq qilmisun; eksiche
u méhnet qilip ikki qoligha tayinip halal
ish qilsunki, hajiti bolghanlarghimu bölüp
bergüdek öz tapqini bolsun. 29 Aghzinglardin
héchqandaq iplas söz chiqmisun, peqet
anglighuchilargha shepqet yetsun üchün,
éhtiyajqa uyghun we ademni qurup chiqidighan
sözlerni éytinglar. 30 Xudaning Muqeddes
Rohigha azab bermengler; chünki siler Uning
bilen hör-nijat küni üchün möhürlen'gensiler;
31 özünglardin herqandaq öch-adawet, achchiq-
ghezep, qehr, jédel-majiralar, til-ahanet hemde
herxil qara niyetlerni néri qilinglar; 32 bir-
biringlargha méhriban, yumshaq dilliq bolup,
Xuda Mesihte silerni kechürüm qilghinidek bir-
birininglarni kechürüm qilinglar.

5 Shunga Xudaning söyümlük perzentliridin
bolup, Uni ülge qilinglar; hemde Mesih
bizni söyüp, Özini biz üchün Xudagha
xushpuraq süpitide hediye-qurbanliq bolushqa
atap pida qilghandek silermu muhebbet
ichide ménginglar. 3 Emma muqeddes
bendilerge layiq halda, buzuqluq, herqandaq
paskiniliq yaki nepsaniyetchilik aranglarda
hetta tilghimu élinmisun; 4 Shundaqla
iplasliq, exmiqane paranglar yaki chakina
chaqchaqlarmu tilinglargha élinmisun
— bularmu muwapiq emestur — belki
aghzinglardin teshekkürler chiqsun. 5 Chünki
shuningdin xewerdarsilerki, herqandaq
buzuqluq qilghuchi, napak bolghuchi yaki
nepsaniyetchi kishi (bundaq kishi emeliyette
bir butpereske barawer) Mesih we Xudaning
padishahliqigha mirasxor bolalmaydu. 6
Héchkimge özünglarni quruq gepler bilen
aldatmanglar; chünki bu ishlar tüpeylidin
Xudaning ghezipi itaetsizliktin bolghan
perzentlerning béshigha chüshidu. 7 Shunga
ularghа mushu ishlarda shérik bolmanglar;
8 chünki siler esli qarangghuluq idinglar,
lékin hazir Rebde yoruqluqsiler; yoruqluqning
perzentlirige layiq ménginglar 9 (chünki
yoruqluqning méwisi toluq méhribanliq,
heqqaniyliq we heqiqettin terkib tapqandur), 10
néme ishlarning Rebni xursen qilidighanliqini
öginip ispatlanglar. 11 Qarangghuluqtiki
méwisiz ishlar bilen chétilip qalmanglar;
eksiche, ularni échip eyiblenglar; 12 chünki
ularning yoshurunche ishligenlirini hetta tilgha
élishmu nomus ishtur. 13 Emma yoruqluq
bilen eyiblep ashkarilan'ghan herqandaq
nerse ochuq körünidu; yoruqluq ashkarilighan
hemme nerse yoruqluqqa aylinidu. 14 Shuning
üchün U mundaq deydu: — «Oyghan, ey
uyquchi! Tiril ölükler arisidin! We Mesih séni
parlap yoritidu». 15 Shuning üchün silerning
méngiwatqan yolunglargha éhtiyat bilen diqqet
qilinglar; yolunglar nadanlarningkidek emes,
danalarningkidek bolsun; 16 waqit-pursetni
gheniymet bilip tutuwélinglar; chünki mushu
dewr rezildur. 17 Bu sewebtin nadan bolmanglar,
belki Rebning iradisining néme ikenlikini
chüshen'güchi bolunglar; 18 Haraq-sharab
ichip mest bolmanglar; shundaq qiliq ademni
shallaqlashturidu; buning ornigha Rohqa
toldurulghuchi bolunglar, 19 bir-biringlargha
zebur-neghmiler, medhiye küyliri we rohiy
naxshilar éytiship, qelbinglarda naxsha-
neghmiler yangritip Rebni medhiyilenglar;
20 herdaim hemme ishlar üchün Reb Eysa
Mesihning namida Xuda hem Ata Bolghuchigha
teshekkür-rehmet éytinglar, 21 Mesihtin
eyminip, bir-biringlargha boysununglar. 22 Siler
ayallar, Rebke boysun'ghandek öz erliringlargha
boysununglar; 23 chünki Mesih jamaetning
béshi bolghandek, er ayalning béshidur; Mesih
yene ten'ge qutquzghuchidur. 24 Emdilikte
jamaet Mesihke boysughandek, ayallar erlirige
hemme ishta boysunsun. 25 Erler ayalliringlarni
söyüngler, xuddi Mesihningmu jamaetni söyüp,
uning üchün Özini pida qilghinidek söyünglar;

26 [Mesihning jamaet üchün] shundaq qilishi
jamaetni muqeddes qilip, «dasning süyi»
bolghan söz-kalam bilen yuyup paklandurush
üchündur, 27 shuningdek jamaetni shereplik
halda Özige hazir qilip, uni héch dagh,
qoruq yaki bulargha oxshash herqandaq
nersilerdin xaliy qilip, toluq muqeddes we
eyibsiz qilishtin ibarettur. 28 Shuninggha
oxshash, erler öz ayallirini öz ténini söygendek
söyüshi kérektur; öz ayalini söygen kishi özini
söygen bilen barawer. 29 Chünki héchkim esla
özining étidin nepretlen'gen emes, eksiche
uni ozuqlanduridu hem asraydu; bu xuddi
Mesihning jamaetni [ozuqlanduridighinigha
hem uni asraydighinigha] oxshaydu. 30 Chünki
biz Uning ténining ezaliridurmiz: — 31 «Shu
sewebtin er ata-anisining yénidin ayrlip, öz
ayaligha baghlinidu; ikkisi bir ten bolidu». 32
Bu sir intayin chongqurdur; emma men hazir
Mesih we jamaet toghruluq sözlewatimen. 33
Emma silermu herbiringlar öz ayalinglarni
özünglarni söygendek söyünglar; ayal bolsa,
éridin eyminip, uni hörmetlisun.

6 Balilar, Rebde ata-aniliringlargha itaet
qilinglar; chünki bu durusdur. 2 «Atangni
we anangni hörmetle» — bu bolsa öz ichige
wedini alghan birinchi emrdur — 3 «Shuning
bilen séning ishliring qutluq bolidu, zéminda
uzun ömür körisen» — [dep wede qilin'ghan].
4 Siler atilar, baliliringlarni xapa qilmanglar,
belki ularni Rebning terbiyisi hem körsetmiside
béqinglar. 5 Siler qullar, ettin bolghan
xojayininglargha Mesihke itaet qilghininglardek
chin könglünglardin eyminish we titresh bilen
itaet qilinglar; 6 peqet köz aldidila xizmet qilip,
ademni xush qilghuchi qullardin bolmanglar,
belki Mesihning qullirining süpitide Xudaning
iradisini jan-dil bilen beja keltürünglar, 7
ademlerge emes, belki Rebge chin dilinglardin
xizmet qilinglar; 8 shuni bilgenki, herqandaq
adem birer yaxshiliq qilsa, meyli u qul bolsun
yaki hör bolsun, shu ish Rebdin uninggha
yanidu. 9 Siler xojayinlar, qulliringlarghimu
oxshash yol bilen muamile qilip, ulargha heywe
qilishtin qol üzünglar; chünki ularningmu
we silerningmu xojayininglar ershtidur,
Uningda herqandaq ademning yüz-xatirisini
qilish dégenning yoqluqini bilisiler. 10
Axirda, qérindashlar, Rebde we Uning küch-
qudritide küchlendürlünglar; 11 Iblisning hiyle-
neyrenglirige taqabil turushunglar üchün
Xudaning pütkül sawut-yarighini kiyiwélinglar;
12 chünki élishidighinimiz et we qan igiliri
emes, belki hökümranlar, hoquqdarlar, bu
dunyadiki qarangghuluqni bashqurghuchi
dunyawi emirler, yeni ershlerde turuwatqan
rezil rohiy küchlerdur. (aiōn g165) 13 Mushu wejidin
özünglargha Xudaning pütün sawut-yariqini
élip artinglarki, rezillik künide berdashliq
bilen qattiq turidighan, axir hemme ishni
ada qilip, yerni ching dessep turidighan
bolisiler. 14 Emdi ching turunglar — heqiqet
belwéghini bélinglargha baghlap, meydenglerge
heqqaniyliq sawutini kiyip, putunglargha
xatirjem-inaqliq xush xewirini yetküzüshke
teyyarliq choruqini kiyip, yerni ching dessep
turunglar. 16 Bu ishlarning hemmiside iman-
ishenchning qalqinini qolgha élinglar; uning
bilen siler rezil bolghuchining barliq ot
oqlirini öchüriwételeydighan bolisiler. 17
Hemde béshinglargha nijatning dubulghisini
kiyip, Xudaning söz-kalamini, yeni Rohning
qilichini élinglar; 18 hemme waqit-pesilde
Rohta herxil dua-tilawet hem iltija bilen dua
qilinglar; del bu ishta qet'iy hoshyar turup
barliq muqeddes bendiler üchün her tereplime
dua-iltijalar qilinglar; 19 men üchünmu
dua qilinglarki, — éghiz achqinimda manga
sözler kelsun, xush xewerning sirini dadilliq
bilen ashkare qilay. 20 Men del shu ishqa
zenjirler bilen baghlan'ghan elchimen; shunga
qilishqa tégishlikim boyiche, [xush xewer
yetküzüshte] dadilliq bilen söz qilishimgha
[dua qilinglar]. 21 Emdi méning toghramdiki
ishlardin, méning qandaq ötüwatqanliqimdin
xewerlinishinglar üchün, söyümlük qérindash
hem Rebde sadiq xizmetkar bolghan Tikikus
silerge hemme ishlarni melum qilidu. 22
Méning uni del mushu ish üchün yéninglargha
ewetishim, silerning ishlirimizdin xewerdar
bolushinglar we uning könglünglargha teselli
we ilham bérishi üchündur. 23 Qérindashlargha

xatirjemlik, muhebbet hem iman-ishench
Xuda'Ata we Reb Eysa Mesihdin bolghay! **24**
Reb Eysa Mesihni ölmes-chirimas söygü bilen
söygüchilerge méhir-shepqet yar bolghay!

Filippiliqlargha

1 Eysa Mesihning qulliri bolghan Pawlus
we Timotiydin, Filippida turuwatqan,
Mesih Eysada bolghan barliq muqeddes
bendilerge, yétekchiler we xizmetchilerge
salam! 2 Silerge Xuda'Atimiz we Reb Eysa
Mesihtin méhir-shepqet we xatirjemlik ata
qilin'ghay! 3 Herqétim silerni esliginimde men
Xudayimgha teshekkür éytimen, 4 herqétim dua
qilghinimda, silerning birinchi künidin tartip
bügün'ge qeder xush xewer xizmitige bolghan
hemkarliqinglar tüpeylidin toxtimay shad-
xuramliq bilen silerge dua-tilawet qiliwatimen;
6 chünki méning del shuninggha ishenchim
kamilki, silerde yaxshi ishni Bashlighuchi
bu ishni taki Eysa Mesihning künigiche
kamaletke yetküzüp tamamlaydu; 7 méning
hemminglar toghruluq shundaq oylishim
toghridur; chünki men qelbinglardidurmen;
men zindanda zenjirlen'ginimdimu we xush
xewerni aqlighinimdimu, delilliginimdimu
[Xuda manga yetküzgen] méhir-shepqettin
silermu ortaq behrimen bolisiler. 8 Méning
Mesih Eysaning ich-baghrida bolup silerni
shunchilik telpünüp séghin'ghanliqimgha Xuda
Özi guwahchidur. 9 Méning dua-tilawitim bolsa,
silerning muhebbitinglarning hertereplime
bilim we etrapliq sawat bilen yorutulup téximu
éship tashqayki, 10 siler néme ishlarning ewzel
ikenlikini perq ételeydighan bolup, Mesihning
künide pak-diyanetlik, eyibsiz bolisiler 11
hemde Eysa Mesih arqiliq bolghan, Xudaning
shan-sheripi hem medhiyisini élip kélidighan
heqqaniyliqning méwisi bilen toldurulisiler. 12
Biraq silerge shuni xewerlendürmekchimenki, i
qérindashlar, méning bu ehwalim emeliyette
xush xewerning téximu keng tarqilishi üchün
türtke boldi; 13 Chünki méning qamilishim
Mesih üchün ikenliki impérator ordisidiki
qarawulxanidikilerge we bashqa hemmeylen'ge
ayan boldi. 14 Shuning bilen qérindashlarning
köpinchisi méning qamilishim tüpeylidin Rebge
tayinip [Xudaning] söz-kalamini qorqmay
sözleshke téximu jür'etlik boldi; 15 derweqe,
beziliri heset qilip yaki riqabetliship, beziliri
aq köngüllük bilen Mesihni jakarlaydu; 16
kéyinkiliri bolsa berheq muhebbettin, méning
xush xewerni aqlap ispatlishim üchün mushu
yerge qoyulghanliqimni bilgenlikidin shundaq
qilmaqta; 17 Aldinqiliri bolsa chin könglidin
emes, belki shexsiyetchilikidin, méning
zenjirlen'gen derdimge derd qoshmaqchi bolup
shundaq qilmaqta. 18 Emdi bulargha néme
dégülük? Qandaqla bolmisun, toghra niyettin
bolsun saxtiliqtin bolsun, oxshashla Mesih
jakarlinidu; men shuninggha shadlinimen;
berheq, dawamliq shadliniwérimen. 19
Chünki dualiringlar we Mesih Eysaning
Rohining quwwetlishi arqiliq bu ishlar nijat-
qutquzulushumgha medet bolidu dep bilimen,
20 — démek, teqezzaliqim we ümid-istikim
boyiche héch ishta xijaletchilikte qalmastin,
tirik yaki ölük bolay, herdaim bolghinidek
hazirmu toluq jasaret bilen Mesih ténimde
ulughlansun! 21 Chünki manga nisbeten
hayatimning özi Mesihdur, ölüsh bolsa
téximu paydiliqtur. 22 Jénim ténimde qalsa,
emdi nésiwem yene méwilik xizmet bolidu;
lékin qaysisini ewzel bilip talliwélishimni
bilmeywatimen; 23 men hayat bilen mamat
otturisida qisilip qaldim; chünki bu dunyadin
ayrilip, Mesih bilen bille bolushqa intizarmen
— bu ish ziyade ewzeldur; 24 emma siler üchün
jénimning ténimde qélishi téximu zörürghu
deymen. 25 Emdi buninggha ishenchim kamil
bolup, silerning étiqadta algha ilgirilishinglar
hem shad-xuram bolushunglar üchün men
siler bilen bille qélip dawamliq turimen
dep bilimen; 26 shuning bilen méning
silerge yene hemrah bolghinim wejidin men
arqiliq Mesih Eysada pexirlinip tentene
qilishinglar téximu ziyadilishidu! 27 Peqet
özünglarni Mesihning xush xewirige layiq
tutunglarki, men yéninglargha bérip siler bilen
didarlashqandimu, silerdin ayrilghandimu,
ishliringlardin anglaydighinim silerning bir
roh bir janda bolup ching dessep turup,
xush xewerdiki étiqadning yolida küreshke
intiliwatqininglar, 28 shundaqla qarshi
chiqquchilarning héchqandaq wehimiliridin
patiparaq bolup ketmigininglar bolsun; silerdiki

bu gheyret, ulargha halaketning belgisi,
silerge bolsa qutquzulushunglarning alamiti,
shuningdek alayiten Xudadin kelgen bir
alamettur; 29 Chünki Mesihning yolida
silerge peqet Uninggha ishinishnila emes,
yene Uning üchün xorluqqa uchrashmu
nésiwe qilin'ghandur. 30 Chünki siler ilgiri
mende körgininglardek we shuningdek hazir
anglighininglardek men yoluqqan küreshke
silermu yoluqmaqtisiler.

2 Eger emdi Mesihte righbet bar déyilse,
muhebbetning tesellisi bar déyilse, Rohning
sirdashliqi bar déyilse, qelbde ich aghritishlar
hem rehimdilliq bar déyilse, 2 — emdi oxshash
bir oy-pikirde bolup, bir-biringlargha oxshash
muhebbette baghlinip, bir jan bir niyette
bolup, aranglarda héch ish riqabettin yaki
quruq shöhretpereslikten bolmisun; eksiche, oy-
xiyalinglarda kichik péilliq bolup herbiringlar
bashqilarni özünglardin yuqiri dep bilinglar;
shundaq bolghanda shad-xuramliqimni kamil
qilisiler. 4 Herbiringlar peqet öz ishliringlargha
köngül bölüp qalmay, belki bashqilarningkigimu
köngül bölünglar. 5 Mesih Eysada bolghan oy-
pozitsiye silerdimu bolsun: — 6 U Xudaning tip-
sheklide bolsimu, Özini Xuda bilen teng qilishni
olja qilip tutuwalmidi; 7 Eksiche, U Özidin
hemmini quruqdidi, Özige qulning sheklini élip,
Insanlarning siyaqigha kirip, insaniy tebiettin
ortaqdash bolup, 8 Özini töwen qilip, Hetta
ölümgiche, yeni krésttiki ölümgiche itaetmen
boldi; 9 Shunga Xuda Uni intayin yuqiri
kötürüp mertiwilik qildi, Uninggha herqandaq
namdin üstün bolghan namni béghishlidiki,
10 Eysaning namigha asmanlarda, yer yüzide
hem yer astida barliq tizlar pükülüp, 11
Xuda'Atigha shan-sherep keltürüp herbir til
Eysa Mesihning Reb ikenlikini étirap qilidu. 12
Shuning bilen, ey söyümlüklirim, siler hemishe
itaet qilghininglardek, peqet men yéninglarda
bolghinimdila emes, belki hazirqidek men
silerdin néri bolghanda téximu shundaq itaet
bilen eyminishte, titrigen halda öz nijatinglarni
herterepke tetbiqlashqa intilinglar. 13 Chünki
Xudaning güzel xahishi boyiche silerning irade
tiklishinglargha we shuningdek uni emelge
ashurushunglarda ichinglarda ishliguchi Uning
Özidur. 14 Hemme ishlarni ghudungshimay yaki
talash-tartish qilmay qilinglar; 15 shuning bilen
siler eyibsiz, sap dilliq bolup, bu dewrdiki tetür,
esebbiy ademler otturisida yashap, ularning
arisida dunyagha yoruqluq bergüchilerdek
parlap, Xudaning daghsiz perzentliri bolisiler;
16 shuningdek hayatning söz-kalamini sunup
bergüchi bolghininglar tüpeylidin, men silerdin
Mesihning künide bikar yügürmeptimen, bikar
japa tartmaptimen dep pexirlinip tentene
qilaylaydighan bolimen. 17 Hetta men «sharab
hediye» süpitide étiqadinglardiki qurbanliq
hem xizmet-ibadetning üstige quyulsammu,
men shadlinimen, shundaqla siler bilen
bille ortaq shadlinimen. 18 Silermu oxshash
yolda shadlinisiler we men bilen bille ortaq
shadlinishinglar kérek. 19 Lékin men Rebde pat
arida Timotiyni yéninglargha ewetishni ümid
qilimenki, ehwalinglarni anglap menmu xush
bolsam; 20 chünki yénimda uninggha oxshash,
dilimiz bir bolghan, ishliringlargha chin dilidin
köngül bölgüchi bashqa adem yoqtur. 21 Chünki
hemme adem Eysa Mesihning ishlirigha emes,
belki özining ishliri bilen shughullinishqa
intilidu; 22 emma siler uning salahiyitini,
uning xush xewerning xizmitide xuddi atisigha
hemrah bolup ishleydighan balidek men bilen
birge méhnet singdürgenlikini bilisiler. 23 Emdi
aqiwitimning qandaq bolidighanliqini éniq
bilgen haman, uni derhal mangduruwétishni
ümid qilimen; 24 emma özümning yéninglargha
pat arida baridighanliqimgha Reb arqiliq
ishenchim bar. 25 Emma buningdin awwal
méning qérindishim, xizmetdishim hem
sepdishim bolghan, silerning elchinglar hem
hajitimdin chiqqan qurbanliq yardiminglarni
yetküzgüchi Épafroditni yéninglargha ewetishni
zörür taptim, 26 chünki u hemminglargha
séghinip telpün'genidi hem silerning uning
késel halidin xewer tapqininglar tüpeylidin
azablandi. 27 U derweqe késel bolup ejelge
yéqinliship qaldi; lékin Xuda uninggha rehim
qildi; hem méning derdimning üstige derd
bolmisun dep yalghuz uningghila emes, belki
mangimu rehim qildi. 28 Shuningdek uning bilen

yene körüshüp shadlinishinglar we shundaqla
özümge nisbeten derdlirimni azaytish üchün uni
téximu jiddiy yolgha salmaqchimen. 29 Emdi uni
shad-xuramliq bilen Rebde qobul qilinglar hem
uningdek ademlerge hörmet qilinglar; 30 chünki
u Mesihning xizmitini dep, silerning manga
qilmaqchi bolghan yardiminglarni béjirishte
yoluqqan boshluqni toldurup ejelge yüzlinip,
öz jénini tewekkül qildi.

3 Axirida, ey qérindashlirim, Rebde
shadlininglar! Bularni silerge qayta
yézish men üchün awarichilik emes, belki
silerge amanliq élip kélidu. 2 Itlardin hézi
bolunglar, yamanliq qilghuchilardin hézi
bolunglar, «tilim-tilim kesküchiler»din hézi
bolunglar! 3 Chünki heqiqiy sünnetlikler
bolsa Xudaning Rohi arqiliq ibadet qilghuchi,
Mesih Eysadin pexirlinip tentene qilghuchi,
etke tayanmaydighan bizlerdurmiz. 4
Méningmu etke tayan'ghuchilikim bar!
Bashqilar «öz etlirimge tayansam bolidu»
dése, men téximu shundaq; 5 sünnetke
kelsek, men tughulup sekkizinchi küni sünnet
qilindim; Israil millitidin, Binyaminning
qebilisidinmen, «Ibraniylarning ibraniyisi»men;
Tewrat-qanuni tereptin éytqanda, «Perisiy»
mezhipidimu bolghanmen; 6 Xudagha bolghan
qizghinliqimgha kelsek, jamaetke ziyankeshlik
qilghuchi idim; Tewrat qanuni telep qilghan
heqqaniyliqqa kelsek, eyibisiz idim; 7 emma
manga néme ish «paydiliq» bolsa, bularni Mesih
sewebidin ziyanliq dep hésablidim; 8 Mesih Eysa
Rebbimni tonushning ewzelliki wejidin, men
bashqa hemme ishni ziyanliq dep hésablaymen;
men derweqe Uning üchünmu hemmidin
mehrum bolghan; berheq, Mesihke érishishim
üchün bularni nijaset dep hésablaymenki, 9
Mesihte bolup, özümdiki qandaqtur heqqaniyliq
(Tewrat qanunidin chiqqan heqqaniyliq)tin
waz kéchip, Mesihning étiqad-sadiqliqi arqiliq
bolghan heqqaniyliq, yeni étiqad arqiliq
Xudadin bolghan heqqaniyliqqa érisheleymen;
10 muddiayim Uni tonushtur, — yeni Uning
ölüp tirilishining küch-qudritide yashap, Uning
azablirigha sirdash-hemdemlikte bolup, Uning
ölümini ülge qilip özgertilip, 11 shundaqla
mumkin qeder ölümdin tirilishke yétishni
muddia qilimen. 12 Ulargha érishtim yaki
kamaletke yettim démekchi emesmen; lékin
Mesih Eysaning méni tutuwélishida bolghan
muddia-nishanini özüm tutuwalsam dep
chépip yürmektimen. 13 Qérindashlar, men
özümni uni tutuwaldim dep qarimaymen.
Peqet shu bir ishnila qilimenki, ötüp ketken
ishlarni untup, aldimdiki ishlargha intilip, 14
nishanni qoghlap, Xudaning Mesih Eysada
bolghan büyük chaqiriqidiki in'amigha qarap
chépip yürmektimen. 15 Emdi arimizdin kimki
piship yétilgen bolsa shu oy-meqsette bolayli.
Eger bashqiche oy-meqsette bolsanglar, Xuda
bunimu silerge körsitip béridu. 16 Qandaqla
bolmisun, qandaq ölchemge yetken bolsaq,
shu ölchem boyiche qedem bésiwéreyli. 17
Méni ülge qilip egishinglar, ey qérindashlar,
shundaqla biz silerge tiklep bergen nemune
boyiche oxshash yolda mangghanlarghimu
közünglarni tikip, ulardin ögininglar. 18
Chünki silerge köp qétim éytqinimdek, we
hazirmu köz yashlirim bilen qayta éytimenki,
nurghun kishiler Mesihning kréstigha düshmen
bolup mangmaqta. 19 Ularning aqiwiti
halakettur, xudasi özining qarnidur, sheripi qilip
maxtan'ghini öz nomussizliqidur, oylighanliri
peqet bu dunyadiki ishlardur. 20 Halbuki,
bizning puqraliqimiz bolsa ershtidur, biz del
shu yerdin Nijatkarning chüshüshini intizarliq
bilen kütmektimiz — U bolsa Rebbimiz Eysa
Mesihdur. 21 U barliq mewjudatlarni Özige
boysunduridighan qudriti boyiche bizning
ebgar bu ténimizni özgertip, Özining shan-
shereplik ténige oxshash halgha keltüridu.

4 Emdi, ey qérindashlirim, söygenlirim we
telpün'genlirim, méning shad-xuramliqim,
méning béshimning taji bolghuchilar, Rebde
ching turunglar, i söygenlirim! 2 Éwodiyadin
ötünimen, we Suntixedin ötünimenki, Rebde bir
oy, bir pikirde bolunglar! 3 Durus, men sendinmu
telep qilimenki, i heqiqiy hemboyunturuqluq
xizmetdishim, bu ayallarning yardimide
bolghin; mana ular men we Kliment bilen
bille, shundaqla namliri «hayatlik deptiri»ge
xatirilen'gen bashqa xizmetdashlirim bilen

bille xush xewer xizmitini ilgiri sürüshte birge
küresh qilghan. 4 Rebde shadlininglar; men
yene éytimenki, shadlininglar! 5 Silerning
mulayimliqinglar pütkül insan'gha ayan bolsun;
Reb yéqindur! 6 Héch ish toghruluq endishe
qilmanglar; belki herbir ishta teshekkür éytip
tilikinglarni Xudagha dua hem iltija arqiliq
melum qilinglar; 7 shu chaghda ademning
oylighinidin éship chüshidighan, Xuda ige
bolghan xatirjemlik qelbinglarni we oy-
pikringlarni Mesih Eysada qoghdaydu. 8 Axirida,
ey qérindashlirim, néme ishlar heqiqet, néme
ishlar aliyjanab, néme ishlar heqqaniy, néme
ishlar pak, néme ishlar xush-yéqimliq, néme
ishlar shan-shöhretlik bolsa, qisqisi herqandaq
ishlarda exlaq-pezilet yaki maxtashqa layiq
terepler bar bolsa, shu ishlargha köngül
qoyup oylininglar. 9 Mendin ögen'gen, qobul
qilghan, anglighan we mende körgenlerning
herqandiqi bolsa, siler shulargha emel qilinglar;
shundaq qilghanda xatirjemlik Igisi bolghan
Xuda silerge yar bolidu. 10 Emdi men
Rebde ziyade shadlandimki, siler hazir axirda
manga bolghan köyümchanliqinglarni qaytidin
körsettinglar (bilimenki, manga daim köyünüp
keldinglar, emma peqetla körsitish pursiti
chiqmidi). 11 Men bu gépimni, birer mohtajliqtin
éytiwatqinim yoq; chünki ehwalim qandaqla
bolushidin qet'iynezer, barigha qanaet qilishni
öginiwaldim. 12 Men osal ehwalda yashashni
bilimen, hem kengrichilikte yashashnimu
bilimen. Her ishta, her ehwalda, hem toqluqta
hem achliqta, hem bayashatchiliqta hem
mohtajliqta yashashning sirini öginiwaldim.
13 Manga qudret Bergüchige tayinip hemme
ishni qilalaydighan boldum. 14 Halbuki, méning
qiyinchiliqimgha ortaq bolushunglar bilen
yaxshi qildinglar. 15 Silergimu melumki, ey
Filippiliqlar, men Makédoniye ölkisidin ayrilip
chiqqinimda, xush xewerni bashqa yerlerge
yetküzgen desleptiki waqitlarda, silerdin bashqa
héchqandaq jamaet bérish we qobul qilish
ishlirida men bilen hemkarlashmighan. 16
Chünki Tésalonika shehiridiki waqtimdimu
éhtiyajim chüshkende siler manga birnechche
qétim yardem ewettinglar. 17 Méning
bundaq déyishim, silerdin birer sowghatni
izdep sorighinim emestur, izdiginim bolsa
hésawatinglargha [rohiy] méwining köp
toplinishidin ibarettur. 18 Lékin mende hemme
nerse bar, hetta yétip ashqudek bar; siler
ewetkenliringlarni Épafrodittin tapshuruwélip
téremge sighmay qaldim we molchiliqqa
chömdum. Bu ewetkininglar intayin xushbuy,
Xudagha qobul bolghudek, shundaqla Uni
xursen qilidighan bir qurbanliqtek idi. 19 We
méning Xudayim siler mohtaj bolghan hemme
nersini Mesih Eysada bolghan shan-sheripidiki
bayliqlargha asasen mol teminleydu. 20 Emdi
Xudayimiz hem Atimizgha ebedil'ebedgiche
shan-sherep bolghay! Amin. (aiōn g165) 21
Mesih Eysada bolghan barliq muqeddes
bendilerge salam yetküzünglar. Yénimdiki
qérindashlardinmu silerge salam! 22 Barliq
muqeddes bendilerdin, bolupmu Qeyser
[impératorning] ordisida bolghanlardin silerge
salam! 23 Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-
shepqiti rohinglargha yar bolghay!

Kolossiliklerge

1 Xudaning iradisi bilen Mesih Eysaning
rosuli bolghan menki Pawlustin we
qérindash Timotiydin, Kolossi shehiride
turuwatqan muqeddes bendilerge, yeni sadiq
qérindashlargha salam! Xuda Atimizdin méhir-
shepqet we xatirjemlik silerge bolghay! **3**
Biz Mesih Eysagha baghlighan étiqadinglar
we barliq muqeddes bendilerge baghlighan
muhebbitinglar toghruluq anglighandin kéyin,
siler üchün dua qilghinimizda siler üchün
ershlerde saqlaqliq ümid tüpeylidin Reb Eysa
Mesihning Xuda-Atisigha üzlüksiz rehmet
éytimiz; **5** Siler ilgiri bu ümid toghrisida xush
xewerdiki heqiqet sözliri arqiliq anglighansiler;
6 bu xush xewer pütkül jahan'gha yétip kélip
méwe bérip awumaqta, shundaqla silergimu
yétip kélip, siler uni anglap Xudaning méhir-
shepqitini heqiqeten bilip yetken birinchi
kündin bashlap u silerdimu méwe bérip awup
barmaqta; **7** siler xush xewerni söyümlük
ishdishimiz Epafrastin ögen'gensiler; u
yardimizde Mesihning sadiq xizmetchisidur; **8** u
bizge silerning Rohta bolghan muhebbitinglarni
ayan qildi. **9** Bu sewebtin bizmu buning
toghrisida anglighan kündin bashlap siler
üchün dua qilip iltija qilishni toxtatmiduq;
tileydighinimiz shuki, Xudaning iradisi
hertereplik danaliq we rohiy yorutulush bilen
silerde toluq bildürülsun. **10** Shundaq bolghanda
siler Rebge layiq halda herterepte Xudani
xursen qilip, herqandaq güzel ishlarda méwe
bergende, Xudani heqiqiy bilishinglar arqiliq
ösüp yétilisiler; **11** bizni muqeddes bendilerning
yoruqluqta bolghan mirasigha muyesser
bolushqa layiq qilghan Atigha teshekkür
éytip, Uning shan-shereplik qudriti boyiche
hertereplik küch bilen her ishlarda shadliqqa
tolup chidamliq we sewr-taqetlik bolushqa
küchlendürülisiler. **13** U bizni qarangghuluqning
hökümranliqidin azad qilip, söygen Oghlining
padishahliqigha yötkep qoydi; **14** Uningda
hörlük-azadliqqa, yeni gunahlirimizdin
kechürümge muyesser bolduq. **15** U bolsa
körünmes Xudaning süret-obrazidur, pütkül
kainattiki tunjidur; **16** chünki Uningda barliq
mewjudatlar, asmandiki bolsun, zémindiki
bolsun, körünidighan bolsun, körünmes bolsun,
meyli textler, xojayinlar, hökümranliqlar,
hoquqdarlar bolsun, barliq hemme Uning
teripidin we Uning üchün yaritilghandur. **17** U
hemmidin burundur, we hemme mewjudatlar
Uningda bir-birige baghlinip turmaqta; **18**
U yene tenning, yeni jamaetning béshidur;
u bashlinishtur, ölgenlerdin tunji bolup
tirilgüchidur; buningdiki meqset, Uning
pütkül mewjudatlar ichide her jehettin eng
üstün orunda turushi üchündur. **19** Chünki
Xuda Özining mukemmel jewhirini Uningda
turghuzushqa, **20** we Uning arqiliq barliq
mewjudatlarni Özi bilen epleshtürüshke layiq
körgenidi, yeni, Uning kréstte tökülgen qéni
arqiliq inaqliq élip kelgendin kéyin, — U arqiliq
meyli zéminda bolsun, ershlerde bolsun barliq
mewjudatlarni Özi bilen epleshtürüshke layiq
körgenidi; **21** we eslide rezil emelliringlar
tüpeylidin Özige yat qilin'ghan, könglünglarda
düshmenlik bolghan silernimu, U Öz etlik
ténide ölüm arqiliq Özige pak-muqeddes,
eyibsiz we daghsiz hazir qilish üchün Özi
bilen ep qilghan **23** (eger siler étiqadta ul
sélinip mustehkem turup, xush xewerdiki
ümidtin néri qilinmisanglar); bu xush xewer
pütkül asman astidiki kainatta jakarlan'ghan;
menki Pawlus Uninggha xizmetchi qilindim.
24 Emdi men siler üchün tartqan japalirim
üchün shadlinimen, we shuningdek Mesihning
japalirida kem bolghanlirini öz etlirimde Uning
téni, yeni jamaet üchün toluqlaymen; **25**
men [jamaet] üchün Xudaning söz-kalamigha
emel qilish üchün Uning manga silerni dep
tapshurghan ghojidarliqi boyiche xizmetchi
qilindim; **26** bu söz-kalamidiki sir barliq
esirlerdin we dewrlerdin yoshurun tutulghan,
emma hazir muqeddes bendilirige ashkarilandi;
(aiōn g165) **27** chünki Xuda ulargha eller arisida
emelge ashuruluwatqan bu sirning shereplik
bayliqlirini bildürüshni xalidi; bu sir bolsa
shan-sherepke élip barghuchi ümid bolghan,
silerde turuwatqan Mesihning Özidur. **28**
Biz uni jakarlaymiz, herbir ademni Mesihde

kamaletke yetken halda Xuda aldida hazir
qilish üchün barliq danaliq bilen herbir ademge
jékileymiz, herbir ademge telim bérimiz. 29
Men shuninggha intilip, Uning wujudumda
ishligini boyiche küresh qilip japa tartimen;
Uning wujudumda ishligini derweqe tolimu
zordur.

2 Chünki mende siler üchün, Laodikiyedikiler
üchün, shuningdek didarimni
körmigenlerning hemmisi üchün neqeder
zor küreshning boluwatqanliqini silerge
bilgüzmekchimen; 2 kürishimning nishani,
hemmeylenning méhir-muhebbette bir-birige
baghlinip, qelblirining righbetlendürülüshi,
Xudaning sirini, yeni Mesihni chüshinishte we
toluq bilishte bolghan ishench-xatirjemlikke
érishishi üchündur; 3 chünki Uningda
danaliqning we bilimning barliq bayliqliri
yoshurun'ghandur. 4 Méning buni déyishim,
héchkimning silerni qayil qilarliq siliq-
sipaye gepliri bilen aldimasliqi üchündur;
5 chünki gerche ten jehetidin silerdin néri
bolsammu, roh jehetidin men siler bilen
billimen, silerning septe turuwatqininglargha
we Mesihge baghlighan étiqadinglarning
chingliqigha qarap shadlinimen. 6 Mesih,
Reb Eysani qandaq qobul qilghan bolsanglar,
shu halda Uningda ménginglar, 7 siler telim
bérilgendek Uningda yiltiz tartip, étiqadinglar
quruluwatqan halda, étiqadta xatirjem
qilinip, rehmet éytishlar bilen tashqinlap
turghuchi bolunglar; 8 héchkimning Mesih
boyiche bolmighan, peylasopluq yaki bimene
aldamchiliq bilen, insanlardin kelgen telimler,
yeni bu dunyadiki «asasiy qaide-qanuniyetler»
boyiche silerni öz oljisi qilip azdurmasliqi
üchün hézi bolunglar; 9 chünki Uningda, yeni
Mesihde, Xudaning barliq mukemmel jewhiri
ten sheklide turidu; 10 we siler Uningda, yeni
barliq hökümdarlarning hem hoquqdarlarning
béshi Bolghuchida mukemmeldursiler; 11 siler
Uningda ademning qolisiz bolghan sünnet
bilen sünnet qilin'ghansiler; démek, Mesihning
sünniti bilen [gunahliq] etke baghlan'ghan
tendin xalas qilin'ghansiler; 12 Uning bilen
teng chömüldürülüshte depne qilin'ghansiler;
siler yene Uni ölümdin tirildürgen
Xudaning wujudunglarda ishleydighanliqigha
ishench baghlash bilen Uning bilen teng
tirilgensiler. 13 Emdi gerche itaetsizlikinglar
we etliringlardiki sünnetsizlikinglar tüpeylidin
ölgen bolsanglarmu, U silerni Mesih bilen
bille janlandurdi; hemme itaetsizliklirimizni
kechürüm qilip, 14 belgilimilerde öz ichige
élin'ghan üstimizdin erz qilidighan, bizni
eyibleydighan pütüklerni öchürüp tashlidi; U
ularni bizdin néri qildi, kréstke mixlatquzdi.
15 U hökümdarlardin we hoquqdarlardin olja
élip, [kréstte] ularni reswa qilip ularning
üstidin tentene bilen ghelibe qildi. 16
Emdi héchkimning yémek-ichmek, héyt-
bayramlar, «yéngi ay» yaki shabat künler
jehetliride silerning üstünglerdin höküm
chiqirishigha yol qoymanglar; 17 bu ishlar
bolsa bir kölengge, xalas; uning jismi bolsa
Mesihningkidur! 18 Héchkimning silerni «kichik
péilliq» we perishtilerge ibadet qilishqa dewet
qilip in'aminglardin mehrum qilishigha yol
qoymanglar; mushundaq kishiler [gunahliq]
etliridiki oy-pikirliri bilen hakawurliship,
körgen körünüshlerge ésiliwalmaqtidur; 19
Ular «bash»ni ching tutqini yoqtur; lékin
bashtin üge we singirlar arqiliq pütkül ten
quwwetlinidu we bir-birige baghlinip, Xudadin
kelgen awush bilen ashmaqta. 20 Eger Mesih
bilen bu dunyadiki qaide-qanuniyetlerge
nisbeten ölgen bolsanglar, némishqa (bu
dunyada yashighanlardek) «Tutma!» «Tétima!»
«Tegme!» dégendek belgilimilerge riaye qilisiler
22 (bundaq [belgilimiler ilkidiki] nersilerning
hemmisi istémal qilinish bilen yoqilidu)?
Mushundaq belgilimiler peqet insanlardin
chiqqan körsetmiler we telimlerdin ibaret,
xalas; 23 ularda derweqe birxil pidaiylarche
ibadet, kichik péilliq we öz ténige qarita qattiq
qolluq bolushni dewet qilish bolghachqa, ularda
danaliqning körünüshi bar; emeliyette [bundaq
danaliqning] paydisi yoqtur — ular peqet ettiki
heweslerge yol qoyidula, xalas.

3 Siler Mesih bilen teng tirildürülgen
bolsanglar, emdi yuqiridiki ishlargha intilip
izdininglar; Mesih shu yerde Xudaning ong

yénida olturidu. 2 Köngül-zéhninglarni yerdiki
ishlargha emes, belki yuqiriqi ishlargha
qoyunglar; 3 chünki siler ölgensiler, we
hayatinglar Mesih bilen bille Xudada yoshurun
turidu. 4 Emma hayatimiz bolghan Mesih
ashkarilan'ghan chaghda, shuan siler uning
bilen bille shan-sherepte ashkarilinidighan
bolisiler. 5 Shunga yerge tewe ishlarni
qilghuchi herqandaq ezaliringlarni, yeni
buzuqluq, napaklik, iplas héssiyatlar, rezil
xahishlar we nepsaniyetchilik (u butpereslikke
barawerdur)ni ölümge mehküm qilinglar;
6 chünki bu ishlar tüpeylidin Xudaning
ghezipi itaetsiz perzentlerge chüshidu. 7 Siler
bular arisida yashighan waqtinglarda, bundaq
ishlardimu mangghansiler. 8 Emma hazir
siler mushularningmu hemmisini özünglardin
séliwétinglar — yeni ghezep, qehr-sepra, yaman
niyetler, töhmet, aghzinglardin chiqidighan
iplas sözlernimu siliwétinglar. 9 Bir-biringlargha
yalghan sözlimenglar; chünki siler kona
ademni qilmishliri bilen séliwetkensiler,
10 we yéngi ademni kiygensiler; yéngi
adem bolsa özini Yaratquchining süret-obrazi
boyiche toluq bilishte daim yéngilimaqta; 11
uningda héchqandaq yunanliq yaki Yehudiy,
sünnetlik yaki sünnetsiz, yat mediniyetlik,
Skit, qul yaki hörler mewjut emestur;
belki Mesih hemmidur, we hemmididur. 12
Shunga, Xudaning talliwalghanlirigha, pak-
muqeddes we söyün'genlerge layiq, ademge
ich aghritidighan baghirlarni, méhribanliq,
kichik péilliq, möminlik we sewr-taqetlikni
kiyiwélinglar; 13 bir-biringlargha yol qoyunglar,
naraziliq ish bolsa bir-biringlarni kechürüm
qilinglar; Mesih silerni qandaq kechürüm
qilghan bolsa silermu shundaq qilinglar. 14
Mushu ishlarning üstige kamil birlikning rishtisi
bolghan méhir-muhebbetni qoshup béringlar.
15 Mesihning xatirjemliki qelbinglarda höküm
sürsun (siler bir ten bolup bu xatirjemlikte
bolushqa chaqirilghan ikensiler) we shundaqla
rehmet éytishlarda bolunglar. 16 Mesihning
söz-kalamini özünglarda bayliq hasil qilip
turghuzunglar, barliq danaliq bilen bir-
biringlargha ögitinglar, jékilenglar, chin
qelbinglarda zebur-neghmiler, medhiye küyliri
we rohiy naxshilarni yangritip Xudani
chirayliq medhiyilenglar; 17 we hemme
ishlarda, söz bolsun, emel bolsun, hemmisini
Reb Eysaning namida qilip, uning arqiliq
Xuda'Atigha rehmet éytinglar. 18 Siler
ayallar, Rebde bolghan süpitinglargha layiq
öz erliringlargha boysununglar; 19 siler erler,
öz ayalliringlargha muhebbet körsitinglar;
ularghа achchiq qilmanglar. 20 Siler balilar, ata-
ananglargha hemme ishlarda itaet qilinglar;
chünki bundaq qilish Rebde bolghan güzel
ishtur. 21 Siler atilar, baliliringlarning könglige
azar bermenglar; undaq qilsanglar köngli
yara bolidu. 22 Siler qullar, ettin bolghan
xojayininglargha hemme ishta itaet qilinglar;
peqet köz alididila xizmet qilip, insanlarni
xush qilghuchi qullardin bolmanglar, belki
Rebdin eyminip chin könglünglardin ish
körünglar. 23 Néme ishni qiliwatqan bolsanglar,
uningda insanlar aldida emes, belki Reb aldida
qilghandek jan-dil bilen uninggha ishlenglar; 24
chünki mirasning in'amigha Rebdin muyesser
qilin'ghanliqinglarni bilisiler; chünki siler Reb
Mesihning ibadet-qulluqididursiler. 25 Emma
kim heqqaniysizliq qilsa qilghan heqqaniysizliqi
öz béshigha chüshidu; bu ishta héchqandaq
yüz-xatire qilinish yoqtur.

4 Siler xojayinlar, qulliliringlargha adil we
toghra muamile qilinglar; chünki ershte
öz xojayininglarning barliqini bilisiler. 2
Dua-tilawetke herqandaq waqitta bérilinglar,
buningda rehmetler éytiship hoshyar turunglar;
3 shuning bilen biz üchünmu dua qilghaysilerki,
Xuda bizge Mesihning sirini jakarlash üchün Öz
sözige ishik achsun; men del sir üchün zenjirler
bilen baghlan'ghanmen; 4 shunga qilishqa
tégishlikim boyiche, sirni ashkarilishimgha
[dua qilinglar]. 5 Sirttikilerge nisbeten danaliq
bilen ménginglar, pursetler chiqqanda köngül
qoyup qoldin bermenglar. 6 Silerning gep-
sözliringlar herdaim méhir-shepqet bilen
bolsun, tuz bilen tétitilsun; shuning bilen
siler herbir ademge qandaq jawab bérishni
bilisiler. 7 Söyümlük qérindash hem Rebde sadiq
xizmetkar, ishdishimiz bolghan Tikikus silerge

men toghruluq hemme ishlarni melum qilidu.
8 Men uni del mushu ish üchün yéninglargha
ewetishim, silerning ehwalinglarni biliwélishi
we shundaqla könglünglargha ilham-righbet
bérishi üchündur. 9 Men özi silerdin bolghan,
sadiq we söyümlük qérindishimiz Onésimusni
uning bilen ewettim; ular silerge mushu
yerdiki barliq ishlarni melum qilidu. 10
Türmidishim bolghan Aristarxus silerge salam
yollaydu; Barnabasning newri inisi Markusmu
shundaq (siler uning toghruluq tapshuruqlarni
tapshuruwaldinglar; u yéninglargha kelse,
uni qobul qilinglar); 11 Yustus dep
atalghan Yeshuamu salam yollaydu. Xudaning
padishahliqi üchün manga xizmetdash bolghan
sünnet qilin'ghanlardin peqet mushular bardur;
ular manga teselli bolghan. 12 Silerdin bolghan,
Mesih Eysaning quli Epafras silerge salam
yollaydu; u silerning Xudaning pütkül iradiside
mukemmel, kamaletke yétip ching turushunglar
üchün herdaim siler üchün dualarda küresh
qilidu. 13 Chünki men uninggha guwahchimenki,
u siler üchün, Laodikiadikiler üchün we
Xéyrapolistikiler üchünmu köp japa tartidu.
14 Söyümlük téwip bolghan Luqadin silerge
salam, Démastinmu shundaq. 15 Laodikiadiki
qérindashlargha bizdin salam, Nimfagha hem
uning öyide yighilidighan jamaetkimu salam
éytinglar. 16 Bu xet aranglarda oqulghandin
kéyin, siler uni Laodikiyidiki jamaettimu
oqutunglar, we Laodikiyedikilerge yazghan
xetni silermu oqunglar; 17 we Arkippusqa:
«Sen Rebde tapshuruwalghan xizmitingge,
toluq emel qilishing üchün köngül qoyghin»
— denglar. 18 Menki Pawlustin öz qolum bilen
yazghan salam. Méning kishenlinip qamap
qoyulghanliqimni eslenglar. Silerge méhir-
shepqet bolghay!

Tésalonikaliqlargha

1

1 Menki Pawlus, Silas hemde Timotiydin
Xuda'Atimiz we Rebbimiz Eysa Mesihde
bolghan, Tésalonika shehiridiki jamaetke salam.
Silerge méhir-shepqet we xatirjemlik bolghay! **2**
Biz dualirimizda silerni yad étip turup, Xudagha
siler üchün herdaim teshekkür éytimiz; **3**
Xuda'Atimizning aldida étiqadinglardin bolghan
emelliringlarni, méhir-muhebbettin chiqqan
japaliq ejringlarni, Rebbimiz Eysa Mesihke
baghlighan ümidte bolghan chidamliqinglarni
izchil eslep turuwatimiz. **4** Chünki ey
qérindashlar, Xuda söygenler, Uning silerni
tallighanliqi bizge ayan. **5** Chünki xush
xewirimiz silerge yetküzülginide sözler bilenla
emes, belki küch-qudret bilen, Muqeddes Roh
bilen, mutleq jezmleshtürülgen halda silerge
yetküzülgen; uning üstige, bizning silerning
aranglarda bolghinimizda silerni dep özimizni
qandaq tutqanliqimizni obdan bilisiler. **6**
Shuning bilen siler éghir azab-oqubet ichide
turuqluqmu, Muqeddes Rohning shadliqi bilen
söz-kalamni qobul qilip, bizni, shundaqla
Rebning Özini ülge qilip egeshtinglar, **7** shuning
bilen siler Makédoniye we Axaya ölkiliridiki
barliq étiqadchilargha ülge bolup chiqtinglar;
8 chünki Rebning söz-kalami silerdin peqet
Makédoniye we Axayaghila yangrap qalmastin,
belki hemme yerge Xudagha baghlan'ghan
étiqadinglar toghruluq hemme yerge xewer
tarqiliptu; netijide, bizning [shu yerlerde xush
xewer toghruluq] héchnéme déyishimizning
hajiti qalmidi. **9** Chünki [biz barghanliki
jaydiki] kishiler silerning bizni qandaq qarshi
alghanliqinglarni, silerning butlardin qandaq
waz kéchip tirik we heqiqiy Xudaning xizmitide
bolushqa, shundaqla Uning Oghlining, yeni
U ölümdin tirildürgen, kelgüside kélidighan
ghezeptin bizni qutquzghuchi Eysaning ershtin
kélishini kütüshke Xudagha baqqanliqinglarni
bayan qilishidu.

2 Chünki, i qérindashlar, bizning aranglargha
kirginimiz toghruluq bilisilerki, u bikargha
ketmidi. **2** Silerge yene shumu melumki,
gerche ilgiri Filippi shehiride qiyin-qistaq
we xarliqqa uchrighan bolsaqmu, zor qattiq
qarshiliqqa qarimay Xudaning xush xewirini
silerge yetküzüshke Xudayimizning medet
bérishi bilen yüreklik bolduq. **3** Chünki
bizning ötünüsh-jékileshlirimizde héchqandaq
aldamchiliq, napak niyet yaki hiyligerlik
yoqtur. **4** Eksiche, biz Xuda teripidin xush
xewerning amanet qilinishqa layiq körülgen
ademler süpitide biz shuninggha munasip halda
ademlerni emes, belki qelbimizni sinighuchi
Xudani xursen qilish üchün [xush xewerni]
jakarlaymiz. **5** Chünki siler bilgendek biz
héchqaysi waqitta aranglargha xushametchilik
bilen we yaki tamaxorluqqa niqab taqap
kelmiduq — (bu ishta Xuda bizge guwahchidur)
— **6** gerche biz Mesihning rosullirining süpitide
telep yükliyeleydighan bolsaqmu, meyli siler
bolunglar yaki bashqilar bolsun, héchbir
insandin birer izzet-shöhret izdigen emes iduq.
7 Eksiche biz aranglarda xuddi bala imitidighan
ana öz bowaqlirini köyünüp asrighandek silerge
mulayim muamilide bolduq. **8** Shu chaghda,
silerge shundaq telpün'geniduq, silerge peqet
Xudaning xush xewerini tapshurushnila emes,
hetta öz jénimizni tapshurushqimu razimiz;
chünki siler bizge intayin qedirlik idinglar.
9 Chünki, i qérindashlar, bizning qandaq
japaliq emgek qilghinimiz ésinglarda bardur;
héchqaysinglargha éghirimizni salmasliq
üchün kéche-kündüzlep méhnet qilduq,
Xudaning xush xewirini silerge yetküzduq. **10**
Étiqadchilardin bolghan silerning aranglardiki
emeliyetlirimizning qandaq ixlasmen, heqqaniy
we eyibsiz ikenlikige özünglar we Xudaning
Özimu guwahchidur. **11** We yene siler
bilgininglardek, atining öz perzentlirige nesihet
berginidek biz herbiringlargha shundaq jékilep,
righbet-teselli bérip, silerni öz padishahliqigha
we shan-sheripige chaqiriwatqan Xudagha
layiq halda méngishqa dewet qilduq. **13**
Xudagha yene shu sewebtin toxtawsiz teshekkür
éytimizki, silerning bizdin anglighan Xudaning
söz-kalamigha qulaq salghininglarda, uni
insanlardin kelgen söz süpitide emes, belki

uning emeliy süpitide, yeni Xudadin kelgen söz-
kalam dep uni qobul qildinglar; u [söz-kalam]
hazir ishen'güchi silerde ishlimekte. 14 Chünki
siler, i qérindashlar, Yehudiye ölkisidiki Mesih
Eysada bolghan jamaetlerdin ülge aldinglar;
ular [shu yerde] Yehudiylar teripidin qandaq
xarliqlargha uchrighan bolsa, silermu öz
yurtdashliringlar teripidin oxshash xarliqlargha
uchridinglar. 15 Ular, yeni shu Yehudiylar, eslide
Reb Eysani we peyghemberlerni öltürgen we
biznimu ziyankeshlik qilip qoghliwetkenidi.
Ular Xudani narazi qilip, we hemme insan
bilen qériship, 16 «yat ellikler»ning nijatliqqa
érishishi üchün ularga sözlishimizge tosqunluq
qiliwatidu. Shuning bilen ular gunahlirini
üzlüksiz chékige yetküzmekte; lékin ghezep
ularning béshigha toluqi bilen chüshürülüsh
aldida turidu. 17 Lékin biz, i qérindashlar,
amalsiz silerdin intayin qisqa waqit judalashqan
bolsaqmu (tende bolsimu, qelbde emes),
siler bilen yene didar körüshüshke qewetla
intizarliqimizdin yéninglargha bérishqa téximu
bek intilduq! 18 Shuningdek yéninglargha
barghumiz bar idi — emeliyette menki Pawlus
qayta-qayta tiriship baqtim; biraq buninggha
Sheytan tosqunluq qildi. 19 Chünki bizning
istek-arzuyimiz, shadliqimiz we Rebbimiz Eysa
qaytip kelgende pexirlinidighan tajimiz néme
bolidu? Bu del siler özünglar emesmu? 20 Chünki
siler bizning pexrimiz, bizning shadliqimiz!

3 Shuning bilen biz [silerdin xewersiz]
taqitimiz taq bolup, özimiz Afina shehiride
yalghuz qélip, 2 aldinglargha qérindishimiz
hem Xuda yolida Mesihning xush xewiride
boluwatqan xizmetdishimiz Timotiyni silerni
étiqadta mustehkemlesh-kücheytish we
righbetlendürüsh üchün ewetishni qarar
qilduq; 3 [bizning uni ewetishtiki] meqsitimiz,
héchkimning béshinglargha chüshken mushu
zexmet-qiyinchiliqlar sewebidin [étiqadta]
tewrinip qalmasliqi üchündur. Chünki
özünglar bundaq ishlargha uchrashqa aldin'ala
békitilgen, dep bilisiler. 4 Chünki biz siler bilen
bille bolghan waqtimizda, silerge hemmimiz
azab-qiyinchiliqqa uchrimay qalmaymiz
dep aldin'ala éytqaniduq. Emeliyette hazir
déginimizdek boldi, dep bilisiler. 5 Shu sewebtin
taqitim taq bolup, étiqadinglarning zadi qandaq
ikenlikini bilish üchün, azdurghuchi silerni
azdurup bizning silerge singdürgen ejrimiz
bikargha kettimikin dep ensirep, Timotiyni
yéninglargha ewetkenidim. 6 Lékin Timotiy
baya yéninglardin qaytip kelgende, étiqadinglar
we méhir-muhebbitinglar toghrisida bizge
yaxshi xewer élip kélip, silerning bizni herdaim
séghinip turghanliqinglarni we xuddi biz
siler bilen didarlishishqa telpün'ginimizdek,
silerningmu bizni körgünglar kelgenlikini éytti.
7 Shuningdek, ey qérindashlar, béshimizgha
chüshken mushundaq barliq azab-oqubet we
éghirchiliq ichide turiwatqinimizda silerdin,
yeni ching étiqadinglardin righbet-teselli
taptuq; 8 Chünki Rebde ching turghan
bolsanglar, biz [ölmey], hayat qalimiz! 9
Emdi siler üchün, Xudayimiz aldida silerning
wejinglardin tolimu shadlanduq, bu zor
shadliqimizdin siler üchün Xudagha qanchilik
derijide teshekkür éytsaq bolar?! 10 Siler
bilen didar körüshüsh we étiqadinglardiki
yétersizliklerni mukemmel qilishqa muyesser
bolush imkaniyiti üchün, kéche-kündüz
Xudagha zor telmürüp yélinmaqtimiz. 11
Emdi bizning Xuda'Atimizning Özi hem
Rebbimiz Eysa bizning yolimizni yéninglargha
bashlighay; 12 emdi méhir-muhebbetimiz
silerge tolghandek, Reb silerning bir-
biringlargha we hemme ademlerge bolghan
méhir-muhebbitinglarni ashurup, tolup
tashturghay; 13 hem shundaq bolghanda,
Rebbimiz Eysa Özining barliq muqeddes
bendiliri bilen bille qaytip kelgende qelbinglar
bizning Xuda'Atimiz aldida pak-muqeddeslikte
nuqsansiz bolushqa mustehkemlinidu!

4 Axirida, i qérindashlar, biz Reb Eysada
turup silerdin shuni ötünimiz hem
jékileymizki, siler bizdin Xudani xursen
qilishqa qandaq méngishinglar kéreklikini
tapshuruwalghininglardek hem hazir shu
boyiche méngiwatqininglardek, shundaq
qilishinglar téximu éship tashqay. 2 Chünki siler
bizning Reb Eysa arqiliq silerge néme emrlerni
tapilighanliqimizni bilisiler. 3 Chünki Xudaning

iradisi shuki, pak-muqeddes qilinish, herqandaq
buzuqchiliqtin saqlinish, 4 yeni herbiringlar
Xudani tonumaydighan taipilerdek shehwaniy
heweslerge bérilmey, belki qandaq qilip öz
ténini bashqurup, uni pak-muqeddeslikte ar-
nomus bilen saqlashni öginiwélishtur. 6 Bu
jehetlerde héchkim öz qérindishining heqqige
chang sélip, öz payda-menpeitini qoghlimisun;
chünki biz ilgiri silerge chüshendürüp toluq
agahlandurghinimizdek, barliq mushundaq
ishlarda Reb Özi intiqam alghuchidur. 7
Chünki Xuda bizni napakliqqa emes, belki pak-
muqeddeslikte yashashqa chaqirdi. 8 Shuning
üchün bu [heqiqetni] ret qilghan adem, insaniy
hoquqni emes, belki silerge Muqeddes Rohini
ata qilghuchi Xudani ret qilghan bolidu. 9 Emdi
qérindashliq méhir-muhebbetke kelsek, bu
toghrisida silerge yézip olturishimizning hajiti
yoq. Chünki Xuda Özi bir-biringlargha méhir-
muhebbet körsitishni ögetmekte. 10 Chünki
siler pütkül Makédoniye ölkisidiki hemme
qérindashlargha shundaq qiliwatisiler; shundaq
bolsimu, i qérindashlar, shundaq qilishqa bérilip
téximu éship téshishinglarni, 11 shundaqla
biz silerge tapilighinimizdek, tinch yürüshni,
[bashqilarning ishlirigha] [arilashmay], öz
ishinglar bilen bolup, ikki qolunglargha tayinip
yashashni nishan qilip intilishinglarni ötünimiz.
12 Mana shundaq qilsanglar, sirttikiler aldida
izzet-hörmetke sazawer bolup mangisiler we
héchkimning qoligha béqinip qalmaysiler.
13 Lékin, ey qérindashlar, ümidsizlik ichide
yashawatqan bashqa hemmisidek, [aranglardiki]
[ölümde] uxlap qalghanlargha qayghurup
hesret chekmeslikinglar üchün ularning hali
toghruluq xewersiz qélishinglarni xalimaymiz.
14 Chünki biz Eysaning ölüp tirilgenlikige
ishen'genikenmiz, [Eysa qayta kelginide],
ölümde Uningda uxlap qalghanlarni Xuda Uning
bilen bille élip kélidighanliqigha ishinimiz. 15
Chünki rebning söz-kalami boyiche silerge shuni
éytimizki, Reb qayta kelgüche tirik qalghan
bizler uning aldigha chiqishimiz jezmen ölümde
uxlap qalghanlarningkidin awwal bolmaydu;
16 Chünki Reb qattiq bir nere tartip, bash
perishtining awazi we Xudaning kanay sadasi
ichide asmandin chüshidu we Mesihde bolup
ölgenler awwal tirilidu; 17 andin tirik qalghan
bizler ular bilen birge Reb bilen hawada
körüshüsh üchün, bulutlar arisigha élinip
kötürülimiz; shuning bilen biz Reb bilen menggü
birge bolimiz. 18 Shunga, bir-biringlargha bu
sözler bilen righbet-teselli béringlar.

5 Lékin i qérindashlar, silerge shu
ishlarning waqitliri we zamanliri toghrisida
yézishimning hajiti yoq. 2 Chünki özünglar
obdan bilisiler, Rebning küni xuddi kéchide
kirgen oghrining kélishige oxshash [tuyuqsiz]
kélidu. 3 Emdi kishiler «[Dunya] tinch-aman
boluwatidu» dep turghanda, xuddi hamilidar
ayalning tolghiqi ushtumtut tutqinidek, halaket
ularning béshigha tuyuqsiz chüshidu; shuning
bilen ular uningdin qéchip qutulalmaydu. 4
Lékin siler, i qérindashlar, qarangghuluqta
turghuchilar emessiler; shuning bilen u
kün silerni oghridek chöchütüp kelmeydu.
5 Chünki siler hemminglar yoruqluqning
perzentliri, kündüzning perzentliridursiler; biz
kéchige tewe yaki qarangghuluqqa mensup
emesmiz. 6 Shuning üchün bashqa hemmisidek
uxlimayli, belki segek we salmaq bolayli.
7 Chünki uxlaydighanlar kéchisi uxlaydu,
mest bolidighanlarmu kéchisi mest bolidu. 8
Biraq özimiz kündüzge mensup bolghandin
kéyin, salmaq bolayli, kökrikimizge étiqad we
méhir-muhebbetni sawut qilip, béshimizgha
nijatqa baghlan'ghan ümidni dubulgha qilip
kiyiwalayli; 9 chünki Xuda bizni Öz ghezipige
uchritish üchün emes, belki Rebbimiz Eysa
Mesih arqiliq nijatqa érishtürüsh üchün tallap
békitken. 10 U biz üchün öldi — meqsiti,
hayat qélip oyghaq tursaqmu yaki [ölümde]
uxlighan bolsaqmu, bizning Uning bilen bille
hayatta bolushimiz üchündur. 11 Shuning
üchün, hazir qiliwatqininglargha oxshash,
bir-biringlarni dawamliq righbetlendürüp,
bir-biringlarning [étiqadini] qurunglar. 12
Emdi i qérindashlar, aranglarda japaliq
ishlewatqan we Rebde silerge yétekchilik
qilip, nesihet bériwatqanlarni qedirlishinglarni
ötünimiz. 13 Bu xizmetliri üchün ularni
chongqur hörmet we méhir-muhebbet bilen

qedirlenglar. Bir-biringlar bilen inaq ötünglar.
14 Emma, i qérindashlar, silerdin shunimu
ötünimizki, tertipsiz yürgenlerge nesihet
béringlar, yüreksizlerni righbetlendürünglar,
ajizlargha yar-yölek bolunglar we hemme
ademge sewrichan bolunglar. 15 Héchqaysinglar
yamanliqqa yamanliq qilmasliqqa köngül
bölünglar, bir-biringlargha we barliq kishilerge
hemishe yaxshiliq qilishqa intilinglar. 16
Herdaim shadlininglar. 17 Toxtimay dua
qilinglar. 18 Herqandaq ishta teshekkür
éytinglar. Chünki mana bular Xudaning
Mesih Eysada silerge qaratqan iradisidur. 19
Rohning otini öchürmenglar. 20 Aranglarda
peyghemberlerche yetküzülgen bésharetlik
sözlerni kemsitmenglar; 21 hemme gepni
tekshürüp ispatlap körünglar; durus bolsa
uni ching tutup [qoldin bermenglar]. 22
Yamanliqning herqandaq sheklidin özünglarni
yiraq tutunglar. 23 Xatirjemlikning Igisi bolghan
Xuda Özi silerni özül-késil pak-muqeddes
qilghay, Rebbimiz Eysa Mesih qayta kelgüche
pütkül rohinglar, jéninglar we téninglarni
eyibsiz saqlighay. 24 Silerni Chaqirghuchi
bolsa sadiq-wapadur, U uni jezmen ada qilmay
qalmaydu. 25 Qérindashlar, biz üchün dua
qilinglar. 26 Hemme qérindashlar bilen pak
söyüshler bilen salamlishinglar. 27 Men Rebde
silerge shuni jiddiy tapilaymenki, bu xetni [shu
yerdiki] hemme muqeddes qérindashlargha
oqup béringlar! 28 Rebbimiz Eysa Mesihning
méhir-shepqiti silerge yar bolghay!

Tésalonikaliqlargha 2

1 Menki Pawlus, Silas hemde Timotiydin
Xuda'Atimiz we Rebbimiz Eysa Mesihde
bolghan, Tésalonika shehiridiki jamaetke salam.
2 Xuda'Atimiz we Reb Eysa Mesihtin silerge
méhir-shepqet we xatirjemlik ata qilin'ghay!
3 Siler üchün Xudagha herdaim teshekkür
éytishimizgha toghra kélidu (hemde shundaq
qilish tolimu layiqtur), i qérindashlar, — chünki
étiqadinglar küchlük ösmekte hemde bir-
biringlargha bolghan méhir-muhebbitinglarmu
éship tashmaqta. 4 Shuning bilen biz özimiz
silerning béshinglargha chüshken, shundaqla
berdashliq bériwatqan barliq ziyankeshlik
we japa-éghirchiliqlar ichide körsetken sewr-
chidamliq we étiqadinglar üchün, Xudaning
herqaysi jamaetliride silerdin pexirlinimiz; 5
bu ishlar Xudaning kélidighan adil hökümini
körsitidighan roshen bir alamettur we
shundaqla, bu ishlar silerning Xudaning
padishahliqigha layiq hésablinishinglar üchün
bolidu; siler mana shu padishahliq üchün zulum-
zexmet chékiwatisiler; 6 shundaq iken, silerge
éghirchiliq salghuchilargha Xuda éghirchiliq
salsa, hem shundaqla Reb Eysa qudretlik
perishtiliri bilen ershtin qayta körün'gen
chaghda, éghirchiliqqa uchrighan silerge biz
bilen teng aramliq berse durus ish bolmamdu?
8 Shu chaghda U Xudani tonumaydighanlardin,
shundaqla Rebbimiz Eysa Mesihning xush
xewirige itaet qilmaydighanlardin yalqunluq ot
bilen intiqam alidu. 9 Bundaq kishiler Rebning
huzuridin we küch-qudritining shan-sheripidin
mehrum qilinip, menggülük halaket jazasini
tartidu. (aiōnios g166) 10 U waqitta U Özining barliq
muqeddes bendiliride ulughlinip, shu künide
barliq ishen'genlerde (siler derweqe bizning
guwahliqimizgha ishen'gendursiler) Özining
karametlikini körsitip, medhiyilen'gili kélidu.
11 Shuning üchün, biz siler üchün daim shundaq
dua qilimizki, silerni chaqirghan bizning
Xudayimiz silerni Öz [ulugh] chaqiriqigha layiq
hésablap, yaxshiliqqa intilgen barliq güzel
meqset-muddialiringlarni we étiqadinglardin
chiqqan barliq xizmetliringlarni küch-qudriti
bilen emelge ashurghay. 12 Shuning bilen,
Xudayimizning we Rebbimiz Eysa Mesihning
méhir-shepqiti arqiliq Rebbimiz Eysa Mesihning
nami silerde shan-sherep bolup ulughlinidu we
silermu Uningda shan-sherepke érishisiler.

2 I qérindashlar, Rebbimiz Eysa Mesihning
qayta kélishi, shundaqla bizning Uning
bilen bir yerge jem qilinishimiz toghrisida
silerdin shuni ötünümizki, 2 Eger siler
«melum rohtin kelgen wehiy»din bolsun,
birsining söz-telimidin bolsun yaki «bizning
namimizda» yézilghan melum xetlerdin bolsun
«Rebning küni yétip keldi» dégen sözni
anglisanglar, jiddiliship hoduqup ketmenglar
yaki dekke-dükkige chüshmenglar! 3 Bu
ishlarda herqandaq ademning herqandaq
usul bilen silerni aldishigha yol qoymanglar;
chünki awwal «[chong] yénish» bolup, andin
«gunahiy adem», yeni «halaketke mehkum
qilin'ghuchi adem» ashkarilanmighuche, ashu
kün kelmeydu. 4 Shu adem xuda dep
atalghan'gha yaki kishiler choqunidighan
herqandaq nersilerge qarshi chiqip, özini
hemmidin üstün qilip körsitidu; u shundaq qilip
Xudaning ibadetxanisida olturuwélip, özini
Xuda dep körsitip jakarlaydu. 5 Men siler bilen
bille bolghan waqtimda bularni silerge éytqinim
ésinglarda bardu? 6 We uning belgilen'gen
waqti-saiti kelmigüche ashkarilanmasliqi
üchün, némining uni tosup turuwatqanliqi
silerge melum. 7 Chünki «qanunni yoqatquchi
sirliq küch» alliqachan yoshurun heriket
qilmaqta; lékin bu ishlarni hazirche tosup
kéliwatqan birsi bardur; U otturidin chiqquche
shundaq tosuqluq péti turidu; 8 andin ashu
«qanunni yoqatquchi» ashkarilinidu; biraq Reb
Eysa aghzidiki nepisi bilenla uni yutuwétidu,
kelgen chaghdiki parlaq nuri bilen uni yoq
qiliwétidu. 9 «Qanunni yoqatquchi»ning
meydan'gha chiqishi Sheytanning pentliri bilen
bolidu, u her türlük küch-qudret, möjize we
yalghan karametlerni körsitip, 10 halaketke
yüzlen'genlerni azduridighan herxil qebih
hiyle-mikirlerni ishlitidu. Ularning halaket

aldida turuwatqanliqining sewebi özlirini
nijatqa yétekleydighan heqiqetni söymey,
uninggha qelbidin orun bermeslikidindur. 11
Shu sewebtin, Xuda ulargha yalghanchiliqqa
ishensun dep heqiqettin chetnitidighan bir
küch ewetidu. 12 Netijide, heqiqetke ishenmey,
belki qebihlikni xursenlik dep bilgenlerning
hemmisi jazagha mehkum qilinidu. 13 Lékin,
ey, Reb söygen qérindashlar, biz siler üchün
herdaim Xudagha teshekkür éytishimizgha
toghra kéliduki, Xuda Rohning wasitiside
pak-muqeddes qilinishinglar we heqiqetke
ishinishinglar arqiliq silerni nijatqa érishishke
muqeddemdila talliwaldi. 14 U biz yetküzgen
xush xewer arqiliq silerni shu nijatqa, yeni
Rebbimiz Eysa Mesihning shan-sheripige
érishishke chaqirdi. 15 Shuning üchün, ey
qérindashlar, tapan tirep turunglar, biz silerge
éghizche yaki xet arqiliq yetküzgen telimni
ching tutunglar! 16 Emdi Rebbimiz Eysa
Mesihning Özi we bizni söygen, méhir-shepqet
bilen menggülük righbet-teselli hem güzel
ümid ata qilghan Xuda'Atimiz (aiōnios g166) 17
qelbinglarni righbetlendürgey hemde silerni
herbir güzel ish qilishta, herbir yaxshi sözlerni
yetküzüshte küchlendürgey!

3 Axirida, i qérindashlar, biz üchün dua
qilinglarki, Rebning sözi xuddi silerge
yetken chaghdikige oxshash, [herqandaq
yerde] téz tarqalsun we shan-shereplik
dep ulughlansun; 2 shuningdek bizning
qebih we rezil ademlerdin qutulushimiz
üchünmu dua qilinglar. Chünki hemmila adem
ishench-étiqadliq boluwermeydu. 3 Emma
Reb Özi ishenchliktur; U silerni mustehkem
qilidu hem rezil bolghuchidin saqlaydu.
4 Emma Rebde, silerge tapilighinimizni
qiliwatisiler, shundaqla dawamliq qiliwéridu,
dep xatirjemmiz. 5 Emdi Reb qelbinglarni
Xudaning méhir-muhebbitige hem Mesihning
sewr-chidamliqigha chömkeshke yétekligey. 6
Emdi qérindashlar, Rebbimiz Eysa Mesihning
namida shuni tapilaymizki, bizdin alghan
telimlerge riaye qilmay, tertipsiz yürgenlerdin
özünglarni néri tutunglar. 7 Bizdin qandaq
ülge élishinglar kéreklikini özünglar bilisiler;
chünki biz siler bilen bille bolghanda
tertipsiz yürmigeniduq. 8 Héchkimning
nénini bikargha yémeyttuq; belki biz
héchqaysinglargha éghirimizni salmasliq
üchün, kéche-kündüzlep tiriship-tirmiship
japaliq ishleyttuq. 9 Bundaq qilishimiz, silerdin
yardem kütüshke heqliq bolmighanliqimizdin
emes, belki özimizni silerge bizdin yaxshi
ülge qaldurup, silerning bizge egishishinglar
üchün idi. 10 Chünki biz silerning yéninglarda
bolghinimizda silerge: «Birsi ishlimeymen dése,
u yémisun!» dep tapilighaniduq. 11 Chünki
biz aranglarda bezilerning tertipsiz laghaylap,
héch ishlimey bashqilarning ishlirigha
ariliship yüridighanliqini angliduq. 12 Biz
mushundaqlargha Reb Eysa Mesihde shundaq
buyruymiz we ulardin ötünüp soraymizki,
tinch yashap, emgikinglar bilen öz néninglarni
tépip yenglar. 13 Lékin siler, i qérindashlar,
yaxshi ishlarni qilishtin érinmenglar. 14
Emma eger ushbu xétimizdiki sözlerge itaet
qilmaydighan birsi bolsa, uningdin hezer
eylenglar we uni xijaletke qaldurush üchün
uning bilen bardi-keldi qilmanglar. 15 Biraq, uni
düshmen qatarida körmey, eksiche uninggha
bir qérindash süpitide nesihet qilinglar. 16
Xatirjemlik Igisi bolghan Reb her waqit her
yolda shexsen silerge xatirjemlik ata qilghay.
Reb hemminglar bilen bille bolghay! 17 Menki
Pawlus bu axirqi salimimni öz qolum bilen
yazdim; bu, méning hemme xetlirimning özige
xas belgisidur. Mana bu méning öz qelimimdur.
18 Rebbimiz Eysa Mesihning méhir-shepqiti
hemminglargha yar bolghay!

Timotiygha 1

1 Qutquzghuchimiz Xudaning we ümidimiz
Mesih Eysaning emri bilen Eysa Mesihning
rosuli qilip teyinlen'gen menki Pawlustin **2**
étiqad yolidiki özümning sadiq oghlum bolghan
Timotiygha salam. Xuda'Atimiz we Rebbimiz
Mesih Eysadin sanga méhir-shepqet, rehimdillik
we xatirjemlik bolghay! **3** Makédoniye
ölkisige barghanda, sendin ötün'ginimdek
[shuni yene ötünimenki], [shu yerdiki] bezi
kishilerge bid'et telimlerni ögetmenglar dep
tapilishing üchün sen dawamliq Efesus
shehiride qalghin; **4** ularning epsaniler we
ayighi yoq nesebnamilerge bend bolmasliqini
tapilighin; bular Xudaning étiqad arqiliqla
emelge ashurulidighan Öz öyige bolghan
pilanini ilgiri sürmeydu, belki peqet bimene
talash-tartishlarni keltürüp chiqiridu, xalas.
5 Emdilikte bizge tapilan'ghan telimning
muddiasi sap qelb, pak wijdan we saxtiliqsiz
étiqadtin kélip chiqidighan méhir-muhebbettin
ibarettur. **6** Bu ishlarda bezi kishiler chetnep,
bimene geplerni qilishqa burulup ketti. **7**
Ularning Tewrat qanunining ölimasi bolghusi
bar; biraq ular özlirining néme dewatqanliqini
yaki özlirining hedep qeyt qiliwatqan sözlirining
néme ikenlikini chüshenmeydu. **8** Emdi
bizge melumki, eger kishiler Tewrat qanunini
eyni muddiasida qollansa, u paydiliqtur. **9**
Chünki biz yene shuni bilimizki, Tewrat
qanuni heqqaniy ademler üchün tüzülgen
emes, belki qanun'gha xilapliq qilghuchilar
we boyni qattiqlar üchün, ixlassizlar we
gunahkarlar üchün, iplaslar we kupurluq
qilghuchilar üchün, atisini öltürgüchiler we
anisini öltürgüchiler üchün, qatillar, **10** buzuqluq
qilghuchilar, bechchiwazlar, ademlerni qulluqqa
bulighuchilar, yalghanchilar, qesemxorlar
üchün we yaki saghlam telimlerge zit bolghan
bashqa herqandaq qilmishlarda bolghanlar
üchün tüzülgen. **11** Bu telimler teshekkür-
mubarekke layiq Bolghuchi Xudaning manga
amanet qilghan shan-sheripini ayan qilghan
xush xewerge asaslan'ghan. **12** Manga küch-
qudret bergen, méni ishenchlik dep qarap, Öz
xizmitige teyinligen Rebbimiz Mesih Eysagha
teshekkür éytimenki, **13** U méni teyinlidi! —
burun kupurluq we ziyankeshlik qilghuchi,
zalim bir adem bolsammu, manga rehim
körsitildi; chünki men bu ishlarni nadanliq
we étiqadsizliqtin qilghanidim. **14** Halbuki,
Rebbimizning manga körsetken méhir-shepqiti
ziyadiliship, Mesih Eysada bolghan étiqad we
méhir-muhebbet wujudumgha élip kirilishi
bilen éship tashti. **16** Mushu söz ishenchlik
we her adem uni qobul qilishi tégishliktur —
«Mesih Eysa gunahkarlarni qutquzush üchün
dunyagha keldi!». Men gunahkarlar ichidiki
eng esheddiyisidurmen! Lékin del shu sewebtin
Mesih Eysaning eng esheddiy gunahkar bolghan
méni, kéyin Özige étiqad qilip, menggülük
hayatqa érishidighanlargha misal qilip mende
Özining barliq sewr-taqitini ayan qilishi üchün,
manga rehim-shepqet körsitilgendur. **(aiōnios g166)**
17 Emdi menggülük Padishahqa, yeni
ölmeydighan we köz bilen körgili bolmaydighan,
birdinbir Xudagha ebedil'ebedgiche hörmet-
izzet we shan-sherep bolghay! Amin! **(aiōn g165)**
18 Ey, oghlum Timotiy, burun sen toghruluq
éytilghan bésharetlik wehiylerge asasen bu
buyruqni sanga tapshurimen. Bu wehiylerni
qoral qilip, étiqadta we pak wijdaningda
ching turup, güzel urush qilghaysen. Beziler
wijdanida pak turushtin chetnep ketti, netijide
ularning étiqadi xuddi xada tashqa urulup gherq
bolghan kémidek weyran boldi. **20** Xuménéus
we Iskenderler mana shundaq kishilerdindur.
Ularni kupurluq qilmasliqni ögensun dep,
Sheytanning ilkige tapshurdum.

2 Men hemmidin awwal, [étiqadchilargha]
pütkül insanlar üchün Xudadin tilekler
tilishini, dua-tilawet qilishini, bashqilar üchün
murajiet qilishini we teshekkürler éytishini,
2 bolupmu padishahlar we barliq emeldarlar
üchün dua-tilawet qilishini jékileymen. Shundaq
qilghanda, biz toluq ixlasmenlik we salmaqliq
bilen tinch we aman-ésen hayat kechüreleymiz.
3 Bundaq dua-tilawet qilish güzel ishtur,
Qutquzghuchimiz Xudani xursen qilidu. **4**
Chünki U pütkül insanning qutquzulushi we
ularning heqiqetni tonup yétishini xalaydu. **5**

Chünki birla Xuda bardur, Xuda bilen insanlar
arisida bir kélishtürgüchimu bar, U bolsimu
Özi insan bolup kelgen Mesih Eysadur. 6 U
barliq insanlarni hör qilish üchün Özini qurban
qilip bedel tölidi; shundaq qilip békitilgen
waqit-saitide Xudaning nijatigha guwahliq
bérildi. 7 Men bu guwahliqni yetküzüsh üchün
jakarchi we rosul bolushqa teyinlinip (méning
bu sözlirimning hemmisi rast, men yalghan
gep qilmidim), yat elliklerge étiqad we heqiqet
yolida ögetküchi bolup tiklendim. 8 Shunga,
men shuni xalaymenki, erler qeyerde bolsun,
duagha jem bolghanda ghezepsiz we detalashsiz
halda, halal emellik qollirini kötürüp dua qilsun.
9 Oxshash yolda ayallarmu muwapiq kiyinip,
özlirini ar-nomus we salmaqliq bilen perdaz
qilsun. Ularning özlirini perdazlash, chachlirini
alahide yasash we altun, ünche-merwayit we
ésil qimmet kiyim-kéchekler bilen emes, 10 belki
güzel emelliri bilen perdazlishini xalaymen. Bu,
Xuda yolida teqwadar bolay dégen ayallargha
yarishidu. 11 [Jamaet sorunlirida], ayallar tinch
olturup, toluq itaetmenlik bilen telim alsun.
12 Lékin ayallarning erlerge telim bérishi yaki
ular üstidin höküm sürüshige yol qoymaymen.
Eksiche, ular tinch bolsun. 13 Chünki awwal
Adem'ata, kéyin Hawa'ana yaritilghan. 14 Awwal
aldinip azdurulghanmu Adem'ata emes, belki
[Hawa'ana] idi. U tolimu aldan'ghanliqidin
ularning itaetsizlikige chüshüp qalghanidi. 15
Lékin ayallar étiqadta, méhir-muhebbet we
pak-muqeddeslikte salmaqliq bilen turidighanla
bolsa, ular tughutta saq-salamet qutulidu.

3 «Eger birsi jamaetke yétekchi bolushqa
intilse, u güzel bir wezipini arzu qilghan
bolidu» dégen bu söz heqtur. 2 Emdi yétekchi
bolsa eyibsiz, bir xotunluq, salmaq, pemlik,
edeplik, méhmandost, Xuda toghrisida telim
béreleydighan bolushi, 3 shundaqla haraqkesh
we zorawan bolmasliqi, mulayim bolushi,
sepra, nepsaniyetchi bolmasliqi, 4 ez ailisini
yaxshi bashquralaydighan bolushi, tolimu
salapetlik bilen perzentlirini ata-anisigha
boysunidighan qilip terbiyiliyeleydighan kishi
bolushi kérek. 5 Chünki birsi öz ailisini
bashqurushni bilmise, u Xudaning jamaitidin
qandaqmu xewer alalisun? 6 [Yétekchi] yéngi
étiqadchilardin bolmisun; undaq bolsa, u
tekebburliship kétishi mumkin, shuningdek
Sheytanning eyibige kirip, u uchrighan
hökümge chüshidu. 7 U [jamaetning] sirtidikiler
teripidinmu obdan teriplinidighan bolushi
kérek; shundaq bolghanda, u bashqilarning
qarilishigha uchrimaydu, Sheytanning
qiltiqigha chüshmeydu. 8 Xuddi [yétekchilerge]
oxshash, jamaetning xizmetkarlirimu salmaq,
ikki xil gep qilmaydighan, haraq-sharabqa
bérilmeydighan, nepsaniyetchi bolmighan
kishilerdin bolushi, 9 pak wijdani bilen
étiqadning sirini ching tutidighan bolushi
lazim. 10 Bundaq ademlernimu aldi bilen sinap
körüp, eyib terepliri bolmisa, andin xizmet
wezipisige qoyushqa bolidu. 11 Shuningdek,
bu xizmetkarlarning ayallirimu temkin, pitne-
pasat qilmaydighan, salmaq we herqandaq
ishta ishenchlik bolghanlardin bolushi lazim.
12 Xizmetkarlar bir xotunluq, öz perzentliri
we ailisini yaxshi bashquridighan kishilerdin
bolsun. 13 Xizmetkarning wezipisini obdan
orun'ghanlar özi üchün yaxshi nam-ataqqa
sazawer bolidu we Mesih Eysada bolghan
étiqadta zor jür'et-ishenchke érishidu. 14 Men
gerche pat arida yéninggha yétip bérishni
arzu qilsammu, yenila bu xetni yazdim; 15
Mubada men hayal bolup qalsam, xettin
Xudaning ailisi arisida özüngni qandaq tutush
kéreklikini bilisen. Bu aile bolsa tirik Xudaning
jamaiti, heqiqetning tüwrüki we teglikidur.
16 Hemmeylen étirap qilmay turalmayduki,
ixlasmenlikning siri büyüktur: — «Özi insan
ténide ayan boldi, Roh Uning heqqaniyliqini
ispatlidi, Perishtilerge u köründi, Uning xewiri
pütkül ellerge jakarlandi, Jahanda Uninggha
iman keltürüldi, U shan-sherep ichide ershke
kötürüldi».

4 Emdi Roh shuni alahide éytiduki, axir
zamanlarda beziler étiqadtin yénip, aldamchi
rohlargha we jinlarning telimlirige bérilip
egishidu. 2 Bundaq [telim bergüchiler]
saxtiliqta yalghanchiliq qilip, xuddi daghmallap
köydürüwetkendek öz wijdanini yoqitip
qoyghan; 3 ular nikahlinishni we bezi

yémekliklerni istémal qilishni men'i qilidu.
Emma [ular meni qilidighan] yémekliklerni
Xuda Özige étiqad qilghan hem heqiqetni
bilgenlerning teshekkür éytip qobul qilishi
üchün yaratqanidi. 4 Chünki Xuda yaratqan
hemme nerse yaxshidur, ular teshekkür
bilen qobul qilinsa, ularning héchqaysisini
cheklep ret qilishqa bolmaydu. 5 Chünki
ular Xudaning söz-kalami we insanlarning
duasi bilen halal qilinidu. 6 Bu nesihetlerni
qérindashlarning semige salsang, Mesih
Eysaning yaxshi xizmetkari bolghan bolisen.
Shundaqla, özüngning estayidil egeshken
étiqadtiki we saghlam telimlerdiki sözler bilen
quwwetlendürülgenliking ayan bolidu. 7 Emma
ixlassizlarning we momaylarning epsanilirini
chetke qéqip, özüngni ixlasmenlik yolida
chéniqturup yétishtürgin. 8 Chünki «Bedenni
chéniqturushning azraq paydisi bar, lékin
ixlasmenlikte intilishning hertereplik paydisi
bar; u hazirqi we kelgüsi hayat üchün bext
élip kélidu» 9 — bu söz heqtur we uni qobul
qilishqa pütünley erziydu. 10 Emeliyette biz
buning üchün japaliq ejir singdürüwatimiz we
xar qiliniwatimiz. Chünki ümidimizni pütkül
insanlarning, bolupmu étiqad qilghuchilarning
Qutquzghuchisi — menggü hayat Xudagha
baghliduq. 11 Bu ishlarni [jamaetke] toxtimay
tapilighin we ögetkin. 12 Héchkimning séning
yashliqinggha sel qarishigha yol qoyma; belki
sözliringde, emelliringde, méhir-muhebbet,
étiqad we pakliqta étiqadchilargha nemune
bol. 13 Men yéninggha barghuche, özüngni
jamaetke [muqeddes yazmilarni] oqup bérish,
jékilesh we telim bérishke béghishlighin. 14
[Jamaitingning] aqsaqalliri qollirini uchanggha
qoyghanda, [Xudaning] wehiyisi arqiliq sanga
ata qilinishi bilen sende bolghan iltipatqa
biperwaliq qilma. 15 Bu ishlargha bérilip,
özüngni ulargha toluq atighin. Shuning bilen
séning algha basqanliqing hemmeylen'ge ayan
bolidu. 16 Özüngge we bergen telimingge izchil
köngül qoyghin. Chünki shundaq qilghanda
özüngnimu we sanga qulaq salghanlarnimu
qutquzisen.

5 Yashan'ghan erlerni eyibligende qattiq
sözlimigin, belki ulargha atang süpitide
nesihet bergin. Shuningdek, yigitlerge
qérindashliring süpitide sözligin. 2 Yashan'ghan
ayallargha anang süpitide, yash ayallargha
acha-singilliring süpitide her ishta pak qelb
bilen muamile qilghin. 3 Heqiqiy tul ayallarni
hörmetlep, ularning halidin xewer al. 4
Lékin, tul ayallarning perzentliri yaki newriliri
bolsa, ular aldi bilen öz ailisige nisbeten
ixlasmenlikni öginip, öz ata-anisining ejrini
yandursun; chünki bu ish Xudani xursen qilidu.
5 Emdi heqiqiy tul ötüwatqan, yalghuz qalghan
ayallar bolsa, ümidini Xudagha baghlighan
bolup, kéche-kündüz dua-tilawette bolidu.
6 Lékin huzur-halawetke bérilgen tul xotun
hayat bolsimu, ölgen'ge barawerdur. 7 Emdi
bashqilar teripidin eyiblinidighan ehwalgha
chüshüp qalmasliqi üchün sen ulargha bu
ishlarni jékilep tapilighin. 8 Lékin birsi öz
tughqanliridin, bolupmu öz ailisidikilerdin
xewer almisa, u étiqadtin tan'ghan dep qarilip,
kapirlardin better bolidu. 9 Tul ayal tizimgha
élinsa, yéshi atmishtin töwen bolmasliqi,
birla erning ayali bolghan bolushi kérek, 10
yene güzel emelliri bilen teriplen'gen bolushi,
balilirini yaxshi terbiyilep chong qilghan,
musapirlargha méhmandostluq körsetken,
muqeddes bendilerning putlirini yuyup
qoyghan, qiyinchiliqta qalghanlargha yardem
qolini uzartqan, özini herxil xeyr-saxawet
ishlirigha béghishlighanlar bolushi kérek. 11
Lékin yash tul ayallarni [tizimlikke] kirgüzme.
Chünki ularning ishq heweslири qozghilip
Mesihdin ténip, qayta nikahlinishni arzu qilidu;
12 shuning bilen, ular deslep bergen wedisige
xilapliq qilish seweblik eyiblik bolidu. 13 Uning
üstige ular hurunluqni adet qiliwélip, öymu-öy
doqurup yürüshni öginidu; shundaqla hurun
bolupla qalmay, gheywet qilip, bashqilarning
ishlirigha chépilghaq bolup nalayiq ishlargha
walaqlaydighanlardin bolup qélishi mumkin. 14
Shuning üchün, bundaq yash tul ayallarning
nikahlinip, perzent körüp, öy ishliri bilen
shughullinishini xalaymen. Shundaq qilghanda,
bizge qarshi turghuchigha bizni herqandaq

eyiblep-haqaretlesh pursiti chiqmaydu. 15
Chünki shundaq bezi tul ayallar alliqachan
étiqadtin ténip Sheytanning keynige kirip ketti.
16 Eger étiqadi bar bir er yaki ayal kishining tul
qalghan tughqanliri bolsa, u özi ulargha yardem
bersun, yüki jamaetke chüshmisun. Shundaq
bolghanda, jamaet heqiqiy ige-chaqisiz tul
ayallargha yardem qilalaydu. 17 Jamaetni yaxshi
yétekleydighan aqsaqallar, bolupmu Xudaning
söz-kalamini yetküzüsh we telim bérishte ejir
singdürgenler ikki hesse hörmetke sazawer
qilinsun. 18 Chünki muqeddes yazmilarda:
«Xaman tepken öküzning aghzini boghma»
we: «Medikar öz heqqini élishqa heqliqtur»
déyilgen. 19 Ikki yaki üch guwahchi hazir
bolmighuche, aqsaqal üstidin qilin'ghan erzni
qobul qilma. 20 Eger [aqsaqallardin] birsi gunah
sadir qilghan bolsa, bashqilarningmu buningdin
ibret élip qorqushi üchün, jamaet aldida
tenbih bérip eyibligin. 21 Xudaning, Mesih
Eysaning we Xuda tallighan perishtilerning
aldida shuni sanga agah qilip tapilaymenki,
sen bu emrlerge hech ayrimichiliq qilmay,
héchqandaq ishta bir terepke yan basmay qet'iy
emel qilghin. 22 Birawning uchisigha qolungni
qoyushqa aldirap ketme; bashqilarning
gunahlirigha shérik bolma. Özüngni pak
tutqin 23 (ashqazining yaxshi bolmighanliqi,
shundaqla sen daim aghriydighan bolghachqa,
sula ichiwermey, bir'az sharabmu ichip bergin).
24 Bezi kishilerning gunahliri burunla éniq,
shundaqla soraq künigiche saqlinidu; lékin
bezilerningki ularning keynidin egiship baridu,
kéyin ashkare bolidu. 25 Xuddi shuninggha
oxshash, bezi kishilerning güzel emellirini
asanla körüwalghili bolidu; hazir ashkara
bolmisa kéyin ashkarilanmay qalmaydu.

6 Qulluq boyunturuq astida bolghanlarning
hemmisi öz xojayinlirini her terepte
hörmetlisun. Shundaq qilghanda, Xudaning
nami we Uning telimining haqaretke
uchrishidin saqlan'ghili bolidu. 2 Xojayinliri
étiqadchi bolsa, qulliri: «Biz hemmimiz
oxshashla qérindashlarghu» dep, ulargha
hörmetsizlik qilmisun. Eksiche, ulargha téximu
estayidil xizmet qilsun. Chünki ularning yaxshi
xizmitidin behrimen bolidighanlar del sadiq
étiqadchilar hem söyümlük bendilerdur. Sen bu
telimlerni ögetkin we jékiligin. 3 Oxshimighan
telimlerni terghib qilghan we saghlam sözlerni
(yeni Rebbimiz Eysa Mesihning heq sözlirini),
shundaqla ixlasmenlikke yétekleydighan
telimni qobul qilmighan kishi bolsa, 4
undaqlar deweqe körenglep ketken, héchnéme
chüshenmeydighan kishilerdindur. Ular niza-
munazire peyda qilishqa we gep talishishqa
hérismen; bundaq ishlardin hesetxorluq,
jédel-majira, töhmet, rezil gumanxorluq hasil
bolidu, 5 hemde niyiti chirikleshken, heqiqettin
mehrum bolghan kishiler arisida daimliq
sürkilish keltürüp chiqiridu. Bundaq kishiler
ixlasmenlikni payda-tapawetning bir yoli dep
qaraydu. 6 Derweqe, [Xudagha] ixlasmen we
razimen bolush ghayet zor paydidur. 7 Chünki
biz bu dunyagha héchnéme élip kelmiduq,
shuningdek uningdin héchnéminimu élip
kételmeymiz. 8 Shunga, yémek-ichmek we
kiyim-kéchik yéterlik bolsila bulardin qanaet
qilimiz. 9 Lékin bay bolushni oylaydighanlar
bolsa haman azdurulushlargha uchrap, tuzaqqa
we shundaqla insanlarni weyranchiliqqa we
halaketke chöktüridighan nurghun exmiqane
hem ziyanliq arzu-heweslerning ilkige
téyilip kétidu. 10 Chünki pulpereslik herxil
rezilliklerning yiltizidur. Beziler buninggha
intilishi bilen étiqadtin chetnep, özlirini
nurghun derd-qayghular bilen sanjidi. 11
Emma sen, ey Xudaning adimi, bundaq
ishlardin yiraq qach; heqqaniyliq, ixlasmenlik,
ishench-étiqad, méhir-muhebbet, sewr-taqet
we mömin-mulayimliqni intilip qoghla. 12
Étiqadtiki güzel küreshte küchep küresh
qil. Menggülük hayatni ching tutqin. Sen
del buninggha chaqirilding hemde uning
yolida nurghunlighan guwahchilar aldida
bu étiqadning güzel shahitliqini qilding.
(aiōnios g166) 13 Hemmige hayatliq bériwatqan
Xudaning aldida, shundaqla Pontius Pilatus
aldida güzel shahitliqni qilip guwahliq
bergen Mesih Eysaning aldida sanga shuni
tapilaymenki, 14 Rebbimiz Eysa Mesih qayta
ayan bolghuche, [Xudaning] bu emrige hech

qusursiz we daghsiz emel qilghin. 16 Uning
ayan bolushini waqit-saiti kelgende birdinbir
menggü ölmigüchi, insan yéqinlishalmaydighan
nur ichide yashaydighan, héchkim körmigen we
körelmeydighan mubarekleshke layiq bolghan
birdinbir Hökümran, yeni padishahlarning
Padishahi, reblerning Rebbi emelge ashuridu.
Uninggha izzet-hörmet we ebedil'ebed küch-
qudret bolghay, amin! (aiōnios g166) 17 Bu zamanda
bay bolghanlargha meghrurlanmasliqni,
tayan'ghusiz ötkünchi bayliqqa emes, belki biz
behrimen bolushqa hemmini bizge séxiyliq
bilen tolup tashqan halda teminligüchi Xudagha
tayinip ümid baghlashni tapilighin; (aiōn g165)
18 ulargha yaxshi emellerni qilishta [heqiqiy]
bay bolunglar, xeyr-saxawetlik ishlarda merd,
bashqilar bilen ortaq behrlinishke qoli ochuq
bolunglar dep tapilighin. 19 Ular bundaq
qilghanda, heqiqiy hayatni tutush üchün
kélechekte özlirige puxta bir asas-ul bolidighan
bir xezine topliyalaydu. 20 Ey Timotiy, sanga
amanet qilin'ghan [heqiqetlerni] qoghda.
Özüngni ixlassiz, quruq geplerdin hemde
atalmish ilimning talash-tartishliridin néri
tutqin. 21 Beziler mushundaq bimene [ilimge]
égimen dep jakarlap, étiqadtin chetnidi. Méhir-
shepqet silerge yar bolghay!

Timotiygha 2

1 Mesih Eysada wede qilin'ghan hayatni élip bérish üchün, Xudaning iradisi
bilen Eysa Mesihning rosuli bolghan menki
Pawlustin söyümlük balam Timotiygha salam:
Xuda'Atimizdin we Rebbimiz Mesih Eysadin
sanga méhir-shepqet, rehimdillik we xatirjemlik
bolghay! **3** Men ata-bowilirimning izini
bésip sap wijdanim bilen xizmitini qiliwatqan
Xudagha teshekkür éytimen, chünki kéche-
kündüz dualirimda séni toxtawsiz eslep
turimen; **4** köz yashliringni esliginimde,
shadliqqa chömüshüm üchün sen bilen yene
didarlishishqa qattiq telpünüp yürmektimen;
5 chünki séningde bolghan saxtiliqsiz étiqad
ésimdin chiqmaydu. Bu étiqad eng awwal
momang Loista, andin anang Éwnikide bar
bolghan, emdi hazir sendimu bar iken dep
xatirjemdurmen. **6** Shuning üchün men
shuni qaytidin sanga eslitimenki, qollirimni
uchanggha qoyushum bilen sende bolghan,
[Xuda] sanga teqdim qilghan iltipatni qaytidin
yalqunlitip jari qilghin. **7** Chünki Xuda bizge
qorqunchaqliqning rohini emes, belki bizge
küch-qudretning, méhri-muhebbetning we
salmaqliqning Rohini teqdim qildi. **8** Shunga
Rebbimiz heqqidiki xewer-guwahliqtin, yaki
Uning mehbusi bolghan mendin nomus qilma.
Eksiche, Xudaning küch-qudriti bilen xush
xewerni jakarlash yolidiki xarliq-musheqqetni
öz hesseng boyiche ortaq tartqin; **9** Xuda
bizni öz emellirimizge asasen emes, belki
öz muddiasi we méhir-shepqitige asasen
qutquzup, pak-muqeddes chaqiriqi bilen
chaqirdi; Uning bu méhir-shepqiti hemme
dewr-zamanlardin ilgirila Mesih Eysada bizge
béghishlan'ghandur; **(aiōnios g166)** **10** lékin
bu méhir-shepqet Qutquzghuchimiz Eysa
Mesihning kélishi bilen hazir ayan boldi; U
ölümni bikar qiliwétip, xush xewer arqiliq
hayatliq we chirimasliqni yoruqluqta ayan
qildi. **11** Men bolsam ellerge bu xush xewerning
jakarchisi, rosuli we telim bergüchisi bolup
teyinlen'gen. **12** Men shu sewebtin hazirqi
bu xarliq-musheqqetlerni tartmaqtimen.
Lékin buningdin nomus qilmaymen; chünki
men kimge étiqad qilghanliqimni bilimen
hemde Uning manga tapshurghan amanitini
shu kün'giche saqliyalaydighanliqigha qadir
ikenlikige ishendürüldum. **13** Mendin anglighan
saghlam telim sözlirining nemunilik bir
üzündisini saqlap, Mesih Eysada bolghan
muhebbet we étiqad bilen ching tutqin; **14** bizde
makanlashqan Muqeddes Rohqa tayinip sanga
tapshurulghan shu güzel amanetni saqla. **15** Sen
bilginingdek, Asiya ölkisidiki [étiqadchilarning]
hemmisi [dégüdek] mendin yüz öridi. Ularning
arisida Figélus we Xérmogénésmu bar.
16 Reb Onésiforning ailisidikilirige rehim-
shepqet körsetkey. Chünki u méning mehbus
bolghanliqimdin hech nomus qilmay köp qétim
méni yoqlap söyündürdi. **17** U Rim shehirige
kelginide méni tapquche köp izdep aware
boluptu. **18** Reb shu künide uni Özidin rehim-
shepqetke muyesser qilghay; uning Efesus
shehiride manga körsetken xizmetlirining
qanchilik ikenlikini obdan bilisen.

2 Shunga ey oghlum, sen Mesih Eysada
bolghan méhir-shepqetke tayinip küchlük
bol; **2** we sen köp guwahchilar aldida mendin
anglighanliringni hem ishenchlik hemde
bashqilarghimu telim béreleydighan ademlerge
amanet qilghin. **3** Eysa Mesihning yaxshi
jengchisi bolush süpitide, xarliq-musheqqetni
öz hesseng boyiche ortaq tartqin. **4** Jengchi
bolghan kishi özini eskerlikke tizimlighan
serdarini razi qilish üchün adettiki turmush
ishlirini özige helek qiliwalmasliqi kérek.
5 Musabiqige qatnashqan tenheriketchimu
musabiqe qaidilirige riaye qilmisa, ghelibe
tajigha érishelmeydu. **6** Ejir singdürgen déhqan
hosulidin birinchi bolup behrimen bolushi
tégishliktur. **7** Bu sözlirim üstide yaxshi oyla,
shuning bilen Reb sanga hemme ishta yorutidu.
8 Sen Dawutning nesli bolghan, ölümdin
tirilgen Eysa Mesihni men yetküzüwatqan
xush xewer boyiche ésingde ching tut. **9**
Bu xush xewerni dep köp xarliq-musheqqet
chékip, hetta jinayetchi hésablinip kishenlinip
yatimen. Halbuki, Xudaning söz-kalami hech
kishenlenmeydu! **10** Emdi men del shu

sewebtin, [Xuda] tallighan bendilerning Mesih
Eysada bolghan nijatqa menggülük shan-
sherep bilen érishishi üchün hemme ishqa
berdashliq bérimen. (aiōnios g166) 11 Töwendiki
bu sözler ishenchliktur: — «Uning bilen
bille ölgenikenmiz, Uning bilen hayatta bille
yashaymiz. 12 Qiyinchiliqlargha berdashliq
bersek, Uning bilen bille höküm sürimiz.
Biz uningdin tansaq, Umu bizdin tanidu.
13 Biz Uninggha sadaqetsizlik qilsaqmu,
U yenila sadaqetliktur; Chünki U Özidin
héch tanalmaydu». 14 Bu ishlarni dawamliq
[qérindashlarning] semige sélip, ularni Reb
aldida bimene sözler üstide talash-tartish
qilmasliqni estaydilliq bilen agahlandurghin.
Bundaq talash-tartishlarning héchqandaq
paydisi bolmayla qalmay, belki anglighuchilarni
nabut qilidu. 15 Usta tikimchi rextni toghra
pichqandek heqiqet sözini durus chüshendürüp,
özüngni Xuda aldida testiqlan'ghudek, yerge
qarap qalmaydighan mahir bir xizmetkar
qilip körsitishke intilip köngül qoyghin;
16 lékin iplas, quruq geplerdin néri tur.
Chünki bundaq geplerni qilghuchilar beribir
téximu ixlassizliqqa chömüp kétidu. 17
Mushundaqlarning gepliri xuddi merezdek
tézla yamrap kétidu. Ximénéyus we Filétoslar
mana shundaqlarning ichidiki ikkisidur; 18
ular heqiqettin chetnep, ölgenlerning tirilishi
dégen bu ish alliqachan yüz bérip boldi, deydu,
shundaqla bezilerning étiqadini ghulitidu. 19
Halbuki, Xudaning mezmut uli ching turmaqta.
Uning üstige möhür bilen: «Reb Özige tewe
bolghanlarni tonuydu» we «Rebning mubarek
namini lewzige alidighanlarning hemmisi
rezilliktin qol üzsun» dep möhürlen'gendur.
20 Bay-bayashat ademning öyide peqet
altun we kümüsh qacha-quchilarla emes,
yaghach, sapal qachilarmu bolidu. Qacha-
quchilarning beziliri etiwarlinidu, beziliri pes
körülidu. 21 Eger bir kishi özini undaqlarning
kiridin tazilap xaliy qilsa, u muqeddes
qilin'ghan, xojayinimizgha yaraydighan
qachidek, herqandaq güzel ishlargha teyyar
bolidu. 22 Shunglashqa, yashliqning arzu-
hewesliridin özüngni qachurghin, pak qelb
bilen Rebge nida qilghuchi bilen bille
heqqaniyliq, ishench-étiqad, méhir-muhebbet
we tinch-xatirjemlikni qoghliship izde. 23
Lékin exmiqane, bilimsizliktin chiqqan talash-
tartishlargha arilishishni ret qil, chünki bundaq
ishlarning jédel tériydighanliqini bilisen. 24
Emdilikte Rebning quli jédelleshmesliki, belki
hemme kishilerge mulayim-méhriban, telim
bérishke mahir, sewr-taqetlik bolushi kérek; 25
shuning bilen öz-özige qarshi bolghanlargha u
Xuda belkim ularga heqiqetni tonup yétishige
towa qilidighan qelbni bérer dep, mömin-
mulayimliq bilen nesihet qilsun; 26 bundaq
bolghanda ular uyqusini échip, özlirini öz
muddiasigha emel qilishqa tutqun qilghan
Iblisning tuziqidin qutulalaydu.

3 Emma shunimu bilginki, axir zamanlarda
éghir künler bolidu. 2 U chaghdiki insanlar
özinila oylaydighan, pulperes, menmenchi,
hakawur, kupurluq qilidighan, ata-anisining
sözini tingshimaydighan, tuzkor, iplas, 3
köyümsiz, kechürümsiz, töhmetxor, özini
tutalmaydighan, wehshiy, xeyr-saxawetlikke
düshmen, 4 satqun, telwe, shöhretperes, huzur-
halawetni Xudadin yaxshi köridighan, 5 sirtqi
qiyapette ixlasmen boluwélip, emeliyette
ixlasmenlikning qudritini inkar qilidighan
bolidu. Bundaqlardin yiraq tur. 6 Chünki
ularning arisidiki beziler öymu-öy soqunup
kirip, gunahlar bilen bésilghan, herxil
shehwet-heweslerning quli bolup qalghan
nadan ayallarni azdurup özige esir qilidu.
7 Bundaq ayallar daim telim alsimu, hergiz
heqiqetni tonup yételmeydu. 8 Emdi Yannis
bilen Yambris Musa peyghemberge qandaq
qarshi chiqqan bolsa, bu [azdurghuchilarmu]
heqiqetke shundaq qarshi chiqidu. Ular zéhin-
köngülliri chirigen, étiqad jehette dashqal
dep ispatlan'ghan kishilerdur. 9 Lékin emdi
ular bu yolda algha ilgiriliyelmeydu; chünki
[Yannis bilen Yambris]ning hamaqetliki
ochuq körün'gendek, bularningmu hemmige
körünidu. 10 Lékin sen bolsang méning
telimim, yürüsh-turushum, meqset-iradilirim,
ishench-étiqadim, sewr-taqitim, méhir-
muhebbitim, chidamliqim, men uchrighan

ziyankeshlikler we azab-oqubetlerge, jümlidin
Antakya, Koniya we Listra sheherliride yüz
bergenlerge tolimu köngül bölüp kelding,
shundaqla men berdashliq bergen shunche
ziyankeshliklerdin toluq xewiring bar; Reb
ularning hemmisidin méni qutquzdi. 12
Derweqe, Mesih Eysada ixlasmen hayat
kechürüshke irade tikligenlerning hemmisi
ziyankeshlikke uchraydu. 13 Lékin rezil ademler
we ézitqu-kazzaplar beribir bashqilarnimu
aldap, özimu aldinip, barghanséri esebiylishidu.
14 Lékin sen bolsang, ögen'gen we toluq
ishendürülgen heqiqetlerde ching tur; chünki
bularni kimdin ögen'genlikingni bilisen, 15
hemde baliliq chaghliringdin tartipla muqeddes
yazmilarni bilip kelding; bularning sanga Mesih
Eysagha baghlan'ghan étiqad arqiliq bolghan
nijat toghruluq séni dana qilalaydighanliqini
bilisen. 16 Pütkül muqeddes yazmilarning
hemmisi Xudaning Rohining yolyoruq-ilhami
bilen yézilghan bolup, u telim bérish, tenbih
bérish, xataliqlarni tüzitish we kishilerni
heqqaniyet yoligha bashlashqa paydiliqtur. 17
Bular arqiliq Xudaning adimi toluq qorallinip,
barliq yaxshi emellerni qilishqa teyyar
bolalaydu.

4 Men Xuda hemde tirikler bilen ölüklerni
soraq qilishqa teyyar turidighan Mesih
Eysaning aldida, shundaqla Uning qayta ayan
bolushi we Uning Öz padishahliqi bilen sanga
shundaq agah qilip tapilaymenki, 2 [Xudaning]
söz-kalamini jakarla; waqit-purset yar bersun-
bermisun, uninggha jiddiy qara. Toluq sewr-
taqet we telim-eqide bilen nesihet qilghin,
tenbih bergin, righbetlendürgin. 3 Chünki
shundaq bir zaman kéliduki, insanlar saghlam
telimni anglashqa chidimay, belki qulaqlirigha
xush yaqidighan sözlerni anglash üchün
etrapigha öz shehwet-heweslirige uyghun telim
bergüchilerni toplaydu. 4 Ular heqiqetke qulaq
salmay, epsanilerni tingshashqa burmilinip
kétidu. 5 Lékin sen herqandaq ehwalda oyghaq
tur, xarliq-musheqqetlerge berdashliq ber, xush
xewerchining wezipisini orunda, tapshurulghan
xizmitingni her tereptin toluq ada qilghin. 6
Chünki özümge kelsem, jénim qurbanliqning
«sharab hediye»sidek tökülidighan waqti yétip
keldi, méning bu dunyadin kétish waqtimmu
yéqinlashti. 7 Güzel küreshni men qilip boldum,
yügürüsh musabiqisining menzilini bésip
boldum, birdinbir étiqadni ching saqlap keldim.
8 Hazir heqqaniyliqning [ghelibe] taji men üchün
saqlinip turmaqta. Uni, heqqaniy soraqchi
bolghan Reb shu künide manga, shundaqla
yalghuz mangila emes, Uning kélip ayan
bolushigha telpünüp turghanlarning hemmisige
in'am qilip kiygüzidu. 9 Imkaniyetning bariche
yénimgha tézdin yétip kel. 10 Chünki Démas
bu hazirqi dunyani tama qilghanliqi üchün
méni tashlap Tésalonika shehirige ketti. Kriskis
Galatiya ölkisige, Titus Dalmatiya ölkisige ketti.
(aiōn g165) 11 Yénimda yalghuz Luqa qaldi.
Markusni özüng bilen birge élip kel, chünki
u xizmetlirimde manga köp esqatidu. 12
Tikikusni bolsa Efesus shehirige ewetiwettim.
13 Kélishingde Troas shehiride Karpusning
yénigha qaldurup qoyghan yépincham bilen
kitablarni, bolupmu oram tére yazmilarni bille
alghach kelgin. 14 Misker Iskender manga
tola eskilik qildi. Reb uninggha qilmishlirigha
layiq yandurmay qalmaydu. 15 Sen hem
uningdin hoshyar bol; chünki u biz yetküzgen
sözlirimizge qattiq qarshiliq körsetti. 16 Tunji
qétimliq soraqta méning aqlinishimgha yardem
qilidighan héchkim chiqmidi, hemmisi méni
tashlap ketti. Bu ish ulargha hésablanmighay!
17 Lékin Reb méning bilen bille turup, men
arqiliq Injil jakari toluq qilinip, bu yerdiki
barliq yat elliklerdin bolghanlarning anglishi
üchün méni küchlendürdi; shuning bilen men
shirning aghzidin qutquziwélindim. 18 Reb
méni barliq rezil ishtin qutquzup, ershtiki
padishahliqigha saq yetküzidu! Shan-sherep
Uninggha ebedil'ebedgiche mensup bolghay!
Amin! (aiōn g165) 19 Priska bilen Akwilagha we
Onésiforning ailisidikilerge mendin salam éyt.
20 Érastus Korint shehiride qaldi. Lékin Trofimus
késel bolup qalghanliqtin, uni Milétus shehiride
qaldurup qoydum. 21 Qish chüshüp ketküche
imkaniyetning bariche bu yerge kelgin. Yubulus,
Pudis, Linos, Klawdiya we barliq qérindashlardin
sanga salam. 22 Reb Eysa Mesih rohing bilen

bille bolghay! Méhir-shepqet siler bilen bille bolghay!

Titusqa

1 Xudaning tallighanlirigha amanet bolghan
étiqad we ixlasmenlikke élip baridighan
heqiqetning bildürülüshi üchün, Eysa
Mesihning rosuli qilip teyinlen'gen, Xudaning
quli bolghan menki Pawlustin sanga salam —
2 (bu étiqad we heqiqet menggülük hayatqa
baghlan'ghan ümidni élip kélidu; bu menggülük
hayatni mutleq yalghan éytmaydighan
Xuda hemme dewr-zamanlardin ilgirila
wede qilghanidi; **(aiōnios g166)** **3** lékin [hazir]
wedisining waqti kélip Qutquzghuchimiz Xuda
buning kalam-xewirini Öz emri bilen manga
tapshurghan jakar arqiliq ashkarilidi) **4** —
ortaq étiqadimizda öz oghlum bolghan Titusqa
salam! Xuda'Atimiz we nijatkarimiz Mesih
Eysadin sanga méhir-shepqet we xatirjemlik
bolghay! **5** Séni Krét arilida qaldurushtiki
seweb, orundilip bolmighan ishlarni bir
terep qilishing üchün we her sheherde
sanga tapilighinimdek jamaetke aqsaqallarni
teyinlishing üchün idi. **6** Aqsaqalliqqa
teyinlinidighan kishi eyibsiz bolushi, bir
ayalliq, perzentliri bolsa étiqad qilghuchi
bolushi we ishlirida shallaqliq qilidighan
yaki [ata-anisigha] boysunmaydighan eyibliri
bolmighan bolushi kérek. **7** Chünki jamaetning
yétekchisi Xudaning [ailisige] ghojidar bolush
süpitide, eyibsiz bolushi kérek; bashbashtaq
emes, térikkek emes, haraq-sharabqa bérilgen
emes, zorawan emes, nepsaniyetchi emes, **8**
belki méhmandost, saxawetlik, yaxshiliqni
söyidighan, salmaq, adil, ixlasmen we özini
tutuwalghan bolushi lazim. **9** U yene saghlam
telim bilen righbet-teselli bérish üchün we
qarshi chiqquchilargha reddiye bérish üchün,
tapshurulghan telimdiki ishenchlik kalam-
sözde ching turushi kérek. **10** Chünki hazir
bimene söz qilidighan, kishilerning könglini
owlap ézitquluq qilidighan, öz béshimchiliq
qilidighan köpligen kishiler bar, bolupmu
xetniliklerdin chiqqanlar bar. **11** Ularning
aghzini étish kérek; chünki ular haram dunyani
dep ögitishke tégishlik bolmighan telimlerni
ögitip, hetta pütün aililerni nabut qilmaqta.
12 Shulardin biri, yeni [Krét arilidikilerning]
özining bir peyghembiri: «Krétlar hemishe
yalghan sözleydighanlar, wehshiy haywanlar
we hurun toymaslardur» dégen. **13** Bu guwahliq
heqiqettur; shunga ularning étiqadta saghlam
turushi üchün, shundaqla Yehudiy epsanilerge
we heqiqettin chetnigenler toquwalghan
insaniy qaide-belgilimilerge qulaq salmasliqi
üchün ularni qattiq eyiblep agahlandurghin.
15 Pak kishiler üchün hemme nerse pak;
lékin bulghan'ghan napaklar we étiqadsizlar
üchün héchqandaq nerse pak emestur.
Chünki ularning oy-pikrlirimu, wijdanimu
bulghinip ketken. **16** Ular Xudani tonuymiz dep
dawrang qilsimu, lékin emelliride Uningdin
tanidu; chünki ular yirginchlikler, héchgep
anglimaydighanlar, héchqandaq yaxshi ishlarni
qilishqa yarimaydighanlardur.

2 Lékin sen bolsang saghlam telimge qandaq
uyghun yashashni ögitishing kérek. **2**
Yashan'ghan erlerge, hoshyar, salmaq, temkin,
étiqadta, méhir-muhebbette we sewr-taqette
saghlam bolushni tapilighin. **3** Shuningdek,
yashan'ghan ayallargha yürüsh-turushta ixlas-
muqeddeslikke layiq bolushni, chéqimchiliq
qilmasliqni, haraq-sharabqa bérilmeydighan
bolushni, güzel ishlarni ögetküchiler bolushni
tapilighin. **4** Buning bilen ular yash ayallargha
erlirige köyünüsh, balilirigha köyünüsh, salmaq
bolush, pak bolush, öy ishlirini puxta qilish,
méhriban bolush we öz erlirige boysunushni
ögiteleydu. Shundaq bolghanda Xudaning
sözi qarilanmaydu. **6** Shuningdek yash
erlernimu salmaq bolushqa jékiligin. **7**
Özüngmu hemme ishta güzel emelliring bilen
ulargha ülge bolghin; telim berginingde pak-
diyanetlik, éghir-bésiq bolup, **8** héchkim qusur
tapalmaydighan, saghlam sözlerni yetküzgin;
buning bilen, qarshi chiqquchilar biz toghruluq
yaman gep qilidighan yerni tapalmay xijil
bolidu. **9** Qullargha öz xojayinlirini hemme
ishta qanaetlendürüp ulargha boysunushni
ögetkin. Ular gep yandurmay, **10** oghriliq qilmay,
özlirining her jehette ishenchlik ikenlikini
körsetsun. Ular buning bilen Qutquzghuchimiz
Xudaning telimatigha her jehettin zinnet

bolidu. 11 Chünki Xudaning nijatni barliq
insanlargha élip kélidighan méhir-shepqiti
ayan boldi; 12 u bizge ixlassizliq we bu
dunyaning arzu-heweslirini ret qilip, hazirqi
zamanda salmaq, heqqaniy, ixlasmen hayatni
ötküzüshimiz bilen, (aiōn g165) 13 ulugh Xuda,
nijatkarimiz Eysa Mesihning shan-sherep
bilen kélidighanliqigha bolghan mubarek
ümidimizning emelge éshishini intizarliq bilen
kütüshni ögitidu. 14 U bedel tölep bizni hemme
itaetsizliklerdin azad qilish hemde bizni özi
üchün pak qilip, Özige mensup bolghan, yaxshi
emellerge qizghin intilidighan xelq qilishqa
biz üchün qurban boldi. 15 Barliq hoququngni
ishlitip bu ishlarni jakarlap éytqin, nesihet
bérip jékiligin we agahlandurghin. Héchkim
séni kemsitmisun.

3 [Jamaettikilerge] shuni eslitip turghinki,
ular hökümranlargha we hoquqdarlargha
boysunup, shularning sözini anglisun,
herqandaq yaxshi emellerni qilishqa teyyar
tursun, 2 héchkimning yaman gépini
qilmisun, jédelxor bolmisun, mulayim bolsun,
hemme ademge her jehette möminlik
körsetsun. 3 Chünki biz özimizmu eslide
nadan bolup, itaetsiz, azdurulghan, herxil
shehwet-heweslerning hem lezzetlerning
quli bolghan, rezillik we hesetxorluq ichide
yashighan, nepretlik bolghan hem bir-
birimizdin nepretlinidighanlardin iduq. 4
Biraq Qutquzghuchimiz Xudaning insanlargha
bolghan méhribanliqi we méhir-muhebbiti
ayan bolushi bilen, 5 (özimizning qandaqtur
heqqaniy emellirimiz bilen emes, belki Uning
rehim-shepqiti bilen) yéngidin tughulushta
yuyushliri we Muqeddes Rohta yéngilishi
arqiliq U bizni qutquzdi; 6 bu Rohni Xuda
Nijatkarimiz Eysa Mesih arqiliq wujudimizgha
mol quydi. 7 Bu arqiliq, Xudaning méhir-
shepqiti bilen heqqaniy qilinip, menggülük
hayatqa érishish ümidini tutqan mirasxorlar
bolduq. (aiōnios g166) 8 Bu sözler ishenchliktur
we bu heqiqetlerni alahide tekitlishingni telep
qilimen. Shundaq qilghiningda, Xudagha étiqad
qilghanlar özlirini yaxshi emellerni qilishqa
bérilishke köngül bölidu. Bu ishlar insanlar
üchün güzel we paydiliq. 9 Biraq exmiqane
munaziriler, nesebnamilerdiki [quruq gepler],
jédel-majralar, Tewrat qanunigha munasiwetlik
talash-tartishlardin özüngni néri tutqin; chünki
bular paydisiz we bimeniliktur. 10 Arigha
bölgünchilik qilghuchi ademni bolsa bir-ikki
qétim agahlandurghandin kéyin uning bilen
bolghan bardi-keldini üziwet; 11 chünki bundaq
ademni heqiqettin chetnidi, gunah sadir
qiliwatidu, shundaqla özini özi jazagha mehkum
qilghan dep bilisen. 12 Artémasni yaki Tikikusni
sanga mangdurghanda, mumkin qeder tézrek
Nikopolis shehirige méning yénimgha kelgin,
chünki u yerde qishlimaqchi boluwatimen.
13 Adwokat Zénas bilen Apollosning sepirige
köngül bölüp himmitingning bariche uzatqin;
kem-kütiliri bolsa, ularning hajitidin chiqqin.
14 Bizning qowmimiz méwisiz qalmasliqi üchün
hajetmenlerge yardem qilip, özlirini güzel
emellerni qilishqa béghishlashni ögensun. 15
Yénimdikilerning hemmisidin sanga salam.
Étiqadta bizni söyidighalargha salam éyt.
Méhir-shepqet hemminglargha yar bolghay!

Filémongha

1 Mesih Eysaning mehbusi menki Pawlus we
qérindishimiz Timotiydin söyümlükimiz we
xizmetdishimiz Filémon'gha 2 we singlimiz
Afiyagha, sepdishimiz Arkippusqa we öyüngde
yighilidighan jamaetke salam! 3 Xuda'Atimiz we
Rebbimiz Eysa Mesihdin silerge méhir-shepqet
we xatirjemlik bolghay! 4 Rebbimiz Eysagha
we barliq muqeddes bendilerge bolghan
méhir-muhebbiting we ishench-étiqadingni
anglap, men dualirimda hemishe séni yad étip
turuwatimen, sen üchün teshekkür éytimen; 6
Bizge nésip bolghan, Mesihni ulughlaydighan
barliq yaxshi iltipatni toluq tonup yétishing
bilen, séning étiqadning emelliride merdlerche
ortaqlishishing kücheytilsun dep dua qilimen.
7 Chünki séning méhir-muhebbiting manga
zor xushalliq we righbet élip keldi; chünki
i qérindishim, muqeddes bendilerning ich-
baghirliri séning arqiliq köp söyündürüldi.
8 Shunga, gerche séni layiq ishni qilishqa
buyrushqa Mesihde jür'etlik bolalisammu,
9 lékin yenila muhebbetning türtkisi bilen
menki qéri Pawlus hemde hazirmu Eysa
Mesihning mehbusi bolush süpitide sanga
iltimas qilip ötünüshni layiq kördum —
10 kishenlerde turup tughqan balam, yeni
Onésimus toghruluq iltimasim bar. 11 U
burun sanga paydisiz bolghan bolsimu, emma
hazir sangimu, mangimu paydiliqtur. 12 Men
hazir uni — janjigirimni séning yéninggha
qayturup ewetimen. 13 Xush xewerni dep
kishenlerde turghinimda uni séning ornungda
méning xizmitimde bolushqa yénimda qaldurup
qalghum bar idi; 14 biraq séning raziliqingni
almay héchnémini qilghum yoq; shundaq
qilghanda séning manga qilghan yaxshiliqing
mejburiy emes, belki razimenlik bilen bolidu.
15 Chünki séning Onésimustin waqitliq mehrum
bolghiningning sewebi, belkim del séning
uninggha ebedil'ebedgiche nésiwe bolushung
üchün idi. (aiōnios g166) 16 Méning shundaq
déginim, uninggha qul qatarida emes, belki
quldin köp üstün — manga neqeder söyümlük,
shundaqla sanga téximu shundaq bolidighan
(insaniy munasiwetler bilen hem Rebde bolghan
munasiwet bilen), söyümlük qérindash qatarida
ige bolisen; 17 shuning üchün, eger sen méni
hemdash qatarida körseng, uni méni qobul
qilghandek qobul qilghin. 18 Eger burun
u sanga birer yolsizliq qilghan bolsa yaki
sanga qerzdar bolghan bolsa, buni méning
hésabimgha yazghin. 19 Mana menki Pawlus bu
sözlerni öz qolum bilen yéziwatimen: qerzi bolsa
özüm qayturimen; lékin men sanga özüngning
jéning bilen manga qerzdar bolghiningni tilgha
almaymen. 20 Shunga, ey qérindishim, men
Rebde sendin menpeetke érishmekchimen;
ich-baghirlirimni Mesihde söyündürgin. 21
Ishenchim sözümni anglaydighanliqinggha
kamil bolup we sorighanlirimdin artuq
orunlaydighanliqingni bilip, sanga mushundaq
yazdim. 22 Bulardin bashqa, manga turalghu jay
teyyarlap qoyghin. Chünki dualiringlar arqiliq
méning silerge qayturup bérilishimni ümid
qilimen. 23 Eysa Mesihke xizmet qilghanliqi
üchün zindandishim bolghan Epafras, 24
xizmetdashlirim Markus, Aristarxus, Démas
we Luqalardin sanga salam. 25 Rebbimiz Eysa
Mesihning méhir-shepqiti rohinglargha yar
bolghay!

Ibraniylargha

1 Xuda burunqi zamanlarda ata-bowilargha
peyghemberler arqiliq türküm-türküm
boyiche we nurghun yollar bilen söz qilghan
bolup, 2 mushu axirqi künlerde bolsa
bizge Oghli arqiliq sözlidi. U Oghlini pütkül
mewjudatning mirasxori qilip béketken, Uning
arqiliq kainatlarni yaratqan. (aiōn g165) 3
U Xudaning shan-sheripidin parlighan nur,
Uning eyniyitining ipadisidur, U qudretlik söz-
kalami bilen pütkül kainattiki mewjudatni öz
ornida turghuzuwatqan bolup, U gunahlarni
tazilash xizmitini ada qilghandin kéyin, ershtiki
shanu-shewket igisining ong yénida olturdi.
4 Shuningdek, U perishtilerdin köp üstün
nam-mertiwige miras bolup, ulardin shunche
yüksek turdi. 5 Chünki Xuda [muqeddes
yazmilarda] perishtilerning qaysisigha: «Sen
Méning Oghlumdursen, bügün Men Séni
tughdurdum», we yene: «Men Uninggha Ata
bolimen, Umu Manga Oghul bolidu» dégenidi?
6 Uning üstige, U Özining tunjisini yer yüzige
ewetkende, «Barliq perishtiler Uninggha sejde
qilsun» dégen. 7 U perishtiler toghruluq: —
«U perishtilirini shamallar, Xizmetkarlirini ot
yalquni qilidu», dégenidi; 8 lékin Oghli heqqide
bolsa Uninggha mundaq dégen: — «Séning
texting, i Xuda, ebedil'ebedliktur; Séning
padishahliqingdiki shahane hasang adaletning
hasisidur. (aiōn g165) 9 Sen heqqaniyetni söyüp,
rezillikke nepretlinip kelgensen; Shunga Xuda,
yeni Séning Xudaying Séni hemrahliringdin
üstün qilip shadliq méyi bilen mesih qildi».
10 Xuda Oghligha yene mundaq dégen: —
«Sen, i Reb, hemmidin burun zéminning
ulini salding, Asmanlarni bolsa qolliring
yasighandur; 11 Ular yoq bolup kétidu,
Lékin Sen menggü turisen; Ularning hemmisi
kiyimdek konirap kétidu; 12 Sen ularni ton
kebi yögep qoyisen, Shunda ular kiyim-kéchek
yenggüshlen'gendek yenggüshlinidu. Biraq Sen
menggü özgermigüchidursen, Yilliringning
tamami yoqtur». 13 Yene, U qaysibir perishtige:
— «Men Séning düshmenliringni textipering
qilmighuche, Méning ong yénimda olturisen»
— dégenidi? 14 Shundaq iken, perishtilerning
hemmisi peqet nijatqa mirasliq qilidighanlar
üchün xizmet qilishqa [Xuda teripidin]
ewetilgen xizmetchi rohlar emesmu?

2 Bu sewebtin, alliqandaq yol bilen [heqiqiy
yoldin] téyilip ketmeslikimiz üchün,
anglighan heqiqetlerge téximu étibar qilishimiz
lazim. 2 Chünki perishtiler arqiliq yetküzülgen
söz-kalamning turaqliq ikenliki ispatlan'ghan
hemde uninggha herbir boysunmasliq we
itaetsizlik qilish tégishlik jazagha tartilidighan
yerde, 3 shunche ulugh qutquzush-nijatqa
étibar bermisek, biz qandaqmu [jazadin]
qéchip qutulalaymiz?! Chünki bu nijatning
xewiri deslepte Reb arqiliq uqturulghan, hem
uning heqliqini biwasite anglighanlarmu bizge
testiqlighan; 4 uning üstige Xuda bésharetlik
alametler, karametler we herxil qudretlik
möjiziler arqiliq, shundaqla Öz iradisi boyiche
Muqeddes Rohning ata qilghan iltipatliri
bilen teng buninggha guwahliq bergen. 5 Biz
dewatqan kelgüsi dunyani Xuda perishtilerning
bashqurushigha ötküzüp bergini yoq; 6
belki bu heqte [muqeddes yazmilarning] bir
yéride bireylen mundaq guwahliq bergendur:
— «[I Xuda], insan dégen némidi, Sen uni
séghinidikensen? Adem balisi némidi, Sen
uning yénigha kélip yoqlaydikensen? 7 Chünki
Sen uning ornini perishtilerningkidin azghine
töwen békitkensen, Sen uninggha shan-sherep
we shöhretlerni taj qilip kiydürdüngsen;
Uni qolung yasighanlarni idare qilishqa
tikliding; 8 Sen barliq mewjudatlarni
uning puti astida boysundurghansen». Emdi
«barliq mewjudatlarni uning puti astida
boysundurghansen» dégini, héchqandaq nerse
uninggha boysunmasliqqa qaldurulmighan,
dégenliktur. Biraq, hazirche mewjudatlarning
hemmisiningla uninggha boysun'ghanliqini téxi
körmeywatimiz. 9 Lékin biz üchün perishtilerdin
«azghine waqit töwen qilin'ghan», ölüm
azablirini tartqanliqi üchün hazir shan-sherep
we hörmet taji kiydürülgen Eysani körgüchi
bolduq; chünki U Xudaning méhir-shepqiti
bilen hemmeylen üchün ölümning temini tétidi.
10 Chünki pütkül mewjudatlar Özi üchünmu

hem Özi arqiliqmu mewjut bolup turuwatqan
Xudagha nisbeten, nurghun oghullarni shan-
sherepke bashlighanda, ularning nijatining
yol bashlighuchisini azab-oqubetler arqiliq
kamaletke yetküzüshke layiq keldi. 11 Chünki
pak-muqeddes Qilghuchi bilen pak-muqeddes
qilin'ghanlarning hemmisi derweqe oxshash
Birsidin kelgendur; shuning bilen U ularni
«qérindash» déyishtin nomus qilmaydu. 12
Xuddi U [Xudagha (muqeddes yazmilarda
yézilghandek)]: «Namingni qérindashlirimgha
jakarlaymen, Jamaet ichide Séni naxshilarda
küyleymen» dégen. 13 U yene: «Men sanga
tayinimen» we «Qaranglar, mana Men bu
yerde Xuda Manga ata qilghan perzentler
bilen bille» dégen. 14 Perzentler bolsa et
bilen qandin tenlik bolghachqa, Oghulmu
[shu perzentlerningkige] oxshashla et we
qandin tenlik boldi. Bundaq qilishtiki meqset,
U ölüm arqiliq ölüm hoquqini tutqan Iblisning
küchini bikar qilip, 15 ömür boyi ölüm
qorqunchidin qulluqqa tutulghanlarning
hemmisini azadliqqa chiqirish üchün idi. 16
Chünki U derweqe perishtilerge emes, belki
Ibrahimning ewladlirigha tutishidu; 17 Shuning
üchün, U Xudagha ait ishlarda rehimdil we
sadiq bash kahin bolushi üchün, xelqning
gunahlirining kechürüm qurbanliqini bérelishi
üchün, U her jehettin qérindashlirigha oxshash
qilinishi kérek idi. 18 Chünki Özi sinaqlarni
Öz béshidin kechürüp, azab-oqubet chekken
bolghachqa, U sinaqlargha duch kelgenlergimu
yardem béreleydu.

3 Shundaq iken, ey muqeddes qérindashlar,
ershtin bolghan chaqiriqqa ortaq nésip
bolghanlar, özimiz étirap qilghan Rosul we Bash
Qahin, yeni Eysagha köngül qoyup qaranglar.
2 Xuddi Musa [peyghember] Xudaning pütün
ailiside xizmet qilghanda Xudagha sadiq
bolghandek, umu özini teyinlep xizmetke
Qoyghuchigha sadiq boldi. 3 Lékin öyni
berpa qilghuchi özi berpa qilghan öydinmu
artuq shöhretke sazawer bolghinidek, Umu
Musadin artuq shan-sherepke layiqtur. 4 Chünki
hemme öyning berpa qilghuchisi bardur; lékin
pütün mewjudatning berpa qilghuchisi bolsa
Xudadur. 5 Musa bolsa xizmetkar salahiyiti bilen
Xudaning pütün ailiside sadiqliq bilen kéyinki
ashkarilinidighan ishlargha guwahliq bérish
xizmitini qilghan. 6 Lékin Mesih bolsa Xudaning
ailisige Oghul salahiyiti bilen höküm süridu; we
eger biz jasaritimiz we ümidimizdin bolghan
iptixarliqni axirghiche ching tutsaq, derweqe
Xudaning ashu ailisige tewe bolghan bolimiz.
7 Shunga, [muqeddes yazmilarda] Muqeddes
Rohning déginidek, Bügün, eger siler [Xudaning]
awazini anglisanglar, 8 Eyni chaghlarda Uni
ghezeplendürüp, chöl-bayawanda Uni sinighan
künidikidek, Yürikinglarni qattiq qilmanglar! 9
Mana shu yerde ata-bowiliringlar Méni sinidi,
ispatlidi hem Méning qilghanlirimni qiriq yil
körüp kelgenidi. 10 Men shu dewrdin bizar
bolup: — «Bular könglide daim adashqanlar,
Méning yollirimni héch bilip yetmigen. 11
Shunga Men ghezeplinip qesem ichip: — «Ular
Méning aramliqimgha qet'iy kirmeydu» dédim».
12 Emdi qérindashlar, héchqaysinglarda yaman
niyetlik we étiqadsiz qelb bolmisun, shundaqla
uning menggü hayat Xudadin yüz örümeslikige
köngül bölünglar; 13 peqet «bügün»la bolidiken,
héchqaysinglar gunahning azdurushliri bilen
könglünglarning qattiqlashmasliqi üchün
her küni bir-biringlarni jékilenglar. 14
Desleptiki xatirjemlikimizni axirghiche ching
tutsaqla, derweqe Mesih bilen shérik bolghan
bolimiz. 15 Yuqirida éytilghinidek: — «Bügün,
eger siler [Xudaning] awazini anglisanglar,
Eyni chaghlarda [Uni] ghezeplendürgen
künidikidek, Yürikinglarni qattiq qilmanglar!»
16 (Emdi Uning awazini anglap turup,
Uni ghezeplendürgenler kimler idi? Musa
peyghemberning yétekchilikide Misirdin
[qutulup] chiqqan ashu [Israillarning] hemmisi
emesmu? 17 U qiriq yil kimlerge ghezeplendi?
Yenila shu gunah ötküzüp, yiqilip jesetliri
chölde qalghanlargha emesmu? 18 Shundaqla U
kimlerge Öz aramliqimgha qet'iy kirmeysiler
dep qesem qildi? Özige itaet qilmighanlarni
emesmu? 19 Shunga bulardin körüwalalaymizki,
ularning [aramliqqa] kirmesliki étiqadsizliqi
tüpeylidin idi).

4 Emdi Uning aramliqigha kirip behrimen
bolush toghrisidiki wedisi [bizge]
qaldurulghandin kéyin, aranglardiki
birersiningmu uning nésiwisidin chüshüp
qélishidin qorqunchta éhtiyat qilayli.
2 Chünki xush xewer xuddi [chöldiki
Israillargha] anglitilghandek bizlergimu
anglitildi. Lékin ularning anglighanliri étiqad
bilen yughurulmighanliqtin, söz-kalamning
ulargha héchqandaq paydisi bolmighanidi.
3 Chünki bu aramliqqa kirgenler bolsa —
étiqad qilghan bizlermiz. Xuddi Xudaning
éytqinidek: «Shunga men ghezeplinip qesem
ichip: — «Ular Méning aramliqimgha qet'iy
kirmeydu — dégen». Xudaning emelliri
bolsa dunya apiride bolghandila hemmisi
tamamlan'ghanidi; **4** chünki yaritilishning
yettinchi küni heqqide muqeddes yazmilarning
bir yéride mundaq déyilgen: «Yettinchi küni
kelgende, Xuda hemme emelliridin aram
aldi». **5** Yene kélip yuqirida éytilghandek
Xuda: «Ular Méning aramliqimgha qet'iy
kirmeydu» dégenidi. **6** Buningdin körünerlikki,
Xudaning aramliqigha kireleydighanlar bar,
emma uning toghrisidiki xush xewerni awwal
anglighanlar itaetsizlik qilghanliqi üchün,
uninggha kirelmidi. **7** Shuning üchün, Xuda
ene shu [aramliq toghrisida] uzaq waqittin
kéyinki melum bir künni «bügün» dep békitip,
Dawut [peyghember] arqiliq yene shundaq
éytqan: — «Bügün uning awazini anglisanglar,
Yürikinglarni qattiq qilmanglar!» **8** Eger Yeshua
[peyghember] [Israillarni] aramliqqa kirgüzgen
bolsa idi, Xuda kéyin yene bir [aramliq]
küni toghruluq démigen bolatti. **9** Qisqisi,
shabat künidiki bir aramliq Xudaning xelqini
kütmekte. **10** Chünki Xudaning aramliqigha
kirgüchiler xuddi Xuda «Öz emel-ishliridin
aram alghan»dek, özlirining ishliridin aram
alidu. **11** Shunga héchqaysimizning ene shu
[Israillardek] itaetsizlik qilghan halitide yiqilip
chüshmesliki üchün, herbirimiz bu aramliqqa
kirishke intileyli. **12** Chünki Xudaning söz-
kalami janliqtur we küchke igidur, hetta jan
bilen rohni, yilik bilen boghumlarni bir-biridin
ayriwételigüdek derijide, herqandaq qosh bisliq
qilichtin ittiktur, qelbdiki oy-pikir we arzu-
niyetlerning üstidin höküm chiqarghuchidur.
13 Uning aldida héchqandaq mewjudat ghayip
emestur; belki bizdin hésab Alghuchining közliri
aldida hemme ish ochuq-ashkaridur. **14** Shundaq
bolghaniken, shundaqla ersh-asmanlardin ötüp
chiqqan ulugh Bash Qahinimiz, yeni Xudaning
Oghli Eysa bolghaniken, biz étirap qilghan
étiqadimizda ching turayli. **15** Chünki bizge
teyinlen'gen bash kahinimiz ajizliqlirimizgha
hésdashliq qilmighuchi emes, belki bizge
oxshash herxil azdurush-sinaqlargha duch
kelgen, lékin gunah sadir qilip baqmighuchidur.
16 Shunga yürikimiz toq halda rehim-shepqetke
érishish we yardemge éhtiyajliq waqtimizda
shapaet tépish üchün méhir-shepqet [ayan
qilin'ghuchi] textke yéqinlishayli.

5 Her qétimliq bash kahin insanlar arisidin
tallinip, xelqqe wakaliten Xudagha xizmet
qilishqa, yeni xelqning atighan hediyelirini
we gunahlar üchün qilghan qurbanliqlirini
Xudagha sunushqa teyinlinidu. **2** Uning
hertereplep ajizliqliri bolghachqa, bilimsizler
we yoldin chetnigenlerge mulayimliq bilen
muamile qilalaydu. **3** Shu ajizliqi üchün
u xelqning gunahliri hésabigha qurbanliq
sun'ghandek, öz gunahliri üchünmu qurbanliq
sunushqa toghra kélidu. **4** Héchbir kishi
bu shereplik mertiwini özlükidin almaydu,
peqet Harun'gha oxshash, Xuda teripidin
chaqirilghandila uni alidu. **5** Xuddi shuningdek
Mesihmu bash kahin mertiwisige Özini
ulughlap özlükidin érishken emes, belki Uni
[ulughlighuchi Xuda] Özi idi; U Uninggha:
— «Sen Méning Oghlumdursen, bügün Men
Séni tughdurdum» dégen. **6** U [muqeddes
yazmilarning] yene bir yéride Uninggha:
— «Sen ebedil'ebedgiche Melkizedekning
tipidiki bir kahindursen» dégen. **(aiōn g165)** **7**
[Mesih] yer yüzidiki künlerde, Özini ölümdin
qutquzuwélishqa qadir Bolghuchigha qattiq
nidalar we köz yashliri bilen dua-tilawetler
we yilinishlarni kötürdi. Uning ixlasmenlikidin
dualiri ijabet qilindi. **8** Gerche U [Xudaning]
Oghli bolsimu, azab chékishliri arqiliq itaetmen
bolushni ögendi. **9** U mana mushundaq

mukemmel qilin'ghan bolghachqa, barliq
Özige itaet qilghuchilargha menggülük nijatni
barliqqa keltürgüchi bolup, (aiōnios g166) 10 Xuda
teripidin «Melkizedekning kahinliq tüzümi
tertipide bash kahin» dep jakarlandi. 11 Bu
ish toghruluq éytidighan nurghun sözlirimiz
bar, lékin qulaqliringlar pang bolup ketkechke,
bularni silerge éniq chüshendürüsh tes. 12
Chünki siler alliburun telim bergüchi bolushqa
tégishlik bolghan chaghdimu, emeliyette
siler yenila Xudaning söz-kalamining asasiy
heqiqetlirining néme ikenlikini bashqilarning
yéngiwashtin ögitishige mohtajsiler; silerge
yirik yémeklik emes, belki yenila süt kérektur. 13
Chünki peqet süt bilenla ozuqlinidighanlarning
bowaqtin perqi yoqtur, ular heqqaniyet
kalamigha pishshiq bolmighan ghoridur, xalas.
14 Biraq yémeklik bolsa yétilgenler, yeni öz
ang-zéhinlirini yaxshi-yamanni perq étishke
yétildurgenler üchündur.

6 2 Shuning üchün, Mesih toghrisidiki deslepki
asasiy telimde toxtap qalmay, — yeni qaytidin
«ölük ishlar»din towa qilish we Xudagha étiqad
baghlash, chömüldürülüshler, «qol tegküzüsh»,
ölgenlerning tirildürülüshi we menggülük
höküm-soraq toghrisidiki telimlerdin ul salayli
dep olturmay, mukemmellikke qarap mangayli.
(aiōnios g166) 3 Xuda xalighaniken, biz shundaq
qilimiz. 5 Chünki eslide yorutulup, ershtiki
iltipattin tétighan, Muqeddes Rohtin nésip
bolghan, Xudaning söz-kalamining yaxshiliqini
hem kelgüsi zamanda ayan qilinidighan
qudretlerni hés qilip baqqanlar eger yoldin
chetnigen bolsa, ularni qaytidin towa qildurush
hergiz mumkin emes. Chünki ular öz-özige
qilip Xudaning Oghlini qaytidin kréstlep reswa
qilmaqta. (aiōn g165) 7 Chünki köp qétimlap
öz üstige yaghqan yamghur süyini ichken,
özide térighuchilargha menpeetlik ziraetlerni
östürüp bergen yer bolsa Xudadin beriket
almaqta. 8 Biraq tiken we qamghaq östürgen
bolsa, u erzimes bolup, lenetke yéqin bolup,
aqiwiti köydürülüshtin ibaret bolidu. 9 Lékin
ey söyümlüklirim, gerche yuqiriqi ishlarni
tilgha alghan bolsaqmu, silerde buningdinmu
ewzel ishlar, shundaqla nijatliqning élip
baridighan ishliri bar dep qayil bolduq. 10
Chünki Xuda qilghan emelliringlarni we Uning
muqeddes bendilirige qilghan we hazirmu
qiliwatqan xizmitinglar arqiliq Uning nami
üchün körsetken méhir-muhebbitinglarni
untup qalidighan adaletsizlerdin emes. 11 Emma
silerning ümidinglarning toluq jezm-xatirjemlik
bilen bolushi üchün, herbiringlarning
axirghiche shundaq gheyret qilishinglargha
intizarmiz; 12 shundaqla sörelmilerdin
bolmay, belki étiqad we sewrchanliq arqiliq
Xudaning wedilirige warisliq qilghanlarni ülge
qilidighanlardin bolghaysiler. 13 Chünki Xuda
Ibrahimgha wede qilghanda, Özidin üstün
turidighan héchkim bolmighachqa, Özi bilen
qesem qilip: 14 «Sanga choqum bext ata qilimen,
séni choqum köpeytip bérimen» — dédi. 15
Shuning bilen, [Ibrahim] uzun waqit sewr-
taqet bilen kütüp, Xudaning wedisige érishti.
16 Chünki insanlar özliridin üstün turidighan
birini tilgha élip qesem qilidu; ularning arisida
qesem ispat-testiq hésablinip, her xil talash-
tartishlargha xatime béridu. 17 Shuningdek
Xuda, Öz wedisige warisliq qilghanlargha Öz
nishan-meqsitining özgermeydighanliqini
téximu ochuqraq bildürüsh üchün, qesem qilip
wede berdi. 18 Shuning bilen qet'iy özgermes
ikki ish arqiliq, köz aldimizda qoyulghan ümidni
ching tutush üchün [halakettin] özimizni
qachurup uni bashpanah qilghan bizler küchlük
righbet-ilhamgha érisheleymiz (bu ikki ishta
Xudaning yalghan éytishi qet'iy mumkin
emes, elwette). 19 Bu ümid jénimizgha ching
baghlan'ghan kéme lenggiridek shübhisiz hem
mustehkem bolup, [ershtiki] ibadetxanining
[ichki] perdisidin ötüp bizni shu yerge
tutashturidu. 20 U yerge biz üchün yol échip
mangghuchi Eysa bizdin awwal kirgen bolup,
Melkizedekning kahinliq tüzümi tertipide
menggülük teyinlen'gen Bash Kahin boldi. (aiōn
g165)

7 Chünki bu Melkizedek Salém shehirining
padishahi, shundaqla Eng Aliy Bolghuchi
Xudaning kahini bolup, Ibrahim padishahlarni
yéngip jengdin qaytqanda, uning aldigha
chiqqan we uninggha bext tiligenidi. 2 Ibrahim

bolsa érishken barliq [oljisining] ondin bir
ülüshini uninggha atighanidi. [Melkizedek
dégen isimning] birinchi menisi «heqqaniyet
padishahi» dégenliktur; uning yene bir nami
«Salémning padishahi» bolup, buning menisi
«amanliq padishahi» dégenliktur; 3 uning atisi
yoq, anisi yoq, nesebnamisi yoq, künlirining
bashlinishi we hayatining axirlishishi yoqtur,
belki u Xudaning Oghligha oxshash qilinip,
menggülük kahin bolup turidu. 4 Emdi
qaranglar, bu Melkizedek némidégen ulugh
adem-he! Hetta ata-bowilirimizning chongi
Ibrahimmu oljisining ondin birini uninggha
atighan. 5 Derweqe Lawiyning ewladliridin
kahinliqni zimmisige alghanlar Tewrat qanuni
boyiche xelqtin, yeni öz qérindashliridin
Ibrahimning pushtidin bolghinigha qarimay
tapqinining ondin bir ülüshini yighishi emr
qilin'ghan. 6 Lékin bularning qebile-uruqidin
bolmighan Melkizedek bolsa Ibrahimdin
«ondin bir ülüshi»ni qobul qilghan andin
Xudaning wedilirige ige bolghuchi Ibrahimgha
bext tiligen. 7 Shübhisizki, bext tiligüchi
bextke érishküchidin üstündur. 8 Bu yerdiki
«ondin bir ülüsh»ni qobul qilghuchilar
ölidighan ademlerdindur; u yerdiki «ondin bir
ülüsh»ni qobul qilghuchi toghrisida [muqeddes
yazmilarda] «U hayat yashighuchi» dep
guwahliq bérilgendur. 9 Hetta mundaq déyishke
boliduki, ondin bir ülüshni alidighan Lawiymu
[ejdadi] Ibrahim arqiliq [Melkizedekke] ondin
bir ülüshni bergen. 10 Chünki Melkizedek
Ibrahimni qarshi alghanda, Lawiyni [kelgüsidiki
pushti bolush süpitide] yenila Ibrahimning
ténide idi, dep hésablashqa bolidu. 11
Emdi Lawiy qebilisining kahinliq tüzümi
arqiliq mukemmel heqqaniyliq kéleleydighan
bolsa (chünki shu tüzümge asaslinip Tewrat
qanuni Israil xelqige chüshürülgenidi), kéyinki
waqitlarda Harunning kahinliq tüzümi boyiche
emes, belki Melkizedekning kahinliq tüzümi
boyiche bashqa bir kahinning chiqishining
néme hajiti bolatti? 12 Emdi kahinliq tüzümi
özgertilgen bolsa, uninggha [munasiwetlik]
qanun-tüzümmu özgertilishke toghra kélidu.
13 Chünki bu éytiliwatqan sözler qaritilghan
zat bolsa bashqa bir qebilidin bolup, bu
qebilidin héchkim qurban'gahta xizmette bolup
baqmighan. 14 Chünki Rebbimizning Yehuda
qebilisidin chiqqanliqi éniq; Musa bu qebile
toghrisida kahinliqqa munasiwetlik héchbir
nerse démigenidi. 15 Emdi Melkizedektek
bashqa bir kahin chiqqan bolup, bu özgirish
munulardin téximu roshen bolidu; 16 uning
[kahinliqqa] teyinlinishi et igilirige baghliq emr
bilen emes, belki pütmes-tügimes hayatning
qudritidin bolghandur. 17 Chünki bu heqte
[muqeddes yazmilarda]: «Sen ebedil'ebedgiche
Melkizedekning tipidiki bir kahindursen»
dep guwahliq bérilgen. (aiōn g165) 18 Chünki
aldinqi emr-tüzüm ajizliqi we ünümsizliki
tüpeylidin küchidin qaldurulghan 19 (—
chünki Tewrat qanuni héch ishni kamaletke
yetküzelmidi). Uning ornigha bizni Xudagha
yéqinlashturidighan, uningdin ewzel ümid
élip kélindi. 21 Uning üstige, bu ish
[Xudaning] qesimi bilen kapaletke ige bolmay
qalmidi (ilgiri ötken kahinlar [Xudaning]
qesimisiz kahin bolghanidi; lékin, Eysa bolsa
Özige: — «Perwerdigar shundaq qesem ichti,
hem hergiz buningdin yanmaydu: — «Sen
ebedil'ebedgiche kahindursen»» Dégüchining
qesimi bilen kahin boldi). (aiōn g165) 22 Emdi
Eysa shundaq ulugh ish bilen ewzel bir
ehdining képili qilindi. 23 Yene kélip, ilgiri
ötken kahinlar köp bolushi kérek idi; chünki
ularning [herbiri] ölüm tüpeylidin wezipisini
dawamlashturalmay qalghan. 24 Lékin [Eysa]
menggüge turghachqa, Uning kahinliqi hergiz
özgertilmestur. (aiōn g165) 25 Shu sewebtin, U
Özi arqiliq Xudaning aldigha kelgenlerni üzül-
késil qutquzushqa qadir; chünki U ular üchün
Xudagha murajiet qilishqa menggü hayattur.
26 Mushundaq bir bash kahin del bizning
hajitimizdin chiqidighan — muqeddes, eyibsiz,
ghubarsiz, gunahkarlardin néri qilin'ghan,
ershlerdin yuqiri élip kötürülgen kahindur.
27 U ashu bash kahinlardek her küni aldi
bilen öz gunahliri üchün, andin xelqning
gunahliri üchün qurbanliq sunushqa mohtaj
emes. Chünki U Özini qurbanliq süpitide
sun'ghanda, hemmeylen üchün buni bir yolila

ada qildi. 28 Chünki Tewrat qanuni ajiz
bende bolghan insanlarni bash kahin qilip
teyinleydu, lékin Tewrat qanunidin kéyin kelgen
Xudaning qesem-kalami menggüge kamaletke
yetküzülgen Oghulni bash kahin qilip teyinlidi.
(aiōn g165)

8 Éytqanlirimizning bash nuqtisi shuki:
Ershtiki ulugh Bolghuchining textining ong
teripide olturghan shundaq bir Bash Kahinimiz
bar. 2 U muqeddes jaylarda, shundaqla insan
emes, belki Perwerdigar tikken heqiqiy ibadet
chédirining hemmiside kahinliq xizmitini
qilghuchidur. 3 Herbir bash kahin hediye hem
qurbanliqlar sunush üchün teyinlinidu. Shuning
üchün, [bizning bu bash kahinimizningmu] birer
sunidighini bolush kérek idi. 4 Derweqe eger
U yer yüzide bolsidi, hergiz kahin bolmaytti;
chünki bu yerde Tewrat qanun-tüzümi boyiche
hediye sunidighan kahinlar alliburunla bardur 5
(bu [kahinlar] xizmet qilidighan [ibadet chédiri]
peqetla ershtiki ishlarning köchürülmisi we
kölenggisidur. Musa del bu ibadet chédirini
qurushqa bashlighanda, Xudaning wehiysi
uninggha kélip: «Éhtiyat qilghinki, bularning
hemmisini sanga taghda körsitilgen örnek
boyiche yasighin» dep agahlandurghan). 6
Lékin hazir U ([kona ehdige ait] wedilerdin
ewzel wediler üstige békitilgech) téximu
yaxshi bir ehdining wasitichisi bolghachqa,
Uninggha bérilgen kahinliq xizmiti bashqa
kahinlarningkidin shunche ewzel turidu. 7
Eger shu deslepki ehde kem-kütisiz bolsa idi,
kéyinkisi üchün orun izdeshning héchqandaq
hajiti bolmighan bolatti. 8 Lékin, Xuda kona
ehdini yétersiz dep qarap, [Israillargha] mundaq
dégen: — «Mana, shu künler kéliduki, —
deydu Perwerdigar, — Men Israil jemeti we
Yehuda jemeti üchün yéngi bir ehdini emelge
ashurimen. 9 Bu ehde ularning ata-bowiliri bilen
tüzgen ehdige oxshimaydu; shu ehdini Men
ata-bowilirini qolidin tutup Misirdin qutquzup
yétekliginimde ular bilen tüzgenidim; chünki
ular Men bilen tüzüshken ehdemde turmidi,
men ulardin nezirimni yötkidim, — deydu
Perwerdigar. 10 Chünki shu künlerdin kéyin,
Méning Israil jemeti bilen tüzidighan ehdem
mana shuki: — «Men Öz tewrat-qanunlirimni
ularning zéhin-eqlige salimen, hemde ularning
qelbigimu pütimen; Men ularning Xudasi
bolimen, ularmu Méning xelqim bolidu. 11
Shundin bashlap héchkim öz yurtdishigha, yaki
öz qérindishigha: — «Perwerdigarni tonughin»
dep ögitishining hajiti qalmaydu; chünki
ularning hemmisi, eng kichikidin chongighiche
Méni bilip bolghan bolidu; 12 chünki men
ularning qebihliklirige rehim qilimen hemde
ularning gunahliri we itaetsizlikirini menggüge
ésimdin chiqiriwétimen». 13 Emdi Xudaning
bu ehdini «yéngi» déyishi burunqisini «kona»
dégenlikidur; emdi waqti ötken, konirighan ish
bolsa uzun ötmey yoqilidu.

9 Birinchi ehdide munasiwetlik ibadet
belgilimiliri we yer yüzige tewe bolghan bir
muqeddes ibadet jayi bar idi. 2 Buninggha bir
ibadet chédiri tikilgenidi; uning muqeddes jay
dep atalghan birinchi bölümide chiraghdan,
shire hem shire üstide retlen'gen nanlar bolatti.
3 Uning ikkinchi, [yeni ichki] perdisining
keynide eng muqeddes jay dep atalghan yene bir
chédir bölümi bar idi. 4 Shu yerge tewe bolghan
altun xushbuygah we pütünley altun bilen
qaplan'ghan ehde sanduqi bar idi. Sanduqning
ichide altundin yasalghan, manna sélin'ghan
komzek, Harunning bix sürgen hasisi we ikki
ehde [tash] taxtisi bar idi. 5 [Sanduq] üstidiki
«kafaret texti»ning üstige shan-shereplik
«kérub»lar ornitilghan bolup, qanatliri bilen
uni yépip turatti. Emdi bular toghruluq tepsiliy
toxtilishning hazir waqti emes. 6 Bu nersiler
mana shundaq orunlashturulghandin kéyinla,
kahinlar chédirning birinchi bölümige [(yeni
«muqeddes jay»gha)] herdaim kirip, ibadet
xizmitini qilidu. 7 Biraq, [«eng muqeddes
jay» dep atalghan] ikkinchi bölümge peqet
bash kahin yilda bir qétimla kiridu. Kahin u
yerge öz gunahliri we xelqning nadanliqtin
ötküzgen gunahliri üchün atalghan [qurbanliq]
qénini almay kirmeydu. 8 Bu ishlar arqiliq
Muqeddes Roh shuni körsitip bermektiki, bu
birinchi ibadet chédiridiki tüzüm inawetlik
bolup tursila, eng muqeddes jaygha baridighan
yol yenila échilmaydu. 9 Mana bular resimdek

hazirqi zamanni roshenleshtüridighan bir xil
obraz, xalas. Buningdin shuni körüwélishqa
boliduki, bu chédirda sunulidighan hediye
we qurbanliqlar ibadet qilghuchini wijdanida
pak-kamil qilalmaydu. 10 Ular peqet yémek-
ichmekler we boyini sugha sélishning türlük
resmiyetlirige baghliq bolup, [qanun-tüzüm]
tüzütülüsh waqti kelgüchilik küchke ige
qilin'ghan, insanlarning etlirigila baghliq
bolghan belgilime-nizamlardur. 11 Lékin Mesih
bolsa kelgüsidiki karamet yaxshi ishlarni
élip barghuchi bash kahin bolup, adem qoli
bilen yasalmighan, bu dunyagha mensup
bolmighan, téximu ulugh we téximu mukemmel
ibadet chédirigha kirdi; 12 öchke yaki
mozaylarning [qurbanliq] qénini emes, belki
Özining [qurbanliq] qéni arqiliq U (Özila
menggülük hörlük-nijatni igiligen bolup) bir
yolila menggüge eng muqeddes jaygha kirdi.
(aiōnios g166) 13 [Kona ehde dewride] öchke
we buqilarning qéni hem inekning külliri
napak bolghanlarning üstige sépilse, ularni
et jehetidin tazilap pak qilghan yerde, 14
undaqta, menggülük Roh arqiliq özini ghubarsiz
qurbanliq süpitide Xudagha atighan Mesihning
qéni wijdaninglarni ölük ishlardin pak qilip,
bizni menggü hayat Xudagha ibadet qilishqa
téximu yéteklimemdu?! (aiōnios g166) 15 Shuning
üchün u yéngi ehdining wasitichisidur. Buning
bilen (insanlarning awwalqi ehde astida sadir
qilghan itaetsizlikliri üchün azadliq bedili
süpitide shundaq bir ölüm bolghaniken) Xuda
teripidin chaqirilghanlar wede qilin'ghan
menggülük mirasqa érisheleydu. (aiōnios
g166) 16 Eger wesiyet qaldurulsa, wesiyet
qaldurghuchining ölüshi testiqlan'ghuche,
wesiyet küchke ige bolmaydu. 17 Chünki
wesiyet peqet ölümdin kéyin küchke ige
bolidu. Wesiyet qaldurghuchi hayatla bolsa,
wesiyitining héchqandaq küchi bolmaydu. 18
Shuninggha oxshash, deslepki ehdimu qan
éqitilghandila, andin küchke ige bolghan. 19
Chünki Musa Tewrat qanuni boyiche herbir
emrini pütün xelqqe uqturghandin kéyin,
mozay we öchkilerning sugha arilashturulghan
qénini qizil yung yipta baghlan'ghan zofa
bilen qanun desturigha we pütün xelqqe sépip,
ularghа: 20 «Mana, bu Xuda silerning emel
qilishinglargha emr qilghan ehdining qénidur»
— dédi. 21 U yene oxshash yolda ibadet
chédirigha we chédirdiki ibadetke munasiwetlik
pütkül saymanlarning üstige qan septi. 22
Derweqe, Tewrat qanuni boyiche hemme nerse
dégüdek qan bilen paklinidu; [qurbanliq] qéni
tökülmigüche, gunahlar kechürüm qilinmaydu.
23 Xosh, ershtikige teqlid qilip yasalghan bu
buyumlar mushundaq [qurbanliqlar] bilen
paklinishi kérek idi. Biraq ershtiki nersilerning
özi bulardin ésil qurbanliqlar bilen paklinishi
kérek. 24 Chünki Mesih ershtiki heqiqiy
ibadet jayigha teqlid qilin'ghan, adem qoli
bilen yasalghan muqeddes jaygha emes, belki
Xudaning huzurida bizge wekillik qilip hazir
bolush üchün ershning özige kirip boldi. 25
[Yer yüzidiki] bash kahinning yilmuyil öz
qénini emes, belki [qurbanliqlarning] qénini
élip, eng muqeddes jaygha qayta-qayta kirip
turghinidek, u qurbanliq süpitide özini qayta-
qayta atash üchün kirgini yoq. 26 Eger shundaq
qilishning zörüriyiti bolghan bolsa, dunya
apiride bolghandin béri Uning qayta-qayta
azab chékishige toghra kéletti. Lékin U mana
zamanlarning axirida gunahni yoq qilish üchün,
bir yolila Özini qurban qilishqa otturigha
chiqti. (aiōn g165) 27 Hemme ademning bir qétim
ölüshi we ölgendin kéyin soraqqa tartilishi
békitilgen'ge oxshash, 28 Mesihmu nurghun
kishilerning gunahlirini Öz üstige élish üchün
birla qétim qurbanliq süpitide sunulghandin
kéyin, Özini telpünüp kütkenlerge gunahni yoq
qilghan halda nijat keltürüshke ikkinchi qétim
ashkare bolidu.

10 Tewrat qanuni kelgüside élip kélinidighan
güzel ishlarning öz eynini emes, belki
ularning kölenggisinila süretlep bergechke, u
telep qilin'ghan, yilmuyil sunulup kéliwatqan
oxshash qurbanliqlar arqiliq [Xudagha]
yéqinlashmaqchi bolghanlarni hergizmu
mukemmel qilalmaydu. 2 Bolmisa, mushu
qurbanliqlarning sunulushi axirlishatti, chünki
ibadet qilghuchilar pak qilinip, wijdani yene öz
gunahliri tüpeylidin azablanmaytti. 3 Halbuki,

mushu qurbanliqlar yilmuyil öz gunahlirini
özlirige eslitip turidu. 4 Chünki buqa we
öchkilerning qéni gunahlarni hergiz élip
tashliyalmaydu. 5 Shuning üchün, U dunyagha
kelgende mundaq dégen: — «Ne qurbanliq, ne
atighan ashliq hediyeliri bolsa Séning telep-
arzuyung emes, Biraq Sen Men üchün bir ten
teyyarlap berding; 6 Ne köydürme qurbanliqlar,
ne gunah qurbanliqidinmu söyünmiding;
7 Shunga jawab berdimki — «Mana Men
keldim! — Qanun desturungda Men toghruluq
pütülgendek — I Xuda, iradengni emelge
ashurush üchün keldim». 8 U yuqirida: «Ne
qurbanliq, ne ashliq hediyeliri, ne köydürme
qurbanliqlar ne gunahni tiligüchi qurbanliqlar
Séning telep-arzuyung emes, Sen ulardinmu
söyünmiding» (bu qurbanliqlar Tewrat
qanunining telipi boyiche sunulushi kérek idi)
déginidin kéyin 9 yene: «Séning iradengni
emelge ashurush üchün keldim» dégen. Démek,
[Xuda] kéyinkisini küchke ige qilish üchün,
aldinqisini emeldin qalduridu. 10 Xudaning
bu iradisi boyiche Eysa Mesihning ténining
bir yolila qurban qilinishi arqiliq biz gunahtin
paklinip, [Xudagha] atalduq. 11 Her kahin
her küni ibadet xizmitide turidu, shundaqla
gunahlarni hergiz saqit qilalmaydighan oxshash
xildiki qurbanliqlarni [Xudagha] qayta-qayta
sunidu. 12 Biraq, bu [kahin] bolsa gunahlar
üchün birla qétimliq menggü inawetlik bir
qurbanliqni sun'ghandin kéyin, Xudaning ong
yénida olturdi; 13 U shu yerde «düshmenliri
Öz ayighi astida textiper qilin'ghuche» kütidu.
14 U mushu birla qurbanliq bilen Xudagha
atap pak-muqeddes qilin'ghanlarni menggüge
mukemmel qildi. 15 [Muqeddes yazmilarda]
[pütülgendek], Muqeddes Rohmu bu heqte
bizge guwahliq béridu. Chünki U awwal:
— 16 «U künlerdin kéyin, Méning ular
bilen tüzidighan ehdem mana shuki, deydu
Perwerdigar; Men Öz tewrat-qanunlirimni
ularning zéhin-eqligimu salimen, Hemde
ularning qelbigimu pütimen» dégendin kéyin, U
yene: — 17 «Ularning gunahliri we itaetsizlikirini
menggüge ésimdin chiqiriwétimen» — dégen.
18 Emdi shu yolda gunahlar kechürüm
qilin'ghaniken, gunahlar üchün qurbanliq
qilishning hajitimu qalmaydu. 19 Shuning
üchün, ey qérindashlar, Eysaning qéni arqiliq
eng muqeddes jaygha kirishke jür'ətlik bolup,
20 (U bizge échip bergen, ibadetxanining
perdisidin (yeni, Uning et-ténidin) ötidighan
shu yipyéngi, hayatliq yoli bilen) 21 shundaqla
Xudaning ailisini bashquridighan bizning
ulugh kahinimiz bolghanliqi bilen, 22 dillirimiz
wijdandiki bulghunushlardin sépilish bilen
paklan'ghan we bedinimiz sap su bilen
yuyulghandek tazilan'ghan halda étiqadning
toluq jezm-xatirjemliki we semimiy qelb bilen
Xudagha yéqinlishayli! 23 Emdi étirap qilghan
ümidimizde tewrenmey ching turayli (chünki
wede Bergüchi bolsa sözide turghuchidur)
24 we méhir-muhebbet körsitish we güzel
ish qilishqa bir-birimizni qandaq qozghash
we righbetlendürüshni oylayli. 25 Beziler
adet qiliwalghandek, jamaette jem bolushtin
bash tartmayli, belki bir-birimizni jékilep-
ilhamlandurayli; bolupmu shu künining
yéqinlashqanliqini bayqighininglarda, téximu
shundaq qilayli. 26 Heqiqetni tonushqa
nésip bolghandin kéyin, yenila qesten gunah
ötküzüwersek, u chaghda gunahlar üchün
sunulidighan bashqa bir qurbanliq bolmas, 27
belki bizge qalidighini peqet soraq, shundaqla
Xuda bilen qarshilishidighanlarni yep tügitishke
teyyar turidighan yalqunluq otni qorqunch
ichide kütüshla, xalas. 28 Emdi Musagha
chüshürülgen Tewrat qanunini közge ilmighan
herqandaq kishi ikki yaki üch guwahchining
ispati bolsa, kengchilik qilinmayla öltürületti.
29 Undaqta, bir kishi Xudaning Oghlini
depsende qilsa, Xudaning ehdisining qénigha,
yeni özini pak qilghan qan'gha napak dep
qarisa, shepqet qilghuchi Rohni haqaret
qilsa, buningdin téximu éghir jazagha layiq
hésablinidu, dep oylimamsiler? 30 Chünki
[Tewratta] «Intiqam Méningkidur, kishining
qilmishlirini öz béshigha özüm yandurimen,
deydu Perwerdigar» we «Perwerdigar Öz
xelqini soraqqa tartidu» dégüchini bilimiz. 31
Menggü hayat Xudaning qollirigha chüshüp
jazalinish neqeder dehshetlik ish-he! 32 Emdi

siler yorutulushtin kéyin, azab-oqubetlik,
qattiq küreshlerge berdashliq bergen ashu
burunqi künlerni ésinglarda tutunglar. 33
Bezi waqitlarda reswa qilinip haqaretlesh we
xarlinishlargha uchridinglar we bezi waqitlarda
mushundaq muamililerge uchrighanlargha
derddash boldunglar. 34 Chünki siler hem
mehbuslarning derdige ortaq boldunglar hem
mal-mülkünglar bulan'ghandimu, kelgüside
téximu ésil hem yoqap ketmeydighan baqiy
teelluqatqa ige bolidighanliqinglarni bilgechke,
xushalliq bilen bu ishni qobul qildinglar. 35
Shuning üchün, jasaritinglarni yoqatmanglar,
uningdin intayin zor in'am bolidu. 36 Chünki
Xudaning iradisige emel qilip, Uning wede
qilghinigha muyesser bolush üchün, sewr-
chidam qilishinglargha toghra kélidu. 37 Chünki
[muqeddes yazmilarda] [Xuda] mundaq dégen:
— «Peqet azghine waqittin kéyinla», «Kelgüchi
derweqe yétip kélidu, U kéchikmeydu. 38 Biraq
heqqaniy bolghuchi étiqad bilen yashaydu;
Lékin u keynige chékinse, Jénim uningdin
söyünmeydu». 39 Halbuki, biz bolsaq keynige
chékinip halak bolidighanlardin emes, belki
étiqad bilen öz jénimizni igiligenlerdindurmiz.

11 Étiqad bolsa ümid qilghan ishlarning
réalliqtiki ipadisi we körünmeydighan
shey'ilerning delilidur. 2 Chünki burunqi
mötiwerlirimiz qedimde mana shu étiqad
bilen [Xudadin kelgen] yaxshi guwahliqni
alghan. 3 Biz étiqad arqiliq kainatning Xudaning
söz-kalami bilen ornitilghanliqini, shundaqla
biz körüwatqan mewjudatlarning körgili
bolidighan shey'ilerdin chiqqan emeslikini
chüshineleymiz. (aiōn g165) 4 Étiqadi bolghachqa
Habil Qabilningkidinmu ewzel bir qurbanliqni
Xudagha atighan; étiqadi bolghachqa Xuda
uning atighanlirini teriplep, uninggha heqqaniy
dep guwahliq berdi. Gerche ölgen bolsimu,
étiqadi bilen u yenila bizge gep qilmaqta. 5
Étiqadi bolghachqa, Hanox ölümni körmeyla
[ershke] kötürüldi; Xuda uni kötürüp élip
ketkechke, u yer yüzide hech tépilmidi. Sewebi
u élip kétilishtin ilgiri, Xudani xursen qilghan
adem dep teriplen'genidi. 6 Emdilikte étiqad
bolmay turup, Xudani xursen qilish mumkin
emes; chünki Xudaning aldigha baridighan
kishi Uning barliqigha, shundaqla Uning Özini
izdigenlerge ejrini qayturghuchi ikenlikige
ishinishi kérek. 7 Étiqadi bolghachqa, Nuh
téxi körülüp baqmighan weqeler heqqide Xuda
teripidin agahlandurulghanda, ixlasmenlik
qorqunchi bilen ailisidikilerni qutquzush üchün
yoghan bir kéme yasidi; hemde étiqadi
arqiliq shundaq qilip pütkül dunyadikilerning
gunahliri üstidin höküm chiqardi, shundaqla
étiqadtin bolghan heqqaniyliqqa mirasxor
boldi. 8 Étiqadi bolghachqa, Xuda Ibrahimni
uninggha miras süpitide bermekchi bolghan
zémin'gha bérishqa chaqirghanda, u itaet qildi;
u qeyerge baridighanliqini bilmey turup yolgha
chiqti. 9 Étiqadi bolghachqa u wede qilin'ghan
zéminda, xuddi yaqa yurtta turghandek
musapir bolup chédirlarni makan qilip yashidi.
Xudaning uninggha qilghan wedisining ortaq
mirasxorliri bolghan Ishaq we Yaquplarmu
uning bilen birge shuninggha oxshash yashidi.
10 Ibrahimning shundaq qilishidiki seweb, u
ulliri mustehkem bolghan sheherni kütkenidi;
sheherning layihiligüchi hem qurghuchisi
Xuda Özidur. 11 Étiqadi bolghachqa Sarah
gerche yashinip qalghan, tughut yéshidin
ötken bolsimu, hamilidar bolush iqtidarigha
ige boldi; chünki u wede qilghan Xudani
ishenchlik dep qaraytti. 12 Buning bilen
birla ademdin, yeni ölgen ademdek bolup
qalghan bir ademdin asmandiki yultuzlardek
köp, déngiz sahilidiki qumdek sansiz ewladlar
barliqqa keldi. 13 Bu kishilerning hemmisi
Xudaning wede qilghanlirigha muyesser bolmay
turupla étiqadi bolghan halda alemdin ötti.
Biraq ular hayat waqtida bularning kelgüside
emelge ashurulidighanliqini yiraqtin körüp,
quchaq échip xursenlik bilen kütken we
özlirini yer yüzide musapir we yoluchi dep
ashkare éytqanidi. 14 Bu bundaq sözlerni
qilghan kishilerning bir wetenni teshna bolup
izdewatqanliqini éniq ipadileydu. 15 Derweqe,
ular öz yurtini séghin'ghan bolsa, qaytip
kétish pursiti chiqqan bolatti. 16 Lékin
ular uningdinmu ewzel, yeni ershtiki bir
makanni telpünüp izdimekte. Shuning üchün,

Xudaning özlirining Xudasi dep atilishidin
nomus qilmaydu; chünki mana, U ular üchün bir
sheher hazirlighan. 17 Ibrahim Xuda teripidin
sinalghinida, étiqadi bolghachqa oghli Ishaqni
qurbanliq süpitide Xudagha atidi; gerche u
Xudaning wedilirini, jümlidin «Séning namingni
dawamlashturidighan nesling bolsa Ishaqtin
kélip chiqidu» déginini tapshuruwalghan
bolsimu, u yenila birdinbir oghlini qurban
qilishqa teyyar turdi. 19 Chünki u hetta Ishaq
ölgen teqdirdimu, Xudaning uni tirildürüshke
qadir ikenlikige ishendi. Mundaqche éytqanda,
Ishaqni ölümdin tirildürülgendek qaytidin
tapshuruwaldi. 20 Étiqadi bolghachqa, Ishaq
oghulliri Yaqup bilen Esawning kelgüsi
ishlirigha xeyrlik tilep dua qildi. 21 Étiqadi
bolghachqa, Yaqup alemdin ötüsh aldida
Yüsüpning ikki oghlining herbiri üchün xeyrlik
dua qilip, hasisigha tayinip turup Xudagha sejde
qildi. 22 Étiqadi bolghachqa, Yüsüp sekratqa
chüshüp qalghanda, beni Israilning Misirdin
chiqip kétidighanliqini tilgha aldi hemde
özining ustixanliri toghruluqmu emr qildi.
23 Étiqadi bolghachqa, Musa tughulghanda,
uning ata-anisi uni üch ay yoshurdi; chünki
ular Musaning yéqimliq bir bala ikenlikini
kördi, padishahning permanidinmu qorqmidi.
24 Étiqadi bolghachqa, Musa chong bolup ulugh
zat bolghandin kéyin, «Pirewning qizining
oghli» dégen ataqta turiwérishni ret qilip, 25
gunah ichidiki lezzetlerdin waqitliq behrimen
bolushning ornigha, Xudaning xelqi bilen bille
azab chékishni ewzel kördi. 26 U Mesihke
qaritilghan haqaretke uchrashni Misirning
xezinisidiki bayliqlargha ige bolushtinmu
ewzel bildi. Chünki közlirini [ershtiki]
in'amgha tikiwatatti. 27 Étiqadi bolghachqa,
u padishahning ghezipidinmu qorqmay
Misirdin chiqip ketti. [Japa-musheqqetke]
chididi, chünki Közge Körünmigüchi uning
közige körünüp turghandek idi. 28 Étiqadi
bolghachqa, u «tunji oghlining jénini alghuchi»
[perishtining] [Israillargha] tegmesliki üchün
[tunji] «ötüp kétish» héytini ötküzüp,
shuninggha munasiwetlik qanni [buyrulghini
boyiche] sépip-sürkidi. 29 Étiqadi bolghachqa,
[Israillar] Qizil déngizdin xuddi quruqluqta
mangghandek méngip ötti. Biraq [ularni
qoghlap kelgen] Misirliqlar ötmekchi bolghanda
sugha gherq boldi. 30 Étiqadi bolghachqa,
xelq yette kün Yérixo shehirining sépilini
aylan'ghandin kéyin sépil örüldi. 31 Étiqadi
bolghachqa, pahishe ayal Rahab Israil
charlighuchilirini dostlarche kütüwalghachqa,
itaetsizler [bolghan öz shehiridikiler] bilen
birlikte halak bolmidi. 32 Men yene
némishqa sözlep olturay? Gidéon, Baraq,
Shimshon, Yeftah, Dawut, Samuil we qalghan
bashqa peyghemberler toghrisida éytip
kelsem waqit yetmeydu. 33 Ular étiqadi
bilen ellerning üstidin ghalib keldi, adalet
yürgüzdi, [Xuda] wede qilghanlargha érishti,
shirlarning aghzilirini étip qoydi, 34 dehshetlik
otning yalqunini öchürdi, qilichning tighidin
qéchip qutuldi, ajizliqtin kücheydi, jenglerde
baturluq körsetti, yat ellerning qoshunlirini
téri-pireng qildi. 35 [Étiqadi bolghachqa],
ayallar ölgen uruq-tughqanlirini ölümdin
tirildürgüzüp qayturuwaldi; biraq bashqilar
kelgüside téximu yaxshi halda ölümdin tirileyli
dep, qutulush yolini ret qilip qiyinilishqa
berdashliq berdi. 36 Yene beziler sinilip
xar-mesxirilerge uchrap qamchilandi, beziler
hetta kishenlinip zindan'gha tashlandi; 37
ular chalma-kések qilip öltürüldi, here bilen
herilinip parchilandi, sinaqlarni béshidin
ötküzdi, qilichlinip öltürüldi; ular qoy-öchke
térilirini yépincha qilghan halda sersan bolup
yürdi, namratliqta yashidi, qiyin-qistaqqa
uchridi, xorlandi 38 (ular bu dunyagha zaye
ketkenidi), chöllerde, taghlarda, öngkürlerde we
gemilerde sergerdan bolup yürdi. 39 Bularning
hemmisi étiqadi bilen Xudaning Öz guwahi
bilen teriplen'gen bolsimu, Xudaning wede
qilghinigha eyni boyiche érishkini yoq. 40
Emdilikte Xuda bizler üchün téximu ewzel bir
nishan-meqsetni békitken bolup, ular bizsiz
kamaletke yetküzülmeydu.

12 Emdi etirapimizda guwahchilar shunche
chong buluttek bizni oruwalghachqa,
herxil éghir yük hem bizge asanla
chirmishiwalidighan gunahni chörüp tashlap,

aldimizgha qoyulghan yügürüsh yolini
chidamliq bilen bésip yügüreyli; buningda
közimizni étiqadimizning Yol Bashlighuchisi
we Takamullashturghuchisi bolghan Eysagha
tikeyli. U Özini kütken xushalliq üchün
krésttiki azabqa berdashliq berdi hem uningda
bolghan haqaretke pisent qilmidi. Shuning
bilen U Xudaning textining ong teripide
olturghuzuldi. 3 Könglünglerning hérip sowup
ketmesliki üchün, gunahkarlarning shunche
qattiq xorlashlirigha berdashliq Bergüchini
köngül qoyup oylanglar. 4 Gunahqa qarshi
küreshlerde téxi qan aqquzush derijisige
bérip yetmidinglar. 5 Xudaning silerge Öz
perzentlirim dep jékileydighan [muqeddes
yazmilardiki] munu sözlirini untudunglar: —
«I oghlum, Perwerdigarning terbiyisige sel
qarima, Eyiblen'giningde könglüng sowup
ketmisun, 6 Chünki Perwerdigar söyginige
terbiye béridu, Méning oghlum dep qobul
qilghanlarning hemmisini derrileydu». 7 Azab
chekkininglarni Xudaning terbiyisi dep bilip,
uninggha berdashliq béringlar. Chünki silerning
terbiye élishinglarning özi Xudaning silerni
oghlum dep muamile qilghanliqini körsitidu.
Qaysi perzent atisi teripidin terbiyilenmeydu?
8 Emdi [Xudaning] terbiyilishide herbir
perzentining öz ülüshi bar; lékin bu ish silerde
kem bolsa heqiqiy oghulliridin emes, belki
haramdin bolghan perzenti bolup chiqisiler. 9
Uning üstige hemmimizning özimizge terbiye
bergen et jehettiki atilirimiz bar, biz ularnimu
hörmetlep kelduq. Shundaq iken, rohlarning
atisigha téximu itaet qilmamduq? Shundaqta
hayatimiz yashnimamdu? 10 Et jehettiki
atilirimiz berheq peqet özi muwapiq körgen
yol boyiche azghine waqit bizni terbiyiligen.
Lékin U bolsa bizge paydiliq bolsun dep,
pak-muqeddeslikidin muyesser bolushimiz
üchün terbiyileydu. 11 Emdi qattiq terbiye
bérilgen waqtida ademni xush qilmaydu,
eksiche ademni qayghugha chömdüridu;
biraq buning bilen tüzelgenlerge u kéyin
heqqaniyliqtin chiqqan tinch-xatirjemlikning
méwisini béridu. 12 Shuning üchün, «Télip
sanggilighan qolunglarni, zeipliship ketken
tizinglarni ruslanglar» 13 we «aqsaq»larning
pükülüp qalmay, belki shipa tépishi üchün
pütliringlarni tüz yollarda mangdurunglar.
14 Barliq kishiler bilen inaq ötüshke we pak-
muqeddes yashashqa intilinglar; muqeddes
bolmighan kishi hergiz Rebni körelmeydu. 15
Oyghaq turunglarki, héchkim Xudaning méhir-
shepqitidin mehrum qalmisun; aranglarda
silerge ish tapquzup silerni köydüridighan,
shundaqla köp ademlerni bulghap napak
bolushqa seweb bolidighan birer öch-adawet
yiltizi ünmisun. 16 Aranglarda héchbir buzuqluq
qilghuchi yaki özining tunji oghulluq hoquqini
bir wax tamaqqa sétiwetken Esawdek ixlassiz
kishi bolmisun. 17 Chünki silerge melumki,
Esaw kéyin [atisining] xeyrlik duasini élishni
oylighan bolsimu, shundaqla uninggha intilip
köz yashlirini éqitip yalwurghan bolsimu, u
[bu ishlarni ornigha] [keltüridighan] towa
qilish yolini tapalmay, ret qilindi. 18 Chünki
siler qol bilen tutqili bolidighan, yalqunlap
ot yénip turuwatqan hemde sürlük bulut,
qarangghuluq we qara quyun qaplighan ashu
taghqa kelmidinglar — 19 (u jayda kanay sadasi
bilen sözligen awaz yetküzülgende, bularni
anglighanlar: «Bizge yene söz qilinmisun!»
dep [Xudagha] yalwurushti; 20 chünki ular
qilin'ghan emrni kötürelmidi. «Éger bu taghqa
hetta birer haywanning ayighi tegsimu, chalma-
kések qilip öltürülsun» [dep tapilan'ghanidi];
21 u körünüsh shundaq qorqunchluq idiki,
Musamu: «Bek qattiq qorqup ghal-ghal titrep
kettim» dégenidi). 22 — Siler belki Zion
téghigha, yeni menggü hayat Xudaning
shehiri — ershtiki Yérusalémgha, tümenligen
perishtilerge, 23 isimliri ershte pütülgen tunji
tughulghanlarning héyt-merike xushalliqida
jem qilin'ghan jamaitige, hemmeylenning
soraqchisi Xudagha, takamullashturulghan
heqqaniy kishilerning rohlirigha 24 we yéngi
ehdining wasitichisi Eysagha, shundaqla
hem Uning sépilgen qénigha keldinglar. Bu
qan Habilningkidin ewzel söz qilidu. 25 Bu
sözni qilghuchini ret qilmasliqinglar üchün
diqqet qilinglar. Chünki yer yüzide özlirige
wehiy yetküzüp agahlandurghuchini ret

qilghanlar jazadin qéchip qutulalmighan
yerde, ershte bizni agahlandurghuchidin yüz
örüsek, halimiz téximu shundaq bolmamdu? 26
Emdi shu chaghda Xudaning awazi zéminni
tewritiwetkenidi; lékin emdi U: «Özüm
yene bir qétim zéminnila emes, asmannimu
tewritimen» dep wede qildi. 27 «Yene bir
qétim» dégen bu söz tewritilidighanlarning,
yeni yaritilghan nersilerning tewritilishi bilen
yoqitilidighanliqini, tewretkili bolmaydighan
nersilerning menggü muqim bolidighanliqidin
ibaret menini bildüridu. 28 Shuning üchün,
tewretkili bolmaydighan bir padishahliqqa
muyesser bolup, méhir-shepqetni ching
tutup bu arqiliq ixlasmenlik we eyminish-
qorqunch bilen Xudani xursen qilidighan
ibadetlerni qilayli. 29 Chünki Xudayimiz
hemmini yewetküchi bir ottur.

13 Aranglarda qérindashliq méhir-
muhebbet toxtimisun. 2 Natonush
kishilerge méhmandost bolushni untumanglar.
Chünki beziler shu yol bilen bilmestin
perishtilerni méhman qilghan. 3 Zindan'gha
tashlan'ghanlarni ular bilen bille [zindanda]
zenjirlen'gendek yad étinglar. Xorlan'ghanlarni
özünglarmu tende turuwatqan bende süpitide
yad étip turunglar. 4 Hemme adem nikahqa
hörmet qilsun, er-xotunlarning yatidighan
yéri daghsiz bolsun; chünki Xuda buzuqchiliq
qilghuchilar we zina qilghuchilardin hésab
alidu. 5 Méngish-turushunglar pulperesliktin
xaliy bolsun, barigha qanaet qilinglar.
Chünki Xuda mundaq dégen: «Sendin esla
ayrilmaymen, Séni esla tashlimaymen».
6 Shunga, yüreklik bilen éytalaymizki,
«Perwerdigar méning Yardemchimdur, héch
qorqmaymen, Kishiler méni néme qilalisun?»
7 Silerge Xudaning söz-kalamini yetküzgen,
silerning yétekchiliringlarni ésinglarda
tutunglar. Ularning méngish-turushining
méwe-netijisige köngül qoyup qarap, ularning
étiqadini ülge qilinglar: — 8 Eysa Mesih tünügün,
bügün we ebedil'ebedgiche özgermeydu!
(aiōn g165) 9 Shuning üchün, herxil gheyriy
telimler bilen éziqturulup ketmenglar; chünki
insanning qelbi [qurbanliqqa xas] yémeklikler
bilen emes, belki Xudaning méhir-shepqiti
bilen quwwetlendürülgini ewzel. Chünki
bundaq yémekliklerge bérilip kéliwatqanlar
ulardin héchqandaq payda körgen emes. 10
Bizlerning shundaq bir qurban'gahimiz barki,
ibadet chédirida xizmette bolghanlarning
uningdin yéyish hoquqi yoqtur. 11 Chünki
gunah tilesh süpitide soyulghan, qéni bash
kahin teripidin eng muqeddes jaygha élip
kirilgen qurbanliq haywanlarning téni bolsa
qarargahning sirtigha élip chiqilip köydürületti.
12 Shunga Eysamu Öz qéni bilen xelqni paklap
Xudagha atash üchün, sheher derwazisining
sirtida azab chékip öldi. 13 Shundaq iken,
bizmu qarargahning sirtigha chiqip, Uning
yénigha bérip, Uninggha qaritilghan haqaretke
ortaq berdashliq béreyli. 14 Chünki yer yüzide
menggü mewjut turidighan shehirimiz yoq,
belki kelgüsidiki sheherge intilmektimiz. 15
Shunga, Mesih arqiliq Xudagha qurbanliq
süpitide medhiyilirimizni toxtawsiz atayli, yeni
öz lewlirimizning méwisi süpitide Uning namini
étirap qilayli. 16 Emdi xeyr-saxawet qilishni we
baringlardin ortaq teqsimleshni untumanglar.
Chünki Xuda bundaq qurbanliqlardin xursen
bolidu. 17 Yétekchiliringlargha itaet qilip,
ulargha boysununglar. Chünki ular öz
xizmitidin Xudagha hésab béridighanlar
bolup, hemishe jéninglardin xewer élishqa
oyghaq turidu. Ularning bu ishi qayghu-
elem bilen emes (chünki undaq bolsa silerge
héch payda yetküzülmeydu) belki xushal-
xuramliq bilen élip bérilsun. 18 Biz üchün
dua qilip turunglar; chünki wijdanimizning
pak ikenlikige, herbir ishlarda toghra yolda
méngishni xalaydighanliqimizgha qayil
qilinduq. 19 Yéninglargha patraq qaytip
bérishim üchün, dua qilishinglarni alahide
ötünimen. 20 Emdi menggülük ehdining
qéni bilen qoy padisining katta padichisi
bolghan Rebbimiz Eysani ölümdin tirildürgüchi,
xatirjemlikning Igisi bolghan Xuda (aiōnios g166)
21 Eysa Mesih arqiliq silerge Özini xursen
qilidighan ishlarni qildurup, silerni herbir
yaxshi emelde takamullashururup iradisining
ijrachiliri qilghay! Mesihke ebedil'ebedgiche

shan-sherep bolghay! Amin! (aiōn g165) 22 Silerdin
ötünimenki, i qérindashlirim, bu nesihet
sözümge éghir körmey qulaq salghaysiler;
silerge mushunchilikla sözlerni yazdim, xalas.
23 Qérindishimiz Timotiyning zindandin qoyup
bérilgenlikidin xewerdar bolghaysiler. Yéqinda
yénimgha kélip qalsa, men silerni yoqlap
barghinimda u men bilen bille baridu. 24
Barliq yétekchiliringlar we barliq muqeddes
bendilerge salam éytqaysiler. Italiyedin
kelgenler silerge salam yollidi. 25 Méhir-
shepqet hemminglargha yar bolghay! Amin!

Yaqup

1 Xudaning we Rebbimiz Eysa Mesihning
quli bolghan menki Yaquptin tarqaq
turuwatqan muhajir on ikki qebilige salam!
2 I qérindashlirim, herqandaq sinaqlargha
duch kelsenglar, buni zor xushalliq dep
bilinglar. **3** Chünki silerge melumki,
bundaq étiqadinglarning sinilishi silerde
sewr-chidamliq shekillendüridu; **4** sewr-
chidamliqning xisliti qelbinglarda turup
shundaq piship yétilsunki, shuning bilen siler
pishqan, mukemmel we kem-kutisiz bolisiler. **5**
Biraq eger aranglardiki birsi danaliqqa mohtaj
bolsa, hemmige séxiyliq bilen béridighan
shundaqla eyiblimeydighan Xudadin tilisun.
Shuning bilen uninggha choqum ata qilinidu.
6 Biraq u héch délighul bolmay ishench
bilen tilisun; chünki délighul kishi xuddi
shamalda urulup uyan-buyan yelpün'gen
déngiz dolqunigha oxshaydu. **7** Undaq kishi
Rebdin birer nersige érishimen, dep héch xiyal
qilmisun; **8** undaqlar üjme köngül bolup, barliq
yollirida tutami yoq ademdur. **9** Namrat bolghan
qérindash özining yuqirigha kötürülgenlikige
tentene qilsun; bay bolghan qérindash bolsa,
özining töwen qilin'ghanliqigha tentene qilsun,
chünki u ot-chöplerning chéchekliridek tozup
kétidu. **11** Quyash chiqip qizighanda, ot-
chöplerni qurutidu, gülliri tozup kétidu-
de, uning güzelliki yoqilidu; bay ademler
xuddi shuninggha oxshash, öz helekchilikide
yoqilidu. **12** Sinaqlargha [sewrchanliq bilen]
berdashliq bergen kishi neqeder bextlik-he!
Chünki u sinaqtin ötkendin kéyin, [Xuda]
Özini söygenlerge wede qilghan hayat tajigha
muyesser bolidu. **13** Adem azdurulushqa duch
kelgende «Xuda méni azduruwatidu» démisun.
Chünki Xuda yaman ishlar bilen azdurulushi
mumkin emes hem bashqilarni azdurmaydu.
14 Belki birsi azdurulghanda, öz hewes-nepsi
qozghilip, ularning keynige kirgen bolidu; **15**
andin hewes-neps hamilidar bolup gunahni
tughidu; gunah ösüp yétilip, ölümge élip
baridu. **16** Shunga söyümlük qérindashlirim,
aldinip qalmanglar! **17** Barliq yüksek séxiyliq
we herbir mukemmel iltipat yuqiridin, yeni
[asmandiki] [barliq] yoruqluqlarning Atisidin
chüshüp kélidu; Uningda héchqandaq özgirish
bolmaydu yaki Uningda «aylinish» bilen hasil
bolidighan kölenggilermu bolmaydu. **18** U
bizni [Özi yaratqan barliq] mewjudatlarning
ichide Özige deslep pishqan méwidek bolsun
dep, Öz iradisi boyiche bizni heqiqetning söz-
kalami arqiliq tughdurdi. **19** Shuning bilen, i
söyümlük qérindashlirim, her adem anglashqa
téz teyyar tursun, sözleshke aldirimisun,
ghezeplinishke aldirmisun. **20** Chünki
insanning ghezipi Xudaning heqqaniyliqini
élip kelmeydu. **21** Shuning üchün, barliq
iplasliqlarni we qininglargha patmaywatqan
rezillikni tashlanglar, [qelbinglarda] yiltiz
tartquzulghan, silerni qutquzalaydighan söz-
kalamni kemterlik-möminlik bilen qobul
qilinglar. **22** Emma öz-özünglarni aldap peqet
söz-kalamni anglighuchilardin bolmanglar,
belki uni ijra qilghuchilardin bolunglar. **23**
Chünki birsi söz-kalamni anglap qoyupla,
uni ijra qilmisa, u xuddi eynekte özining
eyni qiyapitige qarap qoyup, kétip qalghan
kishige oxshaydu; chünki u öz turqigha
qarap bolup, chiqipla, shu haman özining
qandaq ikenlikini untuydu. **25** Lékin ashu
kishilerni erkinlikke érishtüridighan mukemmel
qanun'gha estayidilliq bilen dawamliq qarap,
untughaq anglighuchi bolmay, belki uning
ichide yashap ijra qilghuchi bolghan kishi
ishlirida bextlik qilinidu. **26** Birsi özini
ixlasmen ademmen dep hésablighan, lékin
tilini tizginlimigen bolsa, özini özi aldaydu;
bundaq kishining ixlasmenliki bihudiliktur. **27**
Xuda'Atimizning neziridiki pak we daghsiz
ixlasmenlik shuki, qiyinchiliqta qalghan
yétim-yésir, tul xotunlarni yoqlap, ulargha
ghemxorluq qilish we özini bu dunyaning
bulghishidin daghsiz saqlashtur.

2 Qérindashlirim, shan-sherep Igisi bolghan
Rebbimiz Eysa Mesihning étiqad yolini
tutqanikensiler, ademning tashqi qiyapitige
qarap muamile qilidighanlardin bolmanglar. **2**
Chünki sinagoginglargha altun üzük taqighan,
ésil kiyin'gen bir bay bilen teng jul-jul

kiyin'gen bir kembeghel kirse, 3 siler ésil
kiyin'genni etiwarlap «Törge chiqip oltursila!»
désenglar, kembeghelge, «U yerde tur!»
yaki «Ayagh teripimde oltur!» désenglar,
4 özara ayrimichiliq qilghan we insanlar
üstidin yaman niyet höküm chiqarghuchilardin
bolghan bolmamsiler?! 5 Qulaq sélinglar, i
söyümlük qérindashlirim — Xuda bu dunyadiki
kembeghellerni étiqadta bay bolush hemde
ularni Özini söygenlerge bérishke wede qilghan
padishahliqigha mirasxor bolushqa tallighan
emesmu? 6 Biraq siler kembeghellerni közge
ilmidinglar! Baylar silerni ezgen we sot-
soraqlargha sörigen emesmu? 7 Üstünglerge
qoyulghan ashu mubarek namgha kupurluq
qiliwatqanlar yene shu [baylar] emesmu? 8
Muqeddes yazmilardiki «qoshnangni özüngni
söygendek söy» dégen shahane qanun'gha
heqiqiy emel qilsanglar, yaxshi qilghan bolisiler.
9 Lékin kishilerge ikki xil köz bilen qarisanglar,
gunah qilghan bolisiler, Tewrat qanuni teripidin
xilapliq qilghuchilar dep békitilisiler. 10
Chünki bir kishi pütün Tewrat qanunigha
emel qildim dep turup, [hetta] uningdiki
birla emrge xilapliq qilsa, u pütün qanun'gha
xilapliq qilghuchi hésablinidu. 11 Chünki: «zina
qilma» Dégüchi hem «qatilliq qilma»mu dégen.
Shunga, zina qilmisanglarmu, lékin qatilliq
qilghan bolsanglar, yenila [pütün] Tewrat
qanunigha xilapliq qilghan bilen barawer
bolisiler. 12 Shunga söz-emelliringlar ademni
erkinlikke érishtüridighan qanun aldida soraq
qilinidighanlarning salahiyitige uyghun bolsun.
13 Chünki bashqilargha rehim qilmighanlarning
üstidin chiqiridighan höküm rehimsiz bolidu.
Emdi «rehim qilish» «höküm chiqirish»ning
üstidin ghelibe qilip tentene qilidu. 14 I
qérindashlirim! Birsi aghzida, «Mende étiqad
bar» dep turup, emma [uningda] [munasip]
emelliri bolmisa, uning néme paydisi? [Bundaq]
étiqad uni qutquzalamdu? 15 Emdi eger aka-
uka yaki acha-singillardin biri yalingach qalsa
yaki kündilik yémekliki kem bolsa, silerdin biri
ularghа: «[Xudagha] amanet, kiyiminglar pütün,
qorsiqinglar toq qilin'ghay!» dep qoyupla,
ténining hajitidin chiqmisa, buning néme
paydisi? 17 Shuninggha oxshash yalghuz
étiqadla bolup, [uninggha] [munasip] emelliri
bolmisa, [bundaq étiqad] ölük étiqadtur. 18
Lékin bezibir ademler: «Sende étiqad bar,
mende bolsa emel bar» dep [talishidu]. Lékin
men: «Emelsiz bolghan étiqadingni manga
körsite qéni?!», «Men étiqadimni emeller bilen
körsitimen» deymen. 19 — Sen «Xuda bir»
dep ishinisen — Barikalla! Lékin hetta jinlarmu
shuninggha ishinidu, shundaqla qorqup dir-
dir titreydughu! 20 Ey, quruq xiyal adem!
Emelliri yoq étiqadning ölük étiqad ikenlikini
qachanmu bilersen? 21 Atimiz Ibrahim öz oghli
Ishaqni qurban'gah üstige sun'ghanda öz emili
arqiliq heqqaniy dep jakarlan'ghan emesmu?
22 Emdi shuni körüwélishqa boliduki, uning
étiqadi munasip emellerni qildi we étiqadi
emeller arqiliq mukemmel qilindi. 23 Mana
bu ish [Tewrattiki]: «Ibrahim Xudagha étiqad
qildi. Bu uning heqqaniyliqi hésablandi» dégen
yazmini ispatlaydu, shundaqla u «Xudaning
dosti» dep ataldi. 24 Buningdin shuni
köreleysilerki, insanlar étiqadi bilenla emes,
belki emelliri bilen heqqaniy dep jakarlinidu.
25 Mushuninggha oxshash, pahishe ayal Rahab
[Israil] charlighuchilirini öz öyide kütüp, ularni
bashqa yol bilen qachuruwetkenliki üchün,
u oxshashla ish-emili bilen heqqaniy dep
jakarlan'ghan bolmamdu? 26 Ten roh bolmisa
ölük bolghandek, emelliri yoq étiqadmu ölüktur.

3 Qérindashlirim, aranglardin köp kishi telim
bergüchi boliwalmanglar! Chünki silerge
melumki, biz [telim bergüchiler] bashqilardin
téximu qattiq soraqqa tartilimiz. 2 Chünki
hemmimiz köp ishlarda xataliship putlishimiz.
[Halbuki], eger birsi tilda xatalashmisa, u
kamaletke yetken, pütkül ténini tizginliyeligen
adem bolidu. 3 Mana, biz atlarni özimizge
béqindurush üchün aghzigha yügen salimiz;
buning bilen pütkül tenlirini [xalighan
terepke] buriyalaymiz. 4 Mana, kémilergimu
qaranglar; shunchilik yoghan bolsimu, yene
kélip dehshetlik shamallar teripidin urulup
heydilidighan bolsimu, lékin rolchi qeyerge
ularni heydey dése, u kichikkine bir rol arqiliq
uni xalighan terepke buraydu. 5 Shuninggha

oxshash, gerche til [ténimizning] kichik bir
ezasi bolsimu, lékin tolimu yoghan sözleydu.
Kichikkine bir ot uchqunining chong orman'gha
ot tutashturalaydighanliqini oylap béqinglar!
6 Til — derweqe bir ottur; u ezalirimiz
arisidin orun élip qebihlikke tolghan bir alem
bolidu. U pütkül tenni bulghighuchidur; u
dozax otidin tutashturulup, pütkül tebietning
chaqigha ot tutashturidu! (Geenna g1067) 7
Chünki hertürlük haywanlar hem ucharqanatlar, ömiligüchi haywanlar hem déngizdiki
mexluqlar insaniyet teripidin köndürülmekte
hemde köndürülgenidi. 8 Emma tilni héchkim
köndürelmeydu; u tinimsiz rezil bir nerse bolup,
jan'gha zamin bolidighan zeherge tolghandur.
9 Biz tilimiz bilen Perwerdigar Atimizgha
shanu-teshekkür qayturimiz, we yene uning
bilen Xudaning obrazida yaritilghan insanlarni
qarghaymiz. 10 Démek, oxshash bir éghizdin
hem teshekkür-mubarek hem lenet-qarghash
chiqidu. I qérindashlirim, bundaq bolmasliqi
kérek! 11 Bir bulaq oxshash bir közdin birla
waqitta tatliq hem qirtaq su chiqiramdu?
12 I qérindashlirim, enjür derixi zeytunning
méwisini bermeydu, yaki üzüm téli enjürning
méwisini bérelemdu? Hem tuzluq [bulaq] tatliq
sunimu chiqiralmaydu. 13 Aranglarda kim
dana we pemlik? Peziletlik yürüsh-turushidin u
danaliqqa xas bolghan mömin-kemterlik bilen
emellirini körsetsun! 14 Lékin eger qelbinglarda
achchiq hesetxorluq we jédel-majira bolsa,
emdi yalghan sözler bilen heqiqetni yoqqa
chiqarmanglar, maxtanmanglar. 15 Bundaq
«danaliq» ershtin emes, belki dunyagha, insan
tebiiyitige xas bolup, jin-sheytandin kelgendur.
16 Chünki hesetxorluq we jédel-majira bolghanla
yerde qalaymiqanchiliq we herxil rezillikler
bolidu. 17 Lékin ershtin kelgen danaliq bolsa,
u aldi bilen paktur, u yene tinchliqperwer,
xush péil, bashqilarning pikrige quliqi ochuq,
rehimdil bolup, yaxshi méwiler bilen tolghan,
uningda terepbazliq yaki saxtipezlik yoqtur. 18
Heqqaniyliq uruqliri tinchliqperwerler arisida
chéchilip, tinchliq ichide méwe béridu.

4 Aranglardiki urush we majiralar nedin
kélip chiqidu? Bu del ten ezaliringlar
ichide jeng qiliwatqan arzu-hewesliringlardin
emesmu? 2 Siler arzu-hewes qilisiler,
lékin arzu-hewesliringlargha érishmeysiler;
adem olturisiler, heset qilisiler, lékin
érishelmeysiler; jédel-majira chiqirip jeng
qilisiler. Érishmeysiler, chünki tilimeysiler.
3 Tilisenglarmu érishelmeysiler, chünki öz
arzu-hewesliringlarni qandurush üchün rezil
niyetler bilen tileysiler. 4 Ey zinaxorlar!
Bu dunya bilen dostlishishning emeliyette
Xuda bilen düshmenlishish ikenlikini
bilmemtinglar? Kimdikim bu dunyani dost
tutmaqchi bolsa, özini Xudaning düshmini
qilidu. 5 Muqeddes yazmilarda: «[Xuda]
qelbimizge makan qildurghan Roh nachar arzu-
heweslerni qilamdu?» dégen söz silerche bikar
déyilgenmu? 6 Lékin [Xuda] bergen méhir-
shepqet buningdin üstün turidu. Shuning
tüpeylidin muqeddes yazmilarda: «Xuda
tekebburlargha qarshidur, lékin mömin-
kemterlerge shepqet qilidu» dep yézilghandur.
7 Shuning üchün, Xudagha boysununglar.
Sheytan'gha qarshi turunglar; [shundaq
qilsanglar] u silerdin qachidu. 8 Xudagha
yéqinlishinglar, Xudamu silerge yéqinlishidu. Ey
gunahkarlar, [gunahtin] qolunglarni yuyunglar;
ey üjme köngüller, qelbinglarni pak qilinglar. 9
[Gunahliringlargha] qayghu-hesret chékinglar,
haza tutup yighlanglar, külkenglarni matemge,
xushalliqinglarni qayghugha aylandurunglar.
10 Rebning aldida özünglarni töwen tutunglar
we shundaq qilghanda U silerni üstün qilidu.
11 I qérindashlar, bir-biringlarni sökmenglar.
Kimdikim qérindishini sökse yaki uning üstidin
höküm qilsa, Tewrat qanuninimu sökken we
uning üstidin höküm qilghan bolidu. Shundaq
qilip qanun üstidin [toghra-natoghra dep]
höküm qilsang, qanun'gha emel qilghuchi
emes, belki özüngni [uning üstidin] höküm
qilghuchi qiliwalghan bolisen. 12 Qutquzushqa
we halak qilishqa qadir bolghan, qanun
Tüzgüchi we höküm Qilghuchi peqet birdur!
Shundaq iken, sen bashqilar üstidin höküm
qilghudek zadi kimsen? 13 Hey, «Bügün yaki
ete palani-püküni sheherge barimiz, u yerde
bir yil turup, tijaret qilip payda tapimiz»

dégüchiler buninggha qulaq sélinglar! 14 Ey
ete néme bolidighanliqini bilmeydighanlar,
hayatinglar némige oxshaydu? U xuddi ghil-
pal peyda bolup yoqap kétidighan bir parche
tuman, xalas. 15 Buning ornigha, «Reb buyrusa,
hayat bolsaq, uni qilimiz, buni qilimiz»
déyishinglar kérek. 16 Lékin emdi siler hazir
undaq yoghan gepliringlar bilen maxtinisiler.
Bundaq maxtinishlarning hemmisi rezil ishtur.
17 Shuningdek kimdikim melum yaxshi ishni
qilishqa tégishlik dep bilip turup qilmighan
bolsa, gunah qilghan bolidu.

5 Ey baylar, qulaq sélinglar! Béshinglargha
chüshidighan külpetler üchün dad-
peryad kötürüp yighlanglar. 2 Bayliqinglar
chirip ketti, kiyim-kéchikinglarni küye
yep ketti, 3 altun-kümüshliringlarni bolsa
dat basti, bu dat [qiyamette] özünglargha
qarshi guwahliq bérip, göshünglarni otta
köydürülgendek yewétidu. Silerning bayliqlarni
toplishinglar axirqi künlerde boldi! 4 Mana,
étizliqinglarda ishlep hosul yighqanlargha
xiyanet qilip ish heqlirini bermey keldinglar.
Bu tutuwélin'ghan heq üstünglardin peryad
kötürmekte, shuningdek ormichilarning nale-
peryadliri samawi qoshunlarning Serdari
bolghan Perwerdigarning quliqigha yetti. 5
Siler bu dunyada heshemetchilik we eysh-
ishret ichide yashap kéliwatisiler. [Qoylar]
boghuzlash künige teyyarlan'ghandek, silermu
boghuzlinish künige özünglarni bordap
kéliwatisiler. 6 Siler heqqaniy bolghuchini
gunahqa mehkum qilip, öltürüp keldinglar;
u silerge qarshiliq körsetmeydu. 7 Shunga,
qérindashlar, Rebning qayta kélidighan
künigiche sewr-taqet qilip turunglar. Mana,
déhqan kishi yerning ésil méwisini kütidu;
yer deslepki we kéyinki yamghurlargha
muyesser bolghuche uni intizarliq bilen
sewr-taqet ichide kütidu. Silermu sewr-
taqet qilip qelbinglarni mustehkem qilinglar.
Chünki Rebning qayta kélishi yéqinlap
qaldi. 9 Qérindashlar, özünglar soraqqa
tartilmasliqinglar üchün bir-biringlardin
aghrinmanglar; mana, Soraq Qilghuchi ishik
aldida turidu. 10 Perwerdigarning namida
sözligen burunqi peyghemberlerning qandaq
azab-oqubet tartqanliqi, shundaqla sewr-
taqet qilghanliqini ülge qilinglar. 11 Biz mana
mushundaq [sewr-taqet bilen] berdashliq
bergenlerni bextlik dep hésablaymiz. Ayupning
azab-oqubetke qandaq sewr-taqet bilen
berdashliq bergenlikini anglighansiler we
Perwerdigarning uninggha axirqi qilghinini,
shundaqla «Perwerdigarning ich-baghri
shepqet we rehimdilliq bilen tolghan»liqini
körgensiler. 12 Emdi i qérindashlirim, eng
muhimi, qesem qilmanglar — ne asman ne
zémin ne héchqandaq bashqa nersilerning
nami bilen qesem qilghuchi bolmanglar, belki
«bolidu» désenglar heqiqiy «bolidu» bolsun,
«yaq» désenglar heqiqiy «yaq» bolsun. Shundaq
qilghanda, [Xudaning] jazasigha chüshmeysiler.
13 Aranglarda azab tartquchi kishi barmu? U
dua qilsun. Xushal yürüwatqanlar barmu? U
küy-medhiye naxshilirini éytsun. 14 Aranglarda
aghriq-silaqlar barmu? Ular jamaetning
aqsaqallirini chaqirtip kelsun; ular Rebning
namida uning [béshigha] may sürüp mesih
qilip dua qilsun. 15 Shundaq qilip iman-ishench
bilen qilin'ghan dua bimarni saqaytidu, Reb
uni ornidin turghuzidu. Eger bimar gunahlarni
qilghan bolsa, bular kechürüm qilinidu. 16
Shuning üchün ötküzgen gunahliringlarni
bir-biringlargha iqrar qilinglar we shipaliq
tépishinglar üchün bir-biringlargha dua
qilinglar. Heqqaniy ademning duasi zor küch we
chong ünümge igidur. 17 Ilyas peyghembermu
bizge oxshashla insaniy tebietlik idi. U yamghur
yaghmisun dep ixlas bilen dua qildi; netijide,
zémin'gha üch yil alte ay héch yamghur
yaghmidi. 18 Andin u yene dua qildi we
yamghur qayta yaghdi, yermu hosul-méwisini
yene berdi. 19 Qérindashlirim, aranglarda
birsi heqiqettin chetnigen bolsa, we yene
birsi uni [heqiqetke] qaytursa, 20 Mushundaq
kishi shuni bilsunki, gunahkar kishini azghan
yolidin qayturup ekelgüchi shu kishining
jénining ölümdin qutulushigha we nurghun
gunahlarning yépip qoyulishigha sewebchi
bolidu.

Pétrus 1

1 Eysa Mesihning rosuli bolghan menki
Pétrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya,
Asiya we Bitiniye ölkiliride tarqaq yashawatqan
musapir bendilerge salam. **2** Siler Xuda'Atining
aldin bilgini boyiche tallinip, Roh teripidin
pak-muqeddes qilindinglar. Buningdin meqset,
silerning Eysa Mesihning itaitide bolushunglar
we qénining üstünlargha sépilishi üchündur.
Méhir-shepqet we xatirjemlik silerge hessilep
ata qilin'ghay! **3** Özining zor rehimdilliki
bilen, Eysa Mesihning ölümdin tirilishi arqiliq
bizni yéngidin tughdurup, ölmes ümidke
nésiwe qilghan Rebbimiz Eysa Mesihning
Xuda'Atisigha mubarek-medhiyiler oqulghay! **4**
Démek, siler üchün chirimes, daghsiz we solmas
miras ershlerde saqlanmaqta. **5** Axir zamanda
ashkarilinishqa teyyarlan'ghan nijat üchün,
siler étiqadinglar bilen Xudaning qudriti arqiliq
qoghdalmaqtisiler. **6** Siler bu [nijattin] zor
shadlinisiler — gerche hazir zörür tépilghanda
silerning herxil sinaqlar tüpeylidin qisqa waqit
azab-oqubet chékishinglargha toghra kelsimu. **7**
Altun haman yoqilip kétidighan nerse bolsimu,
sapliqi ot bilen sinilidu. Shuninggha oxshash
altundin tolimu qimmetlik bolghan étiqadinglar
sinilip ispatlinidu. Buning bilen u Eysa Mesih
[qayta] ashkarilan'ghan waqtida medhiye,
shan-sherep we izzet-hörmet keltüridu. **8** Eysa
Mesihni ilgiri körüp baqmighan bolsanglarmu,
Uni söyüp keldinglar; we hazirmu Uni
körmeysiler, lékin Uninggha yenila étiqat qilip
qelbinglar ipadiligüsiz shan-sherepke tolghan
xushalliq bilen yayraydu. **9** Shuning bilen siler
étiqadinglarning nishani, yeni jéninglarning
nijatigha muyesser boluwatisiler. **10** Silerge ata
qilin'ghan bu méhir-shepqetni aldin éytqan
[ilgiriki] peyghemberler bu nijat-qutquzulush
toghrisida tepsiliy izden'gen, uni chüshinishke
tirishqanidi. **11** Ularda bolghan Mesihning
Rohi ulargha Mesih kelgüside tartidighan
azab-oqubetler we bulardin kéyinki kélidighan
shan-sherepler toghrisida aldin'ala melumat
bérip bésharet keltürginide, ular bu ishlarning
qandaq yol bilen we qaysi zamanda yüz
béridighanliqi üstide izden'gen. **12** Shuning
bilen ulargha bu ishlarni aldin éytishi ular özliri
üchün emes, belki silerning xizmitinglarda
bolghan, dep ayan qilin'ghan. Emdi bügünki
künde bu ishlar ershtin ewetilgen Muqeddes
Rohning küchi bilen silerge xush xewerni
yetküzgüchiler arqiliq silerge jakarlandi. Hetta
perishtilermu bu ishlarning tégi-tektini sepsélip
chüshiniwélishqa telpünmekte. **13** Shunga,
zéhinliringlarning bélini baghlap, özünglarni
segek-salmaq tutunglar, ümidinglarni Eysa
Mesih qayta körün'gen künide silerge
élip kélidighan bext-shapaetke pütünley
baghlanglar. **14** [Xudaning] itaetmen perzentliri
süpitide, ilgiriki ghapilliq chaghliringlardikidek
hawayi-heweslerge bérilmenglar. **15** Eksiche,
silerni chaqirghuchi pak-muqeddes bolghan'gha
oxshash barliq yürüsh-turushinglarda
özünglarni pak-muqeddes tutunglar. **16** Chünki
[muqeddes yazmilarda]: «Pak-muqeddes
bolunglar, chünki Men pak-muqeddesturmen»
dep xatirilen'gen. **17** Siler dua qilghininglarda
kishilerning herbirining ish-herikitige qarap
yüz-xatire qilmay Soraq Qilghuchini «Ata» dep
chaqiridikensiler, undaqta bu dunyada musapir
bolup yashawatqan waqtinglarni [Uning]
qorqunchida ötküzünglar. **18** Chünki silerge
melumki, siler ata-bowiliringlar teripidin
silerge qaldurulghan ehmiyetsiz turmushning
[qulluqidin] azad boldunglar. Bu, qimmitini
haman yoqitidighan altun yaki kümüshtek
nersilerning tölimi bilen bolghan emes,
19 belki qimmetlik qéni bilen, yeni kem-
kütisiz we daghsiz qoza kebi Mesihning
qimmetlik qénining bedilige keldi. **20** U
derweqe dunya apiride qilinishtin ilgirila
[Xuda teripidin] shu süpitide tonulghan, hazir
U zamanlarning mushu axirqi waqitlirida
siler üchün [bu dunyagha ewetilip] ashkara
qilindi. **21** Siler Uning arqiliq Uni ölümdin
tirildürüp, Uninggha shan-sherep bergen
Xudagha étiqad qiliwatisiler. Xudaning [shuni
qilghini] étiqadinglar we ümidinglar Özige
baghlansun üchündur. **22** Siler heqiqetke
itaet qilghanliqinglardin qelbinglarni paklap,
qérindashlarni söyidighan saxtisiz méhir-

muhebbetke kirishtinglar; shunga, bir-
biringlarni chin qelbinglardin qizghin
söyünglar. 23 Chünki siler yéngiwashtin
tughuldunglar — bu chirip kétidighan uruq
arqiliq emes, belki chirimas uruq, yeni Xudaning
hayatiy küchke ige we menggü turidighan
söz-kalami arqiliq boldi. (aiōn g165) 24 Chünki
[xuddi muqeddes yazmilarda yézilghinidek]:
«Barliq et igiliri ot-chöptur, xalas, Ularning
barliq shan-sheripi daladiki gülge oxshash;
Ot-chöp solishidu, gül xazan bolidu, 25 Biraq
Rebning söz-kalami menggüge turidu!» Silerge
yetküzülgen xush xewerde jakarlan'ghan söz-
kalam del shudur. (aiōn g165)

2 Shuning üchün siler barliq rezillik,
barliq mekkarliq, saxtipezlik, hesetxorluq
we hemme töhmetxorluqlarni tashlap, 2
Rebning méhribanliqini tétip bilgenikensiler,
xuddi yéngi tughulghan bowaqlardek bolup
[Xudaning] söz-kalamidiki sap sütke teshna
bolunglar. Buning bilen, siler nijatning
[kamalitige] yétip ösisiler. 4 Emdi siler
Uninggha, yeni ademler teripidin erzimes dep
tashlinip, lékin Xuda teripidin tallan'ghan
we qedirlen'gen tirik tash Bolghuchining
yénigha kélip 5 siler özünglarmu tirik tashlar
süpitide bir rohiy ibadetxana qilinishqa,
Eysa Mesih arqiliq Xudani xursen qilidighan
rohiy qurbanliqlarni sunidighan muqeddes
kahin qataridikiler bolushqa quruluwatisiler;
6 Chünki muqeddes yazmilarda mundaq
déyilgen: — «Mana, tallan'ghan, qedirlen'gen
bürjek ul téshini Zion'gha qoydum. Uninggha
étiqad qilghuchi herkim hergiz yerge qarap
qalmaydu». 7 Emdi étiqad qilghuchi bolghan
silerge nisbeten [tashning] qediri bolidu.
Lékin [Uninggha] étiqad qilmaydighanlargha
nisbeten U [muqeddes yazmilarda déyilginidek]
boldi: — «Tamchilar erzimes dep tashliwetken
bu tash, Burjek [ul] téshi bolup tiklendi!», We:
— «[Bu tash] kishilerge putlikashang tash,
Ademni yiqitidighan qoram tash bolidu».
Chünki [mushundaq kishiler] [Xudaning]
söz-kalamigha itaet qilmasliqi tüpeylidin
putliship yiqilidu; ularning bundaq bolushi
aldin békitilgendur. 9 Lékin siler bolsanglar
[Xuda] tallighan bir jemet, shahane bir kahinliq,
pak-muqeddes bir el, shundaqla Özige alahide
xas bolghan bir xelqsiler; buning meqsiti, silerni
qarangghuluqtin Özining tilsimat yoruqluqigha
chaqirghuchining peziletlirini namayan
qilishinglardin ibaret. 10 Burun siler bir xelq
hésablanmayttinglar, lékin hazir Xudaning
xelqisiler; burun [Xudaning] rehim-shepqitige
érishmigenidinglar, lékin hazir érishtinglar. 11
I söyümlüklirim, siler bu dunyagha musapir
we méhmandursiler, silerdin ötünümenki,
roh-qelbinglar bilen qarshilishidighan
etliringlardiki neps-shehwetlerdin özünglarni
yiraq tutunglar. 12 Yürüsh-turushunglar
étiqadsizlar arisida ésil-peziletlik bolsun.
Mushundaq qilghanda, gerche ular silerge
yamanliq qilghuchilar dep töhmet qilsimu,
del töhmet qilghan ishlarda silerning yaxshi
emelliringlargha qarap, [Xudaning] ularni
[oyghitip] yoqlaydighan künide uni ulughlishi
mumkin. 13 Shunga Rebning hörmitide insanlar
arisidiki herbir hakimiyetning tüzümige,
meyli eng yuqiri menseptiki padishahqa
bolsun yaki u teyinligen hoquqdarlargha
bolsun boysununglar. Chünki bu hoquqdarlar
[padishah] teripidin yaman ish qilghuchilarni
jazagha tartish, yaxshi ish qilghuchilarni
hörmetke sazawer qilish üchün teyinlen'gendur.
15 Chünki Xudaning iradisi shundaqki, yaxshi
emelliringlar bilen nadan ademlerning orunsiz
shikayetlirini tuwaqlashtur. 16 Siler erkin-
azad bolghininglar bilen, bu erkinlikinglarni
yamanliq qilishning bahanisi qiliwalmanglar,
belki Xudaning quli süpitide bolup, 17
Barliq insanlarni hörmetlenglar, [étiqadchi]
qérindashliringlargha méhir-muhebbet
körsitinglar, Xudadin qorqunglar, padishahni
hörmetlenglar. 18 Qullar, xojayinliringlargha
toluq qorqunch bilen boysununglar — yalghuz
méhriban we xush péil xojayinlarghila emes,
belki térikkek xojayinlarghimu boysununglar.
19 Chünki eger birsi Xuda aldida pak wijdanliq
bolush üchün naheq azab-oqubet chekse hemde
bularghа sewr-taqet qilsa, bu Xudani xursen
qilidu. 20 Chünki eger siler gunah ötküzüp,
tégishlik urulghininglarda, uninggha berdashliq

bersenglar, buning maxtan'ghudek némisi
bar! Lékin yaxshi ishlarni qilip azab-oqubet
cheksenglar hemde uninggha berdashliq
bersenglar, u Xudani xursen qilidu. 21
Chünki siler del shuninggha chaqirildinglar.
Chünki Mesihmu siler üchün azab-oqubet
chékip, silerni Özining izidin mangsun dep,
silerge ülge qaldurdi; 22 «U gunah sadir
qilip baqmighan, Uning aghzidin héchqandaq
aldamchiliq-yalghanchiliqmu tépilmas». 23
U haqaretlen'ginide, til qayturmaytti. Azab-
oqubet chekkende, U héch tehdit salmaytti;
eksiche, Özini adil höküm chiqarghuchining
qollirigha tapshuratti. 24 U Özi bizning
gunahqa nisbeten ölüp, heqqaniyliqqa
nisbeten yashishimiz üchün yaghach tüwrükte
gunahlirimizni zimmisige aldi; siler Uning
yariliri bilen shipa taptinglar. 25 Chünki
burun siler qoylardek yoldin ézip ketkensiler,
lékin hazir jéninglarning padichisi hem
yétekchisining yénigha qaytip keldinglar.

3 Shuninggha oxshash, i ayallar, siler
erliringlargha boysununglar. Shundaq
qilsanglar, hetta söz-kalamgha itaet
qilmaydighan erler bolsa, öz ayalining bu
pezilitidin tesirlinip, ixlasmenlik bilen ötküzgen
pak yürüsh-turushinglargha qarap, gep-
sözsizla qayil qilinidu. 3 Güzellikinglar
sirtqi körünüshtin, yeni alahide örüwalghan
chéchinglar we taqighan altun zibu-zinnetlerdin
yaki ésil kiyimlerdin bolmisun, 4 belki
«qelbinglardiki özünglar», yeni mömin we
tinch rohtin bolghan chirimas güzelliktin
bolsun; bundaq [güzellik] Xudaning aldida
intayin qimmetliktur. 5 Chünki burunqi
chaghlarda, Xudagha ümidini baghlighan
ixlasmen ayallar del mushundaq [güzellik bilen]
özlirini zinnetlep, erlirige itaet qilatti. 6 Del
mushundaq yolda Sarah Ibrahimni «ghojam»
dep atap, uning sözlirige boysunatti. Siler
héchqandaq weswesilerdin qorqmay ishlarni
durus qilsanglar, silermu [Sarahning] perzentliri
bolghan bolisiler. 7 Shuninggha oxshash, ey
erler, silermu ayalliringlar bilen turushta, ularni
ayal kishiler bizdin ajiz bendiler dep bilip ularni
chüshinip yétinglar; siler ular bilen [Xuda]
shapaet qilghan hayatqa ortaq mirasxor bolup,
ularni hörmet qilinglar. Shundaq qilsanglar,
dualiringlar tosalghugha uchrimaydu. 8
Axirida, hemminglar bir niyet bir meqsette,
bir-biringlargha hemderd bolup, bir-biringlarni
qérindashlarche söyünglar, ich-baghri yumshaq
we kemter bolunglar. 9 Yamanliqqa yamanliq,
ahanetke ahanet bilen emes, eksiche, bext
tilesh bilen jawab qayturunglar. Chünki siler
del bu ishqa chaqirilghansiler; shuning bilen
özünglar bextke mirasxor bolisiler. 10 Chünki
[muqeddes yazmilarda yézilghinidek]: —
«Kimki hayatni söyüp, yaxshi kün körgüchi
bolay dése, Tilini yamanliqtin tartsun, Lewliri
mekkarliqtin néri bolsun; 11 Yamanliqtin özini
tartip, Güzel emellerni qilip yürsun; Aman-
xatirjemlikni izdep, uni qoghlap yürsun. 12
Chünki Perwerdigarning közi heqqaniylarning
üstide turidu, Uning quliqi ularning iltijalirigha
ochuq turidu; Lékin Perwerdigarning yüzi
rezillik yürgüzgüchilerge qarshi turidu».
13 Eger siler daim yaxshi ishlarni qilishqa
intilsenglar, kim silerge yamanliq qilar?
14 Lékin hetta heqqaniyliq yolida azab-
oqubet cheksenglarmu, oxshashla bextliksiler!
Lékin ularning wehimisidin qorqmanglar we
alaqzade bolmanglar; 15 belki qelbinglarda Reb
Mesihni hemmidin üstün dep bilinglar; silerde
bolghan ümidning sewebini sorighanlargha
mömin-mulayimliq we ixlasliq bilen jawab
bérishke hemishe teyyar turunglar. 16 Herdaim
wijdaninglarni pak tutunglar; shuning bilen
silerge «yamanliq qilghuchilar» dep töhmet
qilghanlar silerning Mesihde bolghan peziletlik
yürüsh-turushunglarni körüp, özliri qilghan
töhmetlerdin xijil bolsun. 17 Chünki Xudaning
iradisi shundaq bolsa, yaxshiliq qilghininglar
üchün azab-oqubet cheksenglar, bu yaman
ish qilghininglar tüpeylidin azab-oqubet
chekkininglardin ewzel, [elwette]. 18 Chünki
Mesih bizni Xuda bilen yarashturush üchün,
yeni Heqqaniy Bolghuchi heqqaniy emeslerni
dep, birla qétimliq azab-oqubet chekti; gerche
U ten jehette öltürülgen bolsimu, lékin rohta
janlanduruldi; 19 shuning bilen U solap
qoyulghan rohlarning yénigha mushu rohiy

hayatliqi bilen bérip, [Özining bu ghelibisini]
jakarlidi. 20 [solap qoyulghan] bu rohlar
burunqi zamanda, yeni Nuh [peyghember]ning
künliride, kéme yasiliwatqan mezgilde Xuda
sewrchanliq bilen [kishilerning towa qilishini]
kütkinide, Uninggha itaetsizlik qildi. Peqet shu
kémige kirgen birqanchisi, yeni jemiy sekkiz
jan su arqiliq qutquzuldi. 21 Mana bu «sugha
chömüldürüsh»ning béshariti bolghan. Emdi
chömüldürüsh — bedenning kirdin tazilinishi
emes, belki ademning pak wijdan bilen Eysa
Mesihning tirildürülüshi arqiliq Xudadin
tiligen telipi — bizni hazir qutquzuwatidu 22
(Mesih [tirilip] ershke chiqip, perishtiler, barliq
rohiy hoquqdarlar we küchlükler Uninggha
bosunduruldi we u Xudaning ong yénida
turmaqta).

4 Emdi Mesih ténide azab-oqubet chekkeniken,
silermu shundaq irade bilen özünglarni
qorallandurunglar. (chünki [Xuda yolida] öz
ténide azab-oqubet chekken kishi gunahtin
qol üzgen bolidu; 2 undaq kishi ténide
qalghan hayatini yene insaniy neps-heweslerge
bérilish bilen emes, belki Xudaning iradisige
muwapiq ötküzidu). 3 Chünki künlirimizni
yat ellik étiqadsizlarning iradisige emel qilish
bilen, yeni hertürlük buzuqchiliq-shehwaniyliq,
neps-hewesler, haraqkeshlik, eysh-ishret,
meyxorluq we yirginchlik butpereslikler ichide
ötküzginimiz emdi kupaye qilar! 4 Bu ishlarda
ular silerning ularghа hemrah bolup shundaq
iplasliqqa yügürmigenlikinglargha ejeblinip,
silerni haqaretlimekte. 5 Ular haman hem
tiriklerni we ölgenlerni soraq qilishqa teyyar
Turghuchigha hésab bermey qalmaydu. 6
Shunga del shu sewebtin, ölgenler ette
yashawatqan insanlar [soraq qilinidighan]dek
soraq qilinip, Xudagha nisbeten rohta yashisun
dep, ularghimu xush xewer yetküzülgen. 7
Emdi barliq ishlarning axirlishidighan küni
yéqinlashmaqta; shunga, salmaq bolunglar
we dua qilishqa segek turunglar. 8 Lékin
hemmidin muhimi, bir-biringlargha qizghin
méhir-muhebbette turuwéringlar. Chünki
«méhir-muhebbet nurghunlighan gunahlarni
yapar». 9 Bir-biringlardin aghrinmay özara
méhmandost bolunglar. 10 Xuda teripidin
herbiringlargha ata qilin'ghan iltipatqa binaen,
uning hertereplik méhri-shepqitini kishilerge
yetküzidighan yaxshi ghojidarlar süpitide,
bu iltipat bilen bir-biringlargha xizmet
qilinglar. 11 Kim söz qilsa, u Xudaning kalam-
bésharetlirini yetküzgüchi süpitide sözlisun.
Kim bashqilargha xizmet qilsa, u Xuda ata
qilghan küch-qudriti bilen xizmet qilsun.
Shundaq bolghanda, Xuda hemme ishta Eysa
Mesih arqiliq ulughlinidu. Barliq shan-sherep
we küch-qudret Uninggha ebedil'ebedgiche
mensuptur, amin! (aiōn g165) 12 Söyümlüklirim,
otluq sinaqning béshinglargha chüshkenlikige
qarap, ajayib ishqa yoluqup qaldim, dep
heyran qalmanglar. 13 Belki, Mesihning azab-
oqubetlirige qandaq ortaq bolghan bolsanglar,
siler shundaq shadlininglar. Shuning bilen
Uning shan-sheripi ayan qilin'ghinida, silermu
yayrap shadlinisiler. 14 Siler Mesihning nami
tüpeylidin haqaretke uchrisanglar, bextlik
bolisiler! Chünki shan-sherepning Rohi, yeni
Xudaning Rohi wujudunglargha chüshken
bolidu. 15 Aranglardin birining azab-oqubet
chékishi hergizmu qatil, oghri, rezil yaki
chépilghaq bolush sewebidin bolmisun. 16
Biraq chekken azab-oqubiti «Mesihiy» dep
atalghanliqi sewebidin bolsa, u buningdin
nomus qilmisun; eksiche, mushu nam [bilen]
[atalghanliqi] üchün Xudagha medhiye oqusun.
17 Chünki soraqning bashlinidighan waqti-saiti
keldi; soraq aldi bilen Xudaning öyidikiliridin
bashlinidu; we eger biz bilen bashlansa,
u halda Xudaning xush xewirige qulaq
salmighanlarning aqiwiti néme bolar? 18
[Del] [muqeddes yazmilarda yézilghinidek]: —
«Eger heqqaniylarning qutquzulushi tes bolsa,
Ixlassizlar hem gunahkarlarning aqiwiti qandaq
bolar?» 19 Shuning üchün, Xudaning iradisi
bilen azab-oqubet chekkenler yaxshi emellerni
dawam qilip, jénini wediside turidighan
Yaratquchigha amanet qilip tapshursun.

5 Emdi men aranglardiki aqsaqallardin
(Mesihning azab-oqubetlirining guwahchisi,
namayan qilinidighan shan-sherepke nésip
bolghuchi we silerge oxshash bir aqsaqal

süpitide) shuni ötünimenki, 2 — Xudaning
silerning aranglardiki padisini obdan béqinglar;
ulargha yétekchilik xizmitide bolup, uni
mejburen emes, belki ixtiyaren zimminglargha
élinglar; pul-dunya üchün emes, belki
xushalliq bilen qilinglar. 3 Xudaning padisigha
ghojining öz teelluqatlirigha bolghinidek
bolmay, belki ulargha ülge bolunglar. 4
Shundaq qilsanglar, Bash Padichi ashkare
bolghanda, menggü tozumas shan-sherep
tajigha érishisiler. 5 Ey yashlar, chonglargha
boysununglar. Shuningdek, hemminglar
bir-biringlargha nisbeten kichik péilliqni
üstünglargha oriwélinglar. Chünki: «Xuda
tekebburlargha qarshidur, lékin mömin-
kemterlerge shepqet qilidu». 6 Özünglarni
Xudaning qudretlik qoli astida töwen
tutunglar. Shundaq qilsanglar, waqti-saiti
kelgende Xuda silerni yuqiri kötüridu; 7
Barliq ghem-qayghuliringlarni Uning üstige
tashlap qoyunglar. Chünki U silerning
ghéminglarni qilidu. 8 Özünglarni hoshyar
we segek tutunglar. Chünki düshmininglar
bolghan Iblis xuddi hörkirewatqan shirdek,
yutqudek birsini izdep qatrap yürmekte; 9
siler étiqadinglarda ching turup uninggha
qarshi turunglar. Chünki bilisilerki, pütün
dunyadiki qérindashliringlarmu oxshash azab-
oqubetlerning tügishigüche chidawatidu. 10
Emma silerni Mesih Eysa arqiliq Özining
menggülük shan-sheripige chaqirghan,
pütkül méhir-shepqetning Igisi bolghan Xuda
azraqqine waqit azab-oqubet chekkininglardin
kéyin, Özi silerni eslige keltürüp, des turghuzup,
mustehkem we ulgha békitilgendek tewrenmes
qilidu. (aiōnios g166) 11 Uninggha [barliq]
shan-sherep we küch-qudret ebedil'ebed
mensup bolghay, amin! (aiōn g165) 12 Men
bu qisqighina xetni yézip, özüm sadiq
qérindishim dep bilidighan Silwanusning
wasitisi bilen silerge yollidim. Ushbu xetni
yézishimning meqsiti, silerge jékilesh we
silerni righbetlendürüsh, shundaqla Xudaning
heqiqiy méhir-shepqitining ene shundaq
ikenlikige guwahliq bérishtin ibarettur. Bu
méhir-shepqette ching turunglar. 13 Siler
bilen bille tallan'ghan Babilda turuwatqan
jamaet we oghlum Markustin silerge salam. 14
Bir-biringlar bilen méhribanlarche söyüshüp
salamlishinglar. Silerge, yeni Mesihde bolghan
hemminglargha amanliq-xatirjemlik yar
bolghay!

Pétrus 2

1 Eysa Mesihning quli we rosuli bolghan menki Siméon Pétrustin Xudayimiz we Qutquzghuchimiz Eysa Mesihning heqqaniyliqi arqiliq biz bilen oxshash qimmetlik bir étiqadqa muyesser qilin'ghanlargha salam! **2** Siler Xudani we Rebbimiz Eysani chongqur tonughanséri, méhir-shepqet we xatirjemlik silerge hessilep ashqay! **3** Bu [duayimning] asasi — biz bizni Özining shan-sheripi we ésil pezilitining tesiri arqiliq Chaqirghuchini chongqur tonughanliqimiz üchün, Uning ilahiy küch-qudriti hayatimizgha we ixlasmenlikte méngishimizgha kéreklik bolghan hemmini ata qildi. **4** U mushu peziletliri arqiliq bizge qimmetlik, eng ulugh wedilerni berdi, bular bilen siler bu dunyadiki hawayi-heweslerdin bolghan iplasliqtin qutulup, Xudaliq tebietke ortaq nésip bolalaysiler. **5** Del mushu sewebtin, siler pütün küchünglar bilen étiqadinglargha ésil peziletni, ésil pezilitinglargha bilimni, **6** biliminglargha temkinlikni, temkinlikinglargha chidamliqni, chidamliqinglargha ixlasmenlikni, **7** ixlasmenlikinglargha qérindashliq méhribanliqni, qérindashliq méhribanliqinglargha méhir-muhebbetni körsitishni qoshushqa intilinglar. **8** Chünki bu xususiyetler silerde bar bolsa, shundaqla éship bériwatqan bolsa, bular silerni Rebbimiz Eysa Mesihni chongqur tonushqa [intilishte] ish-emelsiz we méwisiz qaldurmaydu. **9** Emme eger birside bular kem bolsa, u kor ademdur — u burnining uchinila köreleydighan, ilgiriki gunahliridin pak qilin'ghinini untughan bolidu. **10** Shuning üchün, i qérindashlar, siler [Xuda teripidin] chaqirilghanliqinglarni, shundaqla tallan'ghanliqinglarni jezmleshtürüshke intilinglar. Shundaq qilsanglar, héchqachan téyilip ketmeysiler. **11** Shundaq bolghanda Rebbimiz we Qutquzghuchimiz Eysa Mesihning menggülük padishahliqidimu qizghin qarshi élinisiler. (aiōnios g166) **12** Shunga, gerche siler bu ishlarni bilgen bolsanglarmu, shundaqla bizge ige qilin'ghan heqiqette mustehkemlen'gen bolsanglarmu, men yenila herdaim bu ishlarni ésinglargha salmaqchimen. **13** Derweqe, men mushu chédirimda bolsamla, bularni seminglargha sélip, silerni oyghitip turushni layiq körimen. **14** Chünki Rebbimiz Eysa Mesihning burun manga ayan qilghinidek, méning bu chédirim pat arida uchamdin séliwétilidighanliqini bilip turuptimen. **15** Berheq, men silerning bu ishlarni men bu dunyadin ketkinimdin kéyinmu herwaqit ésinglargha keltürüshünglar üchün küchümning bariche intilimen. **16** Chünki biz silerge Rebbimiz Eysa Mesihning küch-qudriti we hazir bolushini uqturghinimizda hergizmu hiyligerliktin oydurup chiqilghan riwayetlerge egeshmiduq, belki biz Uning heywetlik shan-shöhritige öz közimiz bilen guwahchimiz. **17** Chünki U muqeddes taghda Xuda'Atidin shan-shöhret we ulughluqqa érishkende, ashu ulugh shan-shereplik yerdin: «Bu Méning söyümlük Oghlum, Men Uningdin xursenmen» dégen shundaq zor bir awaz Uninggha yetküzülüp anglandi. **18** Muqeddes taghda biz Uninggha hemrah bolup bille turghan bolghachqa, ershtin bu awaz anglan'ghinida bizmu öz quliqimiz bilen uni angliduq. **19** Uning üstige hemmimizde peyghemberler yetküzgen tolimu ishenchlik bésharetlik söz-kalam bardur; siler tang süzülgüche, tang yultuzi qelbinglarni toluq yorutquche bu söz-kalamgha qulaq salsanglar, yaxshi qilghan bolisiler (bu söz-kalam xuddi qarangghuda chaqnap turidighan chiraghqa oxshashtur). **20** Shuni hemmidin muhim dep bilishinglar kérekki, muqeddes yazmilardiki héchqaysi wehiy peyghemberlerning öz chüshenchisi boyiche yetküzülgen emes. **21** Chünki héchqandaq wehiy-bésharet insanlarning iradisidin kelgen emes, u belki Xudaning muqeddes ademliri Muqeddes Roh teripidin yéteklinip, Uning türtkisi bilen éytqan söz-kalamdur.

2 Lékin burun xelq ichide saxta peyghemberler chiqqan, shuningdek aranglardimu saxta telim bergüchiler meydan'gha chiqidu. Ular soqunup kirip, halaketke élip baridighan bid'et telimlerni aranglargha astirtin kirgüzüp, hetta özlirini hör qilishqa sétiwalghan igisidinmu

ténip, buning bilen öz béshigha tézla halaket
chüshüridu. 2 Nurghun kishiler ularning
shermendilikige egiship kétidu, shuningdek
ularning sewebidin heqiqet yoli haqaretke
uchraydu. 3 Ular achközlükidin oydurma
sözler bilen silerni satidighan méli qilidu.
Emdi ularning béshigha xéli burunla békitilgen
jaza bikar olturmaydu, ularning halakiti bolsa
uxlap yatmaydu. 4 Chünki Xuda gunah
sadir qilghan perishtilerni ayap olturmay,
belki ularni tehtisaraning hangigha tashlap,
soraqqa tartquche zulmetlik qarangghuluqtiki
zenjirler bilen solap qoyghan yerde, (Tartaroō
g5020) 5 shundaqla qedimki dunyadikilernimu
ayap qoymay, xudasizliqqa bérilgen dunyani
topan bilen gherq qilip, peqet heqqaniyliqqa
dewet qilghuchi Nuhni bashqa yettisi bilen
saqlap qalghan yerde — 6 hemde kéyin
Sodom we Gomorra sheherlirini kéyinki
dewrlerdiki xudasizliqqa bérilgenlerge ibret
bolsun dep békitip, béshigha külpetlik jazani
chüshürüp kül qilghan, 7 shuning bilen
birge mushu exlaqsizlarning buzuqchiliqliridin
yirginip azablan'ghan, heqqaniy bolghan
Lutni ular arisidin qutuldurghan yerde — 8
(ene shundaq kishilerning ichide yashighan
heqqaniy Lutning heqqaniy qelbi her küni
anglighan we körgen itaetsizlikler tüpeylidin
azablinatti) 9 emdi shuni körüwalalaymizki, Reb
ixlasmenlerni duch kelgen sinaqlardin qandaq
qutquzushni we shuningdek heqqaniysizlarni
soraq künigiche jazalinishqa saqlap qoyushni
bilidu. 10 Bularning arisidiki öz etlirige egiship
pasiq heweslerge bérilgen, shundaqla hoquq
igilirige sel qarighanlarning jazasi téximu
shundaq bolidu. Mushundaq kishiler hali chong,
menmenchilerdur, ular «[rohiy] ulughlar»gha
haqaret qilishtin héch qorqmaydighanlardur. 11
Hetta ulardin küch-qudrette üstün turidighan
perishtilermu Perwerdigarning aldida bu
«[ulughlar]»[ni] haqaret bilen erz qilmaydu.
12 Emma bular xuddi owlinip boghuzlinish
üchün tughulghan yawayi eqilsiz haywanlardek
kélip, özliri chüshenmeydighan ishlar üstide
haqaretlik söz qilidu we shundaqla özlirining
halaket ishliri bilen toluq halak bolidu,
13 shundaqla öz heqqaniysizliqigha tushluq
jazaning méwisini yeydu. Ular hetta kündüzi
ochuq-ashkara eysh-ishret qilishnimu lezzet
dep hésablaydu; ular [silerge] nomus we dagh
keltürüp siler bilen bir dastixanda olturup,
öz mekkarliqliridin zoqlinidu. 14 Ularning
zinaxorluq bilen tolghan közliri gunah sadir
qilishtin üzülmeydu; ular tutami yoq kishilerni
éziqturidu; ular qelbini achközlükke köndürgen,
lenetke yéqin balilardur! 15 Ular toghra
yoldin chetnep, Bosorning oghli Balaamning
yoligha egiship ketti. U kishi haram yolda
tapqan heqni yaxshi körgüchi idi, 16 lékin
u qilghan qebihliki tüpeylidin tenbihini yédi
(zuwansiz éshek insanning awazi bilen sözlep
peyghemberning exmiqane ishini tosti). 17
Mana mushundaq kishiler qurup ketken
bulaqlar, borandin heydilip yürgen tumanlargha
oxshaydu; ulargha menggülük zulmetning
qapqarangghuluqida jay hazirlap qoyulghan.
(questioned) 18 Chünki ular yalghan-yawidaq
yoghan sözler bilen maxtinip, ademning
etlik heweslirini qozghitip eysh-ishret ishliri
bilen ézitquluq yolida méngiwatqanlardin
özlirini yéngila qachurghanlarni azduridu.
19 Ular mushu kishilerge «Silerni erkinlikke
érishtürimiz» dep wede qilidu, lékin özliri
emeliyette buzuqluqning qulliridur. Chünki
adem néme teripidin boysundurulghan bolsa,
shuning quli bolidu. 20 Chünki eger ular
Rebbimiz we Qutquzghuchimiz Eysa Mesihni
tonush arqiliq bu dunyaning pasiqliqliridin
qutulup, kéyin shulargha yene baghlinip,
boysundurulghan bolsa, ularning kéyinki hali
deslepkisidinmu better bolidu. 21 Chünki
heqqaniyliq yolini bilip turup, özige yetküzülgen
muqeddes emrdin yüz örügendin köre, bu yolni
eslidinla bilmigini ewzel bolatti. 22 Mushu
ishenchlik hékmetlik sözler ularda emelge
ashurulidu: — «It aylinip öz qusuqini yer»
we yene «Choshqa yuyunup chiqipla qaytidin
patqaqta éghinar».

3 I söyümlüklirim, hazir silerge bu
yéziwatqinim ikkinchi xétimdur. Her ikki
xétimde silerning sap könglünglarni oyghitip,
shu ishlarni eslitishke intildimki, 2 muqeddes

peyghemberler burun éytqan sözlerge
we Rebbimiz hem Qutquzghuchimizning
rosulliringlar arqiliq yetküzgen emrige köngül
bölüshünglarni ötünimen. 3 Eng muhimi shuni
bilishinglar kérekki, künlerning axirida özining
hawayi-heweslirining keynige kiridighan,
mesxire qilidighan mazaqchilar chiqip: 4
«Qéni, Uning qaytip kélimen dégen wedisi?!
Ata-bowilirimiz [ölümde] uxlap qalghandin
taki hazirghiche hemme ishlar dunya apiride
bolghan waqittiki bilen oxshash halette
kétiwatidu» dep mesxire qilishidu. 5 Halbuki,
ular eng qedimki zamanda Xudaning sözi bilen
asmanlarning yaritilghanliqini we shuningdek
yerning sudin chiqqan hem suning wasitisi
bilen barliqqa kelgenlikini etey untuydu; 6
shu amillarning wasitiliri bilen shu zamandiki
dunya kelkündin gherq bolup yoqaldi. 7 Emma
hazirqi asmanlar bilen zémin oxshashla shu söz
bilen ixlassiz ademler soraqqa tartilip halak
qilinidighan ashu künde otta köydürülüshke
saqlinip, ta shu künigiche halidin xewer
élinip turidu. 8 Emdi i söyümlüklirim, shu ish
neziringlardin qachmisunki, Rebge nisbeten bir
kün ming yildek we ming yil bir kündektur.
9 Reb Öz wedisini [orundashni] (bezilerning
«kéchiktürdi» dep oylighinidek) kéchiktürgini
yoq, belki héchkimning halak bolushini xalimay,
hemme insanning towa qilishigha kirishini
arzulap, silerge kengchilik qilip [waqitni
sozmaqta]. 10 Lékin Rebning küni xuddi
oghrining kélishidek [kütülmigen waqitta]
bolidu. U küni asmanlar shiddetlik güldürligen
awaz bilen ghayib bolup, kainatning barliq
qurulmiliri shiddetlik otta érip tügeydu; zémin
we uningdiki pütkül nersilermu köyüp kétidu. 11
Hemme nerse mana shundaq érip yoqilidighan
yerde, siler qandaq ademlerdin bolushunglar
kérek? — hayatinglarni pak-muqeddeslikte we
ixlasmenlikte ötküzüp, 12 Xudaning künini
telmürüp kütüp, u künning tézrek kélishi üchün
intilishinglar kérek emesmu? U künning kélishi
bilen pütün asmanlar otta yoqap tügeydu we
kainatning barliq qurulmiliri shiddetlik otta
érip tügeydu. 13 Lékin biz bolsaq Uning wedisi
boyiche, yéngi asman-zéminni intizarliq bilen
kütmektimiz. U yer heqqaniyliqning makanidur.
14 Shuning üchün, ey söyümlüklirim, bu ishlarni
kütüwatqanikensiler, [shu tapta] Xudaning
aldida nuqsansiz we daghsiz, inaqliq-xatirjemlik
ichide hazir bolup chiqishinglar üchün
intilinglar. 15 we Rebbimizning sewr-taqitini
nijat dep bilinglar, del söyümlük qérindishimiz
Pawlusmu özige ata qilin'ghan danaliq bilen
bu ishlar toghruluq silerge yazghan; 16 barliq
xetliridimu u bu ishlar heqqide toxtilidu.
Uning xetliride chüshinish tes bolghan bezi
ishlar bar; bu ishlarni telim almighan we
tutami yoq kishiler muqeddes yazmilarning
bashqa qisimlirini burmilighandek, burmilap
chüshendüridu we shuning bilen öz béshigha
halaket élip kélidu. 17 Shuning bilen, i
söyümlüklirim, [men éytqan] bu ishlarni
aldin'ala bilgenikensiler, bu exlaqsizlarning
sepsetliri bilen azdurulup, mustehkem
turushunglarni yoqitip qoyushtin hoshyar
bolunglar. 18 Eksiche, [Xudaning] méhir-
shepqitide hem Rebbimiz we Qutquzghuchimiz
Eysa Mesihge bolghan bilishte dawamliq
ösünglar. Uninggha hem hazir hem ashu ebed
künigiche barliq shan-sherep mensup bolghay!
Amin! (aiōn g165)

Yuhanna 1

1 Ezeldin bar bolghüchi, özimiz anglighan,
öz közlirimiz tikilip qarighan we qollirimiz
bilen tutup silighan hayatliq Kalami toghrisida
[silerge bayan qilimiz] **2** (bu hayatliq bizge
ayan bolup, biz uni körduq. Shuning bilen
bu heqte guwahliq bérimiz hemde Ata bilen
bille bolup, kéyin bizge ayan bolghan shu
menggülük hayatni silerge bayan qilimiz)
(aiōnios g166) **3** — silernimu biz bilen sirdash-
hemdemlikte bolsun dep biz körgenlirimizni
we anglighanlirimizni silerge bayan qilimiz.
Bizning sirdash-hemdemlikimiz Ata we Uning
Oghli Eysa Mesih bilendur. **4** Silerning
xushalliqinglar tolup tashsun dep, bularni
silerge yéziwatimiz. **5** We biz Uningdin
anglighan hem silerge bayan qilidighan
xewirimiz mana shudurki, Xuda nurdur we
Uningda héchqandaq qarangghuluq bolmaydu.
6 Eger biz Uning bilen sirdash-hemdemlikimiz
bar dep turup, yenila qarangghuluqta yürsek,
yalghan éytqan we heqiqetke emel qilmighan
bolimiz. **7** Lékin U Özi nurda bolghinidek bizmu
nurda mangsaq, undaqta bizning bir-birimiz
bilen sirdash-hemdemlikimiz bolup, Uning
Oghli Eysa Mesihning qéni bizni barliq gunahtin
paklaydu. **8** Eger gunahimiz yoq dések, öz
özimizni aldighan bolimiz hemde bizde heqiqet
turmaydu. **9** Gunahlirimizni iqrar qilsaq, U
bizning gunahlirimizni kechürüm qilip, bizni
barliq heqqaniysizliqtin pak qilishqa ishenchlik
hem adildur. **10** Eger gunah qilmiduq dések,
Uni yalghanchi qilip qoyghan bolimiz we Uning
söz-kalami bizdin orun almighan bolidu.

2 I eziz balilirim, men silerni gunah sadir
qilmisun dep, bu sözlerni yéziwatimen.
Mubada birsi gunah sadir qilsa, Atining yénida
bir yardemchi wekilimiz, yeni Heqqaniy
Bolghuchi Eysa Mesih bardur. **2** U Özi
gunahlirimiz üchün [jazani kötürgüchi]
kafarettur; mushu kafaret peqet bizning
gunahlirimiz üchünla emes, belki pütkül
dunyadikilerning gunahliri üchündur. **3**
Bizning uni tonughanliqimizni bilelishimiz
— Uning emrlirige emel qilishimizdindur. **4**
«Uni tonuymen» dep turup, Uning emrlirige
emel qilmighuchi kishi yalghanchidur, uningda
heqiqet yoqtur. **5** Lékin kimki Uning sözige
emel qilsa, emdi uningda Xudaning méhir-
muhebbiti heqiqeten kamaletke yetken bolidu.
Biz özimizning Uningda bolghanliqimizni
ene shuningdin bilimiz. **6** «Xudada turup
yashaymen» dégüchi bolsa [Eysaning]
mangghinidek oxshash méngishi kérek.
7 I söyümlüklirim, silerge [burun anglap
baqmighan] yéngi bir emrni emes, belki
desleptin tartip siler tapshuruwalghan kona
emrni yéziwatimen. Ushbu emr siler burundinla
anglap kéliwatqan söz-kalamdur. **8** Lékin
yene kélip men silerge yéziwatqinimni yéngi
emr [désekmu bolidu]; bu emr Mesihde
hem silerdimu emel qilinmaqta, chünki
qarangghuluq ötüp ketmekte, we heqiqiy
nur alliqachan chéchilishqa bashlidi. **9**
Kimdekim özini «nurda yashawatimen» dep
turup, qérindishini öch körse, u bügün'giche
qarangghuluqta turuwatqan bolidu. **10**
Qérindishigha méhir-muhebbet körsetken
kishi yoruqluqta turmaqta, uningda gunahqa
putlashturidighan héchnéme qalmaydu.
11 Lékin qérindishini öch körgen kishi
qarangghuluqtidur; u qarangghuluqta mangidu
we qeyerge kétiwatqanliqini bilmeydu,
chünki qarangghuluq uning közlirini qarighu
qiliwetken. **12** Men bularni silerge yéziwatimen,
i eziz balilirim, chünki gunahliringlar Uning
nami üchün kechürüm qilindi. **13** Men buni
silerge yéziwatimen, i atilar, chünki siler Ezeldin
Bar Bolghuchini tonudunglar. Men buni silerge
yéziwatimen, i yigitler, chünki siler u rezil
üstidin ghelibe qildinglar. **14** Men buni silerge
yéziwatimen, i eziz balilirim, chünki siler Atini
tonudunglar. Men buni silerge yéziwatimen,
i atilar, chünki siler Ezeldin Bar Bolghuchini
tonudunglar. Men buni silerge yéziwatimen, i
yigitler, chünki siler küchlüksiler, Xudaning
söz-kalami silerde turidu we siler u rezil
üstidinmu ghelibe qildinglar. **15** Bu dunyani we
bu dunyadiki ishlarni söymenglar. Herkim bu
dunyani söyse, Atining söygüsi uningda yoqtur.
16 Chünki bu dunyadiki barliq ishlar, yeni ettiki

hewes, közlerdiki hewes we hayatigha bolghan
meghrurluqning hemmisi Atidin kelgen emes,
belki bu dunyadin bolghandur, xalas; 17 we bu
dunya we uningdiki heweslerning hemmisi
ötüp kétidu. Lékin Xudaning iradisige emel
qilghuchi kishi menggü yashaydu. (aiōn g165)
18 Eziz balilirim, zamanning axirqi saiti yétip
keldi; we siler dejjalning [axir zamanda]
kélidighanliqini anglighininglardek, emeliyette
bolsa hazirning özidila nurghun dejjallar
meydan'gha chiqti; buningdin zamanning
axirqi saiti bolup qalghanliqi bizge melum. 19
Ular arimizdin chiqti, lékin ular eslide bizlerdin
emes idi. Chünki eger bizlerdin bolghan
bolsa, arimizda turiwergen bolatti. Lékin
ularning héchqaysisining eslide bizdikilerdin
bolmighanliqi pash qilin'ghanliqi üchün
ular arimizdin chiqip ketti. 20 Halbuki, siler
bolsanglar Muqeddes Bolghuchidin kelgen
mesihligüchi Rohtin nésip boldunglar we
shuning üchün siler hemme ishni bilisiler. 21
Silerge bu xetni yizishimdiki seweb, silerning
heqiqetni bilmigenlikinglar üchün emes, belki
heqiqetni bilip, yalghanchiliqning heqiqettin
kélip chiqmaydighanliqini bilgenlikinglar
üchündur. 22 Emise, kim yalghanchi? Eysaning
Mesih ikenlikini inkar qilghuchi kishi bulsa, u
yalghanchidur. Ata we Oghulni inkar qilghuchi
kishi özi bir dejjaldur. 23 Kimdekim Oghulni
ret qilsa uningda Ata bolmaydu. Lékin Oghulni
étirap qilsa, uningda Ata bolidu. 24 Siler
bolsanglar, burundin anglap kéliwatqininglarni
özünglarda dawamliq turghuziwéringlar.
Burundin anglap kéliwatqininglar silerde
dawamliq turiwerse, silermu dawamliq Oghul
we Atida yashawatqan bolisiler; 25 we Uning
bizge qilghan wedisi bolsa del shu — menggü
hayatliqtur. (aiōnios g166) 26 Silerni azdurmaqchi
bolghanlarni nezerde tutup, bularni silerge
yazdim; 27 Siler bolsanglar, siler Uningdin
qobul qilghan mesihligüchi Roh silerde
turiwéridu, siler héchkimning ögitishige mohtaj
emessiler; belki ene shu mesihligüchi Roh
silerge barliq ishlar toghruluq ögitiwatqandek
(U heqtur, héch yalghan emestur!) —
hem ögetkendek, siler dawamliq Uningda
yashaydighan bolisiler. 28 Emise, i eziz balilirim,
dawamliq Uningda turup yashawéringlar.
Shundaq qilsanglar, U herqachan qaytidin
ayan bolghanda qorqmas bolimiz hem
U kelginide Uning aldida héch xijalet
bolup qalmaymiz. 29 [Xudaning] heqqaniy
ikenlikini bilgenikensiler, heqqaniyliqqa emel
qilghuchilarning herbirining uning teripidin
tughulghuchi ikenlikinimu bilsenglar kérek.

3 Qaranglar, Ata bizge shundaq chongqur
méhir-muhebbet körsetkenki, biz «Xudaning
eziz baliliri» dep atalduq — we biz heqiqetenmu
shundaq. Bu dunya shu sewebtin bizni
tonup yetmeyduki, chünki bu dunya Uni
tonumidi. 2 Söyümlüklirim, biz hazir
Xudaning eziz baliliridurmiz; kelgüside qandaq
bolidighanliqimiz téxi ochuq ayan qilinmighan.
Biraq U [qaytidin] ayan qilin'ghanda, Uninggha
oxshash bolidighanliqimizni bilimiz; chünki shu
chaghda biz Uning eynen Özini körimiz. 3 We
[Mesihge] ümid baghlighan herbir kishi U pak
bolghandek özini paklimaqta. 4 Gunah sadir
qilghan kishi [Xudaning] qanunigha xilapliq
qilghan bolidu. Chünki gunah sadir qilghanliq
[Xudaning] qanunigha xilapliq qilghanliqtur.
5 Halbuki, siler Uni gunahlarni élip tashlash
üchün dunyagha kélip ayan qilin'ghan we
shundaqla Uningda héchqandaq gunah yoqtur,
dep bilisiler. 6 Uningda yashawatqan herbir
kishi gunah sadir qilmaydu; kimdekim gunah
sadir qilsa, Uni körmigen we Uni tonumighan
bolidu. 7 Eziz balilirim, héchkimning silerni
aldishigha yol qoymanglar. Heqqaniyliqqa
emel qilghuchi kishi U heqqaniy bolghinidek
heqqaniydur. 8 Lékin gunah sadir qilghuchi
Iblistindur. Chünki Iblis elmisaqtin tartip gunah
sadir qilip kelmekte. Xudaning Oghlining
dunyada ayan qilinishidiki meqset Iblisning
emellirini yoqitishtur. 9 Xudadin tughulghuchi
gunah sadir qilmaydu; Xudaning uruqi uningda
orun alghachqa, u gunah sadir qilishi mumkin
emes, chünki u Xudadin tughulghandur. 10
Xudaning baliliri bilen Iblisning baliliri shuning
bilen perqliniduki, kimdekim heqqaniyliqqa
emel qilmisa we yaki öz qérindishigha méhir-
muhebbet körsetmise Xudadin emestur. 11

Chünki siler desleptin anglap kéliwatqan xewer
mana del shuki, bir-birimizge méhir-muhebbet
körsitishimiz kérektur. 12 U u rezildin bolghan,
inisini öltürgen Qabilgha oxshash bolmasliqimiz
kérek; u némishqa inisini qetl qildi? Uning
özining qilghanliri rezil, inisining qilghanliri
heqqaniy bolghanliqi üchün shundaq qilghan.
13 Shunga, i qérindashlar, bu dunya silerni
öch körse, buninggha heyran qalmanglar.
14 Biz qérindashlarni söygenlikimizdin,
ölümdin hayatliqqa ötkenlikimizni bilimiz.
Öz qérindishini söymigüchi téxi ölümde
turuwatidu. 15 Qérindishigha öchmenlik
qilghan kishi qatildur we héchqandaq qatilda
menggülük hayatning bolmaydighanliqini
bilisiler. (aiōnios g166) 16 Biz shuning bilen méhir-
muhebbetning néme ikenlikini bilimizki, u
biz üchün Öz jénini pida qildi; shuningdek
bizmu qérindashlirimiz üchün öz jénimizni
pida qilishqa qerzdardurmiz. 17 Emma kimki
bu dunyada mal-mülki turup, qérindishining
mohtajliqini körüp turup, uninggha köksi-
qarnini achmisa, bundaq kishide nedimu
Xudaning méhir-muhebbiti bolsun? 18
Eziz balilirim, söz bilen we til bilen emes,
belki emelde we heqiqette méhir-muhebbet
körsiteyli. 19 Biz shundaq ishlar bilen
özimizning heqiqettin bolghanliqimizni
bileleymiz we [Xudaning] aldida qelbimizni
xatirjem qilalaymiz. 20 Shundaqtimu, mubada
qelbimiz bizni yenila eyiblise, Xuda yenila
qelbimizdin üstün we hemmini bilgüchidur. 21
Söyümlüklirim, eger qelbimiz bizni eyiblimise,
Xudaning aldida yüreklik turimiz 22 we
shundaqla Uningdin némini tilisek shuninggha
érisheleymiz; chünki biz Uning emrlirige
emel qilip, Uni xursen qilidighan ishlarni
qilimiz. 23 We Uning emri shuki, uning Oghli
Eysa Mesihning namigha étiqad qilishimiz
hemde Uning bizge tapilighinidek bir-birimizge
méhir-muhebbet körsitishimizdin ibarettur.
24 Uning emrlirige emel qilidighan kishi
[Xudada] yashaydighan we [Xudamu] uningda
yashaydighan bolidu. Emdi Xudaning bizde
yashaydighanliqini bilginimiz bolsa, U bizge ata
qilghan Rohtindur.

4 Söyümlüklirim, herbir [«wehiy qilghuchi»]
rohlarning hemmisigila ishiniwermenglar,
belki bu rohlarning Xudadin kelgen-
kelmigenlikini perqlendürüsh üchün ularni
sinanglar. Chünki nurghun saxta peyghemberler
dunyadiki jay-jaylargha peyda boldi. 2 Xudaning
Rohini mundaq perqlendüreleysiler: Eysani,
yeni dunyagha insaniy tende kelgen Mesihni
étirap qilghuchi herbir roh Xudadin bolidu;
3 we dunyagha insaniy tende kelgen Eysa
Mesihni étirap qilmaydighan roh Xudadin
kelgen emes. Bundaqlarda eksiche dejjalning
rohi ishleydu; siler bu rohning kélidighanliqi
toghruluq anglighanidinglar we derweqe u
hazir dunyada peyda boldi. 4 Ey eziz balilirim,
siler bolsanglar Xudadin bolghansiler we
ularning üstidin ghalib keldinglar; chünki
silerde Turghuchi bu dunyada turghuchidin
üstündur. 5 Ular bolsa bu dunyagha mensup;
shunga ular bu dunyaning sözlirini qilidu
we bu dunyadikiler ulargha qulaq salidu.
6 Biz bolsaq Xudadin bolghanmiz; Xudani
tonughan kishi bizning sözlirimizni anglaydu.
Xudadin bolmighan kishi bolsa bizning
sözlirimizni anglimaydu. Mana buningdin
Heqiqetning Rohi bilen ézitquluqning rohini
perq ételeymiz. 7 I söyümlüklirim, bir-birimizge
méhir-muhebbet körsiteyli; chünki méhir-
muhebbetning özi Xudadindur we méhir-
muhebbet körsetküchining herbiri Xudadin
tughulghan bolidu we Xudani tonuydu. 8
Méhir-muhebbet körsetmigüchi kishi Xudani
tonumighan bolidu; chünki Xuda Özi méhir-
muhebbettur. 9 Xudaning méhir-muhebbiti
bizde shuning bilen ashkara boldiki, Xuda
bizni Uning arqiliq hayatqa érishsun dep
birdinbir yégane Oghlini dunyagha ewetti.
10 Méhir-muhebbet del shuningdin ayanki,
bizlerning Xudani söyginimiz bilen emes,
belki U Özi bizni söyüp gunahlirimizning
jazasini kötürgüchi kafaret bolushqa Öz Oghlini
ewetkini bilen ayandur. 11 I söyümlüklirim,
Xuda bizge shu qeder méhir-muhebbet
körsetken yerde, bizmu bir-birimizge méhir-
muhebbet körsitishke qerzdardurmiz. 12
Héchkim héchqachan Xudani körgen emes;

lékin bir-birimizge méhir-muhebbet körsetsek,
Xuda bizde yashaydu we uning méhir-
muhebbiti bizde kamaletke yetken bolidu. 13
Biz bizning Uningda yashawatqanliqimizni we
Uning bizde yashawatqanliqini shuningdin
bilimizki, U Öz Rohini bizge ata qilghan. 14
Biz shuni körgen we shundaqla shuninggha
guwahliq bérimizki, Ata Oghulni dunyagha
qutquzghuchi bolushqa ewetti. 15 Eger
kimdekim Eysani Xudaning Oghli dep étirap
qilsa, Xuda uningda, umu Xudada yashaydu.
16 Biz bolsaq Xudaning bizge bolghan méhir-
muhebbitini tonup yettuq, shundaqla uninggha
tolimu ishenduq. Xuda Özi méhir-muhebbettur
we méhir-muhebbette yashighuchi kishi
Xudada yashaydu, Xudamu uningda yashaydu.
17 Mushundaq bolghanda, méhir-muhebbet
bizde mukemmellishidu; shuning bilen biz
soraq künide xatirjem-qorqmas bolalaymiz.
Chünki Eysa qandaq boluwatqan bolsa bizmu
hazir bu dunyada shundaq boluwatimiz. 18
Méhir-muhebbette qorqunch yoqtur; kamil
méhir-muhebbet qorqunchni heydep yoqqa
chiqiridu. Chünki qorqunch Xudaning jazasi
bilen baghlinishliqtur; qorqunchi bar kishi
méhir-muhebbette kamaletke yetküzülgen
emestur. 19 Biz méhir-muhebbet körsitimiz,
chünki Xuda aldi bilen bizge méhir-muhebbet
körsetti. 20 Eger birsi «Xudani söyimen»
dep turup, qérindishigha öchmenlik qilsa, u
yalghanchidur. Chünki köz aldidiki qérindishini
söymigen yerde, körüp baqmighan Xudani
qandaqmu söysun? 21 Shunga bizde Uningdin:
«Xudani söygen kishi qérindishinimu söysun»
dégen emr bardur.

5 Eysaning Mesih ikenlikige ishen'gen
herbir kishi Xudadin tughulghan bolidu;
we tughdurghuchi [Atini] söyidighan
herbir kishi Uningdin tughulghuchinimu
söyidu. 2 Biz özimizning Xudaning balilirini
söyidighanliqimizni shuningdin bilimizki,
Xudani söyüp, Uning emrlirige emel
qilishimizdindur. 3 Xudani söyüsh Uning
emrlirige emel qilish démektur; we Uning
emrliride turmaq éghir ish emestur. 4 Chünki
Xudadin tughulghanlarning hemmisi bu
dunya üstidin ghelibe qilidu; we dunyaning
üstidin ghelibe qilghuchi küch — del bizning
étiqadimizdur. 5 Bu dunyaning üstidin ghelibe
qilghuchi zadi kimler? Peqet Eysani Xudaning
Oghli dep étiqad qilghuchilar emesmu? 6 U bolsa
su we qan arqiliq kelgen zat, yeni Eysa Mesihdur;
Uning kélishi peqet su bilenla emes, belki qan
bilenmu idi. We bu ishlargha guwahliq bergüchi
bolsa Rohtur, chünki Roh Özi heqiqettur.
7 Chünki Uning toghruluq üch guwahliq
bergüchi bar: — 8 bular Roh, su we qandin
ibarettur. Bu üchining [guwahliqi] birdur. 9
Eger biz insanlarning guwahliqini qobul qilsaq,
Xudaning guwahliqi bularningkidin üstündur.
Xuda Öz Oghli toghrisida shundaq guwahliq
bergen — 10 (Xudaning Oghligha étiqad qilghan
kishining ichide shu guwahliq bardur; biraq
Xudagha ishenmigen kishi Uni yalghanchi
qilghan bolidu, chünki U Xudaning Öz Oghlini
testiqlighan guwahliqigha ishenmigen) 11
guwahliq del shudurki, Xuda bizge menggülük
hayatni ata qildi we bu hayatliq Uning
Oghlididur. (aiōnios g166) 12 Shunga Oghulgha
ige bolghan kishi hayatliqqa ige bolghan
bolidu; Xudaning Oghligha ige bolmighan
kishi hayatliqqa ige bolmighan bolidu. 13 Men
bularni Xudaning Oghlining namigha étiqad
qilghan silerge silerning menggülük hayatqa ige
bolghanliqinglarni bilishinglar üchün yazdim.
(aiōnios g166) 14 We bizning Uninggha bolghan
toluq ishench-xatirjemlikimiz shundaqki, Uning
iradisige muwapiq herqandaq bir ishni tilisek,
U bizni anglaydu. 15 Uni herném tiliginimizni
anglaydu dep bilgenikenmiz, duayimizda
Uningdin tiliginimizge érishtuq, dep bilimiz.
16 Birsi qérindishining ölümge mehkum
qilmaydighan bir gunah sadir qilghanliqini
körse, uning üchün dua qilsun; we Xuda ölümge
mehkum qilmaydighan gunah sadir qilghanlar
üchün uninggha hayatliq ata qilidu. Ölümge
mehkum gunahmu bardur. Uning toghrisidin
tilisun, démeymen. 17 Hemme heqqaniyetsizlik
gunahtur; we ölümge mehkum qilmaydighan
gunahmu bar. 18 Xudadin tughulghuchining
gunah sadir qilmaydighanliqini bilimiz; chünki
eslide Xudadin tughulghan Zat bundaq kishini

qoghdap qalidu we ashu rezil uninggha
tégelmeydu. **19** Emdi özimizning Xudadin
bolghanliqimiz özimizge melum; emma pütkül
dunya bolsa u rezilning ilkididur. **20** Yene
bizge melumki, Xudaning Oghli dunyagha
keldi we Heqiqiy Bolghuchini tonushimiz
üchün könglimizni yorutti; we biz Heqiqiy
Bolghuchining Özide, yeni Uning Oghli Eysa
Mesihde yashawatimiz. U bolsa heqiqiy Xuda
we menggülük hayatliqtur! **(aiōnios g166)** **21** Eziz
balilirim, özünglarni herqandaq butlardin
saqlanglar.

Yuhanna 2

1 **2** Menki aqsaqaldin [Xuda teripidin]
tallan'ghan xanimgha we uning eziz
balilirigha salam! Men silerni heqiqette
söyimen we yalghuz menla emes, yene
heqiqetni tonughanlarning hemmisi bizde
yashawatqan we shundaqla ebedgiche bizge
yar bolidighan heqiqetni dep silerni söyidu.
(aiōn g165) **3** Xuda'Atidin we Atining Oghli Reb
Eysa Mesihdin shapaet, rehim-shepqet we
xatirjemlik silerge heqiqet we méhir-muhebbet
ichide bolghay! **4** Baliliringning arisida biz
Atidin emr tapshuruwalghandek heqiqette
mangghanlarni körginim üchün intayin xursen
boldum. **5** Emdi, hörmetlik xanim, men sendin
bir-birimizge méhir-muhebbet körsiteyli, dep
ötünimen. Méning sanga yézip ötün'ginim
yéngi bir emr emes, belki desleptin tartip
bizde bar emrdur **6** (méhir-muhebbet shuki,
uning emrlirige emel qilip méngishtur).
Mana bu emr siler burundin tartip anglap
kéliwatqandek, uningda méngishinglar üchün
silerge tapilan'ghandur. **7** Chünki nurghun
aldamchilar dunyaning jay-jaylirida chiqti.
Ular Eysaning dunyagha insaniy tende kelgen
Mesih ikenlikini étirap qilmaydu. Bundaqlar
del aldamchi we dejjaldur. **8** Biz we özünglar
singdürgen ejirni yoqitip qoymay, belki toluq
in'amgha ige bolushunglar üchün, özünglargha
agah bolunglar. **9** Kimki Mesihning telimidin
halqip chiqip, uningda ching turmisa, Xuda
uninggha ige bolmaydu. Lékin Uning telimide
ching turghuchi bolsa, Ata hem Oghul uninggha
ige bolidu. **10** Eger birsi Uning telimini
élip kelmey silerning yéninglargha kelse, uni
öyünglargha bashlimanglar hem uninggha
salammu bermenglar. **11** Chünki undaq ademge
salam bergen kishi uning rezil emellirige
shérik bolghuchidur. **12** Silerge pütidighan
yene köp sözlirim bar idi; lékin qeghez bilen
siyahni ishletkendin köre, xushalliqimizning
tolup téshishi üchün yéninglargha bérip didar
körüshüp sözlishishni arzu qilimen. **13** Xuda
teripidin tallan'ghan hedengning baliliridin
sanga salam!

Yuhanna 3

1 Menki aqsaqal özüm heqiqette söygen
söyümlük Gayusqa salam! 2 I söyümkük
[dostum], jéning güllen'gendek, hemme
ishliringning güllinishige we téningning
salamet bolushigha tilekdashmen. 3
Qérindashlar kélip, sende bolghan heqiqet
toghruluq guwahliq bergende, men intayin
bek xushallandim; chünki sen heqiqette
dawamliq méngiwatisen. 4 Manga nisbeten,
eziz balilirimning heqiqette méngiwatqanliqini
anglashtinmu chong xushalliq yoqtur. 5
Söyümlük [dostum], yéninggha barghan
qérindashlargha (gerche ular sanga natonush
bolsimu) qilghanliringning hemmiside
ixlasmenliking ispatlinidu. 6 Ular jamaet
aldida séning bu méhir-muhebbiting toghrisida
guwahliq berdi. Ularni yene Xudaning
yoligha layiq sepirige uzitip qoysang, yaxshi
qilghan bolisen. 7 Chünki ular [seperde]
yat ellik [étiqadsizlardin] héch néme almay,
shu mubarek nam üchün yolgha chiqti. 8
Shunga, heqiqet bilen xizmetdash bolup teng
ishligüchi bolush üchün biz shundaqlarni
qollap-quwwetlishimizge toghra kélidu. 9 Bu
toghruluq jamaetke mektüp yazdim. Lékin
ularning arisida özini chong tutup, jamaetke
bash bolush temeside bolghan Diotrepes
bizni qobul qilmaydu. 10 Shuning üchün men
barghanda, uning qilghan eskiliklirini, yeni
uning bizning üstimizdin qilghan rezil sözliri
bilen gheywitini yüzige salimen; u uningliq
bilenla toxtap qalmaydu, yene [seperdiki]
qérindashlarni qobul qilmayla qalmay, qobul
qilmaqchi bolghanlarnimu tosidu we hetta
ularni jamaettin qoghlap chiqiriwatidu. 11
I söyümlük [dostum], yamanliqtin emes,
yaxshiliqtin ülge alghin. Yaxshiliq qilghuchi
Xudadindur. Yamanliq qilghuchi Xudani
héch körmigendur. 12 Démitriusni bolsa
hemmeylen, hetta Heqiqetning özi yaxshi
guwahliq bérip teripleydu. Bizmu uninggha
guwahliq bérimiz we guwahliqimizning heqiqet
ikenlikini senmu bilisen. 13 Sanga yazidighan
yene köp sözlirim bar idi; lékin qelem bilen
siyahni ishletkendin köre, 14 Sen bilen pat arida
didar körüshüshni arzu qilimen; shu chaghda
derqemde sözlishimiz. Sanga xatirjemlik yar
bolghay! Dostlardin sanga salam. Senmu [u
yerdiki] dostlargha isim-famililiri boyiche
mendin salam éytqaysen.

Yehuda

1 Eysa Mesihning quli, Yaqupning inisi
menki Yehudadin chaqirilghanlargha, yeni
Xuda'Atimiz teripidin söyülgen, Eysa Mesih
teripidin qoghdilip kelgenlerge salam. **2**
Silerge rehimdillik, amanliq-xatirjemlik we
méhir-muhebbet hessilep ata qilin'ghay! **3** I
söyümlüklirim, men esli silerge ortaq behrimen
boluwatqan nijatimiz toghrisida xet yézishqa
zor ishtiyaqim bolsimu, lékin hazir buning
ornigha silerni muqeddes bendilerge bir
yolila amanet qilin'ghan étiqadni qolunglardin
bermeslikke jiddiy küresh qilishqa jékilep
ushbu xetni yazmisam bolmidi. **4** Chünki melum
kishiler — ixlassiz ademler, xéli burunla munu
soraqqa tartilishqa pütülgenler aranglargha
suqunup kiriwalghan. Ular Xudaning méhir-
shepqitini buzuqluq qilishning bahanisigha
aylanduruwalghan, birdinbir Igimiz we
Rebbimiz Eysa Mesihdin tan'ghan ademlerdur.
5 Shuning üchün men silerge shuni ésinglargha
qaytidin sélishni xalaymenki (gerche siler
burun hemme ishlardin xewerlendürülgen
bolsanglarmu), burun Reb [Özi üchün] bir
xelqni Misirdin qutquzghan bolsimu, ularning
ichidiki [Özige] ishenmigenlerni kéyin halak
qildi. **6** [We siler shunimu bilisilerki], eslidiki
ornida turmay, öz makanini tashlap ketken
perishtilerni Reb ulugh [qiyamet] künining
soriqighiche menggü kishenlep mudhish
qarangghuluqta solap saqlimaqta. **(aïdios g126)**
7 Sodom we Gomorra we ularning etrapidiki
sheherlerdikilermu shu oxshash yolda, yeni
shu [perishtilerge] oxshash uchigha chiqqan
buzuqchiliqqa we gheyriy shehwetlerge bérilip
ketken, [kéyinki dewrler] ularning aqiwitidin
ibret alsun üchün menggülük ot jazasigha
örnek qilinip köydürülgen. **(aiōnios g166)** **8** Lékin
mushu «chüsh körgüchiler» shu oxshash yol
bilen ademlerning tenlirinimu bulghimaqta,
ular hoquq igilirige sel qarighuchilardin bolup,
[ershtiki] ulughlarghimu haqaret qilishmaqta.
9 Lékin hetta bash perishte Mikailmu Musaning
jesiti toghrisida Iblis bilen muzakire qilip
talash-tartish qilghanda, uni haqaretlik
sözler bilen eyibleshke pétinalmighan, peqet
«Sanga Perwerdigarning Özi tenbih bersun»
depla qoyghan. **10** Lékin bu kishiler özliri
chüshenmeydighan ishlar üstide kupurluq
qilidu. Biraq ular hetta eqilsiz haywanlardek öz
tebiitining inkasliri boyiche chüshen'giniche
yashap, shu arqiliq özlirini halak qilidu. **11**
Bularning haligha way! Chünki ular Qabilning
yoli bilen mangdi, mal-mülükni dep Balaamning
azghan yoligha özini atti we ular Korahning
asiyliq qilghinigha [oxshash] axir halak
bolidu. **12** Ular méhir-muhebbetni tebriklesh
ziyapetliringlargha hech tartinmay siler bilen
bille daxil bolidighan, özlirinila baqidighan
xeterlik xada tashlardur. Ular shamallardin
heydilip kelgen yamghursiz bulut, yiltizidin
qomurup tashlan'ghan, kech küzdiki méwisiz
derexler, ikki qétim ölgenler! **13** Ular déngizning
dawalghuwatqan, buzhghunluq dolqunliri, ular
öz shermendichilikini qusmaqta; ular ézip
ketken yultuzlar bolup, ularghа menggülük
qapqarangghuluqning zulmiti hazirlap
qoyulghandur. **(aiōn g165)** **14** Adem'atining
yettinchi ewladi bolghan Hanox bu kishiler
toghrisida mundaq bésharet bergen: — «Mana,
Reb tümenminglighan muqeddesliri bilen
kélidu, **15** U pütkül insanlarni soraq qilip, barliq
ixlassizlarning ixlassizlarche yürgüzgen barliq
ixlassizliqlirigha asasen, shundaqla ixlassiz
gunahkarlarning Özini haqaretligen barliq
esebiy sözlirige asasen ularni eyibke buyruydu».
16 Bu kishiler haman ghotuldap, aghrinip
yüridu, öz heweslirining keynige kiridu; aghzida
yoghanchiliq qilidu, öz menpeitini közlep
bashqilargha xushametchilik qilidu. **17** Lékin,
i söyümlüklirim, Rebbimiz Eysa Mesihning
rosullirining aldin éytqan sözlirini ésinglarda
tutunglarki, **18** ular silerge: «Axir zamanda,
özining ixlassiz heweslirining keynige kirip,
mazaq qilghuchilar meydan'gha chiqidu»
dégenidi. **19** Mushundaq kishiler bölgünchilik
peyda qilidighan, öz tebiitige egeshken, Rohqa
ige bolmighan ademlerdur. **20** Lékin siler,
i söyümlüklirim, eng muqeddes bolghan
étiqadinglarni ul qilip, özünglarni qurup
chiqinglar, Muqeddes Rohta dua qilip, **21** ademni

menggülük hayatqa élip baridighan Rebbimiz
Eysa Mesihning rehimdillikini telmürüp kütüp,
özünglarni Xudaning méhir-muhebbiti ichide
tutunglar. (aiōnios g166) 22 Ikkilinip qalghanlargha
rehim qilinglar; 23 bezilerni ot ichidin
yuluwélip qutulduruwélinglar; bezilerge hetta
etliridin nijaset chüshüp bulghan'ghan kiyim-
kéchikigimu nepretlen'gen halda qorqunch
ichide rehim qilinglar. 24 Emma silerni yolda
téyilip kétishtin saqlap, échilip-yéyilip Özining
shereplik huzurida eyibsiz turghuzushqa
Qadir Bolghuchigha, yeni Qutquzghuchimiz
birdinbir Xudagha Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq
shan-sherep, 25 heywet-ulughluq, qudret
we hoquq ezeldin burun, hazirmu ta barliq
zamanlarghiche bolghay! Amin! (aiōn g165)

Wehiy

1 Bu kitab Eysa Mesihning wehiysi, yeni Xuda
Uninggha Öz qul-xizmetkarlirigha yéqin
kelgüside yüz bérishi muqerrer bolghan ishlarni
körsitishi üchün tapshurghan wehiydur. Mesih
buni Öz perishtisini ewetip quli Yuhannagha
alametler bilen ayan qildi. 2 Yuhanna
bolsa Xudaning söz-kalami hemde Eysa
Mesih toghrisidiki guwahliqqa körgenlirining
hemmisige guwahliq berdi. 3 Bu bésharetni
oqup bergüchi we uning sözlirini anglap,
uningda yézilghanlargha itaet qilghuchi
bextliktur! Chünki wehiyning waqti yéqindur.
4 Menki Yuhannadin Asiya [ölkisidiki] yette
jamaetke salam! Hazir bar bolghan, ötkendimu
bolghan hem kelgüside Kelgüchidin, Uning
textining aldidiki yette Rohtin 5 we sadiq
Guwahchi, ölümdin tunji Tirilgüchi, jahandiki
padishahlarning Hökümrani bolghan Eysa
Mesihtin silerge méhir-shepqet we xatirjemlik
bolghay. Emdi bizni söygüchi, yeni Öz qéni bilen
bizni gunahlirimizdin yughan 6 we bizni bir
padishahliqqa uyushturup, Öz Atisi Xudagha
kahinlar qilghan'gha barliq shan-sherep we
küch-qudret ebedil'ebedgiche bolghay, amin!
(aiōn g165) 7 Mana, U bulutlar bilen kélidu,
shundaqla her bir köz, hetta Uni sanjighanlarmu
Uni köridu. Yer yüzidiki pütkül qebile-xelq
U seweblik ah-zar kötüridu. Shundaq bolidu,
amin! 8 Men «Alfa» we «Oméga», Muqeddime
we Xatime Özümdurmen, hazir bar bolghan,
burunmu bar bolghan hem kelgüsidimu
bar Bolghuchidurmen, shundaqla Hemmige
Qadirdurmen, deydu Perwerdigar Xuda. 9
Silerning qérindishinglar hem siler bilen birge
Eysada bolghan azab-oqubet, padishahliq we
sewr-taqettin ortaq nésipdishinglar bolghan
menki Yuhanna Xudaning söz-kalami we
Eysaning guwahliqi wejidin Patmos dégen
aralda [mehbus] bolup turup qalghandim.
10 «Rebning küni»de men Rohning ilkige
élinishim bilen, keynimdin kanay awazidek
küchlük bir awazni anglidim. 11 Bu awaz:
«Köridighanliringni kitab qilip yaz we uni
yette jamaetke, yeni Efesus, Smirna, Pergamum,
Tiyatira, Sardis, Filadélfiye we Laodikiyadiki
jamaetlerge ewet» dédi. 12 Manga söz qilghan
awazning kimning ikenlikini körüsh üchün
keynimge buruldum. Burulghinimda, közümge
yette altun chiraghdan 13 we ularning otturisida
uchisigha putlirighiche chüshüp turidighan
ton kiygen, köksige altun kemer baghlighan
Insan'oghligha oxshaydighan biri köründi.
14 Uning bash-chéchi aq yungdek, hetta
qardek ap'aq idi we közliri goya yalqunlap
turghan ottek idi. 15 Putliri xumdanda tawlinip
parqirighan tuchqa oxshaytti, awazi sharqirap
éqiwatqan nurghun sularning awazidek idi.
16 U ong qolida yette yultuz tutqan bolup,
aghzidin ikki bisliq ötkür qilich chiqip turatti.
Chirayi xuddi quyashning toluq küchide
parlighandek yarqin idi. 17 Uni körginimde,
ayighigha ölüktek yiqildim. U ong qolini
üstümge tegküzüp mundaq dédi: — Qorqma,
Awwalqisi we Axirqisi 18 hemde hayat Bolghuchi
Özümdurmen. Men ölgenidim, emma mana,
Men ebedil'ebedgiche hayatturmen, ölüm we
tehtisaraning achquchliri qolumdidur! (aiōn g165,
Hadēs g86) 19 Shuning üchün, körgen ishlarni,
hazir boluwatqan ishlarni we bulardin kéyin
bolidighan ishlarni yézip qaldur. 20 Sen ong
qolumda körgen yette yultuzning we yette
altun chiraghdanning siri mana mundaq —
yette yultuz yette jamaetning elchiliri we yette
chiraghdan bolsa yette jamaettur.

2 — Efesustiki jamaetning elchisige mundaq
yazghin: «Ong qolida yette yultuzni
tutup, yette altun chiraghdanning otturisida
Mangghuchi mundaq deydu: 2 — Séning ejir-
emelliringni, tartqan japaliringni hem sewr-
taqitingni, rezil ademlerning qilmishlirigha
chidap turalmaydighanliqingni, shundaqla rosul
bolmisimu özlirini rosul dep atiwalghanlarni
sinap, ularning yalghanchi bolghanliqini
tonughanliqingnimu bilimen. 3 Shundaq,
séning sewr-taqet qiliwatqanliqingni, Méning
namim wejidin japa-musheqqetke berdashliq
bergenlikingni emma érinmigenlikingni
bilimen. 4 Lékin sanga shu bir étirazim barki,
sen özüngdiki deslepki méhir-muhebbettin
waz kechting. 5 Shunga qaysi halettin

yiqilip chüshkenlikingni ésingge élip towa
qilghin, awwalqi emellerni qayta qilghin.
Bolmisa yéninggha kélimen we towa qilmisang
chiraghdéningni jayidin yötkiwétimen. 6 Biraq,
séning shu artuqchiliqing barki, Men Özüm
nepretlinidighan Nikolas terepdarlirining
qilmishliridin senmu nepretlinisen. 7 Quliqi
barlar Rohning jamaetlerge dégenlirini
anglisun! Ghelibe qilghuchilarni Xudaning
jennitining otturisidiki hayatliq derixining
méwiliridin yéyishke muyesser qilimen». 8
— Izmirdiki jamaetning elchisige mundaq
yazghin: — «Awwalqisi we Axirqisi, ölgen we
Tirilgüchi mundaq deydu: 9 — Séning azab-
oqubetliringni we namratliqingni bilimen
(lékin sen bay!), Yehudiy emes turup özlirini
Yehudiy dewalghan, Sheytanning bir sinagogi
bolghanlarning töhmetlirinimu bilimen. 10
Aldingda chékidighan azab-oqubetlerdin
qorqma. Mana, Iblis aranglardin beziliringlarni
sinilishinglar üchün yéqinda zindan'gha
tashlitidu. Siler on kün qiynilisiler. Taki
ölgüche sadiq bolghin, Men sanga hayatliq
tajini kiydürimen. 11 Quliqi barlar Rohning
jamaetlerge dégenlirini anglisun! Ghelibe
qilghuchilar ikkinchi ölümning ziyinigha hergiz
uchrimaydu!». 12 — Pergamumdiki jamaetning
elchisige mundaq yazghin: — «Ikki bisliq ötkür
qilichi bar Bolghuchi mundaq deydu: 13 —
Men sen olturghan yerni, yeni Sheytanning
texti bolghan jayni bilimen. Shundaqtimu,
sen Méning namimni ching tutup, hetta sadiq
guwahchim Antipas makaningda, yeni Sheytan
turghan jayda qetl qilin'ghan künlerdimu,
Manga qilghan étiqadingdin ténip ketmiding.
14 Lékin sanga shu birnechche étirazim barki,
aranglarda Balaamning telimige egeshkenlerdin
beziler bolmaqta — Balaam bolsa Balaqqa
Israillarni butqa atap qurbanliq qilin'ghan
göshni yéyish we jinsiy buzuqluq qilishqa
azdurushni ögetkenidi. 15 Shuninggha oxshash,
silerning aranglarda Nikolas terepdarlirining
telimini tutqanlarmu bar. 16 Shuning üchün,
towa qil! Undaq qilmisang, yéninggha
téz arida bérip, aghzimdiki qilichim bilen
shulargha hujum qilimen. 17 Quliqi barlar
Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!
Ghelibe qilghuchilar bolsa yoshurup qoyghan
mannadin bérimen we herbirige birdin aq
tash bérimen. Tash üstide yéngi bir isim
pütüklük bolidu, shu isimni uni qobul qilghan
kishidin bashqa héchkim bilmeydu». 18 —
Tiyatiradiki jamaetning elchisige mundaq
yazghin: — «Közliri yalqunlighan otqa we
putliri parqiraq tuchqa oxshaydighan Xudaning
Oghli mundaq deydu: 19 — Séning emelliringni,
méhir-muhebbitingni, étiqadingni, ejir-
xizmitingni we sewr-taqitingni, shundaqla
hazirqi emelliringning awwalqidin éship
chüshüwatqanliqinimu bilimen. 20 Lékin, sanga
shu bir étirazim barki, özini peyghember
dep atiwalghan ashu xotun Yizebelge yol
qoyuwatisen. U xotun qul-xizmetkarlirimgha
telim bérip, ularni jinsiy buzuqluq qilishqa
we butqa atap nezir qilin'ghan göshni
yéyishke azdurmaqta. 21 Men uninggha
towa qilghudek waqit bergenidim, lékin u öz
buzuqluqigha towa qilishni xalimaydu. 22
Emdi mana, Men uni [éghir késel] ornigha
tashlap yatquzimen we uning bilen zina
qilghanlar qilmishlirigha towa qilmisa,
ularnimu éghir azabqa chömdürimen. 23 Uning
perzentlirinimu ejellik késel bilen urimen. Shu
chaghda, barliq jamaetler niyet-nishanlarni
we qelblerni közitip tekshürgüchining
Özüm ikenlikimni, shundaqla Méning
herbiringlargha qilghan emeliyitinglargha
yarisha yanduridighanliqimni bilidu. 24 Lékin,
Tiyatiradiki qalghanlargha, yeni bu telimni
qobul qilmighanlar (ularning pikri boyiche,
Sheytanning atalmish «chongqur sirliri»ni
ögenmigenler), yeni silerge shuni éytimenki:
Özünglarda bar bolghanni Men kelgüche ching
tutunglar. Üstünglargha buningdin bashqa
yükni artmaymen. 26 Ghelibe qilghuchilargha,
yeni emellirimni axirghiche ching tutqan
kishilerge bolsa, ularghа pütkül ellerge
hakim bolush hoquqini bérimen. 27 Mana
bu Atam Manga bergen hoquqqa oxshash
hoquqtur: — «U ularni tömür kaltek bilen
padichidek bashqurup, sapal qachilarni urup
chaqqandek tarmar qilidu». 28 Men uninggha

tang yultuzinimu ata qilimen. 29 Quliqi barlar
Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!»

3 — Sardistiki jamaetning elchisige mundaq
yazghin: — «Xudaning yette Rohi we
yette yultuzining Igisi Bolghuchi mundaq
deydu: — Séning emelliringni we shundaqla
«hayat» dégen nam-abruyungning barliqini,
lékin emeliyette ölük ikenlikingni bilimen. 2
Shunga, oyghan, séningde bar bolghan, emma
öley dep qalghan [xisletliringni] kücheyt;
chünki Xudayim aldida emelliringning tügel
emeslikini bildim. 3 Uning üchün [söz-kalamni]
qandaq qobul qilip anglighiningni yadinggha
keltürüp, uni ching tutup towa qilghin. Lékin
oyghanmisang Men oghridek üstüngke kélimen
we sen qaysi saette üstüngge kélidighinimni
hergiz bilmeysen. 4 Lékin Sardista öz kiyimlirige
dagh tegküzmigen birnechche shexs bar. Ular
aq kiyim kiyip Men bilen bille mangidu,
chünki ular buninggha layiqtur. 5 Ghelibe
qilghuchilar mana shundaq aq kiyimlerni
kiyidu. Men ularning namini hayatliq deptiridin
hergiz öchürmeymen, belki ularning namini
Atam Xudaning we Uning perishtilirining
aldida ochuq étirap qilimen. 6 Quliqi barlar
Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!»
7 — Filadélfiyediki jamaetning elchisige
mundaq yazghin: — «Muqeddes we Heqiqiy
Bolghuchi, shundaqla Dawutning achquchigha
ige Bolghuchi, achsam héchkim yapalmaydu,
yapsam héchkim achalmaydu dégüchi munu
ishlarni deydu: 8 — Séning emelliringni
bilimen. Séning bir'az küchüng bolghach söz-
kalamimgha itaet qilghining we namimdin
ténip ketmigining üchün, aldingda héchkim
yapalmaydighan bir ishikni échip qoydum. 9
Mana, Sheytanning sinagogidikilerdin, Yehudiy
emes turup özlirini Yehudiy dep atiwalghan
yalghanchilarni bolsa shundaq aqiwetke
qaldurimenki, ularni kélip séning ayighinggha
bash uridighan we Méning séni söygenlikimni
bilidighan qilimen. 10 Sen Méning sewr-taqet
yolumdiki söz-kalamimni saqlap emel qilishing
üchün bu dunyadiki insanlarni sinashqa
pütkül yer yüzige chüshidighan wabaliq
sinaqning waqit-saiti kelgende séni uningdin
saqlap qoghdap qalimen. 11 Men pat arida
kélimen. Tajingni héchkimning tartiwalmasliqi
üchün, özüngde bar bolghanni ching tutqin.
12 Ghelibe qilghuchini bolsa, Xudayimning
ibadetxanisigha tüwrük qilimenki, u u yerdin
esla chiqmaydu. Men uning üstige Xudayimning
namini, Xudayimning shehirining namini, yeni
ershtin — Xudaning yénidin chüshidighan
yéngi Yérusalémning namini we Méning
yéngi namimni yazimen. 13 Quliqi barlar
Rohning jamaetlerge dégenlirini anglisun!» 14
— Laodikiyadiki jamaetning elchisige mundaq
yazghin: — «Amin Atalghuchi, yeni Sadiq we
Heqiqiy Guwahchi, Xudaning kainitining kélip
chiqishining Sewebchisi mundaq deydu: 15
Séning emelliringni bilimenki, sen soghuqmu
emes, qiziqmu emes. Men séning ya soghuq,
ya qiziq bolushungni xalayttim! 16 Sen ya
soghuq ya qiziq emes, belki ilman bolghanliqing
üchün, séni aghzimdin hö qilimen. 17
Sen bay ademmen, döletmen boldum, héch
nersige hajetmen emesmen dégining bilen
özüngning ghérib, bichare, yoqsul, kor we
yalingach ikenlikingni bilmigechke, 18 bay
bolushung üchün otta tawlan'ghan altun,
yalingachliq nomusluqungning yépilishi üchün
kiygüzülüshüngge aq kiyim-kéchek, körüshüng
üchün közliringge sürtüshke tutiyani mendin
sétiwélishingni nesihet qilimen. 19 Men kimni
söysem, shuning eyibini körsitip terbiyileymen;
shuning üchün qizghin köyüp-piship towa
qil. 20 Mana, Men hazir ishik aldida turup,
ishikni qéqiwatimen. Eger biri awazimni
anglap ishikni achsa, uning yénigha kirimen.
Men uning bilen, umu Men bilen bille
ghizalinidu. 21 Ghelibe qilghuchini bolsa,
Menmu ghelibe qilip, Atamning textide uning
bilen birge olturghinimdek, unimu textimde
Men bilen birge olturushqa muyesser qilimen.
22 Quliqi barlar Rohning jamaetlerge dégenlirini
anglisun!»

4 Andin men qariwidim, mana, asmanda bir
ishik échiqliq turatti. Men tunji qétim
anglighan kanay awazigha oxshap kétidighan
awaz manga: «Bu yaqqa chiq, sanga bulardin
kéyin yüz bérishi muqerrer bolghan ishlarni

körsitey» dédi 2 we derhal men Rohning
ilkide boldum; mana, ershte bir text, textte
bir zat olturatti. 3 Textte olturghuchining
qiyapiti yéshil qashtash we qizil kwartsqa
oxshaytti. Textning chörisini zumrettek bir
hesen-hüsen orap turatti. 4 Textning etrapida
yene yigirme töt text bar idi. Textlerde aq
kiyimler bilen kiyin'gen, bashlirigha altun taj
taqalghan yigirme töt aqsaqal olturatti. 5
Texttin chaqmaqlar chéqip, türlük awazlar we
güldürmamilar anglinip turatti. Textning aldida
yalqunlap turghan yette mesh'el köyüp turatti;
bular Xudaning yette Rohi idi. 6 Textning
aldi xuddi xrustaldek parqirap turidighan,
süzük eynek déngizdek idi. Textning otturisida
we textning chöriside, aldi we keyni közler
bilen tolghan töt hayat mexluq turatti. 7
Birinchi mexluq shirgha, ikkinchi mexluq
buqigha oxshaytti. Üchinchi mexluqning
yüzi ademning chirayigha oxshaytti. Tötinchi
mexluq perwaz qiliwatqan bürkütke oxshaytti.
8 Töt hayat mexluqning herbirining altidin
qaniti bar idi; ularning pütün bedinining chörisi
hetta ich teripimu közler bilen tolghanidi;
ular kéche-kündüz toxtimay: — «Muqeddes,
muqeddes, muqeddestur, Bar bolghan, hazirmu
bar hem kelgüsidimu Bolghuchi, Hemmige
Qadir Perwerdigar Xuda!» — déyishetti. 9
Hayat mexluqlar textte olturghan ebedil'ebed
hayat Bolghuchini ulughlap, Uninggha hörmet-
shewket we teshekkür izhar qilghinida,
(aiōn g165) 10 yigirme töt aqsaqal textte
olturghuchining ayighigha yiqilip ebedil'ebed
hayat Bolghuchigha bash qoyup sejde qilatti,
tajlirini textning aldigha tashlap qoyup, mundaq
déyishetti: — (aiōn g165) 11 «Sen, i Perwerdigarimiz
we Xudayimiz, Shan-sherep, hörmet-shöhret we
qudretke layiqtursen. Chünki Özüng hemmini
yaratting, Ularning hemmisi iradeng bilen
mewjut idi we yaritildi!»

5 Andin textte olturghuchining ong qolida
ich we tash teripige xet pütülgen we yette
möhür bilen péchetlen'gen bir oram yazmini
kördüm. 2 Yuqiri awaz bilen: «Oram yazmini
échip, péchetlerni yéshishke kim layiqtur?»
dep towlighan qawul bir perishtinimu kördüm.
3 Lékin ne ershte ne yer yüzide ne yer
astida oram yazmini achalaydighan yaki ichige
qariyalaydighan héchkim chiqmidi. 4 Oram
yazmini échishqa yaki ichige qarashqa layiq
birersi tépilmighachqa, qattiq yighliwettim. 5
Andin aqsaqallardin biri manga: — Yighlima!
Qara, Yehuda qebilisidin bolghan shir —
Dawutning yiltizi Bolghuchi ghelibe qildi;
shunga oram yazmini we uning yette péchitini
échishqa U qadir, — dédi. 6 Andin qarisam,
text bilen töt hayat mexluqning ariliqida,
aqsaqallar otturisida bir Qoza öre turatti. U
yéngila boghuzlan'ghandek qilatti; Uning yette
münggüzi we yette közi bolup, bu közler
Xudaning pütkül yer yüzige ewetken yette Rohi
idi. 7 Qoza bérip, textte olturghuchining ong
qolidin oram yazmini aldi. 8 Yazmini alghanda,
töt hayat mexluq we yigirme töt aqsaqal
qozining ayighigha yiqildi; ularning herbirining
chiltari we xushbuy bilen tolghan altun chiniliri
bar idi (bu xushbuy muqeddes bendilerning
dualiri idi). 9 Ular yéngi bir küy éytishti:
— «Oram yazmini élishqa, We péchetlerni
échishqa layiqsen; Chünki boghuzlanding We
her qebilidin, her tildin, Her millettin, her
eldin bolghan insanlarni Öz qéning bedili
bilen sétiwélip, Xudagha mensup qilding. 10
Ularni Xudayimiz üchün bir padishahliqqa
uyushturup, Kahinlar qilding. Ular yer
yüzide höküm süridu». 11 Andin kördüm
we mana, textning, hayat mexluqlarning
we aqsaqallarning etrapida nurghunlighan
perishtilerning awazini anglidim. Ularning sani
tümen ming-tümen ming, milyon-milyon idi.
12 Ular yuqiri awaz bilen: — «Boghuzlan'ghan
qoza qudret, dölet, danaliq, küch-quwwet,
hörmet, shan-sherep We medhiyige layiqtur»
déyishetti. 13 Andin men ersh, yer yüzi, yer asti
we déngizdiki herbir mexluq we ularning ichide
bar bolghanlarning hemmisining: — «Textte
Olturghuchigha we Qozigha Medhiye, hörmet,
shan-sherep we hoquq-qudret Ebedil'ebedgiche
mensup bolghay!» déginini anglidim. (aiōn g165) 14
Töt hayat mexluq «Amin!» dep jawab qayturatti,
aqsaqallar yerge yiqilip sejde qilatti.

6 Andin Qoza yette péchetning birini achqanda,
men qarap turdum. Töt hayat mexluqtin
birining güldürmamidek awaz bilen: «Kel!»
déginini anglidim. **2** Kördümki, mana bir aq at
keldi! Atqa min'güchining qolida bir oq-ya bar
idi; uninggha bir taj bérildi. U ghelibe qilghuchi
süpitide zeper quchush üchün jengge atlandi. **3**
Qoza ikkinchi péchetni achqanda, ikkinchi hayat
mexluqning: «Kel!» déginini anglidim. **4** Yene
bir at otturigha chiqti, uning renggi qipqizil idi.
Atqa min'güchige yer yüzidiki tinchliqni élip
kétish we insanlarni özara qirghinchiliqqa sélish
hoquqi bérildi. Uninggha yene chong bir qilich
bérildi. **5** Qoza üchinchi péchetni achqanda,
üchinchi hayat mexluqning: «Kel!» déginini
anglidim. Men kördümki, mana bir qara at keldi.
Atqa min'güchining qolida bir taraza bar idi. **6**
Töt hayat mexluqning arisidin: — «Bir tawaq
bughday bir dinarius pulgha, Üch tawaq arpa bir
dinarius pulgha sétilidu. Emma zeytun yéghigha
we sharabqa zerer yetküzmigin!» — dégendek
bir awazni anglidim. **7** Qoza tötinchi péchetni
achqanda, tötinchi hayat mexluqning: «Kel!»
dégen awazini anglidim. **8** Kördümki, mana
bir tatirang atni kördüm. Atqa min'güchining
ismi «Ölüm» idi. Uning keynidin tehtisara
egiship kéliwatatti. Ulargha yer yüzining töttin
birige hökümranliq qilip, qilich, acharchiliq,
waba we yer yüzidiki yirtquch haywanlar
arqiliq ademni öltürüsh hoquqi bérildi. **(Hadēs**
g86) **9** Qoza beshinchi péchetni achqanda,
Xudaning söz-kalami üchün we izchil guwahliq
bergenliki wejidin öltürülgenlerning janlirini
qurban'gahning tégide kördüm. **10** Ular qattiq
awaz bilen nida séliship: — Ey hakimmutleq
Igimiz, muqeddes we heqiqiy Bolghuchi! Sen
qachan'ghiche yer yüzide turuwatqanlarni
soraq qilmay, ulardin qénimizning intiqamini
almaysen? — déyishetti. **11** Ularning herbirige
birdin aq ton bérildi. Ulargha, özünglargha
oxshash öltürülidighan qul-buraderliringlar
hem qérindashliringlarning sani toshquche
azghine waqit aram élishinglar kérek, dep
éytildi. **12** Andin men Qoza altinchi péchetni
achqinida kördümki, mana dehshetlik bir
yer tewresh yüz berdi, quyash beeyni
qara yungdin toqulghan bözdek qapqara
rengge, tolun ay bolsa qanning renggige
kirdi. **13** Enjür derixining qattiq boranda
silkinishidin enjür ghoriliri yerge tökülgendek,
asmandiki yultuzlarmu yer yüzige töküldi. **14**
Asman xuddi oram yazmining türülginidek
ghayib boldi, herbir tagh we aral ornidin
yötkeldi; **15** hemde dunyadiki padishahlar,
mötiwerler, serdarlar, baylar, küchlükler, qullar
we hörlerning hemmisi öngkürlerge we
taghlarning kamarlirigha yoshurundi. **16** Ular
taghlargha we qoram tashlargha mundaq dep
jar saldi: — «Üstimizge chüshünglar! Bizni textte
Olturghuchining siymasidin hem Qozining
ghezipidin yoshurunglar we saqlanglar! **17**
Chünki Ularning dehshetlik ghezep küni keldi,
emdi kim put tirep turalisun?!».

7 Uningdin kéyin men kördümki, töt perishte
yer yüzining töt bulungida turatti. Ular
herqandaq shamalning quruqluq, déngiz
hem del-derexlerge urulmasliqi üchün yer
yüzining töt teripidin chiqidighan shamalni
tizginlep turatti. **2** Men hayat Xudaning
möhürini alghan, kün chiqishtin kötürüliwatqan
bashqa bir perishtini kördüm. U qattiq awaz
bilen quruqluq we déngizlarni weyran qilish
hoquqi bérilgen ashu töt perishtige: **3** «Biz
Xudaning qul-xizmetkarlirining péshanisige
möhür basquche, quruqluq, déngiz we del-
derexlerni weyran qilmanglar!» dep towlidi. **4**
Men möhürlen'genlerning sanini anglidim —
Israillarning herqaysi qebililiridin bir yüz qiriq
töt ming kishi, yeni: — **5** Yehuda qebilisidin on
ikki ming kishi, Ruben qebilisidin on ikki ming
kishi, Gad qebilisidin on ikki ming kishi, **6** Ashir
qebilisidin on ikki ming kishi, Naftali qebilisidin
on ikki ming kishi, Manasseh qebilisidin on
ikki ming kishi, **7** Shiméon qebilisidin on ikki
ming kishi, Lawiy qebilisidin on ikki ming kishi,
Issakar qebilisidin on ikki ming kishi, **8** Zebulun
qebilisidin on ikki ming kishi, Yüsüp qebilisidin
on ikki ming kishi, Binyamin qebilisidin on
ikki ming kishi möhürlen'genidi. **9** Bu ishlardin
kéyin kördümki, mana her el, her qebile, her
millettin bolghan, herxil tillarda sözlishidighan
san-sanaqsiz zor bir top xalayiq textning we

Qozining aldida turatti; ularning hemmisige
aq ton kiydürülgen bolup, qollirida xorma
shaxliri tutqanidi. 10 Ular yuqiri awaz bilen:
— «Nijat textte olturghuchi Xudayimizgha we
Qozigha mensup bolghay!» dep warqirishatti.
11 Barliq perishtiler textning, aqsaqallarning we
töt hayat mexluqning etrapigha olashqanidi.
Ular textning aldida yiqilip, Xudagha sejde qilip
mundaq déyishetti: — 12 «Amin! Hemd-medhiye,
shan-sherep, Danaliq we teshekkür, Hörmet we
küch-qudret Xudayimizgha ebedil'ebedgiche
mensup bolghay, amin!» (aiōn g165) 13 Emdi
aqsaqallardin biri mendin: — Bu aq ton
kiydürülgen kishiler kim bolidu, qeyerdin keldi?
— dep soridi. 14 — Teqsir, bu özlirige melumdur,
— dédim. U manga: — Bular dehshetlik azab-
oqubetni béshidin ötküzüp kelgenler. Ular
tonlirini Qozining qénida yuyup ap'aq qilghan.
15 Shunga ular Xudaning textining aldida turup,
ibadetxanisida kéche-kündüz Uning xizmitide
bolidu; textte Olturghuchi bolsa ularning üstige
chédirini sayiwen qilidu. 16 Ular yene héch ach
qalmaydu, héch ussimaydu, ulargha ne aptap,
ne pizhighirim issiq héch urmaydu. 17 Chünki
ularni textning otturisidiki Qoza baqidu we
hayatliq süyi bulaqlirigha élip baridu; we Xuda
ularning herbir köz yéshini sürtidu, — dédi.

8 Qoza yettinchi péchetni achqanda, ershte
yérim saetche jimjitliq höküm sürdi. 2
Andin Xudaning aldida turidighan yette
perishtini kördüm. Ulargha yette kanay
bérildi. 3 Altun xushbuydan tutqan yene bir
perishte kélip, xushbuygahning aldida turdi.
Barliq muqeddes bendilerning dualiri bilen
birlikte textning aldidiki altun xushbuygah
üstide [Xudagha] atap sunushqa uninggha
köp xushbuy bérildi. 4 We xushbuyning
tütünliri muqeddes bendilerning dualiri bilen
bille perishtining qolidin Xudaning aldigha
kötürüldi. 5 Andin perishte xushbuydanni
qoligha élip, uni qurban'gahdiki ot bilen
toldurup, yer yüzige atti; shuning bilen türlük
awazlar, güldürmamilar anglandi, chaqmaqlar
chéqildi we bir yer tewresh boldi. 6 Andin
qollirigha birdin kanay tutqan yette perishte
kanaylirini chélishqa hazirlandi. 7 Birinchi
perishte kaniyini chaldi; shuning bilen möldür
we ot qan arilash peyda bolup yer yüzige
tashlandi, zéminning üchtin biri köydürüldi,
del-derexlerning üchtin biri köydürüldi we
pütkül yéshil ot-chöpler köydürüldi. 8 Ikkinchi
perishte kaniyini chaldi; shuning bilen goyaki
lawuldap köyüwatqan yoghan bir taghdek
ghayet zor [bir jisim] déngizgha tashlandi.
Déngizning üchtin biri qan'gha aylandi 9
we déngizdiki janiwarlarning üchtin biri öldi;
kémilerning üchtin biri weyran boldi. 10
Üchinchi perishte kaniyini chaldi; shuning
bilen asmandin mesh'eldek yalqunlap yan'ghan
chong bir yultuz chüshti; u deryalarning
üchtin birining we bulaqlarning suliri üstige
chüshti. 11 Yultuzning ismi «Kekre» idi.
Sularning üchtin biri kekridek bolup ketti,
sular achchiq bolup ketkechke nurghun adem
sudin öldi. 12 Tötinchi perishte kaniyini
chaldi; shuning bilen quyashning üchtin biri,
ayning üchtin biri we yultuzlarning üchtin biri
uruldi. Netijide, quyash, ay we yultuzlarning
yoruqluqining üchtin biri qarangghulashti,
kündüzning üchtin biride yoruqluq yoqaldi,
kéchining üchtin biridimu shundaq boldi. 13
Yene kördümki, asmanning otturisida uchup
kétiwatqan bir bürkütning qattiq awaz bilen: —
«Kanayni chélishqa temshelgen qalghan üch
perishtining kanay awazliri anglansa yer yüzide
turuwatqanlarning haligha way, way, way!»
déginini anglidim.

9 Beshinchi perishte kaniyini chaldi; men
asmandin yerge chüshüp ketken bir
yultuzni kördüm. Tégi yoq hanggha baridighan
quduqning achquchi uninggha bérildi, (Abyssos
g12) 2 U tégi yoq hangning quduqini achti.
Quduqtin yoghan xumdanning isidek tütün
örlep chiqti. Hangning quduqining tütünidin
quyash we kökni qarangghuluq basti. (Abyssos g12)
3 Tütünning ichidin yer yüzige chéketke yaghdi.
Ulargha yer yüzidiki chayanlardek chéqish küchi
bérilgenidi. 4 Ulargha yer yüzidiki ot-chöplerge
we herqandaq ösümlük yaki del-derexlerge
zerer yetküzmenglar, peqet péshaniside
Xudaning möhüri bolmighan ademlergila zerer
qilinglar, dep éytildi. 5 Ulargha ademlerni

öltürüshke emes, belki besh ayghiche qiynashqa
yol qoyuldi; ular yetküzidighan azab ademni
chayan chaqqandikidek azab idi. 6 Shu
künlerde, insanlar ölümni izdeydu, lékin
tapalmaydu; ölümni séghinidu, lékin ölüm
ulardin qachidu. 7 Chéketkilerning qiyapiti
xuddi jengge hazirlan'ghan atlargha oxshaytti.
Bashlirida bolsa altun tajqa oxshaydighan bir
nerse bolup, chirayi ademningkige oxshaytti.
8 Chachliri ayallarning chéchigha, chishliri
shirning chishigha oxshaytti. 9 Ularning
kökrikidiki sawuti tömür sawutlargha oxshaytti;
qanatlirining awazi jengge atlan'ghan nurghun
at-harwilarning awazigha oxshaytti. 10
Chayanlarningkige oxshash quyruqliri we
neshterliri bar idi. Ademni besh ay azabqa
salidighan küch bolsa quyruqlirida idi. 11
Ularni idare qilidighan padishahi, yeni tégi yoq
hangning perishtisi bar idi. Uning ibraniyche
ismi Awaddon; grékche ismi Apoliyon idi.
(Abyssos g12) 12 Birinchi «way» ötüp ketti.
Mana, buningdin kéyin yene ikki «way» kélidu.
13 Altinchi perishte kaniyini chaldi; men
Xudaning aldidiki altun qurban'gahning töt
münggüzidin chiqqan bir awazni anglidim,
bu awaz kanayni tutqan altinchi perishtige:
— Chong Efrat deryasining yénida baghlaqliq
töt perishtini boshat, dédi. 15 Del shu saet,
shu kün, shu ay, shu yil üchün hazirlap
qoyulghan bu töt perishte insanlarning üchtin
birini halak qilish üchün baghlaqtin boshitildi.
16 Bularning atliq leshkerler qoshunining
sani ikki yüz milyon idi. Ularning sanining
jakarlan'ghanliqini anglidim. 17 Ghayibane
körünüshte közümge körün'gen at we üstige
min'genler mana mundaq idi: atliqlarning
kökrikidiki sawuti choghdek qizil, kök yaquttek
kök we günggürttek sériq idi. Atlarning bashliri
shirning béshidek idi; ularning éghizliridin
ot, tütün we günggürt chiqip turatti. 18 Bu
üch baladin, yeni atlarning aghzidin chiqqan
ot we tütün we gün'gürttin insanlarning
üchtin biri öltürüldi. 19 Chünki atlarning
küchi éghizlirida we quyruqlirida idi; ularning
quyruqlirining yilanlargha oxshash béshi bolup,
bular bilen ademni zeximlendüretti. 20 Qalghan
insanlar, yeni bu balayi'apetlerdin öltürülmey
qalghanlar öz qollirining emellirige towa
qilmidi, yeni jinlargha, körelmes, angliyalmas
we mangalmas altun, kümüsh, tuch we yaghach
butlargha choqunushtin waz kechmidi. 21
Ular qatilliq, séhirgerlik, jinsiy buzuqluq we
oghriliqlirighimu towa qilmidi.

10 Andin kéyin, ershtin chüshüwatqan yene
bir küchlük perishtini kördüm. U bir
parche bulut bilen yépin'ghan bolup, béshining
üstide bir hesen-hüsen bar idi. Chirayi
quyashqa, putliri ot tüwrükke oxshaytti; 2
qolida bir kichik échiqliq oram yazma bar idi. U
ong putini déngiz üstige, sol putini quruqluqqa
qoyup turup, 3 shirning hörkirishige oxshash
qattiq awaz bilen warqiridi. U warqirighanda,
yette güldürmama öz awazlirini anglitip söz
qildi. 4 Yette güldürmama söz qilghanda,
dégenlirini xatiriliwalmaqchi bolup turattim.
Biraq asmandin: — «Yette güldürmamining
éytqanlirini möhürlep, ularni xatirilime» dégen
awazni anglidim. 5 Déngiz hem quruqluqning
üstide turghan, men körgen u perishte ong
qolini asman'gha kötürüp, 6 asmanlar hem
ularda bolghanlarning hemmisini, yer-zémin
hem uningda bolghanlarning hemmisini, déngiz
hem uningda bolghan hemmisini Yaratquchi,
yeni ebedil'ebedgiche hayat Yashighuchi
bilen qesem qilip: — Waqit yene keynige
sürülmeydu; (aiōn g165) 7 belki yettinchi
perishte kanay chélish aldida, yeni awazi
anglinish aldidiki künlerde, Xudaning Öz qul-
xizmetkarliri bolghan peyghemberlerge xush
xewirini yetküzginidek Uning siri tügellinip,
emelge ashidu, — dédi. 8 Men asmandin
anglighan awaz manga yene sözlep: — Bérip,
déngiz hem quruqluqning üstide turghan
perishtining qolidiki échiqliq oram yazmini
alghin, dédi. 9 Men bérip, perishtining kichik
oram yazmini manga bérishini soridim. U
manga: — Buni élip ye! Ashqaziningni zerdab
qilidu, biraq aghzing heseldek tatliq bolidu,
dédi. 10 Men shuning bilen kichik oram
yazmini perishtining qolidin élip yédim;
derweqe aghzimgha heseldek tatliq tétidi, lékin
yégendin kéyin ashqazinim zördab boldi. 11

Shuning bilen manga: — Sen köp milletler,
eller we her xil tillarda sözlishidighanlar we
padishahlar toghrisidiki wehiy-bésharetlerni
yene jakarlishing lazim, déyildi.

11 Manga ölchigüch hasidek bir qomush
bérilip, mundaq déyildi: «Barghin,
Xudaning ibadetxanisi, qurban'gahi we u
yerde ibadet qiliwatqanlarni ölchigin. 2 Lékin
ibadetxanining tashqiriqi hoylisini ölchimey
qoy, chünki u yer yat taipilerge bérildi,
shuning bilen muqeddes sheher qiriq ikki ay
depsende qilinidu. 3 Men ikki guwahchimgha
qudret bérimen, shuning bilen ular böz
kiyim kiyip, wehiy-bésharetlerni bir ming
ikki yüz atmish kün yetküzidu» 4 (bular
yer-zéminning Rebbi aldida turghan ikki tüp
zeytun derixi we ikki chiraghdandur). 5 Birersi
ularni zeximlendürmekchi bolsa, éghizliridin ot
pürkülüp chiqip, düshmenlirini yep tügitidu.
Ularni zeximlendürmekchi bolghanlar mana
shundaq öltürülidu. 6 Ular bésharet-wehiyni
yetküzgen künlerde yamghur yaghdurmasliqqa
asmanni étiwétish qudritike ige; sularni qan'gha
aylandurush we herxil bala-waba bilen yer-
zéminni xalighan waqitta urush qudritigimu
ige. 7 Ularning guwahliq wezipisi ayaghlishishi
bilen, tégi yoq hangdin chiqidighan diwe
ular bilen élishidu we ularni yéngip öltüridu.
(Abyssos g12) 8 Jesetliri rohiy jehettin Sodom
we Misir dep atilidighan shu katta sheherning
ghol kochisida yatidu; shu yerde ularning
Rebbimu kréstlen'genidi. 9 Her millettin, her
qebilidin we her xil tilda sözlishidighanlardin,
her eldin bolghan ademler ularning jesetlirige
üch yérim kün tikilip qaraydu we jesetlerning
yerlikke qoyulushigha yol qoymaydu. 10 Yer
yüzide turuwatqanlar ularning bu halidin
xushallinip, tebrikliship, bir-birige hediyeler
ewetishidu; chünki bu ikki peyghember
yer yüzidikilerni qiynaytti. 11 Lékin üch
yérim kündin kéyin, Xudadin kelgen hayatliq
nepisi ikkiylen'ge kirdi, ular ornidin put
tirep turdi; ularga qarawatqanlarning üstige
chong bir qorqunch chüshti. 12 Andin ular
ikkeylen'ge ershtin kelgen: — «Bu yaqqa chiq!»
dégen yuqiri bir awazni anglidi; shuning
bilen ular düshmenlirining köz aldida bir
bulut ichide asman'gha kötürüldi. 13 Del
shu saet ichide shiddetlik yer tewresh yüz
berdi, sheherning ondin biri gumran bolup,
yette ming kishi halak boldi. Qalghanliri
dekke-dükkige chömüp, ershtiki Xudani
ulughlashti. 14 Ikkinchi «way» ötüp ketti;
mana, üchinchi «way» kélishke az qaldi.
15 Andin yettinchi perishte kaniyini chaldi;
ershte yuqiri awazlar anglinip mundaq déyildi:
— «Dunyaning padishahliqi Perwerdigarimiz
We uning Mesihining padishahliqi boldi, U
ebedil'ebedgiche höküm süridu». (aiōn g165)
16 Xudaning aldida öz textliride olturghan
yigirme töt aqsaqal yerge yiqilip bash qoyup,
Xudagha sejde qilip mundaq déyishti: — 17
«Shükürler éytimiz sanga, I bar Bolghuchi
we bar bolghan Hemmige Qadir Perwerdigar
Xuda, Chünki ulugh qudritingni qolunggha
élip, Hökümüngni yürgüzüshke bashliding. 18
Eller ghezeplen'genidi, Emdi Séning gheziping
yétip keldi! Ölgenlerni soraq qilish, Qul-
xizmetkarliring bolghan peyghemberlerni,
Muqeddes bendilerni, Töwen yaki katta bolsun
namingdin qorqqanlarni in'amigha ige qilish,
Yer yüzini halak qilghanlarni halak qilish
waqti keldi». 19 Andin Xudaning ershtiki
ibadetxanisi échildi we uning ehde sanduqi
ibadetxanida köründi; chaqmaqlar, türlük
awazlar, güldürmamilar, yer tewresh we
dehshetlik möldür boldi.

12 U chaghda, ershte ajayip bir karamet
peyda boldi — u quyashni yépinchaqlighan,
putlirining astida ay, béshida on ikki yultuzluq
taj bar bir ayal idi. 2 U hamilidar bolup, tolghaq
yep tughush azabida dad-peryad kötürdi. 3
Andin ershte yene bir alamet köründi —
mana, yette bashliq, on münggüzlük, yette
béshida yette taj bar bolghan chong bir qizil
ejdiha turatti. 4 U quyruqi bilen asmandiki
yultuzlarning üchtin birini süpürüp, ularni yer
yüzige chörüwetti. Ejidiha tughay dep qalghan
ayal yenggigen haman uning balisini yalmap
yutuwetmekchi bolup uning aldida turdi. 5 Ayal
bir bala, yeni pütün ellerni tömür hasisi bilen
padichidek baqidighan bir oghul tughdi. Bala

bolsa Xudaning we Uning textining aldigha
ghachchide élip chiqildi. 6 Ayal chölge qachti; u
yerde uning 1260 kün béqilishi üchün uninggha
Xuda teripidin hazirlap qoyulghan bir jay bar
idi. 7 Andin ershte jeng boldi. [Bash perishte]
Mikail we uning perishtiliri ejdiha bilen jeng
qilghili turdi; ejdihamu öz perishtiliri bilen
ulargha étildi. 8 Lékin u üstünlük qazinalmidi,
uninggha we perishtilirige ershte turushqa
orun qalmidi. 9 Shuning bilen zor ejdiha,
yeni Iblis we Sheytan dep atalghan, pütün
jahanni azdurghuchi héliqi qedimiy yilan
yer yüzige tashlandi. Uning perishtilirimu
uning bilen teng tashlandi. 10 Andin men
ershte yuqiri bir awazning mundaq dégenlikini
anglidim: — «Keldi Xudayimizning nijatliqi,
qudriti, padishahliqi we Uning Mesihining
hoquqi! Chünki qérindashlirimizning üstidin
Xudayimizning aldida kéche-kündüz shikayet
qilip turghan shikayet qilghuchi ershtin
tashliwétildi; 11 qérindashlar uning üstidin
Qozining qéni we ularning guwahliq sözi
bilen ghalib keldi; Ular hetta ölümni közige
ilmay öz jénini eziz körmidi. 12 Shuning
üchün, shadlininglar, ey ershler we ularda
turuwatqalar! Lékin halinglargha way, ey yer we
déngizlar! Chünki Iblis üstünglargha chüshti;
Waqtining az qalghanliqini bilgech, Ghezep-
qehri bilen keldi!». 13 Ejdiha özining yer
yüzige tashlan'ghanliqini körüp, oghul balini
tughqan ayalni qoghlashqa bashlidi. 14 Ayalning
yilanning yüzidin daldilinishi, chölde özi [üchün
hazirlan'ghan] makanigha béripbir mezgil, ikki
mezgil we yérim mezgil béqilsun dep shu yerge
uchup kétishi üchün, uninggha yoghan bir
bürkütning ikki qaniti bérildi. 15 Andin yilan
ayalning arqisidin aghzi bilen deryadek su
pürküp, uni sel bilen éqitip yoqatmaqchi boldi.
16 Lékin zémin ayalgha yardem qilip, aghzini
échip, ejdiha aghzidin pürküp chiqarghan
deryani yutuwetti. 17 Buning bilen ejdihaning
ayalgha qattiq ghezipi kélip, uning qalghan
nesli, yeni Xudaning emrlirige emel qilip,
Eysaning guwahliqini tutqan perzentliri bilen
jeng qilghili ketti; u déngiz sahili üstide turatti.

13 Andin, déngizdin on münggüzlük, yette
bashliq bir diwining chiqiwatqanliqini
kördüm. Uning herbir münggüzide birdin
taj bar idi, herbir béshida kupurluq namliri
yéziqliq idi. 2 Men körgen bu diwe yilpizgha
oxshaytti, putliri éyiqning putlirigha, aghzi
bolsa shirning aghzigha oxshaytti. Ejdiha
uninggha öz qudriti, texti we zor hoquqini
berdi. 3 Diwining bashliridin biri ejellik
yarilan'ghandek turatti. Lékin, bu ejellik yara
saqayghanidi. Pütkül dunya diwige heyranuhes
bolup uninggha [egeshti]. 4 Ejdiha diwige
[seltenetlik] hoquq bergechke ular ejdihagha
choqunushti. Ular yene diwigimu choqunup: —
Diwining tengdishi barmu? Uning bilen kimmu
élishalisun? — dédi. 5 Diwige tekebburluq we
kupurluq qilidighan éghiz bérildi; uninggha
qiriq ikki ay ish körüshke hoquq bérildi. 6 U
Xudagha kupurluq qilghili — Uning namigha
we Uning dergahigha, shundaqla ershni makan
qilghanlargha kupurluq qilghili aghzini achti. 7
Uning muqeddes bendilerge qarshi jeng qilip,
ularning üstidin ghalib kélishige yol qoyuldi;
her qebile, her millet, her xil tilda sözlishidighan
ellerge hökümranliq qilish hoquqi uninggha
bérildi. 8 Yer yüzidikilerning hemmisi —
alem apiride bolghandin buyan boghuzlinip
bolghan Qozining hayatliq deptirige nami
yézilmighanlar bolsa, uninggha sejde qilidu.
9 Quliqi barlar, buni anglisun! 10 ««Tutqun
bolidu» dep békitilgenler choqum tutqun
bolidu, «qilichlinidu» dep békitilgenler choqum
qilichlinip ölidu». Muqeddes bendilirining
sewri-taqiti we étiqadi mana shu ishlarda
melum bolidu. 11 Men yerdin chiqiwatqan
yene bir diwini kördüm. Uning qoziningkidek
kichik ikki münggüzi bar idi, lékin awazi
ejdihaningkidek chiqatti. 12 U awwalqi diwige
wakaliten uning pütün hoquqini yürgüzüp, yer
yüzini we uningda turuwatqanlarni ejellik yarisi
saqayghan awwalqi diwige choqunduridu. 13
U zor möjizilik alametlerni körsitetti, hetta
kishilerning köz aldida asmandin yer yüzige
ot yaghduratti. 14 U awwalqi diwige wakaliten
körsitishke hoquqlandurulghan alametler bilen
yer yüzide turuwatqanlarni azdurup, ulargha

«qilich bilen yarilan'ghan, lékin tirik qalghan»
dégen awwalqi diwige atap bir but-heykel yasap
tikleshni tapilidi. 15 Diwining but-heykilige
nepes kirgüzüp, uninggha uni sözliyeleydighan
qilish we uninggha choqunmighanlarning
hemmisini öltürgüzüsh qudriti bérildi. 16 U
töwen we katta, bay we kembeghel, hör we
qullarning hemmisini ong qoli yaki péshanisige
tamgha basturushqa mejburlidi. 17 U yene bu
tamgha, yeni diwining nami yaki uning namidiki
reqem bésilghanlardin bashqa héchkim bir
nerse sétiwalalmaydu yaki satalmaydu, dep
békitti. 18 Mana bu yerde hékmet bar. Eqil-
parasiti barliki kishiler diwining reqimini
hésablap baqsun; chünki bu reqem bir ademning
reqimi bolidu. Uning reqimi 666dur.

14 Andin men kördümki, mana, Qoza
Zion téghi üstide turatti. Uning yénida
péshanisige Öz nami we Atisining nami
yézilghan bir yüz qiriq töt ming kishi bar idi. 2
Asmandin xuddi [sharqirap éqiwatqan] nurghun
sularning awazidek we qattiq güldürmamining
awazidek bir awazni anglidim. Men anglighan
awaz yene chiltarchilar chiltarlarni chalghan
awazgha oxshaytti; 3 héliqi kishiler textning,
töt hayat mexluqning we aqsaqallarning
aldida yéngi bir küyni éytishti. Bu küyni
[gunahlirining] bedili tölinip bu dunyadin
azad qilin'ghan kishilerdin bir yüz qiriq töt
mingdin bashqa héchkim öginelmeytti. 4
Ular ayallar teripidin gunahta bulghanmighan,
chünki ular pak ademlerdur. Qoza nege barsa,
ularmu Uninggha egiship shu yerge baridu.
Ular bedel bilen insanlar arisidin Xudagha
we Qozigha hosulning tunji méwisidek bolush
üchün sétiwélin'ghan. 5 Ular eyibsiz bolup,
aghzidin héch yalghan söz chiqmaydu. 6
Andin men asmanning otturisida uchup yürgen
bashqa bir perishtini kördüm. Uninggha yer
yüzide turuwatqanlargha, yeni herbir el, qebile,
her xil tilda sözlishidighanlar, her milletlerge
élip yetküzüshi üchün menggülük xush xewer
tapshuruldi. (aiōnios g166) 7 U yuqiri awaz bilen:
— Xudadin qorqunglar, Uni ulughlanglar!
Chünki Uning sot qilish saiti yétip keldi;
asmanni, zéminni, déngizni we su bulaqlirini
Yaratquchigha sejde qilinglar! — deytti. 8 Uning
keynidin ikkinchi perishte kélip mundaq dédi:
«Ghulidi! Katta sheher Babil ghulidi, u öz zina-
buzuqluqining sewdaliq sharabini pütkül ellerge
ichküzgen». 9 Aldinqi ikki perishtining keynidin
yene bir perishte, yeni üchinchi perishte
yuqiri awaz bilen mundaq dédi: — «Kimdikim
diwige we uning but-heykilige choqunsa, uning
tamghisini péshanisige yaki qoligha qobul qilsa,
10 Xudaning qehrining ebjesh qilinmighan
sap sharabini Uning ghezipi bilen tolghan
qedehte ichidu. U muqeddes perishtilerning
we Qozining aldida ot we günggürtte qiynilidu.
11 Ularning qiynilishliridin chiqqan is-tütekler
ebedil'ebed purqirap turidu; diwige we uning
but-heykilige choqun'ghanlar yaki uning
namining tamghisini qobul qilghanlargha
kéche-kündüz aramliq bolmaydu». (aiōn g165) 12
Muqeddes bendilirining sewri-taqiti we étiqadi
mana shu ishlarda melum bolidu. 13 Men
yene asmanda mundaq bir awazni anglidim:
— «Bu sözni yaz: «Buningdin kéyin Rebde
wapat bolup ölgenler bextliktur! — Durus,
deydu Roh, — ular hazir öz ishliridin toxtap
aram alalaydu. Chünki qilghan emelliri ularga
egiship kélidu»». 14 Men kördümki, mana bir
parche aq bulut, bulutning üstide béshigha
altun taj kiygen, qolida ötkür bir orghaq tutqan
Insan'oghligha oxshaydighan birsi olturatti.
15 Ibadetxanidin bashqa bir perishte chiqip,
bulutning üstide Olturghuchigha yuqiri awaz
bilen: — Orghiqingni sal we orushqa bashla!
Chünki orma waqti keldi, yer yüzidiki ziraetler
piship yétildi, dédi. 16 Bulut üstide Olturghuchi
orghiqini yer yüzige saldi we yer yüzidiki
ziraetler oruldi. 17 Ershte bolghan ibadetxanidin
yene bir perishte chiqti. Uningmu ötkür bir
orghiqi bar idi. 18 Arqidinla, otni bashquridighan
yene bir perishte qurban'gahdin chiqip, ötkür
orghaq tutqan perishtige yuqiri awaz bilen:
— Ötkür orghiqingni sélip, yer yüzidiki üzüm
télining sapaqlirini yighiwal, chünki üzümliri
piship yétildi, — dédi. 19 Buning bilen
perishte orghiqini yer yüzige saldi we yerdiki
üzüm télining méwilirini yighip, Xudaning
qehrining chong sharab kölchikige tashlidi.

20 Sheherning sirtidiki sharab kölchikidiki
üzümler dessilip, sherbetliri qan bolup, atning
tizginige chiqidighan égizlikte üch yüz chaqirim
yiraqliqqa aqti.

15 Asmanda zor hem karametlik yene bir
alametni, yeni axirqi yette balayi'apetni
tutup turghan yette perishtini kördüm (axirqi
balayi'apet déyilishtiki seweb, Xudaning ghezipi
bular bilen axirlishidu). 2 Men yene ot arilash
eynek déngizidek bir körünüshni hem eynek
déngizning üstide turghan, diwe we uning
but-heykili we namining reqimi üstidin ghalib
kelgenlerni kördüm. Ularning qollirida Xuda
bergen chiltarlar bolup, 3 ular Xudaning qul-
xizmetkari bolghan Musaning küyini hem
Qozining küyini éytishatti: — «Ulugh we
karamet Séning qilghanliring, I Hemmige
Qadir Perwerdigar Xuda, Yolliring adil we
heqtur, I pütkül ellerning Padishahi! 4 I
Perwerdigar, kim Sendin qorqmaydighan,
Namingni ulughlimaydighan bolalisun? Chünki
birdinbir muqeddes Özüngdursen; Barliq eller
aldinggha kélidu, Sanga sejde qilidu; Chünki
heqqaniy qilghanliring ashkare boldi». 5 Bu
ishlardin kéyin, men kördümki, mana ershtiki
ibadetxana, yeni höküm-guwahliq chédiri
échildi! 6 Yette balayi'apetni öz ilkide tutqan
yette perishte pakiz, parqirap turidighan libas
kiygen, köksige altun kemer baghlighan halda
ibadetxanidin chiqti. 7 Töt hayat mexluqning
biri yette perishtige ebedil'ebed yashaydighan
Xudaning qehri bilen tolghan yette altun
chinini berdi. (aiōn g165) 8 Ibadetxana Xudaning
shan-sheripi we qudritidin tütün bilen liq
toldi. Yette perishtining yette balayi'apiti
ayaghlashmighuche, héchkim ibadetxanigha
kirelmidi.

16 Shuningdin kéyin, ibadetxanidin
kötürülgen yuqiri bir awazning yette
perishtige: «Béringlar, Xudaning qehri
tolghan yette chinini yer yüzige tökünglar!»
dégenlikini anglidim. 2 Birinchisi bérip
chénidikini yer-zémin'gha tökti. Buning bilen
diwining tamghisi bésilghan we uning but-
heykilige choqun'ghanlarda birxil yirginchlik
hem azabliq chaqa-jaharet peyda boldi. 3
Ikkinchisi chinidikini déngizgha tökti; déngiz
süyi ölükning qénigha oxshash qan'gha
aylandi we ichidiki pütün janliqlar öldi. 4
Üchinchisi chinidikini derya we bulaqlarning
sulirigha tökti; ularning süyimu qan'gha
aylandi. 5 Andin men sularning perishtisining
mundaq dégenlikini anglidim: — «Mushundaq
hökümlerni chiqirishingda adil bolghansen, I
hazir bar Bolghuchi, bar bolghan Muqeddes
Bolghuchi! 6 Mushu ademler muqeddes bendiler
we peyghemberlerning qénini tökkenliki
wejidin, Sen ulargha ichkili qan berding. Ular
shuninggha layiqtur». 7 Andin qurban'gahning
jawaben: — «Shundaq, i Hemmige Qadir
Perwerdigar Xuda, Hökümliring heq we
adildur» — dégenlikini anglidim. 8 Tötinchisi
chinidikini quyashning üstige tökti; buning
bilen quyashqa insanlarni ot bilen örtigili
qudret bérildi. 9 Shuning bilen insanlar
dehshetlik qiziqta örteldi; biraq ular héch
towa qilmidi we bu balayi'apetlerning Igisi
bolghan Xudani ulughlashning ornigha Uning
namini qarghashti. 10 Beshinchisi chinidikini
diwining textige tökti; diwining padishahliqini
qarangghuluq basti, kishiler azabtin tillirini
chishleshti 11 we aghriq-azabi we chaqa-
jarahetlirining destidin ershtiki Xudani
kupurluq qilip qarghiship, qilmishligha
héch towa qilishmidi. 12 Altinchisi chinidikini
ulugh Efrat deryasigha tökti; shu haman
künchiqishtin kélidighan padishahlarning
yolini hazirlashqa deryaning süyi quridi. 13
Andin men ejdihaning, diwining we saxta
peyghemberning éghizliridin chiqqan paqigha
oxshaydighan üch napak rohni kördüm. 14
Bular möjizilik alametlerni körsitidighan
jinlarning rohliri bolup, pütkül yer yüzidiki
padishahlarni Hemmige Qadir Xudaning
dehshetlik künidiki jengge jem qilishqa
ularning yénigha chiqip kétiwatatti 15 («mana,
Men oghridek kélimen! Yalingach mangmasliq,
nomusi körünmesliki üchün, kiyimlirini ching
saqlap, segek turghanlar bextliktur!»). 16 Emdi
[napak rohlar] [padishahlarni] ibraniyche
«Harmagéddon» déyilidighan yerge jem
qildi. 17 Yettinchisi chinidikini hawagha tökti;

ershtiki ibadetxanidin, texttin yuqiri bir awaz
kötürülüp: «Ish tamam boldi!» déyildi. 18
Shuan chaqmaqlar chéqildi, türlük awazlar
we güldürmamilar anglandi we dehshetlik bir
yer tewresh yüz berdi; insanlar yer yüzide
apiride bolghandin béri bunchilik dehshetlik
yer tewresh héch bolup baqmighanidi. 19
Katta sheher üchke bölündi; herqaysi ellerdiki
sheherlermu ghulitildi. Shuning bilen katta
sheher Babil Xudaning yadigha kéchip uning
esheddiy qehrlik sharabi bilen tolghan qedeh
uninggha bérildi. 20 Barliq arallar özini
qachurup ghayib boldi, taghlarmu yoq boldi;
21 Insanlarning üstige herbir danisi bir talant
éghirliqta kélidighan möldür asmandin yaghdi.
Möldür apiti shundaq dehshetlik boldiki,
ademler apetning destidin Xudani kupurluq
qilip qarghashti.

17 Yette chinisi bar yette perishtining biri
kélip, manga sözlep: — Bu yerge kel,
nurghun sular üstide olturghan chong pahishe
ayalning tartidighan jazasini sanga körsitip
qoyay. 2 Yer yüzidiki padishahlar uning
bilen buzuqluq ötküzdi, yer yüzidikiler uning
buzuqluqining sharabidin mest bolushti, — dédi.
3 Shuning bilen u perishte méni Rohning ilkidiki
halette bir chölge élip bardi. U yerde yette
bashliq, on münggüzlük, pütün ezayini kupurluq
namliri qaplighan bir toq qizil diwining üstide
olturghan bir ayalni kördüm. 4 Ayal sösün we toq
qizil kiyim kiygen bolup, altun, qimmetlik yaqut
we merwayitlar bilen perdazlan'ghanidi. Qolida
yirginchlik nomussizliqlar we öz buzuqluqining
nijasetliri bilen tolghan bir altun qedeh bar
idi. 5 Péshanisige bir sir — «Katta Babil,
pahishilerning we dunyadiki pütkül yirginchlik
nomussizliqlarning anisi» dégen nam pütüklük
idi. 6 Men ayalning muqeddes bendilerning
qéni we Eysagha guwahliq bergüchilerning qéni
bilen mest bolghanliqini kördüm. Uni körüp
tolimu teejjüp qilip intayin heyran qaldim.
7 Perishte manga mundaq dédi: — «Némige
heyran qalding? Ayalning we uni kötürüp
turghan yette bashliq, on münggüzlük diwining
sirini sanga éytip bérey. 8 Sen körgen diwe bir
zamanlarda bar idi, hazir yoq; uzun ötmey tégi
yoq hangdin chiqip, halaketke qarap mangidu.
Yer yüzide turuwatqanlar — dunya apiride
bolghandin buyan isimliri hayatliq deptirige
pütülmigen kishiler diwini körüp intayin heyran
qalidu. Chünki u bir zamanlarda bar idi, hazir
yoq, lékin yene peyda bolidu. (Abyssos g12) 9
Mana buni chüshinishke lazim bolghan hékmet:
— yette bash bolsa u ayal olturghan yette
taghqa, shundaqla yette padishahqa wekillik
qilidu. 10 Bularning beshi yiqilghan, birsi bar,
yene biri téxi kelmidi. U kelgende peqet azla
waqit turalaydu. 11 Burun bar bolghan, emdi
hazir yoq bolghan diwining özi sekkizinchi
padishahdur, shundaqla u hem yettisidin
biri bolup halaketke qarap mangidu. 12 Sen
körgen on münggüz on padishahdur. Ularning
padishahliqliri téxi yoq, emdi ularghа diwe bilen
bille bir saetlik padishahliq hoquqi bérilidu.
13 Bu padishahlar bir oy, bir niyette bolup öz
qudriti we hoquqlirini diwige bérishidu. 14
Diwe we padishahlar birliship Qozigha qarshi
jeng qilidu. Qoza ularning üstidin ghalib kélidu,
chünki U reblerning Rebbi, padishahlarning
Padishahidur. Uning bilen birge turghanlar
bolsa chaqirilghan, tallan'ghan we Uninggha
sadiq bolghanlardur». 15 Perishte manga yene:
— Pahishe ayal üstide olturghan, sen körgen
sular bolsa milletler, özara toplashqan nurghun
kishiler, eller we her xil tillarda sözlishidighan
kishilerdur. 16 Sen körgen on münggüz we diwe
bu pahishe ayaldin nepretlinidu, uni talan-
taraj qilip yalingachlap qoyidu, uning göshini
yep, özini otta köydüridu. 17 Chünki Xuda
Öz söz-kalamliri emelge ashquche, ashu [on
padishahning] könglige Öz iradisini ijra qilip,
bir qararda toxtiship padishahliq hoquqini
diwige bérish niyitini saldi. 18 Sen körgen ayal
yer yüzidiki padishahlar üstidin hökümranliq
qilidighan katta sheherdur, — dédi.

18 U ishlardin kéyin men chong hoquqluq
yene bir perishtining asmandin
chüshüwatqanliqini kördüm. Yer yüzi uning
julaliliqidin yorup ketti. 2 Perishte yuqiri
awaz bilen mundaq warqiridi: — «Ghulidi!
Katta sheher Babil ghulidi! Emdi u jinlarning
makani, herbir napak rohlarning solaqxanisi,

Herbir mekruh we yirginchlik qushlarning
solaq-changgisi boldi! 3 Chünki barliq
eller uning zina-buzuqluqining sewdaliq
sharabidin ichishti; Yer yüzidiki barliq
padishahlar uning bilen buzuqluq ötküzüshti,
Yer yüzidiki sodigerler uning eysh-ishritining
elwekchilikidin béyishti». 4 Asmandin yene
bir awazni anglidim: — «I Ménin xelqim,
uning gunahlirigha shérik bolmasliqinglar
üchün, Hem uning béshigha chüshidighan
balayi'apetlerge uchrimasliqinglar üchün,
uning ichidin chiqinglar! 5 Chünki uning
gunahliri pelekke yetküdek döwilinip ketken,
Xuda uning heqqaniyetsizliklirini ésige aldi. 6 U
bashqilargha yandurghinidek uning qilghinini
özige yandurunglar; Uning qilmishlirigha
muwapiq ikki hesse qoshlap qayturunglar; U
[bashqilargha] ebjesh qilip bergen qedehte
uninggha ikki hesse qoyuq ebjesh qilinglar. 7 U
özini qanchilik ulughlighan bolsa, Qanchilik
eysh-ishrette yashighan bolsa, Uninggha
shunchilik qiynilish we derd béringlar; U
könglide: «Men tul emes, belki texte olturghan
xanishmen; Men derd-elemni esla körmeymen»
dégini tüpeylidin, 8 Bu wejidin bir kün ichidila
uninggha chüshidighan balayi'apetler, Yeni
ölüm, derd-elem we acharchiliq kélidu, U ot
bilen köydürülidu; Chünki uni soraq qilghuchi
Perwerdigar Xuda qudretliktur!». 9 Uning
bilen buzuqluq qilghan we uning bilen eysh-
ishrette yashighan yer yüzidiki padishahlar uni
örtigen otning is-tüteklirini körgende, uning
haligha qarap yigha-zar kötürüshidu. 10 Ular
uning tartiwatqan azabidin qorqup, yiraqta
turup deyduki: — «Way isit, way isit, i katta
sheher! Ah Babil, küchlük sheher! Chünki bir
saet ichidila jazaying béshinggha chüshti!»
11 Yer yüzidiki sodigerlermu uning üstide
yigha-zar qilishidu. Chünki emdi ularning
kémidiki yük-mallirini, 12 yeni altun-kümüsh,
qimmetlik yaqutlar, ünche-merwayit, nepis
libas rext, sösün rext, yipek, toq qizil renglik
gezmal, herxil xushbuy turunj yaghachlar,
pil chishi buyumliri, eng ésil yaghach, tuch,
tömür we mermerlerdin ishlen'gen xilmuxil
buyumlar, 13 shuningdek qowzaqdarchin,
tétitqular, xushbuy, murmekki, mestiki, sharab,
zeytun méyi, aq un, bughday, kala, qoy, at,
harwa we insanlarning tenliri we janliri dégen
mallirini sétiwalidighan kishi yoqtur. 14 ([I
Babil], jéning mestane bolghan ésil méwiler
sendin ketti, Barliq heshemetlik we heywetlik
mal-dunyaliring sendin yoqaldi. Ular bularni
emdi hergiz tapalmaydu!) 15 Bu mallarni
sétip béyighan sodigerler bolsa sheherning
tartiwatqan azabidin qorqup, yiraqta turup
uning üstide yigha-zar qiliship déyishiduki:
— 16 «Way isit, way isit, i katta sheher! Nepis
libas rextlerge, sösün we toq qizil renglik
gezmallargha orilip, Altun, qimmetlik yaqutlar
we ünche-merwayitlar bilen bézelgensen! 17
Bir saet ichidila shunche katta bayliqlar weyran
boldi!» Barliq kéme xojayinliri, kémidiki barliq
yoluchilar, kémichiler we déngizgha tayinip jan
baqidighanlarning hemmisi yiraqta turup, 18
Uni örtigen otning is-tüteklirini körüp: — Bu
katta sheherge qaysi sheher teng kélelisun?
— dep peryad kötürüshti. 19 Ular bashlirigha
topa chéchip, peryad kötürüshüp, yigha-
zar qiliship: — Way isit, way isit, u katta
sheher! U arqiliq, uning dölitidin, déngizda
kémisi barlar béyighanidi! Bir saet ichidila
weyran boldi bu sheher! — déyishidu. 20 —
«Uning béshigha kelgenlerdin shadlininglar,
Ey ersh, ey muqeddes bendiler, rosullar
we peyghemberler! Chünki Xuda silerning
dewayinglardiki hökümni uning üstidin
chiqarghan!». 21 Andin, küchlük bir perishte
tügmen téshigha oxshash yoghan bir tashni
kötürüp, déngizgha tashlap mundaq dédi: —
«Mana shundaq shiddet bilen, Katta sheher
Babil ghulitilidu, U qaytidin körünmeydu! 22
Chiltarchilarning, sazchilarning, Neychiler
we sunaychilarning awazi séningde qaytidin
hergiz anglanmaydu, Herxil hünerni qilidighan
hünerwen séningde qaytidin hergiz tépilmaydu,
Tügmenningmu awazi séningde qaytidin hergiz
anglanmaydu, 23 Hetta chiraghning yoruqi
séningde qaytidin hergiz yorumaydu, Toy
boluwatqan yigit-qizning awazi séningde
qaytidin hergiz anglanmaydu; Chünki séning
sodigerliring yer yüzidiki erbablar bolup

chiqti, Barliq eller séning séhir-epsunliringgha
aldandi; 24 Peyghemberlerning, muqeddes
bendilerning [tökülgen qanliri], Shundaqla yer
yüzide barliq qirghin bolghanlarning qanlirimu
uningda tépildi».

19 Bu ishlardin kéyin, ershte zor bir top
ademlerning warqirashliridek bir awazni
anglidim. Ular: — — Hemdusana! Nijat, shan-
sherep we qudret Xudayimizgha mensuptur!
2 Chünki Uning hökümliri heq we adildur; U
yer yüzini öz buzuqluqi bilen buzghan chong
pahishining üstidin höküm chiqirip, Öz qul-
xizmetkarlirining qénining intiqamini uningdin
aldi, — déyishetti. 3 Ular ikkinchi qétim: —
«Hemdusana!» déyishti. Uningdin chiqqan is-
tütekler ebedil'ebedgiche purqiraydu! (aiōn g165)
4 Yigirme töt aqsaqal we töt hayat mexluq
yerge yiqilip: — «Amin! Hemdusana!» dep,
textte olturghan Xudagha sejde qilishti. 5 Andin
texttin kötürülgen bir awaz mundaq dédi: —
«Ey uning barliq qul-xizmetkarliri, Uningdin
qorqidighan kattilar bolsun, töwenler bolsun,
Hemminglar Xudayimizni medhiyilenglar!»
6 Andin zor bir top ademlerning awazigha,
nurghun sularning sharqirishigha, qattiq
güldürmamilarning güldürlishige oxshash bir
awazning mundaq dégenlikini anglidim: —
«Hemdusana! Hemmige Qadir Perwerdigar
Xudaymiz seltenet qildi! 7 Shadlinayli, tentene
qilayli we uni medhiyilep ulughlayli! Chünki
Qozining toy-merike küni yétip keldi, Qiz özini
teyyar qildi!» 8 Qizgha kiyish üchün pakiz,
parqirap turidighan nepis libas bérildi (nepis
libas bolsa muqeddes bendilerning heqqaniy
emelliridur). 9 Andin, [perishte] manga: — Munu
sözlerni xatiriliwal: — «Qozining toy ziyapitige
chaqirilghanlar bextliktur!» — dédi. U manga
yene: — Bular Xudaning heqiqiy sözliridur, —
dédi. 10 Men uninggha sejde qilghili ayighigha
yiqildim. Lékin u: — Hergiz undaq qilma!
Menmu Xudaning sen we Eysagha guwahliq
bergüchi qérindashliring bilen oxshash qul-
xizmetkarmen. Xudaghila ibadet qil! Chünki
wehiy-bésharetning roh-mahiyiti bolsa Eysa
heqqide guwahliq bérishtur, — dédi. 11 Andin
kördümki, asman échildi we mana, bir aq
at turatti; üstige min'güchining bolsa nami
«Sadiq» we «Heqiqiy» bolup, U heqqaniyliq
bilen höküm chiqiridu we jeng qilidu. 12
Uning közliri ot yalqunigha oxshaytti, béshida
nurghun taji bolup, ténide Özidin bashqa
héchkim bilmeydighan bir nam pütüklük idi. 13
U uchisigha qan'gha milen'gen bir ton kiygenidi,
Uning nami «Xudaning Kalami» dep atilidu.
14 Uning keynidin egiship kéliwatqan ershtiki
qoshunlar bolsa, aq atlargha min'gen, ap'aq,
pak nepis kanap libas bilen kiydürülgenidi. 15
Uning aghzidin ötkür bir qilich chiqip turatti; U
buning bilen barliq ellerni uridu; U ularni tömür
kaltek bilen padichidek baqidu; U Hemmige
Qadir Xudaning dehshetlik ghezipining «sharab
kölchiki»ning cheyligüchisidur. 16 Uning toni
we yotisi üstige «Padishahlarning Padishahi
we reblerning Rebbi» dégen nam yézilghanidi.
17 Andin men quyashning ichide turghan bir
perishtini kördüm. U asmanning otturisida
uchuwatqan barliq qushlargha yuqiri awaz
bilen: —Kélinglar, Xudaning katta ziyapitige
yighilinglar! 18 Padishahlarning, serdarlarning
we palwanlarning, atlarning we ulargha
min'genlerning, shundaqla barliq et igilirining,
qullarning hem hörlerning, kattilarning hem
töwenlerning göshlirini yenglar! — dédi.
19 Shuning bilen men diwe, yer yüzidiki
padishahlar we ularning qoshunlirining atqa
Min'güchi hem Uning qoshuni bilen jeng qilish
üchün toplan'ghanliqini kördüm. 20 Emdi diwe
we uninggha wakaliten möjizilik alametlerni
körsetken saxta peyghemberning her ikkisi
tutuwélindi (saxta peyghember shu alametler
bilen diwining tamghisini qobul qilghan hemde
uning but-heykilige choqun'ghanlarni azdurup
yürgenidi). Ular ikkisi günggürt yéniwatqan
ot kölige tirik tashlandi. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21
Qalghini bolsa atqa Min'güchining aghzidin
chiqqan qilich bilen qirildi. Barliq pütün uchar-
qanatlar bularning göshi bilen yep toyundi.

20 Uningdin kéyin, qolida tégi yoq hangning
achquchi we yoghan zenjir tutqan bir
perishtining asmandin chüshüwatqanliqini
kördüm. (Abyssos g12) 2 Perishte ejdihani,
yeni Iblis yaki Sheytan déyilidighan héliqi

qedimiy yilanni tutup, ming yilliq zenjirlep
qoydi. 3 Uning ming yil toshquche ellerni
azdurmasliqi üchün, uni tégi yoq hanggha
tashlap hangning aghzini étip péchetliwetti. Bu
waqitlardin kéyin, u waqtinche qoyup bérilishi
muqerrer. (Abyssos g12) 4 Andin men textlerni
we ularda olturghanlarni kördüm. Ulargha
höküm qilish hoquqi bérilgenidi. Men yene,
Eysagha bergen guwahliqi wejidin we Xudaning
söz-kalami wejidin kallisi élin'ghanlarning
janlirinimu kördüm. Ular diwige we uning
but-heykilige choqunmighan, uning tamghisi
péshanisige we qoligha urulmighanlar idi.
Ular tirilip, Mesih bilen birlikte ming yil
höküm sürdi 5 (ölgenlerning qalghanliri ming
yil toshmighuche tirilmeydu). Bu deslepki
tirilish idi. 6 Deslepki tirilishtin nésiwe
bolghanlar bextlik we muqeddestur; ikkinchi
ölümning bularni ilkige élish hoquqi yoqtur.
Ular Xudaning we Mesihning kahinliri bolidu
we Uning bilen birlikte ming yil höküm süridu.
7 Ming yil toshqanda, Sheytan zindandin
boshitilip, 8 yer yüzining töt bulungidiki ellerni,
yeni Gog we Magogni azdurush we ularni
jeng qilishqa bir yerge toplashqa chiqidu.
Toplan'ghanlarning sani déngiz sahilidiki
qumdek sanaqsiz bolidu. 9 Ular yer yüzidiki keng
tüzlenglikke chiqip, muqeddes bendilerning
bargahini, yeni Xuda söyidighan sheherni
muhasirige alidu. Lékin asmandin ot yéghip,
ularni yutuwétidu. 10 Ularni azdurghan Iblis
bolsa diwe bilen saxta peyghember köyüwatqan
ot we günggürt kölige tashlinip, u yerde kéche-
kündüz ebedil'ebedgiche qiynilidu. (aiōn g165, Limnē
Pyr g3041 g4442) 11 Uningdin kéyin, chong bir aq
text we uningda Olturghuchini kördüm. Asman
bilen zémin Uning yüzidin özini qachurup, ular
turghan jay hergiz tépilmaydu. 12 Men yene
katta bolsun, yaki töwen bolsun, ölgenlerning
hemmisining textning aldida turghanliqini
kördüm. Kitablar échildi; andin yene bir kitab
— «Hayatliq deptiri» dep atalghan kitab échildi.
Ölgenlerge kitablarda xatirilen'gini boyiche öz
emeliyitige qarap höküm qilindi. 13 Déngiz
özide ölgenlerni tapshurup berdi, ölüm we
tehtisaramu özliridiki ölgenlerni tapshurup
bérishti. Herkimning üstige öz emeliyitige qarap
höküm qilindi. (Hadēs g86) 14 Andin ölüm we
tehtisara ot kölige tashlandi. Mana ikkinchi
ölüm — ot kölidur. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041
g4442) 15 Kimning ismining «Hayatliq deptiri»de
yézilmighanliqi bayqalsa, ot kölige tashlandi.
(Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Andin, yéngi asman we yéngi zéminni
kördüm; chünki burunqi asman we
zémin ötüp ketkenidi, déngizmu mewjut
bolmidi. 2 Muqeddes sheherning, yeni Xudadin
chiqqan, xuddi öz yigitige toy perdazlirini
qilip hazirlan'ghan qizdek yéngi Yérusalémning
ershtin chüshüwatqanliqni kördüm. 3 Ershtin
yuqiri kötürülgen bir awazning mundaq
dégenlikini anglidim: «Mana, Xudaning makani
insanlarning arisididur; U ular bilen bille
makanliship turidu, ular Uning xelqi bolidu.
Xuda Özimu ular bilen bille turup, ularning
Xudasi bolidu. 4 U ularning közliridiki
her tamche yashni sürtidu; emdi ölüm esla
bolmaydu, ne matem, ne yigha-zar, ne qayghu-
elem bolmaydu, chünki burunqi ishlar ötüp
ketti». 5 Textte Olturghuchi: — Mana, hemmini
yéngi qilimen! — dédi. U manga yene: Bularni
xatiriliwal! Chünki bu sözler heqiqiy we
ishenchliktur, — dédi. 6 U yene manga
mundaq dédi: — «Ish tamam boldi! Men
«Alfa» we «Oméga»durmen, Muqeddime we
Xatime Özümdurmen. Ussighan herkimge
hayatliq süyining buliqidin heqsiz bérimen. 7
Ghelibe qilghuchi herkim bularghа mirasxorluq
qilidu; Men uning Xudasi bolimen, umu
Méning oghlum bolidu. 8 Lékin qorqunchaqlar,
étiqadsizlar, yirginchlikler, qatillar, buzuqluq
qilghuchilar, séhirgerler, butperesler we barliq
yalghanchilargha bolsa, ularning qismiti ot bilen
günggürt yénip turuwatqan köldur — bu bolsa
ikkinchi ölümdur». (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Axirqi
yette balayi'apet bilen tolghan yette chinini
tutqan yette perishtidin biri kélip, manga
sözlep: — Kel! Sanga Qozining jorisi bolidighan
qizni körsitip qoyay, — dédi. 10 Andin u méni
Rohning ilkide bolghan halda yoghan we égiz
bir taghqa élip qoydi. U yerdin manga Xudadin
chiqqan muqeddes sheher Yérusalémning

ershtin chüshüwatqanliqini körsetti. 11 Uningda
Xudaning shan-sheripi bar idi, uning julasi
intayin qimmetlik göherning, yéshil yaquttek
yaltirighan xrustalning julasigha oxshaytti. 12
Uning chong hem égiz sépili bar idi; sépilning
on ikki derwazisi bolup, derwazilarda on ikki
perishte turatti. Herbir derwazining üstige
Israillarning on ikki qebilisidin birining ismi
yézilghanidi. 13 Meshriq teripide üch derwaza,
shimal teripide üch derwaza, jenub teripide
üch derwaza we meghrip teripide üch derwaza
bar idi. 14 Sheherning sépilining on ikki ul
téshi bolup, ularning üstige on ikki isim,
yeni Qozining rosulining isimliri pütüklüktur.
15 Manga söz qilghan perishtining qolida
sheherni, uning derwaziliri we uning sépilini
ölcheydighan altun qomush ölchigüch hasa
bar idi. 16 Sheher töt chasa bolup, uzunluqi
bilen kengliki oxshash idi. Perishte sheherni
hasa bilen ölchidi — on ikki ming stadiyon
keldi (uzunluqi, kengliki we égizliki tengdur).
17 U sépilnimu ölchidi. Sépilning [qélinliqi]
insanlarning ölchem birliki boyiche, yeni shu
perishtining ölchimi boyiche bir yüz qiriq töt
jeynek keldi. 18 Sépilning qurulushi bolsa yéshil
yaquttin, sheher eynektek süzük sap altundin
bina qilin'ghanidi. 19 Sheher sépilining ulliri
herxil qimmetlik yaqutlar bilen bézelgenidi.
Birinchi ul tash yéshil yaqut, ikkinchisi kök
yaqut, üchinchisi héqiq, tötinchisi zumret, 20
beshinchisi qizil héqiq, altinchisi qizil qashtash,
yettinchisi sériq kwarts, sekkizinchisi sus yéshil
yaqut, toqquzinchisi topaz, oninchisi yéshil
kwarts, on birinchisi sösün yaqut we on
ikkinchisi piroza idi. 21 On ikki derwaza on ikki
merwayit idi, démek derwazilarning herbiri
birdin merwayittin yasalghanidi. Sheherning
ghol yoli eynektek süzük sap altundin idi. 22
Sheherde héchqandaq ibadetxana körmidim,
chünki Hemmige Qadir Perwerdigar Xuda we
Qoza uning ibadetxanisidur. 23 Sheherning
yorutulushi üchün quyashqa yaki aygha mohtaj
emes, chünki Xudaning shan-sheripi uni
yorutqanidi, uning chirighi bolsa Qozidur. 24
Eller sheherdiki yoruqluqta yüridu; yer yüzidiki
padishahlar shanushewkitini uning ichige élip
kélidu. 25 Uning derwaziliri kündüzde hergiz
taqalmaydu (emeliyette u yerde kéche zadi
bolmaydu). 26 Herqaysi ellerning shanushewkiti
we hörmet-izziti uning ichige élip kélinidu.
27 Herqandaq haram nerse we herqandaq
yirginchlik ishlarni qilghuchi yaki yalghanchiliq
qilghuchi uninggha kirelmeydu; peqet nami
Qozining hayatliq deptiride yézilghanlarla
kireleydu.

22 Andin [perishte] manga xrustaldek
parqiraq hayatliq süyi éqiwatqan deryani
körsetti. Derya Xudaning we Qozining textidin
chiqqan bolup, 2 sheherning ghol yolining
otturisida éqiwatqanidi. Deryaning bu teripide
we u teripidimu on ikki xil méwe béridighan,
her ayda méwileydighan hayatliq derixi bar
idi; derexning yopurmaqliri ellerning shipasi
üchün idi. 3 Lenet dégen emdi bolmaydu;
Xudaning we Qozining texti sheherning ichide
bolup, Uning qul-xizmetkarliri Uning xizmet-
ibaditide bolidu. 4 Ular Uning jamalini köridu;
Uning nami ularning péshanilirige pütüklük
bolidu. 5 U yerde esla kéche bolmaydu, ne
chiragh nurigha, ne quyash nurigha mohtaj
bolmaydu. Chünki Perwerdigar Xuda ularning
üstide yoridu, ular ebedil'ebedgiche höküm
süridu. (aiōn g165) 6 Perishte manga: — Bu sözler
heqiqiy we ishenchliktur; peyghemberlerning
rohlirining Reb Xudasi yéqin kelgüside yüz
bérishi muqerrer bolghan ishlarni Öz qul-
xizmetkarlirigha körsitish üchün, perishtisini
ewetti, — dédi. 7 («Mana, pat yéqinda kélimen!
Bu kitabtiki bésharetning sözlirini tutquchi kishi
bextliktur!») 8 Bularni anglighuchi we körgüchi
men Yuhannamen. Bu ishlarni anglighinimda
we körginimde, bularni manga körsetken
perishtige sejde qilghili ayighi aldigha yiqildim.
9 Lékin u manga: — Hergiz undaq qilma!
Menmu Xudaning sen we qérindashliring
bolghan peyghemberler bilen oxshash qul-
xizmetkarimen. Xudaghila ibadet qil! — dédi.
10 U manga yene: — Bu kitabtiki bésharetning
sözlirini péchetlime; chünki bularning waqti
yéqin keldi. 11 Qebihlik qilghuchi kishi
qebihlikni qiliwersun; peskesh kishi bolsa
peskeshlikte turiwersun; heqqaniy kishi bolsa

heqqaniyliqini yürgüziwersun; pak-muqeddes
kishi bolsa pak-muqeddeslikte turiwersun,
— dédi. 12 «Mana, pat yéqinda kélimen!
Herkimning emeliyitige qarap béridighinimni
Özüm bilen bille élip kélimen. 13 Men
«Alfa» we «Oméga», Birinchi we Axirqi,
Muqeddime we Xatime Özümdurmen». 14
Hayatliq derixining méwisidin nésip bolush
we derwaziliridin sheherge kirishke muyesser
bolush üchün tonlirini yughanlar bextliktur!
15 Sheherning sirtidikiler — itlar, séhirgerler,
buzuqluq qilghuchilar, qatillar, butperesler,
yalghanchiliqqa xushtar bolghanlar we emel
qilghuchilardur. 16 «Menki Eysa jamaetlerni
dep silerge bu ishlarning guwahliqini yetküzüsh
üchün perishtemni ewettim. Dawutning Yiltizi
hem Nesli, Parlaq Tang Yultuzidurmen!» 17
Roh we toyi bolidighan qiz: «Kel!» deydu.
Anglighuchi: «Kel!» désun. Ussighuchi herkim
kelsun, xalighan herkim hayatliq süyidin heqsiz
ichsun. 18 Menki bu kitabtiki bésharetning
sözlirini anglighanlargha guwahliq bérip
agahlandurimenki: kimdikim bu sözlerge
birnémini qoshsa, Xuda uninggha bu kitabta
yézilghan balayi'apetlerni qoshidu. 19 Kimdikim
bu bésharetlik kitabning sözliridin birer sözni
élip tashlisa, Xudamu uningdin bu kitabta
yézilghan hayatliq derixidin we muqeddes
sheherdin bolidighan nésiwisini élip tashlaydu.
20 — Mana, bulargha agah-guwah Bergüchi
bolsa mundaq deydu: — «Shundaq, pat yéqinda
kélimen!» — «Amin! Kel, ya Reb Eysa!» 21
Reb Eysa Mesihning méhir-shepqiti barliq
muqeddes bendiler bilen bille bolghay, amin!

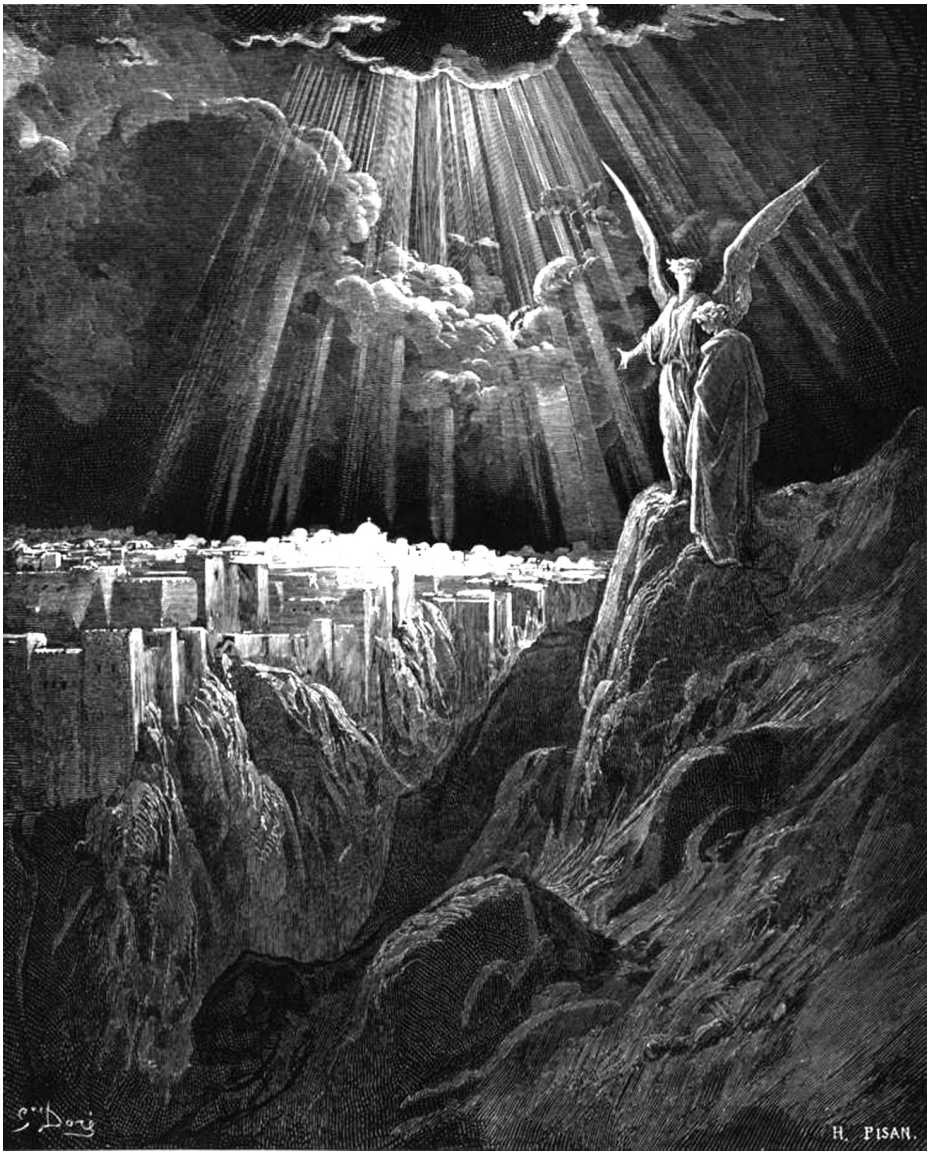

Muqeddes sheherning, yeni Xudadin chiqqan, xuddi öz yigitige toy perdazlirini qilip hazirlan'ghan qizdek yéngi Yérusalémning ershtin chüshüwatqanliqni kördüm. Ershtin yuqiri kötürülgen bir awazning mundaq dégenlikini anglidim: «Mana, Xudaning makani insanlarning arisididur; U ular bilen bille makanliship turidu, ular Uning xelqi bolidu. Xuda Özimu ular bilen bille turup, ularning Xudasi bolidu.»

Wehiy 21:2-3

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12
Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:
Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126
Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:
Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165
Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:
A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166
Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:
From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653
Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:
To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:
Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:
Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:
Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:
The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Uyghur---Uyghur-Bible-Latin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luqa 8:31
Rimliqlargha 10:7
Wehiy 9:1
Wehiy 9:2
Wehiy 9:11
Wehiy 11:7
Wehiy 17:8
Wehiy 20:1
Wehiy 20:3

aïdios

Rimliqlargha 1:20
Yehuda 1:6

aiōn

Matta 12:32
Matta 13:22
Matta 13:39
Matta 13:40
Matta 13:49
Matta 21:19
Matta 24:3
Matta 28:20
Markus 3:29
Markus 4:19
Markus 10:30
Markus 11:14
Luqa 1:33
Luqa 1:55
Luqa 1:70
Luqa 16:8
Luqa 18:30
Luqa 20:34
Luqa 20:35
Yuhanna 4:14
Yuhanna 6:51
Yuhanna 6:58
Yuhanna 8:35
Yuhanna 8:51
Yuhanna 8:52
Yuhanna 9:32
Yuhanna 10:28
Yuhanna 11:26
Yuhanna 12:34
Yuhanna 13:8
Yuhanna 14:16
Rosullarning paaliyetliri 3:21
Rosullarning paaliyetliri 15:18
Rimliqlargha 1:25
Rimliqlargha 9:5
Rimliqlargha 11:36
Rimliqlargha 12:2
Rimliqlargha 16:27
Korintliqlargha 1 1:20
Korintliqlargha 1 2:6
Korintliqlargha 1 2:7
Korintliqlargha 1 2:8
Korintliqlargha 1 3:18
Korintliqlargha 1 8:13
Korintliqlargha 1 10:11
Korintliqlargha 2 4:4
Korintliqlargha 2 9:9
Korintliqlargha 2 11:31
Galatiyaliqlargha 1:4
Galatiyaliqlargha 1:5
Efesusluqlargha 1:21
Efesusluqlargha 2:2
Efesusluqlargha 2:7
Efesusluqlargha 3:9
Efesusluqlargha 3:11
Efesusluqlargha 3:21
Efesusluqlargha 6:12
Filippiliqlargha 4:20
Kolossiliklerge 1:26
Timotiygha 1 1:17
Timotiygha 1 6:17
Timotiygha 2 4:10
Timotiygha 2 4:18
Titusqa 2:12
Ibraniylargha 1:2
Ibraniylargha 1:8
Ibraniylargha 5:6
Ibraniylargha 6:5
Ibraniylargha 6:20
Ibraniylargha 7:17
Ibraniylargha 7:21
Ibraniylargha 7:24
Ibraniylargha 7:28
Ibraniylargha 9:26
Ibraniylargha 11:3
Ibraniylargha 13:8
Ibraniylargha 13:21
Pétrus 1 1:23
Pétrus 1 1:25
Pétrus 1 4:11
Pétrus 1 5:11
Pétrus 2 3:18
Yuhanna 1 2:17
Yuhanna 2 1:2
Yehuda 1:13
Yehuda 1:25
Wehiy 1:6
Wehiy 1:18
Wehiy 4:9
Wehiy 4:10
Wehiy 5:13
Wehiy 7:12
Wehiy 10:6
Wehiy 11:15
Wehiy 14:11
Wehiy 15:7
Wehiy 19:3
Wehiy 20:10
Wehiy 22:5

aiōnios

Matta 18:8
Matta 19:16
Matta 19:29
Matta 25:41
Matta 25:46
Markus 3:29
Markus 10:17
Markus 10:30
Luqa 10:25
Luqa 16:9
Luqa 18:18
Luqa 18:30
Yuhanna 3:15
Yuhanna 3:16
Yuhanna 3:36
Yuhanna 4:14
Yuhanna 4:36
Yuhanna 5:24
Yuhanna 5:39
Yuhanna 6:27
Yuhanna 6:40
Yuhanna 6:47
Yuhanna 6:54
Yuhanna 6:68

Yuhanna 10:28
Yuhanna 12:25
Yuhanna 12:50
Yuhanna 17:2
Yuhanna 17:3
Rosullarning paaliyetliri 13:46
Rosullarning paaliyetliri 13:48
Rimliqlargha 2:7
Rimliqlargha 5:21
Rimliqlargha 6:22
Rimliqlargha 6:23
Rimliqlargha 16:25
Rimliqlargha 16:26
Korintliqlargha 2 4:17
Korintliqlargha 2 4:18
Korintliqlargha 2 5:1
Galatiyaliqlargha 6:8
Tésalonikaliqlargha 2 1:9
Tésalonikaliqlargha 2 2:16
Timotiygha 1 1:16
Timotiygha 1 6:12
Timotiygha 1 6:16
Timotiygha 2 1:9
Timotiygha 2 2:10
Titusqa 1:2
Titusqa 3:7
Filémongha 1:15
Ibraniylargha 5:9
Ibraniylargha 6:2
Ibraniylargha 9:12
Ibraniylargha 9:14
Ibraniylargha 9:15
Ibraniylargha 13:20
Pétrus 1 5:10
Pétrus 2 1:11
Yuhanna 1 1:2
Yuhanna 1 2:25
Yuhanna 1 3:15
Yuhanna 1 5:11
Yuhanna 1 5:13
Yuhanna 1 5:20
Yehuda 1:7
Yehuda 1:21
Wehiy 14:6

eleēsē

Rimliqlargha 11:32

Geenna

Matta 5:22
Matta 5:29
Matta 5:30
Matta 10:28
Matta 18:9
Matta 23:15
Matta 23:33
Markus 9:43
Markus 9:45
Markus 9:47
Luqa 12:5
Yaqup 3:6

Hadēs

Matta 11:23
Matta 16:18
Luqa 10:15
Luqa 16:23
Rosullarning paaliyetliri 2:27
Rosullarning paaliyetliri 2:31
Korintliqlargha 1 15:55
Wehiy 1:18
Wehiy 6:8
Wehiy 20:13
Wehiy 20:14

Limnē Pyr

Wehiy 19:20
Wehiy 20:10
Wehiy 20:14
Wehiy 20:15
Wehiy 21:8

Sheol

Yaritilish 37:35
Yaritilish 42:38
Yaritilish 44:29
Yaritilish 44:31
Chöl-bayawandiki seper 16:30
Chöl-bayawandiki seper 16:33
Qanun sherhi 32:22
Samuil 1 2:6
Samuil 2 22:6
Padishahlar 1 2:6
Padishahlar 1 2:9
Ayup 7:9
Ayup 11:8
Ayup 14:13
Ayup 17:13
Ayup 17:16
Ayup 21:13
Ayup 24:19
Ayup 26:6
Zebur 6:5
Zebur 9:17
Zebur 16:10
Zebur 18:5
Zebur 30:3
Zebur 31:17
Zebur 49:14
Zebur 49:15
Zebur 55:15
Zebur 86:13
Zebur 88:3
Zebur 89:48
Zebur 116:3
Zebur 139:8
Zebur 141:7
Pend-nesihetler 1:12
Pend-nesihetler 5:5
Pend-nesihetler 7:27
Pend-nesihetler 9:18
Pend-nesihetler 15:11
Pend-nesihetler 15:24
Pend-nesihetler 23:14
Pend-nesihetler 27:20
Pend-nesihetler 30:16
Hékmet toplighuchi 9:10
Küylerning küyi 8:6
Yeshaya 5:14
Yeshaya 7:11
Yeshaya 14:9
Yeshaya 14:11
Yeshaya 14:15
Yeshaya 28:15
Yeshaya 28:18
Yeshaya 38:10
Yeshaya 38:18
Yeshaya 57:9
Ezakiyal 31:15
Ezakiyal 31:16
Ezakiyal 31:17
Ezakiyal 32:21
Ezakiyal 32:27
Hoshiya 13:14
Amos 9:2
Yunus 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

Pétrus 2 2:4

Questioned

Pétrus 2 2:17

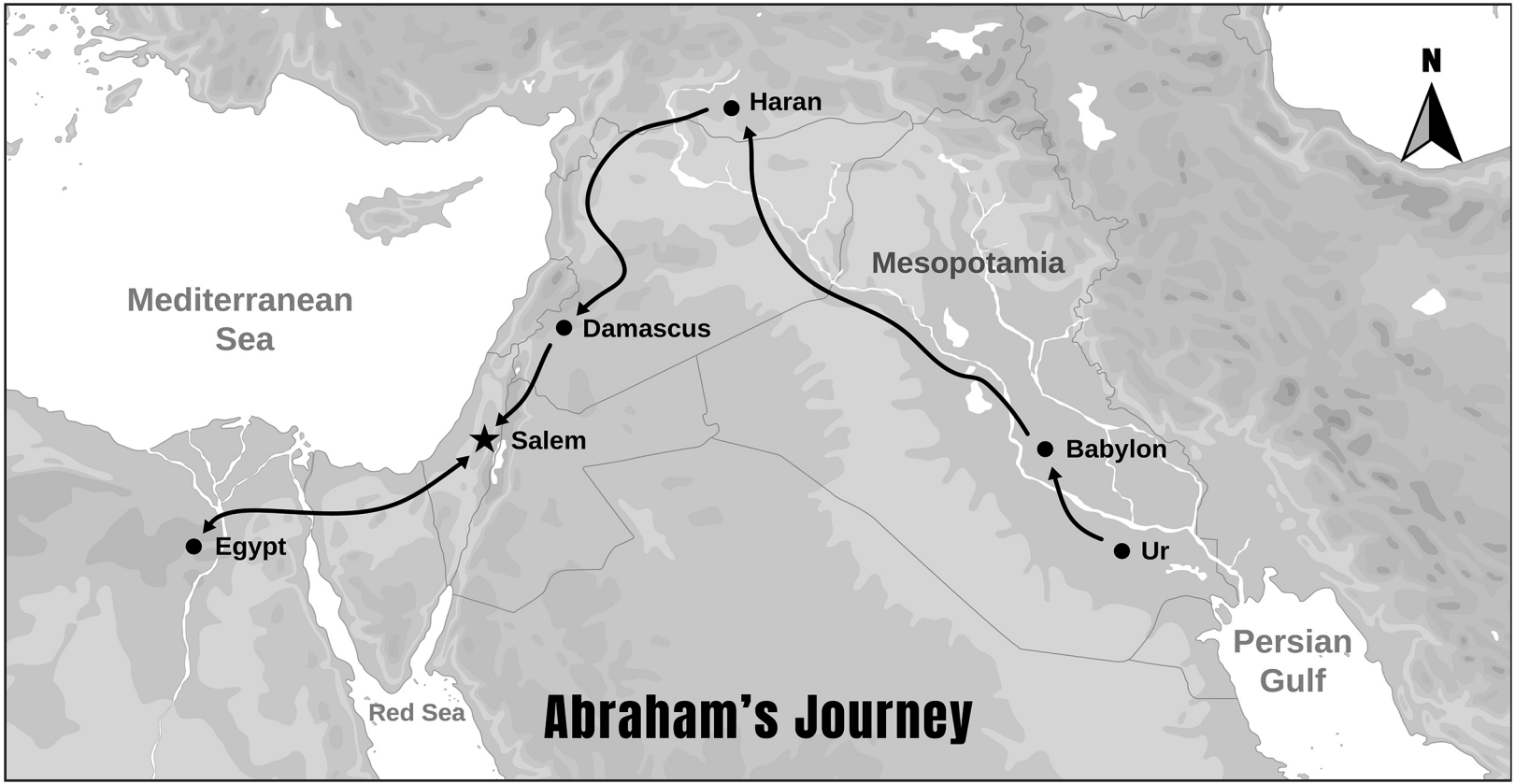

Étiqadi bolghachqa, Xuda Ibrahimni uninggha miras süpitide bermekchi bolghan zémin'gha bérishqa chaqirghanda, u itaet qildi; u qeyerge baridighanliqini bilmey turup yolgha chiqti. - Ibraniylargha 11:8

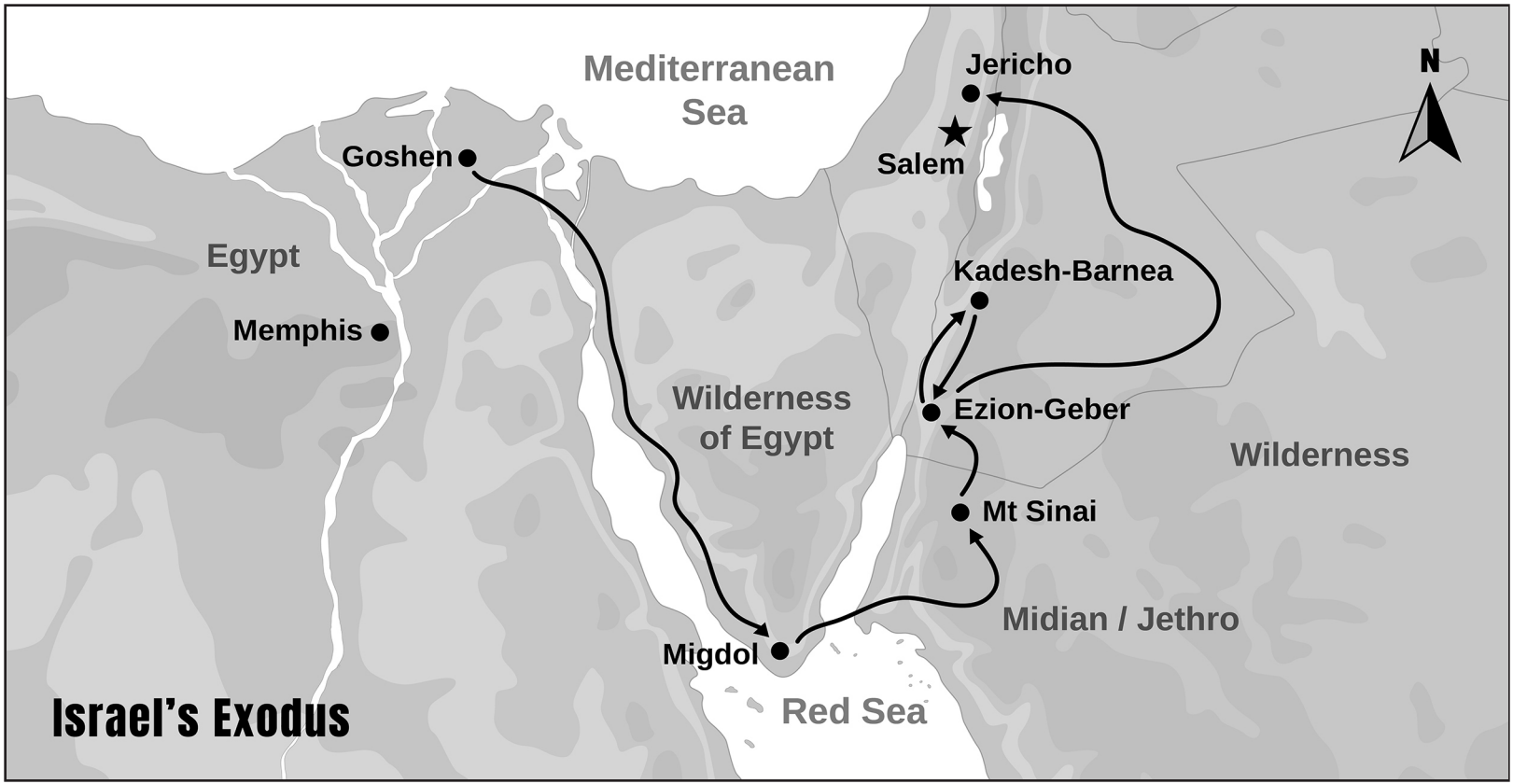

Emma Pirewn xelqni kétishke qoyghandin kéyin, Filistiylerning zéminidiki yol yéqin bolsimu, Xuda ularni shu yol bilen bashlimidi; chünki u: «xelqim jengge uchrap qalsa, qorqup pushayman qilip, Misirgha yénip kétishi mumkin» dep oylighanidi. - Misirdin chiqish 13:17

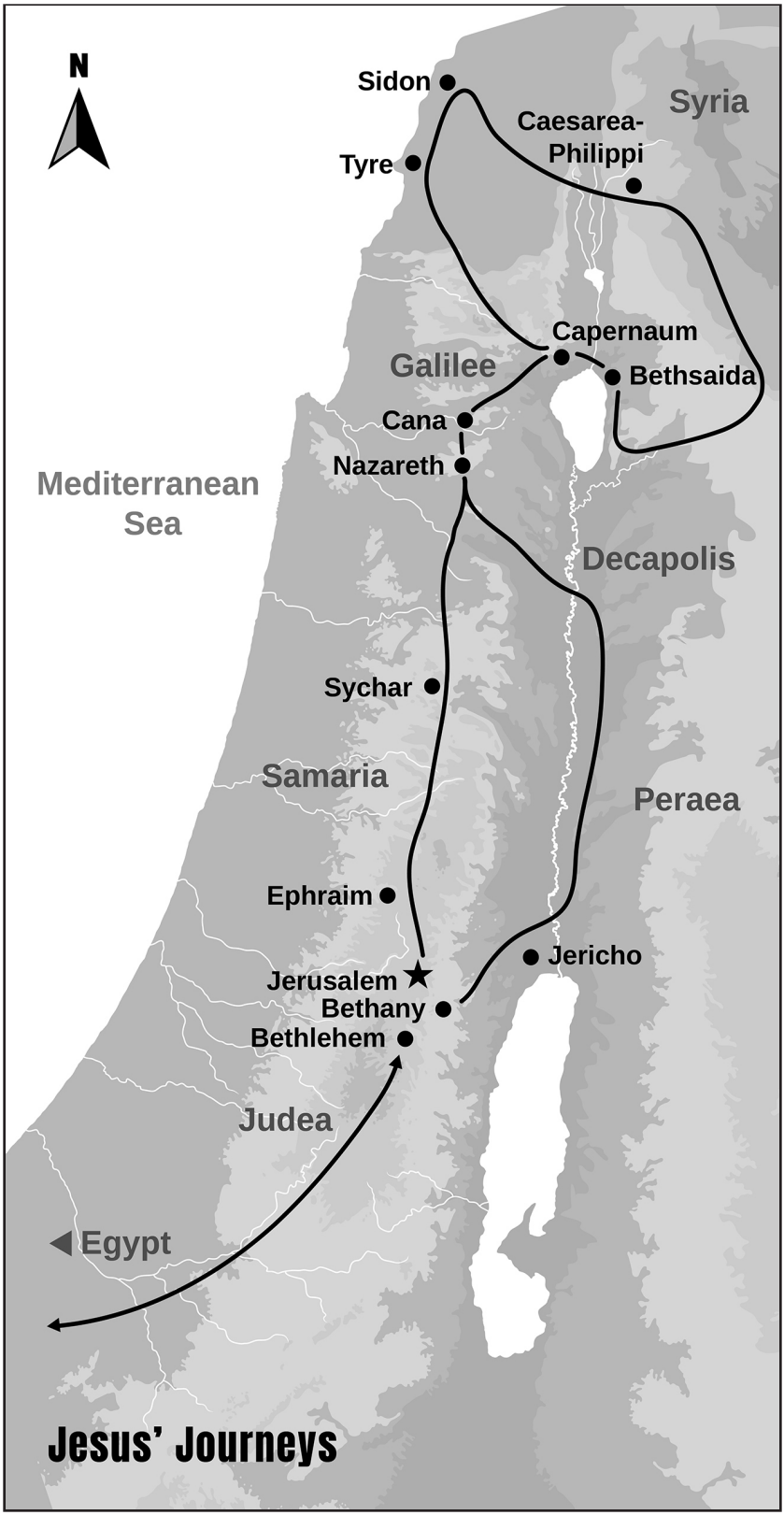

Chünki Insan'oghlimu derweqe shu yolda köpchilik mening xizmitimde bolsun démey, belki köpchilikning xizmitide bolay we jénimni pida qilish bedilige nurghun ademlerni hörlükke chiqiray dep keldi. - Markus 10:45

Rosulluqqa tallap chaqirilghan, Xudaning xush xewirini jakarlashqa ayrip teyinlen'gen, Mesih Eysaning quli bolghan menki Pawlustin salam! - Rimliqlargha 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert marytyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

<table>
<tr><td colspan="4">Fallen</td><td>Glory</td></tr>
<tr><td>Fall to sin
No Law</td><td>Moses' Law
1500 B.C.</td><td>Christ
33 A.D.</td><td>Church Age
Kingdom Age</td><td>New Heavens
and Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">1 Timothy 6:16
Living in unapproachable light</td><td rowspan="7">Acts 3:21
Philippians 2:11
Revelation 20:3

God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City</td></tr>
<tr><td colspan="2">John 8:58
Pre-incarnate</td><td>John 1:14
Incarnate</td><td>Luke 23:43
Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="2">Psalm 139:7
Everywhere</td><td colspan="2">John 14:17
Living in believers</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ephesians 2:1-5
Serving the Savior or Satan on Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:22
Blessed in Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:23, Revelation 20:5,13
Punished in Hades until the final judgment</td></tr>
<tr><td colspan="4">Hebrews 1:14
Serving mankind at God's command</td></tr>
<tr><td colspan="4">2 Peter 2:4, Jude 6
Imprisoned in Tartarus</td><td rowspan="4">Matthew 25:41
Revelation 20:10

Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels</td></tr>
<tr><td rowspan="3" colspan="3">1 Peter 5:8, Revelation 12:10

Rebelling against Christ
Accusing mankind</td><td>Revelation 20:13
Thalaasa</td></tr>
<tr><td>Revelation 19:20
Lake of Fire</td></tr>
<tr><td>Revelation 20:2
Abyss</td></tr>
</table>

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

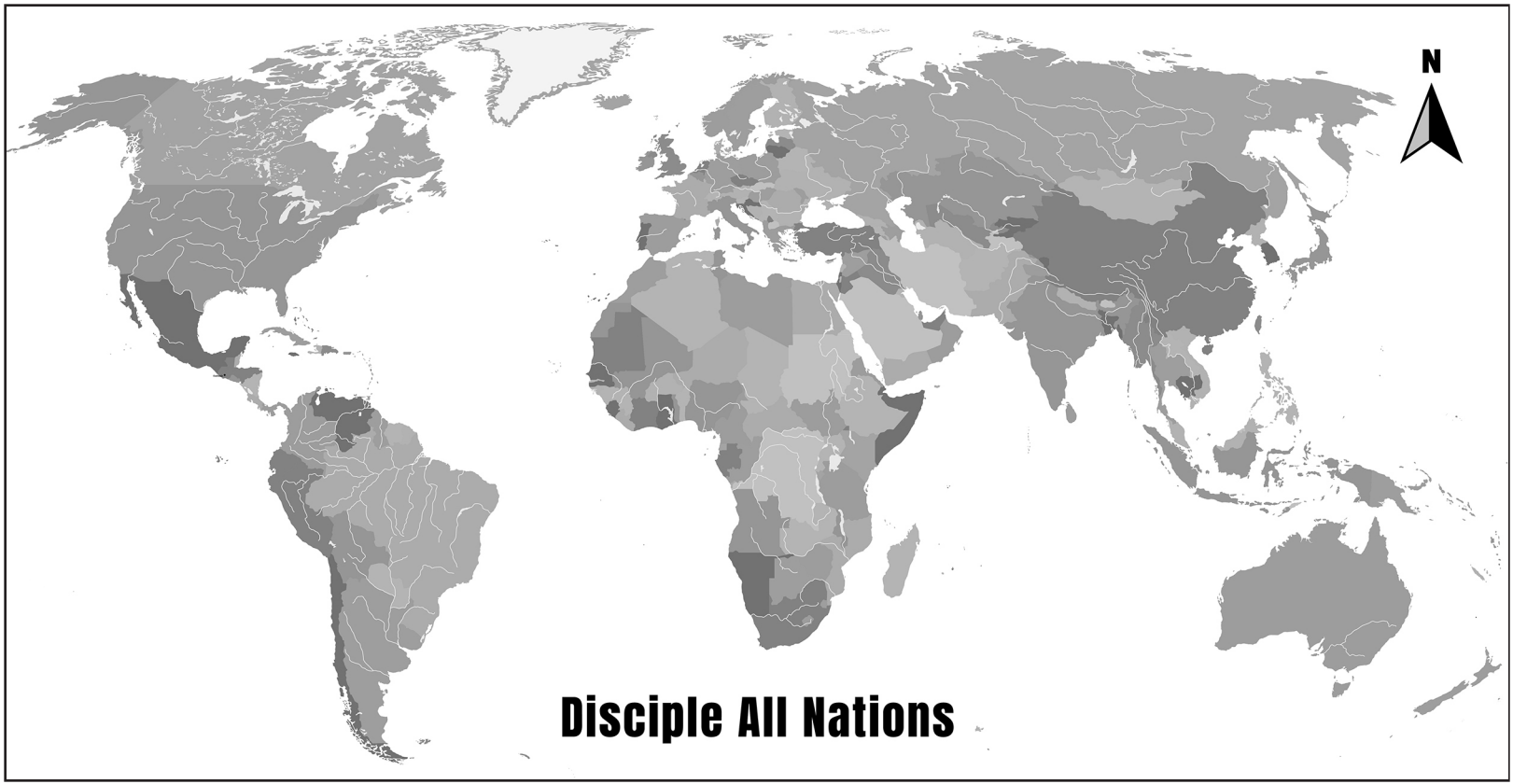

Shuning üchün, bérip pütkül ellerni [özümge] muxlis qilip yétishtürünglar, shundaqla ularni Ata, Oghul we Muqeddes Rohning namigha tewe qilip chömüldürüp, - Matta 28:19